

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
DİLLER VE KÜLTÜRLER ARASI ÇEVİRİBİLİM DOKTORA
PROGRAMI**

DOKTORA TEZİ

**BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÇEVİRİYE ELEŞTİREL BİR
BAKIŞ**

**ÖZGE ÇETİN
13726002**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. FÜSUN BİLİR ATASEVEN**

**İSTANBUL
AĞUSTOS 2021**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
DİLLER VE KÜLTÜRLER ARASI ÇEVİRİBİLİM DOKTORA
PROGRAMI**

DOKTORA TEZİ

**BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÇEVİRİYE
ELEŞTİREL BİR BAKIŞ**

**ÖZGE ÇETİN
13726002
ORCID NO: 0000-0002-7249-8755**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. FÜSUN BİLİR ATASEVEN**

**İSTANBUL
AĞUSTOS 2021**

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BATI DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
DİLLER VE KÜLTÜRLER ARASI ÇEVİRİBİLİM DOKTORA
PROGRAMI

DOKTORA TEZİ

BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÇEVİRİYE
ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

ÖZGE ÇETİN
13726002

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih: 04/08/2021

Tez Oy Birliği / Oy Çokluğu ile Başarılı Bulunmuştur

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Füsun BİLİR ATASEVEN	
Jüri Üyeleri	: Prof. Dr. Ayşe Banu KARADAĞ	
	Doç. Dr. Lale Özcan	
	Doç. Dr. Oktay ESER	
	Dr. Öğr. Üyesi Sinem CANIM ALKAN	

İSTANBUL
AĞUSTOS 2021

ÖZ

BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÇEVİRİYE ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

Özge Çetin
Ağustos, 2021

Çeviri teknolojileri ile çevirmenlerin çalışma koşullarında meydana gelen değişiklikler günümüzde farklı açılardan incelenmektedir. Bu inceleme konularından birisi de çeviri eylemi üyeleridir. Bu çalışma Bilgisayar Destekli Çeviri programları ile çalışan çeviri üyelerinin pratik eylemleri, anlamlandırma ve ifade etme metotlarına odaklanmaktadır. Bunun için bireyleri tek tek inceleyen etnometodolojik araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada çevirmenler, redaktör / editörler, yöneticiler ve öğrenciler ayrı ayrı incelenmiştir. Türkiye’de çevirmen meslek odalarının olmayışı üye sayısını belirsiz kılmaktadır. Bu nedenle evreni tahmin etme olasılığı düşüktür. Dolayısıyla olasılığı bilinmeyen örnekleme yöntemlerinden kolaylıkla bulunabileni örnekleme yöntemine gidilmiştir. Yapılan yazılı görüşme, yüz yüze görüşme ve gözlem şeklindeki veri toplama yöntemleri ile veri üçlemesi sağlanmıştır. Etnometodolojik çözümleme çalışmalarında Maxqda 2018 ve 2020 programı kullanılmış, tarafların dizinsel / bağlama gönderimli ifadelerine, üyelerin pratik eylemlerine, pratik eylemlerinin refleksif özelliklerine ve üyelerin arka plan beklentilerine bakılmıştır. Katılımcıların Bilgisayar Destekli Çeviriyi kullanma ile ilgili ifadeleri incelendiğinde, arka plan beklentilerine ve gündelik pratik eylemlerine göre değişebilen çeşitli anlamlandırma metotları kullanabildikleri gözlemlenmiştir. Çevirmenlerin bu programları bulundukları statü içerisinde üst denetim mekanizmalarına bağlı anlamlandığı, redaktör / editörlerin ticari ilişkiler ve statü içerisinde değerlendirdiği, yöneticilerin ticari ilişkilerine ve arka plan beklentilerine bağlı anlamlandığı, öğrencilerin ise eğitim ve deneyimlerine bağlı, görev yerine getirme beklentisi içerisinde anlamlandıkları gözlemlenmiştir. Ancak bu genellemelerin katılımcıların süre gelen icraları olduğunu ve bunların içlerinde de farklılıklar bulunduğu belirtmek gerekir. Bunlar çalışmada detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Çalışma teknolojinin ilerleyişinde çoğulcu yaklaşımların aksine bireysel farklılıklara bakılarak yapılmıştır. Çeviri teknolojileri ve özellikle Bilgisayar Destekli Çeviri araçları çevirmenlere yardımcı programlar olarak profesyonel çevirmenlerin elinde kaliteli çeviri üretilmesine yardımcı araçlar olarak uzun yıllar daha kullanılmaya devam edecektir. Bireysel anlamlandırma yöntemlerinin bu yöntemle analiz edilmesi teknoloji konusunu Çeviribilim’de dost / düşman gibi ikilemlerden kurtararak bu programların üreticilerine ve en önemlisi Çeviribilim alanına çeviri eylemindeki üyelerin bakış açılarındaki farklılıklar ile ilgili önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etnometodoloji, Bilgisayar Destekli Çeviri, Çevirmen, Maxqda, Çeviri belleği.

ABSTRACT

CRITICAL THINKING ON COMPUTER AIDED TRANSLATION

ÖZGE ÇETİN

August, 2021

The changes taking place within the way of translators work style caused by translation technologies have currently been searched in several subtopics. One of these subtopics is the members of translation act. In this study we focus on the practices of everyday lives, sense methods and expression methods of the translation members who works with Computer Aided Translation tools. So, we applied Ethnometodology research method which based on analysis of particularly individuals. All the translators, redactors/ editors, managers, and students were analysed individually in groups. The number of the members is not known exactly due to lack of chambers of translators. So, it is unlikely to know exact numbers of the research universe. Consequently, we used convenience sampling method in unknown probability sampling method. We assured a data trilogy by using data collection methods like interviews in written form, semi-structured interviews, and observation. We used Maxqda 2018 and Maxqda 2020 during this ethnomethodological interrogation study and we looked for indexical expressions of individuals, practical actions of members, reflexivity of those practical actions and background expectations of members. Regarding participants' expressions on using Computer Aided Translation, it is obvious that participants use various sense-making methods changing according to their background expectations and everyday practical actions. We concluded that translators reason out these programmes according to their status, related to top-down control system, redactors / editors reason out these programmes according to their commercial relations and status, managers reason out these programmes according to commercial relations and their own background expectations, students reason out these programmes according to their education and experience history and fulfilment of duty expectations. But we need to state that these generalizations are ongoing accomplishments of the participants and among these generalizations there are some disparities, too. Detailed explanations are given within the paper. This research was carried out by analysing the individual disparities unlike the other generalist approaches on technological progresses. Translation technologies and especially Computer Aided Translation tools are going to be used for long years as utilities for translators and tools that help to produce good quality translations in professional translators' hands. Analysing individual sense-making methods in this way will give important data, related to disparities in perspectives of translation act members, both for developers of these programmes and especially for translation studies field by saving the technology issue in translation studies from the dilemma of friend / foe in translation studies.

Key Words: Ethnomethodology, Computer Aided Translation, Translator, Maxqda, Translation Memory.

ÖN SÖZ

Tez çalışmamın başından itibaren bilgi yelpazesi, pozitif düşünceleri ve analitik düşünme becerileri ile bana yol gösteren, verilerimin analizinde ve etnometodolojik çözümleme aşamalarında sorduğu sorular ve temkinliliği ile hataya yer vermeyen, çalışmamda hep daha iyisini isteyerek sürekli gelişmemi sağlayan ve bu yolda bana güven duyan, kısaca bu zorlu yolda hep yanımda olan ve sonsuz desteğini gördüğüm danışmanım Prof. Dr. Füsün Bilir Ataseven'e teşekkür etmek istiyorum.

Doktora eğitimi sırasında aldığım dersler sırasında birikimleri ile ufukumuzu genişleten Prof. Dr. Ayşe Banu Karadağ'a, Prof. Dr. Sündüz Öztürk Kasar'a, Prof. Dr. Emine Bogenç Demirel'e, Prof. Dr. Serhat Ulağlı'ya ve tez çalışmamın başlangıcından itibaren çalışmamıza destek veren tez izleme jüri üyeleri Prof. Dr. Ayşe Banu Karadağ ve Dr. Öğr. Üyesi Sinem Canım Alkan'a teşekkür ederim.

Ayrıca çalışmamda desteğini ve yardımlarını benden esirgemeyen Amasya Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü'nden başta Bölüm Başkanı Doç. Dr. Oktay Eser'e, bugüne kadar birlikte çalıştığımız yönetim kadrosuna ve çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Son olarak varlığı ile beni güçlendiren, sabırla bana destek veren ve anlayışla bu yolculuktaki yüklerimi hafifletmeye çalışan biricik ailem, Nermin Çetin ve Halil Çetin'e ve sınırsız yürekleri ile hep yanımda olan abim Alper Çetin, sevgili eşi Ruken Çetin ve biricik yeğenim Yağız Çetin'e sonsuz teşekkür ediyorum. İyi ki varsınız!

İstanbul; Ağustos, 2021

Özge Çetin

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLOLAR LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	x
1. GİRİŞ	1
2. ÇEVİRİ TEKNOLOJİLERİNE GENEL BİR BAKIŞ.....	4
2.1. Makine Çevirisi.....	4
2.2. Bilgisayar Destekli Çeviri.....	12
2.3. Teknoloji Destekli Çevirmen	14
3. GÖRÜNÜRLÜK VE TEKNOLOJİ.....	19
3.1. Teknolojinin Çevirmen Görünürlüğü Üzerine Etkisi.....	19
3.2. Teknolojinin Çevirmen Üzerindeki Olumlu Etkileri	24
3.3. Teknolojinin Çevirmen Üzerindeki Olumsuz Etkileri	26
4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	28
4.1. Ön Araştırma.....	31
4.2. Etnometodoloji Yöntemi.....	35
4.2.1. Çevirmenler.....	48
4.2.2. Redaktörler / Editörler	65
4.2.3. Yöneticiler.....	73
4.2.4. Çevirmen Adayları	87
5. ETNOMETODOLOJİK ÇÖZÜMLEME.....	93
5.1. Çözümleme Yöntemi	93
5.2. Maxqda Tekniği	94
5.2.1. Çevirmenlerin Anlamlandırma Yöntemleri	95
5.2.2. Redaktör / Editörlerin Anlamlandırma Yöntemleri	111
5.2.3. Yöneticilerin Anlamlandırma Yöntemleri	123
5.2.4. Çevirmen Adaylarının Anlamlandırma Yöntemleri.....	131
6. SONUÇ: BDÇ ARAÇLARINA ELEŞTİREL BİR BAKIŞ	139

KAYNAKÇA	147
EKLER.....	151

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Almanya / İngiltere- Amerika Teknoloji Etkisi.....	7
Tablo 2: Katılımcıların Belge Başına Kodlanma Sayıları.....	41
Tablo 3: Çevirmenler/ ÇB Eşleşme- Sadakat.....	97
Tablo 4: Operasyon Müdürü Y / ÇB Eşleşme- Sadakat	98
Tablo 5: Kişiler, Deneyim ve Aynalama Kod Matris Tablosu	99
Tablo 6: Çevirmenler- Meslek Tercih Sebebi.....	104
Tablo 7: Çevirmenler/ Meslek Tercih Sebebi- Teknoloji Korkusu	108
Tablo 8: Çevirmenlerin BDÇ ile İlgili Olumsuz Görüşleri.....	109
Tablo 9: Çevirmen X / Bir Fikre Karşı Çıkma Yöntemi.....	110
Tablo 10: Redaktörler/ Kişiler, Deneyim ve Aynalama Kod Matris Tablosu	112
Tablo 11: Redaktörler / Editörler- Mesleği Yapma Sebepleri	114
Tablo 12: Redaktörler / Editörler- BDÇ Kullanma Sebepleri.....	116
Tablo 13: Redaktör Editörlerin BDÇ ile İlgili Olumsuz Görüşleri.....	117
Tablo 14: Redaktörler / Editörler- ÇB Eşleşmeleri ile İlgili İfadeler.....	118
Tablo 15: Redaktör / Editörler- Eşleşme ve Sadakat	121
Tablo 16: Redaktörler – Varsayım ve Arka Plan Beklentisi.....	122
Tablo 17: Redaktörler / Editörler- Aynalama Örnekleri	123
Tablo 18: Yöneticiler- BDÇ Kullanma Nedeni	127
Tablo 19: Yöneticiler- Teknoloji Korkusu.....	128
Tablo 20: Patron X- Aynalama Örneği	129
Tablo 21: YTÜ 2019- Formatör- Konum Seçimi İfadeleri.....	132
Tablo 22: YTÜ 2017- Formatör- Konum Seçimi İfadeleri.....	134

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Çalışma Durumu Grafiği	33
Şekil 2: BDÇ'yi Tanıma ve BDÇ'yi Başarılı Bulma Oranları.....	34
Şekil 3: BDÇ Eğitimi ve BDÇ Kullanma Oranları	34
Şekil 4: Örneklem Şeması.....	40
Şekil 5: Katılımcıların Belge İçerik Dağılımları	41
Şekil 6: Alt Kodlamalarının İstatistiği- Etnometodoloji Kodu.....	42
Şekil 7: BDÇ Kullanma ve BDÇ Gelir Oranları.....	42
Şekil 8: En Çok Rastlanan 12 Kod.....	43
Şekil 9: Katılımcılar Kişiler Kodu Kesişimi Haritası	45
Şekil 10: Kişiler, Açıklama Kime Ait, Aynalama Kesişim Haritası.....	46
Şekil 11: Katılımcılar Bilgi Sorusuna Yanıt Kod Haritası.....	47
Şekil 12: Katılımcılar Konuşmayı Sürdürme Yöntemi.....	47
Şekil 13: Kod Bulutu.....	94
Şekil 14: Çevirmenler- Etnometodoloji Kod Haritası.....	96
Şekil 15: Çevirmen- Zaman ve Cümle Çatısı	100
Şekil 16: Çevirmen- Dil Seçimi	101
Şekil 17: Redaktörler- Etnometodoloji Kod Haritası.....	111
Şekil 18: Redaktörler/ Zaman ve Cümle Çatısı	112
Şekil 19: Redaktörler/ Dil Seçimi	113
Şekil 20: Aynalama ve Programda Geçen İfadeleri Kullanma	123
Şekil 21: Yöneticiler Etnometodoloji Kod Haritası	124
Şekil 22: Yöneticiler/ Kod Matris Kişiler- Zaman.....	124
Şekil 23: Yöneticiler / Kişiler- Kimin Deneyimi- Aynalama Kod Matris	126
Şekil 24: Patron X İndeksellik ve Refleksivite Kodların Kesişimi	131
Şekil 25: Çevirmen Adayları Etnometodolojik Kod Haritası	132
Şekil 26: YTÜ 2017 Kişiler- Kimin Açıklaması- Aynalama.....	135
Şekil 27: YTÜ 2018- Kişiler- Kimin Açıklaması- Aynalama	136
Şekil 28: YTÜ 2019- Kişiler- Kimin Açıklaması- Aynalama	136

KISALTMALAR

APB	: Arka Plan Beklenti; üyelerin ifadelerindeki gizli beklentiler.
BDÇ	: Bilgisayar Destekli Çeviri
CAT	: Computer Aided / Assisted Translation
ÇB	: Çeviri Belleği
ÇBS	: Çeviri Belleği Sistemleri
MT	: Makine Çevirisi / Machine Translation
TM	: Translation Memory
TMS	: Translation Management Systems
TB	: Term Base
TT	: Terim Tabanı

1. GİRİŞ

Akıllı makineler ve internet ticari ilişkileri hızlandırmış, bu ikisi ve toplum arasındaki etki-tepki ilişkisindeki artış ürünlerin ve ürünlere bağlı içeriklerin artmasına sebep olmuştur. Yeni bir ürünün piyasaya girişi, ilgili içeriklerinin teknoloji ve e-posta, web sitesi, sosyal medya gibi çeşitli iletişim kanalları ile alıcı ve satıcı dahil tüm paydaşlara ulaşımını hızlandırmıştır. Zamanla bu içeriklerin dolaşımı hızlandığı gibi çevirileri de maliyet olarak azalmıştır. Sadece ticari bağlamda değil, insanlar arası etkileşim ile ilgili alanlarda da her geçen gün üretilen içerikler çoğalmakta ve hızla çevrilmesi ile daha fazla insana ulaşılabilceği fikri yaygınlaşmaktadır. Diğer taraftan çeviri artık sadece içerik üreticisinin değil tüketicisinin de ihtiyacı haline gelmiştir. Üreticinin uluslararası alanda satış yapabilmek için gerekli uluslararasılaştırma, yerelleştirme ve küreselleştirme çalışmaları yapmamış olması halinde bile, dünyanın herhangi bir yerindeki tüketici, web siteleri ve çevirim içi Makine Çevirisi hizmeti veren teknolojiler sayesinde anında ürün ile ilgili az ya da çok bir fikre sahip olabilmektedir. Dolayısı ile gerek üretici gerek ise tüketici açısından çeviri hizmetleri önem kazanmıştır denilebilir.

Artan çeviri talebi, bu konuda hizmet veren çeviri teknolojilerinin de gelişmesini sağlamaktadır. Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ve Makine Çevirisi programları artan bu talebi karşılayabilmek için hala geliştirilmeye devam edilmektedir. Ancak kullanıcının dil bilmesine gerek bırakmadan çeviri yapabilmesi ön görülen Makine Çevirisinde, özellikle söz dizimi farklı dillerde söz dizimi benzer diller kadar kabul edilebilir bir çeviri elde edilemediği gözlemlenmektedir. Bu durum Makine Çevirisi ile elde edilen çeviri ürünlerde çeviri sonrası düzenleme gibi birtakım süreçleri zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle profesyonel çeviri hizmeti almak isteyen müşteri, çevirmen ve çeviri bürolarına müracaat etmekte ve çevirmenleri hala güvenilir kaynaklar olarak görmektedir. Diğer taraftan çevirmen ve çeviri büroları daha hızlı çeviri yapabilmek ve çeviri maliyetini düşürebilmek için cazip koşullar sunmak durumunda kalırlar. Hız ve tutarlılık konusunda çevirmene yardımcı olan Bilgisayar Destekli Çeviri programları ve bağlı Makine Çevirisi araçları çeviri

bürolarının piyasada öne çıkma hamlelerinden biri gibi görünmektedir (Vasiljevs, Skadina, 2019).

Bilgisayar Destekli Çeviri araçları temelde bilgisayara kurulması veya bulut tabanlı sistemler aracılığı ile ulaşılabilmesi ile çevirmenlerin çeviri eylemini gerçekleştirirken işini kolaylaştıran programlardır. Özellikle bulut tabanlı erişim olanakları bu sistemleri daha kolay erişilebilir kılmıştır. Öte yandan BDÇ (Bilgisayar Destekli Çeviri) programları sayesinde hız kazanan çeviri eyleminin maliyeti de buna bağlı olarak düşmektedir. Ancak maliyet ucuzlayıp, hız artsa da çeviri eylemine olan talep artmaya devam etmektedir. O halde “gün geçtikçe artan çeviri talebi ve bunu karşılamak üzere hız kazanan çeviri teknolojileri ile ilgili çalışmaların çeviri sektörünü nasıl etkilediği” sorgulanması gereken önemli bir konudur. Diğer nokta ise talebi karşılayabilmek için geliştirilen bu teknolojik çözümler ile ilgili yapılan çalışmalar devam ederken, çevirmenler bu gelişmeleri nasıl karşılamaktadır? Bu sorunun cevabını alabilmek için bireylerin anlamlandırma yöntemlerini çözümlemeye çalışan Etnometodolojik araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada, çeviri eylemi üyelerinin bireysel olarak Bilgisayar Destekli Çeviriye yaklaşımı, Çeviri Belleği sistemlerini kullanışlı bulup bulmadığı, teknolojiye karşı bir korku duyup duymadıkları ve Bilgisayar Destekli çalışmayı tercih edip etmediklerini nasıl ifade ettiklerine bakılmıştır. Araştırmanın ana problemleri aşağıdaki gibidir:

Çeviri eylemi üyeleri çeviride teknolojik gelişmeleri nasıl ifade ediyorlar?

Çeviri eylemi üyeleri bu sistemleri güvenilir bulma durumlarını nasıl ifade ediyor?

Çeviri eylemi üyeleri işlerini kolaylaştırma / zorlaştırma ile ilgili nasıl ifadelere başvuruyor?

Çeviri eylemi üyeleri BDÇ ile elde edilen çevirinin kalitesini nasıl ifade ediyor?

BDÇ programlarında çalışan çevirmenler görünürlüğü nasıl ifade ediyor?

Bu çalışmada Bilgisayar Destekli Çeviri sistemlerinden masaüstü ve çevrimiçi sistemlerin çevirmenler açısından kabul oranları, kullanılan ürün çeşitliliği / tercihi veya elde edilen hız ve ürün kalitesinin karşılaştırılmasının yanı sıra çevirmene olan avantaj ve dezavantajlarına odaklanılmamaktadır. Makine Çevirisi, BDÇ araçlarının gelişim sürecinde önemli bir rol oynadığından tarihsel süreç açısından ve teknolojiye bakış açılarında değişiklik yaratıp yaratmaması açısından konuya dahil edilip, Makine Çevirisi programları ve işleyişi konunun dışında tutulmakta, Bilgisayar

Destekli Çeviri programları ve Makine Çevirisi programlarında bulunan Çeviri Belleği ve Terim Tabanlarını kapsamaktadır.

Çalışma dört ana bölüm olarak tasarlanmıştır. Birinci bölümde geçmişten bugüne teknoloji kapsamında bilgisayarların çıkışından başlayarak Makine Çevirisi ve Bilgisayar Destekli Çeviri araçlarının gelişim süreçlerine ve burada çevirmenlerin durumuna değinilmiştir. İkinci bölümde teknolojinin çevirmen görünürlüğü üzerindeki etkileri tartışılmıştır. Üçüncü bölümde çalışmanın araştırma yönteminin temel ilkeleri ve araştırma süreci, bu çalışmanın herhangi bir hipotezden yola çıkmıyor oluşundan dolayı yapılan ön araştırma ve yazılı, yüz yüze görüşme ve gözlem aracılığı ile çeviri eylemi üyelerine sorulan sorular ve katılımcıların bu sorulara verdiği cevaplar analiz edilmiştir. Analiz aşamasında katılımcılar bireysel olarak incelenmiş ve dört farklı grup (Çevirmenler, Redaktör/ editörler, yöneticiler ve çevirmen adayları) altında verilmiştir. Dördüncü bölümde ise üyelerin üçüncü bölümde bahsedilen anlamlandırma yöntemlerinin etnometodolojik yorumları yer almaktadır. Bu bölümde ayrıca kullanılan analiz programı ve elde edilen veriler ele alınmıştır. Sonuç bölümünde ise Çeviribilim alanının uzmanları ve çeviri eyleminin sıradan üyeleri tarafından çevirmenlerin kendilerini ortaya koyma ve anlamlandırma yöntemleri karşılaştırılmış, çevirmen ve teknolojinin şu anki durumu Bağlantısal Bütünsellik çerçevesinde değerlendirilmiştir.

2. ÇEVİRİ TEKNOLOJİLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Bu bölümde geçmişten bugüne Makine Çevirisi ve Bilgisayar Destekli Çeviri araçlarının gelişim süreçlerine ve burada çevirmenlerin durumuna değinilmektedir. Bilgisayar Destekli Çeviri programları ile Makine Çevirisi evrimsel olarak iç içe gelişmiş olsalar bile birbirinden ayıran en önemli özellik Bilgisayar Destekli Çeviri programlarının çevirmene yardımcı araçlar olması ve çeviriyi yapan kişinin yine bir insan olmasıdır. Makine Çevirisinde ise çeviriyi yapan sadece yazılımdır. Kısaca BDÇ; Çeviri Belleği ve Terim Tabanı ile çalışan, çevirmenin elektronik ortamdaki kaynak metni elektronik ortamda erek metne dönüştürmesine yarayan Bilgisayar programlarıdır. Çevirmenin bölümlere ayrılmış elektronik ortamdaki kaynak metni Çeviri Belleği ve Terim Tabanından elde edebileceği eşleşmelerle cümle cümle çevirebilmesini sağlar. Dolayısıyla çevirmenin işini kolaylaştırır, hızlandırır ve tutarlılık sağlamasına yardımcı olur. Makine Çevirisi ise dil engelini ortadan kaldırmak için tasarlanmış araçlar olarak teorik olarak insan yardımı almadan çeviri yapar. Ancak günümüzdeki kullanımlarına baktığımızda insanlar tarafından dil engelini ortadan kaldıran yardımcı araçlar olarak kullanıldığı gibi çevirmenler tarafından da yardımcı araçlar olarak kullanılmaya başlandığını görebiliriz.

2.1. Makine Çevirisi

Makine Çevirisi çalışmalarının tarihi bilgisayarın gelişimi ışığında düşünüldüğünde anlam kazanmaktadır. Almanların savaş esnasında oluşturduğu şifreli mesajları çözme ve anlamanın hayati önem taşıdığı İkinci Dünya Savaşında Alan Turing bilgisayarın ve dolaylı olarak Makine Çevirisinin temellerini atacaktır. İkinci Dünya Savaşı aslında kısa bir süre önce gerçekleşen Birinci Dünya Savaşı etkileri ile tüm dünyayı sarsacak bir boyuta gelmiş ve domino taşı etkisi gibi ülkeleri ve kültürleri derinden sarsacak bir dönemi başlatmıştır. Bu süreci, yani insanların hızlı anlayan ve çözümleyen makinelere olan ihtiyacını daha iyi anlamak için bunu oluşturan toplumsal dinamikleri iyi anlamak gereklidir.

Genellikle bilgisayar teknolojileri ve Yapay Zekâ alanı çalışmalarının tarihi İkinci Dünya Savaşı ile anlatılmaya başlanır. Bilgisayarın atası kabul edilen Eniac'ın 1943'te ortaya çıkışı (Burks. 1947, Cırdı, Bulu, 2021) ve ilk makine çevirisi ile ilgili teorik çalışmaların 1933-1954 arasında ortaya çıkışı da bunu göstermektedir (Hutchins, 2007). Ancak bu temellerin atılmasına sebep olan gelişmeleri, Enigma cihazının şifresini kırma çalışmalarının öncesini ve etrafında olan gelişmeleri ve Alan Turing'in biyografik kesiti çerçevesinde değerlendirmek yeni bir bakış açısı getirmektedir denilebilir.

Orhun Kara (2009)'nın Bilim Teknik dergisinde Enigma cihazının tarihi ve işleyişinden kronolojik olarak bahsettiği *II. Dünya Savaşı'ndan Günümüze Kriptoloji: Enigma'dan AES'e Şifreleme* başlıklı makalesinden özetle olayların tarihsel akışını şu şekilde anlatabiliriz. Bu çalışmaya göre; Alman Arthur Scherbius bu cihazı ticari gizliliği sağlayabilmek adına oluşturur ve patentini alarak satmaya çalışır. 1900lerin başında geliştirilen bu cihazın adı Latince kökenli “aenigma” (muamma, bilmece) sözcüğünden gelmektedir ve ne yazık ki ticari dünyada pek ilgi görmemiştir. Çünkü önce Birinci Dünya Savaşı, ardından gelen İspanyol Gribi salgını insanları yıpratmıştır ve 1920'lere gelindiğinde Berlin, Chicago, Londra, New York, Paris, Sydney gibi şehirler başta olmak üzere hem Amerika hem Avrupa'da büyük şehirlerin kültürel ve teknolojik açıdan geliştiği, arabaların, telefonların, radyonun yaygınlaşarak ekonomik ve endüstriyel anlamda ivme kazanılan, Birinci Dünya Savaşı etkilerinin unutulurak normale döndüğü bir dönem başlamıştır (Roaring 20's/ Kükreyen 20'ler). Diğer tarafta İsviçre- İspanya- İtalya ordusu tarafından askeri amaçlı kullanılmaya başlanan Enigma, başarıları duyuldukça Alman Ordusu'nun da ilgisini çeker ve Almanlar askeri kullanım amaçlı (1919-1944) Enigma cihazları üretmeye başlar (Kara, 2009, 28).

Ticari gizliliği sağlamak adına oluşturulmuş olan bu cihazın askeri amaçlı kullanılmaya başladığı andan itibaren, yaşanan gelişmelere göre değişiklikler göstermiş olduğu Kara'nın çalışmasında daha net görülmektedir. Yani Almanlar cihazı kullanır, mesajlarını gizler, karşı güçler şifreyi kırar, mesajı çözer ve Almanlar cihaza yeni bir özellik daha ekler. Sonra yine şifre kırma, çözme ve anlama çalışmalarına göre cihaz değişir. Kara'ya göre; bu yıllarda kullanılan ilk tip Enigma, daktilo benzeri, rotorlu, elektromekanik bir şifreleme cihazıdır ve tuş takımının hemen üst kısmında 26 harften oluşan ışıklı bir pano ve Operatör ile çalışmaktadır.

“Her tuşa basımında ışıklı panoda bir harfin ışığı yanar; bu harf, karşılık gelen şifreli karakter olur” (Kara, 2009). Bu cihazın işlerlik kazanabilmesi için mesajın alıcı tarafında da bu cihazdan olması gerekmektedir ve bir gün Almanların bu cihazı mesajın alıcısına normal posta yoluyla göndermeye çalışması ve Polonyalıların bunu fark etmesi üzerine işler değişir.

Alman hükümeti büyük bir hata yaparak bir diplomatik Enigma’yı Berlin’den Varşova’daki “büyükkelçiliğe sıradan bir kargo gibi gönderdi. Bunu fark eden Polonyalılar Enigma’yı ele geçirdiler ve iki gün boyunca kurcaladılar. Cihazların iç tel sistemlerini inceleyip fotoğraflarını çektiler. Ardından hiçbir şey olmamış gibi paketleyip Alman Büyükelçiliği’ne teslim ettiler. Almanlar durumun farkına varmadı ama Polonyalılar sistemle ilgili her şeyi öğrenmişti. Hatta iki tane kopya Enigma dahi ürettiler.” (Kara, 2009)

Almanları anlamaya çalışan Polonya ordusu ilk Bombe cihazını geliştirir ve ilk tip Enigma şifrelerinin kırılışı 1930larda Polonyalılar tarafından gerçekleştirilir. Elbette Almanların o zamanlarda bundan haberi yoktur (Kara, 2009). Bu durum ise daha sonradan Almanların durumu fark edip cihaza yeni özellikler eklemelerine sebep olacaktır. Ancak öncesinde hem Enigma’nın şifresinin kırıldığından haberleri yoktur hem de 1929’larda Dünya İktisadi Krizi ile mücadele etmektedirler. Berkan Güngör ve Fatmanur Aksöz (2021)’ün *1929 Dünya İktisadi Krizi, Otoriterleşen Devletler ve Türkiye’ye Yansımaları* adlı çalışmalarına bakıldığında o dönem şöyle özetlenebilir. 1929’da Amerika da Avrupa gibi Büyük Buhran dönemi içerisindeydi. Büyük Buhran dönemi öncesi ise Amerika, Avrupa ülkelerine yaptığı gibi Almanya üzerine de büyük yatırımlar yapmıştır. Ancak Almanya’da büyük bir ekonomik bunalım yaşamış ve sonrasında Almanya İşçi Partisi (Nazi) dönemine girmiştir (Güngör, Aksöz, 2021, 33-41).

Düşünebilen makineler üretme arayışı İkinci Dünya Savaşının öncesinde bu şekilde oluşmakta iken bu makinelerin bugün bildiğimiz haline gelmesinin temelinde ekonomik, sosyokültürel etkiler ve dil ve anlama problemleri yatmaktadır. Ekonomik problemleri aşabilmek için geliştirilen bir cihaz, güvensizliğe dayalı bir iletişim sistemine dönüşmüş, bu gizli iletişim ağı savaşlara sebep olmuş, bu gizli iletişimi çözme arayışı da hızlı düşünebilen makineler fikrini pekiştirmiştir. Diğer taraftan düşünebilen makinelerin öncüsü Alan Turing bilgisayar dünyasının yapı taşlarını oluşturmakla kalmamış, Yapay Zekâ çalışmalarının da ilerleyişini (insan – makine karşılaştırması) belirlemiştir. Özetle Almanya’nın içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik krizler onların gizli iletişim ile yayılcı bir politika izlemesine sebep olur. Amerika’nın yaptığı yatırımlardan sonra Almanya’nın ve Avrupa’nın ekonomik

bunalıma girmesi Amerika’da da Büyük Buhran dönemi yaşanmasına ve Amerikalılarda teknolojiye dayalı savunma anlayışının hâkim olmasına sebep olur (Güngör, Aksöz, 2021, 33-41). Almanya saldırılarından nasibini alan İngiltere’de ise savaş öncesi 1931’de Kuantum Mekaniği ile matematik hayatına başlayan Alan Turing savaşla birlikte düşünen ve karar veren makineler üzerine çalışmaya başlayacaktır. Turing’in matematikteki ilgisi Kuantum Mekaniğinden, önce düşünme ve karar verme problemlerine kayar ancak Amerika’ya gitmesi ile kriptoloji hayatına girer ve İngiltere’ye döndüğünde bu sayede pek çok hayat kurtarır. Savaş sonrası ise çalışmaları yeniden düşünebilen makineler üzerine yoğunlaşmıştır.

Tablo 1: Almanya / İngiltere- Amerika Teknoloji Etkisi

Ülkeler	Almanya	İngiltere	Amerika
Enigma’nın etkileri	Gizli mesajlar, Teknoloji ve silahlanma, Yayılmacı politika	Anlama, şifre çözme, Savunmacı politika, Düşünebilen, karar verebilen hızlı makineler	Anlama, şifre çözme, Savunma ve saldırı teknolojileri (Nükleer Bomba, Kriptoloji, Düşünebilen Makineler)

Savaş öncesi İngiltere’de 1931’de Cambridge’de matematik hayatına başladığında Turing, sonradan Amerika’daki Nükleer Bomba çalışmalarında önemli bir yeri olacak olan Macar John Von Neumann’dan okuduğu bilgilerle Kuantum Mekanik ile ilgilenmeye başlamıştır. Bu sırada henüz düşmanları olmayan Almanya’da Enigma’nın icadına benzer büyük buluşlar yapıldığı gibi yine Turing’i düşünebilen bilgisayarlar kavramına itecek soru da 1928’de Almanya’da ortaya atılmıştır. Diğer bir deyişle dolaylı da olsa Almanlar Amerika’da Kuantum Mekaniği ile ilgilenen Neuman’ın Nükleer Bomba yapımına kaymasına, savunmacı politikada kalan İngiltere’deki Turing’in de Kuantum Mekaniğinden düşünebilen makinelere kaymasına sebep olmuştur denilebilir.

1936’de Matematik alanında lisans eğitimini tamamlayan ve 22 yaşında King’s Collage’a giren Turing İngiltere’den, Almanya’da David Hilbert ve Wilhelm Ackermann’ın 1928’de ortaya attığı Karar Problemi’ne (Entscheidungsproblem) *Hesaplanabilir Sayılar: Karar Verme Probleminin bir Uygulaması* (On Computable Numbers with an Application to the Entscheidungsproblem) adlı makalesini yayımlayarak “Tanımıma göre, ondalık basamağı bir makine tarafından yazılabiliyorsa bir sayı hesaplanabilirdir.” (Turing, 1936, 230) şeklinde yanıt vermiştir. Ardından İngiltere’den Amerika’ya Princeton Üniversitesi’ne geçmiş ve 1938’de doktorasını “Doğal Sayılara Dayalı Mantık Sistemleri” (Systems of Logic

Based on Ordinals) adlı tezi ile burada tamamlamıştır. Princeton’da matematik, fizik, biyoloji, Yapay Zekâ alanında çalışmalar yapan Turing diğer tarafta Kriptoloji çalışmalarına da Amerika’da başlamıştır (Topal, 2017).

Kara’ya göre; 1939’a gelindiğinde Almanya Polonya’ya saldırmış ve Polonya’da ilk tip Enigma’nın şifresini kıran Polonyalı Matematikçiler henüz Enigma şifrelerini kırabildiklerinin farkında olmayan Almanlar anlamasın diye tüm Bombeleri ve kanıtları yok etmişlerdir. Polonyalı şifre uzmanlarından, kaçmayı başaranlar ise İngiltere’ye gelmiştir. Bu sırada İngiltere’de kurulan yeni şifre kırma ekibine Amerika’dan dönen Alan Turing de katılmıştır. Diğer taraftan şifrelerinin çözülmeye başladığını fark eden Almanlar Enigma’ya fişleme tablosu ve 3/5 rotor eklemişlerdir (5 rotordan herhangi 3’ünü kullanan). Alan Turing’in de aralarında olduğu ekip 1940’ta Polonyalıların da yardımıyla yeni bir Bombe cihazı yaparlar ve İngiltere’ye ait Y istasyonuna gelen şifreli mesajlar + bilinen açık mesaj atağı + Bombe cihazı üçlüsü sayesinde pek çok İngiliz’in hayatı kurtarılır (Kara, 2009).

“Almanlar günlük anahtar kullanıyorlardı. Genellikle gece yarısı değiştirilen anahtarlar, öğleye doğru Bletchley’de İngilizlerin eline geçmiş oluyordu. İngiliz bombesi “bilinen açık metin atağı” uyguluyordu. Dolayısıyla İngilizlere Y istasyonlarında topladıkları şifreli metinlerin bir kısmına karşılık gelen açık metinler gerekiyordu. Ancak açık metin elde etmek onlar için hiç de zor olmadı. Sabit hava raporları, mesajların belli yerlerinde geçen “cevap bekleniyor”, “derhal” gibi tekrar eden sözcükler, kalıplaşmış askeri terimler, mesajların standart başlangıç ve bitiş şekilleri, test mesajları ve içi doldurulan matbu formlar İngilizlere kolayca açık metin sağlıyordu.” (Kara, 2009)

Almanya ve Avrupa arasındaki bu savaşa dahil olmak istemeyen Amerika daha çok Japonya ile anlaşmazlıklar içerisindeydi. Bu yüzden de Amerika Magic projesi ile ilk bombelerini yapar (Âdem ve Havva) ve Japonların şifrelerini (Purple cihazı ile üretilen) çözmeye çalışırlar. ABD ve İngilizler birlikte 1941’de Purple’la şifrelenmiş iki önemli mesajı açar. Biri Berlin’deki Japon büyükelçisinin, Hitler’le görüşmesi diğeri Japon hükümetinin ABD’deki Japon Büyükelçiliği’ne acil başlıklı “ABD ile bütün ilişkilerin derhal kesilmesi ve Japon gemilerinin acilen ABD karasularını terk etmesi” mesajlarıdır (Kara, 2009). Amerika’nın çözdüğü bu mesajlardaki acil yazısının görülmemesi ve gerçekleşmesi muhtemel saldırının yerinin belirlenememesi, Pearl Harbour baskınına yaşamalarına ve karşı saldırı ile İkinci Dünya Savaşına girmelerine neden olur.

1942 yılına gelindiğinde mesajların artık çözülmeye başladığını fark eden Alman Ordusu Enigma’ya M4 rotoru denen ilave bir rotor ekler. İngilizler Shark (Köpek balığı) dedikleri M4 rotoru olan Enigma’yı yenmek için Amerikalılardan yardım ister

(1942 sonları). Diğer taraftan İngilizler Lorenz eklenti şifresi (12 rotor) “Tuna kodu” dedikleri kodları kırar (John Tiltman ve William Tutte) ve İngilizler kırılan bu şifreleri çözmek için Colossus (delikli şerit kâğıtlar yardımıyla programlanabilen dev cihazlar) geliştirir (Kara, 2009). Ardından 1943’te ABD ordusu savaş gereçleri bölümünde mühendis J. P. Eckert ve J. W. Mauchly tarafından 30 ton ağırlığındaki Eniac (Electronic Numerical Integrator and Computer) adlı bugün ki bilgisayarların atası kabul edilen bilgisayar icat edilir (Burks, 1947, 756-757).

Bu şifre çözme yarışının başlattığı bu durum aslında yine bir anlama ve aktarma olarak değerlendirilebilecek bir durumdur ve bu anlama durumunda pek çok insanın hayatı söz konusudur. Bombe’nin ardından makineler, bilgisayarlar ve Yapay Zekâ üzerine kafa yoran Turing 1949 yılında *Bilgisayar Mekanizması ve Zekâ* isimli bir makale yayımlar. Bir makinenin “akıllı” sayılabilmesi için gereken standartları belirleyen, Turing testi olarak bilinen bu test, deneğin görmeden iletişime geçtiği şeyin makine mi yoksa insan mı olduğunu tahmin etmesi esasına dayanmaktadır. Turing Testi’nin aslında bugünkü Yapay Zekâ çalışmalarının yönünü insanla kıyaslama yoluna sokan bir test olduğu söylenebilir. Çünkü Alan Turing 1936 yılında yayınladığı *Hesaplanabilir Sayılar: Karar Verme Probleminin bir Uygulaması (On Computable Numbers, with an Application to the Entscheidungsproblem)* makalesi, savaşta katkı sağladığı Bombe makinesi ve 1949 yılında yayınladığı *Bilgisayar Mekanizması ve Zekâ* makalesindeki Turing testi ile bilgisayar ve Yapay Zekâ çalışmalarının temelini oluşturmaktadır ve bu temellerden ilki karar verme problemine bir cevap vermekte, ikincisi hızlı bir şifre çözücü olarak insanların hayatını kurtarmakta ve üçüncüsü makinenin karar verebildiğinin ve bunda insan kadar başarılı olabileceğinin nasıl kanıtlanabileceğini göstermektedir. Alan Turing bu nedenle bilgisayar, Yapay Zekâ ve dolaylı olarak makine çevirisi çalışmalarında önemli bir yere sahiptir ve daha o günlerden daha kolay hesaplama, zor olanı kolaylaştırma, gizli şifreleri anlama ve insan gibi düşünebilen makineler üzerine düşünceleri ile bilgisayarların ve Yapay Zekânın gelişmesinin önünü açar. Ancak bu düşüncelerin ürüne dönüşmesi ve bugünkü halini alması da ayrı bir süreçtir.

Önce 1943’te John Presper Eckert ve John Mauchly tarafından ordu güvenlik sorunlarını çözebilmek için gerekli silah ya da araç, herhangi bir şeyi üretirken kullanacağı diferansiyel denklemler ve gözleme dayalı ölçümleri 24 saatte çözebilen eski hesaplama cihazlarına kıyasla çok daha hızlı çözülebilir hale getiren Eniac

ortaya çıkarılmış ve kazanılan hız bilgisayara olan ilgiyi daha da artırmıştır (Burks, 1947, 756-757). Diğer taraftan bu makine, anlama ve hesaplamaadaki problemleri tamamen çözemez. Hesaplama alanındaki çalışmalar devam ederken diğer bir tarafta 1933-1950 yılları arası anlama problemi ile ilgili sorular sorulmaya başlar (Hutchins, 2007) ve makineler yoluyla başka insanları, dilleri anlayabilmek için çalışmalara başlanır. 1952’de Makine Çevirisi hakkında ilk konferans düzenlenir, 1954’te ilk uygulama Peter Sheridan ve Paul Garvin ile IBM ortaklığında gelir (Hutchins, 2007). 1950-1980 yılları arasında Makine Çevirisi çalışmaları devam ederken, o dönem kullanılan makine çevirileri Kural tabanlı Makine Çevirisi olarak adlandırılmaktadır. Nedeni ise belirli sayısal algoritmalar ile çalışmakta olan çeviri programları olmalarıdır (Sadıkov, Sarıgül, 2021). Ancak 1966 yılında yayınlanan ALPAC (otomatik dil işleme danışma kurulu) raporu otomatik çeviri ya da bugünkü adıyla Makine Çevirisinin önünü açar (Hutchins, 1998, 289).

Makine Çevirisi çalışmalarının gereksiz olduğunu ortaya atan bu rapor Makine Destekli Çeviri fikrini benimsemektedir (Chan, 2017, 2). Alpac raporu sayesinde ilk terminoloji bellekleri ve Çeviri Belleğinin (1970ler) temeli atılmış olur (Hutchins, 1998, 289-291). Daha sonra 1978’de Peter Arthern’ın sunduğu “metin geri getirme ile çeviri” ve 1979’da sunduğu “çeviri arşivi” önerisi, 1980’de Çeviri Belleği olarak adlandırılacak ancak Bilgisayar Destekli Çeviri araçları ile ilgili bu çalışmalar internetin kullanılmaya başlaması ile bir şekilde Makine Çevirisi çalışmalarına da katkı sağlayacaktır. 80 öncesi Makine Çevirisi henüz Kural Tabanlı olduğundan çeviriler arşivlenip geri getirilebiliyor ama birden çok olasılıkla karşılaşıldığında tıkanıyordur (Hutchins, 2007). Sonrasında 1980ler ve internetin kullanıma başlaması ile gelişen Örnek Tabanlı (example based) makine çevirileri ise uzun soluklu bir süreçte hem Makine Çevirisi hem de Bilgisayar Destekli Çeviri çalışmalarına katkıda bulunacak ama sorunu çözemeyecektir (Hutchins, 2007, Şahin, 2013). Diğer taraftan internet sayesinde iletişim de hızlanmaya başlamıştır. Bilginin iletimindeki hız (e-posta, forum) daha fazla içerik üretilmesi ile sonuçlanınca Makine Çevirisinin ticaret hayatındaki payı büyümüştür. Ancak olasılıklar çoğaldığında yanıt veremeyen makineler yetersizdir (Çetin, 2009). Bu nedenle Makine Çevirisinin profesyonel çevirmenlere yardımcı araçlar olması fikri benimsenmeye devam eder.

1990lara gelindiğinde ise Yapay Zekâ çalışmaları hız kazanmıştır ve Makine Çevirisi süreçlerine de dahil edilmeye başlar. Kullanıcının adına olasılığı en yüksek,

en düşük olanı seçme veya rastgele seçim yapabilme imkânı tanıyan bir matematiksel algoritma olarak İstatistiksel Değerlendirme Fonksiyonu kullanan Makine Çevirisi türleri geliştirilir. İstatistiksel değerlendirme fonksiyonu o dönem sadece Makine Çevirisi çalışmalarında değil, hava durumu tahmini gibi başka alanlarda da kullanılır. Aynı İstatistiksel Değerlendirme Fonksiyonu Deep Blue adlı IBM süper bilgisayarına eklenir ve 1996 Garry Kasparov ile yaptığı ilk maçı kaybeder. Ancak 1997’de Dünya Satranç şampiyonu Garry Kasparov’u yenmesi ile Yapay Zekâ, alanında ve tüm dünyada büyük yankı uyandırır. Böylece makinenin insan gibi düşünmesi hedefi, onu yenmesi ile kanıtlanmış olur ve diğer tüm Yapay Zekâ bilgisayar programları gibi Makine Çevirisinde de istatistiksel değerlendirme fonksiyonu daha çok benimsenir (Çetin, 2009). 2015 yılına kadar da kullanılmaya devam edilen bu yöntemle çalışan Makine Çevirisi programlarına İstatistiksel Makine Çevirisi denilir.

2004’te WEB 2.0’ın kullanılmaya başlaması ile önceden tek bir bilgisayardan başkalarına paylaşım şeklinde ilerleyen internet kullanımı artık tüm bilgisayarların birbirleriyle paylaşım yapabilmesi şekline gelir (Şahin, 2013). Bu durum 2006 yılında Google Çeviri hizmetinin başlaması ile Makine Çevirisi hizmeti halkın ücretsiz kullanımına açılmış olur. İlk olarak Arapça ve İngilizce dil çiftinde başlayan bu hizmet yavaş yavaş diğer dilleri de eklemeye başlamış ve dil çeşitliliğini artırmıştır. Her geçen yıl daha fazla dilde hizmet vermeye başlayan Google Çeviri 2009 Şubat ayında Türkçe çeviri hizmeti vermeye başlamıştır. Bununla birlikte İstatistiksel Makine Çevirisini kullanan başka yazılımlar da ortaya çıkar. Ancak 2009 yılında yapılan Çeviride İnsan Zekâsı ve Yapay Zekâ adlı tez çalışmasında da bu tür programların bekleneni veremediği açıkça görülmektedir (Çetin, 2009).

2015 yılına gelindiğinde Yapay Zekâ İstatistiksel Değerlendirme Fonksiyonuna alternatif olarak makinelerin insan gibi düşünmesini sağlayabileceğini düşündükleri Nöral Ağlar (Neural Network) sistemi geliştirilir ve bu sistemler Makine Çevirisinde de kullanılmaya başlanır. Bu dönem Makine Çevirilerine ise Nöral Makine Çevirisi (Neural Machine Translation) denilmektedir. Bu sayede son yıllarda Google Çeviri, Facebook gibi büyük şirketler de dahil Yapay Zekâ ile tasarlanmış Makine Çevirisi yöntemi üzerine çalışan şirketlerin söz dizimi benzer dillerde başarılı olduğunu görmekteyiz. Söz dizimi farklı dillerde ise hala tam bir insan çevirisi başarısı elde edilmese de zaman zaman şaşırtan doğruluklarda cümleler ile karşılaşabilmekteyiz

(Hatipoğlu, 2020, Soğuk Savaştan Derin Öğrenmeye Makine Çevirisi. <http://www.cevirigazetesi.org>).

2.2. Bilgisayar Destekli Çeviri

1966 yılında yayınlanan ALPAC raporu önerdiği çeviri hatırlatma sistemleri ile Makine Çevirisinin de önünü açarken (Hutchins, 1998, 289) ilk yardımı yine BDÇ'ye olmuştur. Çünkü o günlerde Makine Çevirisi pahalı ve son düzenleme ihtiyacı çok yorucudur ve dolayısıyla çevirmenlere yardımcı araçların geliştirilmesi fikri ön plana çıkar. 1970lerde Makine Çevirisinin pahalılığı ve profesyonel yardım ihtiyacı, bu işi makinelere yaptırmak için milyonlar harcamaktansa profesyonel olarak bu işi yapanlara yardımcı makineler üretilmesi fikri ile “ilk terminoloji bellekleri ve Çeviri Belleği (Hutchins, 1998, 289-291) oluşturulmaya başlanır. Bu sistemler profesyonel çevirmenler tarafından denenirken 1978’de Peter Arthern’in sunduğu “metin geri getirme ile çeviri” ve 1979’da sunduğu “çeviri arşivi” önerisi, 1980’de Çeviri Belleği olarak adlandırılacak ve Bilgisayar Destekli Çeviri araçlarına yatırımlar artacaktır (Hutchins, 1998, 294).

1968’de Makine Çevirisi programları üretmek için kurulan Systran bu sistemi kullanan ilk BDÇ araçlarından olur ve Makine Çevirisinden elde edilen taslak çevirilerinin bu sistemlere yardımcı olarak kullanılması fikri öne sürülür (Hutchins, 1998, 294). Bu dönem artık Makine Çevirisinin sıradan insanlardan önce Bilgisayar Destekli Çeviri araçlarına destek olduğu dönemdir. 80’lerde de internet kullanımının üretilen ve paylaşılan içerik sayısını artırması ve Makine Çevirisi çalışmalarına para harcamaktansa çevirmene yardımcı araçlara hız katacak Makine Çevirisi üzerine çalışmak ve böylece hız kazanan çevirmenin potansiyel arza ulaşabilmesini sağlamak çok daha akılcı bir çözümdür. 1984’te Alman markası olarak kurulan Trados (Translation and Documentation Softwares) IBM’den aldığı çeviri işlerini tamamlamak için işlerini hızlandırma arayışında yazılımlar üretmeye başlar. Aynı yıl İsviçre’de Star AG (Software, Translation, Artwork, and Recording) adlı şirket kurulur ve iki yıl sonra yerelleştirme amaçlı Almanya’da ilk uluslararası ofisini açar (Chan, 2017, 3). Daha sonra 1988 yılında Trados şirketi Dil Hizmeti Sağlayıcılık hizmetlerini İNK adlı bir şirkete satarak (Chan, 2017, 5) 2005 yılına kadar sadece çeviri ve dil hizmeti yazılımları üreten bir şirket olarak çalışır. 2005 yılında ise 1992’de yine dil, çeviri ve bilgisayar yazılımları üretmek için Birleşik Krallık’ta

kurulmuş SDL tarafından satın alınarak SDL Trados Studio adını alır. Bugün ise hem dil hizmeti sağlayıcı hem de yazılım firması olarak çalışmaktadır.

1990lara gelindiğinde İnternetin World Wide Web haline gelmesinin ardından ilk önce Çevirmenin Çalışma Masası adıyla anılan çevirmenlere yardımcı bu programlar daha sonrasında Bilgisayar Destekli Çeviri Programları adıyla gelişmelerini sürdürür. Özellikle İstatistiksel Değerlendirme Fonksiyonunun yarattığı heyecana rağmen çevirmenlere yardımcı araçların geliştirilmesi üzerine çalışmalar devam eder. Çevirmenlerin daha hızlı çeviri yapmasının çeviri fiyatını düşürebileceği gibi artan çeviri talebine de yetişebileceği düşüncesi ile gelişmeye devam eden BDÇ çalışmaları ise Çeviri Bellek sistemlerinin geliştirilmesi, Metin Geri Çağırma, Bütünleşmiş Sözlükler, Terim Tabanları eklenme özelliklerinde kendilerini geliştirirler.

Hutchins 2001 yılında yayınladığı *Machine Translation or Human Translation* başlıklı makalesinde “bu araçların maliyetlerinin düşeceğini, yakın gelecekte profesyonel çevirmenlerin büyük çoğunluğunun sadece ticari kaygılardan değil aynı zamanda mesleki tatmin açısından da bu araçları (çevirmen çalışma masası) kullanacağı” (Hutchins, 2001, 12) öngörülerinde bulunur. 2004 yılında WEB 2.0’ın getirisi ile herkesin kullanımına açılan Google Çeviri (2006 başlangıç ve 2009 Türkçe dil desteği) Çeviribilim alanı dahil pek çok alanda Makine Çevirisinin İnsan çevirisi ile kıyaslanmasına yol açar. Diğer taraftan Çeviribilim alanı üyeleri ya da sıradan çeviri üyeleri dahil bu yeni Makine Çevirisini deneyen kişi sayısı da artar. Bu davranış biraz korku biraz merak ile çevirmenlerin de Bilgisayar Destekli Çeviri araçları ve Makine Çevirisini birlikte bir araç olarak kullanabileceği fikrini de doğurur.

BDÇ araçları bugün değişik formatlarda belge işleyebilen, kolay kullanım arayüzlerine sahip araçlar olmanın yanı sıra yerel ve sanal sürücü aracılığı ile ulaşılabilen lisanslı veya bulut sistem erişilebilen teknolojilerle sadece çevirmene çeviri eyleminde yardımcı araçlar değil, aynı zamanda çeviri öncesi fiyatlandırma, ön çeviri, çeviri öncesi düzenleme ve masaüstü yayıncılık, çeviri projesi yönetimi ve denetimi, çeviri sonrası düzenleme ve son biçimlemeye kadar pek çok özelliğe kavuşmuştur.

2.3. Teknoloji Destekli Çevirmen

Bugüne kadar çeviri metinler üzerinden Makine Çevirisi ve Bilgisayar Destekli Çeviri ile ilgili çok sayıda araştırma yapılmıştır. Çevirmenleri de araştırma konusuna dâhil ederek BDÇ ve Makine Çevirisi ve ürünleri araştırılmaya devam edilmektedir. Çeviri teknolojilerinin çevirmenlik üzerine etkileriyle ilgili yapılmış “*Makine Çevirisi Bizi İşimizden Edecek mi?*” (Özaydın, 2015) ve “*Computer Assisted Translation*” (Samson, 2005) gibi çalışmalar bulunmasının yanı sıra bu sistemlerin içeriği ve daha nasıl geliştirilebileceği ile ilgilenen *Translation Memory and The Text* (Bowker, 2006) ve *Translation Skill Sets In A Machine Translation Age* (Pym, 2013) gibi çalışmalar da bulunmaktadır. Alan yazında yapılmış çalışmalardan bir tanesi ise bu çalışmaya esin kaynağı olmuştur. Etnografik yöntemle incelenmiş bir çalışma olan Matthieu LeBlanc’ın *Translators on Translation Memory (Çeviri Belleklerinde Çevirmenler)* (LeBlanc, 2013) çalışması sadece Kanada’daki çevirmenlere odaklanmakta ve Çeviri Belleklerinin avantaj ve dezavantajları üzerinde durmaktadır. Diğer yandan Çeviribilim ve diğer alanlarda alanın uzmanları tarafından çeviri teknolojileri ile ilgili yapılan çalışmaların kronolojik sıralaması ekler bölümünde Ek-1’de detaylı olarak görülebilir.

Yapılan literatür taramasında Çeviribilim ve bilgisayar bilimlerindeki alan yazın içerisinde çevirmenlerin görünürlüğü de dikkat çekicidir. Özel olarak Makine Çevirisi, Yapay Zekâ ve Dil, Bilgisayar Destekli Çeviri ve Teknoloji başlıkları ile aranarak bulunan çalışmalardan yalnızca 27 tanesinin adında çevirmen / insan bulunmaktadır (Arama sadece Türkçe ve İngilizce man, men, human, translator, insan, çevirmen sözcükleri ile yapılmıştır). 1943- 2020 yılları arasında Çeviri ve teknoloji bağlamında İngilizce ve Türkçe yapılan 198 araştırmadan 27’i çevirmenleri başlığına taşımıştır ve bunların 1980 başlangıç olmak üzere altı tanesi 1980-2004 arası (internet web1.0 kullanımı) yayınlanmış, 11 tanesi 2006-2015 yılları (Google Çevirinin hizmete başlaması- Nöral Makine Çevirisi yaygınlaşması) arasında, 10 tanesi 2015- 2020 yılları (Nöral Makine Çevirisi- bugün) arasında yayınlanmıştır.

Alan uzmanlarının araştırmalarının başlığına çevirmenleri taşıması ilk olarak 1980’de Kay tarafından yazılan “Dil Çevirisinde İnsanın ve Makinenin Uygun Yeri” başlıklı araştırmasında görülmektedir. Kay aynı zamanda Bilgisayar Destekli Çeviri

araçlarının sıkı bir savunucusudur (Hutchins, 1995, 10). Ardından gelen araştırma adlarında çevirmen geçen çalışmalar sırasıyla aşağıdaki gibidir.

- 1980 Kay, M. Dil Çevirisinde İnsan ve Makinelerin Doğru Yeri
1984 Nagao, M. Analoji İlkesine Göre Japonca ve İngilizce Arasında Mekanik Bir Çeviri Çerçevesi
1998 Hutchins, W.J. Çevirmenin İş İstasyonunun Kökenleri
2001 Austerhmühl, F. Çevirmenler İçin Elektronik Araçlar
2001 Hutchins, J. Makine Çevirisi ve İnsan Çevirisi
2002 Doddington, G. N-Gram Ortak Oluşum İstatistiklerini Kullanarak Makine Çevirisi Kalitesinin Otomatik Olarak Değerlendirilmesi
2009 Çetin, Ö. Çeviride İnsan Zekâsı ve Yapay Zekâ.
2012 Ersoy, H. Halil İbrahim Balkul, Teknolojik Gelişmelerin Çevirmen ve Çeviri Mesleği Açısından Olumlu ve Olumsuz Etkileri: Çeviri Alanında Yeni Yaklaşımlar
2012 O'Brien, S. İnsan-Bilgisayar Etkileşimi Olarak Çeviri
2012 Rico, Celia, & Torrejón, E. MT Post-Editör Olarak Çevirmenin Yeni Rolünün Becerileri ve Profili
2014 Depraetere, I., De Sutter, N. & Tezcan, A. Düzenleme Sonrası Kalite, Düzenleme Sonrası Davranış ve İnsan Değerlendirmesi: Bir Vaka Çalışması. Makine Çevirisi Sonrası Düzenleme: Süreçler ve Uygulamalar
2014 Canım Alkan, S. Web Sitesi Yerelleştirmelerinde Bir Eyleyen Olarak Çevirmenin Konumu: Türkiye Örneği
2014 Mossop, B. Çevirmenler İçin Gözden Geçirme ve Düzenleme
2014 Steurs, F. İnsana Karşı Makine (Çeviri): Çevirmenler İçin Bir Araç Olarak MT. Sınıftan İşyerine
2014 Svěrák, M. Metin Editörü Olarak Çevirmen: Kalem ve Kâğıttan Otomatik Çeviriye
2014 Temizöz, Ö. Postediting Makine Çevirisi Çıktısı ve Revizyonu: Konu Konusunda Uzman Uzmanlara Karşı Profesyonel Çevirmenler
2015 Şahin, M. Çevirmen Adaylarının Gözünden İngilizce-Türkçe Bilgisayar Çevirisi ve Bilgisayar Destekli Çeviri: Google Deneyi.
2016 Witczak, O. Bilgisayar Destekli Bir Çeviri Kursuna Post-Edit Dahil Etme. Öğrenci Tutumları Üzerine Bir Araştırma
2017 Mellinger, C. D. Çevirmenler ve Makine Çevirisi: Çevirmen Pedagojisinde Bilgi ve Beceri Boşlukları. Tercüman ve Tercüman Eğitmeni.
2017 O'Thomas, M. Humanum Ex Machine: Küresel Sonrası, İnsan Sonrası Dünyada Çeviri
2017 Canım Alkan, S. Bulut Tabanlı Bir Çeviri Yönetim Sisteminin Çevirmenler Açısından Avantaj ve Dezavantajları Üzerine Bir Değerlendirme.
2017 Çetin, Ö, Füsün Bilir Ataseven. Görünürlük; Ne- Neden- Nasıl- Nerede- Ne Zaman- Kim? Çevirmenin Görünürlüğü 5N1K.
2018 Meral, H. & Atar, E. Çevirmen-Makine Etkileşimi: (N)MT ve Post-Edit'in Dil Uzmanları Üzerindeki Mevcut ve Olası Etkileri
2020 Çetin, Ö, Füsün Bilir Ataseven. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarında Çevirmenler: Etnometodolojik Çözümleme Çalışması.
(Araştırma Başlıklarından İngilizce Olanlar Google Çeviri ile Çevrilmiştir.)
2020 Mehmet Cem Odacıoğlu Çeviri Teknolojileri Bağlamında Çevirmenin Görünürlüğü. İçinde Çeviride Teknoloji: Süreç ve Uygulama
2020 Ziya Tok Bilgisayar Destekli Çeviri ve Çevirmenin Kararı. İçinde Çeviride Teknoloji: Süreç ve Uygulama

Görüldüğü üzere 1998'li yıllara kadar Çevirmen İstasyonu, Çevirmenin Çalışma Masası gibi isimlerle alınan programların isimleri yavaş yavaş Bilgisayar Destekli Çeviri araçlarına dönüşmüştür. Bu durumun etkisini yine o yıl yapılan Hutchins'in yaptığı çalışma ile görmekteyiz. Yine çok geçmeden 2001 yılında Frank Austerhmühl'ün yaptığı *Çevirmenler İçin Elektronik Araçlar* (Austerhmühl, 2001) uzunca bir dönem kaynak kitap olarak kullanılmıştır. Aynı sene Hutchins'in *Makine*

Çevirisi ve İnsan Çevirisi başlığı ile bir karşılaştırmaya gittiğini görmekteyiz. Daha sonraki karşılaştırma ise 2009 yılında Çetin tarafından *Çeviride İnsan Zekâsı ve Yapay Zekâ* başlıklı bir tez çalışması ile Türkiye’den gelmiştir. Ardından 2012 yılında Ersoy ve Balkul *Teknolojik Gelişmelerin Çevirmen ve Çeviri Mesleği Açısından Olumlu ve Olumsuz Etkileri: Çeviri Alanında Yeni Yaklaşımlar* (Ersoy, Balkul, 2012) başlığı ile teknolojinin çevirmenlik mesleğine etkilerini ortaya koyar. Bu yıllardan sonra neredeyse her yıl (2012-3 adet, 2014- 6 adet, 2015 1 adet, 2016 1 adet, 2017- 4 adet, 2018- 1 adet, 2020- 3 adet) teknolojiyi çevirmen açısından değerlendiren en az bir çalışma yapılır.

Makine Çevirisi çalışmaları 1943’te başlamış olsa da konu üzerine araştırmalarda da dönüm noktası diyebileceğimiz internetin kullanılmaya başlaması (web 1.0, web 2.0), Google Çeviri hizmeti, Nöral Makine Çeviri gibi gelişmeler ışığında çalışmalardaki yoğunluk ve konuların değiştiği gözlemlenebilmektedir. Örneğin 2004 yılında WEB 2.0’ın getirisi ile herkesin kullanımına açılan Google çeviri (2006 ve 2009- Türkçe dil desteği) Çeviribilim alanı dahil pek çok alanda Makine Çevirisinin İnsan çevirisi ile kıyaslanmasına yol açtığı görülmektedir. Diğer taraftan bu kıyaslamanın başlangıcı Yapay Zekâ sistemlerinin makinenin insan mı makine mi olduğunun ayırt edilebilip edilmemesine dayanan bir teste tabi tutulmasını gerekli kılan Turing Testi ile sınanması mantığıdır. Turing Testi ise bir önceki bölümde de anlatıldığı gibi Makine Çevirisi ve Yapay Zekanın geliştirilmeye başladığı dönemde geliştirilen bir taklit oyunudur ve makinenin insanı taklit etmesi ve kiminle konuştuğunu göremeyen bir insanın konuştuğunun insan mı makine mi olduğuna karar vermesi sürecinde makinenin insanı taklit ederek sınavı geçmesine dayanır. Dolayısıyla Google Çevirinin hizmete girmesi de bu düşünce ile insan mı makine mi kıyaslamasını tetikleyen etkenlerdendir denilebilir.

Turing Testinin geliştirildiği dönemin, insanların anlayamadıkları anlarda ne kadar ısrarcı olduğu ve anlayamadığı şeylere karşı nasıl korku besleyebileceğinin görülebildiği bir dönem olduğu göz önüne alınırsa testi geliştiren ve destekleyen kişiler tarafından bir güvence sistemi olarak görüldüğü söylenebilir. Bir başka deyişle testi geliştirenlerin o dönem makine korkusu değil aslında insanlıkla ilgili korkuları vardır ve makineyi geliştirip onu Turing testi ile sınamak “makinelerin insan kadar başarılı olabileceği, bir zekâ barındırabileceği” fikrinden gelmektedir denilebilir. Bilgisayar Destekli Çeviri araçlarının gelişimi de bu araçların bir

çevirmenin işini ne kadar kolaylaştırabileceğini göstermiş ve makinelere karşı herhangi bir korku oluşmasına sebep olmamıştır. Ancak bu araçlardan çevirmen adının çıkarılması, sinematik evrende de Terminatör (1984) gibi filmlerle yansımalarını görebildiğimiz bir teknoloji korkusunun varlığı da göz önüne alındığında, Çeviribilim çalışmalarında da dolaylı olarak bu korkunun oluşmasına katkı sağlamış olabilir. Bu durum 2000li yıllarda da görülmektedir.

İnsanlık adına korkulan bir dönemde başlamış olan teknolojik gelişmeler makinelere güvenme eğilimi doğururken, bu araçların Çevirmen Masası isimleri ile başlayıp Bilgisayar Destekli Çeviri, Çeviri Hafıza Sistemleri, Çeviri Yönetim sistemleri gibi isimlere dönüşmesi, çevirmenlerin isimlerinin Dil Uzmanı şeklindeki kullanımları, Yapay Zekânın kendini kanıtlamak için bir insanı yenmesi şeklindeki tanıtımlar ve insanların sosyal ağ içerisinde deneyimledikleri sinema gibi bazı etkenler makinelere güvenme eğilimini sorgulatmaya ve bunu korkuya çevirmeye elverişli görünmektedir. Örneğin Bilgisayar Destekli Çeviri araçlarının etkili bir savunucusu olarak bilinen Martin Kay 1980 Ekim ayında “Dil Çevirisinde İnsanoğlunun ve Makinenin Uygun Yeri” başlıklı bir makale yazar (Chan, 2017, 3, Hutchins, 1995, 10). Bu çalışma internetin aktif kullanımı başladığı yıllarda yayınlanmıştır. İnternetin kullanılmaya başlaması, web 2.0 ile paylaşımcı internete geçilmesi, araçlarda çevirmen adının silinmesi ve Çeviri Yönetim Sistemi, Çeviri Hafıza Sistemi gibi isimlerle anılması ya da bazı BDÇ araçlarında çevirmen rolünün “dil uzmanı” olarak kullanılmasının da çalışmaların yönü konusunda etkili olduğu yapılan literatür taramasında da görülmektedir.

Adlandırma ile ilgili bir diğer konu bu araçların Çeviribilim ve çeviri eylemi üyeleri arasındaki isimleridir. Sağladığı kolaylıklarla çeviri eylemi üyelerinin gündelik hayatına girmiş olan bu araçlar alanda da sıradan insanlar arasında da farklı adlarla kullanılmaktadır. Bu çalışmada eski veya yeni her tür çeviri programı kullanan katılımcılar üzerine bir araştırma yapıldığı için “Bilgisayar Destekli Çeviri” teriminin kullanımı tercih edilmiştir. Ancak alanın uzmanları tarafından “Computer Aided / Assisted Translation” için Bilgisayar Destekli Çeviri yaygın olmakla birlikte Çeviri Bellekleri (ÇB), daha güncel kullanımı ile Çeviri Yönetim Sistemleri (ÇYS) (Canım, 2017, 75), Çeviri Hafıza Sistemleri şeklinde farklı kullanımları da bulunmaktadır. Machine Translation için Makine Çevirisi, Bilgisayar Çevirisi, Otomatik Çeviri, Bilgisayarlı Çeviri gibi kullanımlar olduğu görülmektedir. Çeviri

eylemi üyeleri arasında da farklı kullanımlar görülebilmektedir. Örneğin bu tez çalışmasında piyasada çevirmen olarak çalışan katılımcılar arasında bu iki terimden Machine Translation için Makine Çevirisi, Computer Aided Translation için ise “CAT aracı”, “CAT Tool” veya “toollar” gibi İngilizcesi ile kullanma veya ona yakın halini Türkçe eklerle kullanma yönünde bir eğilimde oldukları görülmüştür. Katılımcılardan bazıları bu konuda farklılıklarını belirtmekten geri durmayıp, araştırmacıya “CAT Tool diyoruz tabi (gülerek) Bilgisayar Destekli demiyoruz. (Operasyon Müdürü Y, Konum 9)” şeklinde hatırlatmalarda bulundukları gözlemlenmiştir.

Terimlerin farklı kullanımları sadece Türkçeye özgü bir durum değildir. İngilizcede de kısaca CAT Tool olarak adlandırılan bu araçlar Computer Assisted Translation tool, Computer Aided Translation tool, Translation Management System gibi farklı isimlerle adlandırılmaktadır. Adlandırmada birtakım değişiklikler olsa da BDÇ kullanımı gün geçtikçe daha da yaygınlaşmaktadır. Hangi isim kullanılırsa kullanılsın çevirmene yardımcı araçlar olarak da tanımlanabilecek bu araçlar, sağladığı “hatırlatma temelli” sistemi ile çevirmene yardımcı araçlardır ve hız konusunda çevirmenlere büyük kolaylık sağladığı için piyasadaki bu dengeyi etkileyen önemli faktörlerden biridir. O halde çevirmenler ve çeviri piyasası için önemli bir kaynak olan bu araçlarda isim olarak alışılmış İngilizce CAT, Türkçe BDÇ gibi kullanımları da çok değiştirmeyecek yeni bir isim önerilebilir. Teknoloji Destekli Çevirmen- TDÇ (Technology Aided Translator Tool/ TATTool) ya da Bilgisayar Destekli Çevirmen- BDÇ (Computer Aided Translator Tool) gibi, araçların adında çevirmen adı geçmesi, benzer şekilde Makine Çevirisi araçlarına da çevirmen adının yerleştirilmesi kullanıcıların yaklaşımlarına olumlu bir pekiştireç olabilir.

3. GÖRÜNÜRLÜK VE TEKNOLOJİ

Bu bölümde geçmişten bugüne çevirmenlerin mesleki hakları ve duruşları ile birebir ilgili olduğu düşünülen görünürlük kavramına genel bir bakış ile Çeviribilim'deki yaklaşımlar ortaya konularak teknoloji kullanımı ile bu görüşlerin çakışabileceği noktalar anlatılacaktır. Bugüne kadar Çeviribilim çalışmalarında daha çok edebi metinlerde değerlendirilen, çevirmenin çeviri eserdeki varlığını ortaya koyma çabası olarak özetlenebilecek “görünürlük” kavramı, piyasada çevirmenler tarafından farklı anlamlandırılabilir. Görünürlük bugün, “neye göre, kime göre görünürlük” olarak ele alınmaya devam edilebilir? Çeviribilim alanında bugüne kadar çeşitli bakış açıları ile değerlendirmiş olan “sadakat”, “yerlileştirme”, “yabancılaştırma” ve “görünürlük” gibi konular piyasada karşılığını bulmakta mıdır? Devam eden bölümlerde bu sorun ele alınacaktır.

3.1. Teknolojinin Çevirmen Görünürlüğü Üzerine Etkisi

Bilgisayar Destekli Çeviri programları ile Makine Çevirisi evrimsel olarak iç içe gelişmiş olsalar bile birbirinden ayıran en önemli özellik Bilgisayar Destekli Çeviri programlarının çevirmene yardımcı araçlar olması ve çeviriyi yapan kişinin yine bir insan olmasıdır. Makine Çevirisinde ise çeviriyi yapan sadece yazılımdır. Bu durumda BDÇ araçlarında çevirmen görünür müdür? Bunun cevabı biraz nereden baktığımızla ilgilidir.

BDÇ araçlarında çevirmenin görünürlüğü iki açıdan ele alınabilir. İlk olarak bu araçlarda çevirmenlerin tıpkı edebi metinlerde olduğu gibi eser sahibi sayılıp sayılmaması, adının geçmesi gibi insani açıdan bakılırsa BDÇ araçlarında çevirmenin görünmez olduğu söylenebilir. İkinci olarak BDÇ aracında işi adı geçmese de kimin yaptığı sorgulanarak teorik olarak bir çevirmen varlığı aranabilir. Örneğin Makine Çevirisinde temel amaç insan kullanıcının müdahalesini mümkün olduğunca azaltmak yönündedir. Temelde insanı taklit etme, insan gibi düşünme becerileri üzerine kurgulanan ve geliştirilen bu programlar, teorik olarak insan müdahalesini kısar, yerine makineyi koyar. Dolayısı ile Makine Çevirisinde insan

çevirmen teorik olarak “görünmez” kılınmıştır. Bilgisayar Destekli Çeviri programları ise çevirmene yardımcı yazılımdır. Hızlandırır, tutarlılığa yardım eder ama esas iş çevirmenindir. Dolayısı ile Bilgisayar Destekli Çeviri araçlarında insan çevirmen teorik olarak “görünürdür”.

Burada bahsi geçen bu ikinci tür görünürlük “var/yok olma” durumu ile ilgilidir. Ancak Çeviribilimde “görünürlük” kavramı çevirmenin teorik / fiziksel varlığından öte metinde dip not gibi müdahalelerle eserin bir çeviri eser olduğunu fark ettirerek “ben buradayım ve siz bunu benim cümlelerimden okuyorsunuz” demesi ile ilgilidir. Diğer bir deyişle edebi metinlerde bir çevirmenin görünürlüğü kaynağa mı ereğe mi daha yakın çeviri yaptığı ile ilgilidir. Çeviri Teknolojilerinde çevirmenin görünürlüğü ile ilgili yakın zamanda uzman görüşleri üzerine bir çalışma yapan Odacıoğlu *Çeviri Teknolojileri Bağlamında Çevirmenin Görünürlüğü* başlıklı çalışmasında şunları söylemektedir:

“[...] uzmanlar arasında benzer ve farklı düşünceler bulunmaktadır. Sorulan sorulara bazen farklı yanıtlar da verilmiştir. [...] kimi uzman, çevirmenin çeviri sürecinde görünür olduğunu kimisi görünmez olduğunu, kimisi her ikisinin de aynı anda var olabileceğini belirtmiştir. Uzmanlardan birisi çevirmenin çeviri teknolojileri araçlarını kullanırken görünür olup olmadığına karar verilebilmesinin metin türüne bağlı olduğunu belirtmiştir. Şayet çevrilecek metin teknik bir metinse çevirmen görünmez, ancak bir edebiyat metni ise görünür olabilir. Ya da kültür aktarımı söz konusu olduğunda, çevirmen görünür olabilmektedir. (139) [...] Görünürlük/görünmezlik durumunu metin türü de belirler. Ancak piyasadaki çeviri teknolojileri araçlarının birçoğu kullanmalık metinlerin çevirisine yönelik geliştirilmiştir. Kullanmalık metinlerde de dilsel aktarım öne çıktığından çevirmen çeviri sürecinde çoğunlukla görünmez olmaktadır. (140) [...] herkes çeviri eylemini gerçekleştirebilir. Ancak post editörlük farklı becerileri bir arada kullanmayı gerektiren bir iştir. “Ham çeviriyi nasıl daha iyi hale getiririm?”, “Erek kültürün beklentileri nelerdir?”, “Çeviri nasıl işlevsel hale getirilir?”, “Koşut metinlere nasıl ulaşırım?”, “Erek kültürün çeviriyi kabul etme olasılığını nasıl artırabilirim?” vb. soruların cevabını ancak uzun yıllar çeviri yapmış ve çeviride uzmanlığını kanıtlamış kişiler verebilir. Böylelikle standart Makine Çevirisi ve Bilgisayar Destekli Çeviri aracıyla elde edilen çeviri çıktısı çevirmen gözünden yeniden işlenir. Burada çevirmenin dil uzmanlığı kadar kültür uzmanlığına da ihtiyaç vardır. Çevirmen bu noktada kendini gösterir. Ya da bir diğer ifade ile görünür hale gelir.” (Odacıoğlu, 2020, 139-141)

Uzman görüşlerinde de dile getirilen teknik metinlerde çevirmenin görünmez olması durumu bu çalışmada Odacıoğlu’nun tersine BDÇ araçlarında, Makine Çevirisine kıyasla çeviriyi yapanın çevirmen olması sebebiyle “çevirmenin var olması” olarak yorumlanmıştır. Buradaki önemli nokta bakış açısidir. Uzmanların çevirmenleri görünmez olarak yorumlamasına iten konu çevirmenlerin en temelde o çeviride adının yazıyor olup olmadığı ile ilgilidir. Aynı durum bu çalışmadaki katılımcılarda da gözlemlenmiştir. Yani onlar da teknik çeviri olduğu için kendilerini görünmez kabul etmektedirler. Burada BDÇ araçlarında çevirmenlerin var olarak kabul edilmeleri daha çok Makine Çevirisindeki konum ile ilgilidir. Buradan yola

çıkarak teorik olarak çevirmenin görünür olduğunu söyleyebileceğimiz BDÇ araçlarının, Çeviribilim alanındaki “görünürlük” bakış açısından farklılaştığı bir nokta olduğunu söylemek gerekir. Alanın uzmanları ve sıradan üyeler arasında farklılaşan bir başka nokta da çevirmenin kaynak metin, erek kültür dışında dikkate alması gereken bir başka unsur olarak Çeviri Belleklerinin yer almasıdır.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışıyor olmak çeviri belleğinden ve terim tabanından gelen eşleşmeleri kabul etmeye dayanır. Dolayısıyla terim tabanına veya çeviri belleğine daha önceden girilmiş olan birtakım bilgilere sadakat de söz konusudur. Bu ise Çeviribilimde bugüne kadar çok tartışılan kaynağa sadakat- ereğe sadakat tartışmalarına yeni bir yön vermektedir. Diğer taraftan bu durum akıllara şu soruyu getirmektedir. Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken Çeviri Belleğinden yararlanmak mesleği herhangi bir kişinin yapabileceği bir iş konumuna getirmekte midir? Teknolojinin devreye girmesiyle işi kolaylaşan çevirmen mesleki açıdan tehlikede midir? Bu soruya cevap vermek biraz güç de olsa imkânsız değildir.

Eğer biz yer yüzündeki içerik ve iletişim olasılıklarının hesaplanabilir bir sayıda olduğunu varsayıyor isek makinelerin çevirmenlerin yerini almasını beklemek kaçınılmazdır. Ancak iki insan bile aralarında sonsuz sayıda sohbet ve içerik geliştirebilir. Pratik hayatta bu durum böyle olmasa da teorik olarak mümkündür. Bunu yine dilin tanımından yola çıkarak da söyleyebiliriz. Türk Dil Kurumu sözlüğü incelendiğinde dil kavramı şöyle tanımlanmaktadır. “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban” (TDK, 2021, <https://sozluk.gov.tr/>). Yine Güray Çağlar König’in *Toplumdilbilim Açısından "Dil" ve "Dil Türleri "Kavramları Üzerine* adlı çalışmasında dildeki değişkenliği şu şekilde tanımlar.

“Günlük yaşamda kullanılan dil büyük ölçüde değişkenlik gösterir. Herhangi bir dil incelendiğinde dildeki değişkenlik olgusu kolayca görülebilir. Dili kullananlar da sürekli olarak olası biçimlerden birini seçme durumundadırlar. Hiç kimse sürekli aynı biçimde konuşmaz, dili kullananlar değişik nedenlerle değişik dil biçimlerinden ya da türlerinden yararlanırlar.” (König, 1991, 60)

Bu tanımlamadan da yola çıkarak dildeki değişimleri, bireysel farklılıkları ve dilin canlı bir varlık olması sebebi ile sonsuz sayıda sohbet ve içerik geliştirilebileceğini söyleyebiliriz. Bu da sonsuz sayıdaki olasılıkla uğraşabilen ve çözebilen bir makine yaratılsa bile karşılığında insanların yeni ve değişik bir dil ve anlam düzlemi oluşturabileceği gerçeği ile birleşerek iki yönlü bir yanıt sağlar. Yani olasılık sonsuz ve makineler bu olasılığı çözemez durumda ise insan çevirmen bu

içeriği çözebilecek donanıma sahip uzman kişi olarak yerini koruyacaktır. Olasılık sonsuz ve makineler bu olasılığı çözebilecek boyutta ise insan yeni bir dil ve anlam düzlemi oluşturarak kendini ve yerini koruyabilir.

BDÇ araçları ve Makine Çevirisi araçları çeviriyi herkese sunulan bir olanak gibi sunsa da iletişim ve içerik bağlantılı bir meslek olduğundan çevirmenlik mesleği uzun yıllar daha konumunu koruma potansiyeline sahiptir. O halde biz bu soruyu neden soruyoruz? Ya da çevirmenler de bu soruyu soruyorlar mı? Bu durumdan kaygılanıyorlar mı? Bir taraftan “teknoloji mesleğimize ne yapar?” ya da “yönünü yöntemini nasıl değiştirebilir?” sorularını da gündeme getiren bu durum çevirmenler arasında nasıl karşılanmaktadır? Onlar bu teknolojinin kabulünü nasıl gerçekleştirmektedir? Diğer taraftan bu gelişmelerle çevirmenlerin yaklaşımları ve/ya muhtemel seçimleri, var olan kuramlar ışığında değerlendirildiğinde ne gibi farklılıklar doğmaktadır? Bu soruların cevabı yapılan etnometodolojik çalışmada ortaya konan çeşitli anlamlandırma yöntemlerinin varlığı ile verilebilir. Araştırmada ortaya konan benzer ve farklı anlamlandırma yöntemleri bir yönden neden ve nasıl aynı esere ait farklı çevirmenlerin farklı metinler ürettiği ve üretebildiğinin de açıklamasıdır. Çevirmenlerin durumdan kaygı oranları bilinmese de bu çalışmada kaygı duyma nedeni olarak eşleşme oranına dayalı bir sözleşmeye bağlı çalışma / maaşlı çalışma, BDÇ kullanma / kullanmama, patronla ilişkilerin ve müşteri ile ilişkilerin yakın olmasının etkili olduğu söylenebilir.

Teknik metin çevirisini BDÇ ile yapan bir çevirmenin ÇB’den gelen eşleşmeleri (Bulanık eşleşme, bağlam eşleşmesi ve tam eşleşme vb.) bir nevi zorunlu olarak kabul etmesi beklenir. Hatta bunun için bir denetim mekanizması vardır. Çevirmenin ne kadarını eşleşmeden yararlanarak yaptığını, editörü olarak atanmış olan kullanıcıya bildirir. Bu kabul sistemi sayesinde çeviri eyleminin maliyeti düşürülebilmekte ve hız kazanılarak çevirmen ve büro açısından gelir artırılabilir. Diğer bir özelliği de aynı proje üzerinde birden fazla çevirmenin çalışmasına olanak sağlamasıdır. Aynı proje üzerinde çalışan çevirmenler arası dil birlikteliği de yine bu bağlı mekanizma tarafından garanti edilmiş olur. Tüm bu katkıları sağlayabilmesi için tasarlanmış çeviri belleği sistemi çevirmenin görünürlüğü kapsamında değerlendirildiğinde, yani çevirmenin varlığını belli etmesi, sesini duyurması, dipnot, çevirmen notu gibi eklemeler yapması kapsamında bakıldığında engelleyici bir unsur gibi görünmektedir. Adeta üçüncül bir sadakat

unsuru gibi çevirmenin kaynak metne bağılı kalmak, erek metne öncelik vermek gibi sadakat anlamında değerlendirilen hamlelerine eklenmiş üçüncü bir değerlendirme kriteridir.

Bu durum 3 katlı bir pasta benzetmesi ile somutlaştırılabilir. Bir pasta yapılacaksa zemin katman temeli oluşturur. Tıpkı kaynak metin gibi. O olmadan çeviriyi gerçekleştirmek mümkün değildir. Herhangi bir çeviride kaynak metin göz ardı edilemeyeceği için kaynak metin her zaman birincil konumda bir sadakat unsurudur. Yani pastanın birinci katı, birinci tabakasıdır. Eğer daha fazla kişiye sunmayı planlıyorsanız tek katlı geniş bir pasta yapmak yerine ikinci bir kat yapmayı da planlayabilirsiniz. Bu durumda bu ikinci kat erek dil ve kültür yapıları ön plana alınarak inşa edilebilecek ikincil türden bir katmandır. Son noktada ise teknoloji katmanı devreye girer. Bu katman pastacının gelirini artıran katmandır. En küçük eforla bir kat daha koyarak büyük görünüm kazanırsınız. Tıpkı çeviri belleği sistemlerinin sunduğu hafıza sistemi ile çevirmen ve bürolara az çaba ile daha çok iş yapmalarını sağlaması gibi. Ancak bu katmanın da işlevini yerine getirebilmesi için birtakım kurallara ihtiyacı vardır. Bunu pastaya dengeli bir şekilde yerleştirmek gerekir.

BDÇ ile çalışan çevirmenler bazen müşterinin gönderdiği Çeviri Belleği ile çalışıp Terim Tabanını kullanmak ve editör, redaktör ve işveren denetimi yüzünden ÇB ve TT'den gelen eşleşmeleri aynen kabul etmek durumunda kalırlar. “Müşteriden gelen ÇB’de yapılacak değişiklik ise gerekli görülmedikçe yapılmaması beklenen bir işlemdir” (Çetin, Ataseven, 2017, 638). ÇB bu anlamda tamamen hız kazandırması üzerine denetlenmeden, düzenlenmeden, körü körüne bir sadakat ile kullanılır ise pastanın görüntüsünü bozabilir. Bu konuda Bedard’ın “zaman baskısı altında çalıştıklarında çevirmenlerin ÇB ve Erek Metin arasındaki bulanık eşleşmeyi göz ardı edebileceğini, dolayısıyla dikkatlice sürekli gözden geçirilmeyen ÇB’nin daha fazla cümle salatası oluşturarak kaliteden uzaklaşacağını” (Bedard, 2000’den aktaran Doherty, 2016) söylemektedir. Bu durumda yanlış tasarlanan ve denetlenmeyen bir ÇB’ye sadakat, üçüncü katmanın pastayı yıkmasına sebep olabilir. İşte bu türden bir benzetme içerisinde konumlanabilecek bu üçüncül türden sadakat dikkatli olunmaz ise belleklerin düzgün işleyememesine, beklenen sonucu verememesine de yol açacaktır. Dikkatli olduğunda sadece pastacının geliri artacak, diğer taraftan her geçen gün artan içerik çeşitliliğinde çevirmene olan ihtiyaç ve güveni koruyacaktır.

Dolayısıyla zaman içerisinde çevirmenlik mesleğini herhangi bir kişinin yapabileceği bir meslek haline dönüştürmek gibi bir problem de oluşturmayacaktır.

Öncül bir erek metin gibi düşünebileceğimiz Çeviri Belleğine bağlı kalmak, müşteri ve patron için, tutarlılık ve maliyet açısından önem taşır. Çevirmen için ise BDÇ programında çeviri belleğinden gelen eşleşmeye bağlı kalmak, erek metne müdahale olasılığını azaltmaktadır. Bu durum kimi zaman sözleşmeler ile belirlenmektedir (Çetin, Ataseven, 2020, 87). Tüm BDÇ katkılarında (hız, tutarlılık, ortak çalışma) faydalanabilmek için ve sözleşmeler gereği, çevirmenler eşleşmelere uyma yani bir bakıma kendi varlıklarını yok sayma eğiliminde olabilirler. Bu durum daha önceden elde edilmiş bir çeviri belleğinin varlığının çevirinin fiyatını belirlemesi, tutarlılığını koruması ve proje ve ekip yönetimine izin vermesi gibi sebeplerden patronlar tarafından sözleşmeler ile bağlanmış ya da sözleşmeden bağımsız çeviri üyeleri tarafından BDÇ katkılarını elde edebilmek için alınmış bir çevirmeni / kendini yok sayma hamlesi olarak düşünülebilir. Öte yandan Makine Çevirisinin teorik olarak insan çevirmen varlığını (müdahalesini) çeviri eyleminde ortadan kaldırmak için tasarlanmış olması ve BDÇ araçlarında sistemin çevirmene yardımcı bir kimliğe sahip olması durumu göz önüne alındığında BDÇ araçlarında çevirmenin Makine Çevirisinde olduğundan üstün konumda olduğunu söyleyebiliriz. Ancak BDÇ araçlarının artık Çeviri Yönetim Sistemi, Çeviri Hafıza Sistemi gibi isimlerle anılması ya da bazı BDÇ araçlarında çevirmen rolünün “dil uzmanı” olarak kullanılmasının da çevirmen varlığını sınırlama, kaldırma, denetleme yönünde bir etkiye sahip olabileceği de göz önüne alınmalıdır.

3.2. Teknolojinin Çevirmen Üzerindeki Olumlu Etkileri

Günümüz teknolojilerine baktığımızda çeviri ile iliştilerebilecek teknolojiler giyilebilir (çeviri kulaklıkları) ve taşınabilir teknolojiler (çeviri kalemleri, cep telefonları veya tablet gibi cihazlarda kullanılabilen uygulamalar), Makine Çevirisi, Bilgisayar Destekli Çeviri araçları, Çeviri Destek araçları (ses- metin dönüştürücüler, hizalama araçları, terim çıkarma araçları, Çeviri Belleği vb.), yerelleştirme araçları, masaüstü yayıncılık araçları olarak sıralanabilir. Her yeni teknolojinin bir öncekini geride bıraktığı ve bir öncekinin yarattığı artı, eksi ve nötr yöndeki etkileri sayesinde piyasadaki yerini belirlediği göz önüne alınırsa bu teknolojilerinde yine artı, eksi ve nötr yönde oluşturacağı etkilerle değişime uğrayacağı söylenebilir.

Anlama çabasının düşünebilen makineler üretmeye sebep olduğu ve sonrasında düşünebilen araçları kullanıp onlar aracılığı ile iletişim kurmaya başlayan insanın bu araçlardan korkma yönüne ilerlemesinin sebebi yine bu araçların isimlerine bakıldığında da anlaşılabilir görünmektedir. Örneğin Çevirmenin Çalışma Masası olarak bilinen uygulamalar zaman içerisinde Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarına dönüşmüştür. İnsanın teknolojiyi bulması, bu teknolojinin insanın yaşantısını etkilemesi ve sonrasında insanın teknolojinin yaşantısına yön vermesi tekerlekten bu yana her gelişmede gözlemlenebilecek bir durumdur. Bir taşı bıçağa çevirdiği anda insan yerleşik düzene geçmeyi bulur bulmasına ama aynı araç ilk suçun işlenmesine, o suç da ilk kural koyucuların ortaya çıkmasına sebep olur. Sonra cezalar, sonra savaşlar, sonra anlaşmalar derken yazı yazmayı bulur insan ve eski hayatına geri dönebilir. Savaşlar ve silahlar bir dönem toprak kazandırabilir ancak hayattan aldığı güvensizlik geri getirilemez. Bu devingen bir süreçtir ve günümüze baktığımızda sadece teknolojinin insan hayatını etkilemediğini pek çok şeyle birlikte insanın da teknolojinin hayatını belirlemede rol aldığını görebiliriz. Zamanında devrim olan matbaa daha iyi bir teknoloji geldiği için önemini yitirmemiş matbaa ile edinilen hizmetlerin insanlar tarafından tüketimine bağlı fiyat artışına bir çözüm olarak bulunan dijital sistemler tarafından geriletilmiştir. McLuhan'ın da sözünü ettiği "araç iletidir" koyutu çerçevesinde değerlendirildiği zaman daha rahat anlaşılabilir.

"İster tekerlek ister alfabe, isterse radyo olsun, özel teknolojik araçlar için ödediğimiz bedel, duyunun bu kitlesel uzantılarının kapalı sistemler oluşturmasıdır. Oysa kişisel duyularımız kapalı sistemler olmayıp, bilinç adını verdiğimiz yaşantıda sonsuzca birbirine çevrilmektedir." (McLun, 2014, 13)

Çeviri araçları her ne kadar çevirmenleri adlarından çıkarıyor olurlarsa olsun artan bir hızla kullanılmaya devam etmektedir. Bu durum yapılan bu çalışmada da ileri bölümlerde daha net ortaya konulacak olan kullanıcılarda, yani sıradan kabile üyelerinde görülen farklı anlamlandırmalarla daha net anlaşılabilir. Örneğin çalışma katılımcılarında bu teknolojilerden mesleğini elinden alacağı yönünde korku geliştiren de vardır, korku duymayıp mesleğinin yönünün değişeceğini düşünen de ya da kesinlikle korku duymayıp çevirmenliğin ya da iletişimin insana özgü bir davranış olduğunu savunan da. Buradaki en önemli değişken kişilerin anlamlandırma yöntemleridir. Bu kişiler ise anlamlandırmalarını yine bu teknolojileri gündelik pratik eylemlerinde nasıl kullandıklarına bağlı oluşturmaktadır. Bu noktada teknolojinin çevirmen üzerindeki olumlu etkileri önemli rol oynuyor gibi görünmektedir.

Teknolojinin önce Makine Çevirisi, sonra Bilgisayar Destekli Çeviri araçları, sonra her ikisinin ve yardımcı başka araçlarında birlikte kullanılması şeklinde çevirmenlerin hayatına dahil olması çeviri eylemine hız kazandırmış, tutarlılıkta yardımcı olmuş, az zamanda daha çok iş ve dolayısı ile gelir artışı sağlamıştır. Bu maddi katkıların yanı sıra manevi olarak adlandırabileceğimiz olumlu etkiler bulunmaktadır. Örneğin çevirmenler bugün eskiye göre daha hareketli, istediği yerden işini yapabilir konumdadır. Bugün çalışırken internet aracılığı ile her türlü kütüphane veya elektronik kaynaktan araştırma yapabilmekte, bilgiye daha rahat ulaşmakta ve teyit edebilmektedir. İster bir büro ya da dil hizmeti sağlayıcı şirkete bağlı çalışsın isterse serbest çalışıyor olsun, bugün çevirmenler bu araçlar sayesinde gurup (kitle kaynaklı- kovan çeviri) ya da bireysel çalışmalarında mesleğine profesyonellik katan çeviri öncesi analizden, fiyatlandırma ve çeviri sonrası düzenleme gibi olanaklarla çeviri projelerini daha rahat yürütebilir hale gelmişlerdir. Bulut sistemler sayesinde bugün çevirmenler daha ulaşılabilir konumdadır. Bellekler, terim çıkarma araçları ve hizalama araçları ile pek çok alanda yoktan çeviri belleği elde edebilmekte, var olan Çeviri Belleğini düzenleyerek sektör hatta firma bazında devamlılık arz eden işler alabilmekte, daha fazla alanda iş alma konusunda kendilerine daha çok güvenebilmektedir. Yerelleştirme araçları sayesinde bugün bir çevirmen önceden sadece bir yazılımcının yapabileceği türden çeviri işlerini yapabiliyor hale gelmiş ve bu yeni bir iş kolu doğuran maddi bir katkı olmanın yanı sıra manevi tatmin sağlayan da bir durum oluşturmuştur.

3.3. Teknolojinin Çevirmen Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Mcluhan'ın "Araç İletidir" koyutu kapsamında bu araçların olumsuz bazı etkilerinin olabileceği göz ardı edilmemelidir. Çeviri kulaklıkları, çeviri kalemli, Care to Translate (Çevirmeye Bak- tarafımdan çevrilmiştir- sağlık çevirmenliği üzerine bir uygulama), Makine Çevirisi ve Bilgisayar Destekli Çeviri araçları gibi araç isimlerine baktığımızda çevirmen adının yer almıyor oluşu her ne kadar hedef kitlenin geniş tutulması politikası ile ilgili de olsa bu araçların profesyonel kullanıcıları ve dolaylı olarak diğer kullanıcılar arasında olumsuz bazı etkilere sebep olabilmektedir.

Teknolojinin insanlarda bu araçlardan korkma eğilimi göstermesi gibi bir etki de yaratabiliyor oluşu bu araçların kullanım şekilleri ile doğrudan bağlantılıdır. Canım

(2017, 84)'ın 2017 yılında yaptığı çalışmada mesai saatlerindeki belirsizlik, özel hayatın ihlali, yorgunluk ve stres gibi altını çizdiği olumsuz etkilerin yanı sıra çeviri öncesi hazırlık süreçlerinin artması gibi iş yükünü artıran olumsuzluklar da bulunmaktadır. Bu olumsuzlukların kaynağına baktığımızda ise tek bir suçlu olduğunu söyleyemeyiz. Örneğin mesai saatlerindeki belirsizliği patron yaratabildiği gibi kullanıcının daha fazla para kazanabilmek adına bu durumu bir avantaj gibi algılayarak kendi isteğiyle girişmesi de oluşturmuş olabilir. Yine çevirmenlerin bu araçların isimlerinden bile çıkarılmasına yol açan olumsuz olarak adlandırılabilir durum sadece yazılımın adını koyandan değil aynı zamanda piyasadaki hedef satış kitlesi potansiyelinden ve kullanıcıların bu durumu bir sorun olarak algılamıyor oluşundan kaynaklanabileceğini belirtmek gereklidir. Ancak bu araçların pazarlanma şeklinin çeviri ve teknoloji üzerinden oluşu bir kez daha çevirmeni görünmez kılmaktadır.

Bulut sistemler aracılığı ile sistemlere ücretsiz erişim çevirmenlerin ulaşılabilirliğini artıran olumlu bir durum olsa da bu sistemlere veri yükleyen kullanıcılar tarafından gizlilik hassasiyetleri çerçevesinde güvensizlik oluşturacak bir algı da oluşturmaktadır. Bu çevirmen için kaygı oluşturan bir durumdur ve olumsuzluk olarak adlandırılabilir bir etkiye sahiptir. Örneğin bu çalışmaya katılan çeviri eylemi üyelerine lisanslı / lisanssız BDÇ aracı tercihleri sorulduğunda bazıları profesyonellerin lisanslı kullanması gerektiği yönünde bir arka plan beklentisi ile konuşurken bazıları da gelirin az olması ile lisanssız kullanımını bağdaştırmaktadır. Dolayısı ile bu kişilerde oluşan ücretli programların daha fazla seçenek ve güvenlik sağlayabileceği ile ilgili beklenti, lisanssız ya da bulut sistemlerin güveni tam oturtamamış olması sonucu oluşmuş olabilir ya da kullanıcılar tarafından internet hırsızlıkları üzerine inşa edilmiş bir kaygı olabilir. Bu kişilerin anlamlandırmalarını yine bu teknolojileri gündelik pratik eylemlerinde nasıl kullandıkları süreç içerisindeki her çeviri eylemi üyesinin, her uzman görüşünün ve yine her yazılım şirketinin McLuhan'ın "araç iletidir" sözündeki aracı olumlu veya olumsuz bir ileti olarak konumlandırmasında etkilidir.

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Çalışmanın amacı, çevirmenlerin teknoloji kullanımı ile görünürlükleri konusunda nasıl bir yaklaşım sergilediklerini ve bunun geçmişle olan farklarını ortaya koymak ve Çeviribilimde yeni yaklaşımları belirlemeye çalışmaktır. Bir başka deyişle çalışmanın sorunsalı; Çeviribilimde görünürlük diğer bir deyişle çevirmenlerin çeviri yaparken kendi kimliklerini ortaya çıkarmak anlamında şimdiye kadar nasıl ele alındığı, Bilgisayar Destekli Çeviri programlarında bu durumun artık nasıl ele alınması gerektiğidir. Nasıl sorusuna yanıt bulabilmek için nitel bir çalışma deseni belirlenmiş ve etnometodolojik bir yöntemle çevirmenlerin gündelik hayatta Bilgisayar Destekli Çeviri programlarını konumlandırma yöntemleri, teknolojiye nasıl baktığı, nasıl kullandığı ve nasıl kendilerine bir rakip olarak görmeyerek, kabul ettikleriyle ilgili tikelden başlayıp tümele doğru giden bir cevap elde edilmeye çalışılmıştır. Tikelden tümele karşılaşılabilen aynılıklar ve farklılıklar üzerinden BDÇ kullanımının değerlendirilmesinin sebebi çeviri eylemi üyeleri tarafından nasıl anlamlandırıldığını anlamaktır.

Çalışmada klasik sosyolojik yöntemlere başvurulmamasının ana nedeni yeterli ölçekte alınan istatistiki sonuçların bu türden farklılıkları ortaya çıkarmada yeterli olamaması fikridir. Burada yapılmak istenen asla “çevirmenler BDÇ’yi sever ya da sevmez” gibi bir sonuca ulaşmak değildir. Tam tersi sevme ya da sevmeme gibi anlamlandırma yöntemlerinin ne şekilde oluştuğunu ortaya koymaktır. Özetle elde edilen, onların BDÇ kullanımı ile ilgili düşüncelerinin ne oluşundan çok nasıl oluştuğu ile ilgilidir. Bu noktada klasik sosyolojik yöntemlerin kullandığı çoğulcu bir örneklem seçimine gidilmemiş, var olan farklılıkları ortaya çıkarabilecek rasgele, anlamlı bir örneklem gurubu seçilmiştir. Maalesef bu mesleği yapan veya bu meslek ile bağlantılı iş gören kişiler arasında serbest çalışma, yan iş olarak yapma gibi durumlar söz konusu olduğundan ve bunun yanı sıra kayıtlı oldukları bir meslek odası olmaması gibi sebeplerden bu evreni tahmin etme olasılığı düşüktür. Dolayısı ile örneklem kolaylıkla bulunabileni örnekleme yöntemi ile elde edilmiş, böylece

rastgele elde edilen verilerin istikrarlı özelliklerinin sürecine ve süreç hipotezine odaklanılmıştır.

Üç farklı veri toplama yöntemi ile veri üçlemesi sağlanmış, elde edilen veriler ise dört guruba ayrılmıştır. Yine elde edilen veriler, üyelerin bağlama gönderimli ifadeleri, refleksiviteleri, pratik eylemleri, vesaire kuralı ve arka plan beklentileri açısından değerlendirilmiş, her dört grupta da bireysel olarak anlamlandırmaların nasıl gerçekleştiğine bakılmıştır. Bu şekilde bireysel anlamlandırma yöntemlerinin analiz edilmesi ile sadece teknoloji konusundaki anlamlandırma yöntemlerindeki değişiklikleri ortaya koymak hedeflenmemiş, aynı zamanda BDÇ programlarının kullanımında konuma göre oluşan farklılıklar sorgulanmıştır. Bu konuda Anthony Pym Roma’da verdiği bir konferansta “teknolojinin zaman içerisinde nasıl gelişeceğini ve iletişimi nasıl etkileyebileceğini tahmin edebilmemiz gerektiğini” (2011) söyler. Bilgisayar Destekli Çeviri programlarına çevirmenlerin bakışı ve Türkiye’deki piyasadaki yeri ve çevirmenler tarafından nasıl kabul edildiğini incelemek, Bilgisayar Destekli Çeviri programlarının gelecekte çevirmenleri ve iletişimi nasıl etkileyebileceğini görmemize yardımcı olacaktır. Çalışma, Çeviribilim alanında (bilimsel alan yazında), çevirmenlerde, üst konumda olanlarda ve öğrencilerde oluşan farklılıklar, şimdi ve ileride oluşabilecek değişiklikler açısından hem Çeviribilim hem de BDÇ programı pazarı için önemli bilgiler sunmaktadır ve en önemlisi Çeviribilimde teknolojinin ve çevirmenlerin yeri ve geleceğini öngörebilmeye katkı sağlayacaktır.

Harold Garfinkel’e göre Etnometodolojik araştırmalar genellemeler içermez, düzenlemeler formüle etmez (Garfinkel, 2014, 8). Sadece var olan anlamlandırma yöntemleri ortaya konulur. Bu nedenle çalışmada çeviri eylemi üyeleri açısından teknoloji yararlıdır/ zararlıdır gibi bir tez ya da başka herhangi bir hipotezden yola çıkılmamıştır. Sadece alan yazın taranmış ve çevirmenlerin var olma çabası olarak nitelendirilebilecek görünürlük kavramının alan uzmanları tarafından nasıl anlamlandırılmış olduğu ve teknolojinin gelişmesi ile bu durumun sıradan çeviri eylemi üyeleri tarafından nasıl anlamlandırıldığı üzerine etnometodolojik bir araştırma deseni oluşturulmuştur. Üyelerin gündelik pratik eylemlerinin onların anlamlandırma yöntemleri hakkında bilgi toplamak açısından önemli olabileceğini savunan Etnometodolojik yöntem gereği üyelerin gündelik pratik eylemleri üzerine konuşmaları sağlanmıştır. Bu nedenle katılımcıların ifadeleri görüşme ve gözlem

aracılığı ile incelenmiş, buna ek olarak, yine teknolojinin yardımıyla, açık uçlu hazırlanan ve elektronik ortamda paylaşılan yazılı görüşme formları ile insanların çalışma hayatları ve mahremiyetleri ihlal edilmeden onlara daha kolay ulaşılabilmesi sağlanmıştır. Çeviri dünyasındaki üyelerin teknoloji ile ilgili gündelik eylemlerine dair açıklamaları incelenmiş ve “üyelerin anlamlandırma yöntemlerinin” ortaya konulması hedeflenmiştir. Çalışmada çevirmen, redaktör / editör, yönetici ve öğrenciler incelenmiştir. Çözümleme çalışmalarında tarafların dizinsel / bağlama gönderimli ifadelerine, üyelerin pratik eylemlerine, pratik eylemlerinin refleksif özelliklerine, üyelerin arka plan beklentilerine bakılmıştır.

Çalışmada önce BDÇ kullanımı ile ilgili bir ön anket yapılmış, daha sonra BDÇ ile çalışan çevirmenler ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Asıl araştırmada ise yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile yapılandırılmış görüşme formları bu ön araştırma verilerine göre hazırlanmıştır. Çevirmenlerin ve büro sahiplerinin müşteri bilgilerinin mahremiyeti ile ilgili endişelerinden dolayı çok fazla katılımcıya yüz yüze görüşme ile ulaşamadığından, sosyal medya paylaşım alanı olan Facebook “çeviriblog” ve benzeri guruplarda Google forms üzerinde hazırlanan yapılandırılmış görüşme formları (çevirmenler ve redaktör/editörler için ayrı hazırlanmış) paylaşılmıştır. Bunun yanı sıra BDÇ ile çalıştığı tespit edilen bazı çeviri bürolarına e-posta yoluyla aynı formlar gönderilmiştir. Ön araştırma gurubunda toplamda yirmi bir katılımcıya ulaşılmıştır. Etnometodolojik araştırma kısmında ise toplam 57 katılımcının ifadeleri incelenmiştir.

Çalışmada güvenilirliği artırmak için üç ayrı veri toplama yöntemi uygulanmıştır (gözlem, görüşme ve yazılı form). Dört farklı gruptan veri toplanmıştır (çevirmen, redaktör /editör, yönetici, öğrenci). Yapılandırılmış yazılı görüşme formu ile altı çevirmen ve altı redaktör / editör / yönetici (4 redaktör+2 yönetici) olmak üzere on iki kişiye sorulan (30’ar soru) sorular analiz edilmiştir. Yarı yapılandırılmış yüz yüze görüşme ile 3 yönetici (patron X-45 dk. /patron Z- 48 dk. /operasyon müdürü Y-30 dk.) ve bir tam zamanlı çalışan çevirmen (çevirmen X-16 dk. / toplamda 138 dk’lık görüşme) ile görüşmeler yapılmış ve bu görüşmelerin deşifreleri analiz edilmiştir. Bunun yanı sıra Yıldız Teknik Üniversitesi Mütercim Tercümanlık öğrencilerinin 2017, 2018 ve 2019 yıllarında yapmış olduğu BDÇ atölye çalışmalarının sunumu izlenmiştir ve deşifreleri (2017 gözlem 37 dk.—2018 gözlem 39 dk. ve 2019 gözlem 29 dk. / toplamda 111 dk’lık gözlem) analiz edilmiştir. Öğrenci gurubu her senede 1

kiři (formatör- öğrenci simölasyonunun yürütücüsü) sabit, 2017’de 10 çevirmen, 2 redaktör, 2018’de 3 çevirmen, 3 redaktör, 2019’da 12 redaktör, 8 çevirmen kiři olmak üzere toplam 40+1 kişiden oluşmaktadır. Verilerin tümü Maxqda programına aktarılmıştır. Yapılan kodlama ile 4 grup üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Elde edilen veriler ise çevirmenler (1. Grup), redaktör / editörler (2. Grup), yöneticiler (3. Grup) ve çevirmen adayları (4. Grup) olmak üzere dört farklı grup üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışmada tüm katılımcılar ve ismi gečen programlar gizlilik gereği takma isimler ile adlandırılmıştır.

Bu çalışmanın ortaya koymaya çalıştığı farklılıklar ve anlamlandırma yöntemleri üzerinedir. 1000 çevirmene sorulduğunda 999 tanesinin “BDÇ’yi severek kullanım / mecbur olduğu için kullanım” türünden vereceği yanıt ve elde edilecek anlamlı istatistiki sonuç eninde sonunda çevirmenlerin ağırlıklı çıkan sonuca göre hareket edeceğini ön görecektir. Halbuki Garfinkel’e göre toplumsal pratikler sürecin içersine ve esnasında oluştururlar. Dolayısıyla çevirmenlerin “BDÇ’yi kullanması / kullanmaması” ile ilgili ön kabuller elde etmekten ziyade çevirmenlerin kullanıp kullanmamaları ile ilgili pratik eylemlerini nasıl betimledikleri, betimlerken bahsettikleri pratik eylemleri nasıl anlamlandırdıkları, konuşurken ne tür arka plan beklentileri ile konuştukları bu etnometodolojik yöntemle çözümlenebilir. Bu sayede teknolojinin alanda nasıl yer bulduğu ve nasıl yer alabileceği ile ilgili daha net bir bilgi elde edilebilir.

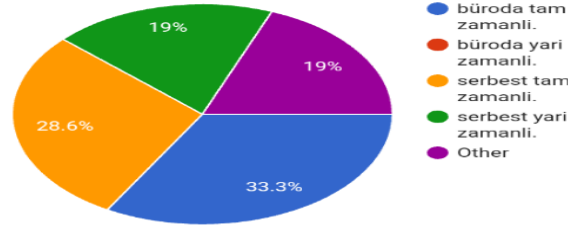
4.1. Ön Araştırma

Çevirmenlerin Bilgisayar Destekli Çeviri programlarını tanıma ve kullanması ile ilgili etnometodolojik araştırmadan önce çalışmada ne tür durumlar ve güçlüklerle karşılaşılabileceğinin görülebilmesi için bir ön araştırma anketi yapılmıştır. Etnometodolojik araştırmalar herhangi bir hipotezden yola çıkmazlar. Ancak çalışmada planlanan etnometodolojik görüşme ve gözlem sırasında neler sorulabileceği, yüz yüze görüşme ve yazılı görüşme arasında bir fark oluşup oluşmayacağı, oluşursa bunların nasıl aza indirilebileceği, kimlere ne kadar ulaşılabileceği, ulaşılan kişilerde yüz yüze sorulduğunda üyelerin cevaplamaktan kaçınacağı, rahatsız olabileceği durumların tespiti açısından önemli katkıları olabilir düşüncesi ile gerçekteştirilmiştir. Anketin çalışma evreni; Türkiye’de çoğunlukla da İstanbul’da bulunan bürolarda tam/ yarı zamanlı ve serbest çalışan çevirmenlerdir.

Örnekleme; ikisi Mecidiyeköy civarında, biri Nişantaşı'nda hizmet veren çeviri büroları, bunun yanı sıra serbest çevirmenler ve daha fazla kitleye yayılabilmesi için Twitter, Facebook gibi sosyal medya araçlarından çevirmenler ile ilgili gruplar ve kullanıcılar seçilmiştir. “21 katılımcı ile gerçekleştirilen bu ankette alandan gelenlerin Bilgisayar Destekli Çeviriyi tanıyıp, kullandığı gözlemlenirken alan dışından gelenlerin de büyük oranda Bilgisayar Destekli Çeviriyi tanıdığı ve imkânları ölçüsünde kullandığı görülmektedir” (Çetin, Ataseven, 2017, 637).

Çeviri bürolarında çevirmenlerden yazılı olarak götürülen anket formunu doldurması istenmiş, sosyal medya aracılığıyla yapılan kısımda da Google Forms aracılığı ile düzenlenen anketin uzantısı paylaşılmıştır. Facebook'da Çevirmen Dernekleri ve Gruplarının oluşturmuş olduğu sayfalarda paylaşılmıştır. Twitter'da da anketin uygulanması için Transit adlı bir hesap açılıp, çeviri dernekleri, çeviri bürosu hesapları takibe alınmış ve buna bağlı o hesapların takip ettiği ve bilgi kısmında çevirmen yazan kişiler takibe alınarak, yine bu hesaptan tweet olarak paylaşılmıştır. Ankete yüz yüze görüşme ile 6, internet üzerinden ise 15 kişi katılmıştır. Çalışma sorunsalı yukarıdaki gibi betimlenmiş olup, normal parametrelere göre büroda ve serbest, yarı zamanlı ve tam zamanlı çalışma seçenekleri kapalı uçlu soru ile katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcılardan yüz yüze görüşülenlerden 5 kişi büroda tam zamanlı, 1 kişi ise diğer seçeneğine yönelerek, “iş gelirse ve müsait olursa çeviri kabul ettiği bir büro olduğunu, ancak bunun yarı zamanlı bile sayılamayacağını” belirtmiştir. İnternet üzerinden dolduranlardan ise sadece 1 kişi büroda tam zamanlı çalışmakta olduğunu belirtmiştir. Genel istatistiğe göre katılımcılardan 7 kişi (%33,3) büroda tam zamanlı, 6 kişi serbest tam zamanlı, 4 kişi serbest yarı zamanlı, geri kalan 4 kişiden 2 kişi öğrenci olup vakti olursa serbest zamanlı çalışmaktadır. 1 kişi kendi hızında kitap çevirmenliği yaptığını, 1 kişi de (yüz yüze görüşme katılımcısı) “büroya iş geldiğinde müsait olursa kabul ettiğini” beyan etmiştir. Aşağıda verilen cevapların grafiği görülebilmektedir.

Çalışma durumunuz nedir?
21 responses

Şekil 1: Çalışma Durumu Grafiği

Yapılan ön ankette katılımcıların hiçbirinin “büroda yarı zamanlı çalışma” seçeneğini işaretlememiş olması elbette bu koşullarda çalışan olmadığı anlamına gelmemektedir. Ancak ön araştırma olarak yapılan bu kısa anketin ulaştırılabildiği örnekleme bu koşullarda çalışan bir çevirmene rastlanamamıştır. Ankette çevirmenlere “Bilgisayar Destekli Çeviri yazılımlarına yaklaşımınız nedir?” sorusu aşağıdaki seçeneklerle verilmiş ve ankete katılanlara birden fazla görüş işaretleyebilecekleri söylenmiştir.

- Yardımcı bir araç olarak kullanıyorum
- Mecburen kullanıyorum
- İşimi kolaylaştırdığını düşünüyorum.
- İş yükümü arttırdığını düşünüyorum.
- Kullanımını kolay buluyorum.
- Kullanımını zor buluyorum.
- Pahalı uygulamalar olduğunu düşünüyorum.
- Mesleği ucuzlattığını düşünüyorum.
- Mesleğimi geliştirmeme yardımcı olduğunu düşünüyorum.

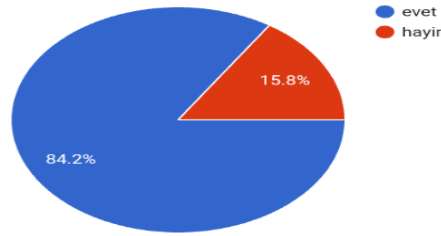
Ankette yer alan 5 soru temel alındığında şu bilgilere ulaşılabılır. Katılımcılarda 21 kişiden 6’sı Mütercim Tercümanlık, 15 kişi yabancı dil bölümleri başta olmak üzere Dış Ticaret, Uluslararası İlişkiler, lise diplomasına sahiptir. Alan mezunu olanların 2 tanesi Bilgisayar Destekli Çeviri aracı kullanıyor ve BDÇ ile ilgili olumlu bakış açısına sahip, 1 tanesi BDÇ kullanmıyor ama olumlu bakış açısına sahip iken diğer 3 tanesi de BDÇ kullanıyor ama olumlu ve olumsuz görüşlere sahipler. Bu katılımcıların sahip oldukları olumsuz görüşler “pahalı ve mecburen kullanma” ile ilgilidir.

Alan dışı olanlardan 6 kişi BDÇ kullanmıyor. 9 kişi BDÇ kullanıyordur. BDÇ kullanmayan 6 kişiden 3’ü BDÇ programlarına bakış açılarıyla ilgili herhangi bir görüş bildirmemiştir. Kullanmayan diğer 3 kişiden 1’i olumsuz (pahalı) görüş

bildirmiş, diğer 2 kişi de olumlu ve olumsuz görüş (işini kolaylaştıran ama pahalı) bildirmişlerdir. Kullanan 9 kişiden 7'si olumlu görüş (yardımcı bir araç olarak kullandığını, işini kolaylaştıran, kullanımı kolay olan, mesleğini geliştirmeye yardımcı olduğunu) bildirmiştir. 1 kişi olumsuz görüş (kullanımı zor, pahalı) bildirmiş, 1 kişi de çok tutarlı görünmeyen olumlu ve olumsuz görüşleri belirtmiştir. Katılımcıların %85'inin Bilgisayar Destekli Çeviriyi tanınmasına rağmen %66'sının BDÇ kullanmayı tercih ettiği görülmektedir.

Çeviri hafıza sistemlerini faydalı buluyor musunuz?

19 responses

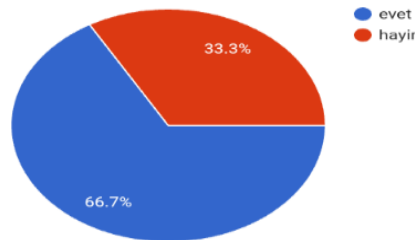

Şekil 2: BDÇ'yi Tanıma ve BDÇ'yi Başarılı Bulma Oranları

Katılımcılardan %85'ünün BDÇ programlarını tanımaktadır. Yine bu katılımcılardan BDÇ programlarını tanıyanlardan 19 kişiden %84'ünün Çeviri Belleğini faydalı bulduklarını görebilirsiniz.

Çalışırken herhangi bir BDÇ (bilgisayar destekli çeviri) programı kullanıyor musunuz?

21 responses

Şekil 3: BDÇ Eğitimi ve BDÇ Kullanma Oranları

Diğer taraftan katılımcıların hepsinin cevaplamış olduğu yukarıdaki sorularda %52 oranda katılımcının BDÇ hakkında herhangi bir eğitim almadığını ancak %66 oranında (eğitim almamış olsalar bile) BDÇ programı ile çalıştığını

gözlemleyebiliriz. Bu da eğitim almamış olsa bile piyasanın gereklerini yerine getirebilmek ve/veya uyum sağlayabilmek için çevirmenlerin BDÇ kullandığı ve çalışırken bunu öğrendiği anlamına gelmektedir.

Bu ön araştırma etnometodolojik araştırmanın bir gerekliliği olarak herhangi bir hipotezden yola çıkmamak ve var olan durumu analiz etmek için yapılmıştır. Anlamlandırma yöntemlerine bakılacak bireyler bulunmadan önce piyasada durumun nasıl olduğunu, kimlere ne kadar ulaşılabilceğini görmek için yapılmıştır. Ancak çalışmada etnometodolojik gözlem ve görüşmede çevirmen konumundaki katılımcılara ulaşılmasının düşünüldüğünden de zor olduğu gözlemlenmiştir. Gidilen firmaların pek çoğundan geri dönülüş, bazılarında da patronlar tarafından kendi fikirleri ile çelişmeyeceği ve çevirmenlerini böyle şeylerle meşgul etmek istemedikleri söylenmiş, dolayısıyla çevirmenlere ulaşmanın kolay olmayabileceği fark edilerek, yazılı görüşme formları hazırlanarak gerekli yerlere ulaştırılabileceği kararlaştırılmıştır. Yazılı ya da sözlü bireylerin ifade etme özgürlükleri bulunması açısından açık uçlu sorular kullanılması faydalı görülmüştür. Yazılı sorularda da yüz yüze iletişim havası yaratabilecek ve yeri geldiğinde üyeleri şaşırtarak arka plan beklentilerini ortaya çıkartabilecek türden sorular sorulması kararlaştırılmıştır. Kısacası durum tespiti ve güvenilirlik için kullanılmış ve katılımcılara sorulması gereken sorular buradan yola çıkarak hazırlanmıştır.

4.2. Etnometodoloji Yöntemi

Bu araştırmanın yöntemini oluşturan Etnometodoloji ve araştırmanın temel tartışma konusu olan çeviri teknolojilerinin benzer zamanlarda ortaya çıkmış olması her ikisinin de temelde insanı anlama ihtiyacına dayanmakta olması ile ilgilidir. Her iki alan da benzer bir tarihe ve benzer arka plan beklentilerine sahiptir. Anlam, iletişim ve bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda gelişen bu iki alan da savaş sonrası dünyayı daha anlaşılır hale getirmiştir. Almanları anlama ihtiyacı bilgisayarların icadına, insan davranışlarını anlama ihtiyacı ise Etnometodolojinin doğuşuna sebep olmuştur.

Max Weber ve Pareto'nun görüşleri İkinci Dünya savaşı sonrası ortamı açıklamaya yetmeyince Talcott Parsons bu konuda ilk arayışlara başlayacak ve bayrağı öğrencisi Herold Garfinkel devralarak Etnometodolojiyi kuracaktır. Savaş öncesi, savaş sırası ve sonrasındaki toplumsal dinamikleri anlamının zor olduğu bu

dönemde, öngörülen, genel kabul görmüş davranış biçimlerine uymayan bu yeni toplumsal dinamiklerin hızlıca araştırılması gerekiyordu. Anlama ve iletişim sadece o zaman değil toplum açısından her zaman en önemli konudur. Ancak özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında anlam ve iletişim o denli önemlidir ki hem bilgisayar ile ilgili çalışmaların hem de Etnometodolojinin ortaya çıkışında önemli bir rol almıştır. Bunda savaş koşullarının insanların beklenmedik hareketler sergilemesine ve anlamlandıramadığı pek çok şeyle karşılaşmasına sebep olmasının etkili olduğu söylenebilir. Bugün dahi o gün yaşananlara anlam vermek zordur.

Talcott Parsons Almanya’da savaş öncesi doktora yapmış ve sonrasında Amerika’ya dönmüştür. Ekonomi, biyoloji ve sosyoloji alanlarında Uzman Amerikalı Talcott Parsons, 1927’de Max Weber’in fikirlerinden etkilenecek Alman düşüncesindeki kapitalizm analizleri üzerine doktora tezi yazmıştır. Ancak daha sonra İkinci Dünya savaşı sırasında ve sonrasında Weber ve Pareto görüşlerinin kişisel çıkarların rasyonel arayışında bazı şeyleri açıklamaya yetmediğini fark eder. Durkheim ve Freud bakış açılarını da katarak daha bireysel yaklaşıma başlar. Sosyal sistem teorisini de bu şekilde oluşturur (Parsons, 1970, 837).

Talcott Parsons’un öğrencisi olan Harold Garfinkel ise bireysel anlamlandırmaları sosyolojik yöntemlerde birtakım değişikliklere götüren kişi olacaktır. Harold Garfinkel durumu biraz daha bireysel hale getirir ve bireylerin anlamlandırma yöntemlerinin farklı olabileceğini ve bunu anlamak için gündelik yaşamlarının ve ifadelerinin incelenmesi gerekliliğini savunur. Klasik sosyolojik araştırma yöntemlerinin toplumsal hareketleri tam olarak betimleyemeyeceği, insanların bu araştırmaların ön gördüğünden daha da farklı davranabilecekleri ihtimalinden yola çıkarak bireylerin incelenmesinin toplumdaki hareketlenmeyi daha iyi açıklayabileceğini savunan Harold Garfinkel Amerika’da 1945’te jüri müzakerelerine ait kayıt bantlarını çözümlemeye karar verir ve *Etnometodolojide Araştırmalar* (1967) kitabını yayınlar.

Sosyolojinin bir alt alanı olarak kabul edilen bu yaklaşım en yalın anlatımla “Etno” (bir grubun üyeleri, halk ya da insanlar), “Metodoloji” (üyelerin içinde bulundukları durumları anlamlandırmadaki yöntemleri) kelimelerinin bir arada kullanılması ile isimlendirilmiştir” (Bulut, 2013, 133). Diğer bir deyişle “bireylerin gündelik eylemleri anlamak ve gerçekleştirmek için kullandıkları metotların, yani iletişim kurarken, kararlar alır, akıl yürütürken başvurdukları metotların

araştırılmasıdır.” (Coulon, 2015, 28). Bir guruba ait bireylerin içinde bulundukları durumu anlamlandırma yöntemlerini ortaya koyma olarak yöntemini Harold Garfinkel’in kendisi ise şöyle tanımlar:

“Etnometodolojik araştırmalarda üyelerin metotları, gündelik etkinliklerini açıklanabilir kılan metotlar olarak ... analiz edilir” (Garfinkel, 2014,7) Etnometodoloji, bağlama-gönderimli ifadelerin ve diğer pratik eylemlerin rasyonel özelliklerini, gündelik hayatın organize (düzenli) ve ehliyetli pratiklerinin olumsal süregelen icrası olarak araştırır.” (Garfinkel, 2014, 29).

Garfinkel’in daha kitabının başlarında altını çizdiği noktalardan biri “etnometodolojik araştırmaların düzeltmeler formüle etmek veya önermek için olmayışıdır ve pratik eylemlerle ilgili çözümler önerilmez” (2014, 8) oluşudur. Garfinkel’e göre “üyelerin düzenli gündelik ilişki ortamlarını ürettikleri ve düzenledikleri etkinlikleri ile onların bu ortamları açıklanabilir kılma prosedürlerinin aslında aynı şeyler olarak görülmesi gerekir” (2014, 17). Ön kabuller yoktur, esnasında yapılan bireysel anlamlandırmalar vardır.

“Etnometodolojik araştırma, gündelik hayatlara ve öznel ifadelere dayalı yapılan bir araştırmadır ve Etnometodolojik araştırmalara göre bireyler gündelik hayatın akışı içerisinde bir anlamlandırma süreci içerisinde hareket ederler.” (Çetin, Ataseven 2020, 81)

Bugün de baktığımızda bireylerin toplumsal ön kabullere göre hareket etmediklerini görebiliriz. Bu çalışmanın konusu olan teknolojinin, çevirmenler açısından ilerleyişini ele aldığımızda “teknoloji çevirmenler için dosttur/ düşmandır” bağlamında yapılan klasik ön kabuller zaman içerisinde şaşırtabilmektedir. Örneğin Hutchins 2001 yılında yayınladığı *Machine Translation or Human Translation* başlıklı makalesinde “bu araçların maliyetlerinin düşeceğini, yakın gelecekte profesyonel çevirmenlerin büyük çoğunluğunun sadece ticari kaygılardan değil aynı zamanda mesleki tatmin açısından da bu araçları (çevirmen çalışma masası) kullanacağı” (Hutchins, 2001, 12) öngörülerinde bulunur. 2001’den bu yana BDÇ araçlarının maliyetlerinin düştüğü söylenebilir ancak yaklaşık çeyrek asır sonrası hala BDÇ araçları da Makine Çevirisi araçları da profesyonel çevirmenler için beklenildiği kadar çok tercih edilen araçlar değildir (Zaretskaya, Corpas, Seghiri, 2015, 82-85).

Zaretskaya ve arkadaşlarının farklı ülkelerden katılımcılarla yaptığı betimleyici analiz çalışmasında 736 katılımcıdan %36’sı Makine Çevirisi kullanmakta, bunlardan %50’ye yakını Makine Çevirisi entegreli BDÇ kullanmaktadır. Buna göre çeyrek asır sonra çevirmenlerin çeviri teknolojilerine sınırlı yaklaşımı nasıl değerlendirilmelidir? Elbette Zaretskaya ve arkadaşlarının çalışmasında

katılımcıların Makine Çevirisi desteği kullandığı diller önemli değişkenler olabilir. Çünkü söz dizimi farklılaştıkça Makine Çevirisinde düşen bir başarı söz konusudur. Bu örnekten hareketle Hutchin'in 2001 yılında yaptığı bu ön görünün Zaretskaya ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada görülemediği söylenebilir. Çevirmenler beklenildiği gibi bu çeviri teknolojilerini profesyonel hayatlarına yeterince katmamışlardır. Bunun nedenleri tartışılabilir ancak bireylerin burada beklenen ön kabullere göre hareket etmemiş olmaları önemlidir. Burada yani teknolojinin çevirmenlerce yeterince kabul edilmemesi durumunda üyelerin hareketlerinin incelenmesi gerekmektedir. Etnometodolojinin çıkış tarihlerinde toplulukları anlamının önemli olması kadar önemlidir. Çünkü bir anlamda anlama çabası ile doğmuş Etnometodoloji ve bilgisayar teknolojileri yine anlama çabası ile genellemelerden uzak, bireylere, anlama ve anlamlandırma yöntemlerine odaklanarak, Bağlantısal Bütünsellik çerçevesinde anlaşılabilir olacaktır.

“Sosyal bilimler, davranışsal olaylardan, sibernetik gibi uygulamalara, Newton paradigmasının kesinliği ve istikrarıyla doğa bilimlerinin öncülüğünü izlemiştir. Dolayısıyla bilim bir bütündür ve doğa bilimlerinde değişen paradigma sosyal bilimlerde araştırma yöntemlerinde kırılmalara neden olmaktadır. [...] Yirmi birinci yüzyılın bilim dallarının bütünsel olduğunu dünyanın yalnızca ayrı, birbirinden bağımsız parçalardan değil, aksine birbiriyle bağlantılı sistemlerden oluştuğunu göstermektedir. Nörobilim sayesinde beynin yeni deneyim ve çevre bağlantılarıyla düşünme sürecinin durmaksızın her an yeniden yapılandırıldığı görülmüştür. Düşünme şeklimiz beynin mevcut sinir şebekesinden etkilenir ancak şebekenin oluşmasını sağlayan yine düşünme şeklimizdir” (Yaşar, 2021, 140)

Etnometodolojinin sosyolojik yöntemlere getirdiği bakış açısı bugün Bağlantısal Bütünsellik bilim anlayışıyla da tekrar gündeme gelmiştir. Dolayısı ile bugünkü bilimi, etnometodolojiyi, Çeviribilim ve teknolojiyi anlamak hem bugün hem de dün gelişen bağlantısal ağları ve bireysel düşünme şekillerini anlamaktan geçer. Bu nedenle bir birey toplum içerisinde nasıl yaşar, nasıl anlamlandırır, klasik ön kabullerin dışında neler yapabilir sorularına cevap arayan bu Etnometodolojik çalışma ile çeviri eylemi üyelerinin pratik gündelik eylemleri incelenmiştir. Çeviri eylemi üyelerinin teknoloji kullanımı mesleki yaklaşımlarını nasıl şekillendirmektedir?” sorusuna verilecek yanıt bu gelişimin iyi/ kötü sonuçlarını belirleyebilir. Bu amaçla Google forms üzerinde çevirmen ve redaktör/editör gurubundaki üyelerin bireysel anlamlandırma yöntemleri hakkında veri toplamak için hazırlanan yazılı görüşme soruları sosyal medya ve e-posta aracılığıyla paylaşılmıştır.

Muhtemel katılımcı kitlesindeki üyelere, rahat bilgi paylaşımı yapabilmeleri, zamanlarını kendilerine göre ayarlayarak istedikleri zaman, istedikleri sürede

doldurmaları, istedikleri kadar ifadeye başvurmaları sağlanacak şekilde, açık uçlu, kısmen zorunlu olmayan (katılımcılar bazı soruları atlayabilmektedir), olumlu/olumsuz görüşlerini rahatça, araştırmacıdan etkilenmeden cevaplayabilmelerini sağlayacak tarzda her guruba özel soru hazırlanmıştır. Örneğin “Neden bu mesleği yapıyorsunuz?” başlığı altında değerlendirilen soru çevirmenlere “neden çevirmenlik yapıyorsunuz?” redaktör/editör/yöneticilere “neden redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz?” şeklinde sorulmuştur. Yazılı görüşmelerde 2. Gurup redaktör/editör olarak belirlenmiş olup, katılımcılardan redaktör/editör gurubuna cevap verenlerin aynı zamanda yönetici konumunda olduğu gözlemlenmiş, o nedenle o cevaplar yönetici başlığı altında değerlendirilmiştir.

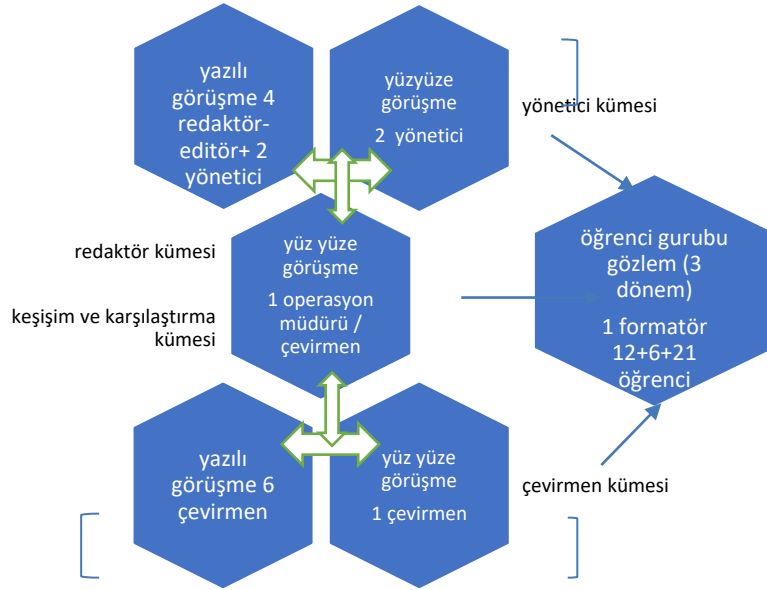
“BDÇ kullanıyor musunuz? Neden?” ve “BDÇ’nin mesleğe katkısı nedir?” soruları her iki guruba da aynı şekilde sorulurken, “Çevirmenler eşleşmelere sadık kalmak zorunda mıdır?” sorusu redaktör/editör/yöneticilerin bu konudaki yaklaşımlarını öğrenebilmek için “Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeyen, kaynak metinle uyuşmayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?” şeklinde sorulmuş, çevirmenlere ise “Eşleşmeleri yüzde oranları yüzünden kabul etmek zorunda kalıyor musunuz?” şeklinde sorulmuştur.

Katılımcıların demografik bilgilerine ulaşmak için çalışma durumu, yaş ve deneyim, asli görev ve eğitim geçmişleri ile ilgili sorular da diğer tüm sorular gibi açık uçlu paylaşılmıştır. Bu sorularda eğitim bilgilerinde detaylı bilgi (bölüm bilgisi) vermeyenlerin, daha sonra sorulan “neden bu mesleği yaptığı, BDÇ ile ilgili eğitim alıp almadığı gibi soruların yer aldığı bölümlerde detaylı bilgileri paylaştığı görülmüştür.

Ön araştırma ve sesli görüşme kayıtlarına göre hazırlanan yazılı görüşme formları içerik analizi için elverişli olan Maxqda 2018 ve Maxqda 2020 adlı analiz programı ile değerlendirilmiş olup elde edilen sonuçlar çalışma sorunsalı kapsamında ele alınmıştır. Çalışma konusu “Türkiye’de BDÇ ile çalışan çevirmenlerin Bilgisayar Destekli Çeviriye bakış açıları ve geçmiş yaklaşımlardan farkları, çalışma evreni “Türkiye’de BDÇ ile çalışan çevirmenler” şeklinde özetlenebilir. Örneklem oransız tabakalı yöntemle kolaylıkla bulunabileni örnekleme ile oluşturulmuştur.

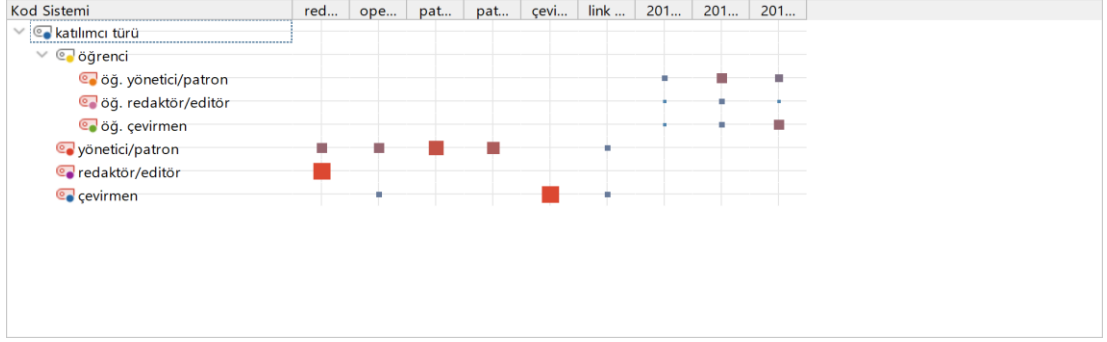
Bu çalışmada yüz yüze yapılandırılmış görüşme ve yazılı görüşme ile toplam 7+1 çevirmen (operasyon müdürü Y edebi metin çevirisi ile ilgili görüşlerini çevirmen

olarak paylaşır) ile yine her iki veri toplama yöntemiyle ulaşılan toplam 4 redaktör ve 5 yönetici ile görüşülmüştür. Operasyon müdürü çevirmen olarak da deneyimlerinden bahsettiği için yönetici ve çevirmen kümenin kesişimi olarak değerlendirilmiştir. Etnometodolojik araştırma içerisinde genellemelerden kaçınmak ve istikrarlı özellikleri daha iyi gözlemleyebilmek açısından operasyon müdürü çevirmen grubu ve yönetici grubunun kesişimi, öğrenci grubu da redaktör/ editör, yönetici ve çevirmen grubunun karşılaştırma grubu olarak kullanılmıştır.

Şekil 4: Örneklem Şeması

Çalışmada üç farklı veri toplama yöntemi ile elde edilen veriler dört grup üzerinde pratik eylemlerine, istikrarlı özellikler ve sürece, indekselliğe (bağlama / dizine bağlı ifadeler), refleksiviteye, arka plan beklentileri ve olayların geriye dönük yapısına bakılarak analiz edilmiştir. Çevirmenler, redaktör / editörler, yöneticiler ve çevirmen adayları olmak üzere 4 Grup halinde etnometodolojik çözümlemeler guruba ait bölümler içerisinde verilmiştir. Çalışmanın geneli hakkında nicel bilgiler aşağıdaki gibidir.

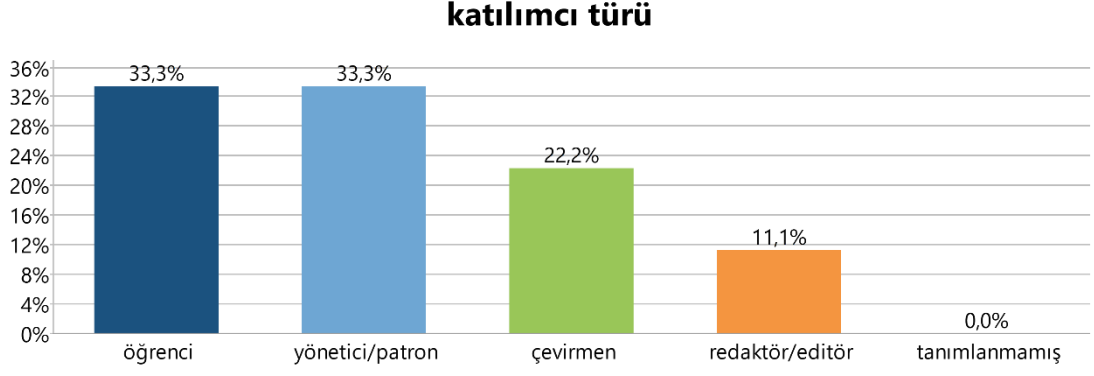
Şekil 5: Katılımcıların Belge İçi Dağılımları

Çevirmen X görüşmesi patron X ile yapıldığından burada hem çevirmen hem yönetici kodlamaları eşit görünmektedir. Operasyon müdürü Y çalışmada yönetici konumunda olmasına rağmen edebi çeviri alanında BDÇ kullanımı deneyimlerini bir çevirmen olarak paylaştığı için yönetici kodlamaları daha çok olmak üzere çevirmen kodlamaları da bulunmaktadır. Patron Z kodlamaları yönetici kodunda görünmektedir. Redaktör / editör yazılı görüşmeleri redaktör ağırlıklı olmanın yanı sıra yönetici kodu ile, çevirmen yazılı görüşmeleri ise çevirmen kodlamaları ile görülmektedir. Aşağıda belge başına kodlama sayıları yer almaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların Belge Başına Kodlanma Sayıları

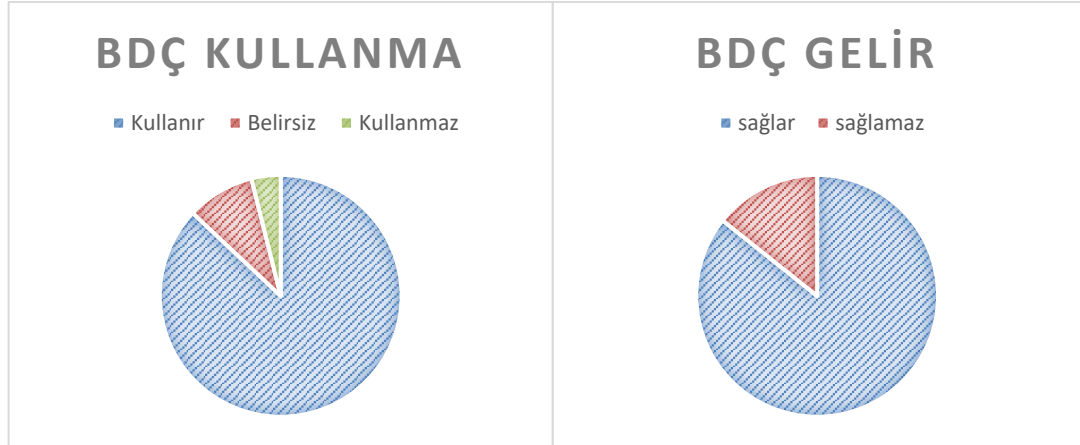
Belge adı	Kodlu Bölümler
Redaktörler yazılı görüşme	4073
Operasyon müdürü y	1966
Patron x	3575
Patron z.	3715
Çevirmenler yazılı görüşme	3101
Görüşme çevirmen X	1951
2019 YTÜ BDÇ atölye. Kişiler 21	1949
2018 YTÜ BDÇ atölye. Kişiler 6	4367
2017 YTÜ BDÇ atölye. Kişiler 12	2836

Çalışmaya katılan katılımcıların katkı oranları aşağıdaki gibidir. Bu tabloya göre ifade çokluğu ve kodlama sayısı göz önüne alındığında redaktör/ editör gurubunda olanların oranının düşük olduğu görülmektedir.

Şekil 6: Alt Kodlamalarının İstatistiği- Etnometodoloji Kodu

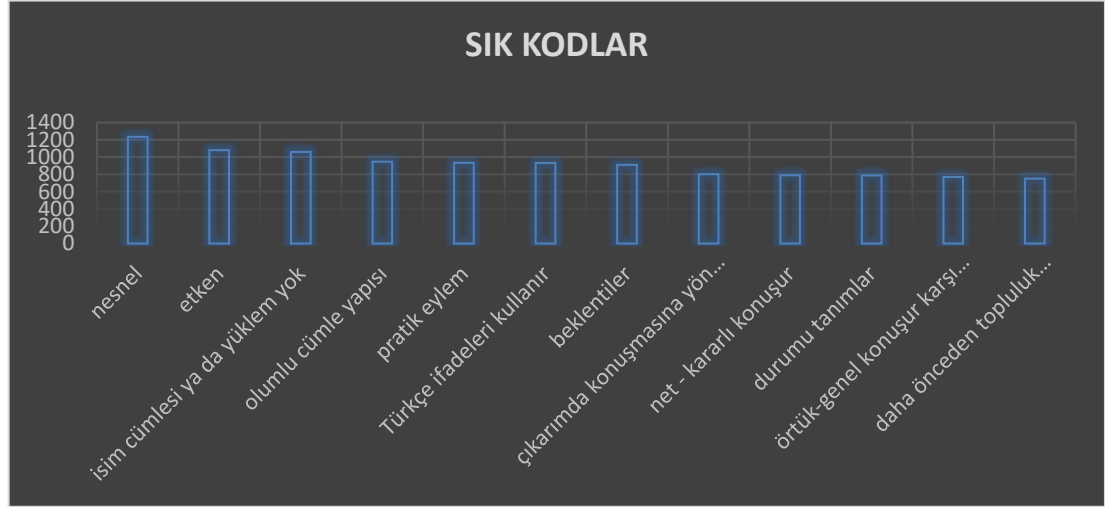
Katılımcıların tümünün yaş ortalaması 25, çalışma deneyimi ortalaması 4 senedir. Çalışmada kontrol gurubunun yaş ortalaması 20'dir. Deneyimleri ise 1 yıldır. Katılımcılardan öğrenci katılımcılar göz önüne alınmaz ise profesyonel katılımcıların yaş ortalamasının 37 olduğu görülmektedir. Yine öğrenciler hariç deneyim ortalaması ise 11 yıldır. Aşağıda katılımcıların BDÇ aracı kullanma durumları ve kazançlarını BDÇ aracı üzerinden elde etme durumları tabloları yer almaktadır.

Şekil 7: BDÇ Kullanma ve BDÇ Gelir Oranları

Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğu BDÇ aracı kullanmakta ve kazançlarını BDÇ aracı üzerinden sağlamaktadır. Aşağıdaki nicel bilgiler katılımcıların süre gelen icralarından yapılan çıkarımlar olarak katılımcılar üzerine fikir vermesi açısından paylaşılmıştır. Buradan yola çıkarak katılımcıların çoğunda nesnel bir özne kullanımı (bir nesneyi özne olarak kullandıkları veya hiç özne kullanmadıkları), etken cümle yapısında konuşma, isim cümlesi kullanma veya yüklemsiz konuşma, gündelik eylemlerine dair ipuçları verme, Türkçe ifadeleri kullanma, beklenti içerisinde konuşma, net ve kararlı konuşma, durumu tanımlama ve durumu tanımlar iken örtük genel konuşarak karşı tarafın anlaması yönünde bir

beklenti içerisinde olma, daha önceden topluluk içerisinde ortak bir bilgi olması yönünde bir eğilim olduğu söylenebilir.

Şekil 8: En Çok Rastlanan 12 Kod

Toplam 57 katılımcının tamamının indeksselliğine bakıldığında yine en çok nesnel bir ifade biçimini tercih ettikleri, bunun dışında da en çok “ben”, “o” ve “biz” kişileriyle ifadelerini oluşturdukları gözlemlenmiştir. İndeksellik sadece kullanılan özne olmayıp aynı zamanda kişilerin bu kullandıkları özne ve kişi adlandırmaları ile kimleri ifade ettikleri ile ilintilidir. Bu kişilerin kullandıkları özne ve yapılan açıklama/ deneyim kime ait olduğu ve aynalama / gördüğü gibi aktarma yapıp yapmadığına dair oluşturulan kodlar arası bağa bakılmıştır. Guruplara ait bölümlerde bunlar detaylı incelenmektedir.

Üyelerin konumlarına göre arka plan beklentilerinin değişmekte olduğu görülmüştür. Sonuçlar guruba göre değişmektedir ve alt bölümlerde ayrı ayrı verilmiştir. Örneğin çevirmen üyelerin çoğunda istikrarlı bir özellik olarak, yukarıda bahsedildiği gibi, arka plan beklentileri çerçevesinde, pratik eylemleri ve BDÇ ile ilgili ifade etme metotları daha çok karşısındakinin de kendisiyle aynı beklenti içerisinde hareket edeceğinden yola çıkarak, karşısındakine durumu (müşteri davranışını, patron davranışını, BDÇ aracını) gördüğü gibi resmetmeye yöneliktir. Aynı durum yöneticilerde de görülmektedir. Ancak redaktörler aynalamaya çok başvurmazken, kendi deneyimleri üzerinden uzman açıklamaları ile örtük genel konuşma yapmaktadır. Aynalama olarak adlandırdığımız bu durum çevirmen ve diğer guruptaki katılımcıların da bir kısmında görülmüş ve üyeler tarafından kafasından geçenleri karşısındakine anlatma yöntemi olarak kullanılmıştır.

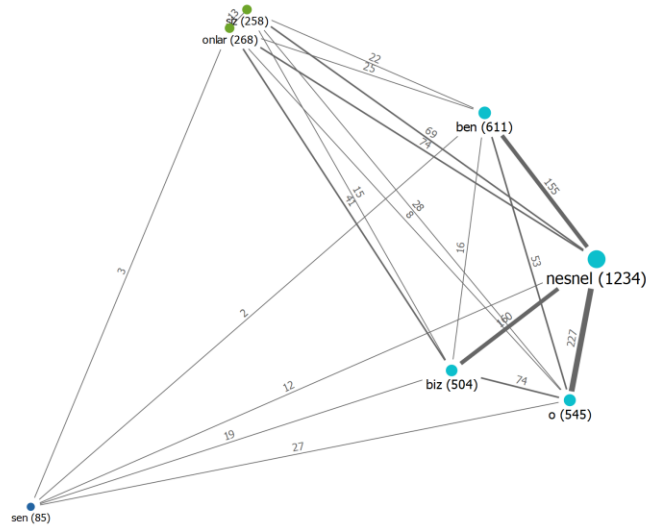
Aynalamadan kasıt tıpkı bir ayna gibi karşısında duranı olduğu gibi yansıtmaktır. Bu terimi kullanırken Heinz Kohut tarafından psikanaliz ile ilgili kullanılan, daha sonra sosyal psikolojide kullanılan (Aynalanma) Mirroring teriminden yola çıkılmıştır. Sosyal psikolojide Mirroring insanların bilinçsizce karşısındakinin jest ve mimiklerini taklit etmesi anlamında kullanılmaktadır (Kohut, 2009. www.books.google.com.tr). Buradaki kullanım her ne kadar bu terimden yola çıkmış olsa da tam olarak aynı değildir. Burada kullanımı “ifade ederken karşısındakinin anlamasını sağlamak adına onu da olaya dahil etme ve zihinde olup biten şeyi, resmi, olayı ona resmetme, yansıtma” anlamındadır. Örneğin çevirmenlerden biri Moderatör’e BDÇ’nin mesleğe katkısı ile ilgili görüşlerini açıklarken “TM üzerinden concordance search yaparsın, bazen BDÇ segmentleri otomatik doldurur. İşi hızlandırır ve koordinasyonu sağlar. (Yazılı görüşme çevirmen Guv’nor)” ifadesine başvurmuştur. Burada gerek kullandığı programdaki isimleri programda olduğu gibi kullanması, gerekse arada ikinci tekil şahıs kullanıp karşısındakinin de olaya dahil etmesiyle Moderatör’e o anı yaşatarak anlatır.

Aynı kişi “BDÇ’nin çevirinin kalitesini etkileyip etkilemediği sorusuna sinirlenmiş ve “Metin kalitesi, çevirmenle alakalıdır, BDÇ sadece işi hızlandırır. Eğer BDÇ fonksiyonları doğru biçimde kullanılmışsa, çeviri kalitesini çevirmenin kalitesi belirler.” ifadesi ile uzunca bir şekilde cevap verir. Kısa bir ifade ile “vardır / yoktur” türünden bir ifade tercih etmemiştir. Buradaki ifade tarzına bakıldığında ise herhangi bir resmetme, yansıtma söz konusu değildir. Aktörlerin bilgiyi “nasıl ürettiklerini, müzakere ettiklerini ve dili bir kaynak olarak nasıl kullandıklarını” (Coulon, 2015, 29) ortak olan yönlerinden istikrarlı süreçlerinden yakalamak mümkündür. Çünkü bu aynı zamanda aktörlerin iletişim esnasında karşısındaki ile oluşturduğu refleksif bir durumdur. Aynalama olarak adlandırdığımız bu refleksif unsur aynı zamanda bireylerin bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde karşısındakinin “ayna nöronlarına” seslenme şekli olarak da tanımlanabilir. *Empatinin Biyolojik Yönleri* başlıklı makaleleriyle ayna nöronların insan psikolojisindeki yeri ve önemine ve ayna nöronların keşfediliş tarihine değinen Altınbaş ve arkadaşları konuyu şöyle aktarmaktadır.

“Türe özgü empatiye ilişkin kanıtlar heyecan verici olmakla birlikte empatinin biyolojik göstergelerine ilişkin en önemli gelişmeler ayna nöronların keşfi ile başlamıştır. İtalya Parma Üniversitesi’nden bir grup araştırmacı makak maymunlarıyla yaptıkları bir çalışmada; el-ağız hareketlerinin beyinde karşılık geldiği bölgelerin haritalanması sırasında deneklerin bir cismi kavramadıkları halde, kavrayan birisini izledikleri sırada da beynin aynı bölgesinde, bir cismi

kavradıkları zamana benzer düzeyde bir elektriksel aktivite artışı olduğunu gözlemlemişlerdir” (Altınbaş, Gülöksüz, Özçetinkaya, Oral, 2010, 19)

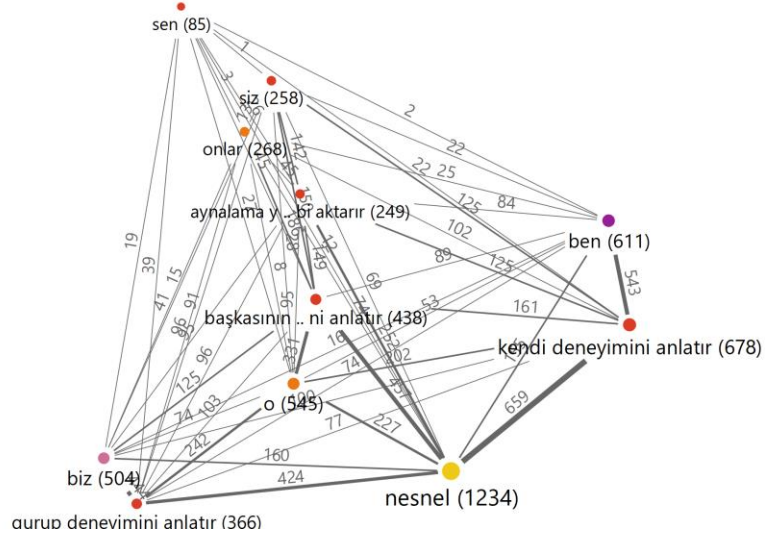
Aynalamanın her ne kadar görsel ve işitsel duyularla bağlantıları üzerine daha çok çalışılmış olsa da insanların görme duyularının sadece göz ile oluşmadığını söylemek de yanlış olmayacaktır. Bunun en büyük kanıtı hayal gücünün varlığı ve romanlarda anlatılan hikayeleri yaşıyormuş gibi hissedebilmemizdir. Sadece söz yoluyla insanları detaylı bir şekilde başkalarının zihninde resmedebilen, romandaki bir olayı sanki içindeymiş gibi algılabilen bu yetenekli kişilere aslında yazar da denilmektedir ancak belki de pratik hayatlarımızda bizlerin de sıklıkla başvurduğu bu yöntem söz yoluyla hissettirme, empati kurdurma sadece sen / siz dili veya betimleme ile yapılmamaktadır. Bu durumu var olan tüm özne kullanımı koşullarında oluşturabiliriz. Ancak bu çalışmaya kimi katılımcıların deneyimlerini anlatırken, kimisinin de ikna etme yöntemi ya da örneklendirme yöntemi olarak özellikle sen ve siz dili ile anlatmaları, karşındakine görsel betimleme ya da konum vermeleri açısından diğerlerinden ayrılıyor olmaları sebebi ile bu türden davranışlar aynalama olarak adlandırılmıştır. Üyelerin ifadelerinde başvurduğu kişi kullanımları aynalamanın neden farklılaşan bir yöntem olarak ön plana çıktığını göstermesi açısından önemlidir. Şekil 9 üyelerin kişiler kod kesişimi haritasını göstermektedir.

Şekil 9: Katılımcılar Kişiler Kodu Kesişimi Haritası

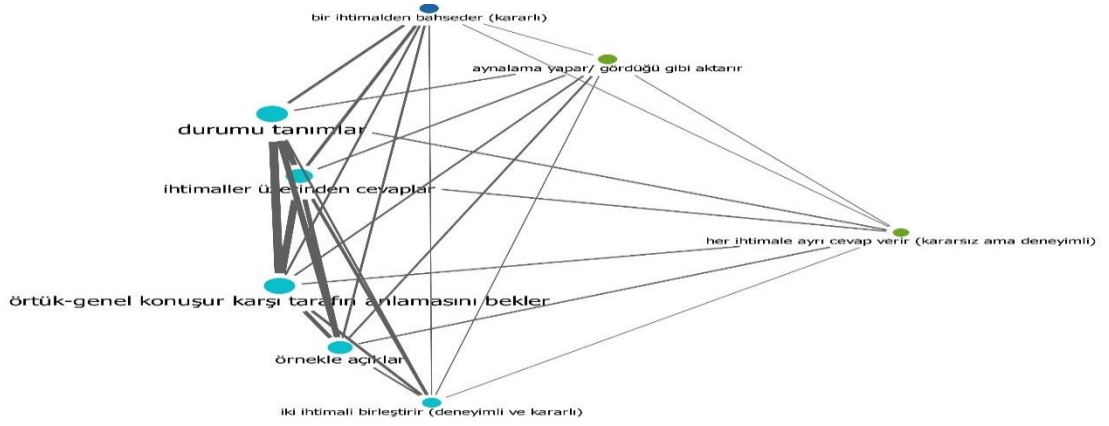
Üyelerin en fazla kullanılan nesnel bir özne ile anlatma durumu, bunu kullananların en çok kendi deneyimlerini anlattığı ve sıklığına göre başkasının deneyimini anlatma ve grup deneyimini anlatmada da kullanma eğiliminde olduğu görülmektedir. İkinci en çok kullanılan özne olarak “ben” ifadesine başvuran

katılımcıların yine bu ifadelerle en çok kendi deneyimlerini anlattığı ancak bunun dışında “ben” öznesi ile başladığı ifadelerde aslında grup deneyimini anlatmaya çalıştıkları görülmüştür. Üyelerin kim ile ilgili konuştukları sadece öznelerinden çıkartılamaz. Şekil 10 üyelerin kişiler kodu, açıklama kime ait kodu ve aynalama kodu kod haritası ile ilgili bilgi vermektedir.

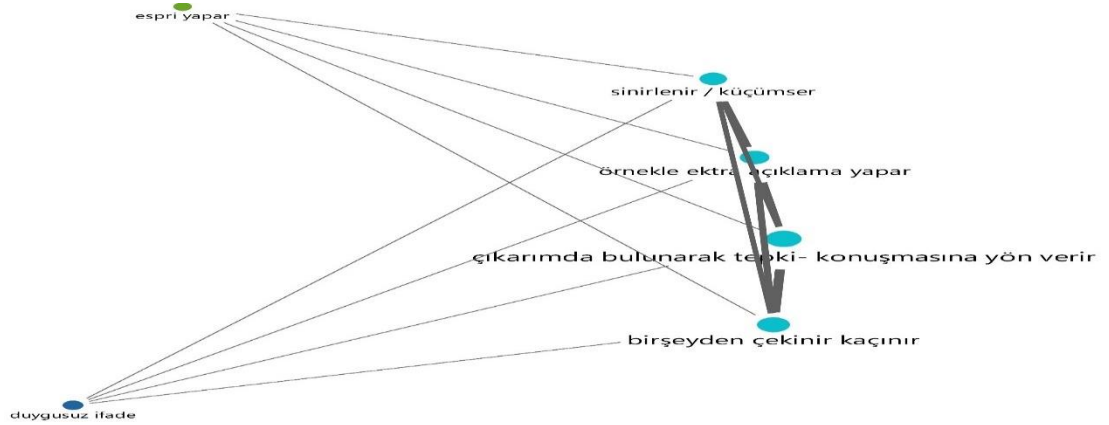
Şekil 10: Kişiler, Açıklama Kime Ait, Aynalama Kesişim Haritası

Katılımcıların aslında çalışmada az sayıda başvurdukları özne “siz” ve “sen” ile en çok başkasının deneyimini anlattığı ancak buna yakın bir oranda ifade sayısında da “siz” ve “sen” ifadelerini kullanarak çalışmada “aynalama” olarak ifade edilen bir anlatım tarzını tercih ederek kendi deneyimlerini anlattıkları görülmüştür. Çalışmada katılımcıların bilgi sorusuna ne tür ifadelerle cevap vermeyi tercih ettikleri incelenmiş ve durumu tanımlamak veya ihtimaller üzerinden anlatmak gibi iki yöntemle başvurdukları, bu yöntemlerden en çok durumu tanımlamayı tercih ettikleri söylenebilir. Durumu tanımlarken en çok örtük / genel konuşarak karşısındakinin anlaması yönünde bir beklenti ile cevap verirken, ikinci sırada örnekle açıklamışlar, son olarak da aynalama yaparak gördüğü gibi aktarmayı tercih etmişlerdir. İhtimaller üzerinden bir bilgi sorusuna cevap vermeyi tercih ettikleri durumlarda ise en çok bir ihtimal üzerinden cevaplayarak kararlı bir ifade etme yöntemi sergilemişler, ikincil olarak iki ihtimal üzerinden giderek bu ihtimalleri birleştirmişler ve deneyimli ve kararlı bir ifade etme yöntemi benimsemişler, son olarak da iki ihtimale de ayrı ayrı değinerek deneyimsiz ve kararsız bir ifade etme yöntemine başvurmuşlardır. Aşağıda üyelerin bilgi sorusuna yanıt verme kod haritası görülmektedir.

Şekil 11: Katılımcılar Bilgi Sorusuna Yanıt Kod Haritası

Katılımcıların geneline bakıldığında konuşmayı sürdürme yöntemi olarak “çıkarımda bulunarak konuşmasına yön verdiği” ya da “duygusuz ifade” ile konuşmayı kısa kesmeyi tercih ettiği görülmüştür. Buradaki seçimleri ise en çok “bir şeyden çekinme/ kaçınma” yönünde birtakım bilgileri eksik söyleme, ikincil olarak “örnekle açıklamaya gitme”, üçüncül olarak “sinirlenme / küçümseme” ve son olarak “espri yapma” şeklindedir. Şekil 12 üyelerin konuşmayı sürdürme yöntemleri kod haritası görülmektedir. Haritadaki çizgisel bağlardan hangi hareketi en çok hangi hareketin izlediği görülebilir.

Şekil 12: Katılımcılar Konuşmayı Sürdürme Yöntemi

Tüm bu genellemeler sadece katılımcı gurubunun yönelimlerini, ifade etme biçimlerini ve anlamlandırma yöntemlerini ortaya koymak için değil süreç hipotezini belirleyerek katılımcıların bireysel olarak nasıl farklı seçimler yaptıklarını göstermek için verilmiştir. Buna göre katılımcıların genelinde nesnel bir cümle kurma eğilimi, bu nesnel dil ile kendi deneyimlerini aktarma eğilimi, bir bilgi sorusu sorulduğunda örtük / genel ifadeler kullanarak karşısındakinin anlaması yönünde bir beklenti ile hareket ettiği, bu durum söz konusu olmadığında da ihtimaller üzerinden bir ihtimal

örneği ile kararlı bir ifade etme yöntemi kullandığı, konuşmasını sürdürürken çıkarımlarda bulunarak konuşmasına devam ederek bir şeyden çekinme / kaçınma hareketi ile eksik bilgi aktardığı söylenebilir. Bu bilgiler asla çevirmenler üzerine genellenen bilgiler değil, çalışmanın katılımcılarını tanımlayabilecek genellemelerdir. İlerleyen bölümlerde kodlamaların ana başlıkları üzerinden dört farklı grupta açısından bireysel anlamlandırma yöntemleri ortaya konulmaktadır. Etnometodolojik çözümlemede üyelerin pratik eylemlerine, istikrarlı özellikler ve sürece, bağlama gönderimli ifadelerle, refleksiviteye, vesaire kuralına, arka plan beklentilerine bakılmış ve gruplar (çevirmenler, redaktörler/ editörler, yöneticiler, çevirmen adayları) halinde verilmiştir.

4.2.1. Çevirmenler

Çalışmaya yazılı görüşme yöntemi ile 6 çevirmen, yapılandırılmış görüşme ile 1 çevirmen katılmıştır. Bunun dışında yönetici konumundaki Operasyon Müdürü Y'nin edebi metin çevirisindeki çevirmen rolü ile paylaştığı ifadeleri burada incelenmektedir. Bu çalışmada üyeler bağlı bulundukları kurum içerisinde arka plan beklentileri açısından değerlendirilmiştir. Ancak arka plan beklentilerinin daha iyi anlaşılabilmesi için üyelerin gündelik pratik eylemleri ile ilgili ifadeleri analiz edilmelidir. Aşağıda üyelerin sırayla pratik eylemlerini ifadelerinden çıkarılan istikrarlı özellikler ve süreç irdelenmiş, daha sonra üyelerin dizine/ bağlama gönderimli ifadeleri değerlendirilerek kullandıkları refleksif unsurlar ve üyelerin çeviri teknolojilerinin gelişimi, güvenilirliği, kolaylık / zorluk ve kalitesi ve görünürlük ile ilgili ifadeleri analiz edilmiştir.

Çalışmaya yazılı görüşme yöntemi ile katılan altı çevirmenden üçü BDÇ kullanmaktadır. Kalan üç kişi ise BDÇ kullanmadığını beyan etmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme ile katılan Çevirmen X de kesişim kümesi olarak değerlendirilen Operasyon müdürü Y de BDÇ kullanmaktadır. Dolayısı ile yedi çevirmenden dördü BDÇ ile çalışır, üçü kullanmaz hem yönetici hem çevirmen olan ise yine BDÇ kullanır. Katılımcılarda çevirmen olanlardan Mütercim Tercümanlık alanından gelenlerin iş deneyimi ortalama yaklaşık 7, alan dışı olanların ortalama iş deneyimi yaklaşık 12 yıldır. Çalışmaya katılan çevirmenlerden (6 yazılı görüşme+1 yarı yapılandırılmış görüşme) üçü (operasyon müdürü de dahil edilirse dördü) bir çeviri bürosunda tam zamanlı çalışmaktadır.

Çevirmenlerden yüz yüze görüşme ile katılan Çevirmen X kendine ait bir odada maaşlı bir çevirmen olarak çalışmaktadır. Stajyer olarak başladığı kurumda temelde iki farklı programla çalışmakta ancak müşteri talebine göre başka programları da kullanabilmektedir. Müşteri anlaşmalarına da katılır veya bilgi sahibidir. Müşteri ile yapılan anlaşmaya göre çeviri kararlarını alır. Çalışırken sık sık kahve içer. Kahvede tercihi latteden yanadır. Çevirmene de patronuna da çok kahve içip içmedikleri, ya da çalışırken ne içmeyi tercih ettikleri ile ilgili sorularda en çok Çevirmen X'in kahve içtiği öğrenilmiş ve bunun üzerine Çevirmen X tercihinin latteden yana olduğunu söylemiştir. Burada çevirmenin “ya daha çok ben latte içiyorum, filtre kahveden ziyade” sözleri üyenin “sıcak ya da soğuk içilebilecek kahve seçeneği filtre kahvedir” şeklinde bir çıkarımdan ziyade diğer arkadaşlarının ve genelde kahve tercihinin filtre kahve olabileceği yönündeki bir arka plan beklentisinden oluşmakta olduğu söylenebilir. Ofis genelinde en çok kahve tüketenin Çevirmen X olduğunu belirten patronunun yanında Çevirmen X süt köpürtücüsünü kullanıyor oluşunu gülerek söyler. Bu durum hem Çevirmen X'in bu hareketlerinin diğer üyelerce de gündelik hayatlarında dile getirilen bir özellik oluşunu hem de patron X ile aralarındaki iletişimin iyi olduğunu hissettirmektedir. Patronu ile sürekli iletişim halindedir. Görüşmede iletişimlerinin bir patron çalışan ilişkisi yanı sıra abi kardeş ilişkisi gibi mesafeli ama yakın olduğu gözlemlenmiştir.

Çeviri belleği hizalama ve belirli müşterilerin çeviri belleğinin denetlenmesi görevlerini de yürütür. Şirkette çalışan diğer stajyerlere yardımcı olur. Şirket ihtiyaç dahilinde serbest çevirmen/ler ile çalışma yöntemine gittiğinde onlarla çalışır ya da denetler. Çevirmen X ile yüz yüze görüşme sağlanmış ve Patron X eşliğinde görüşülmüştür. Aslında Patron X'in orada bulunması denetleme maksatlı değildir. Tersine çalışmada çevirmeni ile yüz yüze görüşmeye tek izin veren katılımcı olmuştur. Çoğu büro gizlilik ilkesi ile çevirmenlerin yaptıkları projeler ve içerikleri ile ilgili görüşme yapmasını istememektedir. Patron X'in de görüşmede bulunması doğaçlama gelişmiştir. Çevirmen X'e bu yüzden sorular yapılandırılmış şekilde değil yarı yapılandırılmış bir biçimde sorulmuştur. Çevirmen X'e sorulan sorular aşağıdaki gibidir.

- ✓ *Bana tekrar anlatabilirsen çok sevinirim. (BDÇ ile çalışmaktan memnun musun? Neden?)*
- ✓ *Az önce bahsettiğiniz gibi yani çok uygun olmasa bile yani öyle gittiği için öyle istiyor (öyle mi?)*
- ✓ *Eşleşme yok, yani birebir senin çevirmen gereken 1035 karakter, kelime var. (Öyle mi?)*

- ✓ *Ve bu da senin işe başlarken ne kadar emek sarf edeceğini yapıyor. (Öyle mi?)*
- ✓ *Müşteriyle konuşurken de ona göre konuşuyorsunuz? (Öyle mi?)*
- ✓ *(İşinize yarıyor dedikten hemen sonra girer ve) yetmiş beş, seksen beş arası genellikle uyuyor mu mesela şey yapıyorsunuz. (eşleşmeler işinize yarıyor mu?)*
- ✓ *(Aynı anda) vermeyebiliyor ama şey (tam istediğinizi vermese de yine de işinize yarıyor mu?)*
- ✓ *Peki şey oluyor mu, yani mesela yüzde olarak sana bir veri sunduğu gibi senin karşıdaki kişiye de bir veri sunuyor bunlar. (Bu iyi bir şey mi kötü bir şey mi?)*
- ✓ *Hani sen aslında şu kadarlık bir iş yaptın deyip böyle senin işinin karşılığını azaltıyormuş gibi geliyor mu yoksa zaten evet o kadarlık bir iş yaptım... (eşleşmeler ve ücretlendirmelerinden memnun musun?)*
- ✓ *Yani, görüldüğünden daha fazlası da var zaten diyorsun. (Öyle mi?)*
- ✓ *Hıhı, evet fuzzy match şu şeyden sonrası oluyor değil mi, yetmiş beşten sonrası (öyle mi?)*
- ✓ *Bu arada nasıl yapıyorlar? (Müşteri Çeviri belleğini nereden ediniyor?)*
- ✓ *Müşterinin bu kadar bilinçli olması da güzel bişey aslında (güler) (öyle mi?)*
- ✓ *Ben de onu soracaktım. Programda en çok nerelere bakıyorsunuz?*
- ✓ *Süreçte ve sonrasında ya da böyle ayrı ayrı söylecek olursan hani yaparken su kısmını daha çok kullanıyorum ekranda, öyle bir şey söyleyebilir misin bana? Ben evet şey olarak hani şekilsel olarak, ben hani çeviriyi yaparken, çeviri esnasında daha çok şu kısma odaklanıyorum ya da şuraya odaklanıyorum ya da eşleşmeye odaklanıyorum gibi...*

Etnometodolojik araştırmada Çevirmen X adlı üyenin indeksel ifadeleri ve refleksif unsurlar incelendiğinde üyenin yazılı görüşme katılımcılarına göre daha fazla aynalama yaptığı, daha fazla şimdiki zaman ve geniş zaman ifadelerine başvurduğu, en çok nesnel bir özne veya ben ifadeleri ile konuşarak kendi ya da gurup deneyimini, yanı sıra aynalama yaparak kendi deneyimi ya da başkası / hayali bir kişinin deneyimini anlatmış olduğu görülmektedir. Üyenin konuşmasının tam metni eklerde bulunmakla birlikte BDÇ araçları ile ilgili örnek birkaç ifadesi aşağıdaki gibidir.

“Evet, bi de şu var program Y’nin. Bunlar eşleşme olarak gösteriyor ama şunu Patron X bey bi tıklayabilir misiniz? Evet, buraya. Mesela, a pardon. Ben kontrolle bastığım zaman ilk çıkan yani yüzde altmış eşleşmeyi buraya yapıyor ama fark ettiyseniz küçük büyük harf farklılığı oluyo, yani bu çeviri aslında sizin pek kullanabileceğiniz bi çeviri değil ancak şöyle alıp bunu büyütüp küçültebiliyorsunuz.” (Çevirmen X, Konum 37).

“Genel olarak fayda sağladığı zaman yani mesela ben bunu en çok neyde gördüm, özellikle staj yaptığım da görmüştüm. Teknik şartnamelerde veya o tür belgelerde gerçekten birebir bi expression oluyo, birebir bi ifade oluyo, onun dışında yapacağınız tüm çevirilerde gerçekten hayatınızı kurtarıyor.” (Çevirmen X, Konum 40)

Yukarıdaki ifadeler üyenin konuşma anında BDÇ’de yüksek eşleşme gibi görünen ancak işine yaramayabilecek, değişiklik yapması gereken durumlar ile ilgili örnek vermek istediği bir durumda sarf edilmiştir. Öncesinde konuşurken patronu bir ara bilgisayarın başına geçmiş ve bir şeyler göstermeye çalışmıştır. Dolayısı ile üye patronu ile aynı ortamda yapılan görüşmede bilgisayar o an patronun önünde olduğu için ondan yardım ister ve göstermek istediği yerdeki bir bölüme tıklamasını söyler. Ama o an beklediğini alamaz çünkü bir taraftan klavyenin başına geçmiş ve kontrol

tuşuna basmıştır ve ekranda daha önceden belirgin olan eşleşme sıralamalarındaki %60 eşleşmeyi program erek metne doğrudan yapıştırılmıştır. Bu aksaklığı oldukça normal bir durum olarak yansıtarak “Ben kontrolle bastığım zaman ilk çıkan yani yüzde altmış eşleşmeyi buraya yapıştırıyor ama fark ettiyseniz (çevirmen X, Konum 37)” ifadesini kullanır. Devamında da aynalama yapar ve “ama fark ettiyseniz küçük büyük harf farklılığı oluyor, yani bu çeviri aslında sizin pek kullanabileceğiniz bi çeviri değil ancak şöyle alıp bunu büyütüp küçültebiliyorsunuz.” (Çevirmen X, Konum 37) şeklinde ikinci tekil şahsı özne yaparak daha önceki ifadesinde işi yapan ben (kendisi) yerine sen (karşısındakini) kişisini koyuyor ve işin devamını hayalinde karşısındakine yaptırarak empati kurduruyordur.

Benzer bir refleksiviteyi sonraki ifadede de “gördüm... görmüştüm... bir ifade oluyor... hayatınızı kurtarıyor” (Çevirmen X, Konum 40) kullanmaktadır. Burada Çevirmen X’in karşısındaki araştırmacı herhangi bir şekilde “hayır, ben kullanmadığım için benim hayatıma bir etkisi yok” şeklinde bir yanıtlama yoluna gitmez, gitmesi de gülünç bir durum oluşturacaktır. Buradaki anlamlandırma araştırmacı için de üye için de üyenin oluşturduğu bu refkesivite üzerinden yürür. Yani burada üye ben ile başlayıp, aynı işin devamını sen ile anlatarak aradaki gizli bağlantıyı ve empati kurulması gerekliliğini fark etmeden ve fark ettirmeden karşısındakine anlatmıştır. Bunun dışında Çevirmen X’in BDÇ ile ilgili olumlu ve olumsuz ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Çevirmen X: peki tool'un en güzel özelliği bunları böyle spesifik olarak donup ne onaylanmış ne onaylanmamış ne kullanmıştık ya da ne yapabiliriz bunları bi kenara bırakıp direk işimize odaklanabiliyoruz. (Çevirmen X, Konum 10)

Çevirmen X: evet, u... ve sonuçta bi projeyi yaptıktan sonra yani daha önce yaptığımız çevirilerin dışında şu anda çevirmemiz gereken yerleri (Söylediği anlaşılamadı) sayesinde çok rahat bir şekilde filtreleyebiliyoruz. Mesela u... müşterinin gönderdiği, su filtreleri kaldırayım, (fitreleri kaldırmak için uğraşırken kısa bir sessizlik olur). Mesela müşterinin bize gönderdiği ve daha önce onaylanmış çevirileri Program z zaten kilitliyo, biz o sekmelerde herhangi bir şekilde değişiklik yapamıyoruz. Ama ben sadece çevireceğim yani görmem gereken yere odaklanacaksam şöyle filtreleri kullanabiliyorum. Burda kilitli olanlar, kilitli olmayanlar, daha önce kabul edilenler ya da edilemeyenler, benim üzerinde çalıştığım ya da çok fazla match alan daha az eşleşme alan diye filtreleyebiliyorum. Bu da bana şöyle bi kolaylık sağlıyo. Mesela kilitli olmayanları seçiyorum. Burdan basıp ilk sekmeden en son sekmeye geçip belirli istatistikler alabiliyorum. Bu çevirinin ne kadar bizim tm'mizle eşleşiyor ne kadar eşleşmiyor ne kadarı iste kendi içerisinde tekrar ediyö, ne kadar birbiriyle bağlantılı, böyle datalar alabiliyoruz. Bunları çeviride kullanmak çok işimize yarıyo. (Çevirmen X, Konum 12)

Yukarıdaki ifadeler üyenin olumlu, olumsuz anlamda kurduğu ifadelerden bazılarıdır. Katılımcılara ait BDÇ olumlu / olumsuz görüşler guruplar halinde ekler bölümünde incelenebilir. Buradaki ifadelerinde üyenin BDÇ ile ilgili olumlu görüşü,

hatırlatma ve eşleşme sisteminin, geriye dönüp arama yapmak ya da hatırlamak zorunda kalmak gibi zaman alıcı eylemlerden onu kurtarmasıdır. Bu sayede çevirmesi gereken yerlere odaklanmakta, belirli istatistiklerle kendi (şirket) Çeviri Belleği ile ne kadar uyuştuğunu görerek işe başlayarak yine zaman kazanmaktadır. Bu olumlu yönleri anlatırken bir yere kadar biz dilini kullanır, sonra ben, o, biz, ben, nesnel, ben ve son olarak tekrar biz kişileri üzerinden anlatır. Kendi deneyimi olan bir durumu daha çok grup tarafından da paylaşılan bir deneyim gibi paylaşır.

Üyenin tüm konuşmasındaki ifadelerinden yakalanan istikrarlı özellikler; kullanma sıklığına göre en çok nesnel bir özne kullanması, isim cümlesi kurması ya da yüklemsiz ifadeler tercih etmesi, etken çatıda konuşması, ben öznesi kullanması, şimdiki zaman çekimi kullanması, örtük-genel ifadeler tercih etmesi ve karşı tarafın anlamasını beklemesi, belirsiz / çok / yarım ihtimalli konuşması, geniş zaman çekimi kullanması ve Türkçe ifadeleri kullanmasıdır. Üyelerin kızdıkları şaşırdıkları anlarda arka plan beklentilerine, olayların geriye dönük yapısına ve gizli kodlarına dair ipuçları yakalanabilmektedir. Bu nedenle üye ile konuşurken eşleşmeler ile ilgili aşağıdaki gibi kışkırtıcı ve tekrarlayıcı bir soru örneği kullanılmıştır.

Patron X: mesela 2008. Çevrilcek kelimedede no match yani hiç çevrilmemiş 1035 kelime var...

Moderatör: eşleşme yok, yani birebir senin çevirmen gereken 1035 karakter, kelime var.

Patron X: yüzde yüz olarak.

Moderatör: ve bu da senin işe başlarken ne kadar emek sarf edeceğini yapıyor.

Çevirmen X: belirliyo, evet. Ve bu.

Moderatör: müşteriyle konuşurken de ona göre konuşuyorsunuz?

Patron X: tabi

Çevirmen X: evet. Ve burda bu dataları birazcık dikkatli bir şekilde değerlendirmek gerekiyor. Mesela direk şey diyebilirsiniz. ... atıyorum bir çevirmen saatte dört yüz kelime çevirebiliyorsa işte bu işi iki buçuk saatte bitirmesi gerekiyor diye düz bi matematik hesabına girebilirsiniz. Ama şöyle birşey var. Yüzde elli ve yetmiş dört aslında içerik olarak birbiriyle benzeyen ama tutup da bazen cümleyi tamamen silip tekrar çeviri yapmanızı gerektiren şeyler olabiliyor ama yetmiş beş, seksen beş ve doksan beş kesinlikle işinize yarıyo. Çok az bi kesim değişiklik gerekiyor. (Çevirmen X, Konum 13-20)

Çevirmen X Moderatör tarafından Patron X'e dönülerek sorulan "müşteriyle konuşurken de ona göre konuşuyorsunuz?" sorusuna Patron X'in hemen "tabi" demesinden sonra "evet. Ve burda "ifadesi ile başlayarak bir şey ilave edeceğini belirtir. Daha sonra ise "bu dataları birazcık dikkatli bir şekilde değerlendirmek gerekiyor." diyerek yeri geldiğinde bu eşleşmelerin baştan yazılmasını gerektirecek işlemler olabileceğini anlatarak devam eder. Bunu yaparken duruma doğrudan itiraz etmez. Olumsuz bir ifade kullanmaz. Biz kişisi ile başlar, siz ile aynalama yapar, empati kurdurur, ardından da "ama şöyle bir şey var" diyerek nesnel bir ifade

kullanır, sonra yine siz ile aynalama yapar. Durumu tanımlama yöntemi ise örneklendirme ve aynalamadır.

Çalışmada yüz yüze görüşme ile katılan tek çevirmen Çevirmen X'dir. Diğer 6 çevirmen yazılı görüşme ile ulaşılabilen çevirmenlerdir. Bunun haricinde kesişim kümesindeki Operasyon Müdürü Y yüz yüze katılan yöneticidir ancak bireysel olarak edebi çeviri yapmaktadır ve bunu da BDÇ ile yapmaktadır. Yazılı görüşme sonrası Operasyon Müdürü Y'nin edebi çeviri yaparken BDÇ kullanımı ile ilgili kurduğu ifadeler yer verilecektir. Yazılı görüşme ile ulaşılabilen altı çevirmen aşağıdaki soruları yanıtlamıştır.

- ✓ *Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı, yarı zamanlı çalışıyorum, serbest çevirmenlik yapıyorum vb.)*
- ✓ *Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır çevirmenlik yapmaktasınız?*
- ✓ *Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)*
- ✓ *Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.*
- ✓ *Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden çevirmenlik yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?*
- ✓ *Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyorum / kullanmıyorum çünkü.....(Eğer BDÇ kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12, 30, 31 ve 33 numaralı soruları cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmenizi, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)*
- ✓ *BDÇ işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?*
- ✓ *Ne kadar süredir, hangi BDÇ programlarını kullanarak çevirmenlik yapıyorsunuz?*
- ✓ *Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisanslı (ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmanız gerekse hangisini seçersiniz? Neden?*
- ✓ *BDÇ Programları ile çalışmak, çalışma koşullarına, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?*
- ✓ *Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği gibi bir korkunuz var mı? Neden?*
- ✓ *Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?*
- ✓ *Bilgisayar Destekli Çeviri Programları aracılığı ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?*
- ✓ *Kendinize ait bir Çeviri Belleği/Bellekleri var mı? Neden?*
- ✓ *BDÇ ile çeviri yaparken ilk dikkat ettiğim şey...*
- ✓ *Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?*
- ✓ *Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yaptınız? Bilgisayar Destekli Çeviri araçları ile edebi metin çevirisi yaptınız mı?*
- ✓ *Bilgisayar Destekli Çeviri programları ile edebi metin çevirisi yapılabilir/ yapılamaz, çünkü...*
- ✓ *Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde ettiğiniz erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?*
- ✓ *Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarıyla çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?*
- ✓ *Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi? Nasıl?*
- ✓ *BDÇ ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçdır?*
- ✓ *Eşleşmeleri yüzde oranları yüzünden kabul etmek zorunda kalıyor musunuz?*
- ✓ *Eşleşme oranı yüksek olan ama hoşunuza gitmeyen, kaynak metinle uyuşmayan Çeviri Belleği eşleşmelerinde ne yapıyorsunuz?*
- ✓ *Eşleşmelerde belirli yüzdelerde değişiklik yapacaksam ile görüşmem gerekir, çünkü...*
- ✓ *Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde Kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?*

- ✓ Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul sürecinizi sadakat açısından nasıl yorumlarsınız?
- ✓ Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararlarınızda bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?
- ✓ Sizce çevirmenin "Görünür" olması ne demektir?
- ✓ BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?
- ✓ a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) / b) okur (edebi yada teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse)/ c) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yapsanız nasıl olurdu?
- ✓ Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L. 1995. *The Translator's Invisibility: A history of translation.*) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artırır mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştırır mısınız?

Yukarıdaki sorular yine üyelerin hangi sosyal normlarla, arka plan beklentileri ile gündelik eylemlerini gerçekleştirdiklerini öğrenebilmek üzere düzenlenmiştir. Daha ön araştırma aşamasında yapılan görüşmelerde yaşanan en büyük sıkıntılardan biri çevirmenlerle birebir görüşmeye izin verilmemesi ve yapılan görüşmelerde üyelerin eğitim bilgilerini paylaşmaktan kaçınmalarıdır. Üyelerin yazılı görüşme formunda da bunu sergileyip sergilemeyeceklerini öğrenmek adına diğer sorular gibi bu sorular da açık uçlu sorulmuş (sorulardan bazıları gibi bu sorular da zorunlu) ve kendi istedikleri kadar bilgi paylaşımları sağlanmıştır. BDÇ kullanımı ile ilgili deneyimlerini paylaşıırken, kazançlarının tümünü BDÇ ile elde edip etmedikleri anlaşılması için çalışma konumları, BDÇ kullanıp kullanmadıkları, asli mesleki görevleri ve kazançlarının ne kadarını BDÇ üzerinden sağladıkları ayrı yerlerde sorulmuştur. Yine mesleği yapma nedenleri sorunun kendi içerisinde tekrar eden bir yapıda kurularak üyelerin sorunun kendisinde bir arka plan beklentisi sezerek fazladan açıklamaya gidip gitmeyeceklerine bakılmıştır. Son olarak üyelere meslek ve eşleşme bağlantılı sorular sıklıkla zorunlu olup olmadıkları ve katkısı olup olmadığı üzerinden sorularak BDÇ ile ilgili düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Yazılı görüşme katılımcılarından serbest sözlü çevirmenlik yapan Mbassador alanı gereği BDÇ kullanmamaktadır. Mesleği yapma nedenlerini iletişim becerileri üzerine kuran üye BDÇ kullanmasa da BDÇ ile ilgili olumsuz bir bakış açısına sahiptir. BDÇ ile ilgili "kullanmıyorum çünkü seri imalat yapmıyorum" gibi sözler ile ifade ettiği bir arka plan beklentisi oluşturmuştur. Diğer ifadeleri de göz önüne alındığında BDÇ araçları ile çalışılmasını "fabrikasyon iş" olarak yorumlar. Mesleğe bakış açısı ile kıyaslandığında sözlü çeviri alanında her an yeni konular ve kişiler ile karşılaşmanın ve çeviri hizmeti verdiği kişilerin ona duyduğu saygının bu arka plan beklentisini oluşturmasında etkili olduğu söylenebilir. Yine kullandığı diğer

betimlemeler (QA süreçlerinin baş rol oynaması, çeviriyi fabrikasyon iş haline getirmesi, patronların işine yaraması, çevirmenin iş yükünü artırması gb.) kısmen BDÇ kullanmış olabileceği, kullanan bir tanıdığı olması veya bu konuda bir şeyler okumuş olabileceği ihtimallerini düşündürmektedir. Üyenin eşleşmeler ve BDÇ hakkındaki bazı ifadeleri aşağıdaki gibidir.

*Serbest sözlü çevirmenlik
46 yaş, 10 yıldır çevirmen
Sözlü Çevirmenlik
Bonn Üniversitesi (Almanya) siyasal Bilimler, Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Mezunlu
İletişimciyim, 4 yabancı dil konuşuyorum, dillerimi en güzel böyle değerlendiriyorum. Birçok
ortama girdiğim için, çok şey öğreniyorum ve keyif alıyorum.
Kullanmıyorum çünkü seri imalat yapmıyorum, sürekli tekrar eden metinler almıyorum. El
emeği göz nuru iş yapıyorum.
Hızlandırmış, çevirmene verilen görev ve kendisinden beklenen iş hacmi artmıştır.
Patronların işine yaramıştır. Az zamanda, çok iş teslimi
Yok. Ben müzakereciyim, pazarlık, arabuluculuk, eskort, tanıtım gibi işler, ancak bizzat
temasla yapılabilir.
Çok iş yapmak için yöntemler arayan bir çevirmen olması lazım. Fabrikasyon is.
Yapılmaz çünkü, duygusu yoktur, mecaz, teşbih, yerelleştirme, mübalağa gibi edebi sanatlar
bilmez
Yüksek olması gerekir
Maliyeti düşürür, zaman kazandırır.
Firma ile görüşme yapmak lazım. Emek vermeden, karşılığı olacak mı bilmek gerekir.
Hep aynı sektörde ve aynı firmayı, kurumun işlerini yapanlar için makul.
Evet, çeviriyi düşünce ürünü olmaktan ziyade, fabrikasyon bir ürün haline getirmektedir.*

Görüldüğü üzere üye daha çok nesnel özne ve uzman açıklaması etkisi yaratan bir konuşma şekli vardır. Ben öznesi kullandığı yerlerde ise “Kullanmıyorum çünkü seri imalat yapmıyorum, sürekli tekrar eden metinler almıyorum. El emeği göz nuru iş yapıyorum” ifadesi ile hemen başkaları ile kıyaslamaya gider. Burada açık bir kıyaslama olmasa da “seri imalat”, “tekrar eden metinler” ifadelerini başkalarının yaptığı ancak kendisinin yapmadığı anlamında kullanarak sunar. Diğer ben deyişinde “Yok. Ben müzakereciyim, pazarlık, arabuluculuk, eskort, tanıtım gibi işler, ancak bizzat temasla yapılabilir” şeklinde, edilgen bir ifade ile devam ederek koşul ilişkisi oluşturur.

Başka bir yazılı görüşme katılımcısı olan serbest çevirmen Dilmen asli görevi olan memuriyet görevinin yanı sıra mezun olduğu İngiliz Edebiyatı bölümü sebebi ile yan iş olarak çevirmenlik yapmaktadır. İhtiyaç duymadığı için BDÇ kullanmaz ancak teknolojinin mesleği elinden alabileceği yönünde bir korkusu da yoktur. Bu mesleği keyif aldığı için yapmaktadır ve kendi tarzını ortaya koymayı “çevirmenin görünürlüğü” olarak yorumlar. Yaptığı çeviride kendi memnuniyeti ön plandadır. Üyenin BDÇ ile ilgili olumlu/ olumsuz bazı ifadeleri aşağıdaki gibidir.

*Serbest çevirmen
30,7 yıldır çeviri yapılmaktayım.*

*Memuriyet.
İngiliz dili ve edebiyatı
Keyif aldığım için tercih ettim.
Kullanmıyorum çünkü ihtiyaç duymadım
Hayır, çünkü her halükârda bir yaratıcılık gerektiriyor çeviri işi.
Hayır. (BDÇ ile çalışmak mesleki haklarınıza zarar verir mi?)*

Dilmen adlı üye BDÇ ile ilgili mesleki haklarına zarar vereceği ile ilgili bir düşünce geliştirmemiş ancak ihtiyaç da duymamıştır. Mesleğini yapmadaki etken sebebin keyif almak olduğunu söyleyen üye aynı zamanda çevirinin yaratıcılık gerektiren insana özgü bir iş olduğunu düşünmektedir. Bunları ifade ederken ben dili ile başlayıp çünkü ifadesi ile “Kullanmıyorum çünkü ihtiyaç duymadım” şeklinde öznel bir ifade oluşturur ya da teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği ile ilgili bir korkunuz var mı sorusuna verdiği gibi nesnel bir özne ile “Hayır, çünkü her halükârda bir yaratıcılık gerektiriyor çeviri işi” şeklinde uzman açıklamasına gider.

Yazılı görüşme katılımcılarından BDÇ kullanmayan serbest çevirmen Mert70’in tercihi Word üzerinde çeviri yapmaktır. Asıl mesleği öğretmenlik olan katılımcı doğrudan olmasa da dolaylı olarak yüksek lisans ve doktora eğitimi sırasında çeviri ile ilgili çalışmalar yapmış olmanın yanı sıra asli görevinin elverdiği ölçüde serbest çevirmenlik yapmaktadır. “BDÇ işinizi kolaylaştırıyor mu zorlaştırıyor mu” sorusuna “kısmen” diye cevap vermiştir. Bu durum genel olarak çevirmenlik mesleğine yöneltilmiş bir soru olarak bakmış olma ihtimalini düşündürdüğü gibi Bilgisayar Destekli Çeviri ile kastedilenin Google çeviri araçları gibi araçlar olduğunu düşünmüş de olabilir. Nihayetinde “Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği yönünde bir korkunuz var mı” sorusuna verdiği cevap “hayır, pragmatik dil kullanımı insana esastır”, teknolojiden korkusu olmadığını düşündürmektedir. Üyenin BDÇ ile ilgili olumlu / olumsuz bazı ifadeleri aşağıdaki gibidir.

*Serbest çevirmenlik
41- 10 yıldır
Öğretmen
Yüksek Lisans: Çeviri Sorunları, Doktora: Yabancılar Türkçe (Alan dışı bir bölümde çeviri ile ilgili bir tez konusu var.)
Tamamen duygusal ama keyif almak da önceliğim
Kullanmıyorum- Word üzerinden daha kolay geliyor
(BDÇ işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?)
Kısmen
(Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği gibi bir korkunuz var mı? Neden?)
Hayır, pragmatik dil kullanımı her zaman insana esastır*

BDÇ ile çalışmadığını ve Word üzerinden çeviri yaptığını söyleyen üye kolaylaştırma kısmında kısmen diyerek soru işareti yaratmıştır. Kullanma durumu bu koşulda net gibi görünmese de beyanı üzerinden gidilirse BDÇ araçları olarak

Makine Çevirisini algılıyor olması muhtemeldir. Ben ve nesnel özne kullanarak deneyimlerini anlatmayı tercih ettiği görülmektedir.

Yazılı katılımcılardan yine serbest çevirmen olarak çalışan bir Guv'nor takma adlı katılımcı iş yaptığı yabancı şirketin kullanıyor olması sebebi ile BDÇ kullanmakta ve çevirmenliğin yanı sıra redaktörlük de yapmaktadır. Çalışırken şirketin tercihi program ne ise onu kullanır. Kimya Mühendisliği eğitimi almış olmasına rağmen para kazanabilmek için girdiği çevirmenlik işini sevmiş ve iyi yaptığı için takım liderliğine yükselmiştir. İşinden kazandığı paradan memnundur, ihtiyaç duyarsa programları bireysel olarak da satın alabileceği fikrindedir. BDÇ ile bilgisayar oyunları çevirisi yapmaktadırlar. Üyenin BDÇ ile ilgili olumlu / olumsuz ifadeleri aşağıdaki gibidir.

*Yurtdışında bir ajansa serbest çevirmenlik
35 yaş- 8 senedir profesyonel çevirmenlik
Çeviri (Asli Görev)*

Anadolu Üni. Kimya Müh.

Para kazanmak amacıyla tercih etmek zorundaydım ama daha sonra bu işte iyi olduğumu fark ettim ve gitgide keyif almaya başladım. Takım liderliğine kadar yükselince, işinizi yabancılar tarafından değer verildiğini görünce ve iyi de para kazanınca ister istemez mesleğinizi seviyorsunuz.

Çok kolaylaştırıyor. Concordance kullanırım, QA fonksiyonu kullanırım. TM üzerinden %99 ya da %100 match gibi şeyler çok hızlandır. Zaten belirttim, işimiz BDÇ üzerinden yürüyor. Ücretsiz versiyonla başlarım ama sonrasında ücret vermem gerekirse veririm çünkü kat be kat fazlasını ajanstan zaten kazanırım. PROGRAM E bedava, Program z, sunucudan CAL lisans çektiğimiz için bana bedava. Program X senelik 99 Euro ama Program z ya geçtiğimizden beri kullanmıyoruz, o nedenle lisansı yenilemedim. Lazım olursa satın alırım, çok büyük bir para değil.

BDÇ bir defa ekip işidir. Ekip çalışmasını oturtmanızı sağlar. Çevirmen çevirir, redaktör düzeltir. İkisi de aynı programda ve aynı ekranı görerek iş yapabilir, bir de çeviri projeleri süreklilik arz ediyorsa Translation Memory faydalı olabilir, BDC bu konuda da faydalı olur. TM üzerinden concordance search yaparsın, bazen BDC segmentleri otomatik doldurur. İş halandine ve koordinasyonu sağlar. Büyük ihtimalle menajerlik açısından da faydalı vardır ama hiç menajerlik yapmadım şu ana dek.

Çamaşır makinesi çıkınca çamaşırcı kadınlar işsiz kaldı ama beyaz eşya pazarlama ya da mühendislik gibi yeni iş kolları doğdu. Ben korkunun ecele faydası olmadığına inanan biriyim, teknoloji, insana kötülük değil iyilik yapmak için ortaya çıkar. İnsanı işinden etmek için değil insana vaktini geri vermek için doğar. Bir de belli bir seviyenin üzerinde şu var, eğer sizin belli bir kumaşınız, belli bir kariyeriniz varsa, hiçbir teknoloji sizi işsiz bırakamaz. İş kolunuz değişebilir ama aç kalmazsınız.

Metin kalitesi, çevirmenle alakalıdır, BDC sadece işi hızlandırma. Eğer BDÇ fonksiyonları doğru biçimde kullanması, çeviri kalitesini çevirmenin kalitesi belirler.

Gelirimi artırdı çünkü belli bir seviyenin üzerindeki müşterilerle Word ya da Excel üzerinden iş yapamazsın. Bunu şöyle izah edeyim, Cristiano Ronaldo'nun villasında 300.000 dolarlık buz banyosu var, bu onun maaşını nasıl etkiledi? Artırdı. Belli seviyelerin üzerinde ekstra program kullanırsanız, ekstra iş yaparsınız ve bu da maaşını ekstra artır.

Evet, sözleşme imzalıyorsun, tek tek yazıyor.

Çeviri, şikâyet makamı değildir. Ben çok çeviriyi tümünden sildim baştan yazdır, düzeltme parasına. Ama bu şekilde kendinizi ajansa satıyorsunuz. Bu düşünce sisteminin ülkemize ters olduğunu biliyorum ama özellikle takım lideri olduğum için, özellikle ekibimde şikâyet eden adamdı nefret ederim. Oturup yapacaksın.

Görüşme yapamam, baştan sözleşmeyi imzalamışım.

Bellekten gelse bile eğer bir kalite kontrol yapıyorsam ve hatayı görüyorsam, ajans içindeki mevat tüm nüfuzumu kullanarak o düzeltmenin kabul görmesine çalışırım. Ama müşteri ısrar ederse ya da müşterinin problem çıkaracağını hissedersen/biliyorsam hataya göz yummak zorunda kalabiliyorum, bunlar bu işin esnaflık kısımları tabi.

Terim bankasından glossary yi kastediyorsan, ona uyacaksınız. Sadakat bile direk uyacaksınız. Çeviri belleğinde ise Ali'nin A dediği seye Veli B diyebilir ve bunlardan bin (ya da ikisi) hatalı olabilir, ben ajansa yolladığım çevirilerde hata olmasını istemem...

Çeviride tek bir sadakat vardır, o da doğru çeviriyi yapmaya sadakat. Yoksa teknolojinin devin kalitesine etkisi olmaz çeviriyi hızlandırabilir ve kolaylaştırabilir ama kaliteyi artırma ya da öncelikleri belirleme. Öncelikleri siz kendi tarzınıza göre belirlersiniz.

Guv'nor adlı üye Kimya Mühendisliği mezunu olarak dil bilgisi sayesinde çevirmenlik mesleğine girmiştir ve tüm kazancını BDÇ üzerinden yaptığı oyun çevirilerinden kazanmaktadır. BDÇ ile ilgili olumlu düşüncelerini ifade ederken aynalama yapar, örnekler verir. Eşleşmeleri değiştirme, makinelerin yerlerini alması gibi sorularda sinirlenmiş ve verdiği yanıtlarda yine aynalama yaparak “Evet, sözleşme imzalıyorsun, Ama bu şekilde kendinizi ajansa sanıyorsunuz. ... Oturup yapacaksın” gibi ifadelerle başvurmuş, “...Bir de belli bir seviyenin üzerinde şu var, eğer sizin belli bir kumaşınız, belli bir kariyeriniz varsa, hiçbir teknoloji sizi işsiz bırakamaz. İş kolunuz değişebilir ama aç kalmazsınız” şeklinde öncesinde verdiği örneklerle açıklamalarını yapmıştır.

Guv'nor için teknoloji ve BDÇ işlerinin yürüme şeklidir ve işini kolaylaştırdığını düşünür. Takım lideri özelliği ile takımındaki üyelerin çevirilerini denetler ve hatalardan, şikayetlerden hoşlanmaz. Hatalı çevirilerde maddi bir beklenti içine girmeden kendi düzelteceği için takım arkadaşlarının da öyle hareket etmesini bekler. Gündelik hayatında BDÇ araçlarının sağladığı kolaylıklardan faydalanır. Teknolojiden korkmaz, diğer teknolojik gelişmelerde olduğu gibi çevirmenlik mesleğinde de birtakım değişiklikler yaratacağına inanır. “Teknoloji sizi işsiz bırakmaz, iş kolunuz değişebilir ama aç kalmazsınız” ile bakış açısını yansıtan üye zamanla çevirmenlerin de bu araçlar üzerinde (yazılımcı, denetleme, düzeltme gb) bir yere sahip olacağına inanır.

Guv'nor'ın çalıştığı projelerin kendi Çeviri Belleği vardır. Çeviri Belleğine genellikle uyduğu gibi hata bulduğunda da hiçbir beklentiye girmeden düzeltir. Çalıştığı şirkette %76'den %84'e eşleşmeler yarı ücretlidir. Ücret anlaşmasını daha baştan bir sözleşme ile belirlemiştir şirket ve O'da buna uyar. Sözleşme imzalayarak bunları kabul ettiği için de eşleşme hatalarını bildirmeyi gereksiz görür ve şikâyet olarak algılar. Ancak bu kararları alırken tek odak noktası sözleşme değildir. Müşterinin istek ve beklentilerini de dikkate alır. Ancak müşteri eşleşmedeki hatanın

düzeltilmesini istese de sözleşme gereği ilave ücret talep etmez, bir başka çevirmen tarafından da ücret talep edilmesini normal karşılamaz. Kendini çok yaratıcı bir çevirmen olarak görmez, bu yeteneğin herkeste olabileceğine de inanmaz, yaratıcılık gerektiren çevirilerde bir çevirmenin birebir çeviri yerine kendi tarzını yansıtmasını “çevirmenin görünür olması” olarak yorumlar.

Çeviri teknolojileri koordinatörü olarak çalışan MSA bir şirkette tam zamanlı çalışmaktadır. Mütercim tercümanlık alanında eğitim görmüş üye “kültür çalışmaları yapmaktan keyif aldığı” ve “teknoloji ile birlikte bu mesleği yapabileceği için” mesleğini sever. BDÇ ile çalışırken terim kontrolü, çeviri belleği desteği ve anlık ilerleme takibi en önem verdiği avantajlardır. BDÇ’nin işini kolaylaştırdığını düşünür ve farklı BDÇ programlarını kullanabilir. Lisanslı programlar ile çalışmayı tercih eder. BDÇ’nin hız ve iş gücünde katkı sağladığını düşünür ve proje yönetiminde sağladığı kolaylıkları önemser. Teknolojiden korkmaz ama çalışma biçimini değiştirebileceğini düşünür. Üyenin bu konudaki ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Çeviri şirketinde tam zamanlı çalışıyorum

30-5

Çeviri Teknolojileri Koordinatörü

Mütercim tercümanlık lisans

Kültür üzerine çalışmalar yapmaktan, dilin sınırlarını zorlamaktan hoşlanıyorum. Teknoloji alanındaki ilgimi çeviri eğitimimle birleştirebileceğim en uygun işlerden birini yapıyorum. Terim kontrolü, TM ile hızlanan çeviriler, ilerlemeyi anlık takip etmek gibi birçok avantajı için BDÇ kullanıyorum.

Kolaylaştırıyor

Özellikle yeni başlayan serbest tercümanların kullanabileceği ücretsiz platformlar mevcut, ama bunların çoğunda bir şekilde kısıtlama olabiliyor. Hem tamamıyla özgür olmak hem de veri güvenliğini garanti altına almak için ücretli programları tercih ediyorum.

Kesinlikle hız ve iş gücünde kazanç getirmiştir. En büyük katkılarından biri proje yönetimi alanındaki kolaylıklar.

Kesinlikle yok, ama şüphesiz çalışma biçimimizi değiştirecektir.

Kullanmamak için aktif direnç gösterenler hariç, bütün tercümanlar BDÇ le çeviri yapabilir. Kaynak metnin işlenebilir olması. Özellikle pdf dosyalarda çalışmaya başlamadan önce DTP gerekebiliyor.

Geri Bildirim almak tercümanın kendini geliştirmesi adına çok önemli. Çeviri işletmeleri de QA raporları yalnızca tercümandan ücret kesmek yönünde bir bahane olarak kullanmak yerine, başarılı tercümanlar da ödüllendirmek.

En kaliteli çevirinin BDC ile mümkün olduğunu düşünüyorum.

Çeviride hız kazandırdı için ücretleri artar.

Eşleşme kesinlikle etkiler. Eşleşme oranlar üzerinden yapacak indirimleri proje öncesinde netleştirmek gerekir.

MSA mesleği teknoloji ile çalışabildiği için seçmiş ve BDÇ ile ilgili olumlu ifadelerini sebep sonuç ilişkisi, koşul ilişkisi üzerinden kuran uzman açıklamaları şeklinde nesnel bir özne ile kurar. Olumsuz gibi görünen ifadeleri de bu yolla kurduğu için BDÇ ile ilgili olumsuz bir anlamlandırma yapmadığı görülmektedir. Kendine ait Çeviri Belleği vardır. BDÇ ile çalışırken masaüstü yayıncılık becerileri

gerektiren işlemleri yapabilir. BDÇ ile ilgili eğitim almıştır. İşini iyi yaptığını düşünür ve kendisi gibi işini iyi yapan çevirmenlerin bu sistemler üzerinde alınan QA raporları gibi raporlar aracılığı ile denetlendiklerinde ödüllendirilmesi gerektiğini düşünür.

MSA edebi metin dahil hemen her konuda çeviri yaptığını beyan eder. BDÇ ile edebi metin çevirisinin yapılabileceğini ve hız kazandıracağını, iş gücünde tasarruf katkısı olacağını düşünür. Ona göre BDÇ ile elde edilen çeviri en kaliteli çeviridir. BDÇ'yi çevirmene hız kazandıracağı için kazancını artıran bir araç olarak görür. Eşleşme oranları üzerinden yapılacak indirim ve ücretlendirmelerin projeye başlamadan görüşülmesi gereken unsurlar olduğunu düşünür. Görünürlüğü okurun bir eseri çeviri olduğunu bilerek okuması olarak değerlendirir. Alanı olduğu için konu hakkında bilgi sahibidir. Teknik metinlerde çevirmenin görünür olmasının bir önemi olmadığını düşünür. Mesleki açıdan teknik çeviride onun için çevirmenin ne kadar çeviri yaptığı önemlidir. Ancak edebi metinlerde meslek algısının yükseltilmesi gerektiğini düşünür.

Yazılı görüşmelerin son katılımcısı EA bir şirkette tam zamanlı çevirmen olarak çalışmaktadır. 11 yıllık deneyimi vardır ve proje yöneticiliği de yapmaktadır. Mütercim tercümanlık mezunudur ve küçük yaştan beri hayalini kurduğu mesleği yapmaktadır. BDÇ kullanarak çalışır ve BDÇ'nin zaman tasarrufu ve tutarlılıkta yardımcı olduğunu düşünür. BDÇ ile çalışırken lisanslı ürünleri tercih eder çünkü daha fazla imkana sahip olduğunu düşünür. Çalışırken benzer metinlerle vakit kaybetmeyi sevmez. Tutarlılığa önem verir ve BDÇ sayesinde hataların erken tespit edilebildiğini düşünür. Teknolojiden korkmaz ancak Makine Çevirisi ile editörlere daha çok ihtiyaç duyulacağını düşünmektedir. Üyenin BDÇ ve konumu ile ilgili ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Çeviri bürosunda tam zamanlı çalışıyorum

33-11 yıl

Üniversite/Mütercim Tercümanlık

Çevirmenlik küçük yaştan beri hayalimdeki meslekti, keyifle yapıyorum.

BDÇ kullanıyorum çünkü zaman tasarrufu ve tutarlılık sağlıyor.

Kolaylaştırıyor

Ücretli versiyon, çünkü daha çok imkana sahip oluyorum.

Çevirmenlerin benzer metinlerle vakit kaybetmesini önlemiş, tutarlılığı korumaya yardımcı olmuş, eksik çeviri vs. gibi hataların erken tespitini sağlamıştır.

Hayır, ancak Makine Çevirisinin yaygınlaşmasıyla birlikte editörlere daha çok ihtiyaç duyulacağını düşünüyorum.

Olumlu buluyorum, çeviri kalitesinin arttırılması için şart olduğunu düşünüyorum.

Yapılabilir çünkü tutarlılık sağlamaya ve cümleleri tek tek ayırarak kolay okumaya, aynı zamanda metin kaçırmamaya yardımcı olur. Ancak anlamında katkısı azdır.

Normal çeviriden daha iyi olduğunu düşünüyorum.

Yükseltti

Evet, uyuşma yüzdesine göre emek azaldığı arttığı için etkiler.

Evet (eşleşme oranı yüzünden yanlış beğenmediğiniz çeviriyi kabul etmek zorunda kalıyor musunuz?)

Müşteriye danışıyorum

Hayır (BDÇ ile çalışmak mesleki haklarınıza zarar verir mi?)

EA adlı üye BDÇ ile ilgili olumlu düşüncelerini ben dili ile anlatırken olumsuz gibi görünen noktada ancak ile koşul ifadesi kurar ve “Hayır, ancak Makine Çevirisinin yaygınlaşmasıyla birlikte editörlere daha çok ihtiyaç duyulacağını düşünüyorum” ifadesi ile karşılaştırmaya gider. Olumlu bulduğu bir noktayı paylaşırken de yine “Olumlu buluyorum, çeviri kalitesinin artırılması için şart olduğunu düşünüyorum” şeklinde ben dili ile bir koşul ilişki üzerinden anlatır. Karşılaştırmalara gider, örnekler verir ve vesaire gibi yapılarla herkesçe tahmin edilebileceğini düşündüğü şeyleri söylemez.

EA adlı üyenin pratik gündelik eylemlerine dair yine şunlar söylenebilir. Üye BDÇ ile ilgili eğitim almıştır ancak kendine ait Çeviri Belleği yoktur. Kontrol raporlarının çevirinin kalitesini artırdığını düşünür. BDÇ ile edebi çeviri de dahil çoğunlukla otomotiv, teknik, medikal ve pazarlama metinleri çevirileri yapar. BDÇ ile normal çeviriye göre daha kaliteli çeviri elde edebildiğini düşünür. BDÇ sayesinde gelirini yükseltmiştir. Eşleşmelerin çeviri ücretini etkilemesini normal karşılar çünkü ona göre çeviri belleği ile emek artar / azalır. Gelirinin tamamını BDÇ ile çalışarak elde eder ve yeri geldiğinde hoşuna gitmese de eşleşme yüzdesi yüksek olduğundan eşleşmeyi kabul etmek zorunda kalır. Kaynak metinle kıyasladığında eşleşmeyi doğru bulmazsa kabul etmeden müşteriye danışır. Edebi metinlerde görünür olmaya gerek olsa da teknik metinlerde böyle bir ihtiyaç olmadığını düşünür.

Yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşme yapılan yönetici konumundaki Operasyon müdürü Y işyeri dışında bireysel olarak edebi metin çevirisi de yapmaktadır. Kendisi ile yarı yapılandırılmış bir görüşme gerçekleştirilmiş, şirketteki çevirmenlerle görüşülmesi konusunda bir uzlaşuya varılamamıştır. Her ne kadar yönetici pozisyonunda olsa da onun da üzerinde bir karar mercii vardır ve buna izin vermeyeceklerini söyler. Üyeye BDÇ ile ilgili yapılan görüşmede aşağıdaki sorular sorulmuştur.

- ✓ *hı hı.. Üniversiteniz... geçmişi? İstanbul üniversitesi mi... Hacettepe mi?*
- ✓ *Kaç yıl oldu mezun olalı?*
- ✓ *Yani sektörde deneyiminiz baya var o zaman.*

- ✓ Her kademesini de biliyorsunuz?
- ✓ Bütün programları lisanslı mı satın aldınız
- ✓ Program z web tabanlı olarak da kullanabiliyorsunuz. O şekilde de işinizi görüyor mu
- ✓ Yoksa lisans mı satın alıyorsunuz?
- ✓ Da yeterli oluyordur herhâlde değil mi?
- ✓ Peki burada tam olarak kaç çevirmen çalışıyor?
- ✓ Ama daha çok çalışma şeyleri home ofis gibi.
- ✓ Çevirmenliğin en güzel yanı da o galiba. (Güler)
- ✓ Tam olarak ne tür metinler üzerinde çalışıyorsunuz?
- ✓ Edebiyat çevirisi yapan var mı peki?
- ✓ Yapıyor musunuz?
- ✓ Nasıl bir deneyim?
- ✓ Belki o yüzden sistem olarak uymuyor ama...
- ✓ Şeyi yapabiliyor musunuz orda, metnin tamamını, romanın tamamını yükleyebiliyor musunuz, yoksa parça parça mı?
- ✓ Şeyi bilmiyorum ben de hani, teknik metinler sonuçta belli bir sayfa içerdiği için onlarda evet tamamını yükleyebiliyorsunuz ama kapasite olarak belli bir şeyi var mı?
- ✓ Eşleşmelerde nasıl şeylerle karşılaşıyorsunuz?
- ✓ Edebi metinde işte çevirmenin akıcı bir yöntem seçmesi ya da işte biraz daha kaynak odaklı olması vesaire hani bu tür aldığı kararlar normal süreçte farklı işleyen bir yol, ama bir translation memory ortaya girdiği zaman belirli bir zorunluluk duyuyor mu bir şeyleri kabul etme ya da belli bir şey...
- ✓ Tabi o biraz kendi şeyinizle, tercihinizle kullandığınız bir yöntem olduğu için... atıyorum teknik metin çevirisinde bir büroda, ya da herhangi bir sistemde online çeviri sisteminde çalıştığınızda o eşleşmelerin yüzdesi sizin için önemli oluyor hani sadık kalmak zorunda kaldığınız durumlar olabiliyor. Çünkü müşteri gönderiyor zaten TM'i ona bağlı kalmanızı bekliyor, farklı bir şey kullanmanızı çok tercih etmiyor her ne kadar yanlış değil ama tam oturmasa da onu kabul etmek zorunda kalıyorsunuz. Şey de hani elbette öyle bir bağlayıcılığı yok ama hani edebi metinde acaba hani nasıl...
- ✓ Fuzzy'nin tam olarak şeyi ne, eşleşme oranı ne?
- ✓ Bir aralık olarak?
- ✓ Nasıl oluyor maliyet hesabı da ... şey...
- ✓ Yani şeyi mesela tam eşleşme olduğunda ödemiyor mu müşteri bunu şeyini...
- ✓ Peki bu şeyi müşteri mi sunuyor?
- ✓ Değişir mi peki?
- ✓ Ama yine de bir pratiklik sağlıyor tabiki.
- ✓ Öğrenmek ne kadar sürdü sizin için?
- ✓ Şeyi hatırlıyor musunuz mesela, ilk başladığınızda bir zorluk süreci, ya ben buna alışamadım falan...
- ✓ Zaten üniversitede de az çok bilgi sahibi oluyorlar bu konu da e onun dışında da teknolojiye herkes aşına, çok zorluk çekmiyorlardır.
- ✓ Ama mesela yılların mutfakta pişmiş çevirmenleri falan hani onlardan var mı mesela tanıdığınız, kullanıyorlar mı?
- ✓ Bir çevirmen orda çalışırken dediğim gibi o eşleşmeler sırasında neler yapıyor, ne kadar zamanını alıyor
- ✓ Hani çevirmen hep şeydir ya şimdiye kadar yok ya ereğe sadık olmalı yok kaynağa sadık olmalı,
- ✓ Oradaki gelen cümle belki bağlama uymayacak ama kabul etmem bekleniyor. Acaba bir çevirmen bunu nasıl kabul ediyor
- ✓ Ama teknik çeviride mesela, şeyden geliyor, müşteriden daha çok geliyor sanırım değil mi sizde? Hani o, ne bileyim, o şeyde çevirmenler... ben dediğim gibi ilk çıkış noktamda hani rahatsız oluyorlardır herhâlde (sorgulayıcı ama emin olmayan bir ses tonuyla) ne bileyim sürekli kafamda yukardan bir dayatma var, şunu, şu eşleşme var, bir de uymasa bile kabul etmem bekleniyor belki sistem üzerinden, çünkü öyle bir şey de var hani, ee, müşteri çok memnun olmuyor %70 – 80 eşleşme var ama siz burada değişiklik yapmışsınız, neden?
- ✓ Kendi cümlelerini yaratması, yaratıcı olması ya da ona benzer şeyler üzerine ama gerçekte çevirmenler işinin kolaylaşmasından da hoşnut, onun dışında tutarlılığın bu şekilde daha kolay sağlıyor olmaktan da memnun.

- ✓ Maliyet ona göre hesaplanıyor falan, onunla ilgili bana verebileceğiniz net bir bilgi bir şey var mı mesela hani ücretlendirme konusunda.
- ✓ Tabiki yapılan iş sonuçta orda bir tekrara yakın bir şey var veya bir tekrar var onu da sistem belirliyor zaten
- ✓ Size veriyor bunun çıkarımını siz şey müşteriye mi göndermiş oluyorsunuz?

Üye bir yönetici pozisyonunda görüşülen ancak edebi çevirilerde bireysel olarak çeviri işi yaptığı ve bunu BDÇ ile yaptığı için çok gönüllü olmasa da bu konudaki deneyimlerini de paylaşır. BDÇ ve edebi çevirilerdeki çevirmen kimliği ile yaptığı açıklamalar aşağıdaki gibidir.

[...] edebiyat çevirisi yapan yok. Yani tabiki çevirmenlerimiz şey olarak yapıyorlar Freelance olarak. (Yönetici kimliği)

Ben aslında, aynı zamanda şey de yapıyorum, edebi çeviri de yapıyorum.

Yani tabiki dışarıya yapıyorum. Biraz keyif için yaptığım için, ondan da CAT tool kullanıyorum. Studio'mu kullanıyorum.

Ya... aslında tabiki çok... yardımcı oluyor ama benim alışkanlığım olduğu için, 10 yıldır ben iki kelimeyi bile CAT tool'suz çeviremiyorum artık çünkü çok rahat bir alışkanlık ve kontrolde çok işe yarıyor. Mesela Program D dediğimiz program bütün sayıları, fazla noktalama işaretleri, mesela her şeyi kontrol eden bir sistem. Bunu yüklemeden teslim etmek çok da mantıklı olmuyor yani, tek tek yapacağınız iş, 1 saatlik işi 5 dakikada yapıyor zaten. Bir de tutarlılık açısından tabiki mantıklı oluyor, CAT tool'un. Ama cümleleri ayırma vesaire onda tabiki çok etkili olmuyor teknik çevirideki kadar. Yani CAT Tool'da mesela Studio'da cümleyi bir bir ayırır. Şimdi o zaman akıcılığı biraz kaybettirebiliyor tabiki metindeki, öyle bir dezavantajı var.

Ben de bayadır kullanıyorum aslında CAT tool'u edebi çevirilerde.

Ya edebi çeviride eşleşme diye bir şey olmuyor. Yani eğer burayla ilgili ise onu anlatabilirim tabiki. Ama edebi çeviriye açıkçası pek de girmek istemiyorum. Çünkü özel olarak da yaptığım bir iş. Hani burayla ilgili konuşsam ... daha iyi olur...

Ya hayır edebi çeviri sonuçta yazarlık diyebileceğimiz bir şey aslında yeniden bir şeyi yaratıyorsunuz yani. Yazarlık değil belki ama yeniden yaratıcılık söz konusu, o yüzden ben o kadar da bağlı kalmaya gerek olduğuna inanmıyorum.

Terimlerde öyle ya da araştırma kitabıysa, non fictional bir şeyse evet daha bağlı kalmak gerekiyor ama sonuçta bu da ucu açık bir şey çok TM ile yürüyecek bir şey değil.

Bellekten ziyade, yani belleğin en önemli aradığı nokta tutarlılık. Mesela eğer araştırma kitabı çeviriyorsanız bir şeyi defalarca hatırlamak not etmek yerine belleğe aldığınızda bir atıyorum şehir ismi olabilir İngilizcedeki, onun Türkçeye çevirisinde birkaç kez araştırmak yerine tek seferde bellekten alabiliyorsunuz böyle bir faydası var. Ama çeviriyi azaltma konusunda herhangi bir yardımı yok tabiki yükü azaltma konusunda çevirmene benzer metinler çıkmıyor, edebi olunca. Yani benzer metin oranı %1 falan diyeyim ben.

Aşağı yukarı aynıdır da çok az değişir. O şekilde. Ama tabi bu şeyle alakası olan bir sistem değil. Edebi çeviriyle eğer onu soruyorsanız. Çünkü edebi çeviride zaten...

Ve zaten fuzzy'yi etkileyen bir şey yok. Her şeyi baştan çevirmek zorundasınız.

Yani %1 dediğim gibi. Maksimum %1'dir. Daha fazla değildir.

Yani kullananadan kullanana değişir diyeyim. Eğer CAT Tool kullanmaya zaten alışkınsa ya evet bir pratikliği var ama alışkın değilse çok yavaşlatır ve yani tutar... hatta tutarsızlığa bile sebep olduğu noktalar olabilir. Ben her zaman CAT Tool'u kayırırım çünkü çok da severim yani kullanmayı ve (güler) çok büyük bir alışkanlık ama bilmiyorum hiç kullanmayanın biraz hızını da kesebilir dezavantajlı da olabilir.

(Üyeye çeviride sadakat ile ilgili ne düşündüğü sorulur.)

Ya onlar biraz geçti tabiki artık (güler)

Ya o biraz çevirmenliğin getirdiği bir şey maalesef yani hepimiz okuduğumuzda çeviri koktuğunu hissederez çünkü cümlelerin İngilizcesini otomatik düşünüyoruz ama okuyucu o kadar da hissetmiyor olabilir de yani...

Şimdi teknik çeviriyle edebi çeviriyi gerçekten Cat Tool açısından yan yana değerlendirmenin hiçbir imkânı yok çünkü bambaşka alanlar. [...] Ama diğer tarafta yaratıcılık söz konusu. [...] Ama diğer tarafta yaratıcılığınızı istiyor o yüzden belleğe uymayı hiç kimse talep etmez zaten, hiç zannetmiyorum. Dediğim gibi, ancak tutarlılıkta yardımcı

olabilir o da geçmiş kendi çevirinize bakarsınız. Size hiç kimse bir önceki çevirinin belleğini gönderip buna göre yap demez yani. Çünkü onu da kimse kabul etmez. Şu an için... Dan Brown tabiki kuruyordur ama o da acaba sen bu cümleye birebir bağlı kal diyor mudur hiç zannetmiyorum dediğini. Onunki de tutarlılık. Yani işte... sonuçta Dan Brown birkaç dilde adam tutarlılık isteyen biri çünkü onu çok etkiliyor sonuçta ki Dan Brown da zaten bir marka. Aslında doğru değerlendirmemiz gereken kişi o mu ondan da emin değilim ama. ... Ya markalaşmışların haricinde diyeyim... ama onda da sonuçta en fazla neye etki eder, tutarlılığa etki eder, ya da işte kalite kontrolüne etki edebilir de zannetmiyorum ki siz bu cümleyi aynen böyle çevirin ve bunlar eşleşsin diyebileceğini hiç zannetmiyorum. Bellek çünkü organik bir şey. Kendi kendine oluşan bir şey. Ve onu çevirmen de kendi oluşturuyor. O yüzden ona bağlı kalıp kalmama tercihi tartışılır.

Yukarıda Operasyon Müdürü Y, BDÇ ile yaptığı edebi çevirilerle ilgili ifadelerinde bir çevirmen rolü ile konuşmaktadır. Genelde nesnel bir dil ile konuşan üye çevirmen kimliğindeki düşüncelerinde ben dili ifadelerini çoğaltır. Yine BDÇ ile ilgili olumlu düşüncelerini açıklarken “...Mesela eğer araştırma kitabı çeviriyorsanız bir şeyi defalarca hatırlamak not etmek yerine belleğe aldığınızda ... birkaç kez araştırmak yerine tek seferde bellekten alabiliyorsunuz” gibi örnekler verir ve aynalama yöntemini kullanarak karşısındakine empati kurmaya davet eder. BDÇ ile ilgili olumsuz bir yargıda bulunacağına ise “yani kullanandan kullanana değişir diyeyim. Eğer CAT Tool kullanmaya zaten alışkınsa ya evet bir pratikliği var ama alışkın değilse çok yavaşlatır ve yani tutar... hatta tutarsızlığa bile sebep olduğu noktalar olabilir” ifadelerinde olduğu gibi ben, nesnel özne gibi kişilerle uzman açıklaması ve karşılaştırmalar kullanır.

Bu ifadelerinde pratik eylemlerine dair paylaştığı bilgiler şu şekilde sıralanabilir. On yıldır aynı şirkette çalışır ve burada her aşamada çalışmıştır. Çevirmenlikten başlayıp Operasyon müdürlüğüne kadar yükselmiştir. Kendi üzerinde genel müdür vardır. Mütercim tercümanlık mezunudur ve mezun olur olmaz başladığı bu yerde ilk günden beri BDÇ ile çalışmaktadır. Gündelik hayatında “CAT tool” olarak adlandırdığı programlarda çalışmanın çevirmenleri benzer metinlerle uğraşmaktan kurtardığını düşünür. Çalışırken lisanslı ürünlerin yanı sıra müşterinin isteğine göre çevrimiçi çevrimdışı BDÇ araçları ile çalışırlar.

Hukuk metinleri, medikal metinler, pazarlama metinleri, bilgi teknolojileri metinleri, otomotiv ve patent metinleri gibi teknik metin çevirirler ancak kendinin çevirmenlik yaptığı alan edebi metin türüdür. Yani hukuk ve patent metinlerinde yönetici rolünde çalışırken bireysel olarak edebi metin çevirisi yapar şirket dışında. Edebi çeviriyi keyif aldığı için yapmaktadır. Edebi metinde de BDÇ kullanmasının sebebini kendi alışkanlığı olarak yorumlar. Ona göre BDÇ’nin katkıları edebi metin ve teknik metinde aynı değildir. Teknik metinde BDÇ tutarlılığa ve hıza ve benzer

metinlerle uğraşmamaya katkıda bulunur ama aynı durum edebi metinde geçerli değildir. Edebi metinde BDÇ kullanmaya çok alışık olmayan biri için daha yorucu bile olabilir. Cümleleri tek tek ayırıyor oluşunun akıcılığı kaybettirdiğini düşünür. Ancak yine de katkıları vardır. Gündelik hayatında noktalama işaretlerini, sayıları kontrol eden ilave uygulamalar kullanır. Edebi çevirilerde ve diğer metin türlerinde BDÇ araçlarının bazılarının metin formatlarının orijinali gibi alınması konusunda problem yaşatabildiği için dönüştürme işlemi konusunda belirli araçları daha çok tercih eder. Edebi çeviride BDÇ kullanırken eşleşmelerle çok fazla karşılaşmadığını, olsa da bağlı kalmaya gerek olmadığını düşünür. Çünkü ona göre edebi çeviri yeniden yaratım gerektirir.

4.2.2. Redaktörler / Editörler

Çalışmaya yazılı görüşme formunu doldurarak katılan 4 redaktör / editör bulunmaktadır. Bunların iki tanesi serbest redaktörlük / editörlük yapmakta, ikisi ise büroda tam zamanlı redaktör / editör olarak çalışmaktadır. Serbest çalışanlardan birisi ile tam zamanlı çalışanlardan birisi Çeviribilim alanında üniversite eğitimi almıştır. Katılımcıların dördü de BDÇ ile çalışmakta, bunlardan ikisi (tam zamanlı çalışanlar) tüm gelirini BDÇ üzerinden elde ederken diğer ikisi başka işler de yapmaktadır. Katılımcıların iş deneyimlerinin ortalaması 7, yaş ortalaması 31'dir. Alandan gelenlerin yaş ortalaması 27, deneyim ortalaması 6 yıl, alan dışı olanların yaş ortalaması 36, deneyim ortalaması 8 yıldır. Redaktörler / editörler bağlı bulundukları konum içerisinde önce gündelik pratik eylemleri, daha sonra arka plan beklentileri açısından değerlendirilmiştir. Aşağıda redaktörlere / editörlere sorulan soruların cevaplarından çıkarılan, üyelerin bireysel gündelik eylemleri ve pratik icraları ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Yazılı görüşme yöntemi ile elde edilen ifadeler incelendiğinde üyelerin pratik gündelik eylemlerine dair şu bilgilere ulaşılmıştır. Üyelere sorulan sorular çevirmenlere sorulan soruların çevirmen ve görevi bağlantılı değiştirilmiş halidir.

Sorular üyelerin hangi sosyal normlarla, arka plan beklentileri ile gündelik eylemlerini gerçekleştirdiklerini öğrenebilmek üzere düzenlenmiştir. Ön araştırma aşamasında yaşanan üyelerin eğitim bilgilerini paylaşmaktan kaçınmaları sorunun burada da yaşanıp yaşanmayacağını öğrenmek adına diğer sorular gibi bu sorular da açık uçlu sorulmuş (zorunlu soru olarak) ve kendi istedikleri kadar bilgi paylaşmaları

sağlanmıştır. Çevirmenlerde olduğu gibi BDÇ kullanımı ile ilgili deneyimlerini paylaşıırken, kazançlarının tümünü BDÇ ile elde edip etmedikleri anlaşılması için çalışma konumları, BDÇ kullanıp kullanmadıkları, asli mesleki görevleri ve kazançlarının ne kadarını BDÇ üzerinden sağladıkları ayrı yerlerde sorulmuştur. Yine mesleği yapma nedenleri sorunun kendi içerisinde tekrar eden bir yapıda kurularak üyelerin sorunun kendisinde bir arka plan beklentisi sezerek fazladan açıklamaya gidip gitmeyeceklerine bakılmıştır. Üyeler devam eden bir konuşma içerisinde özellikle şaşırdıkları veya sinirlendikleri anlarda “görünen ama gözden kaçan arka plan beklentilerini” (Garfinkel, 2014, 61) ortaya çıkarırlar. Son olarak üyelere meslek ve eşleşme bağlantılı sorular sıklıkla zorunlu olup olmadıkları ve katkısı olup olmadığı üzerinden sorularak BDÇ ile ilgili düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Yazılı görüşme katılımcısı Satürn serbest çeviri editörü olarak 2,5 yıldır bu işi yapmakta ama gelirinin hepsini BDÇ üzerinden kazanmamaktadır. Sosyoloji eğitimi almış olan çevirmen soruları büyük oranda ben dili ile cevaplamıştır. Bir şirkette tam zamanlı çalışmadığı ve geliri düzenli ve yüksek olmadığı için BDÇ aracı olarak ücretsiz araçları tercih eder. Ancak bu tercihinin gelirinin az olması ile ilişkilendirmiş olması ücretsiz araçların o günkü durumundan çok memnun olmadığını göstermektedir. Üyenin BDÇ araçları ve konumu ile ilgili ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

*Serbest çevir editörlüğü yapıyorum.
36 yaşımdayım, 2,5 yıldır bu işi yapıyorum.
Çeviri editörlüğü
Sosyoloji bölümü
Araştırmayı ve öğrenmeyi seviyorum.
Kullanıyoruz.
Kolaylaştırıyor
Ücretsiz olanı tercih ederim çünkü gelirim az.
Çevirilerin özellikle terimler açısından daha tutarlı olmasını sağlıyor. Aynı metnin defalarca çevrilmesine gerek bırakmayarak zaman tasarrufu sağlıyor ve diğer noktalara daha fazla zaman ayırabiliyorsunuz.
Öyle bir korkum yok, çünkü özellikle edebi çevirilerde son bir insan kontrolünün yerini uzun süre boyunca makinelere bırakmayacağını düşünüyorum.
Hayır yok, bunu benim yerime program yapıyor raten (kendinize ait Çeviri Belleği var mı?)
Anlamın doğru aktarılmasıdır. (Düzeltilme ve kontrol işlemleri sırasında ilk dikkat ettim nokta.....)
Çok geniş bir alanda çeviri yapılıyor. Edebi çeviri hiç yapmadım ama şirketimde yapıldığını çeviri belleğinden görebiliyorum.
Yapılabilir, çünkü BDÇ size bir çerçeve sağlıyor, siz onun üzerine istediğiniz gibi binayı inşa edebilirsiniz.
Çok daha kaliteli olduğunu düşünüyorum.
Bence daha uzun vadede insan sadece kontrol aşamasında çeviriye dahil olacak ve Ücretleri düşürecek.
Elbette etkiliyor. (Eşleşmeler çeviri ücretini etkiler mi?)*

Elbette zorunda değil, çünkü bağlam kelimenin, ifadenin anlamını etkiliyor. (Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyuşmayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?)

Doğru ve kendine güveni gösteren bir hareket bence.

Çevirmen aklına yatmayan bir durum olduğunda en azından bu eşleşmeleri kabul etmeden önce araştırma yapmalı yanda çalışma arkadaşlarının fikrini almalı bana göre.

Hayır. (BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?)

Serbest editör olarak çalışmasına rağmen sabit bir şirkete çalışmaktadır. Ancak maaşlı çalışan değildir. Teknolojiden bir korkusu yoktur. Ancak uzun vadede eşleşmelere göre ödeme yapılıyor oluşunun çevirmenlerin gelirini düşüreceğini belirtmektedir. Bu konudaki ifadelerini ben dili üzerinden “Öyle bir korkum yok, çünkü özellikle edebi çevirilerde son bir insan kontrolünün yerini uzun süre boyunca makinelere bırakmayacağını düşünüyorum” şeklinde ifade eder. “Bence daha uzun vadede insan sadece kontrol aşamasında çeviriye dahil olacak ve Ücretleri düşürecek” şeklindeki ifadesinde “bence” ile cümlesine başlayıp öznellik kattığı gelecek öngörüsünü insan ve makine özneleri üzerinden uzman açıklaması ile yürütür. Ancak daha sonra gelen “BDÇ mesleki haklarınıza zarar vermekte midir?” sorusuna kısa ve net bir yanıtla “hayır” der.

BDÇ araçlarının tutarlılık konusundaki katkılarını önemser ancak bunun dışında BDÇ aracının sadece bir araç olduğunu ve asıl işi çevirmenin yaptığını düşünür. Bu konudaki fikirlerini ise nesnel özne ve aynalama ile örnekler vererek açıklar ve “Çevirilerin özellikle terimler açısından daha tutarlı olmasını sağlıyor. Aynı metnin defalarca çevrilmesine gerek bırakmayarak zaman tasarrufu sağlıyor ve diğer noktalara daha fazla zaman ayırabiliyorsunuz.” şeklinde bir ifade ile uzman açıklaması yapar. Daha sonra da yine araçların sadece destek aracı olduğunu “Yapılabilir, çünkü BDÇ size bir çerçeve sağlıyor, siz onun üzerine istediğiniz gibi binayı inşa edebilirsiniz” şeklindeki ifadesinde olduğu gibi aynalama ile anlatır. Diğer taraftan iş yaptığı şirket bünyesinde aldığı işlerde ÇB eşleşme oranı bazlı ödeme alır. Ancak buna rağmen çevirmenin gerekli gördüğü yerde ÇB eşleşmesinde değişiklik yapabileceğini düşünür. Hatta bu durumu bir çevirmenin kendine güvenini gösteren bir hareket olarak yorumlar. Çalışırken okuyucu odaklı çalışır, erek kitlenin metni anlaması, sevmesi beğenmesini önemser.

Yazılı görüşme katılımcısı K.Ş.’de serbest çeviri editörüdür. 24 yaşındadır ve 4 yıllık deneyimi vardır. Mütercim Tercümanlık eğitimi almış olup, mesleği zaten teknoloji ile eğitimini birleştirebildiği için seçmiştir. Gelirinin ancak %20’sini BDÇ üzerinden kazanmaktadır ancak bu araçlar ve Makine Çevirisi sayesinde az zamanda

çok iş yaparak gelirini artırmıştır. Teknolojiyi ve bu araçları kullanmanın çağın gerekliliği olduğunu düşünür. BDÇ ve konumu ile ilgili görüşlerini şu şekilde ifade eder.

Serbest redaktörlük/editörlük

24 ve 4

Çevirmenlik

Mütercim Tercümanlık İngilizce

Keyif alıyorum. Bu mesleği tercih etmem Makine Çevirisinin (Google translate değil) artması. Çeviriye göre daha az zaman harcayarak daha fazla iş yapabiliyorum. Böylelikle daha fazla gelir kazanabiliyorum.

Kullanıyorum çünkü çağın gerektirdiklerine ayak uydurmamız gerekiyor.

Kolaylaştırıyor

Serbest çalıştığımдан ötürü ücretsiz sürümünü tercih ederim.

Daha kaliteli ve daha hızlı olmamızı sağladılar. 2018 yılında BDÇ'nin yararlarını tartışmaktan ziyade vaktimizi daha yararlı şeylere harcamalıyız.

Yok ilk fabrikalar kurulduğunda çalışanlar makineler işimizi elimizden alıyor diye itiraz etmişti. Ama o makinelerin operatörü oldular. Şu anki gelişmelerden dolayı bir tarafı tutuşanlar, ileride ne yapacak bilemiyorum.

Tabii ki var bu nasıl sorular İleride işimi kolaylaştırması için (Kendinize ait Çeviri Belleği var mı?)

Normal çeviriden daha kaliteli ve tutarlı

Artırdı (Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?)

Değil, comment atabilir (Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyummayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?)

Çevirmenine göre değişiyor, yeri geliyor kabul ediyoruz, yeri geliyor yüksek eşleşmeleri ben girip tek tek kilitliyorum segmentleri.

Gerçekten çeviribilimle her şeyi bağdaştırmanız gerekiyor değil mi? (Sizce çevirmenin Görünür olması ne demektir?)

Gerçekten çeviribilimle her şeyi bağdaştırmanız gerekiyor değil mi? (BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?)

Gerçekten çeviribilimle her şeyi bağdaştırmanız gerekiyor değil mi? (Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L. 1995. The Translator's Invisibility: A history of translation.) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artır mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştır mısınız?)

Görüldüğü üzere K.Ş. adlı üye mesleğe başlama sebebini Makine Çevirisi ile açıklar. Teknoloji bağlantılı sorularda açıklamalarını “Çeviriye göre daha az zaman harcayarak daha fazla iş yapabiliyorum. Böylelikle daha fazla gelir kazanabiliyorum. ...kolaylaştırıyor...Kullanıyorum çünkü çağın gerektirdiklerine ayak uydurmamız gerekiyor.” Gibi ifadelerinde olduğu gibi ben ve biz dili ya da nesnel ifadelerle uzman açıklaması ile yapar. Teknoloji bağlantılı soruların mesleki haklar kapsamında sorulmasına ise sinirlenir ve tepkilerini örneklerle hayali kişiler üzerinden veya araştırmacıya doğrudan yönelterek gösterir.

Yok ilk fabrikalar kurulduğunda çalışanlar makineler işimizi elimizden alıyor diye itiraz etmişti. Ama o makinelerin operatörü oldular. Şu anki gelişmelerden dolayı bir tarafı tutuşanlar, ileride ne yapacak bilemiyorum.

Gerçekten çeviribilimle her şeyi bağdaştırmanız gerekiyor değil mi? (BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?)

Mütercim tercümanlık alanından gelmesine rağmen, görünürlük, sadakat gibi kavramlar üzerinden sorulan sorulara da sinirlenir ve gereksiz görüp, benzer sorulara şu cevabı ilıstırmıştır: “K. ř.: gerçekten çeviribilimle her şeyi bağdaştırmanız gerekiyor değil mi? (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 197)”.

K.ř. alışırken ücretsiz araçları tercih eder ve bunu serbest çalışıyor olması ile ilişkilendirir. alışırken aynı metinlerle uğraşmayı sevmez, BD’nin terim tutarlılığı, hız ve kalite konusundaki katkılarını önemser. Teknolojiden korkmaz. Bu durumu teknolojinin başka meslek dallarında yaptığı değişiklikler ile kıyaslayarak korkanların ileride teknolojide geri kalabileceğini düşünür. Üstelik bu konular hakkında soru sorulmasını bile teknoloji korkusu olarak yorumlamış ve bunları tartışıyor olmanın gereksiz olduğunu ifade etmiştir. Kendine ait eviri Belleği vardır ve başkalarının da olduğunu düşünür, yine bu konuda sorulan sorulara sinirlenir. alışırken önce format hataları, terim bankası, eviri belleği, bağlamsal hatalara dikkat eder. BD ile edebi eviri dahil her alanda eviri yapmıştır. BD ile çalışırken metin türü ayrımı yapmaz. Hatırlatma sistemi ve ön izleme olanaklarının edebi çeviride çok faydalı olabileceğini düşünür. BD ile elde edilen bir çeviriyi diğer yöntemlere göre daha kaliteli bulur. Eşleşme yüzdelerinin çevirinin ücretini belirlediği bir ortamda çalışmaktadır. Çevirmenlerin eşleşmelerde gerekli gördüğünde değişikliğe gidebileceğini düşünür çünkü buna imkân veren bir sistemde çalışmaktadır. Çevirmenler eşleşmede değişikliğe gidecek ise yorum yazarak bunu yapabilirler. Ama bu durum her çevirmen ve her eşleşme için geçerli değildir. Bazen yüksek eşleşmeleri özellikle kilitler herhangi bir değişiklik yapılmasını diye. alışırken okur odaklı çalışır ve O’nun için okurun memnuniyeti her zaman daha önemlidir.

Yazılı görüşme katılımcısı B.D. bir eviri bürosunda tam zamanlı çalışan, 30 yaşında 7 yıllık deneyimli bir editördür. Mütercim tercümanlık mezunudur ve bu okulu okumuş olmasını mesleği yapmasına yeterli bir sebep olarak görür. Çeviri teknolojilerini kullanmamanın bir hata olduğunu düşünür. BD aracı olarak ücretsiz ama gelişmiş bulut sistem araçları tercih eder. Buralarda hem iş bulup hem de Euro üzerinden ücret alabilmektedir. BD ile çalışmanın hız, tutarlılık ve üretkenlik getirdiğini düşünür. Yine bu teknolojiler sayesinde eskiye göre daha çok para kazanabiliyordur. BD ve konum bağlantılı sorulara aşağıdaki gibi ifadelerle yanıt verir.

Çeviri bürosunda tam zamanlı

30,7

Satış Yöneticiliği

Trakya Üniversitesi- Mütercim Tercümanlık (İngilizce)

Okuduğum üniversitede aldığım eğitim sayesinde bu sektöre girdim. İşimden gayet keyif alıyorum.

Günümüz teknolojilerini kullanmamak zarardan başka bir şey getirmez. Ayrıca, insan beyninin alamayacağı her terim ve cümleyi bizim için saklayan CAT araçlarını kullanmamak büyük bir hatadır.

Kolaylaştırıyor

Ücretsiz olan Smartcat'i. Çünkü hem çok gelişmiş hem de ücretsiz olması ve diğer araçların ücretlerinin EURO üzerinden hesaplanmasından dolayı kullanıyorum. Ayrıca bu platformda müşterilerden ve çeviri şirketlerinden doğrudan proje alabiliyorum.

Daha hızlı daha tutarlı ve daha Üretken bir çeviri süreci sağlıyor bizlere BDC araçları.

Asla :) Tam tersine işimi teknoloji sayesinde geliştiriyor ve eskiye göre daha fazla para kazanabiliyorum.

Var. Veriyi saklamak önemli) Müşterimin dilini her defasında tutturmak, terimlerimi tutarlı kullanmak gibi birçok husustan dolayı önemli, (Kendinize ait Çeviri Belleği var mı?)

Eski usul çeviriye göre 10 kat daha tutarlı ve sağlıklı bir erek metin olduğunu düşünüyorum.

Daha kısa sürede daha fazla para kazandım.

Etkiler ve etkilemez. Çünkü bu benzerlikleri müşteri talep etmedikçe okumadan geçer tercümanlar. Bu yüzden ağırlıklı kelime ortalamasına uygun ücretlendirme yaygın şekilde kabul görür. (Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi?)

Haklı sebepleri olduğu sürece doğru karşılıyorum. (Çevirmenlerin gelen çeviri eşleşmelerinde değişiklik yapılmasını nasıl karşılıyorsunuz?)

Vermemektedir. (BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?)

B.D. bu araçların neden kullandığı ile ilgili düşüncelerini “Günümüz teknolojilerini kullanmamak zarardan başka bir şey getirmez. Ayrıca, insan beyninin alamayacağı her terim ve cümleyi bizim için saklayan CAT araçlarını kullanmamak büyük bir hatadır” ifadelerinde olduğu gibi nesnel bir özne kullanarak uzman açıklaması şeklinde ifadelerle anlatır. BDÇ araçlarının katkıları ile ilgili konuşurken ise “ücretsiz olan Program Y'yi. Çünkü hem çok gelişmiş hem de ücretsiz olması ve diğer araçların ücretlerinin EURO üzerinden hesaplanmasından dolayı kullanıyorum. Ayrıca bu platformda müşterilerden ve çeviri şirketlerinden doğrudan proje alabiliyorum.” ifadelerinde olduğu gibi ben dili ile örneklerle açıklamayı tercih eder. Teknolojinin mesleğe etkisi veya korku bağlantılı sorulara da “Asla :) Tam tersine işimi teknoloji sayesinde geliştiriyor ve eskiye göre daha fazla para kazanabiliyorum.” ifadelerinde olduğu gibi ben dili kullanarak karşılaştırmalı örnekler vererek cevap verir. B.D. gelirinin tamamını BDÇ üzerinden kazandığını ifade eder ama ufak bir fark vardır. BDÇ ile hem çeviri yapar hem de onunla ilgili eğitim verir ve buradan da para kazanır. Kendine ait Çeviri Belleği vardır ancak bunları müşterinin dilini her defasında tutturabilmek gibi bir güdü ile saklar. Bir projede çalışırken en çok müşteriyi daha önceden tanıyıp tanımadığı önemlidir. Çevirmenlerin ÇB'den gelen eşleşmede değişiklik yapabilmesi müşterinin kim

olduğuna bağlıdır. Çevirmen bellekten gelen eşleşmede değişiklik yapacak ise haklı gerekçesi olmalıdır. Edebi eviri dahil her alanda BD kullanarak eviri yapmıştır. BD ile eviri yaparken metin türü ayırımına gitmez ancak çevirmenin görünürlüğünün metin türüne göre değişeeğini ifade eder.

BD ile elde edilen çeviriler ona göre eski eviri yöntemlerinden çok daha kalitelidir. Bu araçlar sayesinde daha kısa sürede daha fazla kazanabilmektedir. alışırken ağırlıklı kelime ortalamasına uygun ücretlendirmeyi doğru bulur. Müşteri zel olarak istemedikçe benzerlikleri okumadan çevirmenlerin kabul edeeğini düşündüğünden, yani bir çevirmen dikkatli oku, hata varsa düzelt şeklinde özel bir komut almadıkça gelen eşleşmeyi kabul ederek geeeği için ağırlıklı kelime ortalamasına göre fiyatlandırma yapılması O’na göre mantıklıdır. alışırken metindeki tutarsızlık, imla hataları ve başka mekanik hataları görebilmek onun için önemlidir. BD ile bir eşleşmeyi kabul etmeyi sadakat olarak görmez. BD’nin mesleēe zarar verdiğini düşünmez. Okur odaklı editörlük yapar.

Yazılı görüşme katılımcısı Çevbur bir şirkette tam zamanlı editör olarak çalışmaktadır. 35 yaşında ve 13 yıldır eviri sektöründe çalışmakta ve 5 senedir editörlük yapmakta olan Çevbur niversite mezunu olup hangi bölüm üzerine eğitim aldığını bildirmemiştir. Ancak bu mesleēi kendi tercih etmiştir ve mesleēini severek yapmaktadır. şirket olarak gelirlerinin tamamını BD üzerinden elde ederler ancak kendisinin B eşleşmelerinden doğrudan etkilenmediğini ifade etmesi üzerine maaşlı çalışıyor olduğu düşünülmektedir. Gündelik pratik eylemlerine bakıldığında Çevbur adlı üyenin bulunduğu şirket büyük hacimli teknik eviri işleri yapmaktadır. şirkete ait eviri Belleēi vardır ve bunun üzerinden çalışırlar. Edebi eviri olmasa da edebi çeviriye yakın çeviriler yapmıştır ancak BD ile edebi eviri yapılabilse de katkısının teknik metinlerde olduğu gibi olmayacağını düşünür. BD araçlarında ücretsiz araç kullanımının masrafsız olacağını ancak bunun lisanslı ürünlerin yasa dışı bir şekilde kullanılması şeklinde olmaması gerektiğini düşünür. BD’nin hız ve tutarlılıēa olan katkılarını önemsemenin yanı sıra denetim ve yönetim konusundaki faydalarını da önemser. BD ile takım çalışmasının da yapılabilmesi onun için önemlidir. BD ve konum bağlantılı sorulara verdiği cevaplar aşağıdaki gibidir.

*Çeviri bürosunda tam zamanlı çevirmen/editör
35 yaşındayım, yaklaşık 13 yıldır redaktörlük/editörlük yapıyorum
Çevirmen
Üniversite mezunu
Kendi tercihimdi, severek yapıyorum mesleēimi.*

Kullanıyoruz, çünkü büyük hacimli profesyonel çeviri hizmetleri sunuyoruz.

Kesinlikle kolaylaştırıyor.

Ücretsiz olması masrafsız anlamına geliyor, ancak telif hakkı söz konusu olduğunda elbette yasalar göz ardı edilmemeli.

Daha hızlı ve tutarlı çeviriler elde ediyoruz; QA check dediğimiz süreci daha kolay yürütebiliyoruz. Takım çalışmasının da onun açıyor bu tür programlar.

Evet, gelişen teknolojiyle birlikte özellikle teknik çeviri konusunda daha az çevirmen kullanılacağını düşünüyorum. Sanırım çevirmenlik mesleği son bulacak, bizler sadece redaktör/editör sorumluluklarını yerine getireceğiz.

Çeviriyi meslek edinmiş insanlar yapabilir. Ben dil biliyorum diyen herkes çeviri yapamaz, programları herkes kullanabilir ancak program kullanmak çeviri yapabilir şeklinde yorumlanamaz

Şirketimizin müşteri özelinde tuttuğu bellekler var. (Kendinize ait Çeviri Belleği var mı?)

Hayır. (Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyuşmayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?)

Eğer gerekliyse yapılabilir.

Müşteri feedbackleri her zaman dikkate alınıyor

Hayır (BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?)

Çevbur adlı üye BDÇ kullanma sebeplerini ve katkılarını biz dili üzerinden “Kullanıyoruz, çünkü büyük hacimli profesyonel çeviri hizmetleri sunuyoruz. ...Kesinlikle kolaylaştırıyor... Daha hızlı ve tutarlı çeviriler elde ediyoruz; QA check dediğimiz süreci daha kolay yürütebiliyoruz. Takım çalışmasının da onun açıyor bu tür programlar.” şeklindeki ifadelerinde olduğu gibi örneklendirerek anlatır. Teknoloji ile ilgili korku duyup duymadığını ise ben dili üzerinden “Evet, gelişen teknolojiyle birlikte özellikle teknik çeviri konusunda daha az çevirmen kullanılacağını düşünüyorum.” şeklinde bir ifade ile örneklendirerek anlatır ve bir sıfat fiil olan “gelişen teknoloji” yapısını bir sebep olarak sunar. Burada “özellikle teknik metin” türünde kıyaslamaya giderek edilgen bir yapıda “daha az çevirmen kullanılacağını” isim fiil yapısında kullanarak verir. Devamında da ben dili kullandığı “sanırım” ifadesi ile başlayıp, nesnel özne ile uzman açıklaması yapıp “çevirmenlik mesleği son bulacak” der ve sonra “Bizler sadece redaktör / editör sorumluluklarını yerine getireceğiz” diyerek biz diline geçer. Çünkü kendisi redaktördür ve bir önceki cümlede çevirmenlerden bahsettiği için hem onlardan ayıran bir şekilde (çevirmenler ve bizler) hem de kendini çevirmenlerin gurubuna sokan (hepimiz çevirmeniz) bir izlenim yaratır.

Bu ifadelerinden yola çıkarak teknoloji yüzünden artık daha az çevirmen kullanılacağını düşündüğü için bu konuda korkusu vardır denilebilir. Kendisi maaşlı çalışandır, “eşleşmeler ücreti düşürür mü?” kapsamındaki sorusuna verdiği “doğrudan bir etkiye maruz kalmadım” sözlerinden dolayı dolaylı bir etkiye maruz kalmış olabileceği ya da bu türden etkilere maruz kalan tanıdıkları olduğu düşünülmektedir. Editör olsa da artık mesleğin editörlük olarak devam edip daha az

çevirmene ihtiyaç duyulacak olması düşüncesi onu üzmektedir. Gündelik hayatında kontrol raporlarını kullanır ve bunların çevirmenlere olumlu geri dönütler verdiğine inanır. Farklı sorulara verdiği yanıtlarda da çevirmenlere karşı koruyucu bir tavır içerisinde olduğu söylenebilir. Ancak çeviri eyleminin gerçekleştirilişinde memnuniyet sıralaması yapması istendiğinde okur ve müşterinin Çevbur için her zaman önce geldiği görülmektedir. Ona göre çevirmen ÇB'den gelen eşleşmelerde gerekli görür ise değişiklik yapabilir. Ancak burada da müşteriden gelen geribildirimler önemlidir.

4.2.3. Yöneticiler

Çalışmaya yazılı görüşme ile iki yapılandırılmış görüşme ile üç yönetici katılmıştır. Yapılandırılmış yüz yüze görüşme ile katılan iki patron çeviri bürosu sahipleridir. Bunlardan biri Çeviribilim alanında eğitim almış, diğeri ise dil bildiği için girdiği bu alanda işletme yüksek lisansıda yaparak şirket kurmuştur. Her ikisi de BDÇ ile çalışmaktadır. Yapılandırılmış yüz yüze görüşme katılımcısı olan operasyon müdürü y ise Çeviribilim alanında eğitim almış ve çevirinin her kademesinde çalışarak mesleğinde ilerleyerek yönetici konumuna gelmiş birisidir ve yine BDÇ ile çalışmaktadır. Yazılı görüşme katılımcılarından her ikisi de bir çeviri bürosu sahibi olup bunlardan birisi aynı zamanda bir Bilgisayar Destekli Çeviri aracı dağıtımcılığı da yapmaktadır. Yazılı görüşmeye katılan üyeler redaktörler / editörler konumunda hazırlanan sorulara internet üzerinden erişerek kendilerine uygun buldukları bu soruları yanıtlamışlardır. Sorular redaktörler / editörler gurubu sorularının aynısıdır.

Sorular üyelerin hangi sosyal normlarla, arka plan beklentileri ile gündelik eylemlerini gerçekleştirdiklerini öğrenebilmek üzere düzenlenmiştir. Ön araştırma aşamasında yaşanan üyelerin eğitim bilgilerini paylaşmaktan kaçınmaları sorunun burada da yaşanıp yaşanmayacağını öğrenmek adına diğer sorular gibi bu sorular da açık uçlu sorulmuş (zorunlu soru olarak) ve kendi istedikleri kadar bilgi paylaşmaları sağlanmıştır. Çevirmenlerde ve redaktör / editörlerde olduğu gibi BDÇ kullanımı ile ilgili deneyimlerini paylaşıırken, kazançlarının tümünü BDÇ ile elde edip etmedikleri anlaşılması için çalışma konumları, BDÇ kullanıp kullanmadıkları, asli mesleki görevleri ve kazançlarının ne kadarını BDÇ üzerinden sağladıkları ayrı yerlerde sorulmuş, yarı yapılandırılmış görüşmelerde de bu tür bilgileri paylaşmaları için benzer sorular sorulmuştur. Yine mesleği yapma nedenleri sorulmuş ve ne tür

“görünen ama gözden kaçan arka plan beklentileri” (Garfinkel, 2014, 61) ortaya çıkardıklarına bakılmıştır.

Son olarak üyelere meslek ve eşleşme bağlantılı sorular sıklıkla zorunlu olup olmadıkları ve katkısı olup olmadığı üzerinden sorularak BDÇ ile ilgili düşünceleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Yüz yüze görüşme katılımcılarına ise yarı yapılandırılmış bir şekilde yazılı görüşme sorularına yakın sorular sorulmuştur. Yöneticiler sahip oldukları konum içerisinde önce gündelik pratik eylemleri, daha sonra arka plan beklentileri açısından değerlendirilmiştir. Aşağıda yöneticilere sorulan soruların cevaplarından çıkarılan, üyelerin bireysel gündelik eylemleri ve pratik icraları ile ilgili bilgiler ve ifade analizleri yer almaktadır.

Yazılı görüşme katılımcısı Meoz 55 yaşındadır ve 21 yıllık sektör deneyimi vardır. İngiliz Edebiyatı lisans eğitimi almış olup kendi şirketinin yöneticiliğini yapmaktadır. 20 yıldır BDÇ araçları ile çalışmakta olan üye BDÇ araçlarını sektörde bir zorunluluk olarak ifade eder. Teknolojinin mesleği elden alması ile ilgili bir kaygı, korku yaşamaz ama bir gün mesleğin yönü değişebilir, yine de insan her zaman gereklidir düşüncesi ile hareket eder. Üye redaktör / editör gurubu sorularına cevap vermiştir ve BDÇ araçları bağlantılı ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

Çeviri İşletmecisi / Editor

55/21

Yöneticilik

İngiliz Dili ve Edebiyatı (1985)

Zor sorular.-) evet, zevk alıyorum.

BDC olmaksızın çevir/redaksiyon yapılamıyor günümüzde, müşteri beklentisi olmasa bile kalite ve maliyet açısından işletmelerin hepsinin BDC kullanmaları neredeyse bir zorunluluk artık.

Elbette hem kolaylaştırıyor hem maliyeti azaltıyor hem de kaliteyi yükseltiyor.

Soru tuhaf biraz:-) elbette ücretsiz versiyonu tercih ederiz ama hayatta hiçbir şey bedava olmuyor:-)

Tutarlılık, hız, kalite, is hacmi artmıştır. Akıllı ara yüzlerle, pek çok farklı yazılımda üretilen kaynak metinler sayfa yapılan ve formatları bozulmadan hedef dillere aktarılabilir.

Maliyetler düştüğünden iş hacmi artmaktadır.

Yok, teknoloji son yıllarda akıl almaz bir ivmeyle gelişti ve iş hacmi de neredeyse aynı oranda arttı. MT son merhalede çok başarılı olacak ancak insan çevirmenler her aşamada yine de gerekli olacak (Teknolojinin mesleği elinizden alması ile ilgili bir korkunuz var mı?)

Elbette var müşteri bazında hatta ürün bazında belleklerimiz ve terimcilerimiz mevcut.

Çünkü zaten BDÇ'nin temel amaçlarından biri TM ve TB kullanabilmek (Kendinize ait Çeviri Belleği var mı?)

BDC ile yapılan çevirilerde çok kayda değer ve ölçülebilir bir kalite kazancı vardır.

İş hacmi çoğaldığı için kazancımız arttı ayrıca BDC kullanıyor olmak rekabet gücümüzü de artırdı.

Elbette etkiler. Benzeşme oranı arttıkça düşen bir fiyatlama söz konusudur tüm dünyada.

Çünkü aynı oranda yani benzeşme oranı arttıkça çevirmenin işi kolaylaşır; üretim hızı artar.

(Eşleşme oranları çeviri ücretini etkiler mi?)

Müşteri beklentisine ve talimatlarına göre değişir. (Sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyumayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?)

Müşteri ya da proje talimatlarında bunlar önceden belirlenmelidir. (Çevirmenlerin gelen çeviri eşleşmelerinde değişiklik yapılmasını nasıl karşılıyorsunuz?)
Sayfalar önce ya da yıllar önce aynı cümle için ne dediğimizi bize anımsatabilen BDC şimdi aynı ya da benzer bir cümle için nasıl bir erek metin düzenleyeceğimize dair yol gösterir. (Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararların da bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?)
Hayır. (BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?)

Meoz adlı üye BDÇ ile çalışırken elde ettiği katkıları ifade ederken nesnel özne kullanır ve uzman açıklaması, karşılaştırma ve örneklendirme yöntemlerine başvurur.

Elbette hem kolaylaştırıyor hem maliyeti azaltıyor hem de kaliteyi yükseltiyor. Tutarlılık, hız, kalite, is hacmi artmıştır. Akıllı ara yüzlerle, pek çok farklı yazılımda üretilen kaynak metinler sayfa yapılan ve formatları bozulmadan hedef dillere aktarılabilir. Maliyetler düştüğünden iş hacmi artmaktadır. Yok, teknoloji son yıllarda akıl almaz bir ivmeyle gelişti ve iş hacmi de neredeyse aynı oranda arttı. MT son merhalede çok başarılı olacak ancak insan çevirmenler her aşamada yine de gerekli olacak (Teknolojinin mesleği elinizden alması ile ilgili bir korkunuz var mı?) BDC ile yapılan çevirilerde çok kayda değer ve ölçülebilir bir kalite kazancı vardır. İş hacmi çoğaldığı için kazancımız arttı ayrıca BDC kullanıyor olmak rekabet gücümüzü de artırdı.

Üyenin BDÇ araçları kullanımı kapsamında konuşurken başvurduğu ifadelerinde zorunluluk ve koşula bağımlılık olarak sunduğu bazı durumlar vardır. Bunlarla ilişkili ifadelerini de nesnel bir özne ile sunan üye lisanslı araç tercihi konusundaki ifadesini biz dili ile sunmuştur.

BDC olmaksızın çevir/redaksiyon yapılamıyor günümüzde, müşteri beklentisi olmasa bile kalite ve maliyet açısından işletmelerin hepsinin BDC kullanmaları neredeyse bir zorunluluk artık.
Soru tuhaf biraz:-) elbette ücretsiz versiyonu tercih ederiz ama hayatta hiçbir şey bedava olmuyor:-)
Elbette var müşteri bazında hatta ürün bazında belleklerimiz ve terimcilerimiz mevcut. Çünkü zaten BDÇ'nin temel amaçlarından biri TM ve TB kullanabilmek (Kendinize ait Çeviri Belleği var mı?)
Elbette etkiler. Benzeşme oranı arttıkça düşen bir fiyatlama söz konusudur tüm dünyada. Çünkü aynı oranda yani benzeşme oranı arttıkça çevirmenin işi kolaylaşır; üretim hızı artar. (Eşleşme oranları çeviri ücretini etkiler mi?)
Müşteri beklentisine ve talimatlarına göre değişir. (Sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyumayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?)
Müşteri ya da proje talimatlarında bunlar önceden belirlenmelidir. (Çevirmenlerin gelen çeviri eşleşmelerinde değişiklik yapılmasını nasıl karşılıyorsunuz?)
Sayfalar önce ya da yıllar önce aynı cümle için ne dediğimizi bize anımsatabilen BDC şimdi aynı ya da benzer bir cümle için nasıl bir erek metin düzenleyeceğimize dair yol gösterir. (Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararların da bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?)

Bu kapsamda üyenin mesleği neden yapıyorsunuz ve ücretli / ücretsiz araç tercihi gibi para ile ilişkilendirdiği sorularda “zor sorular, soru biraz tuhaf” gibi verdiği tepkilerden üyenin şirket sahibi olmasına rağmen parasal konularda yorum yapmaktan ve altını çizmekten geri durduğu söylenebilir. Üyenin yine lisanslı araç tercihi konusunda sadece kendini ve çevresini de katarak biz dilinde konuşması ve konuyu sürekli kullandığı nesnel özne ifade tarzından daha bireysel ve grupsal hale

getirmesi de parasal bir konu ile ilgilidir. Yani üye para ile ilgili konularda kaçamak cevaplar verir veya kendi de dahil bir grup resmi çizerek yanına destek alma ihtiyacı duyar.

Yazılı görüşme katılımcısı R.S. kendine ait bir çeviri şirketi yöneticisidir ve aynı zamanda bir BDC aracı dağıtımcılığı yapmaktadır. 56 yaşındadır, 36 yıldır bu işi yapmaktadır ve yaklaşık 22 yıldır BDC araçları kullanarak işini yürütmektedir. Eğitim fakültesi mezunudur. Kesinlikle teknolojiye kokmaz ve korkulmasını da anlamaz. BDC araçları ve mesleki konum bağlantılı sorulara diğer katılımcılardan genellikle daha uzun yanıtlar vermiş ve kimi zaman sorulara sinirlendiği gözlemlenmiştir. Üyenin ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyoruz / kullanmıyoruz çünkü....

BDC araçları kullanıyoruz çünkü çeviri çalışmalarımızda yüksek kalite, hız ve maliyet tasarrufu sağlıyor

BDC işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Bu konu biraz da BDC aracının hangisi olduğuna bağlı. Ancak, olgunlaşmış araçlar kullandığımızda işimizi kolaylaştırıyor.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak, çalışma koşullarına, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Öncelikle çeviride üretim süresini ciddi biçimde azalttığı ve müşteri açısından genel maliyeti düşürdüğü için tüm müşterilerin daha fazla oranda içerik kullanma eğilimine girmelerini sağlamıştır. Bu durum kısa zamanda sanayi ve ticaret çevrelerinde genel olarak daha zengin içerik kullanma eğilimi doğurmuş ve sonuçta çevirmenlerin işleri katlanarak artmıştır. Günümüzde hala hedef kitesini ciddiye alan Üreticiler içerik geliştirme ve bu içeriği farklı hedef dillerde sunmada bir zorunluluk olarak cömert davranmaktadır. Yani, (düşünülenin aksine) BDC araçlarının kullanımı çevirmenlere çok daha fazla iş yaratılmasına aracı olmuştur. İkinci olarak gerek kalite kontrol gerekse yazım kontrolleri sayesinde çevirmenin yaptığı işin niteliğini yukarıya karan BORÇ araçlar, diğer yandan proje yöneticilerine sağladığı olanaklar sayesinde projelerin daha kolay ve hızlı yürütülmesine yol açmıştır. Her şeyi elbette burada belirtmek çok kolay değil ama kısaca bunlar sıralanabilir.

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Böyle bir korkum yok. Çünkü, bu mesleğin adını (bazılarının yaptığı gibi) 'çevirme' biçiminde algılamıyorum. Çevirme olsaydı bunu herkes yapardı, hatta otomatik bir mekanizma da yapardı. Bence bu meslek "içerik geliştirme" dir. Bunu önceden programladığınız bir sistem veya mekanizma veya sadece kuralları bellemiş bir amatör yapamaz

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde edilen erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bu soru anlaşılmadı. Acaba 'otomatik çeviri ile elde edilen erek metinler' mi demek istediniz? Zira BDC araçları ile çalışırken çeviriyi siz yapıyorsunuz

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi?

Eşleşme yüzdeleri etkiler.

Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyumlayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?

Hayır.

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul sürecini sadakat açısından nasıl yorumlarsınız?

İlginç bir yaklaşım olmuş. Çeviri belleğinden gelen eşleşmeler size sadece zaman kazandırmak için kullanılır. Zaman zaman gelen eşleşmeler sizin o anki çalışmanıza uymaz ve doğal olarak kullanamazsınız veya değiştirerek kullanırsınız. Terim bankası konusunu ise şöyle saklamak gerekir. Siz yapacağına çevirinin konusuna göre yeni bir terim belleği oluşturmak durumundasınız. Şayet başlangıçta bir tane terim belleği oluşturayım ve bundan

böyle her zaman bunu kullanayım dersiniz yanılırsınız. Terim bellekleri her proje için ve o projeye özel olarak oluşturulur. Gelelim sadakat konusuna çeviri elbette sadık olmalıdır. Sorulması gereken soru bence sudur: Çeviri Neye sadık olmalıdır cevap: Anlam'a. Yapıya veya sözlük karşılığına değil

BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Hayır

Buradaki ifadeler BDÇ ve konum ile bağlantılı üyenin verdiği cevaplardır ve arada yanıtladığı başka sorular da bulunmaktadır ancak bu sorular da yine BDÇ kullanımı ile ilgilidir. Üyenin yazılı görüşmesinin tam metni ekten incelenebilir. Üyenin “teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği yönünde bir korkunuz var mı?” sorusundan sonra cevaplarında kısalma, “BDÇ ile edebi metin çevirisi yapılabilir / yapılamaz çünkü...” sorusundan sonra cevaplarında katılımcıya tepki yöneltme yönünde gelişme gözlemlenmektedir. Burada üyenin yöneticilik görevinin yanı sıra bu tür bir aracın ticaretini de yapıyor olması onun soruları cevaplama yöntemlerinde bazı soruların sorulmasını bile gereksiz, yanlış bulduğunu belirtme şeklinde bir sonuç doğurmaktadır. Bu türden soruları ticaretini yaptığı aracın gereksizce ve bilinçsizce sorgulanması olarak yorumlar. Örneğin BDÇ aracını neden kullandığı, katkıları, ücretli / ücretsiz seçimi gibi sorulara çok detaylı cevaplar verir ve buralarda biz dili, nesnel dil, ben dili ve onlar dili ile cevap verir ancak “teknoloji korkunuz var mı” sorusundan sonra ben dili ile cevap verdikten sonra diğer sorulara “BDÇ ile edebi çeviri yapılabilir çünkü...” sorusuna kadar nesnel ve kısa cevaplar verir ve sonrasında ise aynalama yapmaya başlar.

Teknoloji korkusu sorusu öncesi

Kullanıyoruz Sağlıyor...kolaylaştırıyor...yoktur....sınırlıdır. ... göremez... yapamaz... durumundadır ... tercih ederim... ediyorum...sağlamıştır... doğurmuş ve ...artmıştır... davranmaktadır... olmuştur... yol açmıştır... sıralanabilir.

Teknoloji korkusu sorusu cevabı

Korkum yok... algılamıyorum... yapardı... "içerik geliştirme" dir... yapamaz

Sonrası

Aldım.

Bilgisayar kullanmasını bilen her çevirmen.

Var. Neden sorusu anlaşılmadı.

Kaynak dilde ifade edilen anlamı hedef kültüre taşımaktır.

Olumlu.

Evet.

BDÇ ile edebi çeviri yapılabilir/ yapılamaz çünkü sorusu ve sonrası

Yapılabilir; ... size bedavadan çeviriler sunan veri tabanlarından ibaret değildir...Bu soru anlaşılmadı... mi demek istediniz?... Yapıyorsunuz

Sonrası

Gelirimi arttırdı.

Eşleşme yüzdeleri etkiler.

Önemli bir bölümü.

Hayır.

Segment üzerinde yazıyor.

Bu soru anlaşılmadı...

Kontrol raporları konusu sanki anlaşılmamış.

Çeviri/ sadakat / eşleşme sorusu

İlginç bir yaklaşım olmuş. Çeviri belleğinden gelen eşleşmeler size sadece zaman kazandırmak için kullanılır. Zaman zaman gelen eşleşmeler sizin o anki çalışmanıza uymaz ve doğal olarak kullanamazsınız veya değiştirerek kullanırsınız. ...

Yukarıdaki örnek üyenin aynalamayı kullanma yöntemi ve zamanlaması ile ilgili bir örnektir. İnsanlar sinirlendiğinde aynalama yapar gibi bir genelleme yapılamaz ancak üyenin görüşme başındaki refleksif unsurlarını değiştirmesi üyenin kullandığı bazı ifadelerle birlikte (düşünülenin aksine... bedava çeviriler sunan...) değerlendirildiğinde kendisinin sinirlenmiş olduğu izlenimini yaratmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme katılımcısı Operasyon müdürü Y işyeri dışında bireysel olarak edebi metin çevirisi de yapmakta olan bir yöneticidir. On yıldır aynı şirkette her aşamada çalışmıştır. Operasyon müdürlüğüne kadar yükselmiştir ve onun üzerinde genel müdür vardır. Mütercim tercümanlık bölümünden mezun olunca şimdi çalıştığı şirkette BDÇ ile çalışmaya başlar. Gündelik hayatında “CAT tool” dediği programların çevirmenleri aynı metinler üzerinde çalışmaktan kurtardığını düşünür. Gündelik hayatında masaüstü yayıncılık ile ilgili işler de yapar. Lisanslı ürünler ve müşteri isteğine göre yerel/bulut tabanlı BDÇ araçları ile çalışır. Teknik metin çevirisi yaparlar. Yani hukuk ve patent metinlerinde yönetici rolündedir. Büyük şirketlerden (DHS) iş alır onlardan kullanıcı lisansı talep ederler. Çalıştıkları şirketin yerleşik bir sunucusu yoktur. Çalıştığı şirkette on iki kişi vardır (2 tam zamanlı çevirmen, 3 editör, 3 proje müdürü, 2 yönetici). İhtiyaç halinde düzenli çalıştıkları 40’tan fazla serbest çevirmenleri vardır. Bunların aşağı yukarı 20’si maaşlı kadro gibidir. Serbest çalışmanın rahatlık sağladığını düşünür. Konu BDÇ’ye gelince edebi metin ve teknik metinde elde edilen faydaları bir tutmaz. O’na göre Teknik metinde BDÇ tutarlılığa, hıza ve benzer metinlerle uğraşmamaya katkıda bulunur. Kendisine BDÇ ve konum bağlantılı sorular sorulduğunda verdiği yanıtlardan bazıları aşağıdaki gibidir.

Tag editör işte ataları... aslında bunların. Baya eski bir program. Hala da kullanan var.

Hala da destekliyor yani metinleri ama tabi biraz sıkıntı çıkarabiliyor. Daha sonra işte stüdyo, en yenileri Program z, şu anda aslında bizim müşterimizin istediği hemen hemen her toola çalışıyoruz. Çalışmak da zorundayız. Online offline her türlü toolu kullanıyoruz.

Evet evet, yani her yerden yapılabilir, kaldı ki işte hani bu sistemlerin de elverdiği ölçüde evden de bağlanabiliyorlar o şeye...

Tabi internet bağlantısı olduğu sürece aslında her yerden çalışılır yani, bizim e şey Arjantin’den bile, Arjantin’e gidip çalışan bir şeyimiz vardı, proje müdürümüz vardı, editörümüz vardı yani, daha sonra tabi çeviriye geçti. Ama nereye giderse gitsin yapmaya devam ediyor yani. O şekilde.[...]

Tam eşleşme diyoruz ama o da müşteriye bağlı okutmak isteyebilir okutmak istemeyebilir.

Aslında bunlar hepsi tamamen maliyet hesapları.

Nasıl oluyor maliyet hesabı da ... şey...

Maliyet hesabı, ona göre ödeniyor karşılığı, o şekilde.

Yani şeyi mesela tam eşleşme olduğunda ödemiyor mu müşteri bunu şeyini...

Bu müşteriye bağlı bir şey. Mesela yüzde bunların baremleri var %0-54, işte 55'ten 75'e, bunların her birinin fuzzy oranı ve maliyeti farklıdır. Ona göre size bir tablo sunar, zaten bu tablo genellikle şeydir, esnek bir tablo değildir, katı bir tablodur. Ona göre ücretlendirme yapılır. Yani şirket mantığı aslında. Orda zaten edebiyatı etkileyen bir şey yok

Peki bu şeyi müşteri mi sunuyor?

Biz de teklif edebiliyoruz onlar da teklif edebiliyor. Yani... genel olarak [...]

Ama mesela yılların mutfakta pişmiş çevirmenleri falan hani onlardan var mı mesela tanıdığınız, kullanıyorlar mı?

Ee... valla herkes kullanmak zorunda zaten çünkü dediğim gibi hesaplamalar ona göre yapılıyor yani istesin ya da istemesin kullanmak zorunda...

Piyasa da artık ona tamamen şey...

Yani bu sistem artık böyle, yurt dışında da böyle, yurt içinde de böyle, kullanmak zorundalar.

Evet,

Öyle maalesef bir şans yok, kullanmayan da zamanla işte evrim ağacının altlarına itelenerek (gülererek) [...]

Bu şeyden bahsetmişsiniz, hani (kağıtlarına bakar bu arada) maliyet ona göre hesaplanıyor falan, onunla ilgili bana verebileceğiniz net bir bilgi bir şey var mı mesela hani ücretlendirme konusunda.

Şimdi söyle tabiki baremleri vermem mümkün olmaz ama şöyle söyleyebilirim bu çevirinin TM ile eşleştikçe azalır tabiki şeyi, mesela %99'u uyumlu ise daha az bir ödeme yapılır. İşte %80se ondan biraz daha fazla böyle no match'e doğru gider. Bu. Öyle söyleyeyim. Ters orantılı olarak gidiyor yani [...]

Size veriyor bunun çıkarımını siz şey müşteriye mi göndermiş oluyorsunuz?

Ya aslında müşteriyle önceden zaten bir anlaşma yapılıyor. Mesela müşterinin sıfırdan bugün içeri geldiğini düşünün o zaman öyle bir anlaşma yapılıyor bizim baremlerimiz budur işte %100 için şunu alırız, fuzzy için şunu alırız vs. gibi, bir önce anlaşmamız yapılıyor, o anlaşmaya göre sadık kalınarak büyük bir aksilik çıkmadığı sürece daha çok emek gerektiren bir iştir, o değiştirir maliyeti o şekilde devam ediyoruz, belirli ücretlendirmeler var yani. Zaten teknik çevirinin en güzel kısmı o, çevirmen için de güzel, çünkü tek bir metin üzerinde günlerce uğraşmıyor, aynı şeyleri kopyalayıp yapıştırıyor Word üzerinden. Çok daha kısa sürede çok daha kendine kazançlı olabilecek bir iş yapıyor. Aslında ve zevki de daha fazla çünkü farklı metinler görüyor devamlı.

Peki çok teşekkür ederim.

Operasyon müdürü yönetici kimliği ile BDÇ kullanımını içselleştirmiş bir üye gibi görünmektedir. Çalışma şekilleri ile ilgili ifadelerinde biz dili ağırlıklı konuşurken arada edebi çeviriyi BDÇ ile yapma sorularına ben dili ve nesnel dil kullanarak cevap vermiştir. BDÇ'nin edebi çevirilere belki de çok uygun olmayabileceğini düşünse de edebi çevirilerini de bu araçları kullanarak yapar. Ancak yönetiminde çalışan çevirmenler için kullanmalarını zorunlu görmektedir. Kendisine bu araçların kullanımının kolaylığı / zorluğu ve kullanım durumu ile ilgili sorular sorulduğunda artık bunun bir mecburiyet olduğu ve kullanmayanların evrim ağacının altına itelenebileceği şeklinde yorum yapar. Eşleşme ve ödemelerle ilgili nesnel özne ve edilgen bir çatı kullanımı hâkim görünürken, kullanma durumları ile ilgili o ve onlar özneleri ile etken çatıda ifade kullanımı sonrası edilgen çatıya geçer. Daha sonra sorulan ödeme ile ilgili sorularda ise edilgen çatı ile başlar, biz dili ve nesnel ifadelerle devam eder, sonrasında da o dili ile etken çatıda ifadesini tamamlar.

Operasyon müdürünün ifadelerinde diğer birkaç üyede de görüldüğü gibi aynalama unsurlarına rastlanır. İnsanların zor durumda kaldıklarında veya

anlaşılamayacaklarını düşündüklerinde ya da anlam veremediği, sinirlendiği durumlarda aynalama yaptığı söylemek bu durumu genellemek olacaktır. Ancak üyelerden bu yönteme başvuranların anlatması zor durumlarda veya karşı tarafta var olduğu düşündükleri bir alt niyet olduğunda aynalama kullandığı görülmektedir. Örneğin Operasyon müdürü Y “Eşleşmelerin çevirmenler tarafından kabulü nasıl oluyor?” şeklindeki bir soruya “ya aslında” gibi “pek tabi burada farklı düşünüyor olabilirsiniz ancak o öyle değil” anlamı yaratan bir ifade ile giriş yaptıktan sonra sen veya siz dili ile, kendi yaptığı veya yaptıkları eylemleri karşısındaki yapıyormuş / yapacaktı gibi anlatmaya başladığı görülmektedir. Bu durum bu üyeye özgü bir refleksif ögedir ve Operasyon müdürü genelde bu yolla gurup deneyimi veya kendi deneyimlerini paylaşmaktadır.

Bilmiyorum kullandınız mı, Word halini geri alıyorsunuz. Word yüklediyseniz Word olarak alıyorsunuz.... Aslında yeniden bir şeyi yaratıyorsunuz... Mesela eğer araştırma kitabı çeviriyorsanız bir şeyi defalarca hatırlamak not etmek yerine belleğe aldığınızda bir atıyorum şehir ismi olabilir İngilizcedeki, onun Türkçeye çevirisinde birkaç kez araştırmak yerine tek seferde bellekten alabiliyorsunuz... Ona göre size bir tablo sunar, ... Her şeyi baştan çevirmek zorundasınız.... Burada yaratıcılık göremezsiniz, diğer tarafta teknikte.... Ama diğer tarafta yaratıcılığınızı istiyor... ancak tutarlılıkta yardımcı olabilir o da geçmiş kendi çevirinize bakarsınız. Size hiç kimse bir önceki çevirinin belleğini gönderip buna göre yap demez yani. (Operasyon Müdürü Y- Aynalama örnekleri)

Üye bu tip ifadelerden sonra genellikle nesnel bir dil kullanır, bu ifadelerinin uzman açıklaması etkisi yaratmasını sağlar. Anlamlandırmalarının açıklamalarını bu şekilde yapmaktadır. Operasyon müdürü Y ile ilgili diğer önemli nokta ise BDÇ kullanımı ile ilgili görüşlerini metin türüne göre ayırmasıdır. Bireysel olarak çevirmen kimliği ile BDÇ üzerinde yaptığı edebi çevirilerle ilgili konuşurken bu araçların sadece o metin içerisindeki tutarlılığa yardımcı olabileceğini, biraz hız kazandırabileceğini ancak yaratıcılık gerektirdiği için benzer metinler ve eşleşme durumlarının teknik metindeki kadar çok olmayacağı üzerinde durur. BDÇ araçlarını yönetici kimliği ile teknik metinlerde değerlendirdiğinde ise benzer metinler ve eşleşmelerin daha çok olması sebebi ile çevirmenleri benzer metinlerle uğraşmaktan kurtaracağı, tutarlık sağlayacağı ve hız kazandıracağı üzerinde durur. Bu düşüncelerini ifade ederken edebi metinlerle ilgili daha çok sen dili (aynalama) nesnel dil ve etken çatı kullandığı, teknik metinlerden bahsettiği noktalarda ise nesnel ifade, ben dili, edilgen çatı, nesnel ifade, onlar öznesi ve edilgen çatı kullandığı görülmektedir.

...tutarlılık... bellekten alabiliyorsunuz... var... yok... çıkmıyor... diyeyim ben... değişir diyeyim... var... yavaşlatır... noktalar olabilir... kayırıyorum... severim... alışkanlık... bilmiyorum... kesebilir... olabilir. (Edebi metinlerle ilgili ifadeler)

... zorunda... dediğim gibi ... yapılıyor... kullanmak zorunda... böyle, yurt dışında da böyle, yurt içinde de böyle, kullanmak zorundalar. Öyle maalesef bir şans yok, kullanmayan da zamanla işte evrim ağacının altlarına itelenerek (gülerek) (teknik metinlerle ilgili ifadeler)

Yarı yapılandırılmış görüşme katılımcısı Patron X mütercim tercümanlık eğitimi almış ve hayal ettiği mesleği yapmaya yurt dışında başlamış ve daha sonra yönetici konumuna gelmiş biri olarak çalışmaktadır. Yanında çalışan çeviri eylemi üyelerinin eğitilmiş olmalarına önem verir. Üniversitelerden öğrencileri staja alır ve beğendiği ve karşılıklı uzlaşa sağladıkları ile yoluna devam eder. Çeşitli metin türlerinde çeviri hizmeti sağladıkları gibi bu hizmeti kendilerinden daha büyük konumdaki Dil Hizmeti Sağlayıcılara da vermektedir. Makinelerin bir gün insanın yaptığı işi yapabileceğini insanın da bu teknoloji ile ne yapabileceğinin bir yolunu bulması gerektiğini düşünen bir katılımcıdır. Buradaki bu düşüncelerini ifade ederken tarihsel ve nedensel bir bağ kurarak ilerler ve korkmaya gerek olmadığını ifade eder. Üyenin BDÇ araçları ve konum bağlantılı sorulara verdiği yanıtlardan bazıları aşağıdaki gibidir.

... Galiba kolay kolay Concordance yapamıyordunuz, ... tek kelime üzerinden Data Base'de nasıl kullanılmış, nasıl çevrilmiş, o şekilde aranıyor... Hızlandırıyordu kısmen beni, ama format gerektiren çevirilerde birazcık zorluyordu, yani çıktısını aldıktan sonra formatlı belgenin, çevirisini bitirdikten sonra, tekrar gözden geçirmem gerekiyordu ve ufak bir kayma baya katastrofik şeylere neden olabiliyordu. ... Öyle artı yönü uygun kelimeleri bulabilmem, eksi yönü de formatı bozması. Ama düz bir metin varsa elimizde çok hızlandırmama faydası oluyordu [...]

Unutmadan tekrar sorayım. Herhangi bir şekilde bir çevirmen çalışırken, TM'den gelen ya da Term Base'den gelen şeyleri sürekli Kabul ediyor mu, etmek zorunda mı hissediyor, nasıl gerçekleşiyor?

Bu aslında müşteri ile gelen formatlara göre değerlendirilmesi gereken bir şey. Bazı müşteri kesinlikle TM'e bağlı kalmanızı istiyor. Ve o zaman hiçbir seçeneği yok yani.... Yani yanlış çeviriler dahi geliyor ve artık Kabul edildi ve yayınlandı deyip onu değiştirmeyin diyebiliyorlar... Bu tamamen son kullanıcının veya müşterinin talebine bağlı olarak ama ortada böyle bir talep yoksa ve esnek olacağı olması gerektiğini hissediyorsa çevirmen esnek olabilir ya da işin konusuna da bağlı bu. Hukuki ise veya teknik ise orda teknikte pek esneklik yok. Oradan geliyorsa o şekilde Kabul edilmiş oluyor. Hukuki de biraz esneklik olabilir veya edebi metinler de tamamen esnek olabilir. [...]

... bu çeviri belleği genellikle şirkete mi ait oluyor, çevirmenlerin kendisine mi ait oluyor? Yani bazen tabi ki müşteri gönderiyor demiştiniz sonrasında tekrar müşteri geri mi alıyor yoksa sizde mi kalıyor?

... TMX'ini bize gönderin diyorsak onu istiyoruz ve o aslında bizim. Yani evet emek çevirmenin. Geçen biz hatta konuştuk bunu, çevirmenlerimizle. Çeviri çevirmenin midir, [...]

Orda yani o TM'e uyması da tamamen şey değil yani, müşteri memnuniyetiyle daha çok alakalı, değil mi?

Evet, çünkü müşterinin eğitim metinleri ve pazarlama metinleri ile iç içe. Hani pazarlama metinlerinden örnek vererek şeylere emlakçıları eğitiyor. Ama orda bir tutarsızlık olduğu zaman... her şey altüst oluyor... o konularda mesela TM'e uy-uyumak çok önemli... bu bizim başımıza geldi. Kendi kafasına göre yaptı ve olmadı çeviriler. Bu durumda biz şirket olarak sen bu çeviriyi tutarlı olarak yapmadığın için sana ödeme yapmıyoruz deme hakkımız var. Ve yapmadık o durumda. Çünkü bizim işimize yarayan bir çeviri değil...

(Gülerek) makineler bizi yer mi? kısacası... hiç öyle bir kaygı duyduunuz mu?

Makineler bizi yer mi? (Düşünerek söyler) veya çevirmenlerin işte, hakkı var mı?... Çevirmen iletişim uzmanıdır. Makineler de devralsa iletişim bir şekilde devam edecek ve iletişimde insani dokunuş her zaman olacak. [...]

Ben sistem aynı olduğu için yani ha offline bir Cat Tool da çalışmışsınız ha online. Çok benzer artık bu sistemler birbirine ve gün geçtikçe ilerliyor. Ben bir sakıncasını görmüyorum. Ben neden görmüyorum. Çünkü zaten o TMX benim değil, müşterinin diye o bakış açısıyla gördüğümünden yaptığım çeviriye ha offlineda kalmış ha onlineda kalmış benim için sakıncası yok. Ayrıca bilgisayarınızı crash edebilir gerçekten, bozulabilir, programda bir hata olmuş olabilir ama online da orda yani [...]

Öyle Tool'ların bir de şey sıkıntısı var. Browser sıkıntısı var... PROGRAM B mesela şöyle çalışmıyor diye biliyorum ben...(düşünür) Internet Explorer' la... Crome gerektiriyor olabilir. Bazı şeyler Mozilla firefox gerektiriyor. Ve online diyorlar ama mesela mobil de kullanamıyorsunuz. Ipad'inizde kullanamıyorsunuz mesela. Öyle sıkıntılar var. Yani online da ama hala bir şey... sıkıntılı yani browser sıkıntısı var.

Patron X de açıklamak istediği, örnek vermek istediği yerlerde aynalama yöntemini kullanan bir üyedir. Aynalamayı daha çok pratik eylemlerinde aldığı kararların sebeplerini açıklarken ve grup deneyimlerini anlatırken kullanır. Patron x anlamlandırma yöntemlerini BDÇ'nin piyasadaki konum ve çalışma koşullarına etkisi üzerinden gerçekleştirmektedir. BDÇ ile uzun zamandır çalışmaktadır ve piyasa beklentilerine göre eskiden yaşadıkları ve şu an yaşadıkları sıkıntıları ya da BDÇ'nin çeviri eylemini gerçekleştirmeye olan katkılarını yukarıdaki gibi ifade etmektedir. Eskiden yapamadığı bir duruma örneği "... Galiba kolay kolay Concordance yapamıyordunuz..." gibi bir ifade ile aynalama yaparak vermektedir. Devamında eskiden yaşadığı problemleri özetlerken ise ben dili ve nesnel dili bir arada kullandığı "Öyle artı yönü uygun kelimeleri bulabilmem, eksi yönü de formatı bozması. Ama düz bir metin varsa elimizde çok hızlandırmama faydası oluyordu ..." şeklindeki ifadesi ile vermektedir. Üye çevrimiçi / çevrimdışı çalışmanın artıları/ eksilerinden bahsederken ise var / yok üzerinden isim cümleleri yanı sıra olasılıklardan bahseder. Bunları söylerken "benim için..., biliyorum ben" gibi ifadelerle duruma öznellik getirir ve bu yolla kendi deneyimi olduğunu aktarır ancak devamında bahsettiği olasılıklar ve nesnel ifadelerden sonra aynalama yapar ve kendi / grup deneyimi olan bir durumu örnek olarak verir.

... benim için sakıncası yok... bilgisayarınızı crash edebilir ... bozulabilir... hata olmuş olabilir ama online da orda yani... öyle Tool'ların bir de şey sıkıntısı var. Browser sıkıntısı var... PROGRAM B mesela şöyle çalışmıyor diye biliyorum ben...(düşünür) Internet Explorer' la... Crome gerektiriyor olabilir. Bazı şeyler Mozilla firefox gerektiriyor. Ve online diyorlar ama mesela mobil de kullanamıyorsunuz. Ipad'inizde kullanamıyorsunuz mesela...

Üyenin çeviri belleği ve ona uyulması durumu ile ilgili çevirmenlerin müşteri talebine göre bir serbestliğe sahip olabileceği yönünde bir fikri vardır. O'na göre bu duruma göre değişecek karar kendilerinden değil müşteri beklentisinden kaynaklanmaktadır. Yani çeviri belleğinden gelen eşleşmeler işi hızlandıran ve maliyeti azaltan öğeler olarak önemlidir ve bu durumda bu eşleşmelerde değişiklik müşteri ister ve kabul ederse yapılabilir, istemez ve ödeme yapmaz ise kabul

edilmez. Üyenin Çeviri Belleği ve bunlara uyma ile ilgili durumları açıklarken uyulması zorunlu halleri nesnel bir dil, o dili ve etken çatı, o dili ve isim cümlesi, nesnel dil ve edilgen çatı, onlar dili ile anlattığı gözlemlenmektedir.

... bir şey. ... bağlı kalmanızı istiyor. ... seçeneği yok yani... Geliyor ve artık Kabul edildi ve yayınlandı ... değiştirmeyin diyebiliyorlar...

Uyulması zorunlu olmayan halleri nesnel dil ve o dili ile başlayarak işin konusuna göre değişeceğini belirtir. Metin türüne bağlı esnekliği kabul edilebileceği durumları nesnel bir dil ile var / yok şeklinde anlatır, sonrasında edilgen bir dil kullanır ve teknik metinlerde esnek olunamayacağını söyler ve çeviri belleğine uyulmasının zorunlu olmayacağı metin türleri örnekleri verir.

... talep yoksa ve esnek olacağını olması gerektiğini hissediyorsa çevirmen esnek olabilir ya da işin konusuna da bağlı bu. Hukuki ise veya teknik ise orda teknikte pek esneklik yok. Oradan geliyorsa o şekilde Kabul edilmiş oluyor. Hukuki de biraz esneklik olabilir veya edebi metinler de tamamen esnek olabilir. ...

Üye BDÇ araçlarında çevirmenlerin konumu, görünürlüğü ve hakları ile ilgili konuşurken yine metin türüne göre ayırım yapar ve teknik metin ise çevirmenlerin zaten böyle bir hak talebinde bulunmadıklarını, bu tür durumlarda çevirinin hizmetten ziyade bir ürün olarak değerlendirildiğini anlatmaya çalışır. Ancak bu çeviri ürün ve çeviri belleğinin kime ait olduğu ile ilgili birbiriyle çelişen ifadeleri bulunmaktadır.

... TMX'ini bize gönderin diyorsak onu istiyoruz ve o aslında bizim. Yani evet emek çevirmenin. Geçen biz hatta konuştuk bunu, çevirmenlerimizle. Çeviri çevirmenin midir, [...] Girmedim herhangi bir müşteriyle, ama ben varsayımsal olarak her zaman bütün o ürün müşterinindir diye düşünüyorum, ben öyle hissediyorum [...]
Ben sistem aynı olduğu için yani ha offline bir Cat Tool da çalışmışsınız ha online. ... Ben bir sakıncasını görmüyorum. Ben neden görmüyorum. Çünkü zaten o TMX benim değil, müşterinin diye o bakış açısıyla gördüğümde yaptığım çeviriye ha offlineda kalmış ha onlineda kalmış benim için sakıncası yok. Ayrıca bilgisayarınızı crash edebilir gerçekten, bozulabilir, programda bir hata olmuş olabilir ama online da orda yani...

Üye ilk ifadesinde Çeviri Belleği kime ait sorusuna karşılık olarak “bellek artık bizim” şeklinde yanıt vermektedir ve biz dili ile etken çatı, sonrasında da isim cümlesi kullanır. İsim cümleleri ile yaptığı tanımlamalardan sonra biz dili ile geriye dönük bir örnek vermeye başlar. Buradan sonra çevirinin metin türüne göre ürün ya da hizmet ya da ikisinin arasında değerlendirilmesi gerektiğinden bahseder. Üye burada önce çevirmenler belleğe uymayı nasıl kabul ediyor gibi sorular ile karşılaşmış ve sonrasında bellek kime ait sorusuna cevap vermiştir. Dolayısı ile ilk cevap çevirmenlerin de bu durumu nasıl kabul ettiğine dair bir açıklama niteliğindedir. Ancak ikinci cevapta üye belleğin müşteriye ait olduğunu ben dili ile bağladığı bir nesnel ifade ile aktarır. Bu cevabı ise yine çevirmenlerin teknik

metinlerde çalışırken bellek girdileri konusunda hak iddia etmemeleri durumuna bir açıklama olarak kullanmıştır. Üçüncü cevapta üye çevrimiçi / çevrimdışı çalışmanın nasıl olduğu sorusuna yanıt vermektedir. Bu cevaba göre bellek müşteriye aittir. Ancak burada üyenin odak noktası çevrimdışı araçların bozulma riskine karşı müşterinin mağdur olmaması yönündedir. Bunu ifadelerinde aynalama ile başlayıp, ben dili ile devam ederek nesnel bir ifade ile “TMX benim değil” ile tamamlar ve bunu açıklamaya başlar. Durum tanımlamasının açıklamasını ise yine ben dili ile başlayarak var / yok ifadeleri ile verir. Daha sonrasında ise yaşanabilecek olasılıklara nesnel bir özne ile değinir.

Üye çevrimiçi / çevrim dışı araç kullanım tercihleri konusundaki fikirlerini paylaşıırken piyasada “kurtlar sofrası” olarak yorumladığı bir durumu gündeme getirir ve kendince hoş bulmadığı bir piyasa ortamı olduğunu söyler. Dolayısıyla çevrimiçi bazı kullanımlara karşı bu durumu hoş bulmadığını ortaya koyduğu olumsuz bir bakış açısı geliştirmiştir. Ancak aynı üyeye teknolojinin mesleklerini ellerinden alıp almayacağı konusunda ne düşündüğü ile ilgili fikirleri sorulduğunda teknolojiye karşı olumsuz bir bakış açısı geliştirmemiş olduğu görülmektedir. Teknolojiden kaçış olmayacağı ile ilgili fikirlerini ifade ederken daha başka bir yol kullanmıştır. Gelecek zamanın rivayeti ile daha çok ben ve biz dili kullanır. Aslında burada da karşısındakini ikna etme eğilimi vardır ancak gelecek bilinemediğinden kesinlik ifadeleri kullanamamaktadır. Diğer taraftan konuşması esnasında bir nevi yürüttüğü tahminler üzerinden karşısındakini ikna etmesi ve açıklaması gerekmektedir. Dolayısıyla kullandığı ifadelerin bazılarına “lazım, lüzumu yok, kaçınılmaz son” gibi daha sert ifadeler ekler.

Üye teknoloji ile ilgili bir korku duyup duymadığını yine çevirmenlerin bellek üzerindeki hakları ile birleştirerek yanıtlar. Buradaki ifadelerini ise “makinelere bizi yer mi? veya çevirmenlerin işte, hakkı var mı?” şeklinde, sorulan soruyu tekrar edip, alternatif başka bir soruyla birleştirerek ortaya koymaya başlar. Ardından ise nesnel bir ifade ile “çevirmen iletişim uzmanıdır.” şeklinde bir uzman açıklaması yapar. Sonra da “Makineler de devrilsa iletişim bir şekilde devam edecek ve iletişimde insani dokunuş her zaman olacak” şeklinde nesnel özne ile etken çatıda gelecek zaman ifadeleri kullanır. İfadelerindeki kesinlik yine bir uzman açıklaması izlenimi yaratmaktadır. Sonrasında duruma örnekler verir ve bu örneklerde onlar dili ile etken bir çatı ifadesi ile başlar ve sonrasında geçmiş ile kıyaslamaya gider. Daha sonra ben

dili ve onlar dili ile bugüne kadar “hayır diyen bir çevirmen görmedim ben. Çünkü faydasını gördüler. İı ve kullanmaya başladılar ve ne kadar rahat olduğunu gördüler” ifadeleri ile bir tespitte bulunur. Sonrasında da yine ben dili ile başlayıp “Bence... Korkmak... Korkmanın bence lüzumu yok” şeklinde var / yok ifadeleri ile devam ederek fikrini netleştirir. Sonrasında biz dili ile neler yapılabilir konusunu gündeme getirir. Sonra yine fikrini bu kez biz dili ile ifade eder ve teknolojinin hayata dokunduğu farklı alanlardaki gelişmeleri örneklemeyi kendine açıklama olarak kullanır. Son olarak da onlar dili ile çevirmenlerin ne yapması gerektiğini söyler.

Daha çok kendimizi nasıl geliştirebiliriz, yeni teknolojilere nasıl ayak uydurabiliriz. Makineler bizim yerimizi alacak mı almayacak mı yani alabilir. Alacaktır da bunu başka sektörlerde de görüyoruz yani bundan elli yıl önce insanların yaptığı arabaları şimdi makineler yapıyor ama yine başında bir insan olması lazım onu kontrol edecek. Oraya yönelmeye bakmaları lazım.

Yapılandırılmış görüşme katılımcısı Patron z de teknolojinin insan gücünün yerini alacağına ve mesleğin evrileceğine inanmaktadır. Ancak o Patron X’den farklı olarak aynalama kullanmaz. Onun ifadelerindeki refleksif unsurlar biraz daha farklıdır. Daha baştan itibaren biz dili ile konuşur, sorguladığında önce soruyu kendi kendine sorar ve bunu yaparken fark etmeden siz dilini kullanır. Burada “siz” sözcüğünü kendine soru sorarken kullanır. Böylece Moderatöre sorusunu “siz” dili ile sordurmuş olmaktadır. Cevabı “ben dili ile vererek yine fark etmeden karşıdaki ile arasında bir resmiyet oluşturur. Bu şekilde üst konumda yetkili bir ağızdan düşüncelerini aktarmış ve açıklamış olur. Bu durum onun konuşması sırasında inşa ettiği bir refleksif unsur, gizli koddur. Diğer taraftan gelecekte bahsedilmektedir ve bilinmezdir. Dolayısı ile kesinlik içeren ifadeler kullanamaz. Ancak bulduğu bu basit çözüm ile karşısındakini fikrine ikna eder. Yani diğerlerinden farklı olarak, oluşturduğu patron konumlaması ile uzman görüşü sunduğunu ortaya koymaktadır. Üyenin BDÇ araçlarının olumlu / olumsuz yönleri ve konumlar ile ilgili verdiği cevaplardan bazıları aşağıdaki gibidir.

... işinizi kolaylaştırıyor mu/ zorlaştırıyor mu?

Yani işimizi... (düşünür) kolaylaştırıyor, ama işimizi kolaylaştırırken, çeviriyle ilgili kısmı kolaylaştırırken... programa hazırlık kısmı aslında zorlaştırıyor... ama onu dediğim gibi yapmak zorundayız. Çünkü o hafızanın veri olarak bizim datalarımızda olması çok önemli... o 5 GB’lık hafıza sizin aslında gücünüz oluyor yani biraz, şu an Bilgisayar Destekli Çeviri programı kullanan çeviri işletmeleri aslında biraz da onla karşılaştırılabilir yani, ne kadarlık bir hafızası olduğu, kaç bin segmentlik bir hafızası olduğuyla karşılaştırırlar, bunu da gördüm zaten... Mesela Globalize diye bir tane Neural translation machine firması var, onlarla konuşurlarken onlar söylemişlerdi, örneğin hani daha çok ne işler yapıyorsunuz? ..., havacılık terminolojisiyle ilgili kaç bin segmentlik çeviri hafızasına sahiptiniz diye soruyor adam. ... Bir de çok önemli bir katkısı var. Tutarlılık. [...].

... Bu elde ettiğiniz metinlerin kalitesi için ne düşünüyorsunuz, eskiye göre daha mı iyi, daha mı kötü.

Çok, çok çok daha iyi. Yani kıyas kabul edilemeyecek kadar iyi. ... eskiden kontrol yaparken editörlük yaparken maddi hatalara dikkat ederdik. Rakamlar yanlış olurdu, ne bileyim kelime, cümle, sayfa atlanırdı... eğer bir bölümü atladıysan otomatik olarak sana uyarı veriyor. Yani onu geçemezsin. Yani onu mutlaka sana onu yaptırır... daha hızlı iş oluyor. ... Ama biz bu tip bir işi şu an 20 günde 1 ayda teslim ediyoruz yani... başka işler yapıyoruz. [...]

Kendinize ait çeviri belleği / bellekleri var mı?

Var tabi, var. Sunucumuz var bizim... çünkü aynı terimler aynı kelimeler kullanılsın aynı jargon olsun. [...]

...çevirmen çeviri belleğinden gelen bir şeyi çok hoş bulmadı değiştirdi falan... bunlar sizin için dikkat çekici oluyor mu? Burada neden böyle değiştirdin ne oldu?

(Hiç düşünmeden) değiştirebilir... eğer çevirmen onu okuyup beğenmediyse onu değiştirdiye o artık yeni bir çeviri haline gelmiş olur. Yani hafızanın içerisinde farklı bir çeviri daha olmuş olur. Hani bunun kontrolünü editör yaparken görür. Yazılımlar arasında da çok fark var. ... (Y programdan bahseder) herkesin ne yazdığı altta yazı olarak var.... (X programın göstermesi) denetim açısından da çok faydalı oluyor, ...

Ama değişiklik yapması gerekiyorsa da yapabiliyor yani.

Ya da onları mesela not olarak ekleyebiliyor çevirmen.... O d daha sonra editör kontrol edip, uygun bulup onaylayabilir ya da onaylamaz... çok olumlu bir şey tutarlılık açısından çok önemli... örneğin 500 tane dosya var biz bunu 20 tane farklı çevirmene dağıtıyoruz. ... tutarlılık açısından çok önemli... biri bir şey diyor biri başka bir şey söylüyor... bunu düzeltin diyor yani [...]

Bu şeyi etkiliyor mu çevirmenlerin ücretlerini, ya da sizin aynı şekilde sizin de mesela iş alırken şey yaparken.

Şimdi şöyle birşey, bunu ücretlerin etkiliyor normalde ama şimdi şöyle bunu kabul eden çevirmen var etmeyen çevirmen var. Bunu, buna göre para öderim diyen müşterimiz var, bunu hiç dikkate almayan müşterimiz de var bizim... analiz raporunda ona göre müşteriye fiyatlandırma yapıyoruz biz... Ona göre çevirmenimize ödeme yapıyoruz. [...]

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği gibi bir korkunuz var mı? Varsa ya da yoksa neden?

Yok, hayır. Neden yok? ... bir gün bu neoral translation machine bu sistemlerin artık bir insana bir ihtiyaç duymadan bu çeviri işlemini yapabileceğine inanıyor musunuz? İnanıyorum. ... Ha bu işi elimizden alacak başka iş yaparız ya da neural translation machine onunla ilgili bir iş yaparız. (Güler)... ha yani onu başka ha yani onu bu sektör de muhtemelen ölmeyecektir bir başka bir yöne evrilecektir... çevirmen, onun belki şey kısmına kayabilir dediğim gibi editörlük kısmına kayabilir. Kontrol edebilir, ya bir insanın elinin değmesi çok önemli olacaktır bir gün. Bir şeyin çünkü bilgisayar tarafından yapıldığı çok matematik oluyor. İşin içine insan girdiği zaman insanın elinin değdiği belli olur mutlaka.

Üyenin ilk ifadelerine bakıldığında BDÇ ile ilgili olumlu yönleri biz dili, nesnel özne ve onlar dili üzerinden verdiği görülmektedir. Daha sonra sorulan BDÇ ile yapılan çevirilerin kalitesi ile ilgili soru da ise geçmişle ilgili örnek verir ve diğer katılımcılara göre daha az oranda aynalama kullanan üyenin bu türden ifadelerinin bir örneği burada görülmektedir. Eskiden eksik çeviri gibi maddi hatalara daha çok dikkat ettiklerini ancak bu programlar sayesinde buna gerek kalmadığını anlatmaya çalışan üye “eğer bir bölümü atladıysan otomatik olarak sana uyarı veriyor. Yani onu geçemezsin. Yani onu mutlaka sana onu yaptırır...” şeklinde bir ifade ile karşısındakine bu avantajın güzelliği ile ilgili empati kurdurmaya çalışır.

Üye genel olarak kendi deneyimlerini de grup deneyimlerini de biz dili üzerinden anlatır, arada “bunu da gördüm” gibi ifadelerde olduğu gibi ben dili ile

öznel tespitlerde bulunur. BDÇ'nin hız ve tutarlılık açısından katkılarını ön plana çıkarırken diğer taraftan çeviriye ön hazırlık kısmının uzadığını dile getirir. Ancak üye bu durumu geleceğe yatırım olarak görmeleri ile açıklayarak olumsuzdan olumlu bakış açısına doğru bir geçiş yapar ve bu noktada da aynalama yaparak “5 GB'lık hafıza sizin aslında gücünüz oluyor” şeklinde karşısındakinin ayna nöronlarına seslenir.

4.2.4. Çevirmen Adayları

Gözlem gurubundaki öğrenci çevirmen rolündeki üyelerin (2017- 10 çevirmen, 2018- 3 çevirmen, 2019- 8 çevirmen) ifadeleri de yine bu bölümde incelenmiştir. Geleceğin çevirmen adayları Yıldız Teknik Üniversitesindeki Fransızca Mütercim Tercümanlık öğrencilerinin 2017 (bir yönetici öğrenci, iki redaktör/editör öğrenci, on çevirmen öğrenci), 2018 (bir yönetici öğrenci, üç redaktör/editör öğrenci, üç çevirmen) ve 2019 (bir yönetici öğrenci, on iki redaktör/editör öğrenci, sekiz çevirmen öğrenci) BDÇ Atölyesi sunum etkinlikleri üç dönem üst üste gözlemlenmiş ve deşifreleri (2017 gözlem 37 dk.—2018 gözlem 39 dk. ve 2019 gözlem 29 dk. / toplamda 111 dk'lık gözlem) analiz edilmiştir. Öğrenci gurubu her sene 1 kişi sabit (formatör) olmak üzere, ilk sene 12 çevirmen, bir proje yöneticisi, bir redaktör ile başlamış, ikinci senede 3 çevirmen ve 3 redaktör olarak toplam 6 kişiden oluşmaktadır. Üçüncü sene de guruba önderlik eden kişi yine aynı ancak 12 redaktör/editör, 8 çevirmen, toplamda 20 öğrenci bulunmaktadır.

Bu gurubun üyeleri aynı bölümde Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları dersini alan öğrencilerdir ve bu dersin bir çıktısı olarak her sene BDÇ ile çalışan bir çeviri bürosu benzetimi yaparlar. 2017'de ilk kez başladıklarında bölüm başkanlığı o sene program X almıştır okul başarı merkezi ve laboratuvarında kullanılmak üzere. Program X öğrencilere bir haftalık seminerler düzenlemiş ardından da Bilgisayar Destekli Çeviri araçları derslerinde kullanmaya ve öğrenmeye başlamışlardır. Sene sonunda da öğrendiklerini bir deneyim ortamı içerisinde etkileşimli bir şekilde paylaşırlar.

Bu ilk sene de diğer senelerde de simülasyonu yöneten formatör aynı kişidir. İlk senede son sınıf öğrenci olan Formatör öğrenci diğer senelerde lisansı bitirip, başka bir üniversitede yüksek lisansa başlamış, diğer taraftan bölümde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. Hem başarılı hem de iletişim becerileri kuvvetli olduğu için simülasyona ilk sene 13 öğrenci ile başlar ve bunların üçü hariç hepsi çevirmen

rolündedir. İkinci sene katılımcı sayısı düşer ve üçer çevirmen / redaktörden oluşur. Çevirmen ve redaktör editör sayıları burada eşitlenirken üçüncü sene redaktör sayısının çevirmen sayısını geçmesi ile devam eder (12 redaktör/ 8 çevirmen).

2017 yılında başladıkları BDÇ atölye simülasyonları ilk sene program X ile yapılmaktadır. Simülasyon öğrencilerin tıpkı bir çeviri bürosunda BDÇ aracı ile çalışıyormuş gibi gündelik eylemlerini sergileyerek pratik kullanımlarını paylaştıkları bir içeriğe sahiptir. Formatör simülasyonda çeviri bürosu sahibi (yönetici) rolü oynamaktadır. Sunumun yürümesi için öğrencilerin sıraları geldiğinde sesli bir şekilde neler yaptıklarını anlatmaları gerekmektedir. Göstermeyi planladıkları şey bir çeviri bürosuna iş nasıl gelir, bu araçlarla nasıl çeviri eylemi üyelerine dağıtılır, her aşamada neler yapılması gerekir, bellekler ve terim tabanları nasıl kullanılır, kullanıldığı ya da kullanılmadığı takdirde neler olur, bu araçlarla çevirmen nasıl çalışır, redaktör / editör nasıl çalışır, çeviri projesi nasıl teslim edilir kısmıdır. Bu nedenle bilinçli olarak çevirmenlere hata yaptırmayı ve bu hatayı redaktörlere düzelttirmeyi öngörmüşlerdir.

Bu sene simülasyon başladığı ilk anlarda internet ile ilgili problemler yaşadıkları gibi öğrencilerin de beklendiği gibi sunum esnasında yaptıklarını detaylı bir şekilde konuşarak anlatmıyor oluşları sunum sırasında formatörün sık sık bu konuya gönderme yapmasına, öğrencileri uyarmasına ve dolaylı olarak strese girmesine sebep olmaktadır. Diğer senelerle de kıyaslandığında henüz ilk yılında olan formatörün daha az ve kısa cümleler ile konuşmakta olduğu görülmüştür.

Kendisi çevirmen, evet (Çevirmen2017-1 sahneye çıkarken 10 saniye Hoca 1 Hoca da konuşur ama sesler karışır ve anlaşılmaz)

Metin Word şekline Fransa'dan Arel üniversitesinden bir akademisyen yazmış.

Redaktörün işi o boş ver (Hocaya dönerek), (Çevirmen arkadaşına dönerek) devam et (Güler)

Redaktör de vardı (Simülasyonda görev alan kişilerde Redaktör olduğunu da hatırlatmak için) (gülerek) aynen

Devam ... (Çevirmen rolündeki arkadaşına söyler) (anlaşılamaz bu arada seyircilerden uğultular gelir) (2017- Formatör)

Formatörün bu yıl daha çok isim cümlesi ile konuştuğu, daha çok o dili tercih ettiği görülmektedir. Formatörün BDÇ araçlarının önemli öğelerine dikkati çekmek istediği yerlerdeki ifadeleri aşağıdaki gibidir.

O aşamada kaldığımız problem çözüldü o Word dosyası az önceki şuradan bilgisayardan bakalım şu Word dosyası uzun uzun Program X'da pardon Word de açtığımız şu Word dosyası Program X şu hale geliyor yani çevirmene kolaylık sağlıyor mesela bakın burada iki hecemiz var bizim verdiğimiz terimce yani segment segment böldü bize Program X ve çevirmene kolay bir... iş yapma kolaylığı fırsatı veriyor herkes tek tek şimdi çevirisini yapacak.

*Şimdi aslında şey geliyor redaktör geliyor.
Redaktör geldi. Aslında iyi şeyler hep onlardan çıkıyor, çevirmen olarak. Redaktörlerden çıkıyor.
İşte aslında hep onlardan çıkıyor hocam
Mesela bazı çeviri büroları çevirmen çalıştırmıyormuş.
Sadece şey ekibi var, redaktör ekibi var. Onlar çeviriyi son haline getirip teslim ediyorlarmış.
Aslında iş şeyde bitiyor, redaktörde çünkü ikinci bir gözle bakıyor çevirmen mesela bir işte kayboldu diyelim ya da ne biliyim bir paragrafı atladı redaktör bunu direk görüp müdahale ediyor. Diltrada mesela (anlaşılamaz) şeyler çok iyi çalışıyor, redaktörler. (Aynı anda konuşulur ve anlaşılmaz)
İyi çeviri bürolarında redaktör- çevirmen ayrımı vardır. Türkler’de yok tabi. (Bu esnada çalışmakta olan redaktöre odaklanırlar tekrar) Bu hatasız galiba.*

Yukarıdaki ifadelerde görüldüğü gibi var / yok ifadeleri, isim cümleleri ya da o öznesi ağırlıkta konuşarak BDÇ araçları ile çalışan bürolarda bu araçların çevirmenlere kolaylık sağladığı ve redaktörlerin daha büyük iş başardığı ya da daha çok tercih edildiği yönünde düşünceler aktarır. Zaten gözlemlerin tümü değerlendirildiğinde de formatörün bu bakış açısının pratik eylemlerine de yansıdığı görülmektedir. İlk sene 13 öğrenci (üçü hariç hepsi çevirmen) bulunan simülasyonda ikinci sene katılımcı sayısı düşer ve üçer çevirmen / redaktörden oluşur. Üçüncü sene ise redaktör sayısı çevirmen sayısını geçer (12 redaktör/ 8 çevirmen). Bu konuda rol dağılımları ile ilgili öğrenci doğrudan sorgulandığında ve başka bir konuşma esnasında olmak üzere iki farklı sonuca gidecek ifadeler kullanır.

2018 yılına gelindiğinde ise formatör artık daha çok deneyim kazanmış ve artık yüksek lisans eğitimine başlamış, aynı zamanda araştırma görevlisi olmuştur. Bu nedenle de daha uzun ve daha fazla konuşması bulunmaktadır. Bu senede redaktör ve çevirmen dağılımı eşit ve üçer kişiden oluşmaktadır. Formatörün redaktör ve editörlerin şirket içerisindeki görevleri ve işleyişleri ile ilgili giriş konuşması aşağıdaki gibidir.

Ona da geleceğim aslında. İm... şimdi... Şuradan um... Bizim şirketimizin çalışanlarını görebiliyorsunuz. Redaktör 2018-1 um... Tabi redaktör normalde kendisi fakat dil uzmanı olarak, alt görevi çeviri, müşteri kontrolü ve son okuma yani redaksiyon da yapıyor kalite de yapabiliyor. Böyle bir görev verdik. İşte Çevirmen 2018-1 var, çevirmen yine. Şeyde dil uzmanı diye geçiyor, Program A’da öyle adlandırmışlar. Çevirmen 2018-3 yine dil uzmanı, Çevirmen 2018-2 dil uzmanı çevirmen, Çevirmen 2018-4 çevirmen dil uzmanı, Çevirmen 2018-5 dil uzmanı...

X çevirmen... u... yurt dı... şey... şehir dışına git... gitmek zorunda kalmış gelememi. İm... Sistem yöneticisini ekledik. Proje Koordinatörü 2018 proje yöneticisi. Yani herkesin bu sistemde bir yeri uuu... konumu var. İm... mesela proje yöneticisi Proje Koordinatörü 2018’e şey tanımlı (anlaşılamaz), çeviri yapamıyor Proje Koordinatörü 2018 sadece proje... proje koordinasyonu yapabiliyor. Redaktör eğer biz tanımlamazsak çeviri yapamıyor. Çevirmenler redaksiyon yapamıyor. Gibi... hani tıpkı bir şirketteki gibi hepsini tık tık tık düzenledik. (2018- Formatör)

Üyenin burada daha çok biz dili ile konuşmakta ve bir önceki seneye göre daha fazla eylem odaklı konuşmakta olduğu görülmektedir. 2018 yılındaki bu eşit dağılım

ve deneyim formatörün dil kullanımını etkilemiş gibi görünmektedir ancak 2019 yılına gelindiğinde katılımcılardaki sayı ve dağılım artar ve değişir, dolayısıyla formatörün bu konudaki ifadeleri de aşağıdaki gibi değişiklik göstermektedir.

Redaktör de iş kontrolü yapıyor yoksa haberi olmuyor iş paslandığında (mailini kontrol ettiğini anlatmaya çalışıyordur). ı aslında şu an çoğu çeviri şirketi çevirmen çalıştırmıyor kendi bünyesinde onu gözlemledim. Genelde redaktör çalıştırıyorlar mesela (anlaşılmadı) redaktör çalıştırıyor şirketin içinde tabi deneyimli çevirmen Freelance olarak çalışıyorlar. Tabi deneyimli çevirmenler çalıştırıyorlar o da (anlaşılmaz) aslında çünkü son iş gerçekten redaktörden çıkıyor. Evet... Redaktörlerinde kendi hesapları var sistem üzerinde. Normalde bunlar bireysel hesaplar atıyorum çalışırken kendi bireysel hesaplarımızı oluşturduk, çalıştık Çevirmenlerin yaptığı iş karşılığında redaktörler bu şekilde onaylıyor veya düzeltme yapıyor işte yazım hataları falan (bu sırada redaktör işini tamamlar ve başka bir redaktör gelir) Süper, Teşekkür ederiz Redaktör 2019-2. Redaktör 2019-3 geliyor. Redaktör 2019-3 geçen sene katılmıştı atölyelere. Redaktörlüğe yükseldi Ama aslında şöyle yaptık iş paylaşımı yaparken kendileri seçtiler tamamen. Gönüllü olduğu için herkes kendi görevini aldı (2019- Formatör)

İfadelerden de anlaşılacağı gibi Formatör 2017 görüşlerine benzer bir görüşü yinelemekte, bu kez öğrencilerin de burada bir seçim yaptığını, bunun kendi kararı olmadığını da dile getirmektedir. Bunu yaparken o, ben, onlar dili üzerinden anlatmaya başlar biz dili ile kendi uygulamalarını redaktörlük mesleğinin yükselebilecekleri bir kariyer basamağı olduğu, daha çok tercih edildiği gibi düşüncelerine açıklama oluşturacak ve destekleyecek birer örnek olarak kullanır. Diğer üyeler ise genellikle tek cümlelik ifadelerle kendilerini tanıtmakta ve bunu genellikle esprili bir şekilde yapmaktadırlar. Onlar için en önemli nokta simülasyonu tamamlamaları, kendilerine atanan görevi doğru yapmalarıdır. Ancak bunu yaparken stres altında görünmemekte, esprileri aracılığı ile yer yer meslek ve BDÇ araçları ile ilgili beklentilerini ortaya koymaktadırlar. Dikkat çeken ifadelerden bazıları aşağıdaki gibidir.

Çevirmen2017-1: Merhaba arkadaşlar ben ... (soyadını söyler anlaşılamaz) çevirmenim. Parayla çeviriyorum (seyirciler güler)

Çevirmen2017-1: bu arada gördüğünüz gibi bazı terimlerin üzerinde kırmızı harf vardı. ... Competanse un traduksiyon, çeviri becerileri demek. Burada zaten şey yaptığınızda ı terimce geliyor ardından arkadan onu seçebilirsiniz, çok kolay oluyor, aynı dediğiniz gibi tembel işi oluyor.

Çevirmen2017-2: Ben Çevirmen2017-2. İşe yeni başlayan bir çevirmenim arkadaşımın yarım kalan işlerine bakıyorum ve işime başlıyorum. (Bir süre konuşma olmaz)

Çevirmen2017-2: Yine Bunları yaparken terim ekliyoruz ki veya terimlerden en önemli şey çevirmede işinizi kolaylaştıracak şeyler terimlerdir yani kendimiz yaparken terimleri ekliyoruz ki arkadaşlarıma da kolaylık sağlasın.

Çevirmen2017-5: Hocam çeviride çok zorlandı arkadaşlar, beni çağırdılar (gülerler)

Çevirmen2017-8: Merhabalar. Ben bu çeviri bürosunun en eski çevirmenlerindenim. (Gülerler) Bizim zamanımızda böyle cihazlar yoktu biz daktiloyla yapıyorduk ama... artık teknolojiyle... (anlaşılamaz) (ses kalabalığından dolayı anlaşılmaz)

Çevirmen2017-9: Merhabalar, ben Çevirmen2017-9. Fransızcam o kadar iyi değil, ben torpille girdim ben bu şirkete. (Gülerler)

Redaktör2017-1: Merhaba arkadaşlar ben (anlaşılamadı) birkaç aydır Yıldız Çeviri bürosu ile çalışıyorum. Çok memnun oldum. Çünkü bana çok fazla iş düşmüyor (gülerler)

çevirmenler çok iyi çalışıyor. imm şimdi baştan başlayacağım. (Bu sırada redaktör olarak kendi hesabından metni açar) yazım yanlışları vesaireye bakarken aynı zamanda segmentlere bakıyorum kayma vesaire olmasın diye. 1.sengmentte sıkıntımız yok he pardon burada bir "i" unutulmuş. Nazar boncuğu olsa gerek.

2018 yılına gelindiğinde ise öğrencilerin sayıları azalmış ve görev dağılımı olarak üç çevirmen ve bir redaktör, bir kalite kontrol ve bir proje koordinatörü olarak bu çalışmada ana inceleme gurupları içerisinde uyum sağlaması açısından redaktör / editör olarak adlandırılan gurupta değerlendirilen bir konumda düzenlenmiştir. Bu dönemde ise öğrencilerde daha profesyonel ifade ve tanımlamalar görülmektedir.

Çevirmen 2018-2: Merhabalar, ben Çevirmen 2018-2. Proton çeviri şirketinin çevirmenlerinden biriyim, gördüğünüz üzere bize gelen ıı ... lar ... hakkında hepimiz çalışmaya başladık ...

Çevirmen 2018-3: ıı Merhabalar, Ben Çevirmen 2018-3, Proton çeviri hizmetleri çeviri bürosunun tercümanıyım ıı proje yöneticimiz Proje Koordinatörü 2018 hanımdan aldığım maille yeni bir projem olduğunu öğrendim

Redaktör 2018-1: Merhabalar, Redaktör 2018-1 Muhteşem. Proton'un çeviri şirketi bürosunun redaktörüyüm ıı kısaca bir çevirmenlerimizden gelen erek metinleri, erek metinlerindeki hataları bulup, düzenleyip tekrar Proje Koordinatörü 2018 hanıma geri göndermek. Başlıyorum.

Kalite Kontrol 2018: ıı Şimdi belge kontrol konusuna gelince ıı çevirmenler hata yapmış olabilir, Redaktör bunları düzeltti ama biz gene de müşterilerimizin herhangi bir hatayla karşılaşmasını istemediğimiz için son bir gözden geçireceğiz ondan sonra da proje koordinatörüne ıı işi yollayacağız

Proje Koordinatörü 2018: İum... ben iş açığını kontrol ediyorum ve bunu sağlıyorum çevirmenlere, redaktöre...

2018 yılındaki öğrenci sayısındaki azalma, formatörün deneyiminin artmış olması öğrencilerin daha göz önünde olmaları, kişi başı düşen zamanın artması sebepleri ile öğrencilerin bir ekip üyesi gibi daha gurup deneyimine yönelik paylaşımlarda bulunduğu, biz dili ve eylem odaklı ifadeler kullanmaktadır. 2019 yılına gelindiğinde ise katılımcı sayısı tekrar çoğalmış, deneyim artmış ancak öğrencilerin görev dağılımlarındaki redaktör çevirmen dağılımı formatörün en başta ön gördüğü forma ulaşmış ancak formatör öğrencilerin bu seçimi kendilerinin yaptığını belirtmiştir. Bu dönemde öğrencilerin kendileri ve görevlerini tanıtmış şekillerinin yine kısaldığı, ancak esprili yaklaşımın kısmen geri döndüğü görülmektedir.

Proje Koordinatörü 2019-2: Ben Proje Koordinatörü 2019-2 şimdi çeviri belleğinde terim bankası oluşturucam

Proje Koordinatörü 2019-3: Evet şimdi bu çeviri projemiz için yeni çevirmenleri redaktörleri işlerine yönlendirmem gerekiyor. Önce dosyayı seçiyorum şimdi de çevirmenimizi seçtim. Dil uzmanı bilgilendir seçeneğini seçiyorum. Ondan sonra gözden geçirme kısmında da yeni redaktörümüzü seçiyorum. (Biri öksürür ve duyulmaz)

Çevirmen 2019-1: Sıkıcı bir sabaha uyandım şu an (gülerler). Sabahım daha sıkıcı olmaya başladı. (Hala mail gelmediği için öyle söyler) Evet bakıyorum şu an bakıyorum şu an yeni iş geldi proje koordinatörlerim bana yeni bir iş yönlendirdi şu an sabahım daha neşeli olmaya başladı (gülerler)

Çevirmen 2019-2: Merhaba herkese ben de çevirmenim ve bana verilen segmenti çeviricem

Çevirmen 2019-4: Ben şirketin çevirmenlerinden Çevirmen 2019-4

Çevirmen 2019-8: Merhaba Çevirmen 2019-8 ben. Çeviriyi yapana teşekkür ederim bana en zor segmenti ayırmış (gülerler) Tamamdır şimdi çevirimiz bitti bütün hepsi kontrol ediyorum tikleri var mı çeviri belleğine kaydolmuş mu sonra kapatıyorum ve bitmemiş. Neden bitmemiş çünkü f5 yapmamışız f5 yaptıktan sonra bittiğini görüyoruz. Bundan sonra redaktöre bittiğine dair bilgi vermemiz gerekiyor bunu nasıl yapıyoruz tabiki de Memsourse sayesinde ama nasıl? (Gülerler). Tamamladığım verileri atıyorum ve (anlaşılmaz) paslıyorum.

Redaktör 2019-1: Merhaba ben baş redaktör bu arada (gülerler)

Yukarıda görüldüğü gibi öğrenciler ben ve biz dili kullanarak ifadelerini oluşturmakta, profesyonel bir izlenim oluşturmak için uzman açıklamalarına başvurmaktadırlar. Esprileri genelde şirkette ayrıcalıklı olma (baş redaktör), en çok ihtiyaç duyulan üye olma (çeviremediler beni çağırdılar), sıkıcı bir sabaha uyanma (iş olmadığı için) ve torpille işe girmeyi açık açık söyleme gibi topluluğa ait arka plan beklentilerine karşıt durumlar yaratma üzerine kuruludur.

5. ETNOMETODOLOJİK ÇÖZÜMLEME

Çalışmanın tüm katılımcıları ile ilgili nicel verilere göre çoğunda nesnel bir özne kullanımı (bir nesneyi özne olarak kullandıkları veya hiç özne kullanmadıkları), etken cümle yapısında konuşma, isim cümlesi kullanma veya yüklemsiz konuşma, gündelik eylemlerine dair ipuçları verme, Türkçe ifadeleri kullanma, beklenti içerisinde konuşma, net ve kararlı konuşma, durumu tanımlama ve durumu tanımlarken örtük genel konuşarak karşı tarafın anlaması yönünde bir beklenti içerisinde olma, daha önceden topluluk içerisinde bulunan ortak bilgilere göre hareket edebilecekleri ortaya konmuştu. 57 katılımcının tamamının indeksselliğine bakıldığında ise en çok nesnel bir ifade biçimini tercih ettikleri, bunun dışında da en çok “ben”, “o” ve “biz” kişileryle ifadelerini oluşturdukları gözlemlenmişti. Kullandıkları özne ve yapılan açıklama/ deneyim kime ait olduğu ve aynalama / gördüğü gibi aktarma yapıp yapmadığına dair kodlar arası bağa göre seçimlerde bireyselleşen farklılıklar görülmektedir. Gruplar aşağıdaki etnometodolojik öğeler açısından incelenmiştir.

- Pratik eylemler: grupların gündelik pratik eylemleri ve oluşan farklılıklar,
- İstikrarlı özellikler ve süreç: gruplara dahil üyelerin bireysel anlamlandırma süreçlerindeki istikrarlı öğeler,
- İndeksellik (dizine/ bağlama gönderim): grup içerisindeki bireylerin ifade etme yöntemlerinde başvurdukları zamir ve kişi kullanımının kimleri neleri anlatmada kullanıldığı,
- Refleksivite: gruplara bağlı bireylerin tüm bu anlamlandırma süreçlerinde ifade etme biçimlerini ve ifade etmek istedikleri şeyleri nasıl oluşturdukları,
- Arka plan beklentileri: katılımcıların ifadelerinden ortaya çıkarılabilen beklentileri ve anlamlandırma yöntemlerini hangi beklentiler ile oluşturdukları
- Vesaire kuralı: üyelerin vesaire kelimesi bağlamında kullandığı ifadelerle karşısındakinin hangi bilgileri bildiği ve tahmin edebileceği yönünde hareket ettiği.

5.1. Çözümleme Yöntemi

Üyelerin kullandıkları bağlama gönderimli ifadeler, refleksif unsurlar ve vesaire kuralı çerçevesindeki ifadeleri tek tek incelenmiş ve kodlanmıştır. Kodlamalardan, belge ve odak grupların nicel ve nitel dağılımları incelenmiş, istikrarlı özellikleri

hem üye hem de grup bazında değerlendirilmiştir. Yine üyelerin kişi, zaman, çatı seçimi ve vesaire kuralı çerçevesinde değerlendirebileceğimiz “tabiki” gibi ifadeleri dikkate alınarak arka plan beklentileri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Verilerin tamamı Maxqda 2020 programında önce ekte görülen cevapların kategorize edilmesi ile oluşturulan kodlar üzerinden gözlemlenmiş, ardından bunun sadece kişilerin ne düşündüğünü anlamaya yetecek bir sınıflama olması sebebi ile etnometodolojik öğelerden oluşturulan yeni bir proje ile kodlanmıştır. Oluşan kodların sıklığına göre yerleştirilmiş kod bulutu aşağıdaki gibidir.

Şekil 13: Kod Bulutu

Kod sistemi üzerinden üyelerin grup içerisinde ve bireysel olarak kod matris tarayıcısı ve kod ilişkileri tarayıcısı çıkartılarak Maxqda programı üzerinden elde edilen bulgular üyelerin anlamlandırma yöntemlerini yorumlama da kullanılmıştır.

5.2. Maxqda Tekniği

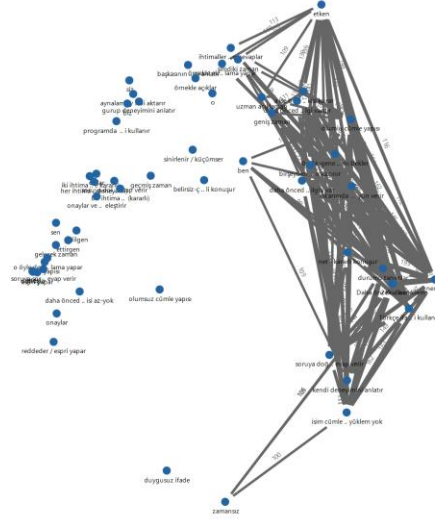
Nitel veri analizi programı olan Maxqda çalışmada ilk olarak deneme sürümünde kullanılmış, daha sonra Maxqda 2018 doktora öğrencisi lisansı ile uygun fiyata edinilmiş ve çalışmanın uzaması sebebi ile son olarak Maxqda 2020 kullanıcı lisansı alınarak çalışma tamamlanmıştır. Yapılan her sesli, görüntülü ve basılı materyal üzerinde nitel çalışmanın yanı sıra karma çalışmalara da izin veren programda tüm görüşme ve gözlem verilerinin yazılı materyal üzerine deşifre edilmesi tercih edilmiş ve elde edilen belgeler grupların nicel karşılaştırması ve nitel analiz üzerindeki

görsel araçlardan kod matris tarayıcısı, kod ilişkiler tarayıcısı ve kod haritası kullanarak incelenmiştir. Bunun yanı sıra Maxdicto kullanılarak katılımcıların Türkçe ve Yabancı terimler kullanma oranlarına bakılmıştır. Yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış bireysel ve odak grup görüşmeleri dahil tim deşifrelerin ayrı belgelere paragraflar halinde yazılması sonucu tüm katılımcıların verileri odak grup katılımcısı gibi bireysel incelenebilmiştir.

Çalışmada kod haritaları genel, grup ve bireysel istikrarlı öğeleri görebilmek için kullanılmış, kod ilişkileri tarayıcısı (programın seçtiğiniz üyeler ya da tüm belge/ belge gurubu üzerinde kodların kesişimi ve kodların birlikte oluşumu ile ilgili analizlere olanak tanıyan bölüm) bireysel, grup ve genel olarak Refleksivite ve anlamlandırma yöntemlerinin analizinde kullanılmıştır. Son olarak grup içi bireysel kod dağılımlarını incelemek için kod matris tabloları kullanılmıştır.

5.2.1. Çevirmenlerin Anlamlandırma Yöntemleri

Etnometodolojide birtakım şeylerin belirli bir hipotez dahilindeki istikrarına değil “süreç hipotezine” bakılır (Coulon, 2015, 28). Süreç hipotezini grup bazında değerlendirebilmek için çevirmenlerin Etnometodoloji ana kodunda (tüm etnometodolojik öğelerin birleştirildiği ana kod) grupların ve bireylerin kod haritalarına bakılmıştır. Bu sayede istikrarlı özelliklerin süreci analiz edilebilmektedir. “Aktörlerin kurallara göre davrandıklarını veri olarak almak yerine, onların bu kuralları uygularken kullandıkları metotları” (2015, 29) incelemek bize onların anlamlandırma yöntemleri ve içlerinde bulundukları ağ hakkında bilgiler vermektedir. Kod haritaları bireysel ya da grup özelinde en çok kullanılan kodları ve bunların birbiri ile ilişkisini vermektedir. Bu da üyelerin bilgiyi “nasıl ürettiklerini, müzakere ettiklerini ve dili bir kaynak olarak nasıl kullandıklarını” (2015, 29) göstermektedir. Bu aynı zamanda üyelerin pratik eylemleri hakkında da bilgi vermektedir. Çünkü üyelerin ifadeyi ve bilgiyi “nasıl ürettikleri, müzakere ettikleri, dili nasıl kullandıkları” onların “pratık icralarıdır”. Aşağıda çevirmenlerin (7 çevirmen) kod haritası görülmektedir.

Şekil 14: Çevirmenler- Etnometodoloji Kod Haritası

Üyelerin “BDÇ’nin mesleğe katkısı”, “BDÇ ile çalışırken ilk dikkat ettikleri şeyler” ile ilgili ifadeleri incelenmiştir. Bu ifadeler üyelerin BDÇ ile pratik deneyimlerini ve mesleki hayatlarındaki beklentilerini ortaya koymaktadır. Çevirmenler mesleğe katkı ile ilgili “benzer metinlerle uğraşmama, tutarlılık, eksik çeviri veya çeviri hatalarını önlemesi, hız, iş gücünde kazanç, daha kolay proje yönetimi, ekip çalışması, çeviri belleği, otomatik doldurma, koordinasyon, çevirmenin iş yükünü artırması, patronlara yaraması” (Çetin, Ataseven, 2020, 87) ifadeleri kullanmışlardır. Buradan yola çıkarak mesleki hayatlarındaki pratik gündelik eylemleri ve beklentileri ile ilgili “benzer metinler üzerinde uğraşmaktan [...] hoşlanmadıkları, hata yapılabilirliği ön gördükleri, ekip çevirisini yadırgamadıkları, hız ve iş gücünde kazanç beklentisine sahip oldukları” (Çetin, Ataseven, 2020, 87) söylenebilir. Çevirmenlerin gündelik pratik eylemleri bir üst denetim mekanizmasına bağlı devam eder. Serbest çalışıyor olsalar bile durum böyledir. “Sözleşme imzalıyorsun” şeklindeki bir ifade bu denetimin sınırlarını da ortaya koymaktadır.

Çevirmenlerin çeviri belleğinden gelen eşleşmelerle ilgili yaklaşımları incelendiğinde şunlar söylenebilir. ÇB eşleşmelerine sadık kalmak zorunda olanların düşüncelerini, “sözleşme” veya “müşteri isteği” belirlemektedir (Çetin, Ataseven, 2020, 88). Dolayısıyla bu üyelerden BDÇ kullananların, eşleşmelerle ilgili anlamlandırmaları “patron veya müşteri tarafından belirtilen birtakım yönergeler doğrultusunda, sorumlu oldukları kişilerin beklentilerini ön plana alarak ya da kendi menfaatlerini düşünerek” (Çetin, Ataseven, 2020, 88) oluşmaktadır. Çünkü

çevirmenin hangi eşleşme oranında ne kadar ödeme alacağı belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme katılımcısı Çevirmen X, BDÇ ve eşleşmeler ile ilgili düşüncelerini oluştururken müşteri memnuniyetini ve kendi memnuniyetini birleştirerek oluşturmuş görünmektedir (Çetin, Ataseven, 2020, 90).

Tablo 3: Çevirmenler/ ÇB Eşleşme- Sadakat

Moderatör: Eşleşmelerde belirli yüzdelerde değişiklik yapacaksam ile görüşmem gerekir, çünkü...

EA- kullanır:

Guv'nor- kullanır: Görüşme yapamam, baştan sözleşmeyi imzalamışım.

Mbassador: Firma ile görüşme yapmak lazım. emek vermeden, karşılığı olacak mı bilmek gerekir.

MSA-kullanır: Geri bildirim almak tercümanın kendini geliştirmesi adına çok önemli. Çeviri işletmeleri de QA raporlarını yalnızca tercümandan ücret kesmek yönünde bir bahane olarak kullanmak yerine, başarılı tercümanları da ödüllendirmeli.

Çevirmen X: öncelikle müşteri bizden proje tarihi fark etmeksizin bir sonraki yapacağımız projenin tamamen tutarlı olmasını istiyor. ... Bu doğrultuda çeviri yapmamızı istiyorlar bizden zaten.

Mesela müşterinin bize gönderdiği ve daha önce onaylanmış çevirileri PROGRAM Z zaten kilitliyo, biz o sekmelerde herhangi bir şekilde değişiklik yapamıyoruz. ...

... Nasıl olsa yüzde ellisi çevrilmiş, ben bunu normalde üç saatte çevirmem gerekiyorsa bir buçuk saatte bitirdim çünkü yüzde ellisi bu şekilde bi hesap yapabilirim. Geri kalanlar da açıkçası yok sayabilirim ... Bana müşteri burdan size ödeme yapmıcaz derse bunu gayet normal karşılarım. Çünkü fazla bir efor sarf etmiyorum. ...

Yazılı görüşme katılımcıları eşleşmelere sadık kalma ile ilgili yaklaşımlarını “yaptıkları sözleşme”, “müşterinin beklentisi” ve “ücretlendirme” üzerinden anlamlandırmışlardır. Yarı yapılandırılmış görüşme katılımcısı Çevirmen X ise tam zamanlı (maaş anlaşmalı) bir çevirmen olup, satış ve pazarlama ile ilgili kısımlarda da yer aldığı için, yani müşteriyle de birebir muhattap olduğu için, az eşleşme ya da çok eşleşme olması gibi bir durumun gelirine etkisini yaşamamaktadır. Aynı zamanda müşteri ile bağlantı sürecini bildiği için de eşleşmeleri kabul ederken “müşteri memnuniyetine” ve “kendi memnuniyetine” göre hareket eder ve BDÇ eşleşmelerini bu şekilde anlamlandırır. Dolayısı ile çevirmenin burada gelir kaybı kaygısı yaşamaması ve ticari anlaşmalar sürecine dahil olması onun BDÇ ve eşleşmeleri anlamlandırmasını etkileyen bir faktördür. Çünkü diğer çevirmenler “yaptıkları sözleşme”, “müşterinin beklentisi” ve “ücretlendirme” üzerinden değerlendirirken Çevirmen X için “sözleşme” ya da “ücret” bağlayıcı kriterler değildir.

Operasyon müdürünün ise BDÇ kullanımı ve eşleşmeler üzerine kullandığı ifadelerden teknik metin çevirilerinde ve edebi metin çevirilerinde farklı fikirlerde olduğu gözlemlenmektedir. Çalıştığı şirketteki işleyiş ve eşleşme kabulünden bahsederken yönetici olarak farklı bir bakış açısı ile değerlendirmiş, bireysel olarak (hobi olarak) yapmakta olduğu edebi çeviride BDÇ'yi kullanırken eşleşmeler ile

ilgili farklı bir değerlendirme yapmıştır. Buradaki değişken sadece metin türü değil aynı zamanda üyenin hangi konumdan bunu değerlendirdiğidir. Eşleşmeler ve onlara sadık kalma ile ilgili edebi ve teknik metin çevirisini karşılaştırdığı bölümlerde (çevirmen kimliğiyle) kendini aşağıdaki gibi ifade etmiştir.

Tablo 4: Operasyon Müdürü Y / ÇB Eşleşme- Sadakat

Operasyon Müdürü (çevirmen kimliğiyle): ya hayır edebi çeviri sonuçta yazarlık diyebileceğimiz bir şey aslında yeniden bir şeyi yaratıyorsunuz yani. Yazarlık değil belki ama yeniden yaratıcılık söz konusu, o yüzden ben o kadar da bağlı kalmaya gerek olduğuna inanmıyorum.

Operasyon Müdürü (çevirmen kimliğiyle): bellekten ziyade, yani belleğin en önemli aradığı nokta tutarlılık. Mesela eğer araştırma kitabı çeviriyorsanız bir şeyi defalarca hatırlamak not etmek yerine belleğe aldığınızda bir atıyorum şehir ismi olabilir İngilizcedeki, onun Türkçeye çevirisinde birkaç kez araştırmak yerine tek seferde bellekten alabiliyorsunuz böyle bir faydası var. Ama çeviriyi azaltma konusunda her hangi bir yardımı yok tabiki yükü azaltma konusunda çevirmene benzer metinler çıkmıyor, edebi olunca. Yani benzer metin oranı %1 falandır diyim ben.

Operasyon Müdürü (çevirmen kimliğiyle): şimdi teknik çeviriyle edebi çeviriyi gerçekten Cat Tool açısından yan yana değerlendirmenin hiçbir imkanı yok çünkü bambaşka alanlar. Yani teknik çeviride mesela medikal bir çeviride tabiki bir stetoskopun nasıl bağlanması gerektiği sabittir yani. Ama diğer tarafta yaratıcılık söz konusu. Burda yaratıcılık göremezsiniz, diğer tarafta teknikte. Yani neyse odur çünkü bir hastanın sağlığı söz konusu. Ama diğer tarafta yaratıcılığınızı istiyor o yüzden belleğe uymayı hiç kimse talep etmez zaten, hiç zannetmiyorum. Dediğim gibi, ancak tutarlılıkta yardımcı olabilir o da geçmiş kendi çevirinize bakarsınız. Size hiç kimse bir önceki çevirinin belleğini gönderip buna göre yap demez yani. Çünkü onu da kimse kabul etmez. Şu an için...

Burada dikkat edilmesi gereken katılımcının teknik metin çevirilerinin yapıldığı alanlarda müdür konumunda olması dolayısıyla oradaki yapılan çevirileri müdür gözü ile yorumlaması (yönetici bölümünde detaylı anlatılmaktadır), edebi metinlerde ise bireysel çalıştığı ve çevirmen olarak kullandığı için çevirmen gözü ile yorumlamasıdır. Yönetici bölümünde üyenin tam ifadeleri ve açıklamaları görülebilmektedir ancak operasyon müdürü Y'nin eşleşmeleri yönetici gözü ile değerlendirirken “müşteri memnuniyetine” ve “sözleşmelere” göre hareket etmekte olduğu söylenebilir. Yönetici kimliğindeyken eşleşmelerin çevirmen için kolaylık olduğunu, diğer taraftan ise çevirmenlerin bunlara uyması gerektiğini düşünür. Ancak çevirmen kimliğine büründüğünde artık Operasyon Müdürü diğer çevirmenlerden farklıdır. Ona göre edebi metinlerde O'nun alışkanlığı olduğu için BDÇ kullanımı pratiklik kazandırmaktadır. Hiç kullanmayan için eşleşmeler, metnin bölümlere ayrılıyor oluşu, etiketler bir problem oluşturabilir, kişiyi yavaşlatabilir. Anlamlandırırken her iki metin türünü de kıyaslar. O sadece edebi metinlerde BDÇ çevirmenliği yapmaktadır. Teknik metinlerde BDÇ ile çalışan bir yöneticidir ancak daha önceden de çevirmen konumunda aynı şirkette çalıştığı için teknik metin çevirisinde de BDÇ kullanmıştır. Dolayısıyla çevirmen gözüyle çalıştığı edebi

metinlerde BDÇ ile gelen eşleşmeleri değerlendirirken “metin türünü” ve “ metnin tutarlılığını” dikkate alarak anlamlandırma yapar.

Çevirmenlerin bireysel farklılıkları olsa da özellikle eşleşmeler konusunda bağlı bulundukları üst denetim mekanizması ve ücretlendirme ya da sözleşme genelinde anlamlandırma yaptıkları söylenebilir. Bu bağlı durumların yanında çevirmenlerin metin türüne göre de farklı değerlendirmeler yapabildiği söylenebilir. Metin türü ve sözleşme, müşteri gibi bağlı durumların yanı sıra çevirmenlerin ifadelerinde de detaylı incelemelere gidilmiştir. Bireylerin bağlama gönderimli ifadelerine ve refleksivitelere bakılarak arka plan beklentileri incelenmiştir.

Garfinkel’in kavramlarından İndekssellik (bağlama gönderimlilik) dilbilimde de geçen “anlamalarını kullandıkları bağlamlardan alan “ben”, “sen” gibi ifadelerin” analiz edilmesidir ve “bir sözcük veya ifadenin anlamı konuşmacının biyografisi, asıl niyeti, dinleyici ile arasındaki özel ilişki ve aralarında daha önce geçen konuşmalar gibi bağlamsal faktörlerden gelir” (Coulon, 2015, 29). Aşağıda profesyonel çevirmen olarak çalışmakta olan üyelerin kişiler kodları, bu kişilerle kimin deneyimini anlattıkları ve sorulan sorulara cevap verirken durumu tanımlamaya gitme sıklıkları ile bu sırada aynalama yapıp yapmadıkları kod matris tablosu incelendiğinde daha açık görülebilmektedir.

Tablo 5: Kişiler, Deneyim ve Aynalama Kod Matris Tablosu

	Nesnel	Ben	Sen	Siz	Biz	O	Onlar	Gurup deneyim	Başkası / hayali	Kendi	Durumu tanım	Ayna	TOPLAM
Operasyon Müdürü Y	78	42	2	17	35	17	22	35	5	34	75	14	376
EA	20	12	0	0	0	1	3	0	1	25	26	0	88
Msa	21	8	0	0	1	15	4	1	10	22	26	0	108
Dilmen	8	3	0	0	0	3	0	0	1	10	11	0	36
Guv'nor	51	24	9	16	9	24	11	7	25	41	33	18	268
mert70	11	5	0	0	0	1	0	0	2	11	12	0	42
MBASSADOR	24	7	0	0	0	6	3	0	6	21	23	0	90
Çevirmen X	63	46	1	33	25	25	5	28	19	27	26	23	321
TOPLAM	276	147	12	66	70	92	48	71	69	191	232	55	1329

Görüldüğü üzere yazılı görüşme katılımcılarından çevirmen EA en çok “nesnel” dil ve “ben” dilini kullanır ve “kendi deneyimleri” üzerinden anlatır. MSA adlı katılımcı ise en çok “o” dili olmanın yanı sıra “nesnel”, “ben” ve “onlar” kişilerini kullanır ve çoğunlukla “kendi deneyimleri” ve “başkasının veya hayali bir kişinin” üzerinden durumları açıklar. Dilmen adlı kullanıcı ağırlıklı olarak “o” kişisini kullanmanın yanı sıra “nesnel” ve “ben” kişilerini kullanarak başkasının veya hayali bir kişinin deneyimi veya kendi deneyimi üzerinden durumları açıklar. Guv'nor adlı katılımcı ağırlıklı olarak “onlar”, “o”, “sen” kişilerini kullanmanın yanı sıra “nesnel”

özne, “ben” kişisi ve “biz” kişilerini de kullanır. Bu kişiler ile “kendi deneyimi” ve “başkalarının ya da hayali kişilerin deneyimini” anlatır ve durumları bu şekilde açıklar. Mert70 adlı katılımcı “ben”, “o” ve “nesnel” özneler kullanırken yine “kendi deneyimi” ve “başkasının ya da hayali bir kişinin deneyimi” üzerinden durumu açıklar. Mbassador adlı katılımcı çoğunlukla “nesnel” özne kullanır ancak bunun yanı sıra “ben”, “o” ve “onlar” kişilerinden bahseder ve bu yöntemle en çok “kendi deneyimlerini”, bunun dışında da “başkası ya da hayali bir kişinin deneyimini” ortaya koyar. Yüz yüze görüşme katılımcısı çevirmen x ise “nesnel” özne, “ben” dili, “siz”, “biz” ve “o” kişileri ile konuşarak çoğunlukla grup deneyimini, bunun yanı sıra da “başkasının ya da hayali bir kişinin deneyimini”, son olarak da kendi deneyimini anlatır.

Garfinkel’in kavramlarından Refleksivite; üyeler arasında var olan bir kodun açığa çıkarılması değil, “kodun gerçekleşme biçiminin” açığa çıkarılmasıdır (2015, 35). “Kod kişinin onu ortaya çıkarmaya çalıştığı durumun dışında var olmaz. Araştırmacı ile etkileşim bizzat kodun ifadesidir” (2015, 35). Yani üyeler anlamlandırıp, ifade ederken nasıl bir metot kullandıkları sorulsa bile bunu anlatmaz, anlatamaz ve hatta çoğunlukla karşıdaki kişinin/araştırmacının bu kodun farkına varması gerektiğini varsayacağından sorulmasına dahi sinirlenecektir. “Üyeler eylemlerinin refleksif karakterinin farkında değildir, eylemin refleksif karakterinin farkına vardıklarında pratik eylemleri sürdürmekte zorlanacaklardır. Bunlara aynı zamanda durumsal pratikler denir” (2015, 35-36). Aşağıda çevirmen üyelerin ifadelerinde hangi zaman kurgusunda ve hangi cümle çatısıyla konuştukları görülmektedir. Bu kodlamalar İndeksellik kodu ile karşılaştırılmıştır.

Kod Sistemi	EA	Msa	Dil...	Guv...	mer...	MB...	Çev...
ethnometodolojik öğeler							
refleksivite							
zaman							
zamansız							
şimdiki zaman							
geçmiş zaman							
geniş zaman							
gelecek zaman							
çatı							
ettirgen							
işteş							
dönüşlü							
isim cümlesi ya da yüklem yok							
edilgen							
etken							

Şekil 15: Çevirmen- Zaman ve Cümle Çatısı

Buna göre üyelerden EA’nın ağırlıklı olarak nesnel bir özne ile zamansız bir şekilde dönüşlü çatıda konuştuğu söylenebilir. Bu yöntemle de en çok kendi

deneyimlerini anlattığı söylenebilir. Üyelerden MSA “o” ve “nesnel” bir dille geniş / gelecek zaman örgüsünde ettirgen ve edilgen bir çatıda “kendi deneyimi” veya “başkasının hayali birinin deneyimlerini” anlatır. Üyelerden Dilmen “o”, “nesnel” ve “ben” dili ile zamansız, şimdiki zaman, geçmiş zamanda ettirgen ağırlıklı bir yapıda çoğunlukla başka biri ya da hayali bir kişinin deneyimini ya da kendi deneyimini anlatmaktadır. Üyelerden Guv’nor ağırlıklı olarak “onlar” ve “sen” gibi kişilerle geçmiş ve geniş zamanda ifadeleri ettirgen, etken çatılarda kullanarak “kendi deneyimi” veya “başkalarının ya da hayali bir kişinin deneyimini” anlatır.

Üyelerden Mert70 “ben”, “o” kişileri ile şimdiki zaman, geniş zaman ve en çok zaman çekimlemesi yapmadan, isim cümlesi veya yüklemi olmayan ifadeleri kullanarak kendi deneyimi veya başkasının veya hayali birinin deneyimini anlatır. Üyelerden Mbassador nesnel özne ya da ben gibi kişilerle herhangi bir zaman dilimine oturtmadığı ya da şimdiki zaman, geniş zaman ve gelecek zaman kullanarak edilgen bir çatı ağırlığında kendi deneyimlerini ve başkasının ya da hayali bir kişinin deneyimlerini anlatır. Üyelerden Çevirmen X nesnel özne, ben ve siz özneleri ile zaman çekimi yapmadan ya da yaptığı şimdiki zaman, geniş zaman ağırlıklı bir zaman çekimi ile ettirgen çatı başta olmak üzere etken çatı ya da isim cümlesi veya yarım ifadeler kullanarak gurup deneyimini, bunun yanı sıra da “başkasının ya da hayali bir kişinin deneyimini”, son olarak da kendi deneyimini anlatır. Bu kullanımların üyelere özel olan Refleksivite yani anlamı inşa etmede kullandıkları gizli kodlar olarak değerlendirildiğinde dil seçimi ile anlam kazandığı söylenebilir. Üyelerin ifadeleri dinleyicide yarattığı izlenimler ve genel cümle yapısı açısından kodlandığında dil seçimi ana kodu altında aşağıdaki tabloda belirtildiği gibi kodlanmıştır.

Kod Sistemi	EA	Msa	Dil...	Guv...	mer...	MB...	Çev...
etnometodolojik öğeler							
refleksivite							
dil seçimi							
uzman açıklaması	7	15	3	27	2	12	22
programda geçen yabancı ifadeleri kullanır		3		11			23
Türkçe ifadeleri kullanır	26	26	11	35	12	29	40
a ise b koşul ilişkisi kurar	13	17	4	26	4	13	30
net - kararlı konuşur	24	25	8	30	7	25	23
belirsiz-çok-yarım ihtimalli konuşur	1	4	4	11	6	7	41
olumsuz cümle yapısı	5	4	4	21	5	10	17
olumlu cümle yapısı	19	21	5	36	4	13	37
soru yapısı				3			2

Şekil 16: Çevirmen- Dil Seçimi

Buna göre EA'nın nesnel bir özne ile zamansız bir şekilde dönüşlü çatıda kendi deneyimlerini anlatırken en çok Türkçe terimleri ve net-kararlı ifadeler kullandığı ve ağırlıklı olarak olumlu cümle yapısında konuştuğu söylenebilir. MSA "o" ve "nesnel" bir dille geniş / gelecek zaman örgüsünde ettirgen ve edilgen bir çatıda "kendi deneyimi" veya "başkasının hayali birinin deneyimlerini" anlatırken yine Türkçe terimler ve kararlı ifadeler kullanmakta, bunun yanı sıra olumlu cümle yapısı, koşul ilişkisi kuran ifadeler ve uzman açıklaması gibi görünen ifadelere başvurmaktadır.

Üyelerden Dilmen "o", "nesnel" ve "ben" dili ile çeşitli zaman yapısında ettirgen çatı ile başka biri ya da hayali bir kişinin deneyimini ya da kendi deneyimini anlatırken en çok Türkçe terimler, uzman açıklamasına başvururken koşul ilişkisi, net/ kararlı ifade, belirsiz/yarım ihtimalli ifade, olumsuz ve olumlu ifadelere hemen hemen eşit oranlarda başvurduğu görülmektedir. Guv'nor "onlar" ve "sen" gibi kişilerle geçmiş ve geniş zamanda ettirgen, etken çatılarla "kendi deneyimi" veya "başkalarının ya da hayali bir kişinin deneyimini" anlatırken olumlu cümle ve Türkçe terimler olmak üzere net/ kararlı, uzman açıklaması ve koşul ilişkisi içeren ifadeler ile konuşmayı seçer. Takım lideri de olan Guv'nor yer yer kendini olumsuz cümleler, belirsiz/ yarım ihtimalli ve programda geçen yabancı ifadeleri kullanarak anlatır. Guv'nor 3 defa verilen sorulara açıklamayı soru cümlesi ile yapmayı tercih etmiştir.

Mert70 "ben", "o" kişileri ile şimdiki zaman, geniş zaman ve en çok zaman çekimlemesi yapmadan, isim cümlesi veya yüklemi olmayan ifadeleri kullanarak kendi deneyimi veya başkasının veya hayali birinin deneyimini anlatırken ise en çok Türkçe terimleri kullanarak net / kararlı ifadelere başvurur. Net/ kararlı ifadelere yaklaşık oranda belirsiz/ yarım ihtimalli ifadeler kullanan üyenin kurduğu olumsuz cümle olumlu cümleden bir fazladır. Kurduğu olumlu cümle kadar koşul ifadesi bulunmaktadır.

Üyelerden Mbassador'ın nesnel özne ya da ben gibi kişilerle herhangi bir zaman dilimine oturtmadığı ya da şimdiki zaman, geniş zaman ve gelecek zaman kullanarak edilgen bir çatı ağırlığında kendi deneyimlerini ve başkasının ya da hayali bir kişinin deneyimlerini anlattığı ve en çok Türkçe terimlerle net kararlı konuştuğu görülmektedir. Bunu dışında kurduğu olumlu cümle sayısı kurduğu koşul ilişkisine eşittir ve buna yakın oranda da uzman açıklaması gibi görünen ifadesi

bulunmaktadır. Bunun dışında olumsuz cümle yapıları ve belirsiz / yarım ihtimalli ifadeler kullanır.

Çevirmen X nesnel özne, ben ve siz özneleri ile zaman çekimi yapmadan ya da yaptığında şimdiki zaman, geniş zaman ağırlıklı bir zaman çekimi ile ettirgen çatı başta olmak üzere etken çatı ya da isim cümlesi veya yarım ifadeler kullanarak gurup deneyimini, bunun yanı sıra da “başkasının ya da hayali bir kişinin deneyimini”, son olarak da kendi deneyimini anlatırken, en çok belirsiz / yarım ihtimalli ifadeler kullanır ve Türkçe terimler kullanarak konuşur. Ancak kullandığı Türkçe iterim içeren ifadelerin yarısı kadar da programda geçen yabancı terimleri kullandığı bölümler yer almaktadır. Ağırlıklı olarak olumlu cümle yapısında konuşan üyenin yine çoğunlukla koşul ilişkisi kurduğu ve bunun dışında programda geçen ifadelere başvurduğu sayıda net / kararlı konuştuğu, yakın oranda uzman açıklaması yaptığı ve olumsuz cümle kurduğu görülmektedir. Bu katılımcı da Guv’nor’a benzer bir şekilde bazı durumları soru cümlesi ile açıklamıştır.

Garfinkel’in de dediği gibi “üyelerin eylemlerinin refleksif karakterleri” (Garfinkel, 2014, 8) ile ilgili betimlemelere dikkat edilmelidir. Üyelerin oluşturdukları Refleksivite arka plan beklentilerini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Aşağıda üyelerin ifadelerine ve yukarıda bahsedilen refleksiviteleri ile sundukları arka plan beklentilerine yer verilmiştir. Üyelerin kullandıkları bu yöntemlerden yola çıkarak ifadelerini de bu beklentiler düzleminde oluşturmaları, onların bu gizli kodu benimseyerek anlamlandırma yaptıklarını göstermektedir. Bu şekilde hem yazılı görüşme katılımcısı olan çevirmenlerde, hem yarı yapılandırılmış görüşmelerde çevirmenlerde çok sayıda arka plan beklentisi içeren ifade ile karşılaşmıştır.

Bu aslında şaşırılacak bir durum değildir. Sadece çevirmenler değil tüm üyeler, hatta toplum içerisinde bireyler bir takım arka plan beklentilerine göre hareket eder ve konuşmalarını bu beklentileri üzerine inşa ederler (Garfinkel, 2014, 61). Örnek olarak sunulan bu bölümde sorulan soru bireylerin arka plan beklentilerini ortaya çıkarmalarını amaçlayan bir yapıda hazırlanmıştır. Patlak teker örneğinde olduğu gibi bir sorunun değişik versiyonlarda sorulmasının arkasında bir beklenti olduğunu hissetmeleri ve tepkilerini ortaya koymalarını sağlamaktır.

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden çevirmenlik /redaktörlük / editörlük/ yöneticilik yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz? Bu üç soru

da geçmiş ve şimdi üzerine kurgulanmış, ilk soruda siz öznesi ile soruyu okuyan / duyan hedeflenmiş, tercih etmek kelimeleri ile başka olasılıklar düşündürülmüş ve bilinçli bir seçim olup olmama durumu sorgulatılmış, soru mesleğin adı konarak tekrar edilmiş ve okuyan / duyan kişinin şaşırması, aynı soru olduğunu sorgulayıp, arkasında başka bir niyet olup olmadığının akıllarına gelmesi amaçlanmış, son soru ile tercihleriyle bağlantılı bir sorgulamaya girerek umduğu ve bulduğunun kıyaslamasına (geçmiş-şimdi kıyaslaması) gitmeleri hedeflenmiştir.

Diğer taraftan meslekle tanışma süreçlerini kısaca anlatması hedeflenen üyeler pratik gündelik eylemlerine bakış açılarını da paylaşacaklardır. Üyeler daha önce eğitim bilgileri ve asli görevleri ile ilgili bilgileri paylaşmış oldukları için burada yaptıkları açıklamalar onların bir taraftan soruyu daha derin incelemesine bir taraftan da daha detaylı bilgi verebilmelerine olanak sağlayacaktır. Buna göre üyelerden EA, Dilmen ve Mert70 sorulara diğerlerine göre daha kısa yanıt vermişlerdir. Bu üç üyeden EA mütercim tercümanlık eğitimi almış ve çevirmen olarak çalışmakta, Dilmen İngiliz edebiyatı okuyup asli görev olarak memur olarak çalışmakta, yan iş olarak çevirmenlik yapmakta, Mert70 ise İngilizce öğretmenliği okuyup yine aynı alanda yaptığı yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarında çeviri ile bağlantılı çalışmış, asli görevi öğretmenlik olup yan iş olarak çevirmenlik yapmaktadır. Diğer üç kişi ise daha uzun cevap vermiştir. Bunlardan MSA mütercim tercümanlık eğitimi almış, çevirmen olarak çalışmaktadır. Guv'nor ise kimya mühendisliği okumuş ancak asli görev olarak çevirmenlik yapmaktadır. Mbassador lisansta siyasal bilimler, yüksek lisansta uluslararası ilişkiler okumuş olup sözlü çevirmen olarak çalışmakta, ara sıra da yazılı olarak çeviri yapmaktadır.

Tablo 6: Çevirmenler- Meslek Tercih Sebebi

Moderatör: Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden çevirmenlik yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz? EA Çevirmenlik küçük yaştan beri hayalimdeki meslekti, keyifle yapıyorum. (Nesnel özne, Türkçe terim- üye tarafından en sık kullanılan refleksivitelere ikisi var, net /kararlı bir ifade ile başlar. Geçmişten başlayıp şimdiye getirir) (APB: nesnel bir ifade ile net bir izlenim yaratabilirim. Geçmiş şimdi arasında bağ kurarak bağlaç kullanmaya gerek olmadan da aradaki anlam bağı verebilirim.) Msa Kültür üzerine çalışmalar yapmaktan, dilin sınırlarını zorlamaktan hoşlanıyorum. Teknoloji alanındaki ilgimi çeviri eğitimimle birleştirebileceğim en uygun işlerden birini yapıyorum. (Etken, şimdiki zaman, gelecek zaman, ben, kararlı ifade, koşul ilişkisi, uzman açıklaması) (APB: Geçmiş sadece çeviri eğitimim diyerek hatırlatabilirim. Ben dili kullanarak kendi kararım olduğunu anlatabilirim. En uygun diyerek başka uygun meslekler de olabileceğini düşündürebilirim. Kıyaslama ile karşımda başka seçenekler olduğunu, ben dili ve şimdiki zamanla kendi tercihimde kararlı olduğumu ifade edebilirim) Guv'nor Para kazanmak amacıyla tercih etmek zorundaydım ama daha sonra bu işte iyi olduğumu fark ettim ve gitgide keyif almaya başladım. Takım liderliğine kadar yükselince, işinize yabancılar tarafından değer verildiğini görünce ve iyi de para kazanınca ister istemez mesleğinizi seviyorsunuz. (Etken, edilgen, geçmiş, şimdi, ben, siz) (APB: ben dili ile başlayıp siz dili ile hem
--

genellemeye gider hem de dinleyicinin de olaya katılmasını sağlayabilirim. Edilgen ifade başkaları ile benim aramda bağ kurar.)
Dilmen Keyif aldığım için tercih ettim. (Etken, geçmiş, ben) (APB: iki geçmiş arasında için ile kurduğum bağ kısa yoldan kişisel kararlılığımı anlatır.)
Mert70 Tamamen duygusal ama keyif almak da önceliğim (isim cümlesi ya da yüklem yok, nesnel, geniş, ben) (APB: sezdirimsel bir bildirim kullanarak, espri kullanarak, söylemek istemediklerimi de anlatabilirim. Olumlu bir ifadeden önce “Ama” bağlacı kullanarak “olumsuz bir şey var ama söylemek de istemiyorum” anlamını yaratır. Karşımdaki de beni anlar.)
MBASSADOR İletişimciyim, 4 yabancı dil konuşuyorum, dillerimi en güzel böyle değerlendiriyorum. Birçok ortama girdiğim için, çok şey öğreniyorum ve keyif alıyorum. (Etken, geniş, şimdiki zaman, ben, isim cümlesi ya da yüklem yok) (APB: ben dili ile özelliklerimi sıralamak karşımdaki için bir neden olarak algılanır. Kıyaslama ile karşımdakine farklı olasılıklar olduğunu da hissettirebilirim.

Buna göre EA sorunun birinci plan hedefi doğrultusunda tercih ve olasılıkları düşünerek “küçüklüğümünden beri hayalim” diyerek cevabının refleksivitesinde de kıyaslamaya gider. Hayalim diyerek en çok istediği şey (lerden biri) olduğunu düşündürür. Bunu yaparken “küçüklüğümünden beri hayalini kuruyordum” şeklinde de ifade edebilecekken “çevirmenlik küçüklüğümünden beri hayalimdeki meslekti” şeklinde daha nesnel ve geçmiş zaman bir ifade kullanır. Öte yandan sorunun geri plan niyetini de anlayarak bunun kendi tercihi olduğunu da bildirmiştir. Geçmiş şimdi kıyaslaması ile hayalimdi- keyifle yapıyorum ikilisi ile kısaca cevap verir. Daha önce verdiği eğitim bilgilerinden bu eğitimi alma sebebinin küçükken verdiği bir karar olması yönüne giden ifadeleri ile anlaşır olduğunu düşünerek daha fazla açıklama yapmaz. Nesnel özne, Türkçe terim (çevirmen) kullanarak net /kararlı bir ifade ile başlamıştır. Arka plan beklentisi olarak bu üyenin “geçmişten başlayıp şimdiye getirince dün ve bugün kıyaslaması cevabını vermiş olurum, nesnel bir ifade ile net bir izlenim yaratabilirim ve geçmiş şimdi arasında bağ kurarak bağlaç kullanmaya gerek olmadan da aradaki anlam bağını verebilirim” yönünde bir beklentiye sahip olduğu söylenebilir.

Dilmen adlı katılımcının kısa açıklaması “Keyif aldığım için tercih ettim” temel olarak etken yapıda, geçmiş zaman çekimlemesi ile, ben öznesi ile kurulmuştur. Bu konudaki tercih sebebinin keyif olarak açıklar. Daha önce verdiği eğitim bilgileri ve asli görevi birlikte değerlendirildiğinde kişinin, sorunun arka planında bir niyet sezinleyerek soruya kısa ve net cevap vermeyi tercih etmiş olması söz konusudur. Geçmiş şimdi kıyaslamasında ile ilgili görünürde bir iz yoktur. Ancak “keyif aldığım için” şeklinde kullandığı bölüm düşünüldüğünde geçmişte keyif aldığı için, bugün keyif aldığı için, hep keyif aldığı için şeklinde yorumlanabilir. Bunlardan geçmişte keyif aldığı için tercih etmiş olması olasılığı düşüktür. Çünkü hem eğitimi hem de mesleği o yönde değildir. Ancak yan cümlecik olarak değerlendirilebilecek bu

açıklama (keyif aldığım için) yapı itibari ile geçmiş zamandır ve üye iki geçmiş arasında “için” ile kurduğu bağ ile (sebebe=sonuç) kısa yoldan kişisel kararlılığını da anlatmış olur.

Mert70 Refleksivite olarak isim cümlesi, nesnel özne, geniş zaman ve ben öznelerini kullanarak kısa yoldan hem sorudaki bilinçli tercih olma durumuna cevap vermiş, alt niyeti anladığını göstermiş, hem de meslekle tanışma süreci hakkında kısaca bilgi vermiştir. Açıkça geçmiş şimdi kıyaslaması kullanmasa da kullandığı tamamen duygusal espri ile geçmişte de şimdide de aynı olduğunu hissettirir ve geniş zaman ile ikincil tercih sebebini açıklar. Buna göre üyenin mesleği tercih etmesinin birinci sebebi maddiyattır. İkinci sebebi ise sevmesidir. Ancak birinci sebebi açıkça söylemez ve kullandığı espri yoluyla maddiyat olduğunu hissettirir. “Tamamen duygusal ama keyif almak da önceliğim” şeklinde ifadesi ile sezdirimsel bir bildirim kullanarak, espri kullanarak, söylemek istemediklerimi de anlatabilirim yönünde bir arka plan beklentisi olduğu söylenebilir. Olumlu bir ifadeden önce “ama” bağlacı kullanarak (.../+...ama...+...) “olumsuz bir şey var ama söylemek de istemiyorum” anlamını yaratır bu yöntemle karşısındakinin de kendini anlayacağını varsayar. Üyenin genel refleksif davranışlarına baktığımızda da (ben, geniş zaman, zamansız, isim cümlesi, net/ kararlı ifadelerine yaklaşık oranda belirsiz/ yarım ihtimalli ifadeler) benzer yönelimler görmekteyiz.

Soruya daha uzun açıklama yapanlardan MSA etken çatıda, şimdiki zaman, gelecek zaman, ben dili, kararlı ifade, koşul ilişkisi, uzman açıklaması gibi refleksif unsurlar kullanarak “Kültür üzerine çalışmalar yapmaktan, dilin sınırlarını zorlamaktan hoşlanıyorum. Teknoloji alanındaki ilgimi çeviri eğitimimle birleştirebileceğim en uygun işlerden birini yapıyorum.” şeklinde iki cümle ile cevap verir. Öznel bir ifade kullanır. Kısaca dil ve kültür üzerine çalışmaktan bahsetmez. Buna “sınırları zorlamak” ifadesini de katar. Zorladığı dilin sınırlarıdır ancak kavram olarak katıp pes etmeyen ve yaratıcı olan anlamlarını da düşündürür ve tercih sebebi olarak mesleğin kültür ve dil üzerine olması ve teknoloji ile bağlantılı olması ve bu konuda eğitim almış olması yönünde açıklamış olur. Mütercim tercümanlık eğitimi almış ve bir şirkette tam zamanlı olarak çalışan bu üye burada beklenildiği gibi olasılıklar üzerinden bir bilgi vermez. Alt niyeti anladığına dair bir sezdirim yoktur. Geçmiş ve şimdi arasında kurduğu tek bağ aldığı eğitimle ilgili ifadededir. Orada da geçmiş zaman yapısı kullanmaz. Tercih sebebi konusunda ben dili kullanarak bunun

kendi kararı olduğunu bildirir. Sebep sonuç ilişkisini “eğitimimle birleşen ilgi” gibi sıfat tamlamasına dönüştürerek vermeye çalışır. “Teknoloji ilgimi eğitimimle birleştirebileceğim en uygun” diyerek başka uygun meslekler de olabileceğini düşündürür. Kıyaslama ile karşısında başka seçenekler olduğunu da bildirip kendi tercihinde kararlı ifade ile ikna eder.

Guv'nor sorudaki arka planla uyumlu bir şekilde biraz daha uzunca yanıtlar. “Para kazanmak amacıyla tercih etmek zorundaydım ama daha sonra bu işte iyi olduğumu fark ettim ve gitgide keyif almaya başladım. Takım liderliğine kadar yükselince, işinize yabancılar tarafından değer verildiğini görünce ve iyi de para kazanınca ister istemez mesleğinizi seviyorsunuz.” şeklinde dört cümle ile cevaplar. Kullandığı etken, edilgen çatılar, geçmiş, şimdiki zaman, ben ve siz dili oluşturduğu refleksif unsurlardır. Katılımcı aslında kimya mühendisliği mezunudur ancak asli görevi çevirmenliktir. Bu bilgileri de hemen bu soru öncesinde verdiği için sorunun hedeflediği arka niyeti anlamış ve önceki verdiği bilgilerle bağlantılı olarak mesleğe giriş sürecini anlatmaya çalışmıştır. Belki de bu nedenle ben dili ile başlayıp siz dili ile hem genellemeye gider hem de dinleyicinin de olaya katılmasını sağlar. Edilgen ifade kullanarak yaparı ve yapıları ifade ettiğimde bu başkaları ile benim aramda bağ kurar düşüncesi ile hareket eder. Geçmiş ile başlar sonrasında “ama” ile yine geçmiş zaman ifade kullanır ve geçmişte değişen iki farklı tercih sebebini açıklar. Böylece zaman sıralaması yapar ve söz konusu şimdiye geldiğinde siz diline geçerek karşısındakine empati yaptırır.

MBASSADOR siyasal bilimler ve uluslararası ilişkiler eğitimine sahip asli görevi sözlü çevirmenlik olan bir katılımcıdır. Bu bilgileri verdikten hemen sonra sorulan soruya “İletişimciyim, 4 yabancı dil konuşuyorum, dillerimi en güzel böyle değerlendiriyorum. Birçok ortama girdiğim için, çok şey öğreniyorum ve keyif alıyorum.” şeklinde beş cümle ile cevap verir. Etken çatı, geniş, şimdiki zaman, ben dili, isim cümlesi yapıları onun refleksivitesidir. Ben dili ile özelliklerini sıralayarak karşısındakine nedenlerini anlatır. “En güzel” kıyaslaması ile karşıdakine farklı olasılıklar olduğunu hissettir. Geçmiş – şimdi arasında bir bağ kurmaz. Böylece başka iş yapmadığını ancak yapabileceğini hissettirir. Üyenin arka plan beklentisi yine tüm bunların okuyan tarafından anlaşılacağı yönündedir.

Yukarıda bahsedilen Refleksivite ve İndeksellik bilgileri ve üyelerin pratik eylemleri üzerinden BDÇ ile ilgili düşüncelerini ve bu düşünceleri nasıl ifade

ettiklerini incelediğimizde şunları söyleyebiliriz. Genel olarak çevirmenlerden BDÇ kullananların yükselme, teknoloji ve hayalindeki meslek olması yönündeki tercih sebeplerinin ön plana çıktığı söylenebilir. BDÇ kullanan ve teknoloji, yükselme ve hayalindeki meslek olduğu için sevdiğini söyleyenler daha sonra sorulan “teknolojinin mesleğinizi elinizden almasından korkuyor musunuz” sorusuna korkuları olmadığı yönünde cevap vermişlerdir. Mesleği para için, keyif için ve iletişim için yaptıklarını beyan edenler ise BDÇ kullanmayanlardır.

Tablo 7: Çevirmenler/ Meslek Tercih Sebebi- Teknoloji Korkusu

BDÇ Kullanır. Mesleği Tercih Sebebi: Teknoloji, Yükselme ve Hayalindeki Meslek EA: “Hayır, ancak Makine Çevirisinin yaygınlaşmasıyla birlikte editörlere daha çok ihtiyaç duyulacağını düşünüyorum.” MSA: “Kesinlikle yok, ama şüphesiz çalışma biçimimizi değiştirecektir.” Guv’nor: “Çamaşır makinesi çıkınca çamaşırcı kadınlar işsiz kaldı ama beyaz eşya pazarlama ya da mühendislik gibi yeni iş kolları doğdu. Ben korkunun ecele faydası olmadığına inanan biriyim, teknoloji, insana kötülük değil iyilik yapmak için ortaya çıkar. İnsanı işinden etmek için değil insana vaktini geri vermek için doğar. Bir de belli bir seviyenin üzerinde şu var, eğer sizin belli bir kumaşınız, belli bir kariyeriniz varsa, hiçbir teknoloji sizi işsiz bırakamaz. İş kolunuz değişebilir ama aç kalmazsınız.” BDÇ Kullanmaz. Mesleği Tercih Sebebi: Para, Keyif ve İletişim Dilmen: “Hayır, çünkü her halükârda bir yaratıcılık gerektiriyor çeviri işi.” Mert70: “Hayır pragmatik dil kullanımı her zaman insana esastır” Mbassador: “Yok. Ben müzakereciyim, pazarlık, arabuluculuk, eskort, tanıtım gibi işler, ancak bizzat temasla yapılabilir.”

Görüldüğü gibi BDÇ ile çalışanlar bu teknoloji ile mesleklerinin yönünün değişebileceğini düşünmelerinin yanı sıra bu durumdan kaygı duymazlar, korkmazlar ve hatta bu sorunun sorulması bir üyeyi önce biraz sinirlendirmiş ve sert bir örnekle açıklamaya itmiş, ardından aynalama ile durumunu izah etmeye yöneltmiştir. BDÇ ile çalışmayan çevirmenler ise yine makinelerin yerlerini alması gibi bir korkuya hiç sahip değildir ve bu işin insana özgü bir iş olduğunu düşünmektedirler. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde ise çevirmen X’e bu konu üzerine soru sorulmamıştır ve onun da bu konuda bir beyanı bulunamamıştır. Her birey durumu kendisine göre anlamlandırırken, BDÇ kullananların sağladığı faydalara göre düşman konumuna almadığı, BDÇ kullanmayanların ise kendilerindeki yaratıcılık faktörünün veya pratik eylemlerinin sonucu düşman konumunda anlamlandırmadıkları söylenebilir. Elbette katılımcılarda BDÇ ile ilgili tamamen pozitif bir yaklaşım söz konusu değildir. Çevirmenlerin her iki veri toplama yönteminde de BDÇ’nin olumsuz buldukları yönlerine dair ifadeleri tablo 8’de incelenebilir.

Tablo 8: Çevirmenlerin BDÇ ile İlgili Olumsuz Görüşleri

MSA-kullanır: Geri bildirim almak tercümanın kendini geliştirmesi adına çok önemli. Çeviri işletmeleri de QA raporlarını yalnızca tercümandan ücret kesmek yönünde bir bahane olarak kullanmak yerine, başarılı tercümanları da ödüllendirmeli.
Dilmen: Kullanmıyorum çünkü ihtiyaç duymadım (çevirmenler yazılı görüşme, Konum 39)
MBASSADOR: Kullanmıyorum çünkü seri imalat yapmıyorum, sürekli tekrar eden metinler almıyorum. El emeği göz nuru iş yapıyorum. (Çevirmenler yazılı görüşme, Konum 42) ... Yapılmaz çünkü, duygusu yoktur, mecaz, teşbih, yerelleştirme, mübalağa gibi edebi sanatlar bilmez (çevirmenler yazılı görüşme, Konum 102)
Çevirmen X: Bunlar eşleşme olarak gösteriyor ... Ben kontrolle bastığım zaman ilk çıkan yani yüzde altmış eşleşmeyi buraya yapıştırıyor ama fark ettiyseniz küçük büyük harf farklılığı oluyor, yani bu çeviri aslında sizin pek kullanabileceğiniz bir çeviri değil ancak şöyle alıp bunu büyütüp küçültülebiliyorsunuz... Ama şöyle bir şey var. Yüzde elli ve yetmiş dört aslında içerik olarak birbiriyle benzeyen ama tutup da bazen cümleyi tamamen silip tekrar çeviri yapmanızı gerektiren şeyler olabiliyor
Operasyon müdürü Y (çevirmen kimliğiyle): cümleyi bir bir ayırır. Şimdi o zaman akıcılığı biraz kaybettirebiliyor tabiki metindeki, öyle bir dezavantajı var.
Operasyon müdürü Y (yönetici kimliğiyle): öyle maalesef bir şans yok, kullanmayan da zamanla işte evrim ağacının altlarına itelenerek (gülerek)

Görüldüğü üzere yüz yüze görüşmelerde Çevirmen X ve Operasyon Müdürü Y (çevirmen kimliği ile) biri ben dili ve siz dili karışımı ile anlatırken (Çevirmen X) diğeri nesnel bir dil kullanarak olumsuz yönleri anlatır. Cümle çatıları etken ve bakış açıları çevirmen-program-metin (Çevirmen X) ve metin-program (Operasyon Müdürü Y) şeklindedir. Ancak yönetici kimliğinde konuşmaya başladığında Operasyon Müdürü Y edilgen bir ifade ile çevirmeni de katar ve “evrim ağacının altına itelenerek” şeklinde gülerek yanıt verir. Çevirmen olarak görüş paylaştığı aşağıdaki bölümde ise hangi arka plan beklentileri ile konuştuğu görülmektedir.

Operasyon müdürü Y (Çevirmen Kimliğiyle): ya... aslında tabiki çok... yardımcı oluyor ama benim alışkanlığım olduğu için, 10 yıldır ben iki kelimeyi bile CAT tool'suz çeviremiyorum artık çünkü çok rahat bir alışkanlık ve kontrolde çok işe yarıyor. ... Bir de tutarlılık açısından tabiki mantıklı oluyor, CAT tool'un. Ama cümleleri ayırma vesaire onda tabiki çok etkili olmuyor teknik çevirideki kadar. Yani CAT Tool'da mesela Program X'de cümleyi bir bir ayırır. Şimdi o zaman akıcılığı biraz kaybettirebiliyor tabiki metindeki, öyle bir dezavantajı var. (Operasyon Müdürü Y- BDÇ Kullanma Sebebi)

Burada üye “tabiki” ifadesini kullanırken modölatörün de onunla aynı beklenti içerisinde olup “BDÇ’nin yardımcı olduğu” fikrini paylaştığını varsaydığı görülmektedir. Yine “vesaire” ifadesi ile moderatörün diğer örneklerin ne olabileceğini tahmin edebileceğini varsaydığı görülmektedir. Bunları bu ifadelerle kullanırken de yine onun bu gizli kodlardan bunu anlamasını ve katılmasını beklemektedir. Yine sonda söylediği “tabiki” ifadesinden anlaşılacağı üzere “edebi metinlerin çevirisinde BDÇ’nin cümleleri bir bir ayırmasının akıcılığı kaybettireceği fikrini paylaşmasını beklemektedir.

Üyeler devam eden bir konuşma içerisinde özellikle şaşırdıkları veya sinirlendikleri anlarda “görünen ama gözden kaçan arka plan beklentilerini”

(Garfinkel, 2014: 61) ortaya çıkarırlar. Katılımcıların özellikle BDÇ ile ilgili kullanımlarında eşleşmeleri nasıl kabul ettiği ya da BDÇ'nin katkıları ile ilgili alanlarda aynalama yöntemine başvurduğu gözlemlenmiştir. Aynı durum yarı yapılandırılmış görüşme katılımcısı Çevirmen X'de de görülmüştür. Konuşmanın aşağıdaki kısmına kadar Çevirmen X onaylayarak ve dinleyerek devam eder, bir kısımdan sonra araştırmacı söylenenler üzerinden çıkarımlarda bulunmuştur, ancak Çevirmen X araştırmacının “bu da senin ne kadar emek sarf edeceğini şey yapıyor...” şeklinde eksik bırakılan ifadesini “belirliyor, evet bu!” diye onayladıktan sonra söylenen “müşteriyle konuşurken de ona göre konuşuyorsunuz.” ifadesine ilave açıklama yapma gereksinimi duymuştur.

Tablo 9: Çevirmen X / Bir Fikre Karşı Çıkma Yöntemi

Moderatör: müşteriyle konuşurken de ona göre konuşuyorsunuz?
Patron X: tabi
Çevirmen X: evet. Ve burada bu dataları birazcık dikkatli bir şekilde değerlendirmek gerekiyor. Mesela direk şey diyebilirsiniz. ... atıyorum bir çevirmen saatte dört yüz kelime çevirebiliyorsa işte bu işi iki buçuk saatte bitirmesi gerekiyor diye düz bi matematik hesabına girebilirsiniz. Ama şöyle bişey var. Yüzde elli ve yetmiş dört aslında içerik olarak birbiriyle benzeyen ama tutup da bazen cümleyi tamamen silip tekrar çeviri yapmanızı gerektiren şeyler olabiliyor ama yetmiş beş, seksen beş ve doksan beş kesinlikle işinize yarıyor. Çok az bi kesim değişiklik gerekiyor.

Bir topluluğu oluşturan üyeler o topluluk hakkında yapılan genellemelerden ve yine aynı topluluk içerisindeki bireylerden farklı anlamlandırma yöntemlerinde bulunabilir. Ancak bu farklılıkların içerisinde de tekrar eden anlamlı benzerlikler bulunabilir. Garfinkel bu duruma örnek olarak vesaire kuralından bahseder.

“Vesaire kuralı, bir konuşmacı ve dinleyicinin yeterince açık olmadığına bile kendi açıklamalarının açık olduğunu düşünerek, söylenen şeyin anlamını zımnen kavradıklarını ve birlikte yarattıklarını ima eder. O, ortak, toplumsal olarak dolaşımda bir bilgi bulunduğunu anlatır. Olayların geriye-ileriye dönük karakteri olarak adlandırılan şey budur” (Coulon, 2015:31).

Aşağıdaki “vesaire kuralı” ile analiz edilen ifadeler üyelerin neleri paylaşımda bulunan ortak bilgi olarak kabul ettiklerini göstermektedir. Üyelerden çevirmenlere bakıldığında “vesaire” yapılan aramada şunlar elde edilmiştir.

Arama dizisi: vesaire, gibi, vs.

Etkiler, mesela bizim ajans için u ve daha az tekrar eden segmentlerin kelime Ücreti tam ücrettir, %76-84 arası bunun yarısıdır vesaire. (Çevirmenler/çevirmenler yazılı görüşme (116- 116))

Terim kontrolü, TM ile hızlanan çeviriler, ilerlemeyi anlık takip etmek gibi birçok avantajı için BDÇ kullanıyorum. (Çevirmenler yazılı görüşme, Konum 38)

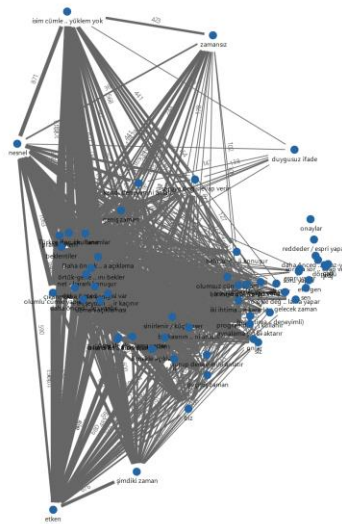
EA: 11 yıl. Program X, Program Z vs. (çevirmenler yazılı görüşme, Konum 49)

Bu tabloya göre birinci üyenin ödeme tablosunun bir kısmından örnek vererek gerisinin tahmin edilebilir olduğunu düşündüğü söylenebilir. İkinci üye için ilerlemeyi anlık takip edebilmek karşısındakine önemli olarak vermek istediği mesaj,

bunun dışında da başka katkıları vardır ancak saymaya gerek duymaz. Karşısındakinin tahmin edebileceğini varsayar. Üçüncü üye ise kullandığı programlarda aklına gelen önemli olanları saymış ancak varsa başka hatırlamadığı diye riske girmemek için vs. ifadesi ile karşısındakinin anlamasını bekler.

5.2.2. Redaktör / Editörlerin Anlamlandırma Yöntemleri

Bu bölümde redaktörler / editörlerin, sırayla pratik eylemlerinden bahsedildikten sonra, hangi arka plan beklentileri ile konuşmakta oldukları çözümlenmiş, çıkarılan istikrarlı özellikler ve süreç irdelenmiş, daha sonra üyelerin dizine/ bağlama gönderimli ifadeleri değerlendirilerek kullandıkları refleksif unsurlarla birlikte vesaire kuralı çerçevesinde ortak paylaşımdaki varsayımları incelenerek anlamlandırma yöntemleri analiz edilmiştir. Aşağıda üyelerin istikrarlı özelliklerinin görülebileceği etnometodolojik kod haritası görülmektedir.

Şekil 17: Redaktörler- Etnometodoloji Kod Haritası

Üyelerin BDÇ ve mesleğe bakış açılarını nasıl inşa ettiğini öğrenmek için üyelere BDÇ'ye ve mesleğe bakış açılarını sorup, bunları nasıl ifade ettiklerine baktık. Redaktörler / editörler mesleği yapma sebeplerini anlatırken “keyif”, “araştırma”, “öğrenme”, “zevk” ifadelerine başvurmuş, hatta bir kişi “mesleği Makine Çevirisi arttığı için tercih ettiğini” belirtmiştir. BDÇ ile ilgili görüşlerinde ise “kolaylaştırdığı”, “maliyeti azalttığı”, “kaliteyi yükselttiği”, “olgunlaşmış araçlar kolaylaştırıyor” şeklinde ifadelerle yer vermişlerdir. Profesyonel redaktör / editör olarak çalışmakta olan üyelerin kişiler kodları, bu kişilerle kimin deneyimini anlattıkları ve sorulan sorulara cevap verirken durumu tanımlamaya gitme sıklıkları

ile bu sırada aynalama yapıp yapmadıklarını gösteren tablo 10 incelendiğinde üyelerin istikrarlı özellikleri daha açık görülebilmektedir.

Tablo 10: Redaktörler/ Kişiler, Deneyim ve Aynalama Kod Matris Tablosu

	Nesnel	Ben	Sen	Siz	Biz	O	Onlar	Gurup	Başkası / hayali	Kendi	Durum tanımı	Ayna	TOPLAM
Satürn	19	17	0	3	1	6	0	1	8	27	31	2	115
K. Ş.	23	12	0	4	4	2	3	4	3	28	31	8	122
B. D.	19	13	0	1	2	1	3	4	5	25	30	1	104
Çevbur	26	8	0	1	5	0	0	6	7	23	31	4	111
TOPLAM	87	50	0	9	12	9	6	15	23	103	123	15	452

Görüldüğü üzere redaktör / editörlerden Satürn en çok nesnel dil ve ben dilini kullanır ve kendi deneyimi üzerinden anlatır. KŞ adlı katılımcı “nesnel dil ve ben dilini” kullanır ve çoğunlukla kendi deneyimi üzerinden durumları açıklar. BD adlı kullanıcı ağırlıklı olarak “nesnel dil ve ben dilini” kullanarak kendi deneyimi üzerinden durumları açıklar. Çevbur adlı katılımcı ağırlıklı olarak “nesnel dil” kullanır ve kendi deneyimini anlatır veya durumları bu şekilde açıklar. Aşağıda redaktör / editör üyelerin ifadelerinde hangi zaman kurgusunda ve hangi cümle çatısıyla konuştukları görülmektedir. Bu kodlamalar İndeksellik kodu ile karşılaştırılmıştır.

Kod Sistemi	Sat...	Kuş...	B. D.	Çev...
etnometodolojik öğeler				
refleksivite				
zaman				
zamansız	3	13	8	9
şimdiki zaman	20	13	11	12
geçmiş zaman	2	4	5	3
geniş zaman	11	11	11	12
gelecek zaman	2	1	1	1
çatı				
ettirgen		1		1
işteş				
dönüşlü				
isim cümlesi ya da yüklem yok	13	20	17	15
edilgen	5	5	3	7
etken	27	19	20	15

Şekil 18: Redaktörler/ Zaman ve Cümle Çatısı

Buna göre üyelerden Satürn ağırlıklı olarak nesnel ve ben özneli ile şimdiki zamanda ve etken çatıda konuşmaktadır. Bu yöntemle en çok kendi deneyimlerini anlattığı söylenebilir. Üyelerden KŞ nesnel bir özne ile şimdiki zaman veya zamansız ifadelerle ya da geniş zaman örgüsünde isim cümlesi ya da yarım cümlelerle veya etken cümle yapısında kendi deneyimini anlatır. Üyelerden BD daha çok nesnel bir dil ile şimdiki zaman ve geniş zamanda etken çatıda ya da isim cümlesi kurarak ya da yarım cümle ile kendi deneyimini anlatmaktadır. Üyelerden Çevbur ise ağırlıklı olarak ben dilinde, şimdiki zaman ve geniş zamanda, isim cümlesi kurarak, yarım

cümle ile ya da etken çatıda kendi deneyimini anlatır. Bu kullanımlar üyelerin kendilerine özgü olan Refleksivite yani anlamı inşa etmede kullandıkları gizli kodlardır. Bu kodları kullanarak dinleyici veya okuyucuda nasıl bir izlenim bıraktıkları üzerinden yapılan dil seçimi kodlamaları birlikte anlam kazanmaktadır. Üyelerin ifadeleri dinleyicide yarattığı izlenimler ve genel cümle yapısı açısından kodlandığında dil seçimi ana kodu altında aşağıdaki tabloda belirtildiği gibi kodlanmıştır.

Kod Sistemi	Sat...	Kuş...	B. D.	Çev...
etnometodolojik öğeler				
refleksivite				
dil seçimi				
uzman açıklaması	17	22	19	18
programda geçen yabancı ifadeleri kullanır		5	1	3
Türkçe ifadeleri kullanır	30	27	26	24
a ise b koşul ilişkisi kurar	16	14	16	12
net - kararlı konuşur	24	24	25	20
belirsiz-çok-yarım ihtimalli konuşur	3	6	3	6
olumsuz cümle yapısı	8	5	7	8
olumlu cümle yapısı	23	25	21	21
soru yapısı		3		

Şekil 19: Redaktörler/ Dil Seçimi

Buna göre Satürn nesnel bir özne ve şimdiki zaman ile etken çatıda kendi deneyimlerini anlatırken en çok Türkçe terimleri kullanarak net ve kararlı bir şekilde konuşmakta ve ağırlıklı olarak olumlu cümle yapısında konuşmaktadır. KŞ adlı üye nesnel bir dille şimdiki zaman / zamansız bir zaman örgüsünde isim cümlesi ya da yarım ifadelerle kendi deneyimlerini anlatırken Türkçe terimler kullanarak uzman açıklaması gibi görünen ifadelere başvurarak net ve kararlı konuşur, bunun yanı sıra olumlu cümle yapısında konuşan üye, üç defa durumları soru cümlesi ile açıklamıştır. Bunlar da üyenin Çeviribilim bağlantılı sorulara sinirlenerek “Her şeyi Çeviribilime bağdaştırmak zorunda mısınız?” şeklinde verdiği yanıtlardır.

Üyeler devam eden bir konuşma içerisinde özellikle şaşırdıkları veya sinirlendikleri anlarda “görünen ama gözden kaçan arka plan beklentilerini” (Garfinkel, 2014, 61) ortaya çıkarırlar. Üyenin burada “Çeviribilim ve uygulamada birbirinden bağımsız durumlar vardır” yönünde bir arka plan beklentisi içerisinde olduğu söylenebilir. Üyelerden BD nesnel bir dil ile şimdiki / geniş zaman yapısında etken çatı ile kendi deneyimini anlatırken en çok Türkçe terimlerle net ve kararlı uzman açıklamaları ile konuşmayı tercih eder ve olumlu cümle yapısına başvurduğu görülmektedir. Çevbur ise ben dili ile şimdiki zamanda isim cümlesi veya yarım ifadeler kullanarak kendi deneyimini anlatırken olumlu cümle yapısı ile Türkçe

terimleri kullandığı net kararlı, uzman açıklamaları yapar. Dolayısı ile redaktör editör katılımcıların hepsinin nesnel bir özne veya ben dili ile konuşarak şimdiki zaman ağırlığında etken çatı veya isim cümlesi ile kendi deneyimlerini anlatarak uzman açıklaması izlenimi oluşturdıkları söylenebilir. Üyeler kimi zaman koşul ifadelerine başvurdıkları, kimi zamanda belirsiz yarım ihtimalli konuştukları da görülmektedir.

Üyelerin arka plan beklentilerini ortaya çıkarmalarını amaçlayan bir yapıda hazırlanan “Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden redaktörlük / editörlük yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?” şeklindeki etnometodolojik soru, arkasında bir beklenti olduğunu hissetmeleri ve tepkilerini ortaya koymalarını sağlamak amacıyla sorulmuştur. Üyelerin geçmiş ve şimdi üzerine kurgulanmış, doğrudan kendileri üzerinden, farklı alternatifleri olup olmadığı ve bilinçli bir seçim olup olmama durumlarını paylaşmaları hedeflenmiş, arkasında başka bir niyet olup olmadığının akıllarına gelmesi amaçlanmış ve bulunduğu kıyaslamasına (geçmiş-şimdi kıyaslaması) gitmeleri hedeflenmiştir.

Tablo 11: Redaktörler / Editörler- Mesleği Yapma Sebepleri

Moderatör: Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?
BD: Okuduğum üniversitede aldığım eğitim sayesinde bu sektöre girdim. İşimden gayet keyif alıyorum. (Etken, geçmiş zaman, şimdiki zaman, ben dili) (APB: bu mesleğin eğitimini almış olmak mesleğimi yapma sebepime açıklayıcı bir durumdur)
KŞ: Keyif alıyorum. Bu mesleği tercih etmem Makine Çevirisinin (Google translate değil) artması. Çeviriye göre daha az zaman harcayarak daha fazla iş yapabiliyorum. Böylelikle daha fazla gelir kazanabiliyorum. (Nesnel dil ve ben dili, etken çatı ve isim cümlesi, şimdiki zaman ve zamansız) (APB: sonuçtan başlayıp sebepleri sıralamak açıklayıcıdır ve Makine Çevirisi denince akla gelenin Google çeviri olmaması gerektiği yönündeki fikrimi belirtmem gerekir)
Çevbur: Kendi tercihimdi, severek yapıyorum mesleğimi. (Geçmiş, şimdi, etken, nesnel, ben) (APB: bilinçli seçim yaptığımı ifade etmek mesleğe nasıl başladığım ile ilgili yeterli bir cevaptır)
Satürn: Araştırmayı ve öğrenmeyi seviyorum. (Ben dili, şimdiki zaman, etken) (APB: sadece nedeni ifade etmek meslekte bunları elde ettiğim sonucuna vardır)

Redaktör / Editör konumunda cevaplamış olanların hepsi BDÇ kullanmaktadır ve alandan gelenler mesleği eğitimini aldıkları için güzel ve keyifle yapma ve yine teknoloji sebebiyle mesleği seçmiş olma gibi ifadeler kullanmışlardır. Arka plan beklentilerine ve sorunun hedeflediği anlamlandırmaları yapıp yapmadıklarına bakıldığında şu sonuçlara ulaşılmaktadır. BD geçmiş şimdi arasında bağlantı kurar ve eğitimini aldığı için mesleği yaptığını ve keyif aldığını ifade eder. Cevaplarken ben dili kullanmaktadır. Bu işin eğitimini aldığını daha önce sorulan eğitim bilgilerinde cevaplamış olmasına rağmen burada tekrar etmiş olması soruya karşı “eğitimini almışsam, elbette bu mesleği yapacağım ve keyif alacağım” şeklinde bir arka plan

beklentisine sahip olabileceğini düşündürmektedir. Bu işin eğitimini alıp almamanın kendi seçimi olup olmadığı ile ilgili bir çağrışımında bulunan ifade kullanmaz.

Üyelerden alan eğitimi almış olan diğer kişi KŞ ise “Keyif alıyorum. Bu mesleği tercih etmem Makine Çevirisinin (Google Translate değil) artması. Çeviriye göre daha az zaman harcayarak daha fazla iş yapabiliyorum. Böylelikle daha fazla gelir kazanabiliyorum.” şeklinde daha uzun bir açıklama yapmıştır. Ben dili ve nesnel özne kullanan katılımcı etken yapıda konuşurken şimdiki zaman ve zamansız ifadeler kullanarak sadece sebep sonuç ilişkisi üzerinden mesleği yapma nedenini açıklar. Eğitim bilgilerini bir sebep olarak diğer üye gibi tekrar kullanmaz. Keyif aldığını ilk söyledikten sonra açıklama sırası önce Makine Çevirisi yüzünden tercih ettiği sonra da Makine Çevirisi sayesinde gelirini artırması yönündedir. Üyenin soruyu ters bir sıralama ile cevaplamış olması dikkati çekmektedir. Üye Makine Çevirisi denildiğinde genellikle akla sadece Google çeviri gelebileceği, bahsettiğinin bu olmadığının altını çizmesi gerektiği, parantez içi açıklama olarak bunu kullanarak bu genel yanlış anlaşılmadan rahatsızlık duyduğunun da anlaşılacağı yönünde bir arka plan beklentisi ile konuşmakta olduğu görülmektedir.

Alan dışından gelenler mesleği yapma nedenleri daha kısa ifadeler kullanarak anlatmayı tercih etmişlerdir. İki de etken çatıda ve ben dili ile konuşurken Çevbur geçmiş zaman şimdiki zaman kullanımı ile “kendi tercihimdi, severek yapıyorum mesleğimi” diyerek 13 yıldır yapmakta olduğu işi sahiplenmiş olduğunu ve bilerek bu mesleği seçmiş olduğunu hissettirir. Üye sorudaki bu mesleğe nasıl başladığını anlatması ile ilgili alt niyeti anlamış bilinçli bir seçim yaptığını söylemiştir. Burada üye kendi tercihimdi diyerek bilinçli bir seçim yaptığını söylemesinin yeterli olacağı yönünde bir arka plan beklentisi ile konuşmaktadır. Diğer üye Satürn ise şimdiki zaman ve ben dili kullanır ve soruda beklediği gibi bu mesleğe nasıl başladığı ile ilgili bilgi vermez ancak mesleği yapma nedeni araştırma ve öğrenmeyi sevmeye durumunu ifade ederek buradan mesleğin kendisine bunları sağladığının da anlaşılacağı yönünde bir arka plan beklentisine sahip olduğunu hissettirir. Redaktörlük / editörlük yapan üyelerin dördü de BDC kullanır ve bunların ikisi gelirlerinin tamamını BDC üzerinden elde etmektedir. Üyelerin neden BDC kullandıklarını ise aşağıdaki gibi kesinlik bildiren ifadelerle anlattıkları görülmektedir. Yine üyelerin arka plan beklentilerine bakıldığında aşağıdaki beklentilerle konuşmakta oldukları görülmektedir.

Tablo 12: Redaktörler / Editörler- BDÇ Kullanma Sebepleri

BD: Günümüz teknolojilerini kullanmamak zarardan başka bir şey getirmez. Ayrıca, insan beyninin hatırlayamayacağı her terim ve cümleyi bizim için saklayan CAT araçlarını kullanmamak büyük bir hatadır. (APB: olumsuz ifade ile kurduğum cümle BDÇ kullanma durumunda aksini yapması için bir neden olmadığını ifade etmesine yardımcı olacaktır. Bu şekilde aksini düşünmek mümkün değildir imajı verebilirim düşüncesindedir)
Çevbur: Kullanıyoruz, çünkü büyük hacimli profesyonel çeviri hizmetleri sunuyoruz. (APB: büyük hacimli iş yapılması durumunda BDÇ'nin kullanılıyor olması açıklayıcı bir unsurdur.)
KŞ: Kullanıyorum çünkü çağın gerektirdiklerine ayak uydurmamız gerekiyor. (APB: Ben dili ile durumumu anlatıp, biz dili ile açıklamasını yapmak bireysel kararımı grup dinamiklerinin etkilediğini anlatacaktır. Kararımda yalnız değilim, koşullar bunu gerektiriyor, aksi kabul edilemez beklentileri ile konuşur)
Satürn: Kullanıyoruz. (APB: sadece kullandığımızı belirtmek yeterlidir, sebebini açıklamama gerek yoktur)

Yukarıdaki ifadelerle bakıldığında üyelerin çağın gerekliliği, büyük hacimli işlerde gerekli oluşu, teknolojinin insanın yapmakta zorlanacağı işleri yapabilmesi ve bu düşüncelerin herkesçe paylaşıyor oluşu gibi arka plan beklentileri ile konuştukları görülmektedir. Bunların dışında üyelerden BD kullanmamak için bir sebebinin olmayışı ve kullanmamanın hata olacağı yönündeki olumsuz ifadelerle anlattığı durumu KŞ çağın gerekliliği olarak ifade etmişlerdir. Bir üyenin aksi durumda ne olacağını anlatmanın yeterli olduğu, diğer üyenin ise çağ ve içinde bulunulan gurubun bu durumu zorunlu hale getirdiğini olumlu cümle yapısı ile ifade etmesinin akılcı bir mantık yürütme olarak algılanacağı yönündeki fikirleri aynı zamanda üyelerin bu akıl yürütme yöntemlerinin karşı taraf tarafından anlaşılır olacağı yönünde bir arka plan beklentisine sahip olduklarını göstermektedir.

Redaktör / editörler BDÇ araçlarını kullanmanın mesleğe katkısı ile ilgili “Tutarlı terimler”, “zaman tasarrufu”, “daha kaliteli ve daha hızlı”, “tartışmasız faydalı”, “daha üretken bir çeviri süreci”, “artan iş hacmi”, “kolay kullanım”, “son düzenleme işlerinin kolaylaşması”, “maliyetleri düşürmesi”, “çeviri proje yönetimini kolaylaştırması”, “takım çalışması yapılabilmesi”, “kalite kontrol”, “yazım kontrolleri” ifadelerini kullanmışlardır. Buradan yola çıkarak mesleki hayatlarındaki pratik gündelik eylemleri ve beklentileri ile ilgili daha az eforla daha çok iş yaparak gelirlerini artırmanın, proje yönetimi ve çeviri eyleminin daha kolay yapılabiliyor ve kontrol edilebiliyor olmasının ve kaliteli çeviri yapılabilmesi ve takım olarak çalışabilmenin onlar için önemli olduğu söylenebilir.

Redaktör / editör konumunda olanların hepsi BDÇ ile çalışmakta ve çalışırken elde ettikleri katkıları sevmektedirler. Buna rağmen içlerinden üçü teknolojiden korkmaz iken bu üç kişiden biri (KŞ) mesleğin yönünü değiştirebileceğini de düşünür ancak bundan yine de korkmaz. Bir kişi korkmaktadır ve mesleğin yönünü

değiştirerek daha az çevirmene ihtiyaç duyulacağını düşünür (Çevbur). KŞ adlı üye diğerlerinden farklı olarak daha az olumsuz cümle kurmuş ve hoşuna gitmeyen yerde soru cümlesi ile açıklama yapmıştır. Çevbur ise diğerlerine nazaran daha fazla olumsuz cümle kurmuş (kendisi ile aynı oranda olumsuz cümle kuran Satürn var), daha fazla koşul ifadesi ve belirsiz ifade kullanmış, daha az Türkçe terim kullanmıştır. Diğer taraftan katılımcılarda BDÇ ile ilgili tamamen pozitif bir yaklaşım söz konusu değildir. Çevirmenlerin BDÇ'nin olumsuz buldukları yönlerine dair ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 13: Redaktör Editörlerin BDÇ ile İlgili Olumsuz Görüşleri

Çevbur: Evet, gelişen teknolojiyle birlikte özellikle teknik çeviri konusunda daha az çevirmen kullanılacağını düşünüyorum. Sanırım çevirmenlik mesleği son bulacak, bizler sadece redaktör/editör sorumluluklarını yerine getireceğiz. (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 76) Satürn: Bence daha uzun vadede insan sadece kontrol aşamasında çeviriye dahil olacak ve Ücretleri düşürecek. (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 135) BD: Etkiler ve etkilemez. Çünkü bu benzerlikleri müşteri talep etmedikçe okumadan geçer tercümanlar. Bu yüzden ağırlıklı kelime ortalamasına uygun ücretlendirme yaygın şekilde kabul görür. (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 144)

Çevbur olumsuz görüş bildirirken ben dili, nesnel dil, biz dili ile başlayan cümleler kurmuş, ben dili ile kurduğu cümlede işteş bir fiilimsi ile başladığı bir sıfat fiil olan “gelişen teknoloji” yapısını bir sebep olarak sunar ve “özellikle teknik metin” türünde kıyaslamaya giderek edilgen bir yapıda “daha az çevirmen kullanılacağını” isim fiil yapısında kullanarak verir. Daha sonra “Bizler sadece redaktör / editör sorumluluklarını yerine getireceğiz” diyerek biz diline geçer. Çünkü kendisi redaktördür ve bir önceki cümlede çevirmenlerden bahsettiği için hem onlardan ayıran bir şekilde (çevirmenler ve bizler) hem de kendini çevirmenlerin gurubuna sokan (hepimiz çevirmeniz) bir izlenim yaratır.

Redaktör / editörlerin gündelik pratik eylemleri çevirmenleri denetlemeye ve müşteri-yönetici memnuniyetine bağlı devam eder. Ancak bu denetleme sırasında her zaman okur memnuniyeti ön plandadır. Daha sonra yapılan çeviriler onları ve müşteriyi memnun etmelidir. Redaktör / editör üyelerin hepsi de herhangi sözleşmeden bahsetmese de ÇB eşleşmelerinin çeviri ücretlerini etkilediğini belirtir ancak yine hepsine göre ÇB eşleşmesinde bir yanlış gördüklerinde çevirmenlerin değişiklik yapmaları kabul edilebilirdir. Ancak burada bu değişiklik karşılığı bir ücretlendirme olup olmayacağı ifadelerinde belirli değildir ve bu serbestlik çevirmene ve müşteriye göre değişir. Yani redaktör / editör üyelere göre ÇB

denetiminin sınırlarını çevirmen ve müşteri belirler. Redaktörler / editörlerin çeviri belleğinden gelen eşleşmelerle ilgili yaklaşımları incelendiğinde şunlar söylenebilir.

Tablo 14: Redaktörler / Editörler- ÇB Eşleşmeleri ile İlgili İfadeler

Moderatör: Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi?
Satürn: Elbette etkiliyor.
K. Ş.: Evet
B. D.: Etkiler ve etkilemez. Çünkü bu benzerlikleri müşteri talep etmedikçe okumadan geçer tercümanlar. Bu yüzden ağırlıklı kelime ortalamasına uygun ücretlendirme yaygın şekilde kabul görür.
Çevbur: Evet etkiliyor.
Moderatör: Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyuşmayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?
Satürn: Elbette zorunda değil, çünkü bağlam kelimenin, ifadenin anlamını etkiliyor.
K. Ş.: Değil, comment atabilir
B. D.: Duruma göre değişir. Müşteri düzenlemeye aksa müşteri ya da proje yöneticisi uyumalıdır.
Çevbur: Hayır.
Moderatör: Çevirmenlerin gelen çeviri eşleşmelerinde değişiklik yapılmasını nasıl karşılıyorsunuz?
Satürn: Doğru ve kendine güveni gösteren bir hareket bence.
K. Ş.: Çevirmenine göre değişiyor, yeri geliyor kabul ediyoruz, yeri geliyor yüksek eşleşmeleri ben girip tek tek kilitliyorum segmentleri.
B. D.: Haklı sebepleri olduğu sürece doğru karşılıyorum.
Çevbur: Eğer gerekliyse yapılabilir.
Moderatör: Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?
Satürn:?
K. Ş.: tutarsızlık hatası olarak karşımıza çıkarıyor.
B. D.: Kontrol Raporları metindeki tutarsızlık, imla yanlışları ve daha nice mekanik yanlışları görmek adına büyük bir role sahip.
Çevbur: Müşteri feedbackleri her zaman dikkate alınıyor

Yukarıdaki ifadeler incelendiğinde Satürn adlı üyenin kontrol raporu ve eşleşme yüzdelerinin çevirinin ücretini etkilediğini, ancak çevirmenlerin ÇB eşleşmelerinin kaynak metne uymadığı ve doğru bulmadığı durumlarda kabul etmek zorunda olmadığını, böyle bir hatada değişiklik yapmanın çevirmenin kendine özgüvenini gösteren bir hareket olacağını, ancak yine de araştırma yapıp arkadaşlarına danışması gerektiğini düşündüğü söylenebilir.

Aynı üye “Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?” sorusuna “Bence daha uzun vadede insan sadece kontrol aşamasında çeviriye dahil olacak ve Ücretleri düşürecek. (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 134-135)” şeklinde cevap vermiş ve “Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?” sorusuna da “Öyle bir korkum yok, çünkü özellikle edebi çevirilerde son bir insan kontrolünün yerini uzun süre boyunca makinelere bırakmayacağını düşünüyorum.” şeklindeki cevabı ile teknolojinin mesleğe zarar

verebileceği ile ilgili bir düşüncesi olmadığını, mesleğinin yönünü değiştirebileceğini düşündüğünü göstermiştir.

KŞ adlı üye de kontrol raporu ve ÇB eşleşmelerinin çevirinin ücretini etkilediğini ve çevirmenin değişiklik yapması gereken durumlarda ÇB eşleşmelerine uymak zorunda olmadığını ve yorum yazarak bunu bildirebileceğini düşünür ancak O'na göre bu durum çevirmene göre değişen bir karardır. Böyle durumlarda kimi çevirmenin önerdiği değişiklik kabul edilir kimisinin edilmez. Üye bazen de ÇB eşleşmelerinde değişiklik yapılmaması gereken bölümleri programdan kilitler. Çünkü bu türden değişiklikler tutarsızlık hatası olarak değerlendirilir. Aynı üye “Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?” sorusuna “artırdı ((redaktörler yazılı görüşme, Konum 136)” şeklinde cevap vermiş, “Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?” sorusuna da “Yok ilk fabrikalar kurulduğunda çalışanlar makineler işimizi elimizden alıyor diye itiraz etmişti. Ama o makinelerin operatörü oldular. Şu anki gelişmelerden dolayı bir tarafı tutuşanlar, ileride ne yapacak bilemiyorum. (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 71-73)” şeklinde yanıt vererek teknolojiyen korkusu olmadığını ortaya koymaktadır.

BD adlı üye ÇB eşleşmeleri ve çeviri süreci ile ilgili hatalar var ise düzeltilsin gibi bir talepte bulunmadıkça çevirmenlerin tam eşleşmeleri kabul ederek geçeceğini öngörerek ağırlıklı kelime ortalamasına uygun ödemelerin mantıklı olduğunu, ÇB’den gelen tam eşleşmede hata varsa ve düzeltilmesi gerekiyor ise önce müşterinin böyle bir talepte bulunup bulunmadığına bakacağını ve eğer müşteri bu tür değişikliklere açıksa yapılabileceğini düşünür. Ancak bu tür değişiklikler yapılacak ise haklı gerekçeler olmalıdır. ÇB eşleşmelerine uyulması redaktör / editör olarak onun çeviri projelerindeki tutarlılık, hataları tespit etme konusunda işine yarayan bir durumdur.

Bu üye “Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?” sorusuna “Daha kısa sürede daha fazla para kazandım. (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 137) şeklinde cevap vermiş, “Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?” sorusuna da “Asla :) Tam tersine işimi teknoloji sayesinde geliştiriyor ve eskiye göre daha fazla para kazanabiliyorum. (Redaktörler

yazılı görüşme, Konum 74)” şeklinde cevap vermiştir. Dolayısı ile bu üye için ÇB eşleşmeleri hem tutarlılık ve hata kontrolünde işini kolaylaştırdığı hem de gelirini artırdığı için uyulması gereken ve zaten uyulacağını ön gördüğü ancak müşteri düzenleme istediğinde değişikliğe gidilebilecek bir konudur.

Çevbur adlı üye ÇB’den gelen eşleşmelerin çeviri ücretini etkilediğini ve değişiklik gereken durumlarda çevirmenin eğer gerekli ise değişiklik yapabileceğini düşünür. Ancak bu süreçte müşterinin bu durumu nasıl karşıladığı önemlidir. Üye “Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?” sorusuna “Bir şirket bünyesinde çalıştığımdan doğrudan bir etkiye maruz kalmadım. (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 139) şeklinde cevap vermiştir, “Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?” sorusuna da “Evet, gelişen teknolojiyle birlikte özellikle teknik çeviri konusunda daha az çevirmen kullanılacağını düşünüyorum. Sanırım çevirmenlik mesleği son bulacak, bizler sadece redaktör/editör sorumluluklarını yerine getireceğiz. (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 76)” şeklinde yanıt vermiştir. Bu cevapları birlikte değerlendirildiğinde üyenin bir redaktör / editör olarak maaşlı çalıştığı için kendinin doğrudan yaşamadığı bir etkinin farkındalığı ile konuştuğu söylenebilir. Bu etkinin farkında olduğu için, teknolojinin, çevirmenlik mesleğinin yönünü değiştirebileceğinden endişelenme yönünde bir fikir geliştirmiş olması muhtemeldir.

Üyelerin üçü teknolojinin mesleklerini ellerinden alabileceği yönünde bir korku duymadıklarını beyan etmiştir. Bunlardan KŞ mesleğin yönünün değişebileceğini fikrini korkutucu bulmazken teknolojinin mesleği değiştirebileceği yönünde korkusu olduğunu beyan eden Çevbur bu durumu korkutucu bulur. Teknolojiden korkmayan BD bu durumu gelirinin artması ile eşleştirmiş, Satürn ise özellikle edebi çeviride insan kontrolüne her zaman ihtiyaç olacağı fikri ile savunmuştur. Dolayısı ile korkmama davranışını biri kontrol yönüne değişse bile insana ihtiyaç olması, birisi gelirin artması ile açıklamış, birisi de kontrol yönüne kaymanın korkutucu bir şey olmaması ile açıklamıştır. Ancak korku duyduğunu beyan eden üye kendisi için değil çevirmenler adına bir kaygı geliştirmiştir. Üyeler eşleşmeler ve sadakat çerçevesinde sorulan soruda bazıları metin türü ayırımına gitmişler ancak çeviri belleği eşleşmelerinin aldıkları sadakat kararlarında bir etkisi olmadığını dile getirmişlerdir.

Tablo 15: Redaktör / Editörler- Eşleşme ve Sadakat

Moderatör: Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul sürecini sadakat açısından nasıl yorumlar siniz?
Satürn: Çevirmen aklına yatmayan bir durum olduğunda en azından bu eşleşmeleri kabul etmeden önce araştırma yapmalı yanda çalışma arkadaşlarının fikrini almalı bana göre.
K. Ş.: Metin kabul edilebilirse, sadakat gösterilebilir.
B. D.: BDÇ araçlarının verdiği eşleşmeleri çeviride sadakat olarak görmüyorum. Sadakati çeviri öncesi ve çeviri esnasındaki normlara göre belirlediğimizi düşünüyorum.
Çevbur: Teknik çevirilerde bu tür sakıncalar oldukça az.
Moderatör: Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararların da bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?
Satürn: Böyle bir değişiklik gözlemlemiyorum.
B. D.: Yaratmadı
Çevbur: Hayır yaratmadı.
RS: Hayır. Zaten bu konu teknolojinin dairesi içine giren bir konu değil. (redaktörler yazılı görüşme, Konum 189-195)

Üyelerden bazıları burada metin türü ayırımına giderek edebi metinde ve teknik metinde sadakatin farklılığına değinmiş ve bellekten gelen eşleşmeleri kesinlikle bir sadakat unsuru olarak görmediklerini özellikle beyan etmişlerdir. Satürn daha önceki sorularla da birleştirerek sadakat sözcüğünü gelen eşleşmeleri kabul etme olarak yorumlayıp çevirmenin uymayan bir durumda araştırma yapıp, arkadaşlarına danışıp değiştirebileceğini, dolayısı ile ÇB'ye sadık kalmak zorunda olmadığını ifade etmeye çalışmıştır.

KŞ adlı üye ÇB'den gelen eşleşme kabul edilebilir olduğu sürece ÇB'ye sadakat gösterilebileceğini söyleyerek sadakat sözcüğüne daha kuvvetli bir anlam yüklemiştir. Çünkü daha önceden ÇB'nin ücreti etkilediği ve uyulmadığı taktirde tutarsızlık hatası olarak karşılırlarına çıktığını ancak çevirmenine ve yerine göre değişiklikleri kabul edebileceklerini bildirmiştir. Yukarıdaki tablodaki ifadesine göre ise ÇB eşleşmesi ile gelen metin kabul edilebilir olduğunda ÇB'ye sadakat mümkün olabilecek bir konudur. İfadenin kendisinde bir koşul durumu söz konusudur ve üyenin ifadesini oluşturma şekline göre “kabul edilebilir bir metin olması” gerekmektedir. Hatta üye “Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararların da bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?” sorusuna yanıt vermemiş ve bundan sonra gelen “Sizce çevirmenin Görünür olması ne demektir? (redaktörler yazılı görüşme, Konum 195) sorusuna sinirlenmiş ve buradan sonraki üç soruya da “gerçekten çeviribilimle her şeyi bağdaştırmanız gerekiyor değil mi? (redaktörler yazılı görüşme, Konum 218)” şeklinde bir yanıt vermiştir.

BD adlı üye ÇB'den gelen eşleşmeleri sadakat olarak görmediğini söyleyerek sadakat kavramının çeviri öncesi ve sonrası normlara göre verilen farklı bir karar olduğunu ifade etmiştir. O'na göre Teknoloji bu bakış açısında her hangi bir fark yaratmamıştır. Çevbur adlı üye de teknik çevirilerde kaynağa- ereğe sadakat gibi sakıncaların az olduğunu ifade etmiş ve teknolojinin aldığı bu türden çeviri kararlarında bir değişiklik yaratmadığını belirtmiştir. Gündelik hayatta pek çok insanın kendini ifade ederken kullandığı bazı sözcükler, onların neyi varsaydıkları nasıl bir arka plan beklentisi ile konuştukları ile ilgili önemli bilgiler vermektedir. Üyeler aşağıda görülen ifadelerindeki “tabiki”, “vesaire”, “ve benzeri”, “gibi” ve bunların kısaltmalarından oluşan ifadelerle varsayımlarını ve arka plan beklentilerini ortaya koymaktadır.

Tablo 16: Redaktörler – Varsayım ve Arka Plan Beklentisi

Moderatör: Kendinize alt bir Çeviri belleği/bellekleri var mı? Neden? (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 92)
K. Ş.: Tabii ki var bu nasıl sorular İleride işimi kolaylaştırması için (redaktörler yazılı görüşme, Konum 94)
B. D.: iyi çevirmenler her alanda görünür olacaktır. İyi kitap çevirmenleri, altyazı çevirmenleri vs. Ben de çevirmen ve çeviri teknolojileri uzmanı kimliğimle görünür olabilmeyi başarabildim. (Redaktörler yazılı görüşme, Konum 219)
B. D.: Var. Veriyi saklamak önemli) Müşterimin dilini her defasında tutturmak, terimlerimi tutarlı kullanmak gibi birçok husustan dolayı önemli, (redaktörler yazılı görüşme, Konum 95)

Üyeler belirli varsayımlar ve arka plan beklentileri ile hareket etmektedirler. Burada bir üye “tabiki” ifadesini kullanırken moderatörün de onunla aynı beklenti içerisinde olup “Çeviri ile ilgilenen her üyenin Çeviri Belleği vardır” fikrini paylaştığını varsaydığı görülmektedir. Yine “vesaire” ifadesi ile moderatörün diğer örneklerin ne olabileceğini tahmin edebileceğini varsaydığı görülmektedir. Bunları bu ifadelerle kullanırken de yine onun bu gizli kodlardan bunu anlamasını ve katılmasını beklemektedir. Bu şekilde neleri paylaşımda bulunan ortak bilgi olarak kabul ettiklerini, kullandıkları vesaire, gibi ve bu kelimelerin kısaltmaları ile görebiliriz. Redaktör / editör katılımcıların daha çok ben dili ve nesnel dil ile kendi deneyimlerini anlattıklarını belirtmiştik. Benzer bir şekilde üyeler toplukta ortak dolaşımda var saydıkları şeylerle ilgili de çok paylaşım yapmamışlardır. Yukarıdaki örnekte üye, “müşterinin söylem tarzını her defasında tutturmak ve tutarlı terimler kullanmak gibi” ifadesinden yola çıkarak “bunun dışında da Çeviri Belleğinin özellikleri vardır ve bunlar herkesçe bilinir” şeklinde bir varsayımın ortak bilgi olarak toplulukta bulunduğunu düşündüğü söylenebilir. Bunun dışında vesaire kuralı çerçevesinde kullandıkları başka ifadeler bulunmamaktadır. Katılımcıların özellikle

BDÇ ile ilgili kullanımlarında “eşleşmeleri nasıl kabul ettiği” ya da “BDÇ’nin katkıları” ile ilgili alanlarda aynalama yöntemine başvurduğu gözlemlenmiştir. Aşağıda üyelerin ne oranda aynalama yaptığı ve programda geçen ifadeleri kullandığı görülmektedir.

Kod Sistemi	Sat...	Kuş...	B. D.	Çev...
etnometodolojik öğeler				
refleksivite				
dil seçimi				
programda geçen yabancı ifadeleri kullanır	5	1	3	
soruları ya da durumu açıklama şekli				
bilgi sorusuna yanıt şekli/açıklama				
durumu tanımlar	31	31	30	31
aynalama yapar/ gördüğü gibi aktarır	2	8	1	4

Şekil 20: Aynalama ve Programda Geçen İfadeleri Kullanma

Buna göre redaktör / editör konumundaki üyeler durumu tanımlama yoluna gittikleri ifadelerinde çevirmenler kadar çok yabancı ifade kullanmamışlar, onlar kadar aynalama yöntemine başvurmamışlardır. Aynalama “ifade ederken karşıdakinin anlamasını sağlamak adına onu da olaya dahil etme ve zihinde olup biten şeyi, resmi, olayı ona resmetme, yansıtmı” olarak genellikle üyelerin durumları açıklamak için kullandıkları bir yöntemdir. Aşağıda üyelerin Aynalama yaptıkları ifadeler yer almaktadır.

Tablo 17: Redaktörler / Editörler- Aynalama Örnekleri

Satürn: Yapılabilir, çünkü BDÇ size bir çerçeve sağlıyor, siz onun üzerine istediğiniz gibi binayı inşa edebilirsiniz... Aynı metnin defalarca çevrilmesine gerek bırakmayarak zaman tasarrufu sağlıyor ve diğer noktalara daha fazla zaman ayırabiliyorsunuz.
KŞ: ayrıca preview özelliği ile görebiliyorsunuz... Değil, comment atabilir

Buna göre redaktör üyelerin “bize bir çerçeve sağlıyor” demek yerine “size bir çerçeve sağlıyor” şeklinde bir ifade ile dinleyici / okuyucu kişiyi de olaya dahil etme durumu çevirmenlerdeki kadar yoğun değildir.

5.2.3. Yöneticilerin Anlamlandırma Yöntemleri

Etnometodoloji “aktörlerin kurallara göre davrandıklarını veri olarak almak yerine, onların bu kuralları uygularken kullandıkları metotları ortaya çıkarmaya çalışır” (2015, 29). Süreç hipotezini grup bazında değerlendirebilmek için yöneticilerin Etnometodoloji ana kodunda kod haritalarına bakılmıştır. Bu sayede istikrarlı özelliklerin süreci analiz edilebilmektedir. Üyelerin istikrarlı özellikleri ile ilgili etnometodolojik kod haritasına ait şekil aşağıdaki gibidir.

Yukarıda şekil 22’de gösterilen tabloda yöneticilerden Meoz’un konuşurken nesnel bir özne kullanmayı ve ağırlıklı olarak geniş zaman yapısında konuşmayı tercih ettiğini görmekteyiz. Diğer yöneticiler de yine Meoz gibi en çok nesnel bir özne kullanmayı tercih etmişlerdir. Ancak R.S. bundan farklı olarak ben öznesini de kullanmaktadır ve Meoz gibi en çok geniş zaman ifadeleri tercih etmiş olsa da bunun yanı sıra aşağı yukarı birbirine eşit oranda geçmiş zaman, şimdiki zaman ve zamansız ifade kullanır. Operasyon Müdürü Y de yine en çok nesnel özne kullanır ama nesnel iadesinin yarısından fazla bir oranda ben ve biz öznesi ile konuşur.

Zaman olarak en çok geniş zaman ifade kullanmanın yanı sıra buna yakın zamanda şimdiki zaman ifade kullanır. Patron X en çok nesnel öznenen sonra biz, o (çevirmenden bahseder) ve ben öznelerini kullanır ve zaman olarak en çok şimdiki zaman ifadeler ve geniş zaman ifadeler kullanır. Patron Z ise nesnel özne dışında o (bazen çevirmen, bazen müşteri, bazen okur), biz ve ben özneleri kullanır ve zaman olarak geniş zaman ifadelere en çok yer vermesinin dışında şimdiki zaman ve geçmiş zaman ifadelere başvurur. Üyelerden sen ve siz öznesini en çok kullanan Patron Z’dir ancak onun siz ve sen öznelerini kullanması ağırlıklı olarak kendinden bahsetme şeklindedir. Örneğin Moderatör’ün sorusunu tekrar eder ve “BDÇ kullanmayı seviyor musunuz diye soracak olursanız” gibi ifadelerinde Moderatör ile arasında bir resmiyet oluşturur. Dolayısıyla gerçekten aynalama yöntemi olarak sen ve siz öznelerini en çok Patron X ve sonra Operasyon Müdürü Y kullanmaktadır. Bu yolla da karşısındakini ikna etmeye veya örnekler vererek kendini savunmaya çalışır ve karşısındakinin ayna nöronlarına seslenirler. Aşağıda profesyonel yönetici olarak çalışmakta olan üyelerin kişiler kodları, bu kişilerle kimin deneyimini anlattıkları ve sorulan sorulara cevap verirken durumu tanımlamaya gitme sıklıkları ile bu sırada aynalama yapıp yapmadıkları kodların birlikte oluşumu haritası incelendiğinde üyelerin istikrarlı özellikleri daha açık görülebilmektedir.

Kod Sistemi	Meoz	RS	Operasyon Müdürü Y	Patron X	Patron Z	TOPLAM
etnometodolojik öğeler						0
indeksellik						0
kişiler/indeks						0
nesnel	30	31	78	209	193	541
ben	3	10	42	81	103	239
sen		1	2	4	15	22
siz	1	5	17	57	65	145
biz	3	1	35	97	127	263
o		2	17	88	155	262
onlar	1		22	47	64	134
refleksivite						0
soruları ya da durumu açıklama şekli						0
yapılan açıklama/deneyim kime ait						0
grup deneyimini anlatır	10	4	35	31	56	136
başkasının / hayali bir kişinin deneyimini anlatır	13	7	5	66	62	153
kendi deneyimini anlatır	20	27	34	59	78	218
bilgi sorusuna yanıt şekli/açıklama						0
durumu tanımlar	33	31	75	90	95	324
aynalama yapar/ gördüğü gibi aktarır	4	8	14	62	16	104
Σ TOPLAM	118	127	376	891	1029	2541

Şekil 23: Yöneticiler / Kişiler- Kimin Deneyimi- Aynalama Kod Matrisi

Buna göre Meoz adlı üyenin nesnel ifadeleri en çok kullanarak kendi deneyimini anlattığı ve sen ve siz dilleri kullanarak aynalama yapmadığı görülmüştür (Gördüğü gibi aktarmak için sadece sen ve siz dillerini kullanmak gerekmemektedir, ancak çalışmada sen ve siz dilleri ile bunu yapanlar aynalama yöntemi kullananlar olarak tanımlanmıştır). R.S ise sen ve siz dillerini kullandığı yerlerde aynalama yapmaya çalışan bir üyedir. Bu yöntemi örnekler vererek açıklamaya çalışırken ya da sinirlendiğinde karşısındakine anlatmak için kullanır. R.S. nesnel ve ben özneleri ile ağırlıklı konuşurken en çok kendi deneyimlerini anlatmaktadır. Operasyon Müdürü Y adlı üyenin sen ve siz kodlu her ifadesi aynalama olmasa da çoğunluğu empati kurdurmak için ya da örnek vermek için kullandığı ifadelerdir. Nesnel, ben ve biz özneleriyle konuşurken en çok grup deneyimi ve kendi deneyimini anlatır.

Patron X en çok aynalama yöntemine başvuran üyedir. Kullandığı sen ve siz öznelerinin çoğunda programda geçen yabancı ifadeleri de kullanarak aynalama yapar, gördüğü gibi aktarır. Bunu en çok başkasının ya da hayali bir kişinin, daha sonra kendi deneyimi ya da grup deneyimini anlatmak ve örnekler vermek ve verdiği örneklerin karşı taraf tarafından içselleştirilmesini sağlamak ya da açıklamak ve empati kurdurmak için kullanmaktadır. Patron Z ise nesnel, o, biz ve ben özneleri ile en çok kendi deneyimi daha sonra başkasının ya da hayali bir kişinin deneyimini veya grup deneyimini anlatır. Sen ve siz özneleri çoğunlukta olsa bile bu kişileri çoğunlukla Moderatör ile arasında resmiyet oluşturma yöntemi olarak kullanır. Ancak ara sıra da olsa aynalama yöntemine başvurur ve bunu daha çok empati

kurdurmak, açıklamak için kullanır. Aşağıda yöneticilerin BDÇ araçlarını kullanma nedenlerini açıkladıkları ifadeleri yer almaktadır.

Tablo 18: Yöneticiler- BDÇ Kullanma Nedeni

Meoz BDÇ olmaksızın çeviri/redaksiyon yapılamıyor günümüzde, müşteri beklentisi olmasa bile kalite ve maliyet açısından işletmelerin hepsinin BDÇ kullanmaları neredeyse bir zorunluluk artık.

RS: BDC araçları kullanıyoruz çünkü çeviri çalışmalarımızda yüksek kalite, hız ve maliyet tasarrufu sağlıyor (redaktörler yazılı görüşme, Konum 42)

Operasyon Müdürü Y: öyle maalesef bir şans yok, kullanmayan da zamanla işte evrim ağacının altlarına itelenerek (gülerek) (operasyon müdürü y, Konum 97) ... Yani teknik çeviride mesela medikal bir çeviride tabiki bir stetoskobun nasıl bağlanması gerektiği sabittir yani. Ama diğer tarafta yaratıcılık söz konusu. (Operasyon müdürü y, Konum 125) ... Mesela müşterinin sıfırdan bugün içeri geldiğini düşünün o zaman öyle bir anlaşma yapılıyor bizim baremlerimiz budur işte %100 için şunu alırsınız, fuzzy için şunu alırsınız vs. gibi, bir önce anlaşmamız yapılıyor, o anlaşmaya göre sadık kalınarak büyük bir aksilik çıkmadığı sürece daha çok emek gerektiren bir iştir, o değiştirir maliyeti o şekilde devam ediyoruz, belirli ücretlendirmeler var yani. Zaten teknik çevirinin en güzel kısmı o, çevirmen için de güzel, çünkü tek bir metin üzerinde günlerce uğraşmıyor, aynı şeyleri kopyalayıp yapıştırıyor Word üzerinden. Çok daha kısa sürede çok daha kendine kazançlı olabilecek bir iş yapıyor. Aslında ve zevki de daha fazla çünkü farklı metinler görüyor devamlı. (Operasyon müdürü y, Konum 167)

Patron X: diyelim ki yirmi bin kelimelik bir işi müşteri bizden üç güne istiyorsa mümkün değil onu tek çevirmenin bitirmesi, müşteriye bunu açık açık söylüyoruz, bakın, üç günde istiyorsunuz, bizim bunu çevirmene bölmemiz lazım. Kaç çevirmene bölmemiz lazım. Bir çevirmen günde iki bin kelime yapıyorsa üç günde istiyorsa altı bin kelime yapar. Yirmi bin kelimede de üç veya dört çevirmene bölmemiz lazım. Dört çevirmene bölmemiz lazım. Ve kıtı kıtına yetişir ve kaliteden ödün vermeniz lazım. Şimdi müşteri bunu istiyorsa, ok diyorsa bölüyoruz. Hiç istemeyerek, sevmeyerek de olsa bölmek durumundayız. Çünkü burada müşterinin önceliği zaman. Kalite arka planda. Bazı müşteri de kaliteli olsun diyor. Ama hızlı yapılsın diyor. O zaman da mümkün olduğunca az müşteriye, şey çevirmene bölüyoruz. Ve Edit etmek için, detaylı bir Edit etmek için daha çok vakit ayırıyoruz. (Patron x yarı yapılandırılmış, Konum 170)

Patron Z: yani işimizi... (düşünür) kolaylaştırıyor, ama işimizi kolaylaştırırken, çeviriyle ilgili kısmı kolaylaştırırken, size az önce bahsettiğim, çeviri yani Program X yani programa hazırlık kısmı aslında zorlaştırıyor. (Moderatör: anladığını belirtir şekilde evet der) ama onu dediğim gibi yapmak zorundayız. Çünkü o hafızanın veri olarak bizim datalarımızda olması çok önemli. O kayıtların bizde olması çok önemli. Biz bazen bu işe katlanıyor, yani o çeviri öncesi hazırlığı yani tra... Bilgisayar Destekli Çeviri programına hazırlık kısmını belki bugün, belki yarın belki 5 sene sonrası bir faydası olması için yapıyoruz. (Patron z. düzenlenmiş, Konum 34)

Yukarıdaki metinlerden, yönetici konumundaki üyelerin BDÇ araçlarını, işleri için bir gereklilik, zorunluluk haline getirdiği görülmektedir. Bu süreçte bu gereklilik nasıl oluşmuş ve bu zorunluluğu mantıklı bir çerçeveye nasıl konumlandırmışlar şu şekilde açıklanabilir. Meoz müşteri isteğinden de bağımsız çeviri metin kalitesi ve proje yönetimi avantajı üzerinden anlamlandırırken, R.S. detaylarını anlattığı programın satışından da sorumlu olması nedeni ile bir nevi kendi ürünü olan X programın diğer lisanslı, lisanssız araçlara kıyasla sunduğu özellikler üzerinden anlamlandırır. Meoz için proje yönetimi ve çeviri kalitesi için BDÇ ne kadar gerekli ise RS için de özellikle BDÇ içerisinde Program X'in kullanılması gereklidir. Operasyon müdürü ise bulunduğu yere yavaş yavaş yükselerek geldiği için alt kademedeki olanların BDÇ kullanmayı çok iyi bilmeleri gerektiğini, bilen çok kişinin olması ve gelişim ve değişime direnilemeyeceği fikri ile yaklaşarak anlamlandırır.

Sonuç üç yönetici için de aynı olsa da hepsinin BDÇ'yi zorunlu bir araç olarak kabul etme nedenleri farklıdır. Aşağıda yönetici konumundaki üyelerin teknoloji ile ilgili bir korku oluşturup oluşturmadıkları ile ilgili ifadeleri yer almaktadır.

Tablo 19: Yöneticiler- Teknoloji Korkusu

Meoz: “Yok, teknoloji son yıllarda akıl almaz bir ivmeyle gelişti ve iş hacmi de neredeyse aynı oranda arttı. MT son merhalede çok başarılı olacak ancak insan çevirmenler her aşamada yine de gerekli olacak.”
RS: “Böyle bir korkum yok. Çünkü, bu mesleğin adını (bazılarının yaptığı gibi) 'çevirme' biçiminde algılamıyorum. Çevirme olsaydı bunu herkes yapardı, hatta otomatik bir mekanizma da yapardı. Bence bu meslek "içerik geliştirmedir". Bunu önceden programladığınız bir sistem veya mekanizma veya sadece kuralları bellemiş bir amatör yapamaz.”
Operasyon Müdürü Y: ee... valla herkes kullanmak zorunda zaten çünkü dediğim gibi hesaplamalar ona göre yapılıyor yani istesin ya da istemesin kullanmak zorunda... (operasyon müdürü y, Konum 93)
Patron Z: yok, hayır. Neden yok? Yani şöyle, az önce size off the record olarak söylediğim yani orda şey yani bu teknoloji şu anda çok kolaylaştırdı. Ha bir gün bu neoral translation machine bu sistemlerin artık bir insana bir ihtiyaç duymadan bu çeviri işlemini yapabileceğine inanıyor musunuz? İnanıyorum. Yani bu olacak. Ama 10 yıl sonra olur, 15 yıl sonra olur, bu kadar hızlı giderken belki 5 sene sonra olur, bilmiyorum ama olacak. Ha bu işi elimizden alacak başka iş yaparız ya da neural translation machine onunla ilgili bir iş yaparız. (Güler) (patron z. düzenlenmiş, Konum 58)
Patron X: çevirmen iletişim uzmanıdır. Makineler de devralsa iletişim bir şekilde devam edecek ve iletişimde insani dokunuş her zaman olacak. Çevirmenlerin bence birazcık gözünün açık olması ve bu yeni düzende kendilerine bir yer bulması gerekecek. Evde oturup yani bundan on beş yıl önce biz sözlükleri, biz demiyim yani, bizden öncekiler sözlükle çeviriyordu. Daha sonra Babylon diye bir Tool çıktı...evet, başka şeyler çıktı. Turengler çıktı, sesli sözlükler çıktı. Yani bunlara hayır diyen bir çevirmen görmedim ben. Çünkü faydasını gördüler. İı ve kullanmaya başladılar ve ne kadar rahat olduğunu gördüler. Bence... Korkmak... Korkmanın bence lüzumu yok. Daha çok kendimizi nasıl geliştirebiliriz, yeni teknolojilere nasıl ayak uydurabiliriz. Makineler bizim yerimizi alacak mı almayacak mı yani alabilir. Alacaktır da bunu başka sektörlerde de görüyoruz yani bundan elli yıl önce insanların yaptığı arabaları şimdi makineler yapıyor ama yine başında bir insan olması lazım onu kontrol edecek. Oraya yönelmeye bakmaları lazım. (Patron x yarı yapılandırılmış, Konum 186-188)

Üç yöneticiden Meoz teknolojinin mesleği elden alması ile ilgili bir kaygı, korku yaşamaz ama bir gün mesleğin yönü değişebilir, yine de insan her zaman gereklidir düşüncesi ile hareket eder. R.S. ise kesinlikle teknolojiden kokmaz ve korkulmasını da anlamaz. Operasyon müdürü ise kullanmak istemeyen korkabilir, bu artık bir mecburiyet doğrultusunda değerlendirir ve devamında da kullanmayan da evrim ağacının altına itelenir yorumu yapar. Patron X mütercim tercümanlık eğitimi almış ve hayal ettiği mesleği yapmaya başlamış biri olarak makinelerin bir gün insanın yaptığı işi yapabileceğini insanın da bu teknoloji ile ne yapabileceğinin bir yolunu bulması gerektiğini düşünen bir katılımcıdır. Buradaki bu düşüncelerini ifade ederken tarihsel ve nedensel bir bağ kurarak ilerler ve korkmaya gerek olmadığını ifade eder. Patron X de açıklamak istediği yerlerde aynalama yöntemini kullanan bir üyedir. Aşağıda çevrimiçi BDÇ kullanımı ile ilgili konuştuğu bir yerden alınan,

aynalama yaptığı bir bölüm vardır. Durumu resmedip karşısındakini olayın içine çeker ve ikna eder.

Tablo 20: Patron X- Aynalama Örneği

Patron X: sadece mesela Motaword gibi sistemlerde birazcık o sistem kurtlar sofrası oluyor yani Kollaboratif online translation olduğu için bir dosyada birden fazla kişi çalıştığı için gelen bir iş, diyelim ki 300 kişilik bir iş geliyor. Siz onu görüp girene kadar birisi hali hazırda girmiş ve onun çevirilerini çalışıyor olabilir. Ve üç yüz kelimenin yüz kelimesi yapılmış olabilir yani. Öyle bir sıkıntı var online Kollaboratif Tool'larda. Ama işte Program F gibi sistemlerde o iş zaten size veriliyor. Size assign ediliyor. Onu siz istediğiniz zaman yapabilirsiniz.

Görüldüğü gibi buradaki üyenin BDÇ kullanımı ile ilgili ifadeleri incelendiğinde anlamlandırma şeklinin BDÇ'nin piyasadaki konum ve çalışma koşullarına etkisi üzerinden gerçekleştiği görülmektedir. Piyasada “kurtlar sofrası” olarak yorumladığı durum “kendince hoş bulmadığı bir piyasa ortamını” ifade eder ve bu durumu hoş bulmayarak olumsuz bir bakış açısı geliştirmiştir. Ancak aynı üyeye teknolojinin mesleklerini ellerinden alıp almayacağı konusunda ne düşündüğü ile ilgili fikirleri sorulduğunda teknolojiye karşı olumsuz bir bakış açısı geliştirmemiş olduğu görülmektedir. Teknolojiden kaçış olmayacağı ile ilgili fikirlerini ifade ederken daha başka bir yol kullanmıştır. Teknoloji'den korkulmaması gerektiği ile ilgili düşüncelerini açıklarken Gelecek zamanın rivayeti ile daha çok ben ve biz dili kullanır. Aslında burada da karşısındakini ikna etme eğilimi vardır ancak kesinlik ifadeleri kullanamamaktadır. Bu nedenle de konuşması esnasında bir nevi yürüttüğü tahminler üzerinden karşısındakini ikna etmesi ve açıklaması gerekmektedir. Bu durum da kullandığı ifadelerin “lazım, lüzumu yok, kaçınılmaz son” gibi daha sert olması ile devam eder ve aynalama yöntemine başvurmaz.

Patron Z de teknolojinin insan gücünün yerini alacağına ve mesleğin evirileceğine inanmaktadır. Onun ifadelerindeki refleksif unsurlar biraz daha farklıdır. Aynalama kullanmaz. Daha baştan itibaren biz dili ile konuşur, sorguladığında önce soruyu kendi kendine sorar ve bunu yaparken fark etmeden siz dilini kullanır. Ancak burada “siz” sözcüğünü kendine soru sorarken kullanır. Böylece Moderatör sorusunu “siz” dili ile sordurmuş olmaktadır. Cevabı “ben dili ile vererek yine fark etmeden karşıdaki ile arasında bir resmiyet oluşturur. Bu şekilde üst konumda yetkili bir ağızdan düşüncelerini aktarmış ve açıklamış olur. Bu durum onun konuşması sırasında inşa ettiği bir refleksif unsur, gizli koddur. Diğer taraftan gelecekte bahsedilmektedir ve bilinmezdir. Dolayısı ile kesinlik içeren ifadeler kullanamaz. Ancak bulduğu bu basit çözüm ile karşısındakini fikrine ikna eder. Yani

diğerlerinden farklı olarak, oluşturduğu patron konumlaması ile teknoloji ile ilgili fikirlerinde uzman görüşü sunduğunu ortaya koyar.

Operasyon müdürü ise yönetici kimliği ile BDÇ kullanımını içselleştirmiş bir üye gibi görünmektedir. BDÇ'nin edebi çevirilere belki de çok uygun olmayabileceğini düşünse de edebi çevirilerini bile bu araçları kullanarak yapar. Ancak yönetiminde çalışan çevirmenler için kullanmalarını zorunlu gördüğü sistemi mantıksal açıdan da kabullenmiş görünmektedir. Aşağıdaki ifadesi etnometodolojik açıdan incelendiğinde şunlar söylenebilir.

Operasyon Müdürü (yönetici kimliğiyle): ya aslında müşteriyle önceden zaten bir anlaşma yapılıyor. Mesela müşterinin sıfırdan bugün içeri geldiğini düşünün o zaman öyle bir anlaşma yapılıyor bizim baremlerimiz budur işte %100 için şunu alırız, fuzzy için şunu alırız vs. gibi, bi önce anlaşmamız yapılıyor, o anlaşmaya göre sadık kalınarak büyük bir aksilik çıkmadığı sürece daha çok emek gerektiren bir iştir, o değiştirir maliyeti o şekilde devam ediyoruz, belirli ücretlendirmeler var yani. Zaten teknik çevirinin en güzel kısmı o, çevirmen için de güzel, çünkü tek bir metin üzerinde günlerce uğraşmıyor, aynı şeyleri kopyalayıp yapışturmuyor Word üzerinden. Çok daha kısa sürede çok daha kendine kazançlı olabilecek bir iş yapıyor. Aslında ve zevki de daha fazla çünkü farklı metinler görüyor devamlı... dediğim gibi bu bir maliyet hesabı. Yani ne ödeniyorsa siz de onun karşılığını veriyorsunuz ve bunu iki tarafta zaten memnun. (Operasyon Müdürü Y- Aynalama/ İndeksellik/ Refleksivite)

Operasyon müdürünün ifadelerinde diğer birkaç üyede de görüldüğü gibi aynalama unsurlarına rastlanır. Üyelerden bu yönetime başvuranların hepsinin de anlatması zor durumlarda, karşı tarafta var olduğu düşünülen bir alt niyet olduğu fikri ile hareket ettiğinde bu yönetime başvurduğu görülmektedir. “Eşleşmelerin çevirmenler tarafından kabulü nasıl oluyor?” şeklindeki soruya “ya aslında” gibi “pek tabi burada farklı düşünüyor olabilirsiniz ancak o öyle değil” anlamı yaratan bir ifade ile giriş yaptıktan sonra sen veya siz dili ile kendi yaptığı veya yaptıkları eylemleri karşısındaki yapıyormuş / yapacakmış gibi anlatmaya başlıyor. Üyenin nasıl refleksif bir yol izlediğine bakılırsa durum daha net görülebilir. Üyenin istikrarlı özellik olarak nesnel bir dil kullanıyor olması, bu ifadelerinin uzman açıklaması etkisi yaratmasını sağlar. Tüm bunları bir arada kullandığında ise karşı tarafı ikna etmesine gerek yoktur. Ancak eşleşme ücretlerinin çevirinin ücretini etkilemesi ile ilgili uzun nesnel ifadelerinden sonra aynalamaya gider ve durumu açıklamaya çalışır. Çünkü karşısındakinin bunu sorduğuna göre bir alt niyeti olabileceğini ve kendisini anlayamayabileceğini düşünür. Dolayısıyla “size ne ödeniyorsa siz de onu ödüyorsunuz” şeklindeki aynalama yöntemine başvurduğu ifadeyle karşısındakinin ayna nöronlarına seslenmeyi uygun görür. Patron X’de de görülen bu özellik üyelerin beni anla deme şeklidir. Patron X ile Operasyon Müdürü

Y arasındaki en belirgin fark tabloda da görüldüğü gibi İndekselliğinde ve kişi kullanımında çeşitlilik olması ve aynalama yaparken sadece kendi deneyiminden bahsetmekle kalmayıp başkası ya da hayali bir kişinin deneyimlerini de sen/ siz dilleri ile anlatmasıdır. Aşağıda Patron X'in konuşurken hangi kişiler ile kimin deneyimini anlattığı ve aynalama kullanıp kullanmadığı ile ilgili kodların kesişimi yer almaktadır.

Kod Sistemi	kişil...	nes...	ben	sen	siz	biz	o	onlar	yap...	gur...	baş...	ken...	ayn...
etnometodolojik öğeler													
İndeksellik													
kişiler/İndeks													
nesnel		16			8	33	22	10		79	97	107	77
ben	16			4			7	6		9	25	67	23
sen					1	2				4	3		3
siz	8	4				2	6	6		13	35	37	45
biz	33		1	2		22	6			82	41	26	45
o	22	7	2	6	22			1		51	58	34	35
onlar	10	6		6	6	1				17	33	32	18
refleksivite													
soruları ya da durumu açıklama şekli													
yapılan açıklama/deneyim kime ait													
grup deneyimini anlatır	79	9	4	13	82	51	17			26	8	25	
başkasının / hayali bir kişinin deneyimini anlatır	97	25	3	35	41	58	33			26		37	39
kendi deneyimini anlatır	107	67		37	26	34	32			8	37		35
bilgi sorusuna yanıt şekli/açıklama													
durumu tanımlar	191	74	4	51	97	86	46			31	64	55	59
aynalama yapar/ gördüğü gibi aktarır	77	23	3	45	45	35	18			25	39	35	

Şekil 24: Patron X İndeksellik ve Refleksivite Kodların Kesişimi

Üyelerin pratik eylemleri, arka plan beklentileri, olayların geriye dönük yapısı, İndeksellik çerçevesinde değerlendirilen ifadeleri ile yönetici konumundaki bireylerin grup olarak farklı anlamlandırmalara gitmelerinin nedenlerinin ticari ilişkileri, bu konuma nasıl geldikleri ve içinde bulundukları konum ile bağlantılı olduğu söylenebilir. Bireysel farklılıklar ise yine aynı sebeplerin yanı sıra pratik eylemleri ile ilişkilendirilebilir.

5.2.4. Çevirmen Adaylarının Anlamlandırma Yöntemleri

Öğrenci gurubu her sene 1 kişi sabit (formatör) olmak üzere, ilk sene 12 çevirmen, bir proje yöneticisi, bir redaktör ile başlamış, ikinci senede 3 çevirmen ve 3 redaktör olarak toplam 6 kişiden oluşmaktadır. Üçüncü sene de guruba önderlik eden kişi yine aynı ancak 12 redaktör / editör, 8 çevirmen, toplamda 20 öğrenci bulunmaktadır. Bu gurubun üyeleri aynı bölümde Bilgisayar Destekli Çeviri Araçları dersini alan öğrencilerdir ve bu dersin bir çıktısı olarak her sene BDÇ ile çalışan bir çeviri bürosu benzetimi yaparlar. 2017'de ilk kez başladıklarında bölüm başkanlığı o sene program X almıştır okul başarı merkezi ve laboratuvarında kullanılmak üzere. Program X öğrencilere bir haftalık seminerler düzenlemiş ardından da Bilgisayar

2017’de ve diğer senelerde de simülasyonu yöneten formatör aynı kişidir. İlk senede son sınıf öğrenci olan Formatör öğrenci diğer senelerde lisansı bitirip, başka bir üniversitede yüksek lisansa başlamış, diğer taraftan bölümde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başlamıştır. Hem başarılı hem de iletişim becerileri kuvvetli olduğu için simülasyona ilk sene 13 öğrenci ile başlar ve bunların üçü hariç hepsi çevirmen rolündedir. İkinci sene katılımcı sayısı düşer ve üçer çevirmen / redaktörden oluşur. Çevirmen ve redaktör editör sayıları burada eşitlenirken üçüncü sene redaktör sayısının çevirmen sayısını geçmesi ile devam eder (12 redaktör/ 8 çevirmen). Bu konuda rol dağılımları ile ilgili öğrenci doğrudan sorgulandığında ve başka bir konuşma esnasında olmak üzere iki farklı sonuca gidecek ifadeler kullanır.

Formatör 2019: süper, Teşekkür ederiz Redaktör 2019-2. Redaktör 2019-3 geliyor. Redaktör 2019-3 geçen sene katılmıştı atölyelere. Redaktörlüğe yükseldi (2019 YTÜ BDÇ atölye, Konum 53)

Formatör 2019: Redaktör de iş kontrolü yapıyor yoksa haberi olmuyor iş paslandığında (mailini kontrol ettiğini anlatmaya çalışıyordur). 11 aslında şu an çoğu çeviri şirketi çevirmen çalıştırmıyor kendi bünyesinde onu gözlemledim. Genelde redaktör çalıştırıyorlar mesela (anlaşılmadı) redaktör çalıştırıyor şirketin içinde tabi deneyimli çevirmen Freelance olarak çalışıyorlar. Tabi deneyimli çevirmenler çalıştırıyorlar o da (anlaşılmaz) aslında çünkü son iş gerçekten redaktörden çıkıyor. Evet... Redaktörlerinde kendi hesapları var sistem üzerinde. Normalde bunlar bireysel hesaplar atıyorum çalışırken kendi bireysel hesaplarımızı oluşturduk, çalıştık (2019 YTÜ BDÇ atölye, Konum 48)

Hoca: Herkes redaktör! (Herkes düzeltmeye çalıştığı için söyler)

Formatör 2019: Ama aslında şöyle yaptık iş paylaşımı yaparken kendileri seçtiler tamamen. Gönüllü olduğu için herkes kendi görevini aldı (2019 YTÜ BDÇ atölye, Konum 60-61)

Yukarıdaki gözlem 2019 yılına aittir ve formatör öğrencinin artık üçüncü yılıdır. Bu konuda deneyim kazanmış olduğu için simülasyon sırasında kendisi de dahil her üyenin sürekli konuşarak, yaptıkları eylemleri paylaşmasını hedeflemektedir. Bu nedenle ilk verilen ifadede formatör simülasyon akışını sağlarken geçen seneden tanıdığı öğrencileri motive etmek, sessizliği bölmek gibi amaçlarla önce teşekkür edip akış sırasına göre kimin geleceğini söyler, sonra bu öğrencinin geçen sene de katıldığı için redaktörlüğe yükseltmek ile ödüllendirildiği anlamına gelen bir ifade kullanır. “Geçen sene katılmıştı atölyelere. Redaktörlüğe yükseldi (2019 YTÜ BDÇ atölye. Kişiler X, Konum 53)”. Burada formatör bir taraftan sessizliği dolduracak, hoş bir espri yapmaya çalışır, diğer taraftan daha önce de sonra da söylediği “asıl işin redaktörlerden çıkıyor olması” fikrini pekiştirmiş olur. Çünkü ona göre redaktörlük çevirmenliğe göre daha üst konumdur ve çevirmenler işlerini iyi yaparlar ise yükselirler. Öğrencinin yarı esprili yarı ciddi bu sözü kendisinin sahip olduğu bu düşüncenin herkesçe paylaşıyor olduğu yönündeki arka plan beklentisidir. Bu öğrencilerin de tepkileri (gülmeleri, alkışlamaları) ortada toplum içerisinde paylaşılan ortak bir bilgi olduğunu gösterir. Daha sonra sorulduğunda ise “Ama aslında şöyle yaptık iş paylaşımı yaparken kendileri seçtiler tamamen. Gönüllü olduğu için herkes kendi görevini aldı” (2019 YTÜ BDÇ atölye. Kişiler X, Konum 60-61) şeklinde bir ifade kullanır. Burada bunu söylemesinin sebebi bu simülasyonda 8 çevirmene karşılık 12 redaktör olmasıdır.

Çevirmenlerin görevi bitip, redaktörler sahneye çıkmaya ve bir diğerinin hatasını düzeltmeye başladıkça bir hoca “herkes de redaktör” der, dolayısı ile formatör bunu bir suçlama gibi algılayarak savunmaya geçer gibi herkesin görevini kendi seçtiğini beyan eder. Bu formatör ve öğrenciler tarafından paylaşılan bir bilgidir. Öğrenciler de bu fikre katılınca çoğunluğun redaktör olmasında bir sakınca görülmemiştir. Öğrencilerle birlikte en çok takıldıkları konu, simülasyon için tasarladıkları çevirilerde bilinçli yapılmış (bilerek hatalı çevirirler ki çevirmen rolünden sonra gelen redaktörün bir hatayı nasıl bulup, düzelttiği görülsün) hataların oluşu ve izleyiciler, hocalar dahil herkesin o hataları göstererek düzeltmeye çalışmasıdır. Bu durum zaten hocanın “herkes de çevirmen” tepkisine yol açmış, bu tepki de formatörün savunmaya geçmesine neden olmuştur. Aslında bunu yaparken öğrenci konumsal bir ayırım yapmadığının altını çizmeye çalışsa da daha önceden de asıl işi redaktörlerin yaptığını söylemiş, hatta bir öğrencinin devamlı geldiği için

redaktörlüğe yükseldiğini söylemiştir. Bu durum toplulukta bulunan redaktörler çevirmenlerden daha üst konumdadır bilgisinin anlık reddedilmesi gibi görünse de birçok öğrencinin konumunu kendi seçmesi, onu da redaktör olarak seçmiş olması gerçeğinin altını çizer. Dolayısı ile bu anlamlandırma yöntemi doğrudan konum ve görev yerine getirme bilinci ile ilgilidir denilebilir. Öğrenciler açıklamalarında konumsal öğelere göre hareket eder ve kendisinden daha üst konumda olan hoca söz konusu olduğunda görevini doğru yapmış olma güdüsü ile mantıklı açıklamalar getirmeye çalışır. Aşağıda öğrencilerin 2017 yılında gerçekleştirdiği simülasyonda gerçekleşen konum ile ilgili ifadelerle bir örnektir.

Tablo 22: YTÜ 2017- Formatör- Konum Seçimi İfadeleri

Turhal: bu arada gördüğünüz gibi bazı terimlerin üzerinde kırmızı harf vardı. Bu da gösteriyor ki burada belirlenmiş olan terimler sağ tarafta gözüküyor. Daha önce terimce eklemişti şimdi o terimcilerden faydalanarak çeviri yapcaz (Hoca 1 Hoca bir şeyler söyler, anlaşılamaz ve o esnada bir şeyler yaptığı için biraz sessizlik olur) ilk önce burada (Fransızca bir terim söyler, anlaşılamadı) var bu olgunlaştırmak demek bir de ikinci terim var Competanse un traduksiyon, çeviri becerileri demek. Burada zaten şey yaptığınızda ıı terimce geliyor ardından arkadan onu seçebilirsiniz, çok kolay oluyor, aynı dediğiniz gibi tembel işi oluyor. (2017 YTÜ BDÇ öğrenci simülasyonu)

Hoca 1 Hoca: Hmmm. (Sessizlik) Hızlı yaptığı için çevirmen yanıldı. Redaktör onu düzeltcek. (Yaşanan durumu esprili bir şekilde açıklamaya çalışır) (2017 YTÜ BDÇ öğrenci simülasyonu)

Çevirmen2017-1: evet, Control+Enter’la geçiyoruz. Burda mesela çevirimi bitirdikten sonra Control+enter la aşağıya geçiyoruz burada yeşil tik oluyor bu da gösteriyor ki bunu Translation Memories’e kaydoldu. (2017 YTÜ BDÇ öğrenci simülasyonu)

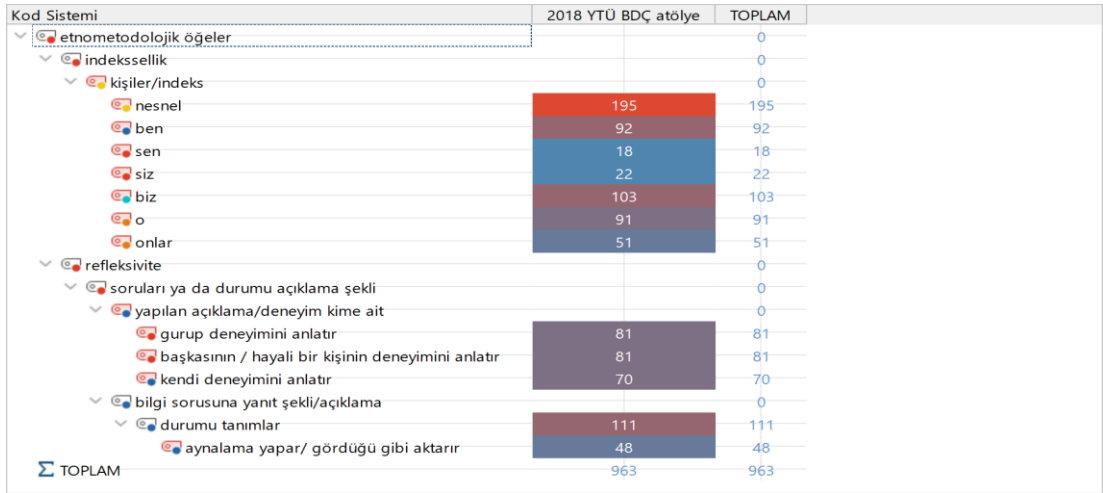
Formatör: Herkes okuyabiliyor mu bu arada? (Anlaşılamayan bir şey söyler) hem kaynak dilde hem de hedef dilde (anlaşılamaz). İki projede de dolayısıyla yapılan (anlaşılamaz ve o sırada yine hata yapıldığı konusunda uyarıda bulunmaya çalışan seyirciye hitaben) hatalar olsun ki redaktörün işi onlar boş ver (Bu bir simülasyon olduğundan Formatör tüm olasılıkları göstermek istemektedir. Dolayısı ile hataları bilerek yaptıklarını da göstermek istercesine söyler bunu ve güler) (2017 YTÜ BDÇ öğrenci simülasyonu)

Katılımcıların Bilgisayar Destekli Çeviriyi anlamlandırma yöntemleri, ilişki ağlarına göre değişir. Çevirmen adaylarının ilişki ağları arkadaşlarıyla olan ilişkileri, formatör ile olan ilişkileri ve hocalarla olan ilişkileri üzerine kuruludur. Çevirmen adaylarının yıllara ait kişiler kodları, kimin deneyimi olduğu ve aynalama yapıp yapmadığıyla ilgili kodlarına bakılarak istikrarlı özellikler ve refleksivitelere görülebilecektir.

Kod Sistemi	2017 YTÜ BDÇ atölye	TOPLAM
etnometodolojik öğeler		0
indekssellik		0
kişiler/indeks		0
nesnel	95	95
ben	67	67
sen	11	11
siz	17	17
biz	29	29
o	25	25
onlar	16	16
refleksivite		0
soruları ya da durumu açıklama şekli		0
yapılan açıklama/deneyim kime ait		0
grup deneyimini anlatır	35	35
başkasının / hayali bir kişinin deneyimini anlatır	68	68
kendi deneyimini anlatır	93	93
bilgi sorusuna yanıt şekli/açıklama		0
durumu tanımlar	73	73
aynalama yapar/ gördüğü gibi aktarır	30	30
TOPLAM	559	559

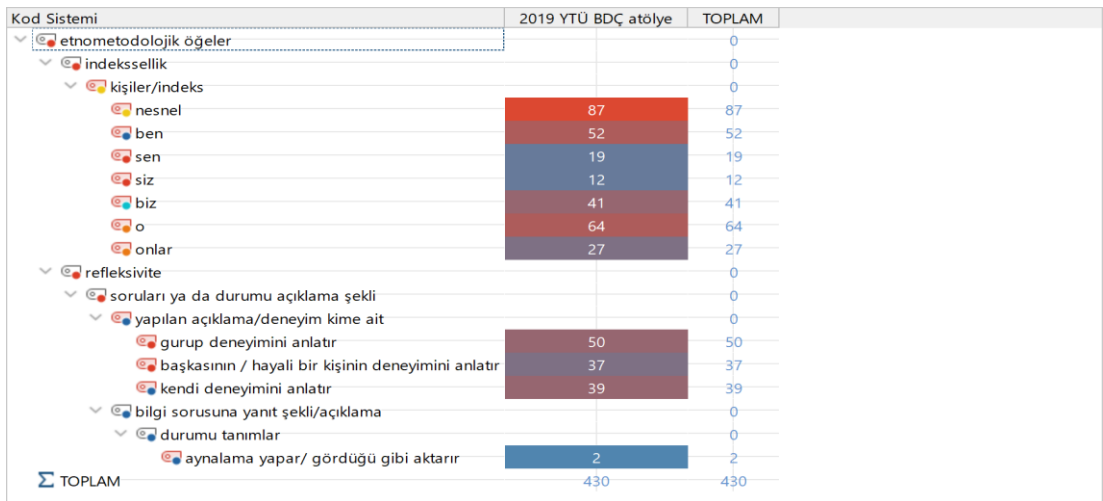
Şekil 26: YTÜ 2017 Kişiler- Kimin Açıklaması- Aynalama

2017 yılı Çevirmen adaylarının Bilgisayar Destekli Çeviri Atölyesi sunumlarındaki ifadelerinden çıkarılan Kişiler kodu, Açıklama Kime Ait kodu ve Aynalama kodları Kod Matrisine göre öğrencilerin geneli en çok nesnel bir özne ve ben öznesi ile konuşmakta, bu özneleri kullanırken en çok kendi deneyimlerini anlatmaktadır. Öğrencilerin aynalama yöntemine de yer yer başvurduğu görülmektedir. Bu kullanım üyeler arasında değişiklik göstermekle beraber üyeler arasında da en çok Formatör’de daha sonra da Çevirmen 2017-1 ve çevirmen 2017-9’da görülmektedir ancak Çevirmen 2017-9’da ben dili nesnel dilden daha fazla görülür. Bu yıl öğrencilerin çevirmen ağırlıklı bir çeviri bürosu kurguladıkları ve buna 10 çevirmen, 1 proje koordinatörü, 1 redaktör ilave ederek Patron olarak konum alan Formatör yardımcı ve yönlendirmesi ile simülasyonu gerçekleştirirler. Formatör daha bu yıldan redaktörlerin daha önemli olduğu, bürolarda daha çok redaktör tercih ettiklerini dile getirmeye başlar. Ancak kurguda bu görülmemektedir. 2018 yılına gelindiğinde ise katılımcıların sayısı azalmıştır. Dolayısı ile 6 öğrenci ile simülasyonu yürütmeye çalışan Formatör 3 çevirmen ve 1 proje koordinatörü, 1 redaktör ve 1 kalite kontrol olarak konumları belirler. Üyelerin kişiler kodu, açıklama kime ait kodu ve aynalama kodu Kod matrisi aşağıdaki gibidir.

Şekil 27: YTÜ 2018- Kişiler- Kimin Açıklaması- Aynalama

2018 yılı simülasyonunda öğrenci sayısı azalır, ancak ifadelerdeki grup deneyimini anlatma ve başkasının deneyimini anlatma yönündeki ifadeler kendi deneyimini anlatma ifadelerini geçer. Burada deneyim kazanmış olmaları da etkilidir ancak grup deneyimi gibi görünen “belleklerimiz ekledik, terim tabanı oluşturduk” gibi ifadeler daha çok profesyonel görünme isteğinden de kaynaklanmaktadır. Öğrenciler bu yılda da en çok nesnel özne kullanırlar, daha sonra da biz, ben ve o dili ile konuşurlar. O dili ile bahsettikleri bu kez gruptaki diğer takım arkadaşları veya yine hayali müşteridir. Aynalama yöntemine bir önceki yıla göre daha çok başvurumaktadırlar. Öğrenciler bir sonraki seneye daha kalabalık olacaklar ancak bu kez çevirmen, redaktör dağılımı değişecektir. Aşağıda 2019 yılına ait kişiler- kimin açıklaması- aynalama kod matrisi bulunmaktadır.

Şekil 28: YTÜ 2019- Kişiler- Kimin Açıklaması- Aynalama

2019 Yıldız Teknik Üniversitesi Mütercim Tercümanlık öğrencilerinin BDÇ atölye sunumlarındaki konuşmalarından elde edilen ifadelerde en çok nesnel özne kullanımı, daha sonra o dili ve ben dili kullanıldığını ve buna yakın oranda biz dili de kullanılmış olduğu görülebilir. Öğrenciler en çok gurup deneyiminden bahsetmekte, ikincil olarak kendi deneyimlerinden bahsetmekte ve buna yakın oranda başkası ya da hayali bir kişinin deneyiminden bahsetmektedir. Öğrencilerin başkaları ya da hayali bir kişi olarak bahsettikleri kişiler ise genellikle hayali müşteri ya da gurupları içerisindeki kendileri dışındaki kişilerdir. Üyelerin dağılımı ise Formatör'ün 2017 yılından beri ön gördüğü gibi çevirmen sayısının azalması ve redaktör sayısının çoğalması şeklinde olmuştur. Ancak daha önce de bahsedildiği gibi Formatör'ün buna açıklaması kendisinin seçimi olmadığı, öğrencilerin kendilerinin görevlerini belirledikleri yönündedir. Başka bir ifadesinde de piyasada bu işin böyle yürüdüğü yönünde açıklamalar yapar. Dolayısıyla öğrencilerin konumlarını kendileri seçmiş olmaları Formatör'ün bu iddiasını destekleyen bir ifadeye dönüşmüş olur.

Çalışmada çevirmenler bu programları var olan hiyerarşik yapıları içerisinde üst denetim mekanizmalarına bağlı anlamlandırmakta, yani üst yapıdakilerin mutlu olacağı çeviriler üretmeye çalışmaktadırlar. Bu temelde Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul etme yönünde bir tavırla sonuçlanır. Ancak burada çevirmenler bireysel olarak kararlarını mantıksal çerçeveye oturtup kendilerini ikna etme yöntemi olarak sosyal ilişkileri ve gündelik hayatlarında yakınlık kurdukları kişilerle olan ilişkilerine bağlı kararlar alabilirler. Örneğin Çevirmen X patronu ile abi kardeşe yakın bir ilişkidir. Müşteri ile anlaşmalara baştan katılır ve böylece eşleşme ile ilgili ödemeleri sorun etmez. Onlara uyar. Ancak Guv' nor daha kalabalık bir ekiple çalışmakta ve takım lideri olarak, çevirmen ama altında da çevirmenleri olan bir çevirmen olarak eşleşmelere uyulması gerektiğini düşünür. Burada asla tavizi yoktur adeta. O da çeviri belleğine uyulması fikrindedir ancak bu fikre sosyal ilişki kurduğu patronu, müşterisi veya diğer iş arkadaşlarının etkisi olmamıştır.

Onun aldığı bu karar şirketin sunduğu sözleşmeler yüzündendir. Redaktör / editör ve yöneticiler gurubuna gelindiğinde ise eşleşmeler konusunda şaşırtıcı bir şekilde redaktörler daha katı yöneticiler daha ılımlıdır. Bunun sebebi redaktör/ editörler eşleşmeleri müşteri anlaşmaları, fiyat teklifleri ve Kalite Kontrol araçları ile ilintili değerlendirirken yöneticilerin ticari ilişkilerine bağlı anlamlandırmakta ve bu ticari ilişki sadece müşteriyi kapsamamaktadır. Yönetici hem müşterisini memnun etmeli

hem de çalışanı ki çevirmen gerçekten işini severek yapıp ona daha çok para kazandırabilsin. Sonuçta eşleşmede bir hata söz konusu ve çevirmen bunu görüp değiştirmek istiyor ise bu durumda çevirmen değiştirebilir. Müşteri bu durumdan yöneticilere göre genelde memnun olacaktır ancak bu durum da müşterinin kim, çevrilecek metnin ne olduğu da bu üyelerin yaklaşımlarını belirlemektedir. Öğrenciler ise aldıkları eğitim sonucu oluşturdukları arka plan beklentileri ve topluluk içerisinde bulunan ortak bilgilere veya deneyime göre seçimlerini yaparlar.

6. SONUÇ: BDÇ ARAÇLARINA ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

Çeviri eylemi üyelerinin teknoloji çağında BDÇ araçları ve bağlı makine çevirileri ile nasıl bir gündelik pratik eylem içerisinde oldukları, onların sosyal ortamda kendi gerçekliklerini nasıl oluşturdukları ile ilgilidir. Esnasında ve gündelik pratik eylemler aracılığı ile oluşturdukları bu anlamlandırma yöntemleri aynı zamanda içinde bulundukları sosyal ağı şekillendirmekte, içinde bulundukları sosyal ağ da onların anlamlandırma yöntemlerini şekillendirmektedir. Bilgisayar Destekli Çeviri araçları ve Makine Çevirisinin tarihsel gelişimi ve kullanıcıların bu bireysel anlamlandırma yöntemleri bir arada değerlendirildiğinde, bu teknolojilerin çevirmenleri profesyoneller olarak ağlarına dahil ettiklerinde yükseldiği ve aynı şekilde çevirmenler tarafından da sahiplenildiği açık bir şekilde görülmektedir.

Çevirmenlerin teknolojiyi pratik eylemlerinde nasıl kullandığı, aynı üye gurubundakiler ve üst konumlardakilerle ilişkileri, sözleşme gibi bağlayıcı öğelerle çalışıp çalışmadıkları, yaşadıkları topluluktaki ortak bilgi ve deneyimleri, onların BDÇ araçlarına ve Makine Çevirisine yaklaşımını etkilemiştir. Örneğin teknolojinin pratik eylemlerinde kolaylık sağlaması, tutarlılığa yardımcı olması, eksik çeviri veya çeviri hatalarını önlemesi, hız, iş gücünde kazanç sağlaması çalışma katılımcılarının BDÇ araçlarını olumlu anlamlandırmasına yol açabilirken, BDÇ aracı kullanmıyor olmaları onların teknolojiyi çevirmenin iş yükünü artıran, patronlara yarayan araçlar olarak anlamlandırmalarına sebep olabilmektedir. Çalışma katılımcılarında çevirmenlerden BDÇ ile çalışanlar teknoloji ile mesleklerinin yönünün değişebileceğini düşünür ama bu durumdan kaygı duymazlar, korkmazlar. BDÇ ile çalışmayan çevirmenler de makinelerin yerlerini almasından korkmazlar çünkü bu işin insana özgü bir iş olduğunu düşünmektedirler. Bu konuda korku geliştirenlerin BDÇ ile çalışmayıp makineler ile ilgili daha önceden olumsuz bir arka plan beklentisi oluşturmuş oldukları ya da kendileri maaşlı çalışsa da çevrelerinde bunlardan olumsuz etkilenen kişiler olabileceği görülmüştür.

Elde edilen bulgular araştırma problemleri çerçevesinde değerlendirildiğinde çeviri eylemi üyelerinden çevirmenler, çeviride teknolojik gelişmeleri nesnel bir

dille, uzman açıklamalarıyla ve aynalama yaparak ifade etmektedirler. Redaktörler nesnel bir dille, şimdiki zaman ve geniş zamanda, net ve kararlı bir şekilde konuşarak teknolojik gelişmeleri ifade eder. Yöneticiler nesnel bir dil ya da ben, biz, o dili ile bazen aynalama yaparak koşul ilişkisi üzerine oturan ifadeler kullanmaktadır. Çevirmen adayları ise 2017’de nesnel ve ben özneleri, 2018’de nesnel, ben, biz, siz dilleri, 2019’da o ve nesnel bir dil kullanarak, olumlu yapıda Türkçe ifadelerle net ve kararlı ifadelere başvururlar.

Çeviri eylemi üyelerinden çevirmenler bu sistemleri güvenilir bulma durumlarını ben dili ve koşul ifadesi ile uzman açıklamalarını kullanarak ifade ederler. Redaktörler ben dili ve nesnel dil ile uzman açıklaması yapmaktadır. Yöneticiler ben dili ve nesnel ifade ile uzman açıklaması ve koşul ifadeleri kullanmaktadır. Çevirmen adayları ise biz dili ve nesnel ifadelerle uzman açıklaması yapmaktadır.

Çeviri eylemi üyelerinden çevirmenler işlerini kolaylaştırma / zorlaştırma ile ilgili ben dili ve siz dili ile grup deneyimini anlatarak örnekler veren uzman açıklaması ile ifade eder. Redaktörler nesnel bir dil ile uzman açıklaması yapmaktadır. Yöneticiler biz dili ve aynalama ile uzman açıklaması ve koşul ifadelerine başvurumaktadırlar. Çevirmen adayları ise genel olarak nesnel ifadelerle uzman açıklaması yapmaktadır.

Çeviri eylemi üyelerinden çevirmenler BDÇ ile elde edilen çevirinin kalitesini ben dili ve nesnel dil ile net ve kararlı ifadeler kullanarak ifade eder. Redaktörler nesnel bir dil ile uzman açıklaması yoluna gider. Yöneticiler nesnel ifade ile uzman açıklaması ya da koşul ifadesi kullanmaktadır. Çevirmen adayları ise biz dili ile uzman açıklamalarını kullanmaktadır.

BDÇ programlarında çalışan çevirmenler görünürlüğünü nesnel bir dil ile a ise b koşul ifadesiyle anlatmakta, redaktörler nesnel dil ile uzman açıklamasını kullanarak anlatmakta, yöneticiler ben dili ile uzman açıklaması ve koşul ifadelerini kullanarak anlatmaktadır. Çevirmen adayları ise doğrudan bu konu üzerine konuşmamış olsalar da çevirmene düşen iş, çevirmen adının programdaki yeri ve şirketteki konumu bağlamında konuştuğunda nesnel bir dil ve uzman açıklaması kullanmaktadırlar.

Çeviri eylemi üyeleri teknoloji ile çalışırken farklı anlamlandırmalar yapar ama benzer bir tavır sergileyebilirler. Bilgisayar Destekli Çeviriyi anlamlandırma yöntemleri, ilişki ağlarına göre değişir. Katılımcılardan çevirmenler bu programları

var olan hiyerarşik yapıları içerisinde üst denetim mekanizmalarına bağlı anlamlandırmakta, yani üst yapıdakilerin mutlu olacağı çeviriler üretmeye çalışmaktadırlar. Bu durum Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul etme yönünde bir tavırla sonuçlanır. Ancak burada çevirmenler bireysel olarak kararlarını mantıksal çerçeveye oturtup kendilerini ikna etme yöntemi olarak sosyal ilişkileri ve gündelik hayatlarında yakınlık kurdukları kişilerle olan ilişkilerini kullanırlar. Örneğin bu çalışmada çevirmenler çeviride teknolojik gelişmeleri kendi deneyimleri ya da grup deneyimi üzerinden anlatırken durumu tanımlamışlar ve anlamlandırmalarında kendileri ya da üst denetim mekanizması olan grup arkadaşlarından da etkilenerek bellekten geleni kabul etme yönünde kararlar almışlardır.

Redaktör / editör ve yöneticiler gurubuna gelindiğinde ise eşleşmeler konusunda şaşırtıcı bir şekilde redaktörler daha katı yöneticiler daha ılımlıdır. Redaktörler kendi deneyimleri üzerinden örtük genel konuşan, nesnel ağırlıklı bir dille konuşarak uzman açıklamaları kullanan kişilerdir. Bu yönde bir dil kullanımına gitmeleri ise sürekli içinde bulundukları denetleme ve hata bulma sürecinde otoriteye ihtiyaçları olmalarındandır. Redaktör/ editörler eşleşmeleri müşteri anlaşmaları, fiyat teklifleri ve Kalite Kontrol araçları ile ilintili değerlendirirken yöneticiler ticari ilişkilerine bağlı anlamlandırmakta ve bu ticari ilişki sadece müşteriye kapsamamaktadır.

Yöneticiler kendi deneyimleri ya da bir başkasının deneyimi üzerinden durumu tanımlamış veya aynalama yaparak konuşmuşlardır. Çünkü onlar hem müşteriye hem çalışanlarını memnun etmek zorundadırlar. Dolayısı ile anlamlandırma yöntemlerini çevirmenlerin onlara para kazandırıp kazandıramayacağı ya da müşterinin hizmetten memnun kalıp kalmayacağı ile ilgilidir. Bu yüzden de ben ya da biz dili kullanır ya da bu yetmediğinde ikna etmek için aynalama kullanırlar.

Yöneticiler hem müşterisini memnun etmelidirler hem de çalışanını ki çevirmen gerçekten işini severek yapıp ona daha çok para kazandırabilsin. Bu anlamda yöneticiler çevirmenlerin eşleşmelerde değişikliğe gidebileceğini düşünürken müşteri memnuniyetini ve tutarlılığı dikkate alır, çevirmenin yapacağı ÇB düzeltmesini doğru olduğu, önceki projelerle çelişmediği ve müşteriye mutlu ettiği sürece doğru bulur. Dolayısıyla yöneticiler ÇB'den gelen eşleşmelerin değiştirilebilmesi veya ÇB'ye sadakat konusunda redaktörlere oranla daha az katıdır. Çevirmen de sözleşmeye ve bu duruma bağlı bir şekilde yapacağı düzeltmenin, memnun edeceği

müşteri sayısıyla yöneticinin gözünde görünür olmasını sağlayacağını düşünmektedir. Bu yüzden de sorulduğunda çevirmenin görünürlüğü için bu yönde bir tanımlama yapmaktadır.

Çevirmen adayları önce ben sonra biz dilleri ile nesnel bir dil kullanarak uzman açıklamaları yaparak durumu tanımlamıştır. Çünkü onlar kendilerini görev veren formatör ve hocalara kanıtlamak durumundadırlar. Ama bu durum onların ifadelerinde hoca korkusu ile biz diline geçiş değil, profesyonel görünerek hocanın gözüne girme ve görev tamamlama güdüsü olarak görülür. Öyle ki 2017 yılında Traduksion kelimesinin kaynak metinde çoğul olmasına rağmen erek metinde tekil olarak alınması ile ilgili hocanın neden böyle yaptınız sorusuna uzunca bir süre yanıt ararlar. Çünkü onlar için “neden böyle yaptınız” sorusu yanlış yaptın anlamına gelmektedir. Halbuki ortada yanlış yoktur. Hoca doğru yaptıkları bir çeviri için öğrencilerinin neleri dikkate alarak bu çeviriyi yaptıklarını açıklamalarını beklemekte, öğrencilerse çok basit ve emin olabilecekleri bir konuda hoca sorduğuna göre kesinlikle yapılmış bir yanlış olması yönünde bir beklentiyle hareket etmektedir. Bu kısa olay bile öğrencilerin ne denli hocayı memnun etme ve görev yerine getirmeye odaklı anlamlandırmalar yaptığının bir göstergesidir.

Her birey durumu kendisine göre anlamlandırırken, BDÇ kullananların sağladığı faydalara göre düşman konumuna almadığı, BDÇ kullanmayanların ise kendilerindeki yaratıcılık faktörünün veya pratik eylemlerinin sonucu düşman konumunda anlamlandırmadıkları söylenebilir. Elbette katılımcılarda BDÇ ile ilgili tamamen pozitif bir yaklaşım söz konusu değildir. Ancak sıradan üyeler pratik gündelik hayatları içerisinde bu olumsuzlukları konumları, alt- üst ilişkileri, içinde yaşadıkları toplulukta bulunan ortak bilgiler ve arka plan beklentilerine göre yeniden şekillendirmekte, teknolojinin kendilerine etkilerini yeniden anlamlandırmaktadır. Buna göre çevirmenlerin bu programları bulundukları statü içerisinde üst denetim mekanizmalarına bağlı anlamlandırıdığı, redaktör / editörlerin ticari ilişkiler ve statü içerisinde değerlendirdiği, yöneticilerin ticari ilişkilerine ve arka plan beklentilerine bağlı anlamlandırıdığı, öğrencilerin ise eğitim ve deneyimlerine bağlı, görev yerine getirme beklentisi içerisinde anlamlandırıdıkları gözlemlenmiştir. Diğer taraftan bu genellemelerin katılımcıların süre gelen icraları olduğunu ve bunların içlerinde de farklılıklar bulunduğunu belirtmek gerekir.

Bireye özgü olan, üyelerin (uzman ya da sıradan) anlamlandırma yöntemleri özellikle refleksif ögeler ve bağlama gönderimli ifadeler incelendiğinde daha net gözlemlenebilmektedir. Örneğin bu yöntemle bireylerin görünürlük kavramını farklı anlamlandırdıkları tespit edilmiştir. Çalışmaya katılanlardan bazılarının “görünürlük” kavramını, çevirmenin “yabancılığı koruyarak ben buradayım” deme yöntemi olarak yorumladıkları, durumu çevirmenin “okura” görünür olması olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Bu üyelere göre “görünme” eylemindeki “gören = okur”, “görülen = çevirmen”dir. Bu üyelerin alan yazında durumdan görünürlük/ görünmezlik olarak bahseden Venuti bakış açısı ile aynı algıladıkları görülürken bazı katılımcıların “görülen=çevirmen”, “gören= patron” olarak algıladıkları, bazılarının da yine “gören= okur”, “görülen= çevirmen” bakış açısı ile değerlendirdiği ancak Venuti’nin tam tersi akıcı çeviri yapması sonucu “okur tarafından beğeni kazanan” bir görünürlük olarak yorumladıkları görülmüştür.

Bu konuda sıradan üyeler olarak çeviri piyasası eyleyicileri dışında bilimsel yaklaşım sergileyen uzman üyelere de “görünürlük, saydamlık, çevirmenin sesi, sadakat, yerleştirme, yabancılaştırma” gibi, alan yazında yer alan anlamlandırmalar olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin Venuti durumu çevirmen-okur ilişkisi üzerinden değerlendirirken, Scleiermacher durumu yazar-çevirmen-okur ilişkisi üzerinden değerlendirir (Venuti, 1995). Hermans ise konuyu daha geniş bir açıdan değerlendirerek söylemine tercümanları da katar ve dolayısı ile durumu izleyici-dinleyici- okur/ çevirmen/ yazar- konuşmacı ilişkisi üzerinden değerlendirir (Ataseven, Karadağ, 2009). Ona göre çevirmen bu ikisi arasında sesini açan ya da kısıtlan kişidir. Böylece kimlikten çok söyleme, olması gerekenden çok olasılık ve beklentilere yoğunlaşmaktadır. Anthony Pym ise durumu çevirmen- yazar / yayınevi-metin üçgeninde değişen kararlar üçgeni olarak yorumlar (Pym, 2010). Pym’e göre birden fazla görünme- görünememe kararı aynı metin içerisinde alınabilir ve Hermans gibi olasılıklara odaklanır ancak bu kez odak noktasında metinler vardır. Bilimsel söylemde bulunanlarda da sıradan kişisel açıklamalarda da aynı durumun farklı yorumlanması, o kişilerin gündelik hayatlarının ve içerisinde pratik eylemlerinin ve anlamlandırma yöntemlerinin farklı olmaları ile açıklanabilmektedir.

Farklı anlamlandırmalar hayatın pek çok alanında olasıdır ve özellikle bir bilinmezle karşılaşıldığında korkuların kaynağı da olabilmektedir. Bu özellikle Makine Çevirisinin korkutucu olarak anlamlandırılmasında görülebilmektedir.

Teknoloji de belki farklı bağlamlarda farklı anlamlar olabileceği konusunda çok yetkin olmadığından birtakım hatalara sebep olabilmekte ve yarattığı bu hatalar sonucu korku oluşturabilmektedir. Çünkü temelde burada karar alan bir kişi yoktur ve insan için aldığı bir darbenin nereden veya kimden geldiğini bilememek büyük bir problemdir.

Teknoloji yardımı ile yapılan teknik çevirilerde çevirmenin varlığının belirsiz olduğunu söylemiştik. “Makine Çevirisinde de ürün yani çeviri [...] makineye ve ona daha önceden girilmiş çeviri belleğine ve eşzamanlı olarak çevrimiçi yararlandığı diğer metinlere aittir.” (Çetin, Ataseven, 2017, 639). Dolayısıyla burada da yine çevirmenin varlığı belirsizdir. Burada kullanıcı dil bilmediğinden makine verilen herhangi bir eşleşmeyi doğru kabul edebilecektir ve eğer varsa algoritmasında bir hata, tespit edilemeyecektir. Örneğin 2017 yılında Hürriyette “İsrail polisinin ... Filistinli bir adamı, Facebook paylaşımının hatalı tercüme edilmesi sonucu gözaltına aldığı bildirildi.” haberi yayınlandı. Habere göre “Sosyal medya hesabından Arapça "günaydın" yazan kişinin, bu paylaşımının İbranice' ye, "saldır onlara" ifadesiyle tercüme edildiği” görülmekte ve “polis yetkililerinin, olayı doğruladığı, inşaat çalışanı olan adamın hata fark edildikten sonra serbest bırakıldığı” anlaşılmaktadır. (Hürriyet. “İsrail: Facebook paylaşımı yanlış tercüme edilince, güvenlik alarmı verildi”. 23.10.2017). Yine kitle kaynaklı çeviri sayesinde verdiği çeviri hizmetini geliştiren Facebook aynı yıl içerisinde “kendi arasında bilinmeyen bir dil geliştirdiği” gerekçesi ile Yapay Zekâ çalışmalarını durdurmuştur.

Makine Çevirisi ve Yapay Zekâ bağlamında yaşanan bu türden gelişmeler insan çevirmenin güvenilirliği ve profesyonelliği olgularını desteklemekte ve sanılanın aksine çevirmenlerin de bu araçlara daha çok güven duymasına ya da bu araçlarla ilgili korku duymamasına sebep olabilmektedir. Çünkü esasında bu araçlar gündelik pratik eylemlerini kolaylaştırmanın yanı sıra yaptıkları her yanlışta kendilerine olan ihtiyacın altını çizmektedir. Yaşanan sıkıntılar da göz önüne alındığında Makine Çevirisi çalışmalarında çevirmen denetiminin gerekli olduğu söylenebilir. Bu da çevirmenler için yeni bir iş alanı anlamına gelmektedir. Makine Çevirisi son düzenleme olarak adlandırılabilen bu çeviri hizmeti yine kesinlikle profesyonel çevirmenlerce yapılırsa başarıya ulaşabilir.

Çeviri eylemi üyelerinin gündelik pratik eylemleri ve anlamlandırma yöntemlerinin incelenmesi ile üyelerin sosyal ağ içerisinde ve gündelik pratik

eylemlerinde özellikle teknoloji ile ilgili bir takım ön kabullere göre hareket etmediği açıkça görülebilmektedir. Klasik sosyolojik yaklaşımlar Makine Çevirisinin hızla ucuzlayıp, çevirmenler tarafından daha çok kullanılacak olması yönündeki tahminleri çürütebilir (Hutchin'in yaptığı tahminin Zaretskaya tarafından çürütülmesi). Ancak bu çalışmada çeviri eylemi üyelerinin bu iki teknolojik öğeyi de pratik hayatlarında içselleştirdiklerini ve yardımcı araçlar olarak hayatlarına aldıklarını, anlamlandırmalarını ise sadece bu araçların ücretleri ya da kaliteleri hakkındaki ön yargılara dayanarak değil, aslında ondan daha ağırlıklı olarak içinde bulundukları gündelik hayatlarındaki sosyal ağ içerisinde anlamlandırdıkları görülmektedir. Yapılan çalışma sonuçlarının da gösterdiği gibi Makine Çevirisi ve Bilgisayar Destekli Çeviri araçlarını kendilerine yardımcı araçlar olarak kabul edenler bu durumu tutarlılık, hız, gelirin artması, daha çok iş yapabilmeleri, proje yönetimi kolaylığı gibi avantajlarla ifade etmektedir. İleride çevirmenlerin bu tür anlamlandırmaları ile çevirmen zihin ağları, normlar ve etik çerçevesinde yapılacak bir çalışma, çeviri teknolojileri ve çevirmenlerin konumunu daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

Bugün BDC araçlarıyla edebi çeviri dahil pek çok metin türünde çeviri yapılabilmektedir. Önceden önemli bir miktar para ödenmesi anlamına gelen bu araçlar bugün ücretsiz bir şekilde bulut tabanlı olarak kullanılabilir. Her geçen gün hayatımıza daha çok giren bu araçların iyi ya da kötü ne yapacağına da yine bizler karar vereceğiz. Eğer Program yazılımcıları ve yapımcıları çevirmenlerin adlarını araçlardan çıkarmak yerine bu araçların güvenilirliği ve kalitesini artırıcı profesyoneller olarak araçlara daha çok katabilirlerse bu araçların hem çevirmenler hem de sıradan dil bilmeyen kullanıcılar tarafından daha çok tercih edilebileceği ve daha güvenilir bir etki oluşturabileceği söylenebilir. Nihayetinde adı Çevirmen Araç Kiti gibi, profesyonellere ve diğer taraftan kendilerine ait bir araç izlenimi veren ürünler çevirmenler tarafından daha kolay benimsenebilir. Ya da adı Mobil Çevirmen olan bir Makine Çevirisi sıradan kullanıcılar tarafından daha güven verici bir durum oluşturabilir. Bu çalışma ile anlamlandırma yöntemleri üzerinde durulan çevirmenler ile ilgili ileride zihin haritaları çıkarılması, çevirmenlerin Konnektom (zihin ağlarının) araştırılması gibi çalışmalar da Çeviribilimde de Yapay Zekâ çeviri alanında da güzel sonuçlar doğurabilecektir. Bu konu da insan nasıl düşünür üzerine

yapılacak çalışmalar korkulacak makinelere değil insanla kıyaslanmayıp ayrı bir zekâ türü olarak bakılabilecek yardımcı araçlara ulaşmamıza olanak sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Altınbaş, Kürşat, Sinan Gülöksüz, Serap Özçetinkaya, E. Timuçin Oral. 2010. Empatinin Biyolojik Yönleri. **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar - Current Approaches in Psychiatry**. c.2. s.1:15-25
- Austermühl, Frank. 2001. **Electronic Tools for Translators**. Routledge. London.
- Ataseven, Füsün, Ayşe Banu Karadağ. 2009. Kaynak Metnin Var ve/ya Yok Olma Çekincesi: Çekinceli Söylemler ve Çekinceli Çevirmenler. **Dilbilim- Revue de Département de Langue et Littérature Française**. c.1. s.19:115-130. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/11285> [24.06.2021]
- Bowker, L. 2006. Translation Memory And 'Text'. **Lexicography, Terminology And Translation**. ed. Lynne Bowker. Ottawa: University of Ottawa Press:175-187
- Burks, Arthur W. 1947. Electronic Computing Circuits of the ENIAC. **Proceedings of the IRE**. c. 35. s.8: 756-767. <https://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?tp=&arnumber=1697434> [24.06.2021]
- Bulut, Yücel. 2013. **Sosyolojiye Giriş 1**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Auzef. <https://www.scribd.com/document/120273472/İU-Sosyolojiye-Giriş-E-Kitap> [14.01.2013].
- Canım Alkan, Sinem. 2017. Bulut Tabanlı Bir Çeviri Yönetim Sisteminin Çevirmenler Açısından Avantaj ve Dezavantajları Üzerine Bir Değerlendirme. **Turkish Studies**. c.12. s.23: 69-88
- Chan, Sin-wai. 2017. **The Future of Translation Technology: Towards a World without Babel**. Londra, New York: Routledge yayınları
- Cırdı, Rumeysa, Şefika Bulu. 2021. Toplumsal Değişim Bağlamında Mesleğe Bakış: Güncel Mesleklerin ve Profesyonel Mesleklerin Anlamlandırılması. **International Journal of Humanities and Education**. c.7.s.15:346-366
- Coulon, Alain. 2015. **Etnometodoloji**. çev. Ümit Tatlıcan. İstanbul: Küre Yayınları.
- Çağlar König, Güray. 1991. Toplumdilbilim Açısından "Dil" ve "Dil Türleri" Kavramları Üzerine. **Dilbilim Araştırmaları**. c.2. s.1:59-70
- Çetin, Özge. 2009. Çeviride İnsan Zekâsı ve Yapay Zekâ. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Çetin, Özge, Füsün Bilir Ataseven. 2017. Görünürlük; Ne- Neden- Nasıl- Nerede- Ne Zaman- Kim? Çevirmenin Görünürlüğü 5N1K. 2. INES Kongre Bildiri Kitabı 18-21 Ekim 2017. Alanya: 633-640
- _____. 2020. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarında Çevirmenler: Etnometodolojik Çözümleme Çalışması. **ASOBİD, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Çeviribilim Özel Sayısı: 73-112
- Doherty, Stephen. 2016. The Impact of Translation Technologies on the Process and Product of Translation. **International Journal of Communication**. c.10.s.1: 947-969
- Ersoy, Hüseyin, Halil İbrahim Balkul. 2012. Teknolojik Gelişmelerin Çevirmen ve Çeviri Mesleği Açısından Olumlu ve Olumsuz Etkileri: **Çeviri Alanında Yeni Yaklaşımlar, Akademik İncelemeler Dergisi** (Journal of Academic Inquiries) c.7. s.2: 295-307
- Garfinkel, Harold. 2014. **Etnometodolojide Araştırmalar**. çev. Ümit Tatlıcan. Ankara: Heretik Yayınları
- Giddens, Anthony. 2003. **Sosyolojik Yöntemin Kuralları. Yorumcu Sosyolojinin Pozitif eleştirisi**. çev. Ümit Tatlıcan, Bekir Balkız, İstanbul: Paradigma yayınları.
- Güngör, Berkan, Fatmanur Aksöz. 2021. 1929 Dünya İktisadi Krizi, Otoriterleşen Devletler ve Türkiye'ye Yansımaları. **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**. c.25. s. 1:33-52
- Hutchins, John W. 1995. Machine translation: A brief history. **Concise History of the Language Sciences: From the Sumerians to the Cognitivists**. ed. Koerner EFK, Asher RE. Oxford: Pergamon Press, s.431-445.
- _____. 1998. The Origins of the Translator's Workstation. **Machine Translation**. c.13. s.4: 287-307
- _____. 2001. Machine Translation And Human Translation: Competition or in Complementation? **International Journal of Translation**. c.13.s.1: 5-20
- _____. 2007. Machine Translation: A Concise History. **Computer Aided Translation: Theory and Practice**, ed. C. S. Wai. Chinese University of Hong Kong.
- Kara, Orhun. 2009. II. Dünya Savaşı'ndan Günümüze Kriptoloji: Enigma'dan AES'e Şifreleme. **Bilim ve Teknik Dergisi**. Temmuz. c.42.s.500:28-33
- Kay, Martin. 1980. The Proper Place of Men and Machines in Language and Translation. Technical Report CSL-80-11. **Machine Translation**. Xerox Palo Alto Research Center, California. c.12 s.1: 3-23.
- LeBlanc, Matthieu. 2013. Translators On Translation Memory (TM). Results Of An Ethnographic Study in Three Translation Services and Agencies. **The**

- International Journal for Translation and Interpreting Research.** c.5. s.2:1-13
- McLuhan, Marshall. 2014. **Gutenberg Galaksisi: Tipografik İnsanın Oluşumu.** çev. Gül Çağalı Güven. İstanbul: Yapıkredi Yayınları.
- Odacıoğlu, Cem. 2020. Çeviri Teknolojileri Bağlamında Çevirmenin Görünürlüğü. **Çeviride Teknoloji: Süreç ve Uygulama 1.** ed. Ziya Tok. Grafiker Yayıncılık. Ankara
- Parsons, Talcott. 1970. On Building Social System Theory: A Personal History. **The Making of Modern Science: Biographical Studies, Daedalus.** The Mit Press. c. 99. s. 4: 826-881 <https://www.jstor.org/stable/20023975> [10-06-2020]
- Pym, Anthony. 2010. Venuti's Visibility. **Target.** c.8. s.2:5-9
- _____. 2012. Democratizing Translation Technologies: The Role of Humanistic Research. **Language and Translation Automation Conference.** The Big Wave: 14-29. https://minerva-access.unimelb.edu.au/bitstream/handle/11343/194362/2011_rome_formatted.pdf?sequence=1&isAllowed=y [24.06.2021]
- _____. 2013. Translation Skill Sets in A Machine Translation Age. **Meta Journal des Traducteurs Translators' Journal.** c.58. s.3: 487-503
- Sadıkov, Taşpolot, Kerim Sarıgül. 2021. Makine Çeviri Yöntemleri ve Makine Çevirisinin Bugünkü Durumu. **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi.** c.10. s.1: 192-205
- Samson, Richard. 2005. Computer Assisted Translation. **Training for the New Millennium: Pedagogies for Translation and Interpreting.** ed. Martha Tennent. John Benjamins Publishing: 101-126
- Şahin, Mehmet. 2013. **Çeviri ve Teknoloji.** İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınları. İzmir
- Topal, Çağatay. 2017. Alan Turing'in Toplumbilimsel Düşünü: Toplumsal Bir Düşünce Olarak Yapay Zekâ. **Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi.** c.57. s.2:1340-1364
- Turing, Alan M. 1936. On Computable Numbers, With An Application To The Entscheidungs Problem. **Proceedings of the London Mathematical Society.** c.2-42. s.1: 544-546.
- Vasiljevs, Andrejs, Inguna Kadina, Indra Samite, Kaspars Kaulins, Eriks Ajuausks, Jūlija Melnika, Aivars Berzins. 2019. Competitiveness Analysis of the European Machine Translation Market. **Proceedings of MT Summit XVII Bildiriler.** c.17. s.2:19-23
- Venuti, Lawrence. 1995. **The Translator's Invisibility: A History of Translation.** London and New York: Routledge.

Zaretskaya, Anna, Gloria Corpas Pastor, Miriam Seghiri, 2015. Integration of Machine Translation in CAT Tools: State of the Art, Evaluation and User Attitudes. **Skase Journal of Translation and Interpretation Dergisi**. c.8. s.1: 76-89

Yaşar, Okan. 2021. Bilim Paradigması, Yönetim ve Araştırma Yöntemleri Etkileşimi. **Pearson Journal Of Social Sciences & Humanities**. c. 6. s.1:138-147

Elektronik Kaynaklar

Hatipoğlu, Musa. 2020. Soğuk Savaştan Derin Öğrenmeye Makine Çevirisinin Tarihçesi. Çeviri Gazetesi. <http://www.cevirigazetesi.org/soguk-savastan-derin-ogrenmeye-makine-cevirisinin-tarihcesi/> [03/08/2021]

Hermans, Theo. 1996. The Translator's Voice in Translated Narrative. John Benjamin Yayınları. Target. s.8-1:23-48. <https://benjamins.com/online /target/articles/ target.8.1.03her> [24.06.2021]

İsrail: Facebook Paylaşımı Yanlış Tercüme Edilince, Güvenlik Alarmı Verildi. [23.10.2017]. Hürriyet Gazetesi. <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/israil-facebook-paylasimi-yanlis-tercume-edilince-guvenlik-alarmi-verildi-40619420> [24.06.2021]

Kohut, Heinz. 2009. The Restoration of the Self. Google Kitaplar. https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=1gSi3qNywIC&oi=fnd&pg=PR7&dq=heinz+kohut+mirroring&ots=QEoGjRqBW&sig=fvoWm6X1cdL9qa65xb5TFbdLfWs&redir_esc=y#v=oneage&q=heinz%20kohut%20mirroring&f=false. [24.07.2021]

Özaydın, Ümit. 2015. Makine Çevirisi Bizi İşimizden Edecek mi? Çeviriblog. <https://www.ceviriblog.com/2015/11/01/makine-cevirisi-bizi-isimizden-edecek-mi-ceviri-kitabi/> [24.06.2021]

TDK. [02/08.2021]. Arama: Dil II. <https://sozluk.gov.tr/>

EKLER

Ek 1. MAKİNE ÇEVİRİSİ, BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÇEVİRİ, ÇEVİRİ TEKNOLOJİLERİ BAĞLAMINDA İNGİLİZCE VE TÜRKÇE YAYINLAR

TARİH	YAYIN
1943	McCulloch, W. S. and Pitts, W. (Dec.). A logical calculus of the ideas immanent in nervous activity. In: The bulletin of mathematical biophysics 5.4, pp. 115–133.
1949	Shannon, C.E. and Weaver, W. The mathematical theory of communication. Urbana: University of Illinois Press.
1955	Locke, W. N. & Booth, A. D. (eds.) Machine translation of languages: fourteen essays. Cambridge, Mass.: Technology Press of the Massachusetts Institute of Technology.
1955	Weaver, W. Translation. In: Machine translation of languages 14, pp. 15–23.
1960	Bar-Hillel, Y. “The present status of automatic translation of languages.” Advances in Computers 1, 91-163.
1961	Edmundson, H.P. (ed.) Proceedings of the National Symposium on Machine Translation held at the University of California, Los Angeles, February 2-5, 1960. London, etc.: Prentice-Hall.
1966	ALPAC. Language and machines: computers in translation and linguistics. A report by the Automatic Language Processing Advisory Committee... Washington, DC: National Academy of Sciences.
1967	Booth, A. D. (ed.) Machine translation. Amsterdam: North-Holland.
1974	Rozencvejg, V.Ju. (ed.) Machine translation and applied linguistics. 2 vols. Frankfurt a.M.: Athenaion Vlg. [also published as: Essays on lexical semantics, 2 vols. Stockholm: Skriptor.]
1980	Kay, M. “The proper place of men and machines in language translation”, research report CSL-80-11, Xerox
1982	Bruderer, H. E. (ed.) Automatische Sprachübersetzung. Darmstadt: Wissenschaftliche Buch-Gesellschaft. Carl, M. and Way, A. (eds.) 2003. Recent advances in example-based machine translation. Dordrecht: Kluwer. (Text, Speech and Language Technology, 21)
1984	Feigenbaum, E.A. and McCorduck, P. The fifth generation: artificial intelligence and Japan’s Computer challenge to the world. London: Joseph.
1984	Nagao, M. “A framework of a mechanical translation between Japanese and English by analogy principle.” In: Artificial and human intelligence: ed. A. Elithorn & R. Banerji. (Amsterdam: North Holland), 173-180. Reprinted in: Nirenburg et al. (2003), 351-353.
1986	Hutchins, W.J. Machine translation: past, present, future. Chichester (UK): Ellis Horwood; New York: Wiley.
1986	Loffler-Laurian, A.-M. Post-édition rapide et post-édition conventionnelle: L Deux modalités d’une activité spécifique. Multilingual Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication, 5(2), 81–88.
1986	Rumelhart, D. E., Hinton, G. E., and Williams, R. J. Parallel Distributed Processing: Explorations in the Microstructure of Cognition, Vol. 1. In: ed. by Rumelhart, D. E., McClelland, J. L., and PDP Research Group, C. Cambridge, MA, USA: MIT Press. Chap. Learning Internal Representations by Error Propagation, pp. 318–362.
1987	King, M. (ed.) Machine translation today: the state of the art. Edinburgh: Edinburgh University Press.
1987	Nirenburg, S. (ed.) Machine translation: theoretical and methodological issues. Cambridge: Cambridge University Press. Nirenburg, S., Somers, H., & Wilks, Y. (eds.) Readings in machine translation. Cambridge, Mass.: MIT Press.
1988	Brown, P., Cocke, J., Della Pietra, S., Della Pietra, V., Jelinek, F., Mercer, R. and Roossin, P. “A statistical approach to French/English translation.” In: TMI (1988).
1988	Hutchins, W.J. “Recent developments in machine translation: a review of the last five years.” In: Maxwell, D. et al. (eds.) New directions in machine translation, 9-63. Dordrecht: Foris.
1988	Slocum, J. (ed.) Machine translation systems. Cambridge: Cambridge University Press.
1988	TMI. Second International Conference on Theoretical and Methodological Issues in Machine Translation of Natural Languages, June 12-14, 1988. Pittsburgh, PA, USA: Carnegie Mellon University, Center for Machine Translation.
1989	Sadler, V. Working with analogical semantics: disambiguation techniques in DLT. Dordrecht: Foris.
1989	Waibel, A. et al. (Mar.). Phoneme recognition using time-delay neural networks. In: IEEE Transactions on Acoustics, Speech, and Signal Processing 37.3, pp. 328–339.
1990	TMI. The Third International Conference on Theoretical and Methodological Issues in Machine Translation of Natural Languages, 11-13 June 1990. Austin, TX: Linguistics Research Center, University of Texas.
1991	AMTA. Machine Translation Summit III, July 1-4, 1991. Proceedings, program, contributed papers, panel statements.
1991	Goodman, K. and Nirenburg, S. (eds.) The KBMT project: a case study in knowledge-based machine translation. San Mateo, CA: Morgan Kaufmann.
1991	NEWMARK, P. About Translation, Multilingual Matters ltd
1992	Alshaw, H. (ed.) The core language engine. Cambridge, Mass.: The MIT Press.
1992	JEIDA. JEIDA methodology and criteria on machine translation evaluation. Tokyo: Japan Electronic Industry Development Association.
1992	TMI. Quatrième Colloque international sur les aspects théoriques et méthodologiques de la traduction automatique. Fourth International Conference on Theoretical and Methodological Issues in Machine Translation: Empiricist vs. rationalist methods in MT. Actes du colloque. Proceedings of the Conference, June 25-27, 1992, Montréal, Canada.

1992	Hutchins, J., & Somers, H. L. An introduction to machine translation. Manchester: Academic Press.
1992	Pugh, J. The story so far: An evaluation of machine translation in the world today. İçinde J. Newton (Ed.), Computers in translation: A practical appraisal. London: Routledge.
1993	AAMT. MT Summit IV: proceedings. International cooperation for global communication. July 20-22, 1993.
1993	Brown, P. F., Della Pietra, S.A., Della Pietra, V.J., and Mercer, R.L. "The mathematics of statistical machine translation: parameter estimation." Computational Linguistics 19 (2), 263-311.
1993	Dorr, B.J. Machine translation: a view from the lexicon. Cambridge, Mass.: The MIT Press.
1993	TMI. TMI-93: The Fifth International Conference on Theoretical and Methodological Issues in Machine Translation with special emphasis on: MT in the Next Generation, Kyoto International Community House, Kyoto, Japan, July 14-16, 1993. 21
1994	AMTA. Technology partnerships for crossing the language barrier. Proceedings of the First Conference of the Association for Machine Translation in the Americas, 5-8 October 1994, Columbia, Maryland, USA
1994	ARPA. ARPA Workshop on machine translation, 17-18 March 1994, Sheraton Premier Hotel, Vienna, VA, USA. [Washington, DC: ARPA]
1994	Falkedal, K. (ed.) Proceedings of the evaluators' forum, April 21-24, 1991, Les Rasses, Vaud, Switzerland. Carouge/Genève: ISSCO.
1994	Hutchins, W.J. "Research methods and system designs in machine translation: a ten-year review, 1984-1994." In: Machine Translation, Ten Years On, 12-14 November 1994, Cranfield University. 16pp.
1994	Vasconcellos, M. (ed.) MT evaluation: basis for future directions. Proceedings of a workshop...2-3 November 1992. Washington, DC: Association for Machine Translation in the Americas.
1995	EAMT. MT Summit V. Proceedings, Luxembourg, July 10-13, 1995.
1995	TMI. The Sixth International Conference on Theoretical and Methodological Issues in Machine Translation, TMI-95, July 5-7 1995, Katholieke Universiteit Leuven, Centre for Computational Linguistics, Leuven, Belgium
1995	Whitelock, P. and Kilby, K. Linguistic and computational techniques in machine translation system design. 2nd ed. London: UCL Press. [First published in 1982 as an internal report of the Centre for Computational Linguistics, University of Manchester Institute of Science and Technology, Manchester, UK.]
1995	Hutchins, J. Machine Translation: A Brief History. İçinde E. F. K. Koerner & R. E. Asher (Ed.), Concise History of the Language Sciences: From the Sumerians to the Cognitivists (ss. 431-445). Geliş tarihi gönderen http://hutchinsweb.me.uk/ConcHistoryLangSci-1995.pdf
1996	AMTA. Expanding MT horizons. Proceedings of the Second Conference of the Association for Machine Translation in the Americas, 2-5 October 1996, Montreal, Quebec, Canada
1996	CLAW. Proceedings of the First International Workshop on Controlled Language Applications, 26-27 March 1996, Centre for Computational Linguistics, Leuven. Leuven: Katholieke Universiteit.
1996	Kurematsu, A. and Morimoto, T. Automatic speech translation: fundamental technology for future crosslanguage communications. Amsterdam: Gordon and Breach.
1996	Kemal Oflazer & Gökhan Tür: Combining hand-crafted rules and unsupervised learning in constraint-based morphological disambiguation. Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing. Proceedings ed. Eric Brill and Kenneth Church, 17-18 May 1996, University of Pennsylvania, Philadelphia, Pa. USA; pp.69-81.
1996	Loffler-Laurian, A.-M. La traduction automatique. Paris: Presses universitaires du Septentrion.
1997	AMTA. MT Summit VI- machine translation: past, present, future, ed. V. Teller & B.Sundheim. 29 October – 1 November 1997, San Diego, California, USA.
1997	Archaimbault, S. and Léon, J. "La langue intermédiaire dans la traduction automatique en URSS (1954-1960): filiations et modèles". Histoire Épistémologie Langage 19(2): 105-132.
1997	Chang, J.S. and Su, K.Y. "Corpus-based statistics-oriented (CBSO) machine translation researches in Taiwan." In: AMTA (1997), 165-173.
1997	Hutchins, W.J. "From first conception to first demonstration: the nascent years of machine translation, 1947-1954. A chronology." Machine Translation 12 (3), 195-252.
1997	TMI. TMI-97: Proceedings of the 7th International Conference on Theoretical and Methodological Issues in Machine Translation, July 23-25, 1997, St. John's College, Santa Fe, New Mexico USA
1997	Hochreiter, S. and Schmidhuber, J. (Nov.). Long Short-Term Memory. In: Neural Comput. 9.8, pp. 1735-1780.
1998	AMTA. Machine translation and the information soup. Third conference of the Association for Machine Translation in the Americas, AMTA '98, Langhorne, PA, USA, October 1998: proceedings, ed. D. Farwell, L. Gerber & E.Hovy. Berlin: Springer.
1998	Hutchins, W.J. "The origins of the translator's workstation." Machine Translation 13 (4), 287-307. 20
1998	Murat Temizsoy & Ilyas. Cicekli: An ontology-based approach to parsing Turkish sentences. Machine translation and the information soup: third conference of the Association for Machine Translation in the Americas, AMTA '98, Langhorne, PA, USA, October 1998; ed. David Farwell, Laurie Gerber, Eduard Hovy (Berlin: Springer Verlag, 1998); pp.124-135.
1998	Murat Temizsoy & Ilyas Cicekli: A language-independent system for generating feature structures from interlingua representations. Ninth International workshop on Natural Language Generation, Proceedings, 5-7 August 1998, Niagra-on-the-Lake, Ontario, Canada; pp. 188-197.
1998	Zeynep Öz & Ilyas Cicekli: Ordering translation templates by assigning confidence factors. Machine translation and the information soup: third conference of the Association for Machine Translation in the Americas, AMTA '98, Langhorne, PA, USA, October 1998; ed. David Farwell, Laurie Gerber, Eduard Hovy (Berlin: Springer Verlag, 1998); pp.51-61
1999	AAMT. Machine translation summit VII '99: MT in the great translation era, September 13-17, 1999, Singapore.
1999	Hutchins, W.J. "The development and use of machine translation systems and computer-based translation tools." International Conference on Machine Translation & Computer Language Information Processing. Proceedings of the conference, 26-28 June 1999, Beijing, China, ed. Chen Zhaoxiong, 1-16. [Beijing: Research Center of Computer & Language Engineering, Chinese Academy of Sciences.]
1999	Somers, H.L. "Example-based machine translation." Machine Translation 14 (2): 113-158.
1999	TMI. Proceedings of the 8th International Conference on Theoretical and Methodological Issues in Machine Translation (TMI 99), August 23-25, 1999, University College, Chester, England.

1999	Jim Cowie, Yevgeny Ludovik, & Sergei Nirenburg: Using a target language model for domain independent lexical disambiguation. Machine Translation Summit VII, 13th-17th September 1999, Kent Ridge Digital Labs, Singapore. Proceedings of MT Summit VII "MT in the Great Translation Era"; pp. 412-416.
2000	AMTA. Envisioning machine translation in the information future. 4th conference of the Association for Machine Translation in the Americas, AMTA 2000, Cuernavaca, Mexico, October 2000: proceedings, ed.J.S. White. Berlin: Springer.
2000	Hutchins, W.J. (ed.) Early years in machine translation: memoirs and biographies of pioneers. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. (Studies in the History of the Language Sciences, 97).
2000	Hutchins, W.J. and Lovtsky, E. "Petr Petrovich Troyanskii (1894-1950): a forgotten pioneer of machine translation". Machine Translation 15 (3), 187-221.
2000	Levin, L. et al. "The JANUS-III translation system: speech-to-speech translation in multiple domains". Machine Translation 15 (1-2), 3-25
2000	Wahlster, W. (ed.) Verbmobil: foundations of speech-to-speech translation. Berlin: Springer.
2000	TUPJA, E. Keshilla nje perkthyesi te ri, pg 94-98, Onufri
2001	EAMT. MT Summit VIII: machine translation in the information age, ed. B. Maegaard, 18-22 September 2001, Santiago de Compostela, Galicia, Spain.
2001	AUSTERMUHL, F. Electronic Tools for Translators, Manchester, St. Jerome Publishing.
2001	Hutchins, J. Machine translation and human translation: In competition or in complementation. International Journal of Translation, 13(1-2), 5-20.
2001	Krings, H. P. Repairing texts: Empirical investigations of machine translation post-editing processes. ABD: Kent State University Press.
2001	RODRIGO, Y. E. "Making MT Commonplace in Translation Training Curricula-Too Many Misconceptions, So Much Potential!", MT SUMMIT VIII Workshop on Teaching Machine Translation, Santiago de Compostela.
2002	AMTA. Machine translation: from research to real users. 5th conference of the Association for Machine Translation in the Americas, AMTA 2002, Tiburon, CA, USA, October 2002: proceedings, ed. S.D. Richardson. Berlin: Springer.
2002	Doddington, G. "Automatic evaluation of machine translation quality using n-gram co-occurrence statistics." In: HLT 2002: Human Language Technology Conference: proceedings of the second international conference on human language technology research, March 24-27, 2002, San Diego, California; 138-145.
2002	Dolan, B., Pinkham, J. and Richardson, S.D. "MSR-MT: the Microsoft research machine translation system." In: AMTA (2002), 237-239.
2002	Papineni, K., Roukos, S., Ward, T. and Zhu, W.J. "BLEU: a method for automatic evaluation of machine translation." In: ACL-2002: 40th Annual meeting of the Association for Computational Linguistics, Philadelphia, July 2002; 311-318.
2002	TMI. Proceedings of the 9th International Conference on Theoretical and Methodological issues in Machine Translation, March 13-17, 2002, Keihanna, Japan
2002	FREIGANG, K.H. ve SCHIMITZ, K. D. Software Lokalisierung Als Aufgabe für Übersetzer, in Joanna Best/SylviaKalina (Hrsg.) Übersetzen und Dolmetschen, EineOrientierungs hilfe, A. FranckeVerlag, Tübingenund Basel.
2002	Papineni, K. et al. (Oct.). BLEU: a Method for Automatic Evaluation of Machine Translation.
2003	AMTA. MT Summit IX. Proceedings of the Ninth Machine Translation Summit, New Orleans, USA, September 23-27, 2003. 19
2003	EAMT. Controlled language translation: Joint conference combining the 7th international Workshop of the European Association for Machine Translation and the 4th Controlled Language Applications Workshop, May 15-17, 2003, Dublin City University, Ireland.
2003	Hutchins, W.J. "ALPAC: the (in)famous report." In: Nirenburg et al. (2003), 131-135.
2003	Palo Alto Research Center, Palo Alto, CA, USA. Reprinted in: Nirenburg et al. 221-232; and (with peer group commentary) in: Machine Translation 12 (1-2), 1997: 3-23.
2003	King, M., Popescu-Belis, A. and Hovy, E. "FEMTI: creating and using a framework for MT evaluation" In: AMTA (2003), 224-231.
2003	Allen, J. Post-Editing. İçinde H. Somers (Ed.), Computers and Translation (ss. 297-319). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
2003	ERUZ, S. Çeviriden Çeviribilime, Multilingual Yayınları, İstanbul.
2003	Hutchins, J. Commercial Systems The State of the Art. İçinde H. Somers (Ed.), Computers and Translation (ss. 161-175). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
2003	Nyberg, E., Mitamura, T., & Olaf Huijsen, W. Controlled language for authoring and translation. İçinde H. Somers (Ed.), Computers and Translation (ss. 245-283). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
2004	AMTA. Machine translation: from real users to research: 6th conference of the Association for Machine Translation in the Americas, AMTA 2004, ed. R.E. Frederking and K.B. Taylor. Washington, DC, September 28 – October 2, 2004. Berlin: Springer Verlag.
2004	EAMT. Broadening horizons of machine translation and its applications. Proceedings of the Ninth EAMT workshop, 26-27 April 2004, University of Malta.
2004	Gaspari, F. "Online MT services and real users' needs: an empirical usability evaluation." In: AMTA (2004), 74-85.
2004	Hutchins, W.J. "The Georgetown-IBM experiment demonstrated in January 1954." In: AMTA (2004), 102-114.
2004	TMI. TMI-2004: Proceedings of the 10th International Conference on Theoretical and Methodological Issues in Machine Translation, October 4-6, 2004, Baltimore, Maryland, USA
2004	Chan, S. A dictionary of translation technology. Hong Kong: Chinese University Press.
2004	Rico, C, & Torrejon, E. Controlled Translation as a New Translation Scenario—Training the Future User. Translating and the Computer, (26), 4.
2005	AAMT. MT Summit IX: the Tenth Machine Translation Summit: proceedings, September 12-16, 2005, Phuket, Thailand.
2005	EAMT. 10th EAMT Conference, 30-31 May 2005: Practical applications of machine translation. Conference proceedings, Budapest, Hungary.

2005	Hutchins, W.J. "Towards a definition of example-based machine translation." In: AMTA (2005), Proceedings of Second Workshop on Example-Based Machine Translation; 63-70.
2005	Ney, H. "One decade of statistical machine translation." In: AMTA (2005), i-12-17.
2005	Hutchins J. The first public demonstration of machine translation: The GeorgetownIBM system, 7th January 1954. http://www.hutchinsweb.me.uk/GU-IBM-2005.pdf (Erişim: 10.09.2018).
2006	AMTA. Proceedings of the 7th Conference of the Association for Machine Translation in the Americas: Visions for the Future of Machine Translation, August 8-12, 2006, Cambridge, Mass., USA.
2006	EAMT. 11th Annual Conference of the European Association for Machine Translation. Proceedings, June 19 & 20, 2006, Oslo University, Norway.
2006	GIL, J. R. ve PYM, A. Technology and Translation (a Pedagogical Overview), Intercultural Studies Group, Universitat Rovira i Virgili; Tarragona (Spain).
2006	José Bernardo Mariño Acebal, J. et al. (Dec.). N-gram-based Machine Translation. In: TC-STAR 32.
2006	O'Brien, S. Machine-translatability and post-editing effort: An empirical study using translog and choice network analysis (Ph.D. Thesis). Dublin City University, Dublin.
2006	Quah, C. K. Translation and technology. New York: Palgrave Macmillan.
2008	CANIM, S. "Türkiye'de Çeviri Bürolarında Web Sitesi Yerelleştirmeleri ve Bu Süreçte Bilgi Teknolojilerinin Kullanımı", İstanbul Üniversitesi (yayınlanmamış yüksek lisans tezi).
2008	Guerberof, A. Productivity and quality in the post-editing of outputs from translation memories and machine translation (Ph.D. Thesis). Universitat Rovira i Virgili, Tarragona.
2008	Munday, J. Introducing Translation Studies. London; New York: Routledge.
2009	Fiederer, R., & O'Brien, S. Quality and Machine Translation: A realistic objective? The Journal of Specialised Translation, 11(1), 52-74.
2009	O'HAGEN, M. "Computer-aided Translation", Mona Baker ve Gabriel Saldanha (der.) Routledge Encyclopedia of Translation Studies. Routledge Yayınları, Londra.
2009	Çetin, Ö. Çeviride insan zekâsı ve Yapay Zekâ. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi. Muğla.
2010	Forcado, M. L. Machine Translation Today. İçinde Y. Gambier & L. Van Doorslaer (Ed.), Handbook of translation studies. Vol. 1. Amsterdam: Benjamins.
2011	Bellos, D. Is That a Fish in Your Ear? Translation and the Meaning of Everything. New York: Farrar.
2011	Büyükaslan, A. Bilgisayar Destekli Çeviri Üzerine Bir İnceleme, V. Dil, Yazın, Değişibilim Sempozyumu, 24-25 Haziran 2005, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Web: http://turcologie.u-strasbg.fr/dets/images/travaux/ali%20buyukaslan%20bilgisayar%20destekli%20ceviri.pdf 15.07.2014
2011	Canım, S. Translation Memory Tools for Avoiding Context Deficiency, İ.Ü. Çeviribilim Dergisi, No:3, s. 117-142, çeviren, ÇAKMAK, Ömer Erşah, İstanbul Web: http://www.dragosfer.com/yazili-ceviri-2/ceviri-bellegi-sistemleri-sinemcanim 14.07.2014
2011	Pym, A. What technology does to translating. The International Journal for Translation & Interpreting Research, 3(1), 1-9.
2012	Aslan, Erdiñ, Kuşçu, Ertan ve Coşkun, Osman. Sosyal Medya'nın Fransızca Üzerine Etkileri VIII. Ulusal Frankofoni Kongresi'nde sunulan bildiri, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, 16-18 Mayıs 2012, Tekirdağ. s. 28-38
2012	Doherty, S. Investigating the Effects of Controlled Language on the Reading and Comprehension of Machine Translated Texts: A Mixed-Methods Approach (Ph.D. Thesis). Dublin City University, Dublin.
2012	Ersoy, Hüseyin ve Balkul, Halil İbrahim Teknolojik Gelişmelerin Çevirmen ve Çeviri Mesleğİ Açısından Olumlu ve Olumsuz Etkileri: Çeviri Alanında Yeni Yaklaşımlar, Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries) Cilt/Volume:7, Sayı/Number: 2, Yıl/ Year: 2012
2012	O'Brien, S. Translation as human -computer interaction. Translation Spaces, 1(1), 101-122.
2012	Rico, Celia, & Torrejón, E. Skills and Profile of the New Role of the Translator as MT Post-editor. Revista Tradumática: tecnologies de la traducció, (10), 166-178.
2013	Almeida, G. de. Translating the post-editor: An investigation of post-editing changes and correlations with professional experience across two Romance languages (Ph.D. Thesis). Dublin City University, Dublin.
2013	Austermühl, F. Future (and not-so-future) trends in the teaching of translation technology. Revista Tradumática: tecnologies de la traducció, (11), 326-337.
2013	Läubli, S., Fishel, M., Massey, G., Ehrensberger, M., & Volk, M. Assessing post-editing efficiency in a realistic translation environment. Proceedings of MT Summit XIV Workshop on Post-Editing Technology and Practice, 83-91. Nice.
2013	Canım Alkan, S. Lisans Düzeyinde Çeviri Eğitiminde Teknoloji Eğitiminin Yeri. İ. Ü. Çeviribilim Dergisi, 7: 127-147.
2013	Şahin, Mehmet. Çeviri ve Teknoloji, İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınları-İzmir Tarcan, Ahmet ve Bekler, Ecevit (2007) İngilizce-Türkçe, Türkçe-İngilizce Makine Çevirisinde Yazılımların Karşılaştırılması, Akademik Bilişim'07, IX. Akademik Bilişim Kongresi Bildirileri, Kütahya.
2013	Vashee, K. Understanding the economics of machine translation. Translation Spaces, 2(1), 125- 149.
2014	Bahdanau, D., Cho, K., and Bengio, Y. Neural Machine Translation by Jointly Learning to Align and Translate. In: CoRR abs/1409.0473.
2014	Depraetere, I., De Sutter, N. & Tezcan, A. Post-edited quality, post-editing behaviour and human evaluation: a case study. Post-editing of Machine Translation: Processes and Applications, O'Brien, S. Balling, L. W., Carl, M., Simard, M. & Specia, L. (Ed.). Londra: Cambridge Scholars Publishing.
2014	Canım Alkan, S. Web Sitesi Yerelleştirmelerinde Bir Eyleyen Olarak Çevirmenin Konumu: Türkiye Örneğİ. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi. İstanbul.
2014	Kovaćević, M. Post-editing of machine translation output with and without source text. Hieronymus, 1(1), 82-104.
2014	Mossop, B. Revising and editing for translators . London: Routledge.
2014	Steurs, F. Man vs. Machine (Translation): MT as a Tool for Translators . From Classroom to Workplace. Program adi: 14th Annual Portsmouth Translation Conference, Portsmouth.

2014	Sutskever, I., Vinyals, O., and Le, Q. (Sept.). Sequence to Sequence Learning with Neural Networks. In: Advances in Neural Information Processing Systems 4.
2014	Svěrák, M. Translator as a text-editor: From pen and paper to automated translation.
2014	Temizöz, Ö. Postediting machine translation output and its revision: Subject-matter expert experts versus professional translators (Ph. D Thesis). Universitat Rovira i Virgili, Tarragona
2015	Balkul, H. İ. Türkiye’de akademik çeviri eğitiminde çeviri teknolojilerinin yerinin sorgulanması: müfredat analizi ve öğretim elemanlarının konuya ilişkin görüşleri üzerinden bir inceleme. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
2015	Chan, S. The development of translation technology. İçinde S. Chan (Ed.), The Routledge encyclopedia of translation technology (ss. 3-32). New York: Routledge.
2015	Dewi, H. D. Comparing two translation assessment models: Correlating student revisions and perspectives (Ph.D. Thesis). Kent State University, Kent, Ohio.
2015	Olah, C. (Aug.). Understanding LSTM Networks, http://colah.github.io/posts/2015-08-Understanding-LSTMs/ , Alındığı tarih: 22.12.2019.
2015	Qun, L., & Xiaojun, Z. Machine Translation General. İçinde S. Chan (Ed.), The Routledge encyclopedia of translation technology. London.
2015	Şahin, M. Çevirmen Adaylarının Gözünden İngilizce-Türkçe Bilgisayar Çevirisi ve Bilgisayar Destekli Çeviri: Google Deneyi. Hacettepe Üniversitesi Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi, 21, 43-60.
2016	Dyer, C. et al. (June). Recurrent Neural Network Grammars. In: Proceedings of the 2016 Conference of the North American Chapter of the Association for Computational Linguistics: Human Language Technologies. San Diego, California: Association for Computational Linguistics, pp. 199–209.
2016	Geitgey, A. Machine Learning is Fun Part 5: Language Translation with Deep Learning and the Magic of Sequences.
2016	Gordin, M. D. The Dostoevsky machine in Georgetown: Scientific translation in the Cold War. Annals of Science., 208-223.
2016	Junczys-Dowmunt, M., Dwojak, T., and Hoang, H. Is Neural Machine Translation Ready for Deployment? A Case Study on 30 Translation Directions. In: CoRR abs/1610.01108.
2016	Munteanu, D. (Ağustos). Machine Translation goes Neural. MultiLingual. Geliş tarihi gönderen file:///C:/Users/asa/Downloads/SDLwhitePaper161webVersion tcm73107239.pdf
2016	Press, O. and Wolf, L. Using the Output Embedding to Improve Language Models. arXiv: 1608.05859 [cs.CL].
2016	Quoc V. Le ve Mike Schuster. A neural network for machine translation, at production Scale. Web. 27 Eylül 2016 Google, https://goo.gl/3RRj1p (Erişim. 20.10.2019)
2016	Reichert, C. (, Eylül 28). Google announces Neural Machine Translation to improve Google Translate. Geliş tarihi 19 Kasım 2018, gönderen https://www.zdnet.com/article/googleannounces-neural-machine-translation-to-improve-google-translate/
2016	Sennrich, R., Haddow, B., and Birch, A. Neural Machine Translation of Rare Words with Subword Units. In: Proceedings of the 54th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics.
2016	Witczak, O. Incorporating post-editing into a computer-assisted translation course. A study of student attitudes. Journal of Translator Education and Translation Studies, 1(1), 33-55.
2017	Freitag, M. and Al-Onaizan, Y. Beam Search Strategies for Neural Machine Translation. In: First Workshop on Neural Machine Translation, pp. 56–60.
2017	Huang, L., Zhao, K., and Ma, M. When to Finish? Optimal Beam Search for Neural Text Generation (modulo beam size). In: Proceedings of the 2017 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing, pp. 2134–2139.
2017	Jouppi, N. P. et al. In-Datcenter Performance Analysis of a Tensor Processing Unit. In: Proceedings of the 44th International Symposium on Computer Architecture (ISCA), pp. 1–12.
2017	Klein, G., Kim, Y., Deng, Y., Senellart, J., and Rush, A. M. OpenNMT: Open-source toolkit for neural machine translation. 2017, ArXiv https://arxiv.org/abs/1701.02880 (Erişim: 25.09.2019).
2017	Koehn, P. and Knowles, R. Six Challenges for Neural Machine Translation. In: First Workshop on Neural Machine Translation, pp. 28–39.
2017	Lange, W. Statistical vs. neural machine translation.
2017	Mellinger, C. D. Translators and machine translation: Knowledge and skills gaps in translator pedagogy. Interpreter and Translator Trainer.
2017	Niehuies, J. et al. Analyzing Neural MT Search and Model Performance. In: First Workshop on Neural Machine Translation, pp. 11–17.
2017	O’Thomas, M. Humanum ex machine: Translation in the post-global, posthuman world. Target 29(2), 284-300.
2017	Shi, X. and Knight, K. Speeding Up Neural Machine Translation Decoding by Shrinking Run-time Vocabulary. In: Proceedings of the 55th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics, pp. 574–579.
2017	Vaswani, A. et al. Attention is All you Need. In: Proceedings of the Thirtyfirst Conference on Neural Information Processing Systems (NIPS), pp. 5998–6008.
2017	Canım Alkan, Sinem. Bulut Tabanlı Bir Çeviri Yönetim Sisteminin Çevirmenler Açısından Avantaj ve Dezavantajları Üzerine Bir Değerlendirme. Turkish Studies. c.12. s.23: 69-88
2017	Çetin, Ö, Füsün Bilir Ataseven. Görünürlük; Ne- Neden- Nasıl- Nerede- Ne Zaman- Kim? Çevirmenin Görünürlüğü 5NİK. 2. INES Kongre Bildiri Kitabı 18-21 Ekim 2017. Alanya: 633-640
2018	Aslan, E. Otomatik çeviri araçlarının yabancı dil öğretiminde kullanımı: Google çeviri örneği. Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 87-104.
2018	Chen, M. X. et al. The Best of Both Worlds: Combining Recent Advances in Neural Machine Translation. In: Proceedings of the 56th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics, pp. 76–86.
2018	Diño, G. Google, Facebook, Amazon: Neural machine translation just had its busiest month ever.
2018	Fowers, J. et al. A Configurable Cloud-Scale DNN Processor for RealTime AI. In: Proceedings of the 45th International Symposium on Computer Architecture (ISCA), pp. 1–14.
2018	Hazelwood, K. M. et al. Applied Machine Learning at Facebook: A Datacenter Infrastructure Perspective. In: Proceedings of the 24th IEEE Symposium on High-Performance Computer Architecture (HPCA), pp. 620–629.

2018	Kaiser, L. et al. Fast Decoding in Sequence Models Using Discrete Latent Variables. In: Proceedings of the Thirty- fth International Conference on Machine Learning (ICML), pp. 2395–2404.
2018	Kudo, T. Subword Regularization: Improving Neural Network Translation Models with Multiple Subword Candidates. In: Proceedings of the 56th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics, pp. 66–75.
2018	Kudo, T. and Richardson, J. (Nov.). SentencePiece: A simple and language independent subword tokenizer and detokenizer for Neural Text Processing. In: Proceedings of the 2018 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing: System Demonstrations. Brussels, Belgium: Association for Computational Linguistics, pp. 66–71.
2018	Lakew, S. M., Cettolo, M., and Federico, M. A Comparison of Transformer and Recurrent Neural Networks on Multilingual Neural Machine Translation. In: Proceedings of the 27th International Conference on Computational Linguistics, pp. 641–652.
2018	Meral, H. & Atar, E. Çevirmen -makine etkileşimi: (N)MT ve post-edit'in dil uzmanları üzerindeki mevcut ve olası etkileri [powerpointsunumu]. Sunum yeri: 2. Çeviri Köyü, Şirince, İzmir.
2018	Senellart, J. et al. OpenNMT System Description for WMT 2018: 800 words/sec on a single-core CPU. In: Second Workshop on Neural Machine Translation, pp. 122–128.
2018	Shazeer, N. and Stern, M. Adafactor: Adaptive Learning Rates with Sublinear Memory Cost. In: Proceedings of the Thirty- fth International Conference on Machine Learning (ICML), pp. 4603–4611.
2018	Yang, Y., Huang, L., and Ma, M. Breaking the Beam Search Curse: A Study of (Re)Scoring Methods and Stopping Criteria for Neural Machine Translation. In: Proceedings of the 2018 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing, pp. 3054–3059.
2019	Balkul, H. İ., & Toptan, D. Ö. The Evaluation of Workflow on Virtual Translation Platforms within the Framework of Translational Action Theory: The Case of Proz.com Website. International Journal of Languages' Education and Teaching, 7(2), 222-235.
2020	Çetin, Ö, Fusun Bilir Ataseven. Bilgisayar Destekli Çeviri Araçlarında Çevirmenler : Etnometodolojik Çözümleme Çalışması. ASOBİD, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Çeviribilim Özel Sayısı: 73-112

EK 2. ÇEVİRMENLER GÖRÜŞME DEŞİFRELERİ

EK 2a. Çevirmen EA- Yazılı Görüşme

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı, yarı zamanlı çalışıyorum, serbest çevirmenlik yapıyorum vb.)

Çeviri bürosunda tam zamanlı çalışıyorum

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır çevirmenlik yapmaktasınız?

33-11 yıl

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Proje Yöneticisi

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

Üniversite/Mütercim Tercümanlık

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden çevirmenlik yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

Çevirmenlik küçük yaştan beri hayalimdeki meslekti, keyifle yapıyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyorum/kullanmıyorum çünkü.....(Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12, 30, 31 ve 33 numaralı sorulan cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmenizi, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

BDC kullanıyorum çünkü zaman tasarrufu ve tutarlılık sağlıyor.

BDC işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Kolaylaştırıyor

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak çevirmenlik yapıyorsunuz?

11 yıl. SDL Studio, Trados, Program z vs.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisanslı (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

Ücretli versiyon, çünkü daha çok imkana sahip oluyorum.

BDC Programları ile çalışmak, çalışma koşulları, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Çevirmenlerin benzer metinlerle vakit kaybetmesini önlemiş, tutarlılığı korumaya yardımcı olmuş, eksik çeviri vs. gibi hataların erken tespitini sağlamıştır.

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Hayır, ancak Makine Çevirisinin yaygınlaşmasıyla birlikte editörlere daha çok ihtiyaç duyulacağını düşünüyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Evet

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Herkes yapabilir, teknolojik araçların kullanımına aşina olması yeterlidir.

Kendinize alt bir Çeviri Belleği/Bellekleri var mı? Neden?

Yok, işle birlikte gelen bellekleri kullanıyorum.

BDC ile çeviri yaparken ilk dikkat ettiğim şey.

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Olumlu buluyorum, çeviri kalitesinin artırılması için şart olduğunu düşünüyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yaptınız?

Bilgisayar Destekli Çeviri araçları ile edebi metin çevirisi yaptınız mı?

Otomotiv, teknik, medikal, pazarlama vs. Yoğun olmamakla birlikte edebi çeviri de yaptım.

Bilgisayar Destekli çeviri programı ile edebi metin çevirisi yapabilir/ yapamaz, çünkü.

Yapılabilir çünkü tutarlılık sağlamaya ve cümleleri tek tek ayırarak kolay okumaya, aynı zamanda metin kaçırmamaya yardımcı olur. Ancak anlamında katkısı azdır.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde ettiğiniz erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Normal çeviriden daha iyi olduğunu düşünüyorum.

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarıyla çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Yükseltti

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi? Nasıl?

Evet, uyuşma yüzdesine göre emek azaldığı arttığı için etkiler.

BDC ile elde ettiğiniz gelirinizin yüzde kaçdır?

%100

Eşleşmeleri yüzde oranlan yüzünden kabul etmek zorunda kalıyor musunuz?

Evet

Eşleşme oranı yüksek olan ama hoşunuza gitmeyen, kaynak metinle uyuşmayan Çeviri Belleği eşleşmelerinde ne yapıyorsunuz?

Müşteriye danışıyorum

Eşleşmelerde belirli yüzdelerde değişiklik yapacaksam... ile görüşmem gerekir, çünkü...

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Bellerinden gelen eşleşmeleri kabul sürecinizi sadakat açısından nasıl yorumlarsınız?

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararlarınızda bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Sizce çevirmenin "Görünür" olması ne demektir?

Edebi metinlerde görünür olmaya ihtiyaç olsa da teknik metinlerde olduğunu düşünmüyorum.

BDC ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Hayır

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yapsanız nasıl olurdu?

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L 1995. *The Translator's Invisibility: A history of translation.*) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artırma mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştırır mısınız?

Venuti Nin bakış açısının BDC ve etki etmesi söz konusu değil, edebi çeviride katılıyorum.

Ek 2b. Çevirmen MSA Deşifre

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı, yarı zamanlı çalışıyorum, serbest çevirmenlik yapıyorum vb.)

Çeviri şirketinde tam zamanlı çalışıyorum

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır çevirmenlik yapmaktasınız?

30-5

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Çeviri Teknolojileri Koordinatörü

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

Mütercim tercümanlık lisans

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden çevirmenlik yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

Kültür üzerine çalışmalar yapmaktan, dilin sınırlarını zorlamaktan hoşlanıyorum. Teknoloji alanındaki ilgimi çeviri eğitimimle birleştirebileceğim en uygun işlerden birini yapıyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyorum/kullanmıyorum çünkü.....(Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12, 30, 31 ve 33 numaralı sorulara cevaplamamız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmenizi, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

Terim kontrolü, TM ile hızlanan çeviriler, ilerlemeyi anlık takip etmek gibi birçok avantajı için BDC kullanıyorum.

BDC işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Kolaylaştırıyor

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak çevirmenlik yapıyorsunuz?

5 yıldır SDL Trados, Memsource, Program z, OmegaT, Smartcat ve Program F kullanarak birçok çeviri yaptım. Şu an aktif olarak Program F kullanıyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisanslı (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

Özellikle yeni başlayan serbest tercümanların kullanabileceği ücretsiz platformlar mevcut, ama bunların çoğunda bir şekilde kısıtlama olabiliyor. Hem tamamıyla özgür olmak hem de veri güvenliğini garanti altına almak için ücretli programları tercih ediyorum.

BDC Programları ile çalışmak, çalışma koşullarına, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Kesinlikle hız ve iş gücünde kazanç getirmiştir. En büyük katkılarından biri proje yönetimi alanındaki kolaylıklar.

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Kesinlikle yok, ama şüphesiz çalışma biçimimizi değiştirecektir.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Evet

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Kullanmamak için aktif direnç gösterenler hariç, bütün tercümanlar BDÇ le çeviri yapabilir.

Kendinize alt bir Çeviri Belleği/Bellekleri var mı? Neden?

Var. Çeviri belleği zaten BDÇ'lerin en önemli kriteri.

BDC ile çeviri yaparken ilk dikkat ettiğiniz şey.

Kaynak metnin işlenebilir olması. Özellikle pdf dosyalarda çalışmaya başlamadan önce DTP gerekebiliyor.

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Geri Bildirim almak tercümanın kendini geliştirmesi adına çok önemli. Çeviri işletmeleri de QA raporları yalnızca tercümandan ücret kesmek yönünde bir bahane olarak kullanmak yerine, basaniii tercümanlar da ödüllendirmek.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yaptınız?

Bilgisayar Destekli Çeviri araçları ile edebi metin çevirisi yaptınız mı?

Edebi metin dahil hemen her konuda BDÇ ile çeviri yaptım. Yalnız özellikle edebi metinde editör ve redaktörlerin BDÇ dışında da kontrol yapması lazım.

Bilgisayar Destekli çeviri programı ile edebi metin çevirisi yapabilir/yapılamaz, çünkü.

Yapılabilir, çünkü edebi metinlerde de tekrar eden cümleler, İfadeler Bilir. Burada al kazanç zamandan veya iş gücünden tasarruf yerine, İsim, terim veya tekrar eden cümlelerdeki tutarlı sağlamaktır.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde ettiğiniz erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

En kaliteli çevirinin BDC ile mümkün olduğunu düşünüyorum.

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarıyla çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Çeviride hız kazandırdı için ücretleri artar.

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi? Nasıl?

Eşleşme kesinlikle etkiler. Eşleşme oranlar üzerinden yapılacak indirimleri proje öncesinde netleştirmek gerekir.

BDC ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçındır?

Eşleşmeleri yüzde oranlan yüzünden kabul etmek zorunda kalıyor musunuz?

Eşleşme oranı yüksek olan ama hoşunuza gitmeyen, kaynak metinle uyummayan Çeviri Belleği eşleşmelerinde ne yapıyorsunuz?

Eşleşmelerde belirli yüzdelerde değişiklik yapacaksam... ile görüşmem gerekir, çünkü...

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Bellerinden gelen eşleşmeleri kabul sürecinizi sadakat açısından nasıl yorumlarsınız?

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararlarınızda bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Hayır

Sizce çevirmenin "Görünür" olması ne demektir?

Hedef okuyucunun metnin çeviri metni olduğunun bilincinde olması, çevirmenin görünür olduğu anlamına gelir.

BDC ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Hayır

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yapsanız nasıl olurdu?

Ticari açıdan: müşteri-redaktör/editör-okur-çevirmen Mesleki tatmin: çevirmen-okur redaktör/editör-müşteri

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L 1995. The Translator's Invisibility: A history of translation.) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artırma mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştırır mısınız?

Yapılacak işin türüne bağlı olarak değişen bir durum. Teknik metinler, finansal raporlar, hasta raporları gibi birçok sık yapılan çeviri türünde çevirmenin görünür olmasının hiçbir etkisi olmadığını düşünüyorum. Mesleki açıdan da bunlar CV'ye eklenecek rakamlardan ötesine geçmez. Ancak edebi metinler, politik söylem/konuşmalar gibi metinlerde, meslek algısını oluşturmak ve yükseltmek için çevirmenin görünür olması önemli.

Ek 2c. Çevirmen DİLMEN Deşifre

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı, yarı zamanlı çalışıyorum, serbest çevirmenlik yapıyorum vb.)

Serbest çevirmen

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır çevirmenlik yapmaktasınız?

30. 7 yıldır çeviri yapmaktayım.

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Memuriyet.

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

İngiliz dili ve edebiyatı

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden çevirmenlik yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

Keyif aldığım için tercih ettim.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyorum/kullanmıyorum çünkü.....(Eğer BDÇ kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12, 30, 31 ve 33 numaralı sorulan cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmenizi, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

Kullanmıyorum çünkü ihtiyaç duymadım

BDÇ işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak çevirmenlik yapıyorsunuz?

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisanslı (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

BDC Programları ile çalışmak, çalışma koşulları, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Hayır, çünkü her halükârda bir yaratıcılık gerektiriyor çeviri işi.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Kendinize alt bir Çeviri Belleği/Bellekleri var mı? Neden?

BDC ile çeviri yaparken ilk dikkat ettiğim şey.

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yaptınız?

Bilgisayar Destekli Çeviri araçları ile edebi metin çevirisi yaptınız mı?

Bilgisayar Destekli çeviri programı ile edebi metin çevirisi yapabilir/ yapamaz, çünkü.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde ettiğiniz erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarıyla çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi? Nasıl?

BDC ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçdır?

Eşleşmeleri yüzde oranlan yüzünden kabul etmek zorunda kalıyor musunuz?

Eşleşme oranı yüksek olan ama hoşunuza gitmeyen, kaynak metinle uyuşmayan Çeviri Belleği eşleşmelerinde ne yapıyorsunuz?

Eşleşmelerde belirli yüzdelerde değişiklik yapacaksam... ile görüşmem gerekir, çünkü...

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Bellerinden gelen eşleşmeleri kabul sürecinizi sadakat açısından nasıl yorumlarsınız?

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararlarınızda bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Sizce çevirmenin "Görünür" olması ne demektir?

Kendine has bir tarzı olması ve bunu ortaya koymaktan çekinmemesi.

BDC ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Hayır.

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yapsanız nasıl olurdu?

çevirmen, redaktör/editör, Müşteri, okur

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L 1995. The Translator's Invisibility: A history of translation.) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artırma mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştırır mısınız?

Evet

Ek 2d. Çevirmen GUV’NOR Deşifre

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı, yarı zamanlı çalışıyorum, serbest çevirmenlik yapıyorum vb.)

Yurtdışında bir ajansa serbest çevirmenlik

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır çevirmenlik yapmaktasınız?

35 yaş- 8 senedir profesyonel çevirmenlik

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Çeviri

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

Anadolu Üni. Kimya Müh.

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden çevirmenlik yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

Para kazanmak amacıyla tercih etmek zorundaydım ama daha sonra bu işte iyi olduğumu fark ettim ve gitgide keyif almaya başladım. Takım liderliğine kadar yükselince, işinize yabancılar tarafından değer verildiğini görünce ve iyi de para kazanınca ister istemez mesleğinizi seviyorsunuz.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyorum/kullanmıyorum çünkü.....(Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12, 30, 31 ve 33 numaralı sorulara cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmenizi, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

Kullanıyorum çünkü projeler PROGRAM E Program z üzerinden geliyor. Eskiden Program X kullanırdık ama şimdi Program z ile daha ziyade ajans sunucusu sistemine geçiş yaptık.

BDC işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Çok kolaylaştırıyor. Concordance kullanırım, QA fonksiyonu kullanırım. TM üzerinden %99 ya da %100 match gibi şeyler çok hızlandır. Zaten belirttim, işimiz BDC üzerinden yürüyor.

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak çevirmenlik yapıyorsunuz?

PROGRAM E (8 senedir), Program z (2 senedir), Trados (5 senedir), bir de çok kısa bir dönem Heartsome XLIFF Editor.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisanslı (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

Ücretsiz versiyonla başladım ama sonrasında ücret vermem gerekirse veririm çünkü kat be kat fazlasını ajanstan zaten kazanırım. PROGRAM E bedava, Program z, sunucudan CAL lisans çektiğimiz için bana bedava. Program X senelik 99 Euro ama Program z ya geçtiğimizden beri kullanmıyoruz, o nedenle lisansı yenilemedim. Lazım olursa satın alırım, çok büyük bir para değil. **BDC Programları ile çalışmak, çalışma koşulları, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?**

BDÇ bir defa ekip işidir. Ekip çalışmasını oturtmanızı sağlar. Çevirmen çevirir, redaktör düzeltir. İkisi de aynı programda ve aynı ekranı görerek iş yapabilir, bir de çeviri projeleri süreklilik arz ediyorsa Translation Memory faydalı olabilir, BDC bu konuda da faydalı olur. TM üzerinden concordance search yaparsın, bazen BDC segmentleri otomatik doldurur. İş halandine ve koordinasyonu sağlar. Büyük ihtimalle menajerlik açısından da faydalı vardır ama hiç menajerlik yapmadım şu ana dek.

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Çamaşır makinesi çıkınca çamaşırcı kadınlar işsiz kaldı ama beyaz eşya pazarlama ya da mühendislik gibi yeni iş kolları doğdu. Ben korkunun ecele faydası olmadığına inanan biriyim, teknoloji, insana kötülük değil iyilik yapmak için ortaya çıkar. İnsanı işinden etmek için değil insana vaktini geri vermek için doğar. Bir de belli bir seviyenin üzerinde şu var, eğer sizin belli bir kumaşınız, belli bir kariyeriniz varsa, hiçbir teknoloji sizi işsiz bırakamaz. İş kolunuz değişebilir ama aç kalmazsınız.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Hayır, tamamen doğaçlama ama BDÇ Öğrenmesi çok zor değildir.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Herkes yapabilir, Excel kullanmışlığı olan herkes o ekrana aşına olabilir, çeviride de belli bir kumaşı varsa gitgide diğer fonksiyonlar da zaten öğrenir. Bu iş bir nevi kabiliyet işidir, çeviri kabiliyetiniz varsa olayın ufak tefek teknik kısımları zaten ya menajer size anlatır ya da İnternette forumlarda sitelerde kurcalaya kurcalaya çözersiniz, bunlar uzay mühendisliği değil sonuçta.

Kendinize alt bir Çeviri Belleği/Bellekleri var mı? Neden?

Yok çünkü çalıştığımız projelerin kendi TM'leri var.

BDC ile çeviri yaparken ilk dikkat ettiğim şey.

Segmentlerde karakter sınırı olup olmadığına bakarım. Onun dışında eskiden styleguide gibi, glossary gibi yerlere dönüp bakardım ama gitgide işinizde ustalaştıkça direk programı açıp yazmaya başlıyorsunuz.

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Çok fazla gereksiz hata gösteriyor, onun dışında double space ya da "end with different punctuation" gibi hataları göstermesi faydalı olabiliyor. Neyse ki "ignore all of this kind" gibi bir düğme akıl etmişler, yoksa işkence olurdu.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yaptınız?

Bilgisayar Destekli Çeviri araçları ile edebi metin çevirisi yaptınız mı?

Bilgisayar oyunu çevirisi yapıyoruz. Edebi metin çevirmedim, bu yaz için edebi metin düzeltme işi aldım ama dosya Word'de geldi ve sadece Türkçe metin var, BDC için uygun değil.

Bilgisayar Destekli çeviri programı ile edebi metin çevirisi yapabilir/yapılamaz, çünkü.

Yapılabilir çünkü satır satır ayırır, okunaklı hale getirir ve ayrıca belli terimlerin hep aynı olması isteniyorsa concordance manasında faydalı olabilir

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde ettiğiniz erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Metin kalitesi, çevirmenle alakalıdır, BDC sadece işi hızlandırma. Eğer BDÇ fonksiyonları doğru biçimde kullanması, çeviri kalitesini çevirmenin kalitesi belirler.

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarıyla çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Gelirimi artırdı çünkü belli bir seviyenin üzerindeki müşterilerle Word ya da Excel üzerinden iş yapamazsın. Bunu şöyle izah edeyim, Cristiano Ronaldo'nun villasında 300.000 dolarlık buz banyosu var, bu onun maaşını nasıl etkiledi? Artırdı. Belli seviyelerin üzerinde ekstra program kullanırsanız, ekstra iş yaparsınız ve bu da maaşını ekstra artır.

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi? Nasıl?

Etkiler, mesela bizim ajans için u ve daha az tekrar eden segmentlerin kelime Ücreti tam ücrettir, %76-84 arası bunun yarısıdır vesaire. Kontrol raporu ise, eğer ajans sizden kontrol raporu doldurmanızı isterse bu da ücrete eklenebilir.

BDC ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçdır?

%100 (ama yazın kitap düzeltmesi yapınca %80-90 olacak)

Eşleşmeleri yüzde oranlan yüzünden kabul etmek zorunda kalıyor musunuz?

Evet, sözleşme imzalıyorsun, tek tek yazıyor.

Eşleşme oranı yüksek olan ama hoşunuza gitmeyen, kaynak metinle uyuşmayan Çeviri Belleği eşleşmelerinde ne yapıyorsunuz?

Çeviri, şikâyet makamı değildir. Ben çok çeviriyi tümünden sildim baştan yazdır, düzeltme parasına. Ama bu şekilde kendinizi ajansa satıyorsunuz. Bu düşünce sisteminin ülkemize ters olduğunu biliyorum ama özellikle takım lideri olduğum için, özellikle ekibimde şikâyet eden adamdan nefret ederim. Oturup yapacaksınız.

Eşleşmelerde belirli yüzdelerde değişiklik yapacaksam... ile görüşmem gerekir, çünkü...

Görüşme yapamam, baştan sözleşmeyi imzalamışım.

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Bellekten gelse bile eğer bir kalite kontrol yapıyorsam ve hatayı görüyorsam, ajans içindeki mevat tüm nüfuzumu kullanarak o düzeltmenin kabul görmesine çalışırım. Ama müşteri ısrar ederse ya da müşterinin problem çıkaracağını hissedersen/biliyorsam hataya göz yummak zorunda kalabiliyorum, bunlar bu işin esnaflık kısımları tabi.

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Bellerinden gelen eşleşmeleri kabul sürecinizi sadakat açısından nasıl yorumlarsınız?

Terim bankasından glossary yi kastediyorsan, ona uyacaksınız. Sadakat bile direk uyacaksınız. Çeviri belleğinde ise Ali 'nin A dediği seye Veli B diyebilir ve bunlardan bin (ya da ikisi) hatalı olabilir, ben ajansa yolladığım çevirilerde hata olmasını istemem, o nedenle özellikle de redaktör özellikli biri olarak en azından sarı segmentleri okurum.

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararlarınızda bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Çeviride tek bir sadakat vardır, o da doğru çeviriyi yapmaya sadakat. Yoksa teknolojinin devin kalitesine etkisi olmaz çeviriyi hızlandırabilir ve kolaylaştırabilir ama kaliteyi artırma ya da öncelikleri belirleme. Öncelikleri siz kendi tarzınıza göre belirlersiniz.

Sizce çevirmenin "Görünür" olması ne demektir?

Kreatif yetenek gerektiren çevirilerde çevirmenin literalden ziyade kendi tarzını ve kültürünü yansıtan çeviriler yapmasıdır, eğer proje, müşteri ve menajeriniz size bu serbestiyi veriyorsa ve sizde de bu yetenek varsa bunu kullanabilirsiniz. Kreatif yetenek herkeste olmaz, doğuştan gelir ve gelişmesi çok zordur/imkansızdır. Benim çeviriyi değil redaksiyonu tercih etmemin bir sebebi de bu. Çeviriyi ustası yapar, redaksiyonu ise ben.

BDC ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Yo hayır, neden versin.

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yaparsanız nasıl olurdu?

1) Müşteri 2) okur (ama 1 ile 2 birbirine eşittir çünkü okur memnun olmazsa müşteri, okuru kaybeder ve memnun olmaz) 3) editör 4) redaktör ve 5) çevirmen çünkü editör en kıdemli olanıdır ve editör ortaya çıkan isten memnunsan, o iş iyi yapmış demektir.

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L 1995. The Translator's Invisibility: A history of translation.) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artırma mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştırır mısınız?

Görünürlükten kastınız dipnot muydu? Hmm, biz oyun çevirisi yapıyoruz ve bizde dipnot yok ama bazen görünür olmaktan bağımsız olarak dipnot koymak zorunda olursun, mesela kafiyeli bir yabancı espri gibi. Kafiyeyi bozmadan çeviremezsin, o zaman dipnot eklersin. Ama tekrar söylüyorum, bir kere kitaplara "Çeviren: fılanca" diye yazıyor olması lazım, bu bir, İkincisi, eğer yeterince kaliteli isen, işini yeterince iyi yapıyorsan, görünmeye ihtiyacın olmaz. Özellikle Edirne'nin ötesinde işini iyi yapan adamı salmazlar, sürekli is gönderirler. En azından bugüne kadar bu benim için böyleydi.

Ek 2e. Çevirmen MERT 70 Deşifre

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı, yarı zamanlı çalışıyorum, serbest çevirmenlik yapıyorum vb.)

Serbest çevirmenlik

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır çevirmenlik yapmaktasınız?

41- 10 yıldır

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Öğretmen

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

Yüksek Lisans: Çeviri Sorunları, Doktora: Yabancılar Türkçe

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden çevirmenlik yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

Tamamen duygusal ama keyif almak da önceliğim

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyorum/kullanmıyorum çünkü.....(Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12, 30, 31 ve 33 numaralı sorulan cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmenizi, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

Kullanmıyorum- Word üzerinden daha kolay geliyor

BDC işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Kısmen

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak çevirmenlik yapıyorsunuz?

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisanslı (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

BDC Programları ile çalışmak, çalışma koşulları, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Hayır, pragmatik dil kullanımı her zaman insana esastır

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Hayır

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Kendinize alt bir Çeviri Belleği/Bellekleri var mı? Neden?

BDC ile çeviri yaparken ilk dikkat ettiğim şey.

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yaptınız?

Bilgisayar Destekli Çeviri araçları ile edebi metin çevirisi yaptınız mı?

Bilgisayar Destekli çeviri programı ile edebi metin çevirisi yapabilir/ yapamaz, çünkü.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde ettiğiniz erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarıyla çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi? Nasıl?

BDC ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçdır?

Eşleşmeleri yüzde oranları yüzünden kabul etmek zorunda kalıyor musunuz?

Eşleşme oranı yüksek olan ama hoşunuza gitmeyen, kaynak metinle uyuşmayan Çeviri Belleği eşleşmelerinde ne yapıyorsunuz?

Eşleşmelerde belirli yüzdelerde değişiklik yapacaksam... ile görüşmem gerekir, çünkü...

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Bellerinden gelen eşleşmeleri kabul sürecinizi sadakat açısından nasıl yorumlarsınız?

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararlarınızda bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Sizce çevirmenin "Görünür" olması ne demektir?

Her yayında isminin geçmesi

BDC ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Bilmiyorum

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yaparsanız nasıl olurdu?

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L 1995. *The Translator's Invisibility: A history of translation.*) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artırma mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştırır mısınız?

Bilgim yok

Ek 2f. Çevirmen MBASSADOR Deşifre

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı, yarı zamanlı çalışıyorum, serbest çevirmenlik yapıyorum vb.)

Serbest sözlü çevirmenlik

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır çevirmenlik yapmaktasınız?

46 yaş, 10 yıldır çevirmen

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Sözlü Çevirmenlik

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

Bonn Üniversitesi (Almanya) siyasal Bilimler, Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Mezunlu

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden çevirmenlik yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

İletişimciyim, 4 yabancı dil konuşuyorum, dillerimi en güzel böyle değerlendiriyorum. Birçok ortama girdiğim için, çok şey öğreniyorum ve keyif alıyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyorum/kullanmıyorum çünkü.....(Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12, 30, 31 ve 33 numaralı sorulan cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmenizi, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

Kullanmıyorum çünkü seri imalat yapmıyorum, sürekli tekrar eden metinler almıyorum. El emeği göz nuru iş yapıyorum.

BDC işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak çevirmenlik yapıyorsunuz?

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisanslı (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

BDC Programları ile çalışmak, çalışma koşulları, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Hızlandırmış, çevirmene verilen görev ve kendisinden beklenen iş hacmi artmıştır. Patronların işine yaramıştır. Az zamanda, çok iş teslimi

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Yok. Ben müzakereciyim, pazarlık, arabuluculuk, eskort, tanıtım gibi işler, ancak bizzat temasla yapılabilir.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Hayır.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Çok iş yapmak için yöntemler arayan bir çevirmen olması lazım. Fabrikasyon iş.

Kendinize alt bir Çeviri Belleği/Bellekleri var mı? Neden?

Hayır.

BDC ile çeviri yaparken ilk dikkat ettiğim şey.

Yapmıyorum.

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Yok

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yaptınız?

Bilgisayar Destekli Çeviri araçları ile edebi metin çevirisi yaptınız mı?

İyi

Bilgisayar Destekli çeviri programı ile edebi metin çevirisi yapabilir/yapılamaz, çünkü.

Yapılmaz çünkü, duygusu yoktur, mecaz, teşbih, yerelleştirme, mübalağa gibi edebi sanatlar bilmez

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde ettiğiniz erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yüksek olması gerekir

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarıyla çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Kullanmıyorum.

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi? Nasıl?

Maliyeti düşürür, zaman kazandırır.

BDC ile elde ettiğiniz gelirinizin yüzde kaçdır?

0

Eşleşmeleri yüzde oranlan yüzünden kabul etmek zorunda kalıyor musunuz?

Hayır.

Eşleşme oranı yüksek olan ama hoşunuza gitmeyen, kaynak metinle uyuşmayan Çeviri Belleği eşleşmelerinde ne yapıyorsunuz?

Geçiyorum.

Eşleşmelerde belirli yüzdelerde değişiklik yapacaksam... ile görüşmem gerekir, çünkü...

Firma ile görüşme yapmak lazım. Emek vermeden, karşılığı olacak mı bilmek gerekir.

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Baş rol.

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Bellerinden gelen eşleşmeleri kabul sürecinizi sadakat açısından nasıl yorumlarsınız?

Hep aynı sektörde ve aynı firmayı, kurumun işlerini yapanlar için makul.

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararlarınızda bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Hiç

Sizce çevirmenin "Görünür" olması ne demektir?

Olumlu görünürse, yaptığı işle, kendi kültürünü derinlemesine bildiğini veya tam anlamıyla yerelleştirme yapabildiğini gösterir. Olumsuz görünür ise, yaptığı i yargılanmış, anlam kaybına sebep olmuştur ve metinden ziyade, çevirmenin tarihleri konuşuluyordur.

BDC ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Evet, çeviriyi düşünce ürünü olmaktan ziyade, fabrikasyon bir ürün haline getirmektedir.

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yaparsanız nasıl olurdu?

Okur, müşteri, redaktör/editör, çevirmen

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L 1995. The Translator's Invisibility: A history of translation.) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artırma mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştırır mısınız?

Olumlu anlamda fark yaratmışsam, katma değer üretmişsem, yepyeni ve özgün bir eser ortaya çıkarmışsam, fikri mülkiyet haklarım üzerinde durur, görünürlüğüümü savunurdum.

EK 2g. Çevirmen X- Patron X Odak Gurup Görüşmesi- Yarı Yapılandırılmış

Moderatör: bana tekrar anlatabilirsen çok sevinirim.

Çevirmen X: tabi, öncelikle müşteri bizden proje tarihi fark etmeksizin bir sonraki yapacağımız projenin tamamen tutarlı olmasını istiyor. Yani projeler arasında zaman geçse bile birbiriyle bağlantı oluyor. O yüzden kullandığımız ifadelerin terimlerin işte müşterinin spesifik olarak kullandığı ürün isimlerinin, o ürünün tanımlarının hep birbiriyle aynı olmasını tutarlı olmasını istiyi. Spesifik olarak söyle bir şeyle karşılaşıyoruz. Daha önce yaptığımız çevirileri kolektif olarak birlikte bi şekilde gönderiyorlar bize. Ve biz daha bunu nasıl çevirdiğimizi de görebiliyoruz. Bu doğrultuda çeviri yapmamızı istiyorlar bizden zaten.

Patron X: ordaki maviler daha önce çevirisi yapılmış şeyler

Moderatör: evet, evet (tam anlaşılamaz ve Patron X bey devam eder)

Patron X: Ve onların veri tabanına girmiş ve kabul edilmiş, müşteri tarafından onaylanmış çeviriler O yüzden bunları yapısal bir bozukluk veya typo yoksa değiştiremiyoruz.

Moderatör: evet.

Çevirmen X: evet,

Moderatör: az önce bahsettiğiniz gibi yani çok uygun olmasa bile yani öyle gittiği için öyle istiyο

Patron X evet.

Çevirmen X peki tool'un en güzel özelliği bunları böyle spesifik olarak donup ne onaylanmış ne onaylanmamış ne kullanmıştık ya da ne yapabiliriz bunları bi kenara bırakıp direk işimize odaklanabiliyoruz.

Patron X: çok pardon, bi giricem. Az önceki word'ü açabilir misin? Mesela şu "customer benefits" diyo di mi, "customer" aslında müşteridir. (Moderatör hı hı diyerek onaylar) ama bu müşterimiz spesifik olarak "tüketici" dememizi istiyor, "consumer dememizi istiyor buna. "Consumer" a da "tüketici" dememizi istiyο, "customer a da "tüketici" dememizi istiyο. Mesela bu böyle bi örnek. Bunun dışına çıkamıyoruz. (Moderatör evet diye anladığını belli eder).

Çevirmen X evet, ıı... ve sonuçta bi projeyi yaptıktan sonra yani daha önce yaptığımız çevirilerin dışında şu anda çevirmemiz gereken yerleri (Söylediği anlaşılamadı) sayesinde çok rahat bir şekilde filtreleyebiliyoruz. Mesela ıı... müşterinin gönderdiği, su filtreleri kaldırayım, (fitreleri kaldırmak için uğraşırken kısa bir sessizlik olur). Mesela müşterinin bize gönderdiği ve daha önce onaylanmış çevirileri Program z zaten kilitliyo, biz o sekmelerde herhangi bir şekilde değişiklik yapamıyoruz. Ama ben sadece çevireceğim yani görmem gereken yere odaklanacaksam şöyle filtreleri kullanabiliyorum. Burda kilitli olanlar, kilitli olmayanlar, daha önce kabul edilenler ya da edilemeyenler, benim üzerinde çalıştığım ya da çok fazla match alan daha az eşleşme alan diye filtreleyebiliyorum. Bu da bana şöyle bi kolaylık sağlıyo. Mesela kilitli olmayanları seçiyorum. Burdan basıp ilk sekmeden en son sekmeye geçip belirli istatistikler alabiliyorum. Bu çevirinin ne kadar bizim tm'mizle eşleşiyor ne kadar eşleşmiyor ne kadarı iste kendi içerisinde tekrar ediyο, ne kadar birbirleriyle bağlantılı, böyle datalar alabiliyoruz. Bunları çeviride kullanmak çok işimize yarıyo. Patron X mesela 2008. çevrilcek kelime de no match yani hiç çevrilmemiş 1035 kelime var...

Moderatör eşleşme yok, yani birebir senin çevirmen gereken 1035 karakter, kelime var.

Patron X yüzde yüz olarak.

Moderatör ve bu da senin işe başlarken ne kadar emek sarf ediceğini şey yapıyo.

Çevirmen X belirliyo, evet. Ve bu.

Moderatör müşteriyle konuşurken de ona göre konuşuyorsunuz?

Patron X tabi

Çevirmen X evet. Ve burda bu dataları birazcık dikkatli bir şekilde değerlendirmek gerekiyor. Mesela direk şey diyebilirsiniz. ... atıyorum bir çevirmen saatte dört yüz kelime çevirebiliyorsa işte bu işi iki buçuk saatte bitirmesi gerekiyor diye düz bi matematik hesabına girebilirsiniz. Ama şöyle bişey var. Yüzde elli ve yetmiş dört aslında içerik olarak birbiriyle benzeyen ama tutup da bazen cümleyi tamamen silip tekrar çeviri yapmanızı gerektiren şeyler olabiliyor ama yetmiş beş, seksen beş ve doksan beş kesinlikle işinize yarıyo. Çok az bi kesim değişiklik gerekiyor.

Moderatör (işinize yarıyo dedikten hemen sonra girer ve) yetmiş beş, seksen beş arası genellikle uyuyo mu mesela şey yapıyorsunuz.

Çevirmen X evet, yani şöyle oluyor mesela bi cümle söyliyim size, "bugün okula gittiğimde hava kapalıydı" yüzde sek-yetmiş beşten sonrası şöyle oluyo. "bugün okula gittiğimde

Moderatör humm...

Çevirmen X geri kalan kısmını siz farklı bir adjective ekleyebiliyorsunuz ya da farklı bişey ekleyebilirsiniz.

Patron X acaba burdan görebilir miyiz yüzde yetmiş beş, seksen beşini?

Çevirmen X tabi, hıhı şeyden, sorting den.

Patron X hı, sorting den,

Çevirmen X (bunları söylerken bir taraftan da ekranda göstermektedir aralardaki beklemler bunlardan dolayıdır) burda match height higher first olsun mesela. En üste çıkıyım. 98. galiba bunları bi dakika şimdi. Mesela yüzde seksen ya da yüzde atımı... mesela yetmiş...mesela yetmiş yok galiba hiç boşuna...

Patron X şu yukarlarda yazmıyor mu? Demek ki yüzde yüzlere mi çıktı. Hı 98.

Çevirmen X hı hı, yani bü... aritmetik bi sıralama var diye gördüm ben onu. A yok. (Şaşırmıştır).

Patron X kaç? Nerde görüyorsun yüzde...

Çevirmen X yüz atmış diyo mesela

Patron X mesela bu da olur.

Çevirmen X evet

Moderatör hı

Patron X yani daha önce "müşteriye avantaj" yerine "what are the benefits of the customer" "what are the customer benefitsginger family... yani bunu aslında neredeyse yeniden yazıcakmış gibisiniz

Çevirmen X evet, bi de şu var Program z'nun. Bunlar eşleşme olarak gösteriyor ama şunu Patron X bey bi tklayabilir misiniz? Evet, buraya. Mesela, a pardon. Ben kontrolle bastığım zaman ilk çıkan yani yüzde altmış eşleşmeyi buraya yapıyor ama fark ettiyseniz küçük büyük harf farklılığı oluyo, yani bu çeviri aslında sizin pek kullanabileceğiniz bi çeviri değil ancak şöyle alıp bunu büyütüp küçültebiliyorsunuz.

Patron X yani her zaman format olarak size istediğinizi vermeyebiliyor.

Moderatör (aynı anda) vermeyebiliyor ama şey

Çevirmen X genel olarak fayda sağladığı zaman yani mesela ben bunu en çok neyde gördüm, özellikle staj yaptığım da görmüştüm. Teknik şartnamelerde veya o tür belgelerde gerçekten birebir bi expression oluyo, birebir bi ifade oluyo, onun dışında yapacağınız tüm çevirilerde gerçekten hayatınızı kurtarıyor.

Moderatör peki şey oluyo mu, yani mesela yüzde olarak sana bi veri sunduğu gibi senin karşıdaki kişiye de bi veri sunuyo bunlar.

Çevirmen X tabiki

Moderatör hani sen aslında şu kadarlık bi iş yaptın deyip böyle senin isinin karşılığını azalttıyormuş gibi geliyor mu yoksa zaten evet o kadarlık bi iş yaptım...

Çevirmen X şöyle oluyor, bu tamamen ne kadar efor sarf ettiğinize göre değişiyor. Mesela bizim müşterimiz çeviriyi yaptıktan sonra çeviri gönderin başka bişey yapmanıza gerek yok demiyo. Tamamen tutarlılık istediği için siz yaptığınız çeviriyi baştan oturup bi daha analiz etmeniz gerekiyor, tutarlılığı terimlerle birlikte. Ayrıca bunu alıp Program z'dan çıkan veriyi alıp buraya teker teker yapıştırmamız gerekiyor, yani...

Moderatör yani, görüldüğünden daha fazlası da var zaten diyosun.

Çevirmen X evet. Ama tabiki de şöyle bişey var mesela bi projede istatistiklerden konuşayım şöyle... (açtığı bölümleri söyler sessizce) şöyle tekrar aynı istatistiği alırsam..., mesela ben bu projede spesifik olarak 1047 kelime diyorum, tekrar yüzde elli- yetmiş dördü de bir şekilde...

Moderatör İlave edi...

Çevirmen X ilave edebilirim ya da şöyle yapabilirim. Nasıl olsa yüzde ellisi çevrilmiş, ben bunu normalde üç saatte çevirmem gerekiyorsa bir buçuk saatte bitirdim çünkü yüzde ellisi bu şekilde bi hesap yapabilirim. Geri kalanlar da açıkçası yok sayabilirim yani, su bölümü yok sayabilirim. Bana müşteri burdan size ödeme yapmıcaz derse bunu gayet normal karşılarım. Çünkü fazla bir efor sarf etmiyorum. Ama şu ikisi özellikle Norveç için tabiki de tamamen bi ödeme almamız gerekiyor, şurada da yani bi ödeme alabiliriz.

Patron X fuzzy match diyolar ya

Moderatör hıhı, evet fuzzy match şu şeyden sonrası oluyo demi, yetmiş beşten sonrası

Patron X galiba, yani onun

Moderatör (Çevirmen X fuzzy aslında der demez) daha doğrusu benim okuduğum yerlerde öyleydi.

Çevirmen X ya fuzzy aslında şurası galiba. Çünkü fuzzyde şöyle bişey var syntax olarak yani o cümlelerin kurulumu olarak fuzzyde aynısı olmuyo. Yani eğer o cümle biçimi aynı şekildeyse yetmiş beş ve üstü oluyo. Mesela biz bu istatistiği alıp direk export yapıp müşteriye gönderebiliyoruz, farklı formatlarda kendileri de görebiliyorlar fiyat teklifimizi girebiliyoruz

Patron X müşteri de bazen bize analizini gönderiyo. Analizde burda işte bu kadar kelime var, biz onu kendi t...

Moderatör bu arada nasıl yapıyorlar?

Patron X onlarda var, tabi. Onlar, bizim bu müşterimiz mesela program x kullanıyor. (Moderatör dinlediğini belirtir gibi hı der) online da tabi...

Moderatör müşterinin bu kadar bilinçli olması da güzel bişey aslında (gülür)

Patron X bu müşterimiz bize İngiltere'den iletişime geçiyor ve X firma (ismi verilmek istemeyen firma) değil bizim doğrudan müşterimiz, bir... ve inanılmazlar, yani bizim Türk olarak Türkçede kaçırdığımız şeyleri bu bize gön... gösteriyorlar ve biz korkuyoruz bu müşteriden (gülür), diyoruz ki (anlaşılamadı) bak buluyorlar diyorum onu yine iyi okumamız lazım. En şeyi bu, en üst seviye müşterimiz bu. Mesela lojistik firması var. Orda bi tane translation manager var. Kendi içersinde Program z kullanıyor. Konu lojistik firması yani kendi softwarelerini üretiyorlar. İçeriye bi tane translation manager almış, Program z'su var her şeyi biliyo, şeyle birlikte çalışıyo, o software'i geliştiren kişilerle, her türlü soruya anında bizden alıp, oraya yönlendirebiliyor, oradan bize bilgi verebiliyor, analizini gönderiyo, tm'ini gönderiyo, değişik formatta müşterilerimiz var yani.

Moderatör yani (onaylama anlamında)

Çevirmen X bir de cat tool'da ...(anlaşılamadı) o yüksek veriyi nasıl kullanabiliyorsunuz diye soracak olursanız, surda match rating mesela higher yaparsak yukardan alıp şöyle seçenek sunuyo bize, seçtik. Burdan shift yardımıyla belirli sekmeleri seçtikten sonra ters tıklayıp pre-translate diyoruz. Burdan orana göre mesela exact match dersiniz bu işte yüzde seksen ve üstüyseniz direkt oraya zaten insert ediyö. Ama exact match ve(anlaşılamadı) content dersiniz yüzde yüz ve üstü olanları, yani tamamen noktası virgüline kadar aynı olan içeri oraya insert ediyö. Ya da mesela ben bazen kullanıyorum bunu, eğer terimler Türkçenin o dizilişi, evet özellikle sıfatlar söz konusu olduğunda işime yarıyorsa, şöyle pre-translate yapıp any match de diyebiliyorum, bu sefer benim burda kullandığım terim veya doğrultusunda hepsine yaptı. (Anlaşılamadı) sunu seçiyim, şurdan seçip, pre translate yapıp, any match mesela bu zaten yüzde yüz varmış. Direkt onu yerleştirdi. Hani bazen böyle (anlaşılamadı) farkı oluyo biz de o yüzden...

Patron X kopyala yapıştır veya vaz verine tamamını seçip tm'den gelen ne varsa getir dediğinizde o da çalışma şeklinize göre.

Moderatör evet, evet

Patron X kimisi tamamen boş bir satırda başlamak ister, kendi yazmak ister. Ben dolu satırı manipüle etmeyi severim. O da fayda sağlayabilir. Veya diyo ki işte iki bin kelimelik dokümanda bin beş yüz kelimesi tm'den gelecek diyo. O zaman alıyorum ben. Yüzde yüz bir exact match alıyorum with context, onların hepsini alıyo, sadece mesela benim çevirmem gereken taraflar boş kaliyo, o da biraz böyle motivasyon sağlayabiliyo çevirmene.

Çevirmen X bi de şöyle bişey var, tm'den bi veri aldığınız zaman burda aslında kaynak metnin erek metnin ne kadar eşleştiğini de yazıyo. Yani mesela yanlışlıkla yüzde atmışlık bişeyi aldınız ve bunu yüzde doksan sekiz zannedip, gözünüzden kaçıp onu confirm de edebilirsiniz. Ama siz ne yaparsanız yapın o match orda yüzde atmış olarak gözüküyor zaten. Kontrolünüz bittikten sonra ona da bakabiliyorsunuz, yani gözünüzden kaçmış bir şey varsa, ben özellikle match rate'lerine bakıyorum.

Moderatör Ben de onu soracaktım. Programda en çok nerelere bakıyorsunuz?

Çevirmen X spesifik olarak çeviri bittikten sonra mı? Yoksa çeviri esnasında mı?

Moderatör süreçte ve sonrasında ya da böyle ayrı ayrı söylecek olursan hani yaparken su kısmını daha çok kullanıyorum ekranda, öyle bir şey söyleyebilir misin bana?

Çevirmen X tabi, mesela dediğim gibi ilk önce kesinlikle kilitli olanları sona bırakıyorum, yani çeviri bittikten sonra bak dosyasında gözden geçiriyorum. Özellikle bizim karşılaştığımız burda işte "ı" harfleri "i" harfleri bazen yanlış oluyo. Mesela... burda öyle bi sorun yok ama "zarıf" yazdığını düşünüyorum, onu ben Program z'da görsem düzeltsem bile o kilitli bi sekme olduğu için dönmüş tekrar şurdan düzeltmem gerekiyor.

Patron X ve not yazmamız gerekiyor müşteriye.

Çevirmen X evet.

Patron X genellikle büyük ihtimalle burayı kullanıyosun yani (Program z ekranındaki alt kısmı gösterir). (Anlaşılamaz çünkü aynı anda Moderatör konuşur)

Moderatör ben evet şey olarak hani şekilsel olarak, ben hani çeviriyi yaparken, çeviri esnasında daha çok şu kısma odaklanıyorum ya da şuraya odaklanıyorum ya da eşleşmeye odaklanıyorum gibi...

Çevirmen X zaten çevirinin esnasında yani çeviri esnasında mutlaka şuraya odaklanmamız gerekiyor ama spesifik olarak Patron X beyin dediği gibi şuraya bakıyorum bi örnek gösteriyim size. Mesela bu çeviri baya zor çünkü firma elindeki tüm ürünleri bir araya toplayıp onların o internet sitelerine mesela böyle tıklıyorsunuz alt kısmında açıklama kısmını tüm ürünleri için bir seferde gönderip hani dokuz bin on bin kelimeyi bi seferde gönderiyolar ve şöyle yapmamız gerekiyor. Bizim müşterimiz spesifik olarak birden fazla sıfat kullanıyor ürünleri için ve Türkçede açıkçası ben diğer markalarda böyle şeyler görmüyorum pek... Şöyle yapıyım mesela. Bu cümleyi çevirmeye başladığımız zaman öncelikle tabiki de öznesini buluyorum. Sonra o öznenin sahip olduğu özellikleri buluyorum ve sonra fiili ekliyorum. Burda da terim listeme bakıyorum kesinlikle. Bana burda işte mesela "feature" fiili bişeysiz kullanma "Feature" için. Belgede yaklaşık yüz iki yüz defa "feature" geçiyö ama aynı fiili kullanmam gerekiyor yoksa tutarsız oluyo. Burda bi fiil seçiyorum ve onu kullanarak gidiyorum. Ardından mesela ka... (orada geçen kullandıkları kelimeyi söyleyecektir vazgeçer ve açıklama yapar) şey bu firmanın bi Ürününün bi çevirisi ve biz buna "fincan zinciri" demişiz. Onu da sürekli aynı kullanmam gerekiyor. Yani yaptığım şey şu. Kaynak metne baktım, bi mavi işaretli yer gördüm, bi terim gördüm bu terimi karşılığı anlamına bakıyorum. Sonra çeviriyi yapıyorum. Bu öğeleri teker teker burdan bakarak ekliyorum. Sonra çeviriyi tamamlıyorum. Mesela bu çeviride yüzde seksen yedi oldu. Sonraki sekmeye geçtiğim zaman mesela şöyle düşünelim şu iki cümleler arasında sadece iki tane farklılık var. Mesela bu kırmızı bi ürünü anlatıyo bu pembe bi ürünü ama herşey aynı. Şuraya geçtiğim zaman bana diyoki burda yüzde işte seksen altı ya da yüzde doksan match var. Şu sekme de

bana diyo ki kaynak metinle daya önce yaptığınız çeviri arasındaki fark şu... (ekrandan gösterir) direk belirtiyö.

Patron X farkı kırmızıya boyuyo.

Moderatör evet,

Çevirmen X evet, mesela burda işte pembe olduğunu söylüyor burda kırmızı olmuş, ben direk nerde fark var diye okumak yerine ve ben bunu kollektif olarak yapabiliyorum yani elimde tm olduğu sürece on yıl önce yaptığımız çeviri için de bana bu fırsatı sunuyo on dakika önce yaptığım çeviri için de sunuyo. Bence en büyük katkısı terimleri takip edebilmem, böylece tutarlılığı sağlıyorum ve tabiki de eşleşme oranını somut bi şekilde bana göstermesi.

Moderatör hıhı,.. Çok teşekkür ediyorum.

Çevirmen X rica ediyorum. Bı de müşterinin yazdığı notları normalde bi Word dosyası ya da farklı bir eklentiyle baktığın zaman kaçırma ihtimaliniz oluyo her şekilde ama Program z'nun en güzel özelliği siz sekmeye geldiğiniz zaman eğer bi yorum varsa burda san olarak onu spesifik olarak belirtiyö. Bastıyorsunuz ve müşterinin yorumunu görebiliyorsunuz. Yorum ekliyorsunuz, baya o yüzden kullanışlı ve bi yorum kaçırmama ihtimaliniz çok daha az oluyo.

Moderatör teşekkür diyorum.

Çevirmen X rica ederim

Patron X teşekkür ederim.

Moderatör kolay gelsin, aa bu arada günde kaç tane kahve içiyosun? (Gülerler)

Çevirmen X bayaa. (Güler)

Patron X rekor Çevirmen Xde.

Moderatör soğuk mu içiyosun sıcak mı? Ben hala soğuk içme taraftarıyım.

Çevirmen X ya daha çok ben latte içiyorum, filtre kahveden ziyade. Ofiste zaten süt köpürtücümüz var, (gülerler) onu kullanıyorum, direk latte yapıyorum.

Moderatör evet, seviyorsun. Onu duyduk.

EK 3. REDAKTÖRLER / EDITÖRLER GÖRÜŞME DEŞİFRELERİ

EK 3a. Redaktör Çevbur Deşifre

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı yarı zamanlı serbest redaktörlük/editörlük yapıyorum vb.)

Çeviri bürosunda tam zamanlı çevirmen/editör

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır redaktörlük/editörlük yapmaktasınız?

35 yaşındayım, yaklaşık 13 yıldır redaktörlük/editörlük yapıyorum

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Çevirmen

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

Üniversite mezunu

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyormusunuz?

Kendi tercihimdi, severek yapıyorum mesleğimi.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyoruz / kullanmıyoruz çünkü.... (Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12 30,31 ve 33 numaralı sorulan cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmeniz, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

Kullanıyoruz, çünkü büyük hacimli profesyonel çeviri hizmetleri sunuyoruz.

BDÇ işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Kesinlikle kolaylaştırıyor.

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz

Yaklaşık 5 senedir.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisans (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

Ücretsiz olması masrafsız anlamına geliyor, ancak telif hakkı söz konusu olduğunda elbette yasalar göz ardı edilmemeli.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak, çalışma koşullarına, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Daha hızlı ve tutarlı çeviriler elde ediyoruz; QA check dediğimiz süreci daha kolay yürütebiliyoruz.

Takım çalışmasının da onun açıyor bu tür programlar.

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Evet, gelişen teknolojiyle birlikte özellikle teknik çeviri konusunda daha az çevirmen kullanılacağını düşünüyorum. Sanırım çevirmenlik mesleği son bulacak, bizler sadece redaktör/editör sorumluluklarını yerine getireceğiz.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Evet.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Çeviriyi meslek edinmiş insanlar yapabilir. Ben dil biliyorum diyen herkes çeviri yapamaz, programları herkes kullanabilir ancak program kullanmak çeviri yapabilir şeklinde yorumlanamaz

Kendinize alt bir Çeviri belleği/bellekleri var mı? Neden?

Şirketimizin müşteri özelinde tuttuğu bellekler var.

Düzeltilme ve kontrol işlemleri sırasında ilk dikkat ettiğim nokta...

Anlam kaybı olmaması

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Çok faydalı çevirmene olumlu feedbackler veriyor.

Çalıştığınız işte Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yapmakta? BDÇ ile edebi çeviri yaptınız mı?

Teknik metinlerin çevirisinde kullanıyoruz. Edebi çeviri olmasa da ona yakın çeviriler yaptım.

Bilgisayar Destekli Çeviri programları ile edebi metin çevirisi yapılabilir / yapılamaz, çünkü...

Yapılabilir ancak çeviri sürecine katkısı teknik çevirideki gibi olmaz.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde edilen erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

QA süreçleri ve tutarlılık konusunda kaliteyi arttırdığını düşünüyorum.

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Çevbur. Bir şirket bünyesinde çalıştığımın doğrudan bir etkiye maruz kalmadı.

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi?

Evet etkiliyor.

BDC ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçdır?

Tamamı

Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyuşmayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?

Hayır.

Çevirmenin yaptığı değişiklikleri nasıl, hangi yöntemle gözlemleyebiliyorsunuz?

BDC

Çevirmenlerin gelen çeviri eşleşmelerinde değişiklik yapılmasını nasıl karşılıyorsunuz?

Eğer gerekiyorsa yapılabilir.

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Müşteri feedbackleri her zaman dikkate alınıyor

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul sürecini sadakat açısından nasıl yorumlar siniz?

Teknik çevirilerde bu tür sakıncalar oldukça az.

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararların da bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Hayır yaratmadı.

Sizce çevirmenin Görünür olması ne demektir?

Metni kendine göre yorumlayarak, aslini koruma çabası taşımaması.

BDC ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Hayır

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yapsanız nasıl olurdu?

Okur- müşteri- redaktör- çevirmen

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L. 1995. The Translator's Invisibility: A history of translation.) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artır mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştır mısınız?

Edebi çeviride dipnot ve önsöz gerekli olabilir, teknik çeviride çevirmen görünürlüğüne gerek olduğunu düşünmüyorum. Bu anlamda edebi çeviri bağlarında mesleki haklarla ilgili, teknik çeviride çok ilgili olduğunu düşünmüyorum.

EK 3b. Redaktör B.D.

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı yarı zamanlı serbest redaktörlük/editörlük yapıyorum vb.)

Çeviri bürosunda tam zamanlı

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır redaktörlük/editörlük yapmaktasınız?

30,7

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Satış Yöneticiliği

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

Trakya Üniversitesi- Mütercim Tercümanlık (İngilizce)

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

Okuduğum üniversitede aldığım eğitim sayesinde bu sektöre girdim. İşimden gayet keyif alıyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyoruz / kullanmıyoruz çünkü.... (Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12 30,31 ve 33 numaralı soruların cevaplamamız yeterlidir.

Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmeniz, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

Günümüz teknolojilerini kullanmamak zarardan başka bir şey getirmez. Ayrıca, insan beyninin alamayacağı her terim ve cümleyi bizim için saklayan CAT araçlarını kullanmamak büyük bir hatadır.

BDÇ işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Kolaylaştırıyor

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz

7

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisans (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

Ücretsiz olan Smartcat'i. Çünkü hem çok gelişmiş hem de ücretsiz olması ve diğer araçların ücretlerinin EURO üzerinden hesaplanmasından dolayı kullanıyorum. Ayrıca bu platformda müşterilerden ve çeviri şirketlerinden doğrudan proje alabiliyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak, çalışma koşullarına, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Daha hızlı daha tutarlı ve daha Üretken bir çeviri süreci sağlıyor bizlere BDC araçları.

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Asla :) Tam tersine işimi teknoloji sayesinde geliştiriyor ve eskiye göre daha fazla para kazanabiliyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Evet. Şu anda bir özel Üniversitede eğitimlerini veriyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Gmail, Facebook veya Instagram kullanan herkes bu araçları kullanabilir. Güncel olan çoğu araç gayet sade ara yüzlere sahip.

Kendinize alt bir Çeviri belleği/bellekleri var mı? Neden?

Var. Veriyi saklamak önemli) Müşterimin dilini her defasında tutturmak, terimlerimi tutarlı kullanmak gibi birçok husustan dolayı önemli,

Düzeltilme ve kontrol işlemleri sırasında ilk dikkat etmiş nokta...

Müşteriyi ne kadar tanıdığım ve daha önce çalışıp çalışmadığımdır

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Olmasa olmazdır. Bazı tercümanların bu araçları kullanmamasını anlayamıyorum.

Çalıştığınız işte Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yapmakta? BDÇ ile edebi çeviri yaptınız mı?

Her alanda çeviri yaptım. İki dostum Çağdaş Acar ve Gökhan Fırat ile çevirdiğim Sherlock Holmes romanını Program F'da çevirmiştik.

Bilgisayar Destekli Çeviri programları ile edebi metin çevirisi yapılabilir / yapılamaz, çünkü...

Yapılabilir çünkü edebi metni diğer metinlerden ayıran hiçbir unsur göremiyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde edilen erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Eski usul çeviriye göre 10 kat daha tutarlı ve sağlıklı bir erek metin olduğunu düşünüyorum.

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Daha kısa sürede daha fazla para kazandım.

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi?

Etkiler ve etkilemez. Çünkü bu benzerlikleri müşteri talep etmedikçe okumadan geçer tercümanlar. Bu yüzden ağırlıklı kelime ortalamasına uygun ücretlendirme yaygın şekilde kabul görür.

BDÇ ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçdır?

%100

Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyuşmayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?

Duruma göre değişir. Müşteri düzenlemeye aksa müşteri ya da proje yöneticisi uyumludur.

Çevirmenin yaptığı değişiklikleri nasıl, hangi yöntemle gözlemleyebiliyorsunuz?

BDC araçları kimin hangi dakikada ne yaptığına kadar kayıt tutuyor. Bu kayıtlardan takip edebiliyorum.

Çevirmenlerin gelen çeviri eşleşmelerinde değişiklik yapılmasını nasıl karşılıyorsunuz?

Haklı sebepleri olduğu sürece doğru karşılıyorum.

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Kontrol Raporları metindeki tutarsızlık, imla yanlışları ve daha nice mekanik yanlışları görmek adına büyük bir role sahip.

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul sürecini sadakat açısından nasıl yorumlar siniz?

BDÇ araçlarının verdiği eşleşmeleri çeviride sadakat olarak görmüyorum. Sadakati çeviri öncesi ve çeviri esnasındaki normlara göre belirlediğimizi düşünüyorum.

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararların da bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Yaratmadı

Sizce çevirmenin Görünür olması ne demektir?

Çevirmenin görünürlüğü Çeviribilim kuramcılarının da irdelediği ve makaleler yazdığı bir husus. Çevirmenin görünürlüğü benim için çeviri türüne göre değişiklik gösteriyor. Sözlü çevirmen ile kitap çevirmenin görünürlüğü bir tutamayız.

BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Vermemektedir.

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yapsanız nasıl olurdu?

Okur, redaktör/editör çevirmen, müşteri

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kulması gerektiğini" (Venuti, L. 1995. *The Translator's Invisibility: A history of translation.*) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artır mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştır mısınız?

İyi çevirmenler her alanda görünür olacaktır. İyi kitap çevirmenleri, altyazı çevirmenleri vs. Ben de çevirmen ve çeviri teknolojileri uzmanı kimliğimle görünür olabilmeyi başaramadım.

EK 3c. Redaktörler K.Ş.

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı yarı zamanlı serbest redaktörlük/editörlük yapıyorum vb.)

Serbest redaktörlük/editörlük

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır redaktörlük/editörlük yapmaktasınız?

24 ve 4

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Çevirmenlik

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

Mütercim Tercümanlık İngilizce

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

Keyif alıyorum. Bu mesleği tercih etmem Makine Çevirisinin (Google translate değil) artması.

Çeviriye göre daha az zaman harcayarak daha fazla iş yapabiliyorum. Böylelikle daha fazla gelir kazanabiliyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyoruz / kullanmıyoruz çünkü.... (Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12 30,31 ve 33 numaralı sorulan cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmeniz, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

Kullanıyorum çünkü çağın gerektirdiklerine ayak uydurmamız gerekiyor.

BDÇ işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Kolaylaştırıyor

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz

2 yıl

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisans (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

Serbest çalıştığımдан ötürü ücretsiz sürümünü tercih ederim.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak, çalışma koşullarına, çevrilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Daha kaliteli ve daha hızlı olmamızı sağladılar. 2018 yılında BDÇ'nin yararlarını tartışmaktan ziyade vaktimizi daha yararlı şeylere harcamalıyız.

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Yok ilk fabrikalar kurulduğunda çalışanlar makineler işimizi elimizden alıyor diye itiraz etmişti. Ama o makinelerin operatörü oldular. Şu anki gelişmelerden dolayı bir tarafı tutuşanlar, ileride ne yapacak bilemiyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Hayır, kendimi programların kullanım kılavuzları ve tutorial videoları ile eğittim. Pratik yaparak da ustalığımı tamamladım.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Bilgisayar yetkinliği olan herkes. Günümüz programlarının kullanıcı ara yüzlerinin Microsoft Word den farkı yok. Bana çok zor geliyor diyenler bir daha düşünmeli.

Kendinize alt bir Çeviri belleği/bellekleri var mı? Neden?

Tabii ki var bu nasıl sorular İleride işimi kolaylaştırması için

Düzeltilme ve kontrol işlemleri sırasında ilk dikkat ettiğim nokta...

Önce format hataları, terim bankası, çeviri belleği, bağlamsal hatalar

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Kişiselleştirilebildiğinden bir olumsuz bir görüşüm yok. İşimi çok kolaylaştırıyor.

Çalıştığınız işte Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yapmakta? BDÇ ile edebi çeviri yaptınız mı?

TÜM ALANLAR/EVET

Bilgisayar Destekli Çeviri programları ile edebi metin çevirisi yapılabilir / yapılamaz, çünkü...

Yapılabilir çünkü ikisinde de özünde çevirdiğimiz şey metin ayrıca preview özelliği ile görebiliyorsunuz.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde edilen erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Normal çeviriden daha kaliteli ve tutarlı

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Artırdı

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi?

Evet

BDÇ ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçdır?

%20

Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyuşmayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?

Değil, comment atabilir

Çevirmenin yaptığı değişiklikleri nasıl, hangi yöntemle gözlemleyebiliyorsunuz?

Workflow

Çevirmenlerin gelen çeviri eşleşmelerinde değişiklik yapılmasını nasıl karşılıyorsunuz?

Çevirmenine göre değişiyor, yeri geliyor kabul ediyoruz, yeri geliyor yüksek eşleşmeleri ben girip tek tek kilitliyorum segmentleri.

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Tutarsızlık hatası olarak karşımıza çıkarıyor.

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul sürecini sadakat açısından nasıl yorumlar siniz?

Metin kabul edilebilirse, sadakat gösterilebilir.

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararların da bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Sizce çevirmenin Görünür olması ne demektir?

Gerçekten çeviribilimle her şeyi bağdaştırmanız gerekiyor değil mi?

BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Gerçekten çeviribilimle her şeyi bağdaştırmanız gerekiyor değil mi?

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yapsanız nasıl olurdu?

Okur müşteri>redaktör/editör çevirmen

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu,

önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L. 1995. The Translator's Invisibility: A history of translation.) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artır mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştır mısınız?

Gerçekten çeviribilimle her şeyi bağdaştırmanız gerekiyor değil mi?

EK 3d. Redaktörler SATÜRN

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı yarı zamanlı serbest redaktörlük/editörlük yapıyorum vb.)

Serbest çevir editörlüğü yapıyorum.

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır redaktörlük/editörlük yapmaktasınız?

36 yaşımdayım, 2,5 yıldır bu işi yapıyorum.

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Çeviri editörlüğü

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

Sosyoloji bölümü

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

Araştırmayı ve öğrenmeyi seviyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyoruz / kullanmıyoruz çünkü.... (Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12 30,31 ve 33 numaralı sorulan cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmeniz, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

Kullanıyoruz.

BDÇ işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Kolaylaştırıyor

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz

2,5 yıldır Program F kullanıyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisans (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

Ücretsiz olanı tercih ederim çünkü gelirim az.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak, çalışma koşullarına, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Çevirilerin özellikle terimler açısından daha tutarlı olmasını sağlıyor. Aynı metnin defalarca çevrilmesine gerek bırakmayarak zaman tasarrufu sağlıyor ve diğer noktalara daha fazla zaman ayırabiliyorsunuz.

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Öyle bir korkum yok, çünkü özellikle edebi çevirilerde son bir insan kontrolünün yerini uzun süre boyunca makinelere bırakmayacağını düşünüyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Evet, çalıştığım şirket 1-2 saatlik bir eğitim verdi.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

İki dile de çok iyi hâkim olması ve araştırmaya, öğrenmeye istekli olması gerekiyor.

Kendinize alt bir Çeviri belleği/bellekleri var mı? Neden?

Hayır yok, bunu benim yerime program yapıyor raten

Düzeltilme ve kontrol işlemleri sırasında ilk dikkat ettiğim nokta...

Anlamın doğru aktarılmasıdır.

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Bunun ne anlama geldiğini bilmiyorum.

Çalıştığınız işte Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yapmakta? BDÇ ile edebi çeviri yaptınız mı?

Çok geniş bir alanda çeviri yapılıyor. Edebi çeviri hiç yapmadım ama şirketimde yapıldığını çeviri belleğinden görebiliyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri programları ile edebi metin çevirisi yapılabilir / yapılamaz, çünkü...

Yapılabilir, çünkü BDÇ size bir çerçeve sağlıyor, siz onun üzerine istediğiniz gibi binayı inşa edebilirsiniz.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde edilen erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Çok daha kaliteli olduğunu düşünüyorum.

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Bence daha uzun vadede insan sadece kontrol aşamasında çeviriye dahil olacak ve Ücretleri düşürecek.

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi?

Elbette etkiliyor.

BDÇ ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçdır?

Buna bir yanıt veremiyorum.

Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyuşmayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?

Elbette zorunda değil, çünkü bağlam kelimenin, ifadenin anlamını etkiliyor.

Çevirmenin yaptığı değişiklikleri nasıl, hangi yöntemle gözlemleyebiliyorsunuz?

Çeviri geçmişine bakarak bu değişiklikleri izleyebiliyorum.

Çevirmenlerin gelen çeviri eşleşmelerinde değişiklik yapılmasını nasıl karşılıyorsunuz?

Doğru ve kendine güveni gösteren bir hareket bence.

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

?

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul sürecini sadakat açısından nasıl yorumlar siniz?

Çevirmen aklına yatmayan bir durum olduğunda en azından bu eşleşmeleri kabul etmeden önce araştırma yapmalı yanda çalışma arkadaşlarının fikrini almalı bana göre.

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararların da bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Böyle bir değişiklik gözlemlemiyorum.

Sizce çevirmenin Görünür olması ne demektir?

Çevirmenin görünür olması, her meslekte olduğu gibi herhangi bir hata durumunda dikkatleri üzerine çekiyor olmasıdır. Diğer durumlara olması gereken olarak kaldırırken hata durumda sert eleştirilere maruz kalınabiliyor.

BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Hayır.

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yaparsanız nasıl olurdu?

Böyle bir sıralama yapmak mümkün değil. Ama ilk sırada okur olmalı bana gör.

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L. 1995. The Translator's Invisibility: A history of translation.) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artır mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştır mısınız?

Çevirmenin görevi bana göre özellikle teknik metinlerde okuyucunun, Metin sanki Türkçe yazılmış gibi hissetmesini sağlamaktır. Edebi ve bilimsel çevirilerde çevirmenin kendini kullanabileceğini düşünmüyorum. Ancak elbette dipnotlarla ve Sözlerle kendini görünür kılması önemli bir nokta. Ne kadar görünürseniz o kadar bilinir ve iş alırsınız.

EK 4. YÖNETİCİLER GÖRÜŞME DEŞİFRELERİ- Yönetici

EK 4a. Yönetici MEOZ

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı yarı zamanlı serbest redaktörlük/editörlük yapıyorum vb.)

Çeviri İşletmecisi / Editor

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır redaktörlük/editörlük yapmaktasınız?

55/21

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Yöneticilik

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

İngiliz Dili ve Edebiyatı (1985)

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

Zor sorular.-) evet, zevk alıyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyoruz / kullanmıyoruz çünkü.... (Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12 30,31 ve 33 numaralı sorulan cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmeniz, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

BDC olmaksızın çevir/redaksiyon yapılamıyor günümüzde, müşteri beklentisi olmasa bile kalite ve maliyet açısından işletmelerin hepsinin BDC kullanmaları neredeyse bir zorunluluk artık.

BDÇ işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Elbette hem kolaylaştırıyor hem maliyeti azaltıyor hem de kaliteyi yükseltiyor.

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz

20 yıldır

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisans (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

Soru tuhaf biraz:-) elbette ücretsiz versiyonu tercih ederiz ama hayatta hiçbir şey bedava olmuyor:-)

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak, çalışma koşullarına, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Tutarlılık, hız, kalite, is hacmi artmıştır. Akıllı ara yüzlerle, pek çok farklı yazılımda üretilen kaynak metinler sayfa yapılan ve formatlan bozulmadan hedef dillere aktarılabilir. Maliyetler düştüğünden iş hacim artmaktadır.

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Yok, teknoloji son yıllarda akıl almaz bir ivmeyle gelişti ve iş hacmi de neredeyse aynı oranda arttı.

MT son merhalede çok başarılı olacak ancak insan çevirmenler her aşamada yine de gerekli olacak

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Formal bir eğitim almadım, bu yazılımlar son derece kullanıcı kolaylıkları olan yazılımlar.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Tüm çevirmenler bu yazılımların kullanabilir. Bilgisayar ve Internet bağlantısı olması yeterli.

Kendinize alt bir Çeviri belleği/bellekleri var mı? Neden?

Elbette var müşteri bazında hatta ürün bazında belleklerimiz ve terimcelerimiz mevcut. Çünkü zaten BDÇ'nin temel amaçlarından biri TM ve TB kullanabilmek

Düzeltilme ve kontrol işlemleri sırasında ilk dikkat ettiğim nokta...

QA, Spell Check olmazsa olmazlardan artık

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?

Türkçenin doğası nedeniyle çok sayıda "false pozitif" sonuç alınıyor ancak yine de QA zorunlu süreçlerden biri olmalı

Çalıştığınız işte Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yapmakta? BDÇ ile edebi çeviri yaptınız mı?

BDC ile her alanda çevir yapılabilir. Edebi çeviri de yapılabilir.

Bilgisayar Destekli Çeviri programları ile edebi metin çevirisi yapılabilir / yapılamaz, çünkü...

BDC ile edebi metin de çevrilebilir. İstemli tutarlılık ya da istemli sözcük zenginliği sağlanabilir.

Sadece aynı ekranda kaynak ve hedef metin parçacıkları görmek bile önemli bir avantajdır.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde edilen erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

BDC ile yapılan çevirilerde çok kayda değer ve ölçülebilir bir kalite kazancı vardır.

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

İş hacmi çoğaldığı için kazancımız arttı ayrıca BDC kullanıyor olmak rekabet gücümüzü de artırdı. Çevbur. Bir şirket bünyesinde çalıştığımın doğrudan bir etkiye maruz kalmadı.

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi?

Elbette etkiler. Benzeşme oranı arttıkça düşen bir fiyatlama söz konusudur tüm dünyada. Çünkü aynı oranda yani benzeşme oranı arttıkça çevirmenin işi kolaylaşır; üretim hızı artar.

BDÇ ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçadır?

100% Yüzde yüzü.

Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyuşmayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?

Müşteri beklentisine ve talimatlarına göre değişir.

Çevirmenin yaptığı değişiklikleri nasıl, hangi yöntemle gözlemleyebiliyorsunuz?

Her BDÇ'nin kendine özgü versiyonlama yöntemleri vardır. Bu yöntemlere çalışmak son derece kolay ve yararlıdır.

Çevirmenlerin gelen çeviri eşleşmelerinde değişiklik yapılmasını nasıl karşılıyorsunuz?

Müşteri ya da proje talimatlarında bunlar önceden belirlenmelidir.

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Projeden projeye ve belleğin kalitesine göre değişkendir ancak sonuçta olumlu etkileri olacağı kesindir.

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul sürecini sadakat açısından nasıl yorumlar siniz?

Müşteri beklentisine göre değişir. Teknik (edebi olmayan her tür) çeviride sadakat aranır genellikle ancak bazı reklam metinlerinde, sloganlarda sadakat aramak anlamsız olabilir

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararların da bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Sayfalar önce ya da yıllar önce aynı cümle için ne dediğimizi bize anımsatabilen BDC şimdi aynı ya da benzer bir cümle için nasıl bir erek metin düzenleyeceğimize dair yol gösterir.

Sizce çevirmenin Görünür olması ne demektir?

Çevirmenin görünür olması maddi ve manevi hakların alabilmesidir.

BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Hayır.

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yapmanız nasıl olurdu?

Teknik çeviri ile edebi çeviri arasında bu açıdan fark olabilir. Teknik çeviride müşteri, okur, redaktör/editör, çevirmen iken edebi çeviride okur, müşteri, redaktör/editör, çevirmen

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L. 1995. The Translator's Invisibility: A history of translation.) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artır mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştır mısınız?

Edebi çeviride bile çevirmenin sadece "görünür" olabilmek için dipnot not ya da önsöz yazması kabul edilemez. Teknik çeviri için eğer müşterinin aksine bir talimat yoksa zaten kabul edilemez.

EK 4b. Yönetici- R.S.

Çalışma durumunuz nedir? (Çeviri bürosunda Tam zamanlı yarı zamanlı serbest redaktörlük/editörlük yapıyorum vb.)

Tam zamanlı

Kaç yaşındasınız ve kaç yıldır redaktörlük/editörlük yapmaktasınız?

Yaş: 56 çalışma süresi: 36

Asli Göreviniz nedir? (Gelirinizin büyük çoğunluğunu sağlayan meslek)

Çeviri İşletmesi ve çevirmen/redaktör

Eğitim geçmişinizi bölümü belirterek yazınız.

Eğitim fakültesi mezunu

Neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz? Bu mesleği yapmaktan keyif alıyor musunuz?

Yeteneklerime uygun olduğunu gördüm.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programı kullanıyoruz / kullanmıyoruz çünkü.... (Eğer BDC kullanmıyor ve sebebini açıkladıysanız, 12 30,31 ve 33 numaralı sorulan cevaplamanız yeterlidir. Ancak devamında yine ilginizi çekecek, cevaplamak isteyebileceğiniz sorular olursa diye devam etmeniz, soruların tümünü gözden geçirmenizi tavsiye ederim)

BDC araçları kullanıyoruz çünkü çeviri çalışmalarımızda yüksek kalite, hız ve maliyet tasarrufu sağlıyor

BDÇ işinizi kolaylaştırıyor mu, zorlaştırıyor mu?

Bu konu biraz da BDC aracının hangisi olduğuna bağlı. Ancak, olgunlaşmış araçlar kullandığımızda işimizi kolaylaştırıyor.

Ne kadar süredir, hangi BDC programlarını kullanarak redaktörlük/editörlük yapıyorsunuz

18 yıldan beri Program X kullanıyorum. Bir ara 3-4 ye kadar süreyle ek olarak WordFast kullandım. Son üç yıldır Program X'a ek olarak Program z da kullanıyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programlarında lisans (Ücretli) ve ücretsiz versiyon arasında bir seçim yapmam gerekse hangisini seçersiniz? Neden?

Örnek olarak Program X'in ücretsiz sürümü ile ücretli sürümü arasında teknik herhangi bir fark yoktur. Tek fark şudur ki, ücretsiz olanın kullanım süresi 30 gün ile sınırlıdır. Smartcat gibi çevirmenlere Ücretsiz sunulan araçları kastediyorsanız, bu aracın bir BDÇ aracı olarak yeterli olmadığını söyleyebilirim. Mesela, çevirmen smartcat ile çalışmakta iken TM içerisindeki kayıtları göremez, tek tek düzeltme/silme/güncelleme yapamaz. TM güncellemesi için mutlaka TMX üzerinden import yapmak durumundadır. Otomatik concordance özelliği yoktur. Fuzzy match'leri onaramaz. Kaynak belgede düzeltme yapma şansı vermez. Klasik ortamda önceden yapılmış çevirilerin TM'lere aktarılmasını sağlayan 'alignment' özelliği varsayılan bir özellik değildir. Bir dilin farklı lehçelerinde oluşturulan TM'lerden aynı projede kullanma olanağı vermez. Otomatik ibare önerileri gibi bir özelliği yoktur. TQA yoktur. Otomatik hata düzeltme özelliği yoktur. Retro fit özelliği yoktur. Aslında daha birçok gelişmiş özellikleri sunmaz. Tabii ki ciddi işler yapan bir çeviri profesyonel olarak ücretli bir programı tercih ederim. Hatta bunlar içerisinde bana en çok yarar sağlayan Program X'u tercih ediyorum.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak, çalışma koşullarına, çevirilere ve mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur?

Öncelikle çeviride üretim süresini ciddi biçimde azalttığı ve müşteri açısından genel maliyeti düşürdüğü için tüm müşterilerin daha fazla oranda içerik kullanma eğilimine girmelerini sağlamıştır. Bu durum kısa zamanda sanayi ve ticaret çevrelerinde genel olarak daha zengin içerik kullanma eğilimi doğurmuş ve sonuçta çevirmenlerin işleri katlanarak artmıştır. Günümüzde hala hedef kitlesini ciddiye alan Üreticiler içerik geliştirme ve bu içeriği farklı hedef dillerde sunmada bir zorunluluk olarak cömert davranmaktadır. Yani, (düşünülenin aksine) BDC araçlarının kullanımı çevirmenlere çok daha fazla iş yaratılmasına aracı olmuştur. İkinci olarak gerek kalite kontrol gerekse yazım kontrolleri sayesinde çevirmenin yaptığı işin niteliğini yukarıya karan BORÇ araçlar, diğer yandan proje yöneticilerine sağladığı olanaklar sayesinde projelerin daha kolay ve hızlı yürütülmesine yol açmıştır. Her şeyi elbette burada belirtmek çok kolay değil ama kısaca bunlar sıralanabilir.

Teknolojinin mesleğinizi elinizden alabilecek gibi bir korkunuz var mı? Neden?

Böyle bir korkum yok. Çünkü, bu mesleğin adını (bazılarının yaptığı gibi) 'çevirme' biçiminde algılamıyorum. Çevirme olsaydı bunu herkes yapardı, hatta otomatik bir mekanizma da yapardı. Bence bu meslek "içerik geliştirme" dir. Bunu önceden programladığınız bir sistem veya mekanizma veya sadece kuralları bellemiş bir amatör yapamaz

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile ilgili bir eğitim aldınız mı?

Aldım.

Bilgisayar Destekli Çeviri Programları araçları ile kimler çeviri yapabilir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programını kullanacak çevirmenin hangi kriterlere sahip olması gerekir?

Bilgisayar kullanmasını bilen her çevirmen.

Kendinize alt bir Çeviri belleği/bellekleri var mı? Neden?

Var. Neden sorusu anlaşılmadı.

Düzeltilme ve kontrol işlemleri sırasında ilk dikkat ettiğim nokta...

Kaynak dilde ifade edilen anlamı hedef kültüre taşımaktır.

Kontrol Raporu (Quality Assessment) verileri hakkındaki olumlu/olumsuz görüşleriniz nelerdir?
Olumlu.

Çalıştığınız işte Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile hangi alanlarda ne tür metinler üzerinde çeviri yapmakta? BDÇ ile edebi çeviri yaptınız mı?

Evet.

Bilgisayar Destekli Çeviri programları ile edebi metin çevirisi yapılabilir / yapılamaz, çünkü...

Yapılabilir; çünkü BDC araçları verilerin depolandığı ve daha sonraki çevirilerde size bedavadan çeviriler sunan veri tabanlarından ibaret değildir.

Bilgisayar Destekli Çeviri ile çalışırken elde edilen erek metinlerin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bu soru anlaşılmadı. Acaba 'otomatik çeviri ile elde edilen erek metinler' mi demek istediniz? Zira BDÇ araçları ile çalışırken çeviriyi siz yapıyorsunuz

Teknolojinin, çeviri eyleminin ücreti üzerindeki etkileri nelerdir? Bilgisayar Destekli Çeviri Programları ile çalışmak gelirinizi ne şekilde etkiledi?

Gelirimi arttırdı.

Çeviri Belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri ve Kontrol Raporları (Quality Assessment) çeviri ücretini etkiler mi?

Eşleşme yüzdeleri etkiler.

BDÇ ile elde ettiğiniz gelir gelirinizin yüzde kaçdır?

Önemli bir bölümü.

Redaktör/ editör olarak sizce çevirmenler hoşuna gitmeye kaynak metinle uyuşmayan eşleşmeleri kabul etmek zorunda mıdır?

Hayır.

Çevirmenin yaptığı değişiklikleri nasıl, hangi yöntemle gözlemleyebiliyorsunuz?

Segment üzerinde yazıyor.

Çevirmenlerin gelen çeviri eşleşmelerinde değişiklik yapılmasını nasıl karşılıyorsunuz?

Bu soru anlaşılmadı...

Bellekten gelenleri kabul etme sürecinde kontrol Raporları (Quality Assessment) nasıl bir rol oynuyor?

Kontrol raporları konusu sanki anlaşılmamış.

Çeviride sadakat ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Terim Bankası ve Çeviri Belleğinden gelen eşleşmeleri kabul sürecini sadakat açısından nasıl yorumlar siniz?

İlginç bir yaklaşım olmuş. Çeviri belleğinden gelen eşleşmeler size sadece zaman kazandırmak için kullanılır. Zaman zaman gelen eşleşmeler sizin o anki çalışmanıza uymaz ve doğal olarak kullanamazsınız veya değiştirerek kullanırsınız. Terim bankası konusunu ise şöyle saklamak gerekir. Siz yapacağına çevirinin konusuna göre yeni bir terim belleği oluşturmak durumundasınız. Şayet başlangıçta bir tane terim belleği oluşturayım ve bundan böyle her zaman bunu kullanayım dersiniz yanılırsınız. Terim bellekleri her proje için ve o projeye özel olarak oluşturulur. Gelelim sadakat konusuna çeviri elbette sadık olmalıdır. Sorulması gereken soru bence sudur: Çeviri Neye sadık olmalıdır cevap: Anlam'a. Yapıya veya sözlük karşılığına değil

Teknoloji kaynağa sadakat veya erek metne öncelik verme gibi kararların da bir değişiklik yarattı mı? Evet ise ne gibi değişiklikler meydana getirdi?

Hayır. Zaten bu konu teknolojinin dairesi içine giren bir konu değil.

Sizce çevirmenin Görünür olması ne demektir?

Çevirmenin yapılan çeviri çalışmalarında Yazar gibi adinin bulunmasıdır.

BDÇ ile çalışmak çevirmenin mesleki haklarına zarar vermekte midir?

Hayır

a) Müşteri (çeviri işini başlatan kişi) /b) okur (edebi ya da teknik metin olarak çevrilmiş metni kullanacak kimse) çevirmen/ d) redaktör/editör memnuniyeti ile ilgili en önemliden başlayarak bir sıralama yapsanız nasıl olurdu?

Müşteri-okur- çevirmen- redaktör

Lawrence Venuti "çevirmenin yasal haklarını koruyabilmesi ve ideolojilere hizmet edebilecek anlamda kendini kullandırmaması adına metindeki yabancılığı koruyup, dipnot, çevirmenin notu, önsöz gibi yöntemlerle kendini Görünür kılması gerektiğini" (Venuti, L. 1995. The Translator's Invisibility: A history of translation.) söyler. Venuti bakış açısı ile Görünür olmaya çalışmak çevirmenlerin mesleki tanınırlığını artır mıydı? Başka bir deyişle Görünür olmayı mesleki haklarınızla bağdaştır mısınız?

Evet

EK 4c. Yönetici Operasyon Müdürü Y

Şimdi ben kısaca kendimi tanıtayım o zaman. Eee... Operasyon Müdürü Y, operasyon müdürüyüm, e 10 yıldır da burada çalışıyorum. Aslında çeviri kariyerine de burada başladım, çevirmen olarak, Freelance başlayıp daha sonra kadroluya geçtim. Ondan sonra editör, proje müdürü derken şu an operasyon müdürüyüm. Burada arkadaşlarla...

Hı hı.. Üniversiteniz geçmişi? İstanbul üniversitesi mi... Hacettepe mi?

Hacettepe, Hacettepe, Hacettepeyim. Orda mütercim tercümanlık, İngilizce mütercim tercümanlıktan mezunum. Daha sonra...

Hı hı. Kaç yıl oldu mezun olalı?

2007 mezunuyum. Aslında 11 yıl oldu yani bu sene itibariyle. Zaten bitirir bitirmez...

Yani sektörde deneyiminiz baya var o zaman.

Tabi tabi, yani aslında burada piştim denilebilir. Buranın haricinde çok bir şey de yapmadım ama burada da zaten ...

Her kademesini de biliyorsunuz?

Tabi tabi, bütün operasyon ekibi de bana bağlı ve Bülent beye bağlı. Bülent bey zaten genel müdürümüz. O şekilde işliyoruz. Biz zaten başından beri 10 yıldır CAT tool kullanıyoruz. CAT Tool diyoruz tabi (gülerek) Bilgisayar Destekli demiyoruz. Önce biz Program Xla başladık. Normal Word belgesi üzerine Program X. Genellikle patentlerde kullanıyorduk. Bunun yanında da tag editör.

İkisiyle başladık. Daha sonra ...

Tag editör'ü duymamıştım ben.

Tag editör işte ataları... aslında bunların. Baya eski bir program. Hala da kullanan var. Hala da destekliyor yani metinleri ama tabi biraz sıkıntı çıkarabiliyor. Daha sonra işte stüdyo, en yenileri Program z, şu anda aslında bizim müşterimizin istediği hemen hemen her toola çalışıyoruz. Çalışmak da zorundayız. Online offline her türlü toolu kullanıyoruz.

Pek çoğunu da kullanabiliyorsunuz ama hani bildiğim kadarıyla Program X lisanslı bir ürün hani diğerleri web tabanlı da kullanılabiliyor ama bütün programları lisanslı mı satın aldınız örneğin...

Genellikle biz müşteriden ya lisans talep ediyoruz. Mesela Program z'da kendi lisansımız da var 10 kişiye kadar. Ama yetmediği durumlarda müşteriden talep ediyoruz tabiki. Ee ya da accross diye bir program kullanıyoruz bunu da yine müşteriden talep etmemiz gerekiyor. Çünkü server almamız çok mantıklı olmuyor. Bunlar için de server alınması gerekiyor.

Şeyden dolayı sordum. İşte Program Ada web tabanlı olarak da kullanabiliyorsunuz. O şekilde de işinizi görüyor mu)

Tabi tabi, o şekilde de kullandığımız oluyor,

Yoksa lisans mı satın alıyorsunuz? Ondan dolayı sordum.

Lisans satın almak çok mantıklı değil çünkü biz de bir şirkete çalışıyoruz aslında. O yüzden kendi işimiz olsa tabiki lisans gerekecek. Ama müşteriden lisans talep etmek tabiki daha mantıklı ve veremedikleri durumlarda da başka yöntemlere de başvuruyoruz. Yani mesela eğer online çalışmayı talep ediyoruz dediğiniz gibi, accrossun mesela lisans sağlayamıyorlarsa web tabanlı da destekliyor, ona geçmek istiyoruz, vesaire...

O da yeterli oluyordur herhâlde değil mi?

Tabi tabi, bugüne kadar bir sorun yaşamadık o şekilde.

Peki burada tam olarak kaç çevirmen çalışıyor?

Biz 12 kişiyiz. Bunlardan 2 tanesi tam zamanlı çevirmen, 3 tane editörümüz var, 3 de proje müdürümüz var ama proje müdürlerimizden biri bazen edit de yapıyor. Ee... bu şekilde çalışıyoruz.

Tabi ama Freelance ekibimiz... (ezgi hanım gülmeye başlar çünkü moderatörün gözlüğü buğulanmıştır ve onunla uğraşmaktadır, en sonunda da ezgi hanıma da göstererek gülümser)

Gözlük camım, yeni aldım da sürekli bir buhar yapıyor, bir Bir şeyler yapıyor...

Freelance ekibi çok geniş, yani 40'ın üzerinde freelance'imiz var. Bunlardan 15- 20 kadarı zaten core team dediğimiz şeyin içinde, yani devamlı çalıştığımız, maaş gibi ödeme yaptığımız ve hayatlarını bizimle birlikte sürdürdükleri bir ekibimiz var.

Ama daha çok çalışma şeyleri home ofis gibi.

Home ofis gibi, zaten buda esnek bir iş olduğu için insanları da çok 9-6...

Çevirmenliğin en güzel yanı da o galiba. (Güler)

Evet (güler) 9-6 bağlamaya da gerek yok yani.

Evet evet, yani her yerden yapılabilir, kaldı ki işte hani bu sistemlerin de elverdiği ölçüde evden de bağlanabiliyorlar o şeye...

Tabi internet bağlantısı olduğu sürece aslında her yerden çalışılır yani, bizim e şey Arjantin'den bile, Arjantin'e gidip çalışan bir şeyimiz vardı, proje müdürümüz vardı, editörümüz vardı yani, daha sonra tabi çeviriye geçti. Ama nereye giderse gitsin yapmaya devam ediyor yani. O şekilde.

Tam olarak ne tür metinler üzerinde çalışıyorsunuz?

Biz genellikle hukuk, yani ağır hukuk harici hemen hemen şöyle çalışıyoruz, medikal çok yapıyoruz. IT, Marketing... ıı... teknik çok var, otomotiv, bunun gibi metinler.

Edebiyat çevirisi yapan var mı peki?

Edebiyat çevirisi yapan yok. Yani tabiki çevirmenlerimiz şey olarak yapıyorlar Freelance olarak.

Ya benim için gerçekten edebiyat çevirisinde de bu CAT tool'u kullanan, ıı... ve verim alan birilerinde görüşleri çok etkili olacak da o yüzden merak ettim.

Ben aslında, aynı zamanda şey de yapıyorum, edebi çeviri de yapıyorum.

Yapıyor musunuz?

Yani tabiki dışarıya yapıyorum. Biraz keyif için yaptığım için, ondan da CAT tool kullanıyorum. Studio'mu kullanıyorum.

Nasıl bir deneyim?

Ya... aslında tabiki çok... yardımcı oluyor ama benim alışkanlığım olduğu için, 10 yıldır ben iki kelimeyi bile CAT tool'suz çeviremiyorum artık çünkü çok rahat bir alışkanlık ve kontrolde çok işe yarıyor. Mesela Program D dediğimiz program bütün sayıları, fazla noktalama işaretleri, mesela her şeyi kontrol eden bir sistem. Bunu yüklemeyi teslim etmek çok da mantıklı olmuyor yani, tek tek yapacağınız iş, 1 saatlik işi 5 dakikada yapabiliyor zaten. Bir de tutarlılık açısından tabiki mantıklı oluyor, CAT tool'un. Ama cümleleri ayırma vesaire onda tabiki çok etkili olmuyor teknik çevirideki kadar. Yani CAT Tool'da mesela Studio'da cümleyi bir bir ayırır. Şimdi o zaman akıcılığı biraz kaybettirebiliyor tabiki metindeki, öyle bir dezavantajı var.

Evet yani romanın akışında biraz farklı bir olay var roman çevirisi ya da edebi çeviri de.

Aynen öyle.

Metni önceden bir ele alıp bir baştan değerlendirmek daha sonra genel olarak değerlendirip o şekilde başlamak gerekiyor. Belki o yüzden sistem olarak uymuyor ama...

Evet, aynen öyle.

Şeyi yapabiliyor musunuz orda, metnin tamamını, romanın tamamını yükleyebiliyor musunuz, yoksa parça parça mı?

Yo yükleniyor aslında, studio'da yükleniyor.

Şeyi bilmiyorum ben de hani, teknik metinler sonuçta belli bir sayfa içerdiği için onlarda evet tamamını yükleyebiliyorsunuz ama kapasite olarak belli bir şeyi var mı?

Studio'da yüklüyor aslında ama tabi clean etmede biraz daha yeni versiyonları tercih etmek lazım çünkü "clean etme" dediğim tekrar aynı formatını geri alma, bilmiyorum kullandınız mı, Word halini geri alıyorsunuz. Word yüklediyseniz Word olarak alıyorsunuz. Onu dönüştürmede bazen eski programlar tabiki sıkıntı çıkarabilir ama studio öyle genel olarak pek bir sorun çıkmıyor. Ben de bayadır kullanıyorum aslında CAT tool'u edebi çevirilerde.

Şey... ee... peki... mesela eşleşmelerde nasıl şeylerle karşılaşıyorsunuz?

Ya edebi çeviride eşleşme diye bir şey olmuyor. Yani eğer burayla ilgili ise onu anlatabilirim tabiki. Ama edebi çeviriye açıkçası pek de girmek istemiyorum. Çünkü özel olarak da yaptığım bir iş. Hani burayla ilgili konuşsam ... daha iyi olur...

Ya ben şey açısından şunu söylemek gerekirse teknik metinlerde kullanılıyor ama benim tez çalışmam çevirmenin görünürlüğüyle birlikte yürüyen bir şey. Yani şimdiye kadar biliyorsunuz çevirmenin görünürlüğü ile ilgili bir sürü söylem vardı, çevirmen görünür olmalı görünmez olmalı, kendini ortaya koymalı, yok akıcı olmalı gibi farklı görüşler vardı. Ama teknik metinler zaten ele alınmıyordu bu konuda çünkü orda daha farklı bir çeviri sistemi var. ıı... ben de CAT Tool'a girdiğimde hani artık yavaş yavaş insanların edebi çeviriyi de kullanmaya başladığını duyunca birazcık da onunla bağdaştırmayı düşünüyorum çünkü şey yani edebi metinde işte çevirmenin akıcı bir yöntem seçmesi ya da işte biraz daha kaynak odaklı olması vesaire hani bu tür aldığı kararlar normal süreçte farklı işleyen bir yol, ama bir translation memory ortaya girdiği zaman belirli bir zorunluluk duyuyor mu bir şeyleri kabul etme ya da belli bir şey...

Ya hayır edebi çeviri sonuçta yazarlık diyebileceğimiz bir şey aslında yeniden bir şeyi yaratıyorsunuz yani. Yazarlık değil belki ama yeniden yaratıcılık söz konusu, o yüzden ben o kadar da bağlı kalmaya gerek olduğuna inanmıyorum.

E zaten...

Terimlerde öyle ya da araştırma kitabıysa, non fictional bir şeyse evet daha bağlı kalmak gerekiyor ama sonuçta bu da ucu açık bir şey çok TM ile yürütecek bir şey değil.

Tabi o biraz kendi şeyinizle, tercihinizle kullandığınız bir yöntem olduğu için... atıyorum teknik metin çevirisinde bir büroda, ya da herhangi bir sistemde online çeviri sisteminde çalıştığınızda o eşleşmelerin yüzdesi sizin için önemli oluyor hani sadık kalmak zorunda kaldığınız durumlar olabiliyor. Çünkü müşteri gönderiyor zaten TM'i ona bağlı kalmanızı bekliyor, farklı bir şey kullanmanızı çok tercih etmiyor her ne kadar yanlış değil ama tam oturmasa da onu kabul etmek

zorunda kalıyorsunuz. Şey de hani elbette öyle bir bağlayıcılığı yok ama hani edebi metinde acaba hani nasıl...

Ya dediğim gibi, şunu da...

Nasıl bir deneyim oluyor, onu merak ettim.

Bellekten ziyade, yani belleğin en önemli aradığı nokta tutarlılık. Mesela eğer araştırma kitabı çeviriyorsanız bir şeyi defalarca hatırlamak not etmek yerine belleğe aldığınızda bir atıyorum şehir ismi olabilir İngilizcedeki, onun Türkçeye çevirisinde birkaç kez araştırmak yerine tek seferde bellekten alabiliyorsunuz böyle bir faydası var. Ama çeviriyi azaltma konusunda herhangi bir yardımı yok tabiki yükü azaltma konusunda çevirmene benzer metinler çıkmıyor, edebi olunca. Yani benzer metin oranı %1 falandır diyeyim ben.

Yani evet.

O şekilde olduğu için öyle bir yardımı yok şimdi normalde Teknik çeviride yardımı belleğin asıl çevirmenin yükünü azaltması. %50'si fuzzy ise yani fuzzy dediğimiz benzer metinse o zaman geçilebiliyor.

Fuzzy'nin tam olarak şeyi ne, eşleşme oranı ne?

Fuzzy'nin çeşitli eşleşme oranları var. Yani ...

Bir aralık olarak?

0,50'den 0,55'e kadar no match olarak kabul ediliyor yani sıfırdan çeviri ama ondan sonra 100'e kadar olan her şey fuzzy'ye giriyor.

%100 olduğunda... full olarak?...

%100 olduğunda ona zaten...

Tam eşleşme

Tam eşleşme diyoruz ama o da müşteriye bağlı okutmak isteyebilir okutmak istemeyebilir. Aslında bunlar hepsi tamamen maliyet hesapları.

Nasıl oluyor maliyet hesabı da ... şey...

Maliyet hesabı, ona göre ödeniyor karşılığı, o şekilde.

Yani şeyi mesela tam eşleşme olduğunda ödemiyor mu müşteri bunu şeyini...

Bu müşteriye bağlı bir şey. Mesela yüzde bunların baremleri var %0-54, işte 55'ten 75'e, bunların her birinin fuzzy oranı ve maliyeti farklıdır. Ona göre size bir tablo sunar, zaten bu tablo genellikle şeydir, esnek bir tablo değildir, katı bir tablodur. Ona göre ücretlendirme yapılır. Yani şirket mantığı aslında. Orda zaten edebiyatı etkileyen bir şey yok

Peki bu şeyi müşteri mi sunuyor?

Biz de teklif edebiliyoruz onlar da teklif edebiliyor. Yani... genel olarak...

Değişir mi peki?

Aşağı yukarı aynıdır da çok az değişir. O şekilde. Ama tabi bu şeyle alakası olan bir sistem değil.

Edebi çeviriyle eğer onu soruyorsanız. Çünkü edebi çeviride zaten...

Evet zaten bir bağlayıcılık yok, yani o sizin sadece...

Ve zaten fuzzy'yi etkileyen bir şey yok. Her şeyi baştan çevirmek zorundasınız.

Evet, onu da merak ettim hani çok fazla öyle bir şey çıkıyor mudur acaba metinde benzer öğeler falan... çıkmıyordur belki...

Yani %1 dediğim gibi. Maksimum %1'dir. Daha fazla değildir.

Ama yine de bir pratiklik sağlıyor tabiki.

Yani kullananadan kullanana değişir diyeyim. Eğer CAT Tool kullanmaya zaten alışkınsa ya evet bir pratikliği var ama alışkın değilse çok yavaşlatır ve yani tutar... hatta tutarsızlığa bile sebep olduğu noktalar olabilir. Ben her zaman CAT Tool'u kayırıyorum çünkü çok da severim yani kullanmayı ve (gülür) çok büyük bir alışkanlık ama bilmiyorum hiç kullanmayanın biraz hızını da kesebilir dezavantajlı da olabilir.

Evet. Öğrenmek ne kadar sürdü sizin için?

Yani ben şöyle söyleyeyim, (gülerek) bebeklikten öğrenmiş gibiyim, çünkü 10 yıl olduğu için belli bir aşinalık kazandırıyor aslında en basit halini...

Şeyi hatırlıyor musunuz mesela, ilk başladığınızda bir zorluk süreci, ya ben buna alışamadım falan...

Çok olmadı ya 1-2 gün falandı...

AA o kadar kısa.

Ama o zaman tabi çok basit Tool'lardı. Zamanla evirildi. Şimdi bana her şey çok kolay geliyor ya da burada 1-2 yılını dolduran herkese her Tool çok kolay geliyordur.

Evet,

Bir yandan da şimdi yeni gelen arkadaşlar mesela içerde stajyerlerimize bakıyorum, zaten çok parlak zekalı ve hani taze zekalı oldukları için çok çabuk alıyorlar ve yani hangi Tool olursa olsun...

Zaten üniversitede de az çok bilgi sahibi oluyorlar bu konu da e onun dışında da teknolojiye herkes aşına, çok zorluk çekmiyorlardır.

Tabi,

Ama mesela yılların mutfakta pişmiş çevirmenleri falan hani onlardan var mı mesela tanıdığınız, kullanıyorlar mı?

Ee... valla herkes kullanmak zorunda zaten çünkü dediğim gibi hesaplamalar ona göre yapılıyor yani istesin ya da istemesin kullanmak zorunda...

Piyasa da artık ona tamamen şey...

Yani bu sistem artık böyle, yurt dışında da böyle, yurt içinde de böyle, kullanmak zorundalar.

Evet,

Öyle maalesef bir şans yok, kullanmayan da zamanla işte evrim ağacının altlarına itelenerek (gülerek)

Evet zaten hani Çeviribilim bölümlerinde de bu tür şeylerin öğretilmesi de çok önemli, hani baştan sadece bir Program X vesaire tek bir tip değil de hepsini ortak kullanabilecek şekilde eğitilmeleri önemli.

Tabi en azından bir görüyorum yani ben genellikle daha az kullanılan Toolların eğitimi veriliyor çünkü ek... üniversite sadece onu biliyor oluyorlar veya onun bilgisi ...

Veya onu sağlayabiliyor

Ya da onu sağlayabiliyor,

Sadece biraz imkanla, bizde Yıldız da öyle mesela, bir tek Program X sağlanabildi o da son senelerde öğrenciler son şimdi önümüzdeki 1-2 sene sonra mezun olacak olanlar o konuda deneyimli olacaklar hani öncesinde o da belki yoktu. İu... o biraz...

Tabi benimkin... benim zamanımda hiç yoktu.

Tabi, tabi, tabi... bizde sade... Google çeviri çıkmıştı (gülerek) çok büyük bir olaydı yani

(Gülerek) Google çeviri bile yani hiç yoktu.

Çeviremiyor ne kadar çeviremiyor onu tartışıyorduk yani (gülerek)

Evet. Bizde hiç yoktu ama şimdi bakıyorum aslında hemen hemen her Tool, yani ufak bir aşinalık bile olsa Tool sistemine o zaten kurtarıyor...

Çok da farklı değil zaten, genelde çalışma sistemi, prensibi aynı.

Hihim... yani şimdi mesela stajyerlerimiz 1-2 gündür yaptıkları işte taglere dikkat et dediğimizde taglere dikkat ediyorlar. Gerçekten hani bunu daha yaşı yüksek bir çevirmene ya da hiç kullanmamış bir çevirmene oturtmak aslında daha zor çünkü bildiği bir şeyi değiştirmeye çalışıyoruz ama yeni kişilerde öyle değil öğrencilerde. Zaten sıfırdan geldiği için ve Toola birlikte alışkanlığı olduğu için daha kolay yürüyor.

Evet, bu arada şuradan bakayım unuttuğum bir sorum bir şey olmasın, yani bu güne kadar şey, siz az çok alanda olduğunuz için bilirsiniz çalışmalar daha çok böyle cat tool ile üretilmiş bir şey üzerine, ya da sistemin kendisi üzerine ya da çeviri eylemi üzerine ama çevirmenle ilgili çok fazla bir şey yok. Bir Sinem hocanın çalışmaları var o konuda alanla ilgili. Ben de biraz oradan gidip çevirmenin görünürlüğüyle de bağdaştırıp hani çevirmen hep şeydir ya şimdiye kadar yok ya ereğe sadık olmalı yok kaynağa sadık olmalı,

Ya onlar biraz geçti tabiki artık (gülerek)

Yok yaratıcıdır yok bu bir kopyadır falan, hani bunlar artık geçti çünkü bu çok değişebilen bir şey hele teknolojinin girmesiyle ya da piyasanın beklentisi böyle bir şey değil yani... biz kendi arkadaşlarımla da konuşuyorum roman çevirisi için, edebiyat çevirisi için konuşursak pek çok arkadaşım şey diyor ki bunlar doktora yapan insanlar işte “şu kitabı okudum çevirisi beni çok rahatsız etti.” “Neden rahatsız etti” “çok şey...”

Çeviri kokusu

“Yabancı duruyor” “çeviri kokuyor” hani çok klasik bir şey. Evet çünkü okur bunu beklemiyor.

Ama sen hani elbette çevirmene de haklarını korumak adına böyle bir şey çıkartmışsın ama bu çözümü olmayan bir mevzu çünkü değişebi....

Ya o biraz çevirmenliğin getirdiği bir şey maalesef yani hepimiz okuduğumuzda çeviri koktuğunu hissederiz çünkü cümlelerin İngilizcesini otomatik düşünüyoruz ama okuyucu o kadar da hissetmiyor olabilir de yani...

Evet, hissetmiyorlar ve bunu rahatsız edici buluyorlar. Yani ne kadar eğitilmiş de olsa bunu tercih etmiyor çünkü evet okurun büyük orandaki beklentisi yazarı duymak, yazarı okuyormuş hissini yaşamak,

Evet,

Hani bu beklenti olduğu sürece çevirmenin tutup da kendi haklarını korumak için sürekli...uu... işte oradaki kaynağı koruması, burada bak başka birisi var başka bir kültürü okuyorsun, başka

birisinden okuyorsun, okur uyanık ol deme şeyi her zaman olmayabilir yani bu piyasada çok ... olmayabilecek bir şey...

Yani bu biraz tercih meselesi

E şimdi teknik metinlerde bunu zaten çok ele alamıyorsunuz orası bambaşka bir konu. İu... ama yavaş yavaş edebi çevirilerde de kullanıldığı için işte burada çevirmen tam olarak nasıl bir rol oynuyor yani benim aslında ilk çıkış noktamda şey diye düşündüm. Yani sistemi az çok biliyorum çok aşına değilim ama orda sürekli belli bir yüzdelere size gelen eşleşmeleri kabul ediyor olmak... İşte öyle değil!

Şey gibi geldi bana hani...

Bunu daha önce onu izah etmeye çalışmıştım.

Çok olumsuz bir şeymiştir ya da bana ne bileyim oradaki gelen cümle belki bağlama uymayacak ama kabul etmem bekleniyor. Acaba bir çevirmen bunu nasıl kabul ediyor...

Şimdi teknik çeviriyle edebi çeviriye gerçekten Cat Tool açısından yan yana değerlendirmenin hiçbir imkânı yok çünkü bambaşka alanlar. Yani teknik çeviride mesela medikal bir çeviride tabiki bir stetoskobun nasıl bağlanması gerektiği sabittir yani. Ama diğer tarafta yaratıcılık söz konusu. Burada yaratıcılık göremezsiniz, diğer tarafta teknikte. Yani neyse odur çünkü bir hastanın sağlığı söz konusu. Ama diğer tarafta yaratıcılığınızı istiyor o yüzden belleğe uymayı hiç kimse talep etmez zaten, hiç zannetmiyorum. Dediğim gibi, ancak tutarlılıkta yardımcı olabilir o da geçmiş kendi çevirinize bakarsınız. Size hiç kimse bir önceki çevirinin belleğini gönderip buna göre yap demez yani. Çünkü onu da kimse kabul etmez. Şu an için...

(Gülerek) Dan Brown diyebilir ama. O özel sistemler kuruyor ya çevirmenler için.

Dan Brown tabiki kuruyordur ama o da acaba sen bu cümleye birebir bağlı kal diyor mudur hiç zannetmiyorum dediğini. Onunki de tutarlılık. Yani işte...

Evet yani işte sonuçta

Sonuçta Dan Brown birkaç dilde adam tutarlılık isteyen biri çünkü onu çok etkiliyor sonuçta ki Dan Brown da zaten bir marka. Aslında doğru değerlendirmemiz gereken kişi o mu ondan da emin değilim ama.

Yo değil o aklıma geldi hani bağlayıcılıktan söz edince...

Ya markalaşmışların haricinde diyeyim...

İnsanları böyle bir odaya toplayıp, işte sayfa sayfa verip şeye başladı (ikisi de gülerek) o yüzden...

Ama onda da sonuçta en fazla neye etki eder, tutarlılığa etki eder, ya da işte kalite kontrolüne etki edebilir de zannetmiyorum ki siz bu cümleyi aynen böyle çevirin ve bunlar eşleşsin diyebileceğini hiç zannetmiyorum. Bellek çünkü organik bir şey. Kendi kendine oluşan bir şey. Ve onu çevirmen de kendi oluşturuyor. O yüzden ona bağlı kalıp kalmama tercihi tartışılır.

Evet, ama teknik çeviride mesela, şeyden geliyor, müşteriden daha çok geliyor sanırım değil mi sizde? Hani o, ne bileyim, o şeyde çevirmenler... ben dediğim gibi ilk çıkış noktamda hani rahatsız oluyorlardı herhâlde (sorgulayıcı ama emin olmayan bir ses tonuyla) ne bileyim sürekli kafamda yukardan bir dayatma var, şunu, şu eşleşme var, bir de uymasa bile kabul etmem bekleniyor belki sistem üzerinden, çünkü öyle bir şey de var hani, ee, müşteri çok memnun olmuyor %70 – 80 eşleşme var ama siz burada değişiklik yapmışsınız, neden? Gibi.

Dediğim gibi bu bir maliyet hesabı. Yani ne ödeniyorsa siz de onun karşılığını veriyorsunuz ve bunu iki tarafta zaten memnun. Hatta işte büyük bir metnin ... (Moderatör sözünü keser)

İşte aslında ben de ... (ezgi devam eder)

Karşıdaki büyük bir medikal şirket de sizin zaten bunu yapmanızı istiyor olabilir ama edebiyat öyle değil.

Evet. Ya işte benim tezim de şey yani hani bunun üzerine hani u bekleti şu ana kadar söylenenler çevirmenlerin kendi hakkını koruması bilmem ne... kendi cümlelerini yaratması, yaratıcı olması ya da ona benzer şeyler üzerine ama gerçekte çevirmenler işinin kolaylaşmasından da hoşnut, onun dışında tutarlılığın bu şekilde daha kolay sağlıyor olmaktan da memnun. Hani ben de bunu gösterebileceğim bir çalışma yapmak istiyorum. O yüzden de hani böyle işte ses kaydıyla çalışırken biraz nasıl bir yöntem izliyor, hani belki tabiki müşteri özel bilgiler hani paylaşılmasını istemiyor... (ezgi devreye girer)

Ya onu ancak...

Nasıl birilerini bulabilirim bilmiyorum ama? (Çevirmenlerle doğrudan görüşebilmek için izin almaya çalışmaktadır)

Ancak izah edebilirim. Çünkü yani biz de confidentiality anlaşmaları imzaladığımız için, müşterileri maalesef yani şey stajyer bilgisayarını bile getirmesine çok izin verilmiyor açıkçası. Çünkü hani bizim biraz daha gizli.

(Konuşmasına ve hassasiyetine önem verdiğini göstermeye çalışarak ve aynı zamanda fikir almaya çalışarak) tabiki yani sonuçta onlar özel bilgiler.

Yani nasıl? Anlatabilirim diye düşünüyorum.

Yani şimdi için demiyorum ama devam sürecinde örneğin ben buraya girip anketleri çevirmenlerle hani şey yapmak istesem birkaç ses kaydı görüşme almak istesem yardımcı olabilme şansınız var mı?

Ee, onu görüşmem lazım, yani sadece bana da bağlı değil. Çünkü Sinem hanımın dediği size kısa bir süre belki yardımcı ancak olabilirim diye düşünmüştük ama anket vs. konuşmam lazım.

Yok (Sinem hocayı kastederek) yani ben de konuştum ama gelmişken hani sizinle de konuşmak istedim. Bir de şey var kartal tarafında bir çeviri bürosu var onu da kendi danışmanım tavsiye etmişti. Söz konusu bir alan araştırması olduğu zaman tek bir büro tek bir hani dört beş çevirmen hani iyi bir veri sağlayamayabiliyor. O nedenle hani ne kadar çok çevirmenle görüşürsem benim için daha net bir bilgi verir diye ben kendi adıma sormak istedim. Sinem hoca da bana öyle söylemişti zaten. Hani bir gidip ön görüşmeye gidip bilgi sahibi olabilirsiniz diye.

Yani onu gerçekten sormam lazım çünkü biz de zamana karşı çalıştığımız için, zaman ayırılabilir mi ayrılmaz mı o hiç sözünü verebileceğim bir şey değil.

Ya anketler hiçbirimize hoş gelmiyor, birçok alanda yapılıyor hani ne kadar doğru bir şey sağlıklı, böyle çok hoş bir şey değil ama eninde sonunda bir bilimsel bir şey elde edebilmek bir tam net veri elde edebilmek bir şey üzerine net konuşabilmek için pek çok açıdan bakmak gerekiyor. Sadece anket de değil. O yüzden hani...

Ya ben (artık ısrar edilmesinden çok sıkılmıştır) belki içeriğini mail ile gönderebilirsiniz ona göre bir değerlendiririz. Ona göre eğer cevap verilecek bir şeyse zaten içeride çevirmenlerimize...

(Araya girerek) ben yine yapmak istediklerimi size yine o şekilde gönderip hani diğer kişilere ...

Yani ses kaydı belki tercih edilmeyebilir ama anket olarak yardımcı olabilirsek belki o şekilde yardım edebiliriz. Olur mu?

Olabilir, ya ses kaydı dediğim de hani şu anda şöyle bir cümle çıktı şöyle olacak bunu ben böyle çevireceğim şeklinde değil. O anda belki uzunca bir süre sessizlik olacak ama kahve içip hum bu böyle demiş, müzik mi dinliyor ne yapıyor ... (ezgi sözünü keser)

Ama işte o bizim içeriği biraz etkiler. Freelance olsalar evet de yani burada şirket dönerken çok kolay olmaz o bizim için

(Ses kaydı ile tamamen korkutmuş olmak istemediği için durumu toparlamaya çalışır) ben yine içeriğini size anlatırım, (yalvarma noktasındadır artık) anket konusunda da onu hocamla da görüşmem gerekiyor ama anketleri birebir yüz yüze yapmak daha etkili bir yöntem. Yani yoksa elde ettiğiniz verinin ne kadar güvenilir olduğunu öğrenmeniz çok her zaman sağlıklı olmayabiliyor.

Dilerseniz danışın çünkü büyük ihtimal bizim de verebileceğimiz maksimum yazılı anket seviyesidir. Diyeyim ben. Onda da zaten yeni çevirmenlerimiz artı eski çevirmenimiz editörümüz her ikisine de yaptırabiliriz. Ben zaten size bilgi verdim ben de doldurabilirim (Moderatör anlayışla karşıladığını gösterircesine hı hı çok sevinirim der) belki üç tane anket çıkarırız en azından bir veri dengesi olur, öyle daha rahat olabilir. Bir yeni bir eski çevirmen artı bir de proje müdürü.

(Moderatör aynı konuşmaları başkalarına da yapmıştır, kimilerinden onay almadığı için verilerini kullanamamıştır, ancak çevirmenler ile görüşmesine izin verilmemesinden artık çok sıkılmıştır.

Yine son bir gayretle durumu anlatmaya ve müdürü ikna etmeye çalışmaktadır) yani sonuçta bu benim için çok şey güvenilirlik ve tutarlılık açısından önemli

Dediğim gibi freelanceler daha iyi yardımcı olur size, diğer yerlerde

Freelancelere de ulaşmak da işte biliyorsunuz ki çok zor olabiliyor.

Evet,

Bir de biraz daha profesyonel alanda nasıl ilerlediği ile ilgili bir şey söyleyecekse o alana giriş yapmış olmanız gerekiyor. Neyse hepsini bir değerlendirmek mutlaka gerekiyor.

Ya ben yardımcı olmaya tabiki çalışırım size ama işte burası da içeride genellikle gizli bilgilere dayandığı ... (samimiyetle yapamayacağını anlatmaya çalışmaktadır, güler), en sağlıklı sanırım anket yoluyla olur.

Bu şeyden bahsetmişsiniz, hani (kağıtlarına bakar bu arada) maliyet ona göre hesaplanıyor falan, onunla ilgili bana verebileceğiniz net bir bilgi bir şey var mı mesela hani ücretlendirme konusunda.

Şimdi söyle tabiki baremleri vermem mümkün olmaz ama şöyle söyleyebilirim bu çevirinin TM ile eşleştikçe azalır tabiki şeyi, mesela %99'u uyumlu ise daha az bir ödeme yapılır. İşte %80se ondan biraz daha fazla böyle no match'e doğru gider. Bu. Öyle söyleyeyim. Ters orantılı olarak gidiyor yani **Tabiki yapılan iş sonuçta orda bir tekrara yakın bir şey var veya bir tekrar var onu da sistem belirliyor zaten**

Evet, sistem belirliyor genellikle.

Size veriyor bunun çıkarımını siz şey müşteriye mi göndermiş oluyorsunuz?

Ya aslında müşteriyle önceden zaten bir anlaşma yapılıyor. Mesela müşterinin sıfırdan bugün içeri geldiğini düşünün o zaman öyle bir anlaşma yapılıyor bizim baremlerimiz budur işte %100 için şunu

alırız, fuzzy için şunu alırız vs. gibi, bir önce anlaşılmamış yapıyor, o anlamaya göre sadık kalınarak büyük bir aksilik çıkmadığı sürece daha çok emek gerektiren bir iştir, o değiştirir maliyeti o şekilde devam ediyoruz, belirli ücretlendirmeler var yani. Zaten teknik çevirinin en güzel kısmı o, çevirmen için de güzel, çünkü tek bir metin üzerinde günlerce uğraşmıyor, aynı şeyleri kopyalayıp yapıştırıyor Word üzerinden. Çok daha kısa sürede çok daha kendine kazançlı olabilecek bir iş yapıyor. Aslında ve zevki de daha fazla çünkü farklı metinler görüyor devamlı.

Peki çok teşekkür ederim.

EK 4d. Yönetici PATRON X (Yarı Yapılandırılmış- Odak Gurup)

Basınca başlıyor.

Oluyor, oluyor.

Alıyordur sanırım.

Biraz bana yakın alayım, sesim kısık olduğu için... Tamam

Belki size yaklaştırmalıyım, şimdi ben sizden, alanla ilgili, öncelikle ne zamandır çalışıyorsunuz, tekrar işte kaç yıldan beri CAT Tools kullanıyorsunuz, neleri tercih ettiniz, neleri kullandınız?

Peki, şahsi deneyimim üzerinden mi gitmek istersiniz, yoksa...

Şahsi deneyiminiz de önemli, ...

Çevirmen olarak?

Hı hı, evet.

Tamam onunla başlayayım o zaman. Biz 2005 yılında mezun olduk, 2005 yılının yazında bir İstanbul'da yine bir çeviri firmasına, öncesinde de aslında, mezun olmadan önce, staja başladık ve biz orda tanıştık CAT Tool'la. O zaman Program X vardı, galiba Program X'un 5. Sürümünü filandı diye hatırlıyorum.

(Araya girerek) zaten uzunca bir süre Program X o konumda tekti galiba...

(Aynı anda uzunca bir cümlesini tamamlamak üzere) onunla gitti... Evet, yani hiç yoktu başka bir şey... AA bir şey daha vardı. Systran diyeceğim ama ya, yanlış hatırlıyor da olabilirim.

Systran vardı evet o dönemde, ama...

Evet onu da kullandım o zaman. E yanlış hatırlamıyorsam Bosch'un bir projesi için kullanıyordu o firma. O ikisini kullandım ama Systran'a kıyasla Program X daha esnekti. Senelerce Program X'la iş yaptım. Uygun çevirilerde, işte yani, Word'dür, Excel'dir. Excel olmuyordu, Power Point'i alıyordu, yanlış hatırlamıyorsam- ama çoğunlukla Word ve teknik içerikli projelerde onu kullandım.

Şey, esnek deme sebebiniz neydi? Yani...

Systran'a göre kullanımı daha...

Kolaydı?

Kolaydı, evet. Yani şu an Program z kullandınız mı hiç bilmiyorum?

Yok.

Program z mesela şu an Program X'a göre daha esnek. Baya kullanıcı dostu. O zaman da öyleydi yani, Systran, yanlış hatırlıyor da olabilirim ama büyük ihtimale Systran'dı, Program X'a göre Systran daha katıydı yani... Galiba kolay kolay Concordance yapamıyordunuz, ... Biliyor musunuz Concordance'ı?

... III, Ş...

Tek kelime üzerinden Data Base'de nasıl kullanılmış, nasıl çevrilmiş, o şekilde aranıyor. Yani çeviriyi yaparken, kaynak metinden diyelim ki, ... "Facilities" diye kelime var. O "Facilities" nasıl çevrilmiş diye aradığınızda onu Concordance'dan aratıyorsunuz.

Hım. Olabilir. Böylece farklı bağlamlarda nerde, nasıl çevrilmiş, onu görebiliyorsunuz.

(Moderatör'ün "olabilir" inden hemen sonra) onu tek kelimeyi... (Moderatör cümlesini bitirdikten sonra) evet, evet, yani veri tabanına girdiyse nasıl çevrildiğini görüyorsunuz. Onu yapamıyordunuz diye hatırlıyorum... Systran 'da. Program X o yüzden iyiydi. Program X kullandım, ben ayrıca öğrencilik esnasında serbest çeviri yapıyordum, haber çevirileri yapıyordum. Onları doğrudan Program X'a atıp yapıyordum. Çünkü benzer konular oluyordu. Avustralya'daki bir... Türk Komünitesi için, Türk toplumu için, çeviriler yapıyordum ve haberler hep aynı şey üzerinde döndüğünden, daha önce nasıl çevirmişimi görebilmek için, terimsel olarak pek faydası olmuyordu ama ne demişim belirli kelimeler için, bulabilmek amacıyla onu kullanıyordum. Hızlandırıyordu kısmen beni, ama format gerektiren çevirilerde birazcık zorluyordu, yani çıktısını aldıktan sonra formatlı belgenin, çevirisini bitirdikten sonra, tekrar gözden geçirmem gerekiyordu ve ufak bir kayma baya katastrofik şeylere neden olabiliyordu. ... Öyle artı yönü uygun kelimeleri bulabilmem, eksi yönü de formatı bozması. Ama düz bir metin varsa elimizde çok hızlandırmama faydası oluyordu. ...

Freelance çalışırken de onunla çalıştım. Sonra ben Amerika'ya gittim. 2006 yazında. 2007 başında da şu anki Özel Çeviri Bürosu Xs'in başında, o ofis, o ofise girdim. Yani merkezimiz Manhattan'daydı. O ofiste çevirmen olarak çalışmaya başladım. Ve hali hazırda orada bir Program X vardı... Diğer çeviri firmalarından iş alıyorduk biz, Türkçe işleri. Onlar kimi çevirilerin Program X 'ta yapılmasını istiyordu. Veya Cat Tool diyorlardı. O zaman tek Program X olduğu için biz de Program X 'la çalışıyorduk. O şekilde baya iş yaptık Program X üzerinden. Müşteri genellikle TM'ini gönderiyor, TM de Translation Memory,

Genellikle, evet, onu müşteri mi gönderiyor?

Genellikle, eğer daha önce yaptırdıysa,

Peki bu ne tür metinler oluyordu, şey, ilaç firması... falan o tarz şirketler mi?

Genellikle teknik metinler... Biz çeviri firmalarından iş aldığımız için, baya değişik konularda iş geliyordu bize.

Yani ne olursa olsun genellikle müşteri gönderiyordu?

Evet, müşteri gönderiyordu veya siz artık başlatın diyordu bazı müşteriler, yani bu, bu projeyi biz yeni aldık, siz de TM'ini başlatın, buna benzer metinler gelecek, diyordu. Biz de o şekilde başlatıyorduk. Bazen de ben bunun kararını veriyordum. Müşteri istemiyor ama bu biraz teknik bir metin, kendi içerisinde de mesela tutarlılık oluyor, bazı müşterilerin haberi olmuyor, onları biz analiz ediyoruz, herhangi bir TM olmadan, aslında isterseniz ben size bir genel olarak... Cat...

Uygulamalı olarak mı diyorsunuz?

Uygulamalı olarak da gösterebilirim, Cat Tool nedir...

Evet, onu, onu da çok güzel olur... (arada Patron X beyin konuşması)

Onu, onu söyleyeyim aslında.

Çünkü ben bireysel olarak çeviriyi ilk mezun olduğum 2003 yıllarında filan yaptım. Yani Üniversite öğrenciliğimde falan yaptım. O zaman tabi ki Cat Tool bizim için çok büyük şeylerdi. Hiç duymadık görmedik. Ben ne zaman ki yüksek lisansa başladım, o zaman bilgisayar çevirilerine ilğim arttı. Oradan hatırlıyorum, Systran da o dönem neler var, nasıl falan, hep araştırma üzerine benimkisi birebir... Ancak şimdi birazcık böyle kullanmaya çalışıyorum, ya da işte ücretsiz format şeylerine falan bakıyorum.

Program z' ya de bakabilirsiniz, 45 günlük deneme sürümü var.

Program A'un bulut kısmını bir denedim.

Hı hım, tamam.

Program X'u R. Bey birazcık göstermişti, oradan birazcık biliyorum.

Hı hım, tamam, ama mantıken hepsinin mantığı aynı, ortada bir Translation Memory olması lazım ya da vardır. Ve bunu export edebiliyorsunuz. TMX olarak export ediliyor. Çeviriyi yapmadan önce bir tane translation Memory set up etmeniz lazım. Boş olabilir ve çeviriyi siz yaptıkça onu dolduruyor olabilirsiniz. Ve müşterinin elinde varsa o da TMX olarak gönderiyor onu da import edebiliyorsunuz. Boş bir TM açıp TMX I import ettiğinizde elinizde daha önce çeviriler oluyor. TMX formatı aslında artık biraz genel bir format, yani Program X da yaptığınız TM'i export ettiğinizde TMX olarak olarak export ediyorsunuz ve Program z' ya import edebiliyorsunuz. Büyük ihtimalle diğer sistemlere de import edebiliyorsunuz. TMX için TM export gibi düşünebilirsiniz. Bir TM'inizin olması lazım. Sonra da rander edilebilir bir metninizin olması lazım. Rander da ne demek yani o çeviri programı Computer Aided Translation programının onu açıp kendi içinde işleme sokabiliyor olması lazım. Bundan işte 10 yıl önce Program X'a Indisign dosyası atamıyordunuz. Indisign da işte nedir tasarım dosyası, broşürler, e bazen işte web siteleri.

Sadece Word mü kullanabiliyordunuz?

Eskiden Word, Excel, HTML web sitelerini rahatlıkla kullanabiliyorduk, şimdi onlar artık her şeyi yapıyor. Şimdi mesela Program z'ya IDML atabiliyorsunuz. Indisign'ın bir formatı. Yazıları oradan rander edebiliyor veya seçebildiğiniz PDFler var ya taranmış olanlar değil de mesela Word'den PDF'e çevrilmiş onları da rander edebiliyor. Ve işte rander edilebilir bir metnin programa alınması gerekiyor. Yani programın ne kadar metin rander ettiğine bakmanız lazım. Genellikle Freelance çevirmenler Word ve Excel'le, Power Point'le çalıştığı için Program z veya Program X rahatlıkla çalışabilecekleri bir format. Ve onu açıyorsunuz, programı, TM'inizi kuruyorsunuz, dosyayı atıyorsunuz ve çevirmeye başlıyorsunuz. Çeviri içinde siz terim listesi de oluşturabiliyorsunuz.

Terim listesini de bazen müşteri gönderiyor, sanırım değil mi?

Müşteri gönderebiliyor ve import edebiliyorsunuz onu da. Genellikle iki sütunlu CSB dosyası oluyor, o da Excel'de 2 sütun olarak hazırlanıyor ve CSB olarak kaydettiğinizde onu oraya atabiliyorsunuz. Boş bir TM, (düzeltir gibi) Term Base başlatıp oradan siz çeviriyi yaptıkça mesela facilities geçiyor, facilities den gidelim, ben buna tesis demek istiyorum. Onu facilities 'e tıklıyorsunuz, add Term diyorsunuz, Program z'dan bahsediyorum, tesis diye kaydediyorsunuz ve bundan sonra önümüze her

gelen facilities de orası farklı bir Highlight ediliyor ve sağ tarafta ona ne dediğinizi görebiliyorsunuz. Kısa yolları var işte CTRL+V değişik bir kombinasyonla onu çeviriye alabiliyorsunuz. Bizde şimdi bir çeviri işi yapılıyor, bunu... Gizli bu müşterimiz, kullanmazsanız sevinirim, çünkü bu, spesifik olarak, bu müşteri çok katı X çevirilerini biz yapıyoruz ve bunları biz Program z'ya aktardık şimdi, daha önce çok doğal düz Word'den gelip Word'den gidiyordu ve baktık çok benzer metinler geliyor ve in House bir çevirmen aldık. Onunla Program z üzerinden çalışıyoruz, Çevirmen X yapıyor çevirilerini, onun nasıl yaptığını yanına gidip bakabiliriz.

Tamam olur

Terimleri nasıl eklediğini, TM'den nasıl arama yaptığı, bir beş on dakika o size gösterebilir. Böylece fikriniz olmuş olur.

Tamam. Buraya kadar olan kısmını zaten bir durdurayım. Şey konusunda da hiç tereddüt etmeyin o konuda.

Evet gizlilik konusunda

Unutmadan tekrar sorayım. Herhangi bir şekilde bir çevirmen çalışırken, TM'den gelen ya da Term Base'den gelen şeyleri sürekli Kabul ediyor mu, etmek zorunda mı hissediyor, nasıl gerçekleşiyor?

Bu aslında müşteri ile gelen formatlara göre değerlendirilmesi gereken bir şey. Bazı müşteri kesinlikle TM'e bağlı kalmanızı istiyor. Ve o zaman hiçbir seçeneği yok yani.

Bu tür şeylerle ilgili de bir sürü şey okudum ben de ... (son söylediği duyulmaz)

Yani yanlış çeviriler dahi geliyor ve artık Kabul edildi ve yayınlandı deyip onu değiştirmeyin diyebiliyorlar.

Mesela bizim yaptığımız bu takı şeyinde bizim müşteriyi baya yeniden şekillendirmemiz gerekti. Daha önce çünkü konteks olmadan yapılmış çeviriler vardı ve daha sonra gelen çevirilerde bunun konteksine göre aslında öyle değil böyle olması gerektiğini söyledik ama o da bizim asıl müşterimiz bunu böyle Kabul etti ve yayınladı ve bizim online Term Base'imize girdi deyip bunu değiştirmeyin dediği noktalar oldu, biz de detaylı açıklamalar yaptık böyle olsa daha iyi, mesela yanlış değil ama böyle kulağa tuhaf gelen şeyler oldu, yanlış değilse öyle kalsın dedikleri durumlar oldu ve değiştirdikleri durumlar da oldu. Bu tamamen son kullanıcının veya müşterinin talebine bağlı olarak ama ortada böyle bir talep yoksa ve esnek olacağını olması gerektiğini hissediyorsa çevirmen esnek olabilir ya da işin konusuna da bağlı bu. Hukuki ise veya teknik ise orda teknikte pek esneklik yok. Oradan geliyorsa o şekilde Kabul edilmiş oluyor. Hukuki de biraz esneklik olabilir veya edebi metinler de tamamen esnek olabilir. Pek edebi metinler Cat Tool'a girmiyor ama yapan çevirmenler duydum.

Ama yapıyorlar evet ben de konuştum bir(duyulmaz)

Duydum evet. O tamamen mesela benim haber çevirisi yaparken ki mantığımla yapmış olabilir.

Siz hiç denediniz mi peki?

Edebi?

Edebi, roman çevirisi, (Patron X Bey'in telefonu çalar)

Çok pardon. Efendim bora. Estağfurullah... (telefonu kapatır). Edebi çeviri Program X'ta yapmadım ben. Yani haber çevirilerim baya edebiydi.

Program F kullanan şey var Dragoman çeviri, sahiplerinden, ortaklarından mı bilmiyorum bir bağlantısı var yine aynı şekilde, oradaki Birkan Bey, Serkan Bey? (Araştırmacı not: aslı Bekir Bey olacak) neyse, o şey demişti, ben çok seviyorum hani edebi metin çevirisi falan da yapıyorum orada daha çok ve inanılmaz özgürlük veriyor bana, çünkü hani burada bitiremedim işimi eve gidiyorum, yolda yapıyorum orda falan hani... (Patron X Bey devreye girer)

Ha ha evet, o online, online kısımda kullanabilmek için. Aynı şey aslında yine Program X'ta veya Program z ile de yapabilirsiniz. Yani bilgisayarınıza kurulu olan online bir sistemle de... (Moderatör devreye girer)

Evet evet, o şey açısından, o zaman işte yaptığını söylemişti edebi metin çevirisi...

Hı hı evet

Ve gayet de işini gördüğünü söylemişti.

Yapılmaması için hiçbir neden yok bence. E ama cümleleri segment segment böldüğü için yani bir paragrafı değil de cümle cümle gördüğünüz için alttaki veya üstteki metinleri de görebiliyor olmanız lazım, ona dikkat etmeniz lazım.

Evet o açıdan şey... Peki... (Patron X Bey devam eder)

uu... Yani dediğim gibi tamamen ben bunu kendim, kendi içimde kavrulmak için, kendi yağımda kavrulmak için, kendime faydası olacak diye düşünerek yapıyorsanız o zaman kendinizle çalışmadığınız durumda istediğiniz şekilde esnek olabilirsiniz.

Evet... Bir de bir şey soracağım ama bilmiyorum sizin açınızdan sıkıntı olur mu yani ben şeyi de merak ediyorum, bu çeviri belleği genellikle şirkete mi ait oluyor, çevirmenlerin kendisine mi ait

oluyor? Yani bazen tabi ki müşteri gönderiyor demiştiniz sonrasında tekrar müşteri geri mi alıyor yoksa sizde mi kalıyor?

Şöyle, biz talep ediyorsak çeviri belleğini ki genelde talep ediyoruz. Yani şöyle diyelim. Diyelim ki elimizde x işi var ve bunun çeviri belleğinin başlatılması gerekiyor. X işiyle. Onu eğer biz çeviri belleğinde Cat Tool'la yapın diyorsak ve TMX'ini bize gönderin diyorsak onu istiyoruz ve o aslında bizim. Yani evet emek çevirmenin. Geçen biz hatta konuştuk bunu, çevirmenlerimizle. Çeviri çevirmenin midir,

Evet mesela edebi metinlerde değil mi öyle bakılıyor peki teknik metinlerde nasıldır bu iş?

Teknik metinlerde benim bugüne kadar gördüğüm veya hissettiğim yani hiç böyle bir discussion girmedim herhangi bir müşteriyle, ama ben varsayımsal olarak her zaman bütün o ürün müşterinindir diye düşünüyorum, ben öyle hissediyorum...

Yani şey mesela çalışırken siz de hissetmediniz öyle bir şey, ben çünkü Sinem hocayla da onu konuştuk, şimdi bana sorsanız, e ben işte nasıl bir edebi metinde bir cümle oluştırıyorsam, bir şey çeviriyorsam, orda da bir şey yapıyorum.

Evet, evet.

Bu da benim ürünüm. Yani benim ürünüm olarak bakarım, bana göre bu hani ters gelen bir şey.

Evet, evet.

Ama pek çok insan bunu Kabul edip, devam ediyor.

Evet, o da...

Demek ki hani aslında piyasada çalışan pek çok insana göre bu problem değil.

Değil, yani hukuki, pardon edebi metinler haricinde böyle bir dilemmaya girmeye ihtiyacı duymuyorlar. Çünkü diğer işler daha çok, ben, ben şöyle hissediyorum. Edebi çeviriler biraz da zevk için yapılan çevirilerdir.

Yani. Ve yaratıcılık diyorlar... (burada Patron X beyle aynı anda) hani biraz daha fazla bir...

Biraz daha tatmin edici metinler

Evet,

O yüzden sahiplenme güdüsü daha yüksekmış gibi hissediyorum. Ben de bir kitap çevirdim ve orda adımın yazması çevirmen olarak beni çok mutlu etti. Yazmasaydı üzüldümdü. Ama mesela...

... (söylediği anlaşılamıyor)

Evet web sitesinde yayınlanır herhangi bir basın bülteninde benim adımın yazmıyor oluşu çevirisini ben yapmış dahi olsam hiç rahatsız etmiyor beni...

Evet, zaten benim tezim de biraz onunla alakalı

Evet, (aralarda bu şekilde dinlediğini gösterir nitelikte evet kelimesini kullanacaktır birazdan)

Olaçak. Çevirmenin görünürlüğünden bahsederek bugüne kadar edebi metinlerde hep bahsedildi, çevirmenin haklarından yola çıkarak işte çevirmen görünür olmaya çalışsın yok görünmez olsun yok sesini kıssın sesini artırsın, işte birtakım şeylerle işte dipnot olsun, çevirmenin notu olsun, önsöz olsun, hani orda ben varım desin ama hep edebi metinler üzerine konuşuldu çünkü teknik metinlerde o zaman da mümkün değildi. E şimdi bilgisayar destekli çeviride işte edebi metinler de çalışsa teknik metin de çalışsa çevirmen her şekilde, işte bir şekilde bir TM'den gelen bir şey maruz kalıyor. Hani ben işin o kısmından devam etmeyi düşünüyorum. Ha bu TM kötüdür anlamında değil ama burada çevirmen nasıl bakıyor, kendini illa ben varım deme güdüsünde hissediyor mu, yoksa hissetmiyor mu?

Evet, hım...

Hani bu onun kolayına mı geliyor? ... (devam edecek gibidir ama Patron X Bey söze girer)

O, (düşünür), yani şu. Aslında... Şöyle söylemek istiyorum. (Kapı zili çalar) buradaki dilemma şeyden kaynaklanıyor, çeviri hizmetinin, yani çeviri işinin bir hizmet ve ürün olarak, yani ne tam bir hizmet ne tam bir ürün, yani MTI gibi bir ürün değil ama yarı yarıya. (Birisini gelir –bir şey getirir veya selam verir- Patron X Bey teşekkür eder). Yarı yarıyaymış gibime geliyor. Yani ne yüzde yüz bir hizmet ne yüzde yüz bir ürün, ikisinin karışımı bir şey olduğu için oradaki o, teknik çevirilerde, hukuki çevirilerde, çevirmenin görünür olma hevesinin olmaması bence o nedenle yani, o tarz çevirilerde daha çok ürün gibi bakılıyor, ama edebi çevirilerde biraz daha hizmet gibi, biraz daha kendi...

En azından dediğiniz gibi şu tornavidayı çevirin, şu vidayı kapatın demek hani belki çok basit bir şey herkesin söyleyebileceği bir şey ama biraz daha...

Yine de yani bir çevirmenin onu arka planını değerlendirerek söylemesi de tabi çok farklı.

Bilemiyorum yani...

Ya işte ben de çalışırken hani bu tür soruları sorarken, hani yine de acaba içlerinde böyle var mı, TM'den gelen cümleyi mesela çok yanlış buldu ya da uygun bulmadı ya buna bağlı kalmak zorunda kalmak hani onu rahatsız ediyor mu, ya da ne diyeyim, istemsiz mesela ben de denerken bir süre baktım ha oradan ne geliyor, saçma geldi, şey geldi kolaylık gibi gelmedi, ilk başladığımda

kolaylık gibi geldi ama sonrasında sürekli bakıp çevirmek benim daha kolayıma geldi, çünkü ben yapıyorum. O ben yapma güdüsü ben de varmış demek ki.

İşte o şeye de bağlı, o gelen TM in kalitesine bağlı. Yani bize öyle işler geliyor ki, müşteri bizden önce üç tane şirketle çalışmış, teknik bir metin, lojistik metni ve inanılmaz kötü çeviriler.

TM çöp olmuş.

Çok çok kötü, yani bizden önce üç kişi çevirmiş, üç şirket çevirmiş, üçünden ayrı metinler geliyor TM'den, yani bakıyoruz biz, ağlıyoruz burada, içimiz kan ağlıyor ve bunlar kullanılmış, yayımlanmış ve müşteri. (Moderatör araya girer)

Ve siz TM'i değiştiremiyorsunuz, değil mi?

Önceki çevirileri değiştiremiyoruz, yani değiştiririz, düzeltiriz ama...

Ama etik olarak yapmıyorsunuz.

Çok büyük bir iş yükü müşteri bunun için bizim zamanımızı da ödemez yani,

(Patron X Bey zamanımızı dedikten sonra) ekstra bir şey tabi.

Söyledik ve zaten müşteri bize şöyle geldi, biz daha önce Türkiye'den birkaç yerle çalıştık, çevirilerden memnun kalmadık, TM var ama TM'e, TM kötü dedi bize... Bil de diyor ki TM'e uygun olarak çevir. Şimdi kötü ama uygun olarak çevir yani bir tutarlılık istiyor müşteri artık yeni bir solukla düzgün bir çeviri istiyor. Biz öyle çalışıyoruz mesela. Eski çevirileri görünce sadece kelimesel bazda doğru mu değil mi ona bakıyoruz ve doğruysa onu kullanıyoruz. Yanlışsa bizim doğru olduğumu düşündüğümüz şeyi yapıyoruz. Ama orda şöyle söyleyeyim yüz bin kelimelik bir kötü TM var orda. Bizim yaptığımızla 2 senedir toplananız elli bin kelime falan yani yüz elli bin kelimelik TM veri tabanında yüz bin kelimesi çok kötü. Hiçbir şey yapamıyoruz, düzeltemiyoruz. Mesela ne olduysa küçük "i"ler büyütülmüş "ö" olmuş büyük "ö" iken küçültülmüş "I" olmuş ama "I" olarak kalmamış, onlar öyle girmiş veri tabanına. Büyük harf küçük harf, böyle o tarz kötü şeyler oluyor. O nedenle siz çevirirken veri tabanından feyz alıp faydalan-a-mamanız, veri tabanının zayıf olmasını da gösteriyor. Bize öyle çeviriler geliyor ki, öyle veri tabanları geliyor ki, biz nerdeyse hiçbir şey yapmıyoruz. Bakıyoruz, evet doğru, onun böyle iki, üç kelimesi zaten çevriliyor orda

Concordance'dan falan da bakıyoruz, ne kadar yüzde gelmiş onlara bakıyoruz. Hele özellikle şu anki ... (ismini vermek istemediği firma) çevirilerinde müşteri bize diyor ki 2500 kelime, tekrarları da var, bize bir geliyor ki bin kelime aslında. Bin beş yüz kelimesini biz zaten geçen sene yapmışız. Ve güzel çevirilerimiz. Oradan alıp, hiç değiştirmeden, akıcı bir şekilde gayet feyz alarak yapıyoruz.

(Patron X Bey akıcı bir şekilde dedikten sonra araya girerek) peki burada şeyi etkiliyor mu bu?

Mesela sizin ya da çevirmenin alacağı ücreti etkiliyor mu? Hani şu kadarı oradan, yüzde...

(Moderatör şu kadarı dedikten sonra) evet, (Moderatör yüzde dedikten sonra hemen devam eder) evet, müşteri analiz yapmamızı ve ona göre ne kadar yüzde geldiğini talep ediyorsa o şekilde fiyatlandırma yapıyoruz. Ama çevirmenimiz Freelance ise ona da o şekilde veriyoruz. Ama in House yapıldığı için bu bahsettiğim (ismini vermek istemediği firmanın çevirileri) orda herhangi bir... Onun sadece zamanını etkiliyor

Evet,

Ve çeviri kalitesini de elbette.

O mesela şeyde... (düşünür) editöyal olarak kontrol eden kişi siz mi oluyorsunuz başkası mı oluyor bilmiyorum da işte o... (düşünür) fuzzy match, full match eşleşmelerinde ne kadarını kullandı kullanmadı, bir yüzde geliyor, değil mi?

Evet,

O yüzde de mesela ne zaman bir uyarı da bulunuyorsunuz, ya bunu kullanman lazım diye?

(Düşünür) hum,

E tabi öyle bir şey oluyor mu yani?

Çok olmuyor, yani Edit'te zaten tutarlılık olarak Edit yaparken metin içindeki o tutarlılığı görebiliyoruz biz veya TM de de bunu doğrumu kullanmış diye genelde Red Flag görebiliyoruz biz metni okurken, orda Concordance yapınca kullanmış mı kullanmamış mı onu görüyoruz. Mesela kullanmadığı durumlar oldu bazı çevirmenin. İşte bir gayrimenkul şirketi için biz çeviri yapıyorduk ve gayet güzel kaliteli daha önce yaptığımız çevirilerin tamamının olduğu bir TMX vardı bunu bir çevirmene gönderdik. Galiba on bin kelimelik bir işti. Hiç kullanmamış. Yani, çok büyük bir yıkımdı bizim için mesela o. (gülürler) kontrol ettik, hiç tut-tut-tutmuyor yani daha önceki çevirileri, kafasına göre yapmış. Bu bizim için çok büyük bir sorundu çünkü bu müşteri bize hem TMX hazırlamamızı isteyip, biz bu müşteriye onun sözünü verdik çünkü tüm metinlerinizin içinde tutarlılık olacak dedik. Ve biz bunun TM ini hazırladık. Müşteri de bize bir terim listesi göndermişti. Onu da çeviri belleğine şey yaptık, içine koyduk. Bunlar tutmayınca çok büyük bir sorun oldu bizim için ve biz onu iptal edip tekrar, iyi bir çevirmene verip, yani yapacağına söz veren bir çevirmene verip onun üzerinden yaptık. Orda yani o TM'e uyması da tamamen şey değil yani, müşteri memnuniyetiyle daha çok alakalı, değil mi?

Evet, çünkü müşterinin eğitim metinleri ve pazarlama metinleri ile iç içe. Hani pazarlama metinlerinden örnek vererek şeylere emlakçıları eğitiyor. Ama orda bir tutarsızlık olduğu zaman **Bu sefer...**

Her şey altüst oluyor. Ve de bir de o eğitmen kendi sözlüğündeki terminoloji ile kendisini eğitmiş ve o eğitimi onun üzerinden verecek. Orda tutarsızlık olduğunda, yani danışman dediğinde acente yazıyorsa belge de bir dakika danışman kimdi acente kimdi konusu ortaya çıkacak...

(Patron X beyi anladığını ima ederek araya girer) bu sefer evet...

Ve katmanlı bir sorun haline gelecek bu.

Doğru, I,

O konularda mesela TM'e uy-uymak çok önemli,

Evet,

Yani bazı şeylerde çok tuhaf geliyor mesela. Sales Agent diyor bu gayrimenkul şirketinde, biz satış acentesi diye çeviririz. Ama o onun öyle kullanılmasını istemiyor. Ne diyordu, satış danışmanı,

(Patron X Bey ile aynı anda) satış danışmanı. (Sonrası güler)

Temsilci de değil, satış danışmanı olsun diyor. Yani şimdi bakıyorsunuz, consultant değil, adviser değil ama onu o sözlüğünü vererek Sales Agent a satış danışmanı olmasını söylüyor. Şimdi gelip **(Araya girerek) öyle bir etki yaratmak istiyor.**

Satış acentesi diye çevirince çevirmen çünkü veya satış... (düşünür)

Temsil-temsilcisi

Temsilcisi

Danış... (danışmanı diye düzeltip hatırlatmak isteyerek girer ama kalır)

Dediğini ve daha da ekstrem yapıp şey derse emlakçı, emlakçı derse,

Yani. (Onaylama anlamında)

Emlak uzmanı, emlak danışmanı derse o zaman her şey altüst oluyor ve ki...

Doğru,

Bu bizim başımıza geldi. Kendi kafasına göre yaptı ve olmadı çeviriler. Bu durumda biz şirket olarak sen bu çeviriyi tutarlı olarak yapmadığın için sana ödeme yapmıyoruz deme hakkımız var. Ve yapmadık o durumda. Çünkü bizim işimize yarayan bir çeviri değil.

Bir de hızlı bir şekilde bana bu proje nasıl geliyor, nasıl dağıtım ya da şey yapıyorsunuz, süreç ne yani? Onu...

Süreç; ilk önce müşteri bulmaya çalışıyoruz, (telefon çalar) onun için satış... Satış danışmanlarımız var. Satış uzmanlarımız var.

Onlar da yine çevirmen mi?

Evet, yani şöyle, ben biraz İstanbul üniversitesi... Bu duyduğunuz arkadaşların hepsi bizim üniversiteden mezun, bir tane stajyerimiz var o Yeditepe'den olması lazım, yanlış bilmiyorsam. Genellikle ben yaz stajı oluyor bizde, İstanbul üniversitesinde, oradan üç kişi alıyorum. Onlar kendilerini gösteriyorlarsa ya işte serbest çevirmen ya proje yöneticisi ya satış elemanı gibi pozisyonları uygun olacağını düşündüğüm, onlarla çalışmaya başlıyorum. Tabi onlar da uygun görürse. Öyle bir pozisyon var. Arka planının çevirmen olması çok önemli.

Ona dikkat ediyorsunuz yani, faydasını da görüyorsunuzdur mutlaka.

Görüyorum, denedim çünkü arka planı çevirmen olmayan birkaç kişiyle çalıştım...

Ve çok varmış, benim düşündüğümde de fazla varmış, ben hani sözünüzü kestim ama bir ön anket gibi bir şey yapayım diye birkaç firma dolaştım. İnternette de işte twitterdan oradan buradan anket, Google Forms'dan hazırlayıp böyle gönderdim. Ee, yani yüzde elliden fazlası bir kere alan dışı, buna şeyi de dâhil edersem, hani dil bölümlerinden, Amerikan dili edebiyatı, İngiliz dili edebiyatı, onu da dâhil edersem neredeyse yüzde sekseni alan dışı.

Evet, evet.

Yüzde yirmi falan Çeviribilim bölümünden gelen ve lise mezunu insanlar vardı içlerinde.

Yani sat... (Moderatör devam eder)

Anlatabiliyor muyum, muhakkak yıllardır yapıyor, adam 25 yıldır bu işin içinde yani güzel yapmasa yapamaz ama.

(Moderatör güzel yapmasa dedikten sonra) şimdi, satış çok, çok değişik bir şey gerektiriyor yani, kafa yapısı diyeyim, perspektif gerektiriyor. Onu genellikle çeviri mezunu kişiler pek uymuyor o kafa yapısına, genellikle mütercim tercümanlık mezunu, ya çok cevvaldır, çeviri backgroundunu kullanıp böyle ben yükselmek istiyorum veya kendi işimi yapmak istiyorum deyip çeviri dışında başka işlere giriyor ya da birazcık introvert'dir ben Freelance takılmak istiyorum, evde takılmak istiyorum. Ofis beni darlıyor, insanlarla etkileşime geçmek istemiyorum diyor veya yarı introvert yarı sosyaldır, o da ofiste gelip çalışmak ister ama ben Freelance çevirmenliğin risklerini almak istemiyorum, benim yedi, dokuz-beş maaş, işim olsun, maaşım zamanında yatsın. Gün içerisinde serbest kalmama gerek yok,

otururum bilgisayar karşısına çatır çatır çalışırım diyor. Böyle böyle değişik şeyler var, çeviri mezunlarının bence yüzde beşle yüzde on arası böyle biraz cevval oluyor. Orada da **Evet, Sinem Hoca da öyle söylemişti.**

Evet, oradan da ben satış yapabilecekleri görüyorum, gazlıyorum ve öyle alıyorum.

Peki çoğu da bu mesleği aslında hiçbir şekilde yapmayı düşünmüyorlar daha şimdiden herhâlde, Evet, evet onlar da var.

...(anlaşılmadı) deyip, bizdekiler de öyle, İstanbul'dakiler de öyleymiş.

Bunun nedeni Türkiye'deki çeviri piyasasının ödediği paraların çok az olması.

Evet,

Yani ben Amerika'da da yaşadım. Orda güzel ücretlere geçinebiliyorsunuz. Serbest çevirmenlik...

Serbest çevirmenlik orda gerçekten güzel bir meslek sayılabilir ama...

Evet, çok çok güzel.

Burada tamamen, şey, hobi olarak yapılabilecek bir şey gibi diyorlar.

Neredeyse, yani neredeyse o da yani.

Ya da biraz şans ya da sizin kendinizi pazarlamanız, iş bulmanızla alakalı.

Evet, evet iyi şirketlerle iş alıp, birden fazla şirketle çalışıp, gün içinde be..., bence üç bin kelime yaparak biraz geçinebilir, yani...

Evet,

O da zor. Yani o nedenle böyle kolay kolay satış danışmanı bulamıyorum. Ofisimizde işte satış danışmanları var. Onlar müşterileri arıyorlar, e-mail gönderiyorlar, fuarlara gidiyorlar, networking etkinliklerine gidiyorlar. Ben dün akşam bir tanesindeydim. Ben de gittim. İşte uygun hedef kitleyi bulup onlara kart dağıtıp kendimi tanıtmak, mail atmak telefon etmek. Böyle böyle işler ge... gelsin diye uğraşıyoruz. İşler nasıl geliyor, işler benim elimde şu iş var ne kadara yaparsınız ne kadar sürede tamamlarsınız diyor. Orda fiyat konusunda anlaşabiliyorsak, biz teklif gönderiyoruz, onaylanıyor, onaylandıktan sonra bu işi biz proje yöneticimize veriyoruz. Biz de elif çalışıyor proje yönetiminde. O da o işi uygun çevirmenlere veriyor. Bunlar genellikle serbest çevirmenler oluyor, bizim set-up'ımızda. Çevirmen X in House çevirmenimiz ama yüzde doksan beş... (ismini vermek istemediği firma) ile boğuşuyor. Yani otuz gününü kapsayacak... (ismini vermek istemediği firma) işi geliyor bize. Ve onlarla çalışıyor. Onlar üzerinde. Sonra gelirse işte başka işler, uygun işler ona veriyoruz.

Peki onlardan gelen işlerde çevirmen üzerinde çalıştıktan sonra kime gönderiyor? Size mi gönderiyor?

Çevirmen mi?

Hı hı, ya da kendi aralarında mı paylaşıyorlar? Aynı anda mesela bir projede iki üç kişi çalışabiliyor normalde, siz de çalışıyor mu?

Projenin durumuna göre. Yani proje bölünebilir bir proje ise yani, on tane dosya varsa ve birbirinden bağımsızsa bölebiliyoruz. Veya birbirinden bağımsız olmayan tek metin varsa yani diyelim ki yirmi bin kelimelik bir işi müşteri bizden üç güne istiyorsa mümkün değil onu tek çevirmenin bitirmesi, müşteriye bunu açık açık söylüyoruz, bakın, üç günde istiyorsunuz, bizim bunu çevirmene bölmemiz lazım. Kaç çevirmene bölmemiz lazım. Bir çevirmen günde iki bin kelime yapıyorsa üç günde istiyorsa altı bin kelime yapar. Yirmi bin kelimede de üç veya dört çevirmene bölmemiz lazım. Dört çevirmene bölmemiz lazım. Ve kiti kiti yetiştir ve kaliteden ödün vermeniz lazım. Şimdi müşteri bunu istiyorsa, ok diyorsa bölüyoruz. Hiç istemeyerek, sevmeyerek de olsa bölmek durumundayız. Çünkü burada müşterinin önceliği zaman. Kalite arka planda. Bazı müşteri de kaliteli olsun diyor. Ama hızlı yapılsın diyor. O zaman da mümkün olduğunca az müşteriye, şey çevirmene bölüyoruz. Ve Edit etmek için, detaylı bir Edit etmek için daha çok vakit ayırıyoruz.

İşte o Edit kısmında mesela genellikle belirli bir kişi mi var yoksa o kişi ... (son söylediği anlaşılmıyor aynı anda Patron X Bey devreye giriyor)

O kişi ikinci bir çevirmen de olabiliyor. Bizim proje yöneticimiz de oluyor. En sonda üçüncü adımda son okumamız var. O ya ben oluyorum ya da üçüncü bir çevirmen oluyor veya Çevirmen X oluyor, içerdeki çevirmen. Öyle üç adımla tutturmaya çalışıyoruz mümkün olduğunca.

Evet, peki başka? günde kaç kahve içer acaba diye merak ettim. Bir kere bilmiyorum ama çevirmenler genellikle çok kahve içiyor mu ve soğuk kahve içiyor mu, merak ettim (gülür)

Çevirmen X! Çevirmen X çok kahve içiyor. Ve bizi de kahveci yaptı gördüğünüz için. Ben yani hiç kahve içmezdim. Bir de latte yapıyor Çevirmen X. Latte makinesi var, (Moderatör gülür) süt köpürtüyor, yapıyor, üstüne şekilli şeyler yapıyor. ıı ben çevirmen pozisyonunda değilim ama çok içiyordur diye düşünüyorum, yani iki üç bardağı tutturuyordur. Çevirmen X bir litreye yakın içiyor sanırım.

Ya! Benim de ben mesela çok çok içiyor değilim ama genellikle kahve yapıp soğutup öyle içiyorum. Beni öyle daha çok ayıltıyor, çok iğrenç bir şey belki ama

Yani soğuk kahve olmuş oluyor.

Evet, bir de şeyi soracaktım size, bu Facebook ve işte Google çeviri Yapay Zekâ çalışmaları ya da işte normal o... bilgisayar çevirileri konusunda yaptıkları çalışmaları geliştirirken hep böyle şey yaptılar. Google çeviri ilk çıktığında Google Translators' Tool'du. (Patron X Bey evet diyerek konuşmayı dinlediğini belirtir). Çevirmenler için yaptık biz onu diye ortaya attı e ama şu an çevirmenlerden çoğu kullanmıyor zaten ama çok da fazla belki söz dizimi benzer dillerde kullanan insanlar var...

Var, var evet.

Söz dizimi farklılarda hala bir şey yapamadılar.

Evet

Ama mesela Facebook'da da yine aynı yöntemi kullanayım dedi, bütün kullanıcılarına, sosyal medya kullanıcılarına işte çevirimize yardımcı olmak ister misiniz falan gibi şeyler göndererek bir şekilde çevirisini ve Yapay Zekâ çeviri programını geliştirmeye çalıştı. (Patron X Bey hı hı diyerek konuşmayı dinlediğini gösterir). Sonra işin içinden çıkamadı ve Yapay Zekâyı kapatmak zorunda kaldı. Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda? Hiç... Bir...

Ne anlamda ne düşünüyorum?

Mesela ne anlamda. Hani... ıı... Bir şekilde bu işte TM oluşturmada, TM'lerin hep mesela sizde kalıyor olması ya da bir şirkette kalıyor olması çevirmenin sürekli onda bir hakkı olmaması ya da işte Google çeviri ya da vs. ya daha çok bu bilgisayar destekli çevirilerin Freelance olarak kullananlar... ıı... Ücretsiz kısmına daha çok yönelebiliyorlar. Ve yöneldikleri zaman orda yaptıkları çeviri onların TM'ine kalıyor. (Patron X Bey evet diyerek konuşmayı dinlediğini gösterir). Bu şekilde hani bu işin hep böyle devam ediyor olması bir sıkıntı ya... (gülerek) makineler bizi yer mi? kısacası...

Makineler bizi yer mi? (Düşünerek söyler) veya çevirmenlerin işte, hakkı var mı?

Hiç öyle bir kaygı duydunuz mu?

Duyuyorum ama sinemle de biz bunu sıklıkla konuşuyoruz, çevirmen iletişim uzmanıdır. Makineler de devralsa iletişim bir şekilde devam edecek ve iletişimde insani dokunuş her zaman olacak.

Çevirmenlerin bence birazcık gözünün açık olması ve bu yeni düzende kendilerine bir yer bulması gerekecek. Evde oturup yani bundan on beş yıl önce biz sözlükleri, biz demiyim yani, bizden öncekiler sözlükle çeviriyordu. Daha sonra Babylon diye bir Tool çıktı...

Babylon evrimken sonra, ıı... Başka şeyler çıktı.

Evet, başka şeyler çıktı. Turengler çıktı, sesli sözlükler çıktı. Yani bunlara hayır diyen bir çevirmen görmedim ben. Çünkü faydasını gördüler. ıı ve kullanmaya başladılar ve ne kadar rahat olduğunu gördüler. Bence... Korkmak... Korkmanın bence lüzumu yok. Daha çok kendimizi nasıl geliştirebiliriz, yeni teknolojilere nasıl ayak uydurabiliriz. Makineler bizim yerimizi alacak mı almayacak mı yani olabilir. Alacaktır da bunu başka sektörlerde de görüyoruz yani bundan elli yıl önce insanların yaptığı arabaları şimdi makineler yapıyor ama yine başında bir insan olması lazım onu kontrol edecek. Oraya yönelmeye bakmaları lazım.

Evet,

Ben geçen bir belgesel de gördüm, Kanada da büyük ihtimalle şey yapıyorlar, yengeç parçalama makinesi yapmışlar. E daha önce çalışanlara soruyorlar, bunu yengeci bir makine parçalayabilir mi? hayır, çok ince bir iş, iyi bir insanın yapması lazım diyor ama o makineyi üretmişler. Ve insanın yaptığı gibi yapıyor, hizmeti aynısını verebiliyor. Oradan emekli olanları ama fabrika içerisinde başka bir yere almışlar ve yaşlı insanları çalıştırıyorlar gençleri değil. Fabrikanın sahibi diyor ki gençleri biz buraya çağırıyoruz gelsinler teknolojiyi görsünler, kendilerini bu teknoloji de neresine koyabilirler? Onu görsünler öğrensinler istiyoruz diyor. Yani ben de onu birazcık kendi sektörümüzle eşleştirdim. Programlama öğrenmemiz lazım. Arka planda bu sistemler nasıl çalışıyor onu görmemiz lazım. Kollaboratif şeyler var.

(Patron X Bey arka planda "nasıl çalışır... lazım" dedikten sonra) Ya da en basitinden mesela bir TM oluşturma, hazır bir sürü TM oluşturmak için, belki şimdiden çalışanlar var ama... Hani bence

Mutlaka

Bence birçok şirket için de çok şey olurdu. Belli alanlara yönelik mesela.

Biz mesela alignment yapıyoruz, yani Program z'nun içinde alignment Tool var. Önceki metinle, yani kaynak metinle hedef metni birbirine karşılaştırıp, ondan TM oluşturabiliyoruz. Daha önce çalıştığımız ama TM yapmadığımız ve düşünemediğimiz, yani bunun devamı gelir mi diyemediğimiz bir sürü müşteri var. Onlar için TM oluşturuyoruz ve yeni çeviriler geldiği zaman o TM üzerinden çevirileri yapıyoruz. Bunlar önemli bizim için.

Alignment çok, ıı... Zaman alan bir şey mi?

Biraz, çünkü tüm cümleleri tek tek okumanız lazım. Bir tane stajyerimiz var, şu an onu yapıyor, onu da gösterebilirim size. Nasıl yaptığına dair... (ne dediği anlaşılmadı).

Evet,

Bence yani teknoloji den korkmamamız lazım. Çünkü kaçınılmaz bir son. Yani şey gibi...

Ben de tabi ki o kaygıyı yaşamıyorum da benim işte, işe girme... Yani bu olaya grime sebebim, şey, çevirmenler ne düşünüyor gerçekten hani (Patron X Bey dinlediğini gösterir anlamda evet der) ben bazen işte onu yetersiz buluyorum kendim yapıyım diye uğraşıyorum ya da işte belki çoğu kişi öyle düşünmüyordur ama bir de şeyi soracağım son olarak... immm... Çok vaktinizi aldım, kusura bakmayın.

Hiç önemli değil

Şey, bu online kısmını kullanıyor musunuz? Program Xla çalışıyorum demiştiniz ya da Program X'un ne oluyor bilmiyorum da evden ya da başka bir yerden...

Program Xla artık çalışmıyorum. Program z ile çalışıyorum. Onun da online kısmını kullanmıyorum. Ama Freelance olarak çalıştığım da online olan bu Program Fnun XTLF aslında Program Fnun arka şeyi, onu kullanan bir firmayla çalıştım. Ayrıca coach diye kendilerinin ürettikleri bir Tool var. Aynı online ve bizim kendimizin Motaword diye ürettiğimiz bir şey var. Motaword aslında bizim, Özel Çeviri Bürosu Xs'in.

Öyle mi?

Evet, duydunuz mu bilmiyorum Motaword'ü. Özel Çeviri Bürosu Xs'in sahibi evren bey onu geliştirdi. Oradan da yapıyoruz. Onlarla da yakınız. Hatta şu karşı oda onların ofisi. Arada geliyorlar...

Şey, immm... Yani bu mesela çalıştınız mı ya da çalışanlar varsa duydunuz mu mesela.

Hıhum. Çalıştım.

Bir sıkıntı mı online çalışıyor olmak. Yoksa çok güzel bir şey mi?

Online çalışıyor olmak bence güzel bir şey.

Yani bir taraftan çünkü şey baktığınız zaman bir mesai saatiniz yok. Yani gecenin üçünde dördünde bir şey gelebilir size, ya da tam tersi burada bitiremediğiniz işi evde devam edebilirsiniz.

Bakış açısına göre değişecek bir şey ama genel olarak buna ne oluyor ne hissediyorsunuz?

Ben sistem aynı olduğu için yani ha offline bir Cat Tool da çalışmışsınız ha online. Çok benzer artık bu sistemler birbirine ve gün geçtikçe ilerliyor. Ben bir sakıncasını görmüyorum. Ben neden görmüyorum. Çünkü zaten o TMX benim değil, müşterinin diye o bakış açısıyla gördüğüm den yaptığım çeviriye ha offlineda kalmış ha onlineda kalmış benim için sakıncası yok. Ayrıca bilgisayarınızı crash edebilir gerçekten, bozulabilir, programda bir hata olmuş olabilir ama online da orda yani...

Ya işte bu Sinem hocayla konuştuğumuz zaman daha doğrusu onun bir yazısı vardı, onu okuyunca böyle bir aklıma geldi. Yani gerçekten de aslında öyle olabilir mi? hani gecenin üçünde dördünde bir şey geliyor olması ya da bir şekilde bilgisayar destekliyle çevi... çalışıyorsanız bu sefer bir nevi biraz daha az ve hızlı iş yaptığınız için daha çok iş geliyor. Hani bu çevirmeni yoruyor mudur yormuyor mudur diye düşünürken...

Aslında bu iki şey birbirine çok benziyor. Yani online veya offline. Şimdi siz online iş almak istiyorum diyorsanız gece siz uyurken gelen işleri de almak istiyorum diyorsanız bunu siz offline çalışarak da aynı kafa yapısına girebilirsiniz. Çin'de çalışan bir offline çalışan bir firmayla anlaşabilirsiniz ve bunlar siz uyurken size iş gönderebilir ve sizden yanıt bekleyebilir. Bir fark yok yani hayatınızı nasıl konumlandırduğınıza bağlı. Kendinizi bir çeviri kölesi olarak düşünüyorsanız offline veya online fark etmiyor.

Şey, bir taraftan da çevirmenler genel olarak Freelance çevirmenliğin çıkış noktası da belki öyle hani biraz daha rahat ortamda çalışmayı seven insanlar. Genel olarak çok sıkıntı olacağını ben de zannetmiyorum da.

Hayır, ben bir sıkıntı görmüyorum orda.

Yani. (Katılır anlamda)

Sadece mesela Motaword gibi sistemlerde birazcık o sistem kurtlar sofrası oluyor yani Kollaboratif online translation olduğu için bir dosyada birden fazla kişi çalıştığı için gelen bir iş, diyelim ki 300 kişilik bir iş geliyor. Siz onu görüp girene kadar birisi hali hazırda girmiş ve onun çevirilerini çalışıyor olabilir. Ve üç yüz kelimenin yüz kelimesi yapılmış olabilir yani. Öyle bir sıkıntı var online Kollaboratif Tool'larda. Ama işte Program F gibi sistemlerde o iş zaten size veriliyor. Size assign ediliyor. Onu siz istediğiniz zaman yapabilirsiniz.

O da çok büyük kolaylık.

O kolaylık.

Peki çok teşekkür ederim.

Öyle Tool'ların bir de şey sıkıntısı var. Browser sıkıntısı var.

Ne açıdan?

PROGRAM B mesela şöyle çalışmıyor diye biliyorum ben...(düşünür) Internet Explorer' la.

Ha evet, anladım.

Crome gerektiriyor olabilir. Bazı şeyler Mozilla firefox gerektiriyor. Ve online diyorlar ama mesela mobil de kullanamıyorsunuz. İpad'inizde kullanamıyorsunuz mesela. Öyle sıkıntılar var. Yani online da ama hala bir şey...

Araç sıkıntısı var.

Sıkıntılı yani browser sıkıntısı var. Siz araştırma yaptık dediniz mesela. Sales'çılar için. Şeyler de şirket yöneticileri de çoğu çeviri mezunu değil veya çeviriden hiçbir şey anlamayan kişiler.

Çoğunluğu Türkiye'de böyle.

Ya da mesela şey, zaten çeviri işi yaptıkları ve bir şekilde dil bildikleri için zaten alandan hissediyorlar kendilerini hani öyle bir sıkıntı yaşamadıkları için.

Keşke öyle olsa yani, ... Almış şirketi veya kurmuş. Proje yöneticisi koymuş teyzesinin kızını yani üst yönetim çeviriyle alakasız, çok duydum bunun örneğini. Ve böyle örnekler çok yani İstanbul'da çoksa taşıyıcı bir de siz düşünün.

Ya evet ben ya Muğla'da, Muğlalıyım ben, bu işi bildiğim birkaç İngilizce öğretmeni hallediyor onun dışında bir çeviri bürosu ben hiç görmedim. Yani noter yeminli çevirmenler var ama yani bildiğiniz e işte öğretmenler ya da dil bilen insanlar bu işi yapıyor, orda da...

E zaten noter kanunu da ne kadar saçma olduğu ortada. İlkokul mezunu olup ben dil biliyorum diyerek bir tane Japonca sertifika gösterdiğinizde size çevirmen olarak Kabul ediyorlar.

Evet evet, gerçekten öyle, yani o yeminli tercüme olma olayı beni de çok şaşırtmıştı. Bu kolay mı nasıl diye.

Çok çok kolay evet, noter tanıdığınız varsa çok kolay.

EK 4f. Çevirmen X- Patron X odak gurup görüşme (sadece PATRON X ve Moderatör ifadeleri)

Ordaki maviler daha önce çevirisi yapılmış şeyler

Evet, evet (tam anlaşılamaz ve Patron X bey devam eder)

Ve onların veri tabanına girmiş ve kabul edilmiş, müşteri tarafından onaylanmış çeviriler O yüzden bunları yapısal bir bozukluk veya typo yoksa değiştiremiyoruz.

Evet.

Az önce bahsettiğiniz gibi yani çok uygun olmasa bile yani öyle gittiği için öyle istiyö

Evet.

Çok pardon, bi giricem. Az önceki word'ü açabilir misin? Mesela şu "customer benefits diyo di mi, "customer" aslında müşteridir. (Moderatör hı hı diyerek onaylar) ama bu müşterimiz spesifik olarak "tüketici" dememizi istiyor, "consumer dememizi istiyor buna. "Consumer" a da "tüketici" dememizi istiyö, "customer a da "tüketici" dememizi istiyö. Mesela bu böyle bi örnek. Bunun dışına çıkamıyoruz. (Moderatör evet diye anladığını belli eder).

Mesela 2008. Çevrilcek kelimede no match yani hiç çevrilmemiş 1035 kelime var...

Eşleşme yok, yani birebir senin çevirmen gereken 1035 karakter, kelime var.

Yüzde yüz olarak.

Ve bu da senin işe başlarken ne kadar emek sarf ediceğini şey yapıyo..

Müşteriyle konuşurken de ona göre konuşuyorsunuz?

Tabi

(İşinize yarıyo dedikten hemen sonra girer ve) yetmiş beş, seksen beş arası genellikle uyuyo mu mesela şey yapıyorsunuz.

him.

Acaba burdan görebilir miyiz yüzde yetmiş beş, seksen beşini?

Hi, sorting den,

Şu yukarlarda yazmıyor mu? Demek ki yüzde yüzlere mi çıktı. Hi 98..

Kaç? Nerde görüyorsunuz yüzde.

Mesela bu da olur.

Hi

Yani daha önce "müşteriye avantaj" yerine "what are the benefits of the customer" "what are the customer benefitsginger family... yani bunu aslında neredeyse yeniden yazıcakmış gibisiniz Yani her zaman format olarak size istediğinizi vermeyebiliyor.

(Aynı anda) vermeyebiliyor ama şey

Peki şey oluyo mu, yani mesela yüzde olarak sana bi veri sunduğu gibi senin karşıdaki kişiye de bi veri sunuyo bunlar.

Hani sen aslında şu kadarlık bi iş yaptın deyip böyle senin isinin karşılığını azaltıyormuş gibi geliyor mu yoksa zaten evet o kadarlık bi iş yaptım...

Yani, görüldüğünden daha fazlası da var zaten diyosun.

İlave edi...

Fuzzy match diyolar ya

Hıhı, evet fuzzy match şu şeyden sonrası oluyo demi, yetmiş beşten sonrası

Galiba, yani onun

(Çevirmen X fuzzy aslında der demez) daha doğrusu benim okuduğum yerlerde öyleydi.

Müşteri de bazen bize analizini gönderiyö. Analizde burda işte bu kadar kelime var, biz onu kendi t...

Bu arada nasıl yapıyolar?

Onlarda var, tabi. Onlar, bizim bu müşterimiz mesela program x kullanıyor. (Moderatör dinlediğini belirtir gibi hı der) online da tabi.

Müşterinin bu kadar bilinçli olması da güzel bişey aslında (gülür)

Bu müşterimiz bize İngiltere'den iletişime geçiyor ve X firma (ismi verilmek istemeyen firma) değil bizim doğrudan müşterimiz, bir... ve inanılmazlar, yani bizim Türk olarak Türkçede kaçırdığımız şeyleri bu bize gön... gösteriyorlar ve biz korkuyoruz bu müşteriden (gülür), diyoruz ki (anlaşılamadı) bak buluyorlar diyorum onu yine iyi okumamız lazım. En şeyi bu, en üst seviye müşterimiz bu. Mesela lojistik firması var. Orda bi tane translation manager var. Kendi içersinde Program z kullanıyor. Konu lojistik firması yani kendi softwarelerini üretiyorlar. İçeriye bi tane translation manager almış, Program z'su var her şeyi biliyo, şeyle birlikte çalışıyo, o software'i geliştiren kişilerle, her türlü soruya anında bizden alıp, oraya yönlendirebiliyor, ordan bize bilgi verebiliyor, analizini gönderiyö, tm'ini gönderiyö, değişik formatta müşterilerimiz var yani.

Yani (onaylama anlamında)

Kopyala yapıştır veya vaz verine tamamını seçip tm'den gelen ne varsa getir dediğinizde o da çalışma şeklinize göre..

Evet, evet

Kimisi tamamen boş bir satırda başlamak ister, kendi yazmak ister. Ben dolu satırı manipüle etmeyi severim. O da fayda sağlayabilir. Veya diyo ki işte iki bin kelimelik dokümanda bin beş yüz kelimesi tm'den gelecek diyo. O zaman alıyorum ben. Yüzde yüz bir exact match alıyorum with context, onların hepsini alıyo, sadece mesela benim çevirmem gereken taraflar boş kaşıyo, o da biraz böyle motivasyon sağlayabiliyo çevirmene.

Ben de onu soracaktım. Programda en çok nerelere bakıyorsun?

Süreçte ve sonrasında ya da böyle ayrı ayrı söylice olursan hani yaparken su kısmını daha çok kullanıyorum ekranda, öyle bir şey söyleyebilir misin bana?

Ve not yazmamız gerekiyor müşteriye.

Genellikle büyük ihtimalle burayı kullanıyosun yani (Program z ekranındaki alt kısmı gösterir).

(Anlaşılamaz çünkü aynı anda Moderatör konuşur)

Ben evet şey olarak hani şekilsel olarak, ben hani çeviriyi yaparken, çeviri esnasında daha çok şu kısma odaklanıyorum ya da şuraya odaklanıyorum ya da eşleşmeye odaklanıyorum gibi...

Farkı kırmızıya boyuyo.

Evet,

hıhı, çok teşekkür ediyorum.

Teşekkür diyorum.

Teşekkür ederim.

Kolay gelsin, aa bu arada günde kaç tane kahve içiyosun? (Gülerler)

Rekor Çevirmen Xde.

Soğuk mu içiyosun sıcak mı? Ben hala soğuk içme taraftarıyım.

Evet, seviyorsun. Onu duyduk.

... (son söylediği anlaşılamaz)

EK 4g. Yönetici PATRON Z

Neyse şu an bastığıma göre... 25.05.2018 tarihinde sizinle çeviri bürosunda kullanmakta olduğunuz Bilgisayar Destekli Çevirilerle ilgili görüşmeye geldim. İ size birtakım sorularım var. Nasıl tanıştınız bilgisayar destekli çeviriyle, ne zamandır kullanıyorsunuz?

99 yılında şirketi kurduktan sonra bilgisayar destekli çeviriyle tahminim benim 2002lerde filan, 2001-2002lerde tanıştık. Ben çok, teknolojiye çok meraklı olduğum için çok araştırıp çok uğraşıyordum. Çok kimsenin de haberi yoktu gerçi, gerçekten o dönem kimsenin haberi yoktu.

2001-2002’de?

2002lerde hiç kimse bilmiyordu ama o zaman Program X vardı. Program X 95 diye bir yazılımı vardı. İşte onu indirmiştim. Freelance versiyonunu. Doğrusu kurcalaya kurcalaya nasıl birşey olduğunu anlamıştım. Ondan sonra onu şirketime entegre etmişim. O zamanlar çevirmenlere de öğretmişim. Bakın böyle birşey var, enteresan falan diye. Yabancı sitelerde de hep okuyarak...

O şekilde... (söyleyeceklerinin bittiğini fark ederek konuya girer.) Peki hani çalışma durumunuzu da özetleyecek olursak bu ses kaydı için burada çevirmen değil yönetici iş sahibisiniz.

Ya çevirmen değil ama çevirinin hemen hemen tüm aşamalarını yapan ... ıı... yöneticiyim evet. Ama bazen hani bazı birtakım arkadaşlar geldiği zaman hani Cihan Bey one man Show yapıyorsunuz diyorlar. (Gülerler) gördüğünüz gibi burada da çeviri yaptım yani.

Evet, evet, görüyorum ben de bir taraftan çeviri işinde, redak...te (kelimenin söylenişine emin olamadığından duraksar) işinde (Patron Z: redaksiyon) hepsinde varsınız.

Editörlük yapıyorum.

Bir de çeviriye hazırlık kısmı var.

Çeviriye hazırlık kısmı ... çeviriden sonra post editing dediğimiz şey, öncesinde ve sonrasında tüm o işlemlerin tamamını yapıyorum.

Kaç yaşındasınız kaç yıldır redaktörlük, editörlük yapıyorsunuz diyeceğim ama, yani kaç yıldır oluyor? 200..

Yani işte 41 yaşındayım. Yani ne zaman şirketi kurmuştuk. 99 yılında. 99 yılından bugüne kadar ne sürdü yani 20 yıla yaklaştı diyebilirim yani.

Gelirinizin büyük çoğunluğunu bu Bilgisayar Destekli Çeviri programı aracılığıyla mı elde ediyorsunuz?

Şimdi bizim şirkette Bilgisayar Destekli Çeviri dışında çeviri yapılmıyor.

Yani yaptığınız bütün işlemleri oradan yapıyorsunuz.

Biz, bir yani normal basılı olan işi bile scannerdan tarayıp Word’e aktarmak üzere bir sistemimiz var bizim. Yani gelen PDF dosyası, eğer seçilebilir TXT, seçilebilir bir metin değilse bile, biz onu Word’e aktaran o siyah programlar var ya, biliyorsun değil mi onu, (Moderatör evet evet der) o programlarla Word’e aktarıp, yine editör tarafından çeviriye hazırlanmış bir şekilde düzenleyip, onu ondan sonra programa aktarıp program vasıtasıyla yapıyoruz. Yani bütün işleri hemen hemen aktarıyoruz.

Yani oldukça işinizi kolaylaştırıyor ki artık tamamen, her aşamada...

(Araya girerek) sadece şöyle bir şey söyleyebilirim. Hani tam bilgi verebilmek açısından bazı müşterilerimiz var bizim, hatta Konya’da Meram’da birkaç tane böyle fabrika üretici,

A evet o tarafta çok var.

Böyle gofretçiler falan var, orda da bir gofret makinaları yapan, makinacılar bilmem neciler filan var, mesela oradaki bir müşterimiz var örneğin, o müşteri bizim yıllardır çalışırız. Bütün yazışmalarını biz yaparız. Onu Program X’a falan aktarmayız yani, günlük, şöyle şöyle yazışmalar (Moderatör: ha tamam anladım). Ufak ufak birer paragraflık bilmem ne, birşey sorar birisi, o ona cevap verir, biz onu çeviririz mesela.

Anladım. Yine eğitim geçmişiniz, bölümünüzü sorsam? Bana genel olarak ...

Yani ben Yıldız Teknik Üniversitesi’nden mezunum, Yıldız teknik üniversitesinde fizik lisans okudum. 95 girişliyim. Ondan sonra bazı sebeplerden (güler) okulu uzatmış olduk. İşletme okudum daha sonra açık öğretim fakültesi Anadolu üniversitesi. Orayı bitirdim. Bir de ayrıca yurt dışında Filipinler’de bir yüksek lisans yaptım ben. İşletme yüksek lisansı.

Gayet (gülerek) donanımlı bir insan olarak her anlamda...

Çeviriyle ilgili olmasa bile en azından ...

Yo, yani sonuç olarak gördüğüm kadarıyla ... kaç dilde hakimsiniz bilmiyorum ama, Arapça var galiba?

Yani şöyle, Arapçayı okuyabilirim ama buradaki BDÇ yani Bilgisayar Destekli Çeviriyi kullanmayı, iyi kullanan kişinin Arapçayı çok iyi bilmesi gibi bir gerek olmuyor zaten, aslında.

Arapçayla ilgili ...

Atıyorum ben burada size Farsça bir şey de açabilirdim yani (görüşme öncesinde hızlıca biraz yaptıklarını anlatırken Arapça bir metin göstermiştir) başka birşey de var. Onlarca, bu örneğin bir ürünün, bu çikolatanın kullanım şeyi, ne bu, şey, içindekiler kısmı. Bunun Arapça olan kısmı bu. Bunun Fransızcası da var, İtalyancası da var. Bir sürü dilde var. Her dilde veriyor. Adamlar nereye ürün satarlarsa oraya, o dile ihtiyaçları oluyor.

Peki, neden bu mesleği tercih ettiniz? Neden çeviri kısmını, ya da nasıl girdiniz bu işe?

ıı... ben aslında ilk başta 99 yılında burayı açmazdan önce 90... üniversite 2. Sınıftan itibaren bilgisayar yazılım firmasında çalıştım. Asıl işim, merakım da oydu zaten. Ben aslında bilgisayarıcıydım yani. Bilgisayardan da çok anlardım yani, çok çok yani çünkü çocukluğumdan beri bilgisayarım vardı yani. Hatta ilk çıkan 2. PC’yi babam sağ olsun (gülerler) 80-88 de bile PC’m vardı

yani. O, o işte ilerlemek isterdim hep, fakat hayat kısmet, çevirmen arkadaşlarım vardı, bu işi yapalım böyle bir iş var filan çok iyi olabilir dediler, bir yerden başladık yani ben de anlayamadım.

Ama bu kadar uzun zaman olduğuna göre keyif alıyorsunuz bu işi yapmaktan.

Yani hayatım artık bu işten kazanıyorum, o yüzden memnun musun? Memnunum. Yani işlerimizi iyi bir şekilde yapmaya çalışıyoruz... halimize şükür yani... daha iyi işler de yapabiliyordum belki.

(gülür)ama şu an için gayet memnunum.

Peki, Bilgisayar Destekli Çeviri programı kullandığınızı söylemiştiniz zaten... (araştırmacı yazılı görüşme sorularında sorduğu soruları takip etmeye çalışmaktadır.) işinizi kolaylaştırıyor mu/ zorlaştırıyor mu?

Yani işimizi... (düşünür) kolaylaştırıyor, ama işimizi kolaylaştırırken, çeviriyle ilgili kısmı kolaylaştırırken, size az önce bahsettiğim, çeviri yani Program X yani programa hazırlık kısmı aslında zorlaştırıyor. (Moderatör: anladığımı belirtir şekilde evet der) ama onu dediğim gibi yapmak zorundayız. Çünkü o hafızanın veri olarak bizim datalarımızda olması çok önemli. O kayıtların bizde olması çok önemli. Biz bazen bu işe katlanıyor, yani o çeviri öncesi hazırlığı yani tra... Bilgisayar Destekli Çeviri programına hazırlık kısmını belki bugün, belki yarın belki 5 sene sonrası bir faydası olması için yapıyoruz.

Yani sizde kalan o veri kısmına da özen gösterdiğiniz için de uzuyor olabilir belki de. Ya da öyle mi bilmiyorum?

Tabi, o bizim hafızamız o artık, bizde bir hafıza var ve bizde şu an belki 5 GB'lık bir hafızamız var örneğin. Şu an fazladır da hatta, yani o 5 GB'lık hafıza sizin aslında gücünüz oluyor yani biraz, şu an Bilgisayar Destekli Çeviri programı kullanan çeviri işletmeleri aslında biraz da onla karşılaştırılabilir yani, ne kadarlık bir hafızası olduğu, kaç bin segmentlik bir hafızası olduğuyla karşılaştırırlar, bunu da gördüm zaten.

Portföy gibi bir şey oluyor bir süre sonra

Portföy gibi yani mesela Smartcat'de de aynı. Derler yani, kaç bin segmentlik bir data yükleyebileceksiniz falan. Mesela Globalize diye bir tane Neural translation machine firması var, onlarla konuşurlarken onlar söylemişlerdi, örneğin hani daha çok ne işler yapıyorsunuz? İşte mesela şunu yapıyoruz, bizim mesela müşterimiz var Türk hava Yolları. Türk hava Yollarının işte hava, havacılık terminolojisiyle ilgili kaç bin segmentlik çeviri hafızasına sahipsiniz diye soruyor adam. Ben saymadığım için tam bir cevap veremedim ama şu kadar yıldır yapıyoruz dedim yani (gülür).

ımmm... şey ücretli ücretsiz versiyonlar arasında bir seçim ... yapıyor musunuz? Ya da hangisini tercih ediyorsunuz? Ya da yapmanız gerekse hangisini tercih edersiniz?

Şimdi Program X zaten ücretli bir program, ama smartcat dediğimiz program o, ücretsiz, onun ücretlen... ücret alma sistemi o firmanın farklı, onlarda da şu var. Şöyle çevirimizi yapan çevirmenlere ödediğimiz paralar üzerinden %10 komisyon alıyorlar. (Moderatör: hum) yani bizim yurt dışına gidip bazı çevirmenlerimiz smartcat üzerinden bize çeviri yapıyorlar. Biz o çevirmenlere yine smartcat üzerinden ödeme yapıyoruz. O ödemeyi yaparken %10 üzerine bir ücret ekliyorlar, onlar onunla birlikte ödüyoruz öbür tarafa. Yani onların geliri o.

Yani şöyle online bir çeviri bürosu gibi mi çalışmış oluyor yani?

Yani, o bir platform aslında.

Ya da freelancerları sizinle buluşturuyor...

Freelancer bile var orda. Şöyle, orda çevirmen evinde duruyor örneğin. O sisteme kaydını yapıyor. O sisteme giriyor. Bizim de o anda işimiz var, biz o işi sisteme yüklüyoruz. Genel olarak biz kendi çevirmenlerimizle çalışıyoruz ama freelancelerle de çalışıyoruz oradan...

İş yoğunluğu...

Bazı projelerde... evet. Bu ortamda talepte bulunduk mesela. Onlar da bize o konuda destek oluyorlar. Yani çevirmenle çeviri, çeviri, çeviriyle onu çevirecek olan kişiyi bir araya getiren ve aynı zamanda da BDÇ aracı olan bir platform o.

Evet. Sizce nasıl, mesleğe nasıl bir katkıda bulunmuştur? Bu Bilgisayar Destekli Çeviri... hani çok öncesiyle kıyaslısak...

İyi oldu onu sorduğunuz. Şundan dolayı. Burada az önce sorduğunuzda işinizi kolaylaştırdı mı derken onu ekleyecektim. Unuttum. İşimiz evet kolaylaştırdı. Bir kısmını şu açıdan zorlaştırdı demiştim. Ön hazırlık kısmı. Bir de çok önemli bir katkısı var. Tutarlılık. Ya bu en önemli konulardan birisi. Tutarlı oluyor yaptığınız iş. Yani bir metne bir cümlemin aynı sektörde yaptığınız bir çeviri için örneğin bir cümlemin 5 farklı çevirisi olmaması gerekiyor. Veya bir kelimeyi farklı farklı anlamlarda kullanmamamız gerekiyor.

Özellikle teknik terimler için sanırım

Teknik terimler, evet herhangi bir konu, evet teknik terimler de çok önemli tabiki ama başka şeylerde de önemli yani. Bir kitapta da örneğin önemli.

Hatta birazdan ona da değineceğim. Hani kitap çevirisi edebi çeviri falan yapılır mı yapılıyor mu? Bekir beyle öyle konuşmuştuk da. Hani o kendisi de kullandığını söylemişti. Bir kitap çevirisi edebi metin çevirisine de baktığınızda belki hani bazen tutarlılık ...

Evet, tabiki.

Çok önemli olabiliyor.

Kesinlikle çok önemli olabiliyor. Yani çok önemli, orda bir ifadenin... yani tabiki şöyle bir şey diyebilirsiniz, bazen bir yüz ifadesi bir yerde bir anlama gelir ama başka bir yerde başka bir anlama gelebilir hani bunu hocalarımız bilirler ama...

Yani evet öyle durumlar da söz konusu olabilir...

O da söz konusu olabilir. Ama Bilgisayar Destekli Çeviri yapıldıktan bir çeviri bittikten sonra bunun sonraki editörlük aşamasında ve proof reading aşamasında düzeltme aşamasında onun aslında o olmadığı en azından düzeltmen tarafında düzeltilebilir.

Ona da geleceğiniz birazdan hatta birazdan onunla ilgili de soru soracağım, iyi oldu değindiğiniz, unutmadan hemen, bu görüşme formuna uygun gidiyorum öyle gideyim. Te... (gülür ve bana kızmayın inşallah der) teknolojinin mesleğinizi elinizden alabileceği gibi bir korkunuz var mı? Varsa ya da yoksa neden?

Yok, hayır. Neden yok? Yani şöyle, az önce size off the record olarak söylediğim yani orda şey yani bu teknoloji şu anda çok kolaylaştırdı. Ha bir gün bu neoral translation machine bu sistemlerin artık bir insana bir ihtiyaç duymadan bu çeviri işlemini yapabileceğine inanıyor musunuz? İnaniyorum. Yani bu olacak. Ama 10 yıl sonra olur, 15 yıl sonra olur, bu kadar hızlı giderken belki 5 sene sonra olur, bilmiyorum ama olacak. Ha bu işi elimizden alacak başka iş yaparız ya da neural translation machine onunla ilgili bir iş yaparız. (Güler)

Anladım yani alanın gideceğiyle ilgili birşey düşünmüyorum ama öyle bir korkum yok diyorsunuz.

Ha yani onu başka ha yani onu bu sektör de muhtemelen ölmeyecektir bir başka bir yöne evirilecektir. Yani şu anda da var sonuç olarak, dediğim gibi o bilgisayar destekli daha doğrusu bu neural translation dediğimiz şey onun Türkçesi ne ya,

Ya şey, sinir ağları...

Neyse evet yani Yapay Zekâ çevirisi diyelim mesela o iş şu anda da var. Şu anda da bir editöre ihtiyaç duyuluyor mutlaka. Editör mutlaka görmesi gerekiyor. Yani bir insanın yaptığı gibi olmuyor şu anda. E bu işi elimizden alır mı? Yani bu iş çeviri işini artık bir bilgisayar yapar mı tamamen, bence yapar, bir gün yapacak yani.

O noktada çevirmen hangi kısma kayar sizce?

Çevirmen, onun belki şey kısmına kayabilir dediğim gibi editörlük kısmına kayabilir. Kontrol edebilir, ya bir insanın elinin değmesi çok önemli olacaktır bir gün. Bir şeyin çünkü bilgisayar tarafından yapıldığı çok matematik oluyor. İşin içine insan girdiği zaman insanın elinin değdiği belli olur mutlaka.

Evet yani belki de duruma yere göre pek çok şeyin farklı anlam kazanması bilgisayar tarafından çok her zaman fark edilebilecek bir şey olamayabiliyor.

Fark edemez, fark edemez zaten. Onu bilgisayar anlayamayacaktır. (Moderatörün sözlerini tekrar etmektedir ve ona katılır)

Peki, Bilgisayar Destekli Çeviri ile ilgili bir eğitim aldınız mı? Az önce konuşmuştuk biraz ama, kendim kurcaladım demiştiniz.

Yani çok eskiden beri, yani çok ta 95 versiyonundan beri çalıştığım için, genel olarak eğitim veriyorum ama birisinden eğitim aldın mı derken, şöyle mesela eğitimi şöyle alıyorum.

Şöyle eğitim almadan kullanılamayacak kadar karmaşık bir program mı yoksa hani basit hemen...

Şöyle, bilgisayarı, programı şöyle anlatayım, onu da şu şekilde anlatmam lazım, programı aslında bir iki ay içerisinde üç ay içerisinde nasıl bir şey olduğunu, daha doğrusu programın normal olarak bir belgeyi açıp çevirisini yapmak 2 saatlik iş, yani onu iki saatte öğrenebilir biraz böyle bilgisayar bilgisi olan bir kişi. Fakat programın bazı ayrıntıları var, bazı noktaları var. O noktalarda geliştirme işi belki yıllar alabilir. Ha ne olur? Örneğin bazı şeyler var, ben arkadaşlara da bazen birşey öğretirken öyle söylüyorum. Yani bak bu çok kolay bir iştir bunu hemen bir iki günde öğrenebilmen lazım. Ha bazı şeyler var bu zordur. Bak ben bunu on beş sene sonra öğrendim. Hatta onlar da bana sorar. Cihan bey şimdi bu öğrettiğiniz bana 15 yıllık kısımdan mı 2 saatlik kısımdan mı? (Gülerler) yani öyle bir durum var. Bazı şeyler gerçekten çok uzun zaman AA bu da böyleymiş ya deyip kafama vurduğum çok oldu yani, hani nasıl olur dediğim şeyler çok oldu. O kısımları birinden öğrenmek iyi olur o çünkü gerçekten zaman alan şeyler. Bazı şeylerin kolayı var, bazı şeylerin kısa yolları var. Yani bu programlar gerçekten çok yoğun bilgi birikimi ile yazılmış programlar. Yani adamlar aslında çoğu şeyi düşünmüşler. O kısmı birinden öğrenmeniz çok iyi olur. O çok ince bir nüans var orda o nüansı birinden öğrenmeniz iyi olur.

Anladım. Yine de bir eğitim verebilecek kadar bir kısma gelmişsiniz bir şekilde...

Ben tabi, bu arada mesela çok enteresan şeyler oluyor. Bir tane bir arkadaşla mesela bir eğitim verdik Freelance arkadaşla bizim ofiste. Tabi bu eğitimler benim normal ücretsiz olarak verdiğim kendi çevirmenimiz olduğu için. Herhangi bir şeyim yok. Hani o kaydolduğu için söyleyeyim de R. abi duyar sonra (gülür)

Yok, yok.

Ben o eğitimleri şey olarak veriyorum. Yani çevirmenimize veriyorum kendi çevirmenlerimize. Ya eğittik eğittik. Mesela kız gitti, ondan sonra birkaç hafta sonra aradı ya dedi cihan bey biliyor musunuz bu dedi şu kısım vardı ya, ee, hani o şurada olmuyor bunu baştan yapmanız lazım demiştiniz ya, ee, bu oluyormuş. Nasıl ya? İşte bu programın şurasında şöyle birşey buldum ben dedi kurcalarken. Yani birbirimizi de böyle şey yapıyoruz sonuçta, geliştiriyoruz yani. Eğitimin sonu yok. **Evet, u, Bilgisayar Destekli Çeviri ile kimler çeviri yapabilir diye sormuştum ama? (Konuşmacının cevaplamaya istekli olup olmayışına bakmaya çalışır). Hangi kritere sahip olması gerekir daha doğrusu.**

Yani, bir çevirmenin mi?

Çevirmenin. Ya da redaktörün ya da editörün.

Herkes yapabilir.

Herkes yapabilir. (Patron Z yi tekrar eder). Yani az çok bilgisayara vakıf olan, u dil bilgisi olan...

Biraz yazılım, dil bilgisi olup çevirmenlik yapan herkes aslında yapabilir. Ama bilgisayara çok vakıf olması derken hani biraz bilgisayar konusunda neyin ne olduğunu bilmesi gerekiyor tabi ama çok da ileri bir bilgisayar bilgisine falan gerek yok yani program birçok şeyi sizin adınıza hallediyor yani.

Kendinize ait çeviri belleği / bellekleri var mı?

Var tabi, var. Sunucumuz var bizim. Bizim zaten bu profesyonel sürüm. Bizim sunucumuz var. Bizim sunucumuza çevirmenler de bağlanabilir. Biz onu pek kullanmıyoruz ama yani şu anda içerdeki tüm çevirmen arkadaşlarımızla bizim sunucudaki tek bir bellekten bir işte mesela bir örneğin bir müşteriye ait bir sektördeki bir işte bütün çevirmenler o belleğe bağlanarak bir işi yaparlar.

Anladım.

Çünkü aynı terimler aynı kelimeler kullanılsın aynı jargon olsun.

Evet, peki siz de redaksiyon kısmına da girdiğiniz zamanlarda düzeltme kontrol işlemleri sırasında ilk dikkat ettiğiniz şey ne oluyor? Size bir çevrilmiş metin geldiğinde,

Ha, çevrilmiş metin geldiğinde onunda düzeltme kısmının iki aşaması var yine bizim yine şirketimizde. Bir redaksiyon, yani o anadildeki o şeyi çevirmenin veya bir editörün o metni okuması hedeflenen şeye anlatıma uygun olup olmadığını denetliyor. Ha ama bir de onun dışında DTP editörünün şekil şemal metnin bozuklukları yazım noktalama işaretlerine göre düzenlenmesi kısmı var. Yani orda mesela ben eğer metnin çevirisini yani dili okuyorsam ona göre kontrol yapıyorum. Gördüklerimde de öbür türlü şeyleri de düzeltiyorum ama bir de normal DTP yapacak olan editörün düzeltmesi var onu da yapıyorum.

Yani kaynak metinle karşılaştırarak yaptığınızın redaksiyon kısmı...

O editörlük, editörlük.

Editörlük (düzeltme yapar gibidir) kısmı. Peki editörlük olarak hani çalıştığınız zamanlarda

Ha tabi

Çevirmenin yaptığı kısımlarda... neye dikkat ediyorsunuz yani?

Şu oluyor. Şuna dikkat ediyorum daha çok. Eskiden genelde Program X falan fazla kullanılmazken atlama çok olurdu. Metinde çevirmen kelimeleri atlardı. Cümleyi atlardı. Paragraf atlayanlar çok gördüm, sayfa atlayanlar ... (gülürler) çok gördüm. O konuda maddi hata dediğimiz eksiklikler, rakamların doğru oturtulup oturtulmaması veya Türkçe bir metin İngilizceye çevriliyor, Türkçeyi anlamış mı, Türkçede yazan şeyi anlamış mı, anlamamış mı? O çok önemli. Çeviriyi okurken buna dikkat ediyordum. Türkçesini bir okuyorum. Sonra çeviriyi bir okuyorum, anlamamış. O öyle değil. O zaman onu düzeltiyorsun. Ama bazen terminolojimize uygun kelimeler kullanılmamış oluyor örneğin. O müşterinin kullandığı bir terminoloji var, bir jargonu var...

Onlar da bu arada kendileri gönderiyorlar mı çeviri belleği, hani buna göre çevirmenizi istiyoruz gibi bir şey?

Evet tabi, yani bu işi çok profesyonel kullanan çok ciddi müşterilerimiz var bizim, şirketler var.

Onlarda aynen bize terminoloji koyup gönderiyorlar. Terminoloji bellekleri var. Terminoloji belleğini gönderiyor. Onu biz sistemimize ekliyoruz. Ondan sonra ona göre yapıyoruz. Bazı kelimelere biz bunu diyoruz mesela diyor, biz onu kullanıyoruz.

Anladım, peki bu esnada, bununla ilgili bir şeyde çevirmen orda terim bankasından çeviri belleğinden gelen bir şeyi çok hoş bulmadı değiştirdi falan. Onla ilgili bir...

(Hiç düşünmeden) değiştirebilir.

uu, bir yüzde kısmı kayboluyor vs. bir şeyler oluyor galiba sistemde...

(Durumu açıklamaya çalışır) şimdi şöyle oluyor.

Bunlar sizin için dikkat çekici oluyor mu? Burada neden böyle değiştirdin ne oldu?

Şimdi zaten biraz teknik olarak o kısma girersek, yani bir terim veya bir cümle hafızada varsa o zaten direk hani çeviri belleğinden geldiği, orda bir işaretle belli. Cm diye bir kod var ne bileyim ondan sonra %100 yazabilir. O kodlardan herhangi birini gördüğünüz zaman o zaten hafızadan gelmiş demektir. Metnin içinde tekrarı varsa işte cm yazar, falan. Ama eğer çevirmen onu okuyup beğenmediyse onu değiştirdiyse o artık yeni bir çeviri haline gelmiş olur. Yani hafızanın içerisinde farklı bir çeviri daha olmuş olur. Hani bunun kontrolünü editör yaparken görür. Çünkü orda kendi eliyle editör Program X üzerinde kontrol yapıyorsa yani BDÇ programı üzerinde kontrol yapıyorsa bunu görür. Yalnız burada şöyle bir şey var. Bunu atlamayayım. Yazılımlar arasında da çok fark var. Mesela smartcat de böyle bir özellik yok. Smartcatte de herkesin ne yazdığı altına yazı olarak var.

Ha yorum olarak diyorsunuz.

Bazı şeyler farklı farklı yöntemleri var. Smartcatin örneğin BDÇ kısmı o özelliği çok iyi değil. Yani Program X bu konuda 1 numara. Gerçekten 1 numara. Ama işte Program z var mesela onlar buradan aşağı doğru geliyor. Smartcat bunların baya altındadır yani. Yani o şeyi kullanma konusunda, yazılımın özelliği. Çünkü asıl o şirketin bunu geliştirmeye çalışıyorlar. Çok da iyi niyetli olarak geliştiriyorlar ama o özelliği çok ileri seviyede değil, yani Program X gibi değil.

Anladım. Yani o şeyi göstermesi bir yerde denetim açısından iyi oluyor.

Denetim açısından da çok faydalı oluyor, ... (Moderatör söze girer)

Ama değişiklik yapması gerekiyorsa da yapabiliyor yani.

Ya da onları mesela not olarak ekleyebiliyor çevirmen, yani burada böyle bir şey yazıyor ama ben buna şunu demeyi daha uygun görüyorum deyip, içine küçük notçuklar bırakabilir. O d daha sonra editör kontrol edip, uygun bulup onaylayabilir ya da onaylamaz.

Dün akşam konuşmuşlardı. QA raporları, kontrol raporları, verileri hakkında olumlu olumsuz bir görüşünüz var mı?

QA raporlarını ne için sormuşlardı onlar?

Ya şey QA raporlarında bazı Bekir Bey de anlatmıştı. İşte atıyorum işte my car derken onu, ...

Şimdi Türkçe programı yazabilir miyiz diye konuşulmuştu, sanırım o. Quality assurance dediğimiz şey bizim çeviri bittikten sonra hani az önce sordunuz ya, bir kelime farklı bir şey kullansa ne yapıyorsunuz diye, şimdi programda tabi şimdi biz bunu iki sayfalık bir şey için konuşmuyoruz. İki bin sayfalık bir işlem yapabiliyorsun programda aynı zamanda. Şimdi bir çevirmen bazen yani örnek bir şey de aklıma gelmiyor, elmaya elma derken elmaya başka bir şey diye çevirebiliyor. Başka bir kelime kullanabiliyor. Quality assurance program bunu yaptığı zaman BDÇ aracındaki kalite kontrol kısmından bahsediyorum bunu yaptığı zaman size rapor olarak veriyor. Siz daha evvelden bu cümleye şunu demiştiniz atıyorum 300 sayfa sonra aynı cümleye şunu demişsiniz. Bunu düzeltin diyor yani. Hangisi doğru ise düzeltin.

Yani peki bu olumlu bir şey mi olumsuz bir şey mi sizin açınızdan.

Çok olumlu bir şey tutarlılık açısından çok önemli. Yani bu kadar yoğun kullanıyoruz ki bunu ben size yine ayrıca da gösterebilirim örneklerle, biz bunu smartcat üzerinde mesela bu işleri yaparken aynı, örneğin 500 tane dosya var biz bunu 20 tane farklı çevirmene dağıtıyoruz. Şimdi bunu 20 farklı çevirmen yapmaya başladığı zaman aynı hafızayı kullanıyorlar ama birisi yaparken öteki de aynı cümlelerden yaklaşık o tip bir şeyler yapmış olabiliyor ve farklı terim kullanıyor. Sistem bir terimini doğru kabul ettiği için sürekli (bu sırada odaya çevirmenlerden biri gelir ve müsaade ister o da tamam altı oldu demi tamam hadi iyi akşamlar der) şimdi biz onu şey olarak çok yoğun kullanıyoruz yani şey hatası, tutarlılık açısından çok önemli. Aynı anda bir işi 20 kişi yapıyorken onu söylüyordum, biri bir şey diyor biri başka bir şey söylüyor. Program bunların hepsini size söylüyor. Yani daha evvelden buna bu denmişti, bunu düzeltin diyor yani. Biz o zaman ne yapıyoruz. Çevirmen, editöre diyoruz ki bunu ya da bunu birini tercih edecek. Çevirmen artık editör en son kontrolünü yapan editör onları tercih ediyor.

Hangi alanlarda BDÇ ile çeviri yapıyorsunuz? Ya da sadece teknik metin mi, edebi bir çeviri yaptınız mı? Yapılır mı? Sizce Bilgisayar Destekli Çeviri ile?

Ya bence yapılabilir ama biz edebi metin zaten öyle bir çeviri çok yapmıyoruz doğrusu. Edebi metin çevirisi pek yapmıyoruz. O yüzden o konuda bir şey söyleyemeyeceğim ama yapılabilir mi sizce diye sorarsanız bence yapılabilir. Genel olarak teknik metinler çeviriyoruz biz. Yazışmalar çeviriyoruz. Hukuki metinler çok çeviriyoruz. Hepsinde Program X, şey Bilgisayar Destekli Çeviri kullanıyoruz.

Peki teşekkür ederim. Bu elde ettiğiniz metinlerin kalitesi için ne düşünüyorsunuz, eskiye göre daha mı iyi, daha mı kötü.

Çok, çok çok daha iyi. Yani kıyas kabul edilemeyecek kadar iyi. Yani şöyle çeviride örneğin dediğim gibi eskiden kontrol yaparken editörlük yaparken maddi hatalara dikkat ederdik. Rakamlar yanlış olurdu, ne bileyim kelime, cümle, sayfa atlanırdı. Program Xta böyle bir imkânın yok. Yani o ürünleri

oraya koyduktan sonra eğer bir bölümü atladıysan otomatik olarak sana uyarı veriyor. Yani onu geçemezsin. Yani onu mutlaka sana onu yaptırır. Öyle bir şeyi var.

Peki BDÇ ile çalışmak gelirinizi nasıl etkiledi?

BDÇ ile çalışmak gelirimizi artı yönde etkiliyor tabiki.

Daha fazla iş?

Daha hızlı iş oluyor. Yani çünkü eskiden yapacağın, eskiden şöyle söyleyeyim, bir projeyi 1000 sayfalık bir işi veya dediğim gibi az önce anlattım yurt dışından yaptığımız işlerden bahsetmişim. İşte 200 tane dosya var. Şimdi bizim onları farklı farklı çevirmenlere gönderip, onlardan teker teker çevirilerin gelmesini bekleyip, ondan sonra editörler tarafından kontrol edilmesi acayip uzun bir zamanı alacaktı. E bu ne olacaktı o zaman o uzun zamanda editörlük, proofreading bütün aşamalarını aştıktan sonra işin onaylanıp faturalanması ve bize geri dönmesi kısmı uzun bir zaman. Belki o zamanlar böyle birşey konuşsak 1 yıldan bahsedecektik. Ama biz bu tip bir işi şu an 20 günde 1 ayda teslim ediyoruz yani.

O uzun zaman kaybında da başka şeyler yapıyorsunuz. Dolayısıyla gelirinizde ...

Başka işler yapıyoruz. O çok bizi, bir de çok da kaliteli dediğim gibi hatasız metinler geldiği için, kontrol yapma işlemlerini aynı anda çevirmen yaparken kontrollere başlama şansına sahibiz. Bir de öyle bir özellik var. O da çok önemli. Onu konuştuk mu söylemedim mi sana. Mesela BDÇ araçlarında şöyle bir özellik de var aynı zamanda. Bir çeviriyi yaparken smartcat de bu çok rahat oluyor örneğin, online olduğu için, bir kişiyi çevirmen olarak atıyorsunuz, bir kişiyi editör olarak atıyorsunuz. Çevirmen başladı, bir saat sonra ya da bir gün sonra da editör başladı. Çevirmenin yaptığı kısmı editör teker teker okuya okuya devam ediyor çevirmenin arkasından.

Ha onun işi tamamen bitirmesine gerek yok mu yani,

Hiç gerek yok.

Ha onun onaylamasına gerek yok?

Hiç gerek yok. Smartcatin öyle bir artısı var. Yani örneğin smartcat aracında böyle bir özellik var. İsterseniz 20 tane çevirmeni atıyoruz bir çeviriye dosyalara, tek dosyada bile farklı farklı çevirmenleri ekleyebiliyorsun, öyle bir özelliği var. Bir dosyanın atıyorum 1'den 50'ye kadar bir çevirmen, 50'den 100'e kadar bir çevirmen 101'den bilmem kaç'a kadar bir çevirmen, yaptın. Onların dosyanın tamamına da bir editör ataması yapıyorsun. Şimdi çevirmenler başlıyor ya editör de başlıyor onları okuyup kontrol etmeye.

Yani eş zamanlı bir şey oluyor.

Eş zamanlı olarak çeviri, redaksiyon artı proofreadingini de ekleyebilirsin, bir tane proofreader ekleyebilirsin, baya ana dili bilmeyen, en son o okuya okuya toplaya toplaya gelir. Yani bunun tamamını bir çeviri süresinin çok daha az bir farkıyla tamamıyla bitirebilirsiniz yani. Bu yeni bir bilgi değil mi?

Valla evet, baya iyi. Bu yeni bir bilgi oldu gerçekten. Peki bu çeviri belleğinden gelen eşleşme yüzdeleri var hani şu kadar şu kadar falan, Quality Assessment'da da görülüyor sanırım. Ya da nerde görülüyor o bilmiyorum ama u şey hani,

Yani çevirilerde mi?

%80 şu kadar kelime var...

Analizlerinde görünür.

Analizlerde mi oluyor? Bu şey...

Analiz dosyalarında görünür.

Bu şeyi etkiliyor mu çevirmenlerin ücretlerini, ya da sizin aynı şekilde sizin de mesela iş alırken şey yaparken.

Şimdi şöyle birşey, bunu ücretlerin etkiliyor normalde ama şimdi şöyle bunu kabul eden çevirmen var etmeyen çevirmen var. Bunu, buna göre para ederim diyen müşterimiz var, bunu hiç dikkate almayan müşterimiz de var bizim. Şimdi bizim buna göre de bizim arada şeyimiz oluyor, yani biz de mesela eğer müşteri bunu dikkate alınmasını istiyorsa bizim bazı müşterilerimiz bizden direkt analiz ister bizim verdiğimiz teklif var ya hani fiyat teklifi, dosyaları gönderir, bunlar için bana bir teklif geçer misiniz der, biz o dosyaları alırız, programımızda analize alırız önce, bunun %100'ü bizim hafızamızda var. Daha evvelden yapmışız. Veya müşterimize ait hafızada %100 ü zaten var, %90'ı şu kadar, %70'i şu kadar %45'i bu kadar o rakamlara göre karşıda bu metnin ne kadarının hali hazırda hafızalarımızda olduğuna dair bilgiler var raporda analiz raporunda ona göre müşteriye fiyatlandırma yapıyoruz biz.

Evet, anladım.

Ona göre çevirmenimize ödeme yapıyoruz.

Tabi tabi, u peki, şunu geçtim, gelirinizin % kaçını BDÇ'den alıyorsunuz diye sormuştum tekrar. 90'dır herhâlde.

Buna da cevap vermiştiniz. Çevirmen hoşuna gitmeyen şeyi kabul etmek zorunda mıdır demiştiniz ama değiştirebilir demiştiniz.

O da yine sizin şeyinize bağlı, çevirmen değiştirebilir ama siz çevirmenin değiştirmemesini isteyebilirsiniz. O çevirmenle ilgili aranızda şeye bağlı,

Ya da metnin müşterinin beklentisine mi bağlı?

Evet yani biz içerik metinlerinde örneğin şu çikolata içeriklerindeki gibi, şimdi ya, bazısı bir şeye birşey diyor, şimdi mesela çevirmenin birisi şurada “kabartıcı”. Şimdi kabartıcı 5 tane farklı çevirisi var. Arapçada. Yani buna bir şey diyebilir. Başkası da başka bir şey tercih edebilir. Biz burada diyoruz ki bizden gelen ve %100 onaylanmış olan şeyi değiştirmeyin. Ha kesinlikle hatalı olduğunu düşündüğü şey olabilir. Ya kabartıcının karşısında bizde atıyorum maya yazıyordur mesela. Maya ile kabartıcı hemen hemen aynıdır ya, ya da alerjen yazıyordur demi, o bir hata, onu bize o zaman düzeltir. Derki bu yanlış. O zaman biz onu bütün hafızamızda düzeltiriz. Hafızaya müdahale ederiz yani bizdeki kayıtlı hafızaya.

Peki çevirmenin orda bir değişiklik yaptığını, hiç söylemedi mesela, değiştirdi ama size söylemedi. Öyle bir şans yok değil mi? Görünüyor mutlaka.

Çevirmenler, o zaman şöyle olur şurada tuzun karşısına tıklayalım, tuzun karşılıkları burada yazıyor görüyor musunuz? Hepsi aynı kelime bakın. Ya bu binlerce kere kullanılmıştır, bakın şu mesela en son bunun üzerinde bir değişiklik 2016 yılında yapılmış. Bu da şey değildir. Virgül falan öyle bir değişikliktir. Şu hani Arapçada virgül var ya ters virgül, öyle bir değişikliktir. Başka bir şey de yapabilirim.

Yok, yok, hayır şey,

Mesela Fransızcasını açayım mesela, örneğin bakın, içindekiler, bakın, burada hafızadaki çevirilerine şurada şu, şimdi geleyim içindekilerin üstüne, bakın ingredients Fransızcası, sonra 2015'te bu kaydedilmiş. 2015 yılından beri bu çevirilerde içindekilerin karşılığı olarak Fransızcanda ingredients kullanılıyor, standart, yani siz buna başka bir şey diyemezsiniz.

Yani biri herhangi bir çevirmen rastgele ya ben buna böyle diyeceğim deyip geçip onay, ...

Derse görürüm, bize gelen raporlarda

İşte onu nerden görüyorsunuz, ondan bahsediyorum.

Şöyle söyleyeyim o zaman, bakın, ya bu metinde değiştirirsem şimdi şey olacak, bunu başka bir

Yok, gerek yok, değiştirmeyin...

Buna bir şey eklersem, şuraya bir şey ekleyim, şöyle geçeyim, bakın burada şu göründü gördünüz mü? Sona bir şey ekledim yani, (Moderatör onaylar) bunu başka bir bilgisayarda yapıp gelse bunu benim bilgisayarım yaptığı için hemen oraya tarihini attı bakın. Başka bir yerde yapıp gelse bunun altına koyacak ona, başka bir bilgisayarda da bu şunu yapmış diyecek mesela. Bunu sen kabul edersin ya da etmezsin. Şu şekilde, ı Smartcat'de de bu işlemlere şu ekranın altında bilgiler var değiştiriyor ama altta yazıyor. Şu şunu yazdı bu bunu yazdı gibi yapıyor. Program X'da biraz daha farklı bir ekran var. Smartcati hiç kullanmadım. Yani o yüzden duydum ismini ama.

Smartcat de şu. (Ekranından gösterir)

Peki bir şey daha soracağım siz ona bakarken, u, bu soruya baya kızan sinirlenen yazılıda hala daha mı diyen oldu ama, yani bunu sormakta da bir amacım var ama şimdi söyleyemeyeceğim. Ama tabiki böyle çok altında farklı şeyler gezen bir amaç değil, anlarsınız. Teknolojide kaynağa sadakat hani ereğe sadakat diye hep yıllardır bir şekilde bahsedilir. Ne değiştirdi bu teknoloji daha doğrusu, çeviride hep bundan bahsedilir de teknolojinin gelmesiyle ilgili bu konuda bir değişiklik oldu mu? Hani çok çok öncesinden illa işte birebir yapılması hoş görülürdü, uzunca bir dönemdir zaten aslında ereğe yakın olması yani kendi kültürümüze ya da çevrilen kültür neyse, anlaşılabilir olması biraz daha önemli gibi görünüyor. Ama yer yer metne göre de değişiyor. Sizin bu tür düşüncelerinizde bir değişiklik yarattı mı teknoloji yoksa o zaten metne göre mi değişiyor?

Burada ben, soruyu tam anlayamamış olmak ihtimalinden dolayı...

(Gülerek) o zaman ...

Neye kızdıklarını anlayamadım doğrusu. Hani burada ...

Yok hani hala mı kaynak sadakatten bahsediliyor diye kızanlar var da o yüzden (gülür)

Ha, yani şimdi erek metne sadakat zaten bizim etik ilkemiz değil mi? Çevirilerde her zaman. Hocalar da bu şekilde eğitiyor değil mi?

Yani şey kaynağa da mutlaka sadık kalmak gerekiyor sonuçta kaynak var ortada ondan başka bir metin çıkartamayız hani erek kültür de önemli çünkü bu çeviriyi onun için yapıyoruz.

Hedef kültürden bahsediyoruz değil mi?

Biz daha çok erek dediğimiz için o yüzden. Hedef kültür erek kültür aynı yani sonuçta, yani şey, ne bileyim sadakat kaynağa sadakat anlayışı belki bazı yerlerde gerekli mi gereksiz mi hiç bilmiyorum ama hani ben sadece şey hani kaynağa sadakat, ereğe sadakat hangisini tercih ediyorsunuz? Yere

göre değişiyor mu bilmiyorum ama öncesinde var olan bununla ilgili görüşünüz teknoloji ile birlikte değişti mi?

Hım.

Yani önceden olsa şu tür metinlerde kaynak önemli ona bakıyordum, işte şu tür metinlerde daha anlaşılır olması lazım erek, hedef metne önem veriyordum ama teknolojiden sonra yok yani o bakma şansımız yok ya da zaten o sistemde TM'den ona göre geliyor, hiç ona bakmıyorum gibi bir şey de olabilir yani.

Ona ister istemez bakmak zorundayız çünkü erek metin karşıda okuyucu bunun hedefi olan kişi tarafından okunduğunda anlaşılır olması gerekir. Biz o yüzden daha evvelden bu soruyla pek karşılaşmadığım için düşünmemiştim. Ama şimdi düşününce siz sorunca biz her zaman bunu karşındaki kişi nasıl anlar şeyindeydik. Bizim politik olarak öyle zaten her zaman. Buradaki çevirmen arkadaşlarımız da ya biz bunu yazarsak bunları anlamazlar, Amerika da bunu anlamazlar denir her zaman. Yani daha iki gün önce bir çevirimiz oldu mesela. Çok basit bir şey mesela. Şimdi İtalyan var İspanya da şey yapacaklar bir iş açıyorlar falan. Ama bunu firma Türk Türkiye'de. İtalya da iş yapıyorlar. İspanya'da da açacaklar. Şimdi İtalyanlar için şöyle şeyler yazmışlar, işte İtalya şöyle güzeldir, şöyle Roma'da Venedik'te şunu yaparsın bilmem ne falan ama ya şimdi İtalyancaya çevireceğiz biz değil mi bunu, şey İspanyolcaya çevireceğiz ama İspanya da Venedik yok ki. Kanoya binip bilmem ne o olay yok. Ya da çok basit İtalya'daki adresi yazılı mesela. Olmaz. Biz bunu müşterimizi aradık mesela, bakın siz bunu böyle yayınlayacaksınız ya, bunu İtalyan adam biz Venedik'te bilmem ne gezisini İspanyol'a anlatmamızın bir manası yok ki. Biz ona ona göre bir şey yapalım. Ya dedi biz bunu hiç düşünmedik, tamam mı, ya siz dedi ispanyanın şöyle güzel şeylerini falan yazar mısınız? Tabi dedik ya yazarız, ispanyanın kültürel şeylerini de ekledik içine mesela, yani çok basit ama o kesin olması gereken bir şey muhtemelen ama biz bunu genel olarak düşündüğümüzde hedef metni gözetiyoruz.

Yani öncesi sonrası gibi bir değişiklik oldu mu?

Yok yani program onunla ilgili bir şey size bir tercih yapma zorunluluğu sunmaz ama program, program olduğu için matematik olduğu için otomatik olarak İtalya ispanyaya ürün satmaya çalışırken Venedik'te kano gezisini çevirir. Otomatik olarak çevirir bunu yani.

Ama onu Venedik diye çevirir diyorsunuz yani.

Venedik diye çevirir. İtalya'daki gezi için,

İşte insanın farkı burada yattıyor galiba

İnsan nerde fark eder orda, biz insanda hemen fark eder orda ya bir dakika bunu adamlar ispanyadaki bir mağaza için yapıyorlar. Mağazamıza gelmişken aynı zamanda Venedik'te kano gezisi yapın dersin saçmalık olur bir İspanyol için.

(Gülerek) yani evet.

Onu düzeltir mi düzeltmez program. Onu sizin düzeltmeniz gerekir. Program bu konuda bir dahili yoktur yani.

Peki, son sorularıma geldim, sizi çok yordum biliyorum ama, sizce çevirmenin görünür olması ne demek?

Yani çevirmenin görünür olmasındaki kasıt eğer bizler için görünür olması yani çeviri işletmeleri için görünür olması ise,

Ben hani tamamen ne düşündüğünüzü, yani ne düşündürebilir size, hiç bilmiyor olabilirsiniz de yani hani bizde akademi de karşılığı olan bir terim,

Şimdi görünürlük, çevirmenin görünür olması şu olabilir,

İllaki çok başka bir şey değil ama sizin için ne ifade eder.

Ben tüccar olduğum için hemen kafamda üç tane şey belirdi. Çevirmenin görünür olması çeviri hizmet alıcıları için bulunabilir olması aklıma geldi. Bizler için bulunabilir olması gerekir birçok platformda. Çeviri üzerinde görünür olabilmesi için çevirmenin kendi imzasının tarzla, kullandığı terimlerle veya başka bir şeyle çeviri üzerinde çevirmenin görünür olmasını anladım. Bir de ayrıca da çevirmenin görünür olması sanki şey gibi geldi çevirmenin kitap çevirmenin mutlaka isminin yazıyor olması gibi düşündüm. (Tüm bunları söylerken moderatörün yüzünden hangisi olabileceğini anlamaya çalışmaktadır). Hangisi olduğunu söylerseniz ona göre (gülür) ne düşündüğümü söyleyeyim.

Şimdi bunu bir sınav test gibi düşünmeyin, kapatıktan sonra açıklarsam daha iyi olur. Hani şey olarak hem daha sonra yönlendirmiş olmayayım.

Ne kadar insan iş verenlerin ne kadar bu konuda bilgisiz olduğunu anlamış bulunuyorsunuz (gülür) Hayır hayır kesinlikle alakası yok, birazdan söyleyeceğim. Tamamen hani dün de konuştuğumuz akademi de bazı şeyleri düşünülmüş bugüne kadar bu yurt dışında düşünülmüş söylenmiş bir şey ama sektörde bambaşka sıkıntılar oluyor onlar için farklı bir şey ifade ediyor bu durum. Belki iletişimsizlik belki şeyle alakalı, farklı düşünmekle alakalı, kaynaklı ortaya çıkan bir şey, o nedenle sordum. Şunu da geçmeyeyim şimdi. Şimdi müşteri (çeviri işini başlatan kişi), okur, bu

söyleyeceğim dört kişi arasında bir memnuniyet önem sırası yapsak nasıl olur sizin için. Müşteri (çeviriyi başlatan kişi), okur (yani o çevrilmiş metni okuyacak kişi), teknik metin olur edebi metin olur fark etmez,

Memnuniyet sırası mı dediniz?

Memnuniyet sırası. Hangi kimin memnuniyeti daha “önemlidir”den başlayıp en önemli olandan en düşüğe göre bir sıralama yapsak, müşteri, okur, çevirmen ve redaktör. Hani en çok en önemli memnun edilmesi gereken kişiden önem sırası olarak, yani hepsi önemli de ya da ilk başta diyeyim, nasıl diyeyim?

Yani bizim için müşteri, yani bu edebi bir metinde tabiki okur ama ama biz ticari bir iş yaptığımızda bizim müşterimiz. Hımmm, yok bizde de aslında okur, çünkü bazen bize işi yaptıran kişi okumuyor metni, o da müşterisine gönderiyor. Yani bizim en önemli

Söyleyeceğiniz, aman az önce söylediğiniz şeyde de böyle oldu galiba. İspanya İtalya meselesinde. Hani müşteri size ...

Hım, tabi, yani müşteri onu bilmez, dikkat etmez.

Siz okuru düşünmüştünüz,

Biz okuru düşündük, yani biz son okuyacak olan kişi bizim için çok önemli bizim metnimizi okur, okuyan kişi bizim için en önemli kişi. Yani memnuniyeti, onun memnuniyeti. Memnun kalmış olması, anlaması. Ondan sonra burada memnun olması müşteri ondan sonraki aşamada tabiki, okuyacak, okudu adam, onun müşterisi okudu. O çevirmen, müşteri bize işi verdi kendi müşterisine gönderdi onlar dediler ki AA iyi oldu tamam biz bunu anladık, bu anlaşmayı, sözleşmeyi çok iyi anladık, iyi çevrilmiş dedi. İkinci aşamada o zaman müşterimiz. Müşteriyi o işi teslim edene kadar da bizim kendi içimizdeki memnuniyetimiz sıralaması var. Burada kim? Redaktörün memnun olması sonra yani editörüm veya redaktörün, bizde arada bir de proofreader var ama onu burada yazmadığı için söylemiyorum. En başta da çevirmen. En sonda da çevirmen kalıyor o zaman.

Bunu şey olarak da sormuyorum, hangisi azdır anlamında değil

Sıralama olarak okur, birinci sırada okur ikinci sırada müşteri üçüncü sırada redaktör editör, dördüncü sırada çevirmen. (Bu esnada sıralamasının kendince doğru olup olmadığından emin olmak için son kez bakar ve kararını verdiğini belirtmek için son bir kez daha tekrarlamıştır.) Bu şekilde sıraladım.

evet son sorumda az önce söylediğim görünürlük bizde akademi de Lawrence Venuti diye bir bilim adamı Amerika’da bir dönem çevirmenlerin kitaplarda ismi yazmıyor vs. ya o dönem çevirmenlerin böyle hakkının yendiğini düşünerek bir taraftan da şey yapıyor, çünkü neden hakkının yendiğini düşünüyor bir taraftan anglo Amerikan kültür etkisinde bu emperyalizm etkisi ile farklı kültürlerden İngiltere’ye çevrilen ya da İngiltere’den Amerika’dan farklı kültürlerle çevrilen şeylerde ideoloji katıldığını düşünüyor. Bunu öne sürüyor. İdeoloji katılmasını da şöyle sağlıyorlar diyor. Akıcı bir dil ile sağlıyorlar diyor. Ya daha akıcı olursa

Soğuk savaş zamanında Amerikan kitaplarının belgelerinin veya Rus kitaplarının edebi kitapların İngilizceye çevrilirken bazı konularda Amerikan kültürüne yakın olarak çevrilmesi gibi mi?

Evet, işte bunu da diyor akıcı bir dil ile yapıyorlar ki diyor okuyucu direk zaten yazarı okuyormuş gibi düşündüğü için çevirmeni hiç görmüyor diyor, hiç düşünmüyor.

AA, yazar bunu diyor diyor tabi.

Yani onun için çevirmenin görünürlüğü çevirmenin orada atıyorum elmadan bahsettik ya da başka bir şey şimdi benim de aklıma gelmedi ama

Çok iyi anladım.

Bir şeyde o kültürde ona farklı bir şey deniyor ona örneğin işte uzak doğu kültüründe nnnnt sesi çok büyük ayıptır. Hani bizde ayıp anlamına gelecek bir kelimeyle çevirmek yerine çevirmen orada o sesi çıkartıp ya da işte o sesi bir şekilde yazılı olarak yazıp belirtip parantez içerisinde çevirmenin notu bu şu kültürde çok ayıp bir şeydir gibi belirtmesi gerekir ki okur fark etsin, a burada bir çevirmen var. Dolayısıyla yayın evleri de çevirmenin adını yazmak zorunda kalsın. Hani okur bilinçlensin. Bu, bu mantıkta çıkmış bir şey. Görünür olması.

Ben bunu destekliyorum.

Hani evet edebi metinlerde dersek önemli bir noktaya gelebiliyor ama Bilgisayar Destekli Çeviride bu bir önemi var mı nasıl bir noktada olur, nasıl değerlendirmek gerekir.

Şimdi şöyle oluyor bazı çok teknik metinlerde biz çevirmen notu ekliyoruz metinlere. Çünkü Türkçe dili teknolojiyi üreten bir ülkenin dili olmadığı için bazı kelimeleri tek bir kelimeye Türkçeye çeviremiyoruz. Bir terimi örneğin, başınıza çok gelmiştir sizin de biliyorsunuzdur. Onu çeviremiyoruz o nedenle altına çevirmen notu ekliyoruz biz. Çevirmenin ama bu bahsettiğimiz çevirinin görünür edebi metinler için çok önemli, çünkü ismiyle birlikte yazılıyor. Hatta Türkiye’de buna çok da önem veriyorlar mutlaka çevirmenlerin kitaplarda isimleri yazıyor. Ama Bilgisayar Destekli Çeviride edebi

olmayan şeylerde şu an teknik metinlerde falan bu çok önemli olmuyor. Bir çevirmen tarafından çevrildiği en azından alttaki çevirmen notlarından belli olabiliyor. Ama ismi falan yazmıyor.
Peki benim sorularım bu kadar çok teşekkür ederim
Ben teşekkür ederim

EK 5.. ÇEVİRMEN ADAYLARI GÖZLEM DEŞİFRELERİ

EK 5a. 2017 YTÜ BDÇ Atölye

Hoca 2: Yani öğrencilerden sizin bir tür formatör olmanız aşağıdan bir formatör yetiştirmeniz bu harika bir şey onun için (anlaşılamaz) çok rahatlıkla (anlaşılmadı) süper (öğrenciler alkışlar) (tekrar birileri bir şey söyle ama öğrenciyle konuşmacıların sesi karıştığından anlaşılamaz.) (Tekrar alkışlar)

Hoca 1: Sen kendin rahat edebilecek misin? (Formatör öğrencinin yaşadığı programı başlatamama sıkıntısı ile ilgili endişesine karşılık söyler, izleyiciler arasındaki konuşmalar devam etmektedir)

Xİzleyici: O kadar olacak... (devamında söylediği anlaşılamaz)

Formatör 2017: Çok... (burada ne söylediği anlaşılamaz) (Bu sırada seyirciler biraz daha aralarında konuşur ve Emine Bogenç Demirel Simülasyonun da başlaması için alkışlayarak devreye girer.)

Hoca 2: Evet... Süper. (Herkes alkışlar)

Formatör 2017: O aşamada kaldığımız problem çözüldü o Word dosyası az önceki şuradan bilgisayardan bakalım şu Word dosyası uzun uzun Program X'da pardon Word de açtığımız şu Word dosyası Program X şu hale geliyor yani çevirmene kolaylık sağlıyor mesela bakın burada iki hecemiz var bizim verdiğimiz terimce yani segment segment böldü bize Program X ve çevirmene kolay bir... iş yapma kolaylığı fırsatı veriyor herkes tek tek şimdi çevirisini yapacak.

Hoca 1: hadi bakalım (Motive etmek için söyler)

Formatör 2017: ilk Çevirmen2017-1'la başlıyoruz galiba (öğrencilerden birisi onaylar: Tural'la başlıyoruz) Tural'la başlıyoruz evet

Hoca 1: kendisi çevirmen herhalde

Formatör 2017: kendisi çevirmen, evet (Çevirmen2017-1 sahneye çıkarken 10 saniye Hoca 1 Hoca da konuşur ama sesler karışır ve anlaşılmaz)

Çevirmen2017-1: Merhaba arkadaşlar ben Tural ... (soyadını söyler anlaşılamaz) çevirmenim. Parayla çeviriyorum (seyirciler güler)

Hoca 1: bedeli olmaz mı... (anlaşılamaz) bedeli? (Öğrencinin esprisine karşılık söyler güler)

Çevirmen2017-1: şimdi ilk segmentten başlayacağım çevirmeye. (Segmentte yazan Fransızca ifadeyi okur.)

Formatör 2017: Metin Word şekline Fransa'dan Arel üniversitesinden bir akademisyen yazmış.

Çevirmen2017-1: bu arada gördüğümüz gibi bazı terimlerin üzerinde kırmızı harf vardı. Bu da gösteriyor ki burada belirlenmiş olan terimler sağ tarafta gözüktüyor. Daha önce terimce eklemişti şimdi o terimcilerden faydalanarak çeviri yapacağız (Hoca 1 Hoca bir şeyler söyler, anlaşılamaz ve o esnada bir şeyler yaptığı için biraz sessizlik olur) ilk önce burada (Fransızca bir terim söyler, anlaşılmadı) var bu olgunlaştırmak demek bir de ikinci terim var Competanse un traduction, çeviri becerileri demek. Burada zaten şey yaptığınızda u terimce geliyor ardından arkadan onu seçebilirsiniz, çok kolay oluyor, aynı dediğiniz gibi tembel işi oluyor. (Izleyicilerden ve hocalardan birileri işlem sırasında bir şeyler söyler ama aynı anda ve ses arkadan geldiğinden anlaşılamaz)

Hoca 1: u... orda (O sırada çevirmenin yaptığı bir yanlış fark eder ve onu göstererek uyarmak ister)

Formatör 2017: Redaktörün işi o boş ver (Hocaya dönerek), (Çevirmen arkadaşına dönerek) devam et (Güler)

Hoca 1: Onun için özellikle mi yaptınız bunu (güler)

Formatör 2017: Redaktör de vardı (Simülasyonda görev alan kişilerde Redaktör olduğunu da hatırlatmak için) (güler) aynen

Hoca 1: Hmmm. (Sessizlik) Hızlı yaptığı için çevirmen yanıldı. Redaktör onu düzeltecek. (Yaşanan durumu esprili bir şekilde açıklamaya çalışır) E silersen onu tam... (Burada dediği anlaşılmaz ve aynı anda çevirmen konuşmaya devam eder)

Çevirmen2017-1: Şimdi ikinci segmente geçiyoruz.

Formatör 2017: devam ... (Çevirmen rolündeki arkadaşına söyler) (anlaşılamaz bu arada seyircilerden uğultular gelir)

Çevirmen2017-1: konuşmayım mı? (Biraz Formatör 2017'a karşı sitemkâr söylemiştir)

Hoca 1: Konuş, anlat bence gayet güzel gidiyor

Çevirmen2017-1: yine gördüğünüz gibi bu alanda kırmızıyla işaretlenmiş (arkadan sesler gelmektedir, bir öğrenci: abi, Misin? Diye anlaşılamayan bir soru sorar)

Çevirmen2017-1: evet, Control+Enter'la geçiyoruz. Burada mesela çevirimi bitirdikten sonra Control+enter la aşağıya geçiyoruz burada yeşil tik oluyor bu da gösteriyor ki bunu Translation Memories'e kaydoldu. (İzleyici arka fonda fısıldaşmalara ve gülüşmelere devam ederken öğrenci işlemini yapmaya devam etmektedir)

Çevirmen2017-1: Gördüğünüz gibi yazdığınız yerde kelimeler çıkıyor. (Bir süre daha işlemine devam eder. Biraz sessizlikten sonra seyirciler yine aynı anda konuşmaya başlar ve Ses karışıklığından dolayı anlaşılamaz.)

Xİzleyici: Müşteri gibi müşteri!

Hoca 1: Müşteri her şeyi biliyor. (Yine gülüşmeler olur. Öğrencinin işlemine devam ettiği ve seyircilerin kendi arasında fısıldaştığı yaklaşık 1dk 6 sn. 'lik boşluk vardır.)

Formatör 2017: Herkes okuyabiliyor mu bu arada? (Anlaşılamayan bir şey söyler) hem kaynak dilde hem de hedef dilde (anlaşılamaz). İki projede de dolayısıyla yapılan (anlaşılamaz ve o sırada yine hata yapıldığı konusunda uyarıda bulunmaya çalışan seyirciye hitaben) hatalar olsun ki redaktörün işi onlar boş ver (Bu bir simülasyon olduğundan Formatör tüm olasılıkları göstermek istemektedir. Dolayısı ile hataları bilerek yaptıklarını da göstermek istercesine söyler bunu ve güler)

Hoca 1: güzel (arada birileri daha bir şeyler söylediğinden anlaşılamaz. Gülerler)

Çevirmen2017-1: (işini bitirmiştir, masadan kalkarken...) Teşekkür ederim

Formatör 2017: Biz de teşekkür ederiz (alkışlarlar) (Bir süre aynı anda konuşulmasından dolayı anlaşılamadı)

Xİzleyici: Çevirinin parasını teslim ettik (anlaşılamaz, fısıldaşmalar ve gülüşmeler olur. Bu sırada sahneye yeni bir öğrenci gelir).

Çevirmen2017-2: Ben Çevirmen2017-2. İşe yeni başlayan bir çevirmenim arkadaşşımdan yarım kalan işlerine bakıyorum ve işime başlıyorum. (Bir süre konuşma olmaz)

Hoca 1: Yani bu İyi bir puan, bu şey için duyuru için (Formatör öğrenciye yönelik). (Biraz bekleddikten sonra O anda çalışan çevirmene yönelik) Ama bu çevirmen hiç anlatmıyor (gülerler) (arada "aşk olsun" gibi kelimelerin seçilebildiği aynı anda konuşmalar olur. Gülüşmeler olur ve Ses karışıklığından anlaşılamaz)

Çevirmen2017-2: Yine Bunları yaparken terim ekliyoruz ki veya terimlerden en önemli şey çevirmede işinizi kolaylaştıracak şeyler terimlerdir yani kendimiz yaparken terimleri ekliyoruz ki arkadaşlarıma da kolaylık sağlasın.

Hoca 1: Bunu özellikle yapmadın değil mi? (Sonunda söylediği anlaşılamaz) (Öğrenciler simülasyonda tüm olası durum ve hataları sergileyebilmek için uğraştıklarından öğrencinin yine yaptığı bir hatadan bahsetmektedir. (Biraz sessiz konuştuğundan ve aynı anda konuşulduğu için anlaşılamadı)

Çevirmen2017-2: Diğer arkadaşşıma devrediyorum.

Hoca 1: Çok teşekkür ederiz (alkışlarlar) (Alkışlama esnasında bir şey söylenir ama anlaşılamaz)

Hoca 1: Bir çevirmen daha geldi.

Formatör 2017: Çevirmen2017-3 abi bu arada şey çok istekli ve hani sonuna kadar devam eden biri atölyeye teşekkür ediyorum kendisine...

Çevirmen2017-3: Sağ olun ben teşekkür ederim sağ olun (Akadan birileri Çevirmen2017-4 diye hatırlatır.)

Formatör 2017: Çevirmen2017-4 abi de öyle, aynı şekilde

Çevirmen2017-4: Biz de size teşekkür ediyoruz.

Hoca 1: Derste de aynı olduğu söyledi bravo onlara

Formatör 2017: Özveriyle katıldılar ve de sonuna kadar düzenli çalıştılar, müthişti gerçekten.

Çevirmen2017-3: Zevk duyduk (toplu konuşmalar gülüşmeler olur)

Hoca 1: Bir çevirmen olarak herhalde anlatarak yapacaksınız.

Çevirmen2017-3: Evet uuu (seyirciler gülerler) Kalan yerden itibaren ben devam ediyorum. Gerçekte tabi (anlaşılmadı) olduğu için bu çeviriyi tek bir çevirmen yapıyormuş gibi addediyoruz. Gözlüklerim unuttum belki hatalı yazabilirim, kusurumu bağışlarsınız. (Bir süre toplu halde konuşulur bu esnada Hoca 1 Hoca bir şey sorar ama net anlaşılamaz ve Çevirmen2017-3 evet der daha sonrasında da 30 sn. kadar bir boşluk olur)

Çevirmen2017-3: Ne durumdayız? ... (Hoca 1 Hoca o esnada bir şey söyler ama tam anlaşılamaz ama) kaldıramaz. (Biraz daha sessizlik 30 sn. kadar yine olur. Bu sırada Çevirmen2017-3 çalışmaktadır. 30 sn. sonra birkaç kişi aynı anda konuşmaya başlar, Çevirmen2017-3 çevirisine devam eder) Şurada şey vardı (Fransızca metinden bir şeyler söyler. Aynı anda konuşulmadan dolayı anlaşılmaz)

Formatör 2017: (araya girer ve) Şey vardı, segmenti mi diyorsun? (Çevirmen2017-3 bir şey söyler anlaşılmaz ve Formatör 2017 Biraz bekler) şu an lazım mı? (Çevirmen2017-3'i'n karşılığında söylediği anlaşılamaz. Bu arada biri "eskiden" der. Konuşmalar bir süre daha devam eder Çevirmen2017-3 çevirisini yaparken bir taraftan seyirciler onu ve yaptığı çevirileri izlemektedir.)

Çevirmen2017-3: (Çevirmen2017-3 yanındakilere) dur daha bitmedi. Bir dakika... bekle... (yine 20 sn. sessizlik, Çevirmen2017-3 çevirisine devam eder)

Hoca 1: Kalsın böyle.

Çevirmen2017-3: Peki, Peki

Formatör 2017: Redaktörün işi aynı zamanda...

Xİzleyici: (gülerek ve biraz yüksek sorgulayıcı bir sesle) Redaktör? (Toplu konuşmalar oluşur)

Çevirmen2017-3: yer yer yanlışlar da olsa arkadaşlar gördüğünüz gibi cümlemi kaydettim diğer cümleye geçtim bir adet terimce giriyorum onu otomatik olarak alacaktım zaten. (Bir süre 30sn. konuşma olmaz)

Hoca 1: Bu arada yaparken aldığınız kararları falan söyleyin de video boşuna çalışmasın. (Yine sessizlik vardır bu esnada Çevirmen2017-3 çevirisini tamamlamaya çalışmaktadır.)

Çevirmen2017-3: Bitiriyorum... (bu arada 20 saniye kadar yine sessizlik, sadece sandalye gıcirtısı gelmektedir ve 1. Ses kaydı burada biter.) (Bu esnada araştırmacının telefonu çaldığından simülasyonun bir kısmını kaçırmıştır. Bu esna da bir konu tartışılmaktadır)

Xİzleyici: Yani orda bir toplantı falan yapalım, böyle bir kaygılar yok,

Emine Bogenç Demirel: sağ ol, çok teşekkür ederim.

Xİzleyici: gelir gelmez o en yakın zamanda ne kadar çıkar onun hesabını yapmışlar.

Çevirmen2017-4: Yok, aaa... daha işlem... Alacağım sorunu.

Xİzleyici: peki hocam.

Çevirmen2017-4: kayda geçtim fakat tik atmadı, (Formatör 2017 o sırada aa şimdi diye başlayarak sorunu çözmeye ve anlamlandırmaya yönelik bir şeyler söyler ama anlaşılamaz) niçin tik atmadı (anlaşılmadı)

Formatör 2017: şimdi aslında bunu Control+enter yapmak gerekiyor, (göstererek) Şöyle.

Hoca 1: Bir şey soracağım.

Çevirmen2017-4: Hoca 1 hanımın sorusunu alalım.

Hoca 1: Biraz önce şeyde Tradüksiyon dediniz ya hani terim çıktı ya orda, tepede, orda çeviriler diyordu siz burada çeviri dediniz niye böyle bir karar aldınız?

Formatör 2017: Hangi segment? 6.segment mi hocam şu mu? (Aynı anda konuşmalar olur)

Hoca 1: Bak orda görüyor musun? Tradüksiyon, çeviriler diyor.

Formatör 2017: Hıhı

Hoca 1: Halbuki aşağıda sadece çeviri dedi.

Xİzleyici: Ama hocam orda Tradüksiyon yazıyor. (Birkaç öğrenci birden aynı anda konuşurlar, hocanın neden böyle bir soru sorduğunu anlayamamışlardır) o aşağıdakiinde yok.

Hoca 1: İşte onu bana söyleyin (Çok fazla aynı anda konuşma vardır anlaşılabilir) sen niye böyle bir karar aldın o zaman yukardakini olduğu gibi aşağıya indirmeyle

Hoca 2: olmuyor işte

Xİzleyici: Hocam şimdi tradüksiyon

Hoca 1: Stratejilerinizi anlatın (Yaklaşık 10 saniye ses karışıklığından dolayı anlaşılabilir) Bir dakika öncelikle ben sorumun cevabını almadım. Çevirmen! Niye böyle yaptın? Yukarıda Tradüksiyon, neyse, çeviriler diye çıktı (evet evet) Hani siz, terimceniz var, size yardımcı oluyor ya. Siz halbuki oraya baktınız hmm ne güzel çıkmış bu otomatik çıkacak dediniz hatta çevirirken. Ondan sonra oraya sadece çeviri yazdınız. Niye diye soruyorum ben. (Öğrenciler bu sorudan bir şeyi hatalı yaptıklarını anlayarak nerenin hatalı olduğunu anlamlandırmaya çalışmaktadır. Halbuki hoca öğrencilerde iki dil arasındaki dil bilgisel farklılıklardan dolayı böyle bir karar aldıklarını sesli bir şekilde söylemelerini beklemekte olduğundan soruyu sormuştur. Hata göremeyen öğrenciler, hoca söylediği için bir hata olup kendilerinin bunu fark edemiyor oluşu ihtimalinden seslerini çıkarmamaktadırlar.

Xİzleyici: Ben söyledim.

Çevirmen2017-4: Ben bilemem.

Hoca 1: (Öğrencilerin içinde bulunduğu durumu fark eder ve duruma açıklık getirmeye çalışır ve gülerken, başta söylediği anlaşılabilir ama) ... söylüyor zaten. (Bir kısımda aynı anda konuşulduğundan dolayı anlaşılabilir) Çünkü... sizin şeyiniz nerde çeviriniz?

Formatör 2017: Altını tıklayalım Çevirmen2017-3 abi. Tıklayalım oraya, evet, üstte tradüksiyon diyor.

Hoca 1: Bakın orada nerde sizin çevirdiğiniz şey?

Çevirmen2017-4: Çoğaldı evet, 5 numara değil miydi? (Seyirciler 6, 6 diye uyarırlar) (anlaşılabilir) Evet orda çoğul halde.

Hoca 1: Hı Hı. (Beklediği cevabı almaya başladığı için heyecanla) ona bakıp ona göre mi yaptınız? Burası bana dediniz ki şimdi, otomatikman çıkacak.

Çevirmen2017-4: Çıktı, evet (öğrenci hala sorunun nerde olduğunu ve hocanın neyi sormakta olduğunu anlamaya çalışmaktadır. Çünkü aslında yaptığı şey çok basit bir dil bilgisel çeviridir ve hocanın bunu sorguluyor olmasına anlam veremeyerek kendinde ne tür bir eksikliğin sorgulandığını anlamaya çalışarak yaptığı bir nevi burada hata nerde anlamıyorum düşüncesi ile savunmaya çalışmaktadır)

Hoca 1: (Hoca öğrencilerin fark etmesi için hala açıklama yapmadan sorusunu tekrarlamaktadır) Çıkmadı, bakın çeviri yazıyor çeviriler diyor orda (seyirciler güler)

Xİzleyici: Hocam tamamlarız o zaman çeviriyi (Hala anlam veremedikleri hocanın sorusuna sorunu çözmeyelim, hoca sorun var diyor ise sorun vardır, biz de onun istediği gibi düzenleriz mantığıyla söyler)

Hoca 1: Hayır! (Hoca ne demek istediği ve gerçekte neyi sorduğunu fark etmemiş olmaları nedeni ile endişeli bir şekilde) tamamlamayın neden yazdığınızı bana açıklayın! Doğru yaptınız çünkü! (En sonunda öğrencilerin anlamasını sağlayacak bir açıklama niteliğinde bunu söyler)

Çevirmen2017-4: (Öğrenciler en sonunda aslında bir hata olmadığını hoca tarafından teyit edilmesinin verdiği rahatlama ile) Doğru, Doğru! (Birlikte gülerler)

Hoca 1: Doğru! Yine de (anlaşılmaz ama açıklamalarını istemektedir)

Çevirmen2017-4: Türkçeye çevirirken kültürel olarak çoğuldan (aynı anda konuşulduğu için anlaşılmadı)

Xİzleyici: Çeviride yanlış verilmiş!

Xİzleyici: orada “s” yok!

Hoca 1: “s” yok, “s” yok! O zaman ben bu kararı aldım tabii ki! Orası çeviriler dese bile benim şeyimde o pülürel (Fransızca çoğul telaffuzu) değil! Onun için çeviri yaptım! Dediğinizde ben hiçbir şey söylemem.

Hoca 2: Siz karşı bürodan mısınız? (Gülerler) Rakip firma mı?

Hoca 1: Hayır! Sadece çevirmenlerin aldığı kararları, zihninde aldığı kararları söylemesini istiyorum ki rehberlik etsin diye.

Çevirmen2017-4: Doğru söyleyemedim, tamam doğru. Bu yine (Çevirisine devam etmektedir ve bir şeyler söyler ancak anlaşılmaz).

Hoca 1: Çok teşekkür ederim. Çok teşekkürler (alkışlarlar) (Konuşmadan sonra belli bir süre aynı anda konuşulduğu için anlaşılmadı)

Hoca 1: Öğreneceksiniz! (Öğrenciyi yaşadığı gerginlikten dolayı rahatlatmak ister ve devamında da bir şeyler söyler ancak anlaşılamaz)

Formatör 2017: Devam edelim, Hızlı (Bu sırada öğrenci-çevirmen adayı değişirken konuşmalar olur ancak gürültüden anlaşılamaz. O sırada öğrencilerden biri neden müzik yok diye sorar)

Hoca 2: Evet, hakikaten! Çalışırken neden müzik yok?

Formatör 2017: AA evet.

Hoca 2: Bak doğru söylüyor. Çay da yok. Evet. Çay da içebilir şu an. Doğru. Yani ama müzik olabilir.

Xİzleyici: Başka şeyden sorsaydınız...

Çevirmen2017-5: Hocam çeviride çok zorlandılar arkadaşlar, beni çağırdılar (gülerler)

Hoca 1: Bir dakika lütfen bunu bir daha tekrar et. (Gülerek)

Çevirmen2017-5: Arkadaşlar hani çok zorlandılar, beni çağırdılar, ben de geldim. Yaptım ve şimdi gidiyorum. (Gülerler) (alkışlarlar)

Hoca 2: Zorlandığınızda artık seni çağıracam Çevirmen2017-5 ona göre. (Bu arada sessizlik olur çevirmen değişir yeni çevirmen gelir)

Hoca 1: Seni niye çağırdılar? Çok mu zorlandılar da Çevirmen2017-5'yi çağırdılar?

Çevirmen2017-6: Şimdi ben şeye bakacağım, metnin dergi resmine yani ona bakacağım. Bunun için de View'e gitmem lazım burada göz simgesi diye bir şey var. (Açılması beklenirken belli bir süre geçer) Şuraya basıyorum.

Xİzleyici: Ne biçim bir çeviri bu böyle! (Gülerek söyler) Pişman oldum şu an. (Herkes güler)

Xİzleyici: sen yoksun bunların içinde lütfen. (Kibarlık olsun ve komik olsun diye arkadaşına söylemektedir). (Bu esnada bir takım teknik problemler yaşanmaya başlar)

Çevirmen2017-6: Niye böyle oldu? (Aynı anda konuşulduğundan anlaşılamaz)

Formatör 2017: Normal şartlarda göstermesi gerekiyor çeviri kaldığımız yeri. Word üzerinde gösteriyor gerçi yeniden ona tıklayarak metnin bir ilerisini daha ileri kısımlarını göstermiyor ama (

Hoca 1: Olsun. (Bir şeyler söyler öğrencileri rahatlatmak için ancak anlaşılamaz)

Xİzleyici: Hocam büromuz yeni olduğu için korsan Program X programı kullanıyoruz. (Gülerler)

Hoca 1: (Şakadan azarlar gibi) Sen avukatları mısın?

Xİzleyici: Yok ben... (Konuşmalar olur anlaşılmaz) Suç ortağım (gülerler)

Xİzleyici: O kadar para verdik. (Çeviri bürosunu şakadan eleştirme çabasıdır)

Xİzleyici: Sen aldın mı parayı? (Simülasyonda çeviri yapan çevirmenlerden birine sorar?) (Aynı anda konuşulduğu için anlaşılmaz)

Hoca 1: Bölüm başkanı! (Bölüm Başkanına hitaben söyler) gelecek dönem bunların hepsini öğrenci olarak görmek istiyorum. Sırf zarar olsun... (söylediği anlaşılamaz).

Xİzleyici: ... (anlaşılamaz) teknik çevirileri de size yollarım (simülasyonda görev alan öğrencilere söyler)

Hoca 1: sen de yoksun bu dönem değil mi? Ben ders açayım. Sadece bu gurubu alayım. Sen girme! (Tatlı sert şaka olsun diye söyler). (Öğrenciler güler)

Hoca 2: Yetişmişleri? Hayır! Yeni gelenleri vereceğim ben sana! Herhalde tabi canım (anlaşılmadı) olacak iş mi? (Hoca 1 Hoca arada nüktedan bir şekilde bir şeyler söyler ama anlaşılamaz) Oh ne güzel

Hoca 1: Baksana, nasıl yapıyor arkadaş konuş azıcık! (Gülerler) (o an bilgisayar başında çalışmakta olan çevirmen adayına söylemektedir)

Çevirmen2017-6: Terimlerden yararlandım (çevirmen işini yaparken seyirciler aralarında konuşmaktadır ve ne konuştukları belli bir süre anlaşılmaz)

Hoca 2: Bitti mi? (Alkışlarlar)

Çevirmen2017-3: O az konuşuyor zaten!

Hoca 1: ... (dediği anlaşılamaz) (Çevirmen2017-3 ile daha önce aralarında geçen yaptığını konuşarak anlatmama üzerine geçen diyalog yüzünden ona ithafen söylemektedir) hiç konuşmuyor... (anlaşılamaz) (Çevirmen2017-3 bunun üzerine güler)

Formatör 2017: Yavaş yavaş bitiyor bu arada uzun sürdü galiba biraz, kusura bakmayın.

Hoca 1: Hayır ben çok keyif aldım. Aynı anda konuşulduğundan anlaşılamaz)

Formatör 2017: Süper o zaman, bunu biz söylemeliyiz. (Hocasına teşekkür etmek amacıyla)

Çevirmen2017-7: Ben Mehmet Ali. Çevirimi yapacağım (gülerler)

Hoca 1: Para karşılığı mı? (Nüktedan bir şekilde söyler) (belli bir süre düşük sestem ve sessizlikten anlaşılamaz)

Hoca 2: Sessiz sessiz yapıyor ama (anlaşılamaz ama övgü anlamında bir şeyler söyler)

Hoca 1: Aferin sana! Çevirmen olarak. (Gülerler) Bitti mi? (Çabuk bitmesine şaşırmıştır) Sessiz sedasız (Övgü anlamında söyler ve alkışlarlar) (aynı anda konuşmadan dolayı anlaşılamadı)

Hoca 1: Herkesin rolü var mı?

Formatör 2017: (Açıklamaya çalışır ama aynı anda konuşmalardan anlaşılamaz)

Hoca 2: Bunların hepsi çevirmen, şey çevi... (anlaşılamaz) Çevirmen misin sen de?

Çevirmen2017-8: Merhabalar. Ben bu çeviri bürosunun en eski çevirmenlerindenim. (Gülerler) Bizim zamanımızda böyle cihazlar yoktu biz daktiloyla yapıyorduk ama... artık teknolojiyle... (anlaşılamaz) (ses kalabalığından dolayı anlaşılmaz)

Çevirmen2017-8: yani.

Hoca 2: Space

Çevirmen2017-8: kaç ... (anlaşılamaz) soruyorduk. (Eskiden çevirmenlerin nasıl çalıştığına bir gönderme yapmaya çalışmaktadır) (Yine devamında anlaşılamayan karşılıklı konuşmalar olur)

Xİzleyici: Yerel çevirmen baya bir süre kullandı ya (aslında burada ne dediği tam anlaşılamasa da yine eski çevirmenlere gönderme yapılmaktadır). Geçenlerde yerdeydi ya ... (anlaşılamaz) (anlaşılamayan bir konuşma geçer eren ya da evren adlı bir öğrencinin yokluğuyla ilgili)

Xİzleyici: Çevirmen şu anda konuşmuyor, sadece işine yoğunlaşmış durumda. (Nüktedan bir şekilde söyler) (Bir süre sessizlik ve aralarda ikili anlaşılamayan konuşmalar geçer)

Hoca 1: Ama kopya çekiyorsunuz gördüm. (Gülerler)

Çevirmen2017-8: yok, daha önceden aldığım notlara bakıyorum. (Bir süre konuşulur ancak herkes bir ağızdan konuştuğundan anlaşılamaz)

Çevirmen2017-8: Hepinize çok teşekkür ederim

Formatör 2017: (anlaşılamayan Fransızca bir kelime söyler. Bu sırada ekranda görünen kaynak metinle ilgili bir yeri göstermektedir).

Hoca 1: hani nerde?

Formatör 2017: solda, Lojisiyel...

Xİzleyici: Hocam, ... (anlaşılamaz) (Aynı anda konuşmalardan anlaşılamaz)

Çevirmen2017-9: Merhabalar, ben Çevirmen2017-9. Fransızcam o kadar iyi değil, ben torpille girdim ben bu şirkete. (Gülerler)

Xİzleyici: Kimin torpili? (Gülerek)

Çevirmen2017-9: Formatör 2017 arkadaşımız. ... (anlaşılamaz) müşterisiyiz.

Hoca 2: Biz ille de bunumu istiyoruz dediniz.

Çevirmen2017-9: Sağda şeyleri görüyoruz uı çeviri araçları, oradan kelimler geliyor.

Hoca 1: (Başta söylediği anlaşılmaz ve bir süre sessizlik olur) Yalnız fark ettiğim bir şey var çevirmenler işin başına oturdukları zaman inanılmaz konsantreler. Ne desem hiç duymuyorlar. (Bir süre ses karışıklığından dolayı anlaşılamadı)

Hoca 2: Ama saatinde yetiştiremeyecek çevirmenler. (Devamında söylediği anlaşılamaz) (Bir süre sessizlik ve ikili konuşmalar devam eder ama anlaşılamaz)

Formatör 2017: Çevirmen2017-9 devam et bir tane daha çevir. Çünkü gelmesi gereken çevirmen arkadaşımız gelmemiş

Xİzleyici: Birazdan proje sorumlusuna... (anlaşılamaz)

Xİzleyici: Torpille girince (anlaşılamadı) (gülerler) (aynı anda konuşulduğu için anlaşılamadı)

Çevirmen2017-9: ... (anlaşılamaz) Romanındaki Ramon'un yeğeni var ya hocam, ben onun yerine çevireceğim. Ben ondaki şey gibiyim, değer gibiyim şey, ...

Hoca 1: Yani ...? (Bir şey sorar ama anlaşılamaz)

Çevirmen2017-9: Günübirlik yaşıyorum hocam, günümü tamamlıyorum yeter.

Hoca 1: Ama doğru çeviriyor, doğru yazıyorsun.

Çevirmen2017-9: Yapıyım hocam ne yani şimdi şey demesinler torpille geldi işte yatıyor demesinler.

Hoca 1: Demesinler. (Onaylar esprisini)

Hoca 2: Demesinler (güler)

Hoca 1: Sorduğum soruları da ezberlemiş proje için. (Bir süre konuşulmaz)

Çevirmen2017-9: Başkalarının yerine yapmaktan kendi yerime geldim şu an kendi yerimi yapacağım. (Gülerler)

Hoca 2: (Anlaşılmadı)... hem torpilli

Xİzleyici: O yüzden cezalandırılıyor (gülerler)

Hoca 2: Vallahi.

Hoca 1: Yazık sana ya çeviri bölümüne girdi mahvoldu (aynı anda konuşmadan dolayı anlaşılamadı)
Müşteri ... (anlaşılamaz) çevirsin.

Hoca 3: Sana paramı verdi ne oldu niye arkadaşının yerine sundun?

Hoca 1: Çıktı bak orda. (O esnada yapılmakta olan çeviri ile ilgili olarak söyler)

Çevirmen2017-9: Evet hocam. Sağ olun (alkışlarlar) (Yere bir şey düşer)

Moderatör: Nazara geldi.

Hoca 2: Aman dikkat!

Çevirmen2017-10: Herkes böyle ortada bırakıp bitiremediği için ben bitiriyorum. (Güler)

Hoca 2: İsmi?

Çevirmen2017-10: Ben Çevirmen2017-10.

Hoca 2: Çevirmen2017-10?

Çevirmen2017-10: Evet.

Hoca 2: Bak yan büro, oradan çevirmen alabilirsin, karşı büro! çevirmen alabilirsin ha, değil mi?

Çevirmen2017-10: Zaten onun için bakıyorum kimleri alıyım diye

Moderatör: Transfer! transfer (gülerler)

Hoca 1: Transfer, hem iyi ücretli. Ben zaten yetenekli istemiyorum, ilk önce torpilli geleni alacağım.

Çevirmen2017-9: Hocam, ben günübirlik karnımı doyurayım yeter ben şey değilim.

Hoca 1: Diğerlerine söyleme.

Moderatör: Kanaatkâr çevirmen

Hoca 2: Kanaatkâr çevirmen (Güler)

Hoca 1: Yüklenirim ben ona, sen tok gel

Çevirmen2017-10: Bu tarz özel isimlerle karşılaşınca veya çok fazla tekrar eden rakamlı uzun ve tekrar yazması zor olan bir yerlerde hata yapmamak için Control+insert ile aynı şeyi tekrar kopyalıyorum. (Bu sırada işlemini başa alıp tekrar gösterir) tekrar yapıyım şöyle, aynı kopyalıyor.

Hoca 1: Bunu kendi kendine öğrendin dimi, sana kimse öğretmedi (Çevirmen2017-10 güler)

Çevirmen2017-10: Müşterimizden öğrendim (Güler)

Hoca 1: Müşteri! Hem öğretiyorsun hem çalışmıyorsun orda. (Güler) (bir süre sesler duyulmadığından anlaşılmaz)

Çevirmen2017-10: Otomatik alıyordu bunu. (Bu arada kendi aralarında Formatör 2017 ile konuşurlar)

Formatör 2017: Evet çeviri bitti.

Hoca 2: Bravo (alkışlarlar)

Çevirmen2017-10: Gösteriyim mi?

Formatör 2017: Neyi Çevirmen2017-10?

Çevirmen2017-10: Türkçe halini, gösteriyim mi?

Formatör 2017: Şimdi aslında şey geliyor redaktör geliyor.

Hoca 2: Redaktör geldi.

Hoca 1: Redaktör geldi.

Çevirmen2017-10: Kim?

Hoca 2: Redaktör

Formatör 2017: Redaktör geldi. Aslında iyi şeyler hep onlardan çıkıyor, çevirmen olarak. Redaktörlerden çıkıyor.

Redaktör2017-1: Merhaba arkadaşlar ben (anlaşılamadı) birkaç aydır Yıldız Çeviri bürosu ile çalışıyorum. Çok memnun oldum. Çünkü bana çok fazla iş düşmüyor (gülerler) çevirmenler çok iyi çalışıyor. İmm şimdi baştan başlayacağım. (Bu sırada redaktör olarak kendi hesabından metni açar) yazım yanlışları vesaireye bakarken aynı zamanda segmentlere bakıyorum kayma vesaire olmasın diye. 1.segmentte sıkıntımız yok he pardon burada bir "i" unutulmuş. Nazar boncuğu olsa gerek.

Çevirmen2017-1: Hocam bende hata olacağını biliyordum. (Gülerek)

Redaktör2017-1: Düzelttikten sonra tekrar kaydediyorum. Çünkü oynama yapıyorum segmentte. (Redaktör çalışmasına devam eder) Burada bir ek unutulmuş. Yine (anlaşılamadı) yapıyorum. (Bu sırada işlemlerine devam eder ve arkadan gelen konuşmalar vardır ancak anlaşılmaz)

Hoca 1: Olmadı diğeri. (Düzeltmeye çalıştığı yeri kastederek)

Redaktör2017-1: Ben kontrol ediyorum zaten merak etmeyin.

Hoca 2: Peki... (uzunca bir süre arkada ikili konuşmalar devam eder, ancak ses düşüklüğünden anlaşılamaz)

Hoca 1: Sadece Türkçe kısımlara bakmıyorsunuz değil mi?

Redaktör2017-1: Hayır, karşılıklarında da bakıyorum.

Hoca 1: ... (anlaşılamaz) olarak değil. Redaktörün işi baya tehlikeli. ... (anlaşılamaz) gerekiyor.

Hoca 2: Peki çok fazla yanlış varsa %25 den fazlaysa?

Formatör 2017: Şeyde mi, segmentte?

Hoca 2: Evet. Yine değiştiriyor mu, çalıştırıyor mu yani redaktör? Orda da bir karar vermesi gerekmiyor mu?

Formatör 2017: İşte aslında hep onlardan çıkıyor hocam

Hoca 2: Çoksa ama yanlış?

Formatör 2017: Mesela bazı çeviri büroları çevirmen çalıştırmıyormuş.

Hoca 2: ee?

Formatör 2017: sadece şey ekibi var, redaktör ekibi var. Onlar çeviriye son haline getirip teslim ediyorlarmış. Aslında iş şeyde bitiyor, redaktörde çünkü ikinci bir gözle bakıyor çevirmen mesela bir işte kayboldu diyelim ya da ne biliyim bir paragrafı atladı redaktör bunu direk görüp müdahale ediyor. Diltrada mesela (anlaşılamaz) şeyler çok iyi çalışıyor, redaktörler. (Aynı anda konuşulur ve anlaşılmaz)

Hoca 2: İki aşama da olabiliyor.

Formatör 2017: Evet doğru.

Hoca 2: Yurtdışında iki aşamalı oluyor.

Formatör 2017: İyi çeviri bürolarında redaktör- çevirmen ayrımı vardır. Türkler'de yok tabi. (Bu esnada çalışmakta olan redaktöre odaklanırlar tekrar) Bu hatasız galiba.

Redaktör2017-1: (redaktör karşılık olarak bir şeyler söyler ancak anlaşılamaz)

Xİzleyici: çevrimiçi değil.

Hoca 2: Evet çevrimiçi değil.

Çevirmen2017-9: Onu ben yazdım 13, 13 onu kaydet.

Hoca 1: Torpillisin falan ama işi biliyorsun. Senin sunumunda çok güzeldi.

Redaktör2017-1: Son kez göz atıyorum bir saniye. (Aynı anda konuşulduğu için anlaşılmadı) Alttaki de aynı, yukarıda bir tane daha var. Tamamdır, benim işim bu kadar.

Hoca 2: Süper Çok teşekkürler (alkışlarlar)

Formatör 2017: Şimdi en son şey geliyor koordinatör geliyor size teslim edeceğiz şimdi yeniden.

Proje Koordinatörü 2017 öğrenci: çeviriyi kaydediyorum Türkçe klasörünün içine, TR klasörünün içine, bir dakika yanlış yaptım.

Formatör 2017: Şimdi biz müşteri olarak geliyoruz tekrar. (Müşteri olarak görevlendirdiği kişilerle gelir)

Hoca 1: Gelin bakalım beğenecek misiniz? (Bu sırada kaydetmede bir problem yaşanır ve aynı anda konuşulduğundan anlaşılmaz)

Xİzleyici: Şey, Save Target yapmamışınız. (Bu esnada halletmeye çalışırlar ve bir süre sessizlik olur)

Hoca 2: Müşteri kapıda bekliyor (güler).

Formatör 2017: Yine hata verdi. Şey hatası verdi, dosyalama hatası verdi.

Ek 5b. 2018 YTÜ BDÇ Atölye

Formatör 2018: ... (söyledikleri anlaşılmıyor) gibi oldu. Memsourse sayesinde güzel bir çeviri simülasyonu hazırladık. Iıum... Şimdi kısaca şeyden bahsedeyim hani çevirili teknolojilerinin nerelerinde kullanılıyor aslında hani şeyi uıumm... çeviri... Çeviribilim anlamında. Şimdi önceden siz daha uı... tanıksınız o dönemlere, işte çevirmenler ne yapıyordu daktiloda, sözlüklerde falan çeviri yapıyordu...

Hoca 1: (Alaycı bir tonla araya girerek) Yaşımıza gönderme yapıyor. (Gülüşmeler)

Formatör 2018: yok, şöyle ama. (Aynı anda konuşulduğundan anlaşılamaz). Yaş anlamında değil, deneyim anlamında

Hoca 1: Milattan önce bunlar vardı siz biliyorsunuz dedi. (Gülerek söyler ve gülüşmeler duyulur)

Hoca 2: Doğru söylüyor kara kara kartallar yazar... Doğru evet. (Gülerek söyler)

Formatör 2018: Günümüzde çevirmenlik artık işte bilişim teknolojileri ile beraber daha farklı bir uı... konuma geldi, tabi şimdi bu teknoloji sadece çeviri sürecini etkilemiyor yani proje yöntemi girdi işin içine, redaksiyon girdi, kalite kontrolü girdi hepsi belirli çeviri araçlarıyla belirli işbirliği ile birlikte ve çevirmen uı... bu sürecin neresinde kalacağını bilemiyor, yani öyle bir kafası karışıyor diyelim, ama tabi uı... çeviri şirketlerine baktığımızda işleyişine iş bölümleri var yani bir çeviri projesi geldiğinde her işi çevirmen yapmıyor. Bizim bugün yapmak istediğimiz uı... size göstermek istediğimiz uı... simülasyon çeviri şirketinin işleyişi, yani çevirmenin sadece çeviri yaptığını ya da işte

proje koordinatörünün görevleri, çevirmenin görevleri, redaksiyon... Hani bir süreç nasıl işliyor? Çevirmen sadece hani... uuu... çevirmen her şeyden sorumlu mu yoksa değil mi? Bazında bir uuu... sunum yapacağız. Aslında işte proje yönetimi az çok şöyle yani bu biraz daha amatör, basit bir uuu... çizim. Iuu... bizim baz aldığımız uuu... çalışma tarzı bu aslında bunlara bir tek proje koordinatörüne çeviriler ekle... (düzeltir) çevirmenler ekleniyor, onlara proje koordinatörleri, pardon, redaktörler gelecek ve kalite kontrolü gelecek ve bu şemanın uuu... ötesinde. Tabi uuu... evet bu da uuu... BDÇ araçlarındaki çeviri sürecinin formüle edilmiş hali aslında, işte kaynak metnim gelecek ... (arkadaşına dönerek) bir daha tıklayalım Proje Koordinatörü 2018 uuu... kaynak metnim müşteriden geliyor. Bir daha tıklayalım (yine bilgisayar başındaki arkadaşına), proje yönetimine gidiyor, proje yönetiminden sonra işte çeviri belleğinden yardım alınıyor veya alınmıyor, orda ondan sonra terminoloji yönetimi oluyor. Bir hedef metin çıkıyor ortaya, tabi hedef metin... bir daha geelim (Bilgisayara başındaki arkadaşına söyler) (Burada telefon çalması nedeniyle ses kaydı durdurulmuştur)

Formatör 2018: (ses kaydı cümlelerin yarısında başlıyor ve çok hızlı şekilde konuşuyor bu sebepten anlaşılamamıştır) ...Each source its like looking into your partners eyes (burada bir an önce bitirmeye çalıştığı için anlaşılamaz ve aceleyle cümleyi okuyuşu herkesçe hoş bulunduğu gülünür) (Formatör 2018 programa girilen kaynak metni okumuştur ve konuşmasına Türkçe olarak başlıyor) evet şimdi size... büro... çeviri büromuzdan sunumuzda... (arkadaşına sayfayı değiştirmesini komut vererek) geçerek işleyişimizden bahsedelim. Şimdi çok kısa yine uuu... bizim şirketimizin adı Proton Çeviri Bürosu.

Hoca 2: (Araya girerek) Proton?

Formatör 2018: Evet

Hoca 2: Hadi bakalım.

Formatör 2018: Ona da geleceğim aslında. Iım... (Öksürük sesi) şimdi... (Bu esnada programdan bir yerleri açmaya çalışmaktadır) Şuradan uuu... Bizim şirketimizin çalışanlarını görebiliyorsunuz. Redaktör 2018-1 uuu... Tabi redaktör normalde kendisi fakat dil uzmanı olarak, alt görevi çeviri, müşteri kontrolü ve son okuma yani redaksiyon da yapıyor kalite de yapabiliyor. Böyle bir görev verdik. İşte Çevirmen 2018-1 var, çevirmen yine. Şeyde dil uzmanı diye geçiyor, Program A'da öyle adlandırmışlar. Çevirmen 2018-3 yine dil uzmanı, Ali Can dil uzmanı çevirmen, X çevirmen dil uzmanı, Çevirmen 2018-3 dil uzmanı...

Hoca 2: (Konuşmacının lafını keserek) X çevirmen nerede?

Formatör 2018: X çevirmen... uuu... yurt dı... şey... şehir dışına git... gitmek zorunda kalmış gelemedi. Iım... Sistem yöneticisini ekledik. Proje Koordinatörü 2018 proje yöneticisi. Yani herkesin bu sistemde bir yeri uuu... konumu var. Iım... mesela proje yöneticisi Proje Koordinatörü 2018'e şey tanımlı (anlaşılamaz), çeviri yapamıyor Proje Koordinatörü 2018 sadece proje... proje koordinasyonu yapabiliyor. Redaktör eğer biz tanımlamazsak çeviri yapamıyor. Çevirmenler redaksiyon yapamıyor. Gibi... hani tıpkı bir şirketteki gibi hepsini tık tık tık düzenledik.

Hoca 2: Görevi tanımlanıyor.

Formatör 2018: Evet. (Kısa bekler) Şimdi, benim söyleyeceğim pek bir şey yok. Iım... simülasyonumuz başlıyor. Proje Koordinatörü 2018 proje koordinatörü. Söz onda.

Proje Koordinatörü 2018: Iım... ben iş açığımı kontrol ediyorum ve bunu sağlıyorum (biraz durduktan sonra) çevirmenlere, redaktöre. Şimdi bunu Memsourse yapacak. Öncelikle ama, müşteri ile e-maillleşmemiz oldu daha öncesinde um... işte "merhaba, ekteki 5 (anlaşılmadı) Türkçe... Türkçeye... Türkçeye çevirisi için fiyat teklifi alabilir miyiz?" Diye bir mail geldi. Sonrasında metinler gönderildi. Iım biz de Euro bazlı çalıştığımızı, metnin ne kadar sözcük olduğunu uuu... gönderdik ve teklifimizi verdik, sonrasında kabulü geldi ve ... terimce baz alınması söylendi. Şimdi proje yöneticisi tarafından... (o esnada duvara yansıtılmakta olan program ekranından kendi proje yöneticisi hesabına girmeye çalışmaktadır ve o yüzden biraz duraksama olur, sonrasında söylediği ise anlaşılamaz)

Formatör 2018: (sessizlikten faydalanarak lafa giriyor) yani müşteriden gelen (hızlı konuştuğundan anlaşılamaz) hatta kendi klasörümüzde de bunun ismi var. Masaüstünde bizim de şeyimiz var (o esnada proje yöneticisi Proje Koordinatörü 2018 "daha önceden..." diye başlayan bir şey söyler ama anlaşılamaz) uuu... biz atölyelerde 10 proje yapmıştık bu 11. Oluyor. Mesela 11. Projeyi de böyle ekledik. O müşteriden gelen metni projenin içine attık. Onu da açalım hatta Proje Koordinatörü 2018.

Mesela FR (Fransızca kaynak metin çevirisi için kullandıkları kısaltma addır) için o beş metni koyduk buraya. Beşini de çevirmenlerle paylaşacağız birazdan. (O esnada birlikte sesli bir şekilde programdan ilgili yerleri açmaya çalışırlar ama ne dedikleri anlaşılamaz.)

Moderatör: Ben bu esnada bir şey daha sorabilir miyim? Bu, proje ıı...yani teklif verirken ıı... 205 sözcük üzerinden tamam dediniz yani onları nasıl hesapladınız? O kısımlarını yaptınız mı yoksa... öylemi?

Formatör 2018: Aslında onları yapmadık şöyle kısalttık; aslında herkes az çok biliyor ıı... Word' de ıı... sözcük sayımından ıı... şeyleri çıkarttım hepsinden tek tek hangisinde kaç sözcük var, toplamda işte 200 küsur sözcük çıktı karşımıza...

Moderatör: Hı hı.

Formatör 2018: işte bunu normal piyasanın vermiş olduğu teklife yazarak (anlaşılamayan bir oran/sayı söyler) şeklinde çarptık işte 29 euroluk bir şey çıktı. Yani aslında bu küçük hacimli bir üretim sonuç olarak büyük... Bunu aslında şey olarak değerlendirebiliriz bunu büyük çaplı bir proje olarak değerlendirdiler ama biz bunu bir kesime verebiliriz sadece o yüzden kısa tutarak öyle dedik. Mesela bunu biz 2900 euro diyebiliriz mesela şey olsaydı 21.000 sözcük olsaydı daha farklı bir şey olabilirdi en az tabi...

Moderatör: (Araya girerek) Ya şey açısından sordum ben hani eşleşmelerden size gelen bir terim bankası ya da ııııı... (doğru kelimeyi bulamaz ve bulur bulmaz biraz yüksek sesle söyler) bellek varsa ona göre hani bir şey yapıyor musunuz? Yaptınız mı? O kısma girdiniz mi girmediniz mi onu merak ettim de...

Formatör 2018: Aslında ona girmedik şöyle, eşleşme dediğiniz şu oluyor aslında şimdi çeviri araçlarında text'i ben yüklediğimde otomatik olarak analiz ettiriyor dosyayı, kelimeleri veriyor. Bunu koymadık biz, çünkü zaman kaybı olucaktı hani en az klişe ile göstermek istedik, o yüzden biz bu fiyat... tekliflendirme aşamasını ıı... otomatik olarak karşımıza çıkardık. Tekliflendirme aşamasında farklı zaten o da proje yönetimin daha önce gelen bir süreç. En önemli süreçlerden biri aslında.

Hoca 2: Olmazsa bittikten sonra bütün sorularımızı soralım.

Moderatör: Tamam, pardon.

Formatör 2018: Evet tamam.

Hoca 2: OK.

Proje Koordinatörü 2018: (Programda proje yöneticisi olarak ekranına proje bilgilerini sesli bir şekilde girmektedir) Kaynak metin (anlaşılamaz) (biraz sessizlik olur) Teslim tarihi...

Formatör 2018: Evet (o günün tarihine bakar) 25'i. Bugün saat şu anda 2 biz bunu 3'te çevirmenlerden istiyoruz.

Hoca 1: (Gülerek) Çok acelecisiniz.

Proje Koordinatörü 2018: Terimcenin (anlaşılamaz) istendiği için buraya not düşmem gerekiyor. (Bu sırada projeyi inceleyecek çevirmenler için uyarı notu yazar) (Bir takım ortam sesleri, metal bir şeyin çarpma sesi gelir) Makine Çevirisini de biz kullanmıyoruz. İıı sonrasında, ücretlendirme olarak euro bazlı çalışıyoruz. (Devamında söyledikleri anlaşılamaz).

Formatör 2018: Şimdi burası aslında önemli çünkü şu anda bizim projemizde hangi aşamaları uygulayacağımızı gösteriyoruz sadece çeviri (anlaşılamaz) bizim şirketimizde redaktörler, kalite kontrolü olmasaydı; 2 seçeneği işaretlemeyecektim, sadece çeviri seçeneğini işaretleyip şey yapıcaktık çeviri yapıcaktık. Ama bizim tam kadro olduğumuz için herkes dahil oluyor burada, çeviriler... çevirmen çeviri yapacak, gözden geçirme, kalite kontrolü diye gidiyor. (Soluklanıyor)

Proje Koordinatörü 2018: Bu şekilde oluşturuyorum.

Formatör 2018: Projemiz oluştu. Yukarda görüyoruz detaylandırmaları. Şimdi bunlara çeviri belleği bulmamız lazım.

Proje Koordinatörü 2018: Çeviri belleğimiz de olduğu için... (sistemden bulduğu çeviri belleği dosyasını aktarır)

Formatör 2018: Proton Çeviri Bürosunun kendine özel bir ıı... çeviri belleği var. Biz her çevirimizde bunu kullanıyoruz. Aslında büyük çoğunluğu şey değerleri ilk şeyimiz, şu anda verimiz yok elimizde, boş bir terimce... terim ban... ıı... translation memory, çeviri belleği kullanıyoruz şu anda ıı...

Proje Koordinatörü 2018: gönderdikleri terim bankasını ekliyoruz.

Formatör 2018: Evet... (Proje Koordinatörü 2018'i onaylar ve bu sırada bu eklemeleri yaparken sessizlik olur) müşterinin gönderdiği terimceyi koymam gerekiyor buraya. Bu yüzden yeni bir terim bankası oluşturuyorum. (Bu esnada programda terim bankası dosyası oluşturur) evet. Terim bankası... dillerim zaten belli. (Proje Koordinatörü 2018 programdan çeviri dillerini kaynak dil- erek dil olarak belirler ve Fransızca- Türkçe seçer) Bu arada Proje Koordinatörü 2018 hem şeyi gösterebilir miyiz? Metinlerin bir tanesini açalım hem terimceyi gösterelim masatüstünden hem... (Bir şey söyler anlaşılamaz) mesela textin birincisi bu "Studio 8" bir Fransız şirketi. İstanbul'da bir şey açacaklarmış... ıı... bir... ofis... onun çevirisini istiyorlar işte kendilerini Türkiyede tanıtmak için bir metin gönderdiler.

Proje Koordinatörü 2018: terim bankasını da ... (anlaşılamaz)

Formatör 2018: Evet. Şimdi bence terimcede bu... Şimdi biz bu Excel ile hazırlanan terimceyi Memsourse'a yükleyeceğiz ve çevirmenler çeviri yaparken ıı... (kapı açılır içeriye biri girer ve kapanır, konuşmacının dikkati o yöne kaydıği için bir süre duraksar) bu terimceden otomatik olarak Memsourse üzerinde faydalanacaklar, birazdan göreceğiz. Evet devam edelim (bir erkek sesi) (bir şeyler daha söylenir ama anlaşılamaz) (Bir süre bir sessizlik olur) ... Şimdi o Excel'i buraya aktaracağız. (Bu esnada programın duvara yansıtılan haliyle izleyiciler işlemleri görmektedir) Evet seçtik... (dışarıdan kuş sesleri gelmektedir) Bu şimdi göndermiş olduğum terimden şu anda yüklendi sisteme. (Kısa bir sessizlik oluşur) Soldan projelerime girelim Proje Koordinatörü 2018. Evet onlar geldi. (Bu esnada programda seçimleri yapmaktadırlar) Şimdi projemiz hazır. İş vericez. Çevirmen... bizim şirketimizde 5 çevirmen, 1 redaktör, bir de kalite kontrolcü var. Çevirmenlerimiz ayrı ofiste çalışıyor, (Güler çünkü o anda hepsi aynı ortamda ve odadadır) kalite kontrolcüler ayrı ofiste çalışıyor. İşlerimizi şimdi tek tek vermemiz lazım. Burası şimdi ıı... iş verme sekmesi.

Proje Koordinatörü 2018: Önce dosyayı...

Formatör 2018: (araya girerek) Dosyayı seçelim evet. Şimdi ıı... metinleri tek bir çevirmene de verebiliriz ama biz met... projenin hızlı yürümesi için paylaşıyoruz herkese. Çünkü eş zamanlı bir çalışma olacak birazdan. (Bir şey söyler anlaşılamaz) Çevirmen 2018-1 ilk çevirmenimiz. Evet ona veriyoruz Çevirmen 2018-1'ya verdik. (Bir şey söyle anlaşılamaz) Çevirmen 2018-1'dan biz bu çeviriyi 3'te istiyoruz. Gözden geçirmeye, redaksiyon aslında gözden geçirme. Gözden geçirme uzmanımız Redaktör 2018-1 onu görevlendirdik... evet ona da girdik hızlıca... (bu esnada programdan görevlere kişi atamaları yapılmaktadır). Aslında Proje Koordinatörü 2018 şeyleri hiç vermeyebiliriz yani Teslim tarihini hızlı geçelim aynen. Hiç vermeyelim. Bilgilendirmeyi... (anlaşılamaz) Müşteri kontrolünde ıı... görevli Kalite Kontrol 2018. Kalite kontrolcüsü. (Seçimler yapılırken sessizlik oluşur)

Proje Koordinatörü 2018: Benim çevirim Çevirmen 2018-1'ya gitti.

Formatör 2018: Tek tek böyle vermek gerekiyor şeyleri, metinleri çevirmenlere. Tabi bir çeviri bürosunda birden fazla proje kontrolcü çalışır genelde öyle oluyor. Daha hızlı şey yapıyorlar.

Proje Koordinatörü 2018: 2. Metni Çevirmen 2018-2'a gönderiyorum.

Formatör 2018: Evet. Çevirmenlerimiz farklı ama kalite kontroller, kontrolcüler hep aynı Redaktör 2018-1 ve Kalite Kontrol 2018. (Eklemeler sırasında oluşan sessizlik) Her ekleyişte orda sayfaya düşüyor şey. 3. Metin... (anlaşılamadı) yine gözden geçirme aynı. (Seçimler yapılırken 17 sn. sessizlik oluşur) Çevirmen 2018-3. X çevirmen olmadığı için... (o esnada programda bir şey yapmaya çalışmaktadırlar, biraz daha sessizlik olur) Evet, Çevirmen 2018-3 sadece iki metin aldı çünkü X çevirmen yok o yüzden bir çevirmen biraz daha fazla iş yapacak.

Hoca 1: Daha fazla para alacak mı peki?

Formatör 2018: Tabiki de... (gülüşmeler) Fiyatlandırmayı orada yaptık projede. (Formatör 2018 güler ve fısıldaşmalar) Evet şu anda 5 Metin de biraz gösterelim Proje Koordinatörü 2018. Müşteri gönderdi 5 Metin de Memsourse'da tanımlanmış durumda Dil uzmanları belli, teslim tarihleri belli. E-postalandı gibi gibi şeyleri görüyorum orada. Şimdi Proje Koordinatörünün bu noktada işi bitti -

çeviriler tamamlanana kadar tabi ki de-. Şimdi uuu... herkese burada görmüş olduğunuz 4 çevirmene de e-mail gitti şu anda, uuu... her çevirmen şu anda eş zamanlı başlayacak. Biz bu arada uuu... Çevirmen 2018-1 ile başlıyoruz bu tanıtıma. Çevirmen 2018-1 metni çevirirken bize anlatarak diğer çevirmenlerimiz de eş zamanlı olarak çevirecekler. Yani eş zamanlı bir işten bahsediyoruz burada. Şimdi Çevirmen 2018-1'i bilgisayara bağlayacağız buradan... (Bu esnada ses kayıt cihazı masadan alındığı için ses boğuklaşır ve kısılır) (17. ses kaydı burada bitiyor.) süre= (12:35.83)

Formatör 2018: ... Başlıyor. Çevirmen 2018-1 ekrana yansıtacağımız için biraz şu anda çevirisine başlayamadı.

Çevirmen 2018-1: Pürüz oldu evet.

Formatör 2018: Diğer çevirmenlerimiz başladılar.

Çevirmen 2018-1: İum Proje Koordinatörü 2018... 362-236-175 (Proje Koordinatörü 2018 söylenen sayıları tekrar eder)

Formatör 2018: Şimdi bizim çeviri büromuz şöyle çalışıyor. Çevirmenlere ium... (Çevirmen 2018-1 ve Proje Koordinatörü 2018'in konuşması devam ediyor ama anlaşılıyor Formatör 2018 ile eş zamanlı olduğundan dolayı.)

Formatör 2018: görebiliyoruz bilgisayarlardan yani (gülür). Şöyle şeyler de yapabilirsiniz yani mesela kendim...kendi büronuzda şu an mesela ium...

Hoca 2: O şey açık ofis?

Formatör 2018: Evet, açık ofis tarzında da çalışabilir. Mesela proje koordinatörü şu anda Çevirmen 2018-1 mesela yardıma ihtiyaç duydu diyelim, hemen tık diye bir tıkta şey geliyor onun... masaüstünü görebiliyor. Şimdi evet biraz takıl... takılma şeklinde gidebiliriz. Çünkü evet internet bağlantısıyla şey var. İuum... niye bu kadar yavaş?

Çevirmen 2018-1: Beni bu sırada konuşayım mı o gelene kadar?

Formatör 2018: Evet geldi.

Çevirmen 2018-1: İuum... merhabalar ben Proton Çeviri Bürosunun kıdemli tercümanı Çevirmen 2018-1 BAZ. İu... her gün olduğu gibi gelip mailleri kontrol ediyorum... uuu... Proton Mailden. İu... orda da görebilirsiniz zaten (ana bilgisayar üzerinden yürüttükleri simülasyonda yaptıklarını duvara yansıtmaktadırlar. Çevirmen 2018-1 kendi kullanıcı hesabına girmiştir).

Formatör 2018: Biraz yavaş gidiyor... (Fısıltılı konuşma duyulur) Çok yavaş gidiyor bu arada buradan şu anda neden öyle oldu? Aslında...

Hoca 2: Bağlantı mı koptu?

Formatör 2018: Bağlantı kopmadı hocam aslında ama...

Çevirmen 2018-1: evet AA ben ben de daha yeni bağlandım zaten.

Formatör 2018: Şu anda ... bir daha açalım olmazsa Proje Koordinatörü 2018, şeyden çıkıp...şuradan.

Çevirmen 2018-1: Söyleyeyim mi numaray? 362-236-175 (anlaşılamaz) (uzunca bir sessizlik olur)

Formatör 2018: Sabah hiç bu kadar yavaş değildi yani, niye böyle oldu hiç anlayamıyorum.

Hoca 2: Şey bu öğleden sonra bu internetin kullanımı çok artıyormuş ya, yazı bile yollayamıyoruz

Formatör 2018: Öyle mi? (Üzgün ses tonuyla)

Hoca 2: Tabii... yazı... tıkırtı... şey geri geliyor. Vallahi... Öyle dediler. (Devamında söylediği anlaşılamaz)

Formatör 2018: Diğer çevirmenler yapıyor değil mi?

Çevirmen 2018-1: Evet gördüğünüz gibi bu benim mail sayfam. İuum... Proje Koordinatörü 2018 hanımdan bir iş gelmiş. Onu açıyorum.

Formatör 2018: Az önce oluşturduğu iş otomatik olarak mailleniyor şeye, çevirmenlerin hesabına. Hepsine eş zamanlı olarak... gidiyor. Şimdi u... Çevirmen 2018-1 şey yapacak bu maili açıp... bu çok yavaş ya niye böyle bu?

Çevirmen 2018-1: Açmadı mı? (Anlaşılamayan bir şey söyler).

Hoca 2: Olabilir işte şey. (Anlaşılamayan bir şey söyler)

Xİzleyici: işe başladın mı sen?

Çevirmen 2018-1: (anlaşılamaz) basmadım, sadece maili açtım.

Formatör 2018: (aynı anda birden çok konuşuyor buradaki diyaloglar da anlaşılamıyor) o aslında şey hocam, yavaş (anlaşılamaz) düşük hocam aslında. İu... burada işliyor ama buraya yansıması çok (anlaşılamaz) (aynı anda konuşmalar vardır)

Çevirmen 2018-1: Tamam yavaş yavaş sorun değil.

Hoca 2: O normal bir şey yani. (Formatör 2018'i sakinleştirmeye çalışarak problem olmadığını göstermeye çalışır. Sessizlik) Patron çok sabırsız. (Gülüşmeler)

Formatör 2018: Yok yani u... üzıldüm şey olarak ... (aynı anda konuşulduğundan anlaşılamaz)

Hoca 2: Hayır, üzülme canım! (Aynı anda birden fazla kişi konuştuğu için anlaşılmıyor.)

Hoca 1: (anlaşılamaz) seni birazcık şey yapalım.

Hoca 2: üniversitede her şey alt yapı, olacak (böyle şeyler anlamında söyler)

Çevirmen 2018-1: Orası açılacak. Proje Koordinatörü 2018 hanım bana yazmış ki: Sayın Çevirmen 2018-1 sizin için yeni bir işimiz var. İu. Studio 8'in yaptığı yani bana göndermesi gereken dosyayı göndermiş, Fransızcadan Türkçeye bir çeviri istemiş, teslim tarihini yazmış bir de tabi burda işe başlamak için Memsourse Cloud'da u... şey... giriş yapın diyor. Zaten burada otomatik olarak çıkıyor. Ben buraya tıkladığım zaman, siz orada göremeyeceksiz galiba... Tıkladım çünkü. (Emine Demirel bir soru sorar) Link vardı onu tıkladım

Formatör 2018: Çevirmen 2018-1 istersen şöyle yapalım; ben mailini gösterdim uum... buradan aç de yine. (Programı kastetmekte ve orada yapacağı işlemi kastetmektedir)

Çevirmen 2018-1: Tamam. İu. Zaten... (anlaşılamaz)

Formatör 2018: Memsourse... İnternet gitti zaten bilgisayarda galiba...

Hoca 2: Bilgisayarda mı gitti?

Formatör 2018: (üzgün ses tonuyla) Hı hı... İstersen ... (bu esnada arkada konuşmalar vardır ve anlaşılamaz).

Çevirmen 2018-1: Tamam. (Anlaşılamayan çoklu konuşmalar vardır aynı anda konuşulduğundan kimin ne söylediği anlaşılamaz ve bir süre daha sorunu halletmeye çalışırlar, sessizlik olur)

Formatör 2018: Evet şimdi... maili kontrol etti Çevirmen 2018-1, Program A'a giriyor, bir şirket... şirket kullanıcı adı ile, hemen proje karşısına çıktı.

Çevirmen 2018-1: Proje çıkıyor zaten. (Fısıltılar ve sessizlik) Evet şimdi size bir şey göstermek istiyorum. Bakın şimdi projeye tıkladım fakat buradan tıklayamıyorum yani tıklasam da açmayacaktır. Çünkü önce işi kabul etmem gerekiyor. Eğer başımda çok fazla iş varsa reddete de biliyorum ama bugün çok fazla iş olmadığı için projeyi kabul ediyorum. (Kabul etme işlemini gerçekleştirir) Şimdi metne tıklıyorum. Metin karşıma gelecek. (Beklerler) Şimdi çevirmeye başlıyorum.

Formatör 2018: Yani bu alt taraftaki metin uum... tüm metin. Parçalanmış haliyle karşıma geliyor.

Çevirmen 2018-1: Bunun en büyük avantajı bu zaten. Böyle Bölüp bölüp yapması biz çevirmenlerin işine gelen bir durum bence. (Bu esnada çevirisini yapmaktadır) Control+enter ile sonra bir sonraki satıra geçiyorum. İu... şimdi F8'e basacağım -anlatacağım sebebini-. Studio 8 (kaynak metinden yaptığı çeviri bölümünü okumaktadır yani studio 8 kısmı) tekrar F8'e basacağım. (Anlaşılamaz)

Bunun sebebi de aşağıda gördüğünüz gibi... (motor geçiyor o yüzden anlaşılmıyor) kırmızıyla işaretlenmiş, ben onun için F8 tuşunu kullanıyorum.

Formatör 2018: Yani bu etiketler...(anlaşılamaz) hedef metinde koruyor yani... çevirmen veyahut kalite kontrolcü formatla Word üzerinde oynamıyor. Çeviri aracı otomatik olarak aynı formatta karşısına çıkarıyor işi.

Çevirmen 2018-1: (yaptığı çeviriyi sesli okumaktadır) 2017b yılında, Paris'te...

Formatör 2018: Bu arada diğer çevirmenlerimiz de çalışıyor -kendi metinleri üzerinde-.

Hoca 2: Çalışıyorlar mı?

Hoca 1: umarım hiç öyle bir halleri yok.

Formatör 2018: Onlar da orda yapıyor. Şimdi birazdan onları da yansıtacağız şeyde. Tabii internetimiz izin verirse.

Hoca 2: Şimdi bu çeviri üzerinde mi çalışıyor

Formatör 2018: Tabi tabi şimdi onlar da çeviriyor. Şu anda onların metinlerine de birazdan geleceğiz. **Hoca 2:** (anlaşılamaz)

Hoca 1: (anlaşılamaz) (şaşkın bir şekilde ve yeni fark etmiş gibi) hiç çalıştığınızı görmüyorum.

Xİzleyici: benim çevirim bitti bile hocam.

Hoca 2: Bitti diyorsun vay be.

Çevirmen 2018-1: İum... koordinatör hanım benle terimceye göre... çevirmemi söylemişti. Ve ... (anlaşılamadı) geçmişti. Gördüğünüz gibi bakın, Fransızcalarının hemen karşılığı veriyor ve mesela söyle göstereyim (çeviri yapıyor sistemi gösteriyor) şirketimiz... diyelim. Şimdi bakın, hemen veriyor hemen buraya yazabiliyorum. (Bu esnada bir şeyler yazmaya devam eder) Bak yine verdi mesela. Fotoğraf. Ses, onu da verecek (çevirideki terimcedeki kelimelerden bahsetmektedir.) (Anlaşılamaz) tekrar (Anlaşılamaz) ... Şimdi bu kayıt olacağı için zaten kapatıyorum fakat yine de bir F5'e basıp ilerleme durumunu görüyorum. Ve bakın %50'si kaydoldu diyor. Tamamlandığını gösteriyor bana. Tekrar buraya girip durum değiştiriyorum. (Anlaşılamaz) ve kaydediyorum. Diyor ki "devam eden başka bir işiniz mevcut değil, bir iş gelene kadar hesabınıza (Anlaşılmıyor) devam edilsin mi?" Bugün başka bir işim olmadığı için tamam diyorum. Bakın bu kadar. Benim çevirim bitti. (Hep ağızdan konuşmalar)

Formatör 2018: eş zamanlı olarak herkes ... (anlaşılamaz) şimdi İum... herkes aynı işlemi yapıyor şu anda... (6sn anlaşılmadı) herkes ... (anlaşılmıyor) internetimiz el verirse eğer Ali Can'a bağlanacağız. O da ... (anlaşılamaz) gönderecek. Yani Herkese aynı işlemi yapıyor.

Hoca 1: teker teker...Tıkır tıkır gidiyor.

Formatör 2018: İum... onun da kodu bitmiş. Hm... bitmemiş. İu... 238-613-635 (hocalardan biri envalid kod envalid kod, geçersiz kod dedikten sonra hep bir ağızdan konuşmalar ve gülüşmeler gelir ve sessizlik olur) İnternetin geldi mi? (Karşısındaki gelmedi der ve o da tekrar eder) Gelmedi

Hoca 2: Yok mu? (18. ses kaydı burada bitiyor.) süre= {09:14.23}

Çevirmen 2018-2: Merhabalar, ben Çevirmen 2018-2. Proton çeviri şirketinin çevirmenlerinden biriyim, gördüğünüz üzere bize gelen uı ... lar (cızırtıdan dolayı anlaşılmaz) hakkında hepimiz çalışmaya başladık u gördüğünüz üzere sonuca geldik, şeye u segmente, çevirimi yaparken, şu ... bunlara çok dikkat ettim çünkü gerçek u.. (bir program ismine benzer bir şey söyler ama anlaşılmaz) metinleri şu ayrıntıları inceledim karışıklık olmasın diye, ondan sonra çevirimi yaparken terimlerden yararlandım, elimden geldiğince doğru çevirmeye çalıştım ve şuan en sondaki segmentimdeki çeviriyi gerçekleştiriyorum u.. (20 saniyelik bir sessizlik oluşur ardından) normalde bir sayfa açacağım da u...

Xİzleyici: enter'a mı basmıştın?

Çevirmen 2018-2: Terim olduğu için u (gerisi anlaşılmaz)

Xİzleyici: entera bas

Çevirmen 2018-2: hah. Tamam enter... böyle terimlerde bizim için kaydedilmiş kelimeler de bizim ... (kapı sesinden dolayı anlaşılmaz) de hızlandırıyor, zaman kazandırıyor. En son olarak . (Kapı sesi tekrar duyulur anlaşılmaz) ve çevirimi de bitirip kapatıyorum ve bu işin tamamlanmasında, %100 olmasını bekliyorum.

Hoca 2: %81? (Birkaç kişi daha konuşur aynı anda konuşulduğu için diğerleri anlaşılmaz).

Formatör 2018: 5 yaptığımızda gelecek...

Çevirmen 2018-2: 5 yaptım. Evet şimdi görevim tamamlandı.

Formatör 2018: İşini kapat bir de. Herkes işini kapatmalı ki diğer aşamalara geçilebilsin diye redaksiyona veya kalite kontrole çünkü mesela çeviri bitmeden kalite kontr.aa redaksiyon yapılamıyor redaksiyon bitmeden de kalite kontrol yapılmıyor, şeyler ulaşamıyor herhalde, redaktörler, müşteri ya da kalite kontrolcüler.

Çevirmen 2018-2: Bugünlük de... (biraz sessiz konuştuğundan anlaşılmaz)

Hoca 1: Evet? Bugünlük?

Çevirmen 2018-2: Bugünlük de başka işim kalmadığı için daha demin tamam demiştim.

Hoca 1: Çok teşekkür ediyoruz.

Xİzleyici: Kalsaydı... (gülüşülür)

Formatör 2018: (gülerek) evet. (Bu evet ile Çevirmen 2018-2'nin işinin bitişi ve bir sonraki aşamaya geçişi onaylamaktadır.) (23 saniyelik bir boşluk oluşur birkaç kişi aralarında konuşur anlaşılmaz, Mouse tiki sesleri gelir bu sırada)

Formatör 2018: Çevirmen 2018-3 sen ulaştın mı şu anda?

Çevirmen 2018-3: Maalesef çıkış yaptım.

Formatör 2018: ha tamam. O zaman sen de buraya gel. (28 saniyelik bir boşluk oluşur)

Çevirmen 2018-3: u Merhabalar, Ben Çevirmen 2018-3, Proton çeviri hizmetleri çeviri bürosunun tercümanıyım u proje yöneticimiz Proje Koordinatörü 2018 hanımdan aldığım maille yeni bir projem olduğunu öğrendim u projemi kabul ettim ve hemen çevirmeye başladım u aynı zamanda eş zamanlı şekilde arkadaşlarımla çevirdim u projenin yarısını hallettim diğer yarısı kaldı onu da şu an sizinle halledi... yani sizinle beraber çevireceğim u.

Hoca 2: Bize çok güvenme! (Bir kişi bir şey söyler aynı anda konuşulduğundan anlaşılmaz) (gülürler)

Çevirmen 2018-3: (Gülerek) u tamam u kaynak, kaynak metin u kaynak metindeki u bağlantıların orijinalliğini korumak için şu kısımda gördüğünüz orijinalliği korumak için klavyemdeki f8 tuşundan yararlanıyorum imm... küçük bir sıkıntı yaşadım (gülür) (3 saniyelik sessizlik oluşur) ve çevirmeye başlıyorum.

Xİzleyici: Bir şey sorabilir miyim? (ÇEVİRMEN 2018-3'ya) Orda özel bir font mu var ya da link mi var korumak istediğimiz de o stüdyo (anlaşılmaz) mesela biz şey yapıyoruz, belirliyoruz?

Formatör 2018: Kesinlikle. Şurada (aynı anda konuşurlar anlaşılmaz). Şu formattan dolayı bu şu ana kadar hocam...

Xİzleyici: Yani özel bir... ya da işte... resim çizili ve işte bir ayrı bir fontu var onu koruması için, tamam...

Formatör 2018: Kesinlikle, kesinlikle. Yoksa onu koymasam şey oluyor bu kez, hedef metinde karşının birebir aynı olarak çıkacak karşıma bu kez ne yapmak lazım, tek tek imm Word...(anlaşılmaz) den bakmak lazım, zaman alır, o yüzden direkt şey yapıyorlar, kendi... işte uzantıları o özellikle... (ÇEVİRMEN 2018-3 da onaylar) aynı şekilde koruyor.

Xİzleyici: anladım.

Çevirmen 2018-3: Çevirimi yaparken u müşterimin yolladığı terim markasını baz aldım u terim markasından şaşmadım ve u çevirimi bitirdim. Çevirimi bitirdikten sonra son kontrollerimi

yaptığımda bi kendi açımdan bi hata görmedim ve u projemi bitirmeye karar verdim, projemin durumunu değiştirerek, imm tamamladığımı söyledim ve u proje koordinatörüne projeyi gönderdim.

Hoca 2: Çok teşekkürler geldiğiniz için. (20 saniyelik bir sessizlik oluşur çoğu kişi aralarında konuşur hiçbiri anlaşılmaz)

Formatör 2018: Şimdi herkes hesabına giriş yaptığında hani diğer çevirileri görmüyorlar kendilerine paslanan işleri görüyorlar projeler kısmında tabi diğer kişilerle ilgili bilgili, bilgi amaçlı birbirleriyle konuşabilirler, mailleşebilirler öyle bir. (Söze biri katılır)

Moderatör: Crowd source olarak çalışmaya giriyor mu?

Formatör 2018: Efendim?

Moderatör: Crowd source olarak çalışmaya el veriyor mu yani ortak aynı metinle birkaç çevirmenin çalışmasına da izin veriyor mu?

Formatör 2018: Bu izin vermiyor, öyle yapan şeyler var mesela motaword ile öyle çalışabilirler... o şekilde (3 saniyelik bir boşluğun ardından) şimdi Çevirmen 2018-3'a iki iş vermiştik. Evet

Çevirmen 2018-3: u Merhaba ben Çevirmen 2018-3, Proton çeviride ... nın elemanlarından bir tanesiyim u gelmeyen arkadaşımızın çevirisini daha önce ben orda yapmıştım, şu an kendi çevirimi yapacağım. (69 saniyelik boşluk olur ve bu sırada Mouse, klavye ve birkaç diyalog duyulur fakat hiçbiri anlaşılmaz bu sırada çevirmen çevirisini yapmaya, seyirciler de süreci izlemeye devam etmektedir)

Çevirmen 2018-3: Segmentimizi onaylıyoruz u burada numaralar ve adresler çok önemli. Bunların doğruluğunu kesinlikle kontrol etmemiz gerekiyor (içinden konuşarak birkaç şey daha der, yaptıklarını içinden sessizce tekrar eder gibidir ve klavye sesi gelir ancak anlaşılmaz) (3-4 saniye sessizlikten sonra) translate (anlaşılmaz) de onaylayarak u bitiriyorum (birkaç Mouse tık sesi ardından) bütün projeler tamamlanmış bulunuyor (Formatör 2018 ÇEVİRMEN 2018-3'e bir şeyler söyler ancak anlaşılmaz tek anlaşılır kısım "durumu değiştirmeliyim") (8 saniyelik sessizlik oluşur)

Formatör 2018: şimdi atmazsa redaksiyon gidemeyecek... ondan dolayı. Atması lazım yoksa hani... redaktör ulaşamıyor (birçok kişi aynı anda konuşur anlaşılmaz) (10 saniyelik bir boşluk oluşur)

Proje Koordinatörü 2018: Normalde Proje Koordinatörü 2018 yap... şeyde oluyor değil mi bütün hepsi Proje Koordinatörü 2018'a geliyor (Hoca 1 hafifçe duyulacak şekilde 'tabi' der) Proje Koordinatörü 2018 organize ediyor her şeyi (8 saniyelik bir boşluk oluşur)

Formatör 2018: Evet, şimdi u redaksiyona geçiyoruz son çevirimiz de bitti. (6 saniyelik bir boşluk olur ardından Redaktör 2018-1'a "sen de gelebilirsin bu arada" der) (5 saniyelik bir boşluk olur)

Redaktör 2018-1: Merhabalar, Redaktör 2018-1 Muhteşem. Proton'un çeviri şirketi bürosunun redaktörüyüm u kısaca bir çevirmenlerimizden gelen erek metinleri, erek metinlerindeki hataları bulup, düzenleyip tekrar Proje Koordinatörü 2018 hanıma geri göndermek. Başlıyorum.

Hoca 1: Başla. Başlayalım.

Formatör 2018: Şimdi Redaktör 2018-1 diğerlerinden farklı olarak (öksürük seslerinden dolayı geriye anlaşılmaz) Şeyda karşısına geçecek şimdi Redaktör 2018-1'in, çevirmenler nasıl çeviriyor onu göreceğiz. Yine düzenlemeleri yapacak. (14 saniyelik bir boşluk oluşur)

Formatör 2018: İşlem kısmını gözden geçirmede de görebiliyoruz zaten.

Redaktör 2018-1: Çevirileri düzenleyebilmem için u (anlaşılmaz) durumunu değiştirmem lazım (30 saniyelik boşluk oluşur bu sırada Mouse sesleri fısıldaşmalar duyulur)

Formatör 2018: Karşımızdaki Çevirmen 2018-1'nin çevirisi şu anda.

Redaktör 2018-1: Tek tek bakıyorum hata bulamadığımız zaman Control+enter'la geçiyorum. (10 saniyelik bir boşluğun ardından) şu anda...

Formatör 2018: Aslında metinlerin hepsi karşımıza geldi şey olarak, bakın mesela altta (biri soru sorar o anda fakat hem sesi hem de sorusu anlaşılmaz). (Onaylarcasına) evet. (Anlaşılmaz) seçtiğimiz

için hepsi tek tek geldi. Mesela şu anda (REDAKTÖR 2018-1 ile fısıldaşarak aralarında) ikinci texte gelelim. İkinci textde (göz gezdirir).

Hoca 1: Dil uzmanları çok iyi olduğu için hata yok (gülümserler). (30 saniyelik bir boşluk olur fısıldaşmalar ve Mouse sesleri duyulur)

Redaktör 2018-1: Burada bir anlatım bozukluğu olduğu için ben bu cümleyi değiştiriyorum. (5-6 saniye sonra)

Formatör 2018: gerekli düzenlemelerin faslı devam ediyor (uzunca bir süre texte bakarak birbirleriyle fısıldaşırlar, bu sırada Mouse sesleri de duyulur) Hepsinin onaylanması gerekiyor ki tamamlansın kalite kontrolü için

Hoca 2: Peki orada mesela düzelttiği çevrilene gidiyor mu şey?

Formatör 2018: şeyde farklı ... görüyorlar hocam (anlaşılmaz) özel çeviriler yapılıyor işte kalite kontrolü de yapılıyor.

Hoca 2: Puan düşüyor mu?

Formatör 2018: u Puan aslında şeye göre... Proje kontrolü yapılacak zaten

Hoca 2: Yapılacak hah hah (gülerek) evet...

Hoca 1: Puan düşünce (anlaşılmaz) mı gidiyor? (Hoca 2 güler)

Redaktör 2018-1: buradan u tüm düzeltmeleri ben yapıyorum, (gerisi anlaşılmaz). Değiştir buradan (programda yaptıklarını sesli betimlemektedir) tamamlayıp, kalite kontrole yönlendiriyorum.

Hoca 2: AA Süper. (Teşekkür ederler, birkaç kişi birden teşekkürler diyor fakat sesler ayırt edilmiyor ve ses kaydı bitiyor, Ses 020_sd.m4a Dosyası (06.48 dk./2018 BDÇ atölye)

Kalite Kontrol 2018: u Şimdi belge kontrol konusuna gelince u çevirmenler hata yapmış olabilir, Redaktör bunları düzeltti ama biz gene de müşterilerimizin herhangi bir hatayla karşılaşmasını istemediğimiz için son bir gözden geçireceğiz ondan sonra da proje koordinatörüne u işi yollayacağız. (Beş saniyelik bir boşluk olur ve Mouse sesleri duyulur)

Formatör 2018: İşlem kısmını bu kez (kelime anlaşılmaz) kontrole olarak görüyorum, hani biraz gözden geçirme redaksiyon, ikinci göz... u şey (kelime anlaşılmaz). (25 saniyelik bir boşluk oluşur o sırada fısıldaşmalar ve Mouse sesleri duyulur)

Formatör 2018: evet, tüm textler alt alta geldi. Bu kez de Kalite Kontrol 2018 şeyi görüyor Redaktör 2018-1'in özellikleri, o görüyor şu anda. Kalite Kontrol 2018'nin gördüğü çeviriler çevirmenlerin yaptıklarıyla değil, Redaktör 2018-1'in onayladığı şeyleri, düzenlediği şeyleri, çevirileri.

Kalite Kontrol 2018: Benim tekrar onaylamam gerekecek hepsini. Imm. (1 dakikalık bir boşluk oluşur)

Formatör 2018: evet 3'e geldi şu anda sıkıntı yok. (Anlaşılmaz) (56 saniyelik bir boşluk oluşur)

Kalite Kontrol 2018: (kısıp bir sesle) u bu şekilde ekrana gelip kontrol işlemine de bir son verelim. Ondan sonra Proje Koordinatörü 2018 hanıma yolluyorum (bir süre sonra) durumu tamamlandı olarak değiştiriyoruz, hallediyoruz. Evet...

Hoca 1: çok teşekkürler.

Hoca 2: çok güzel. (Bir soru sorar ama anlaşılmaz) (Formatör 2018 de bir şey diyor sesler karışıyor anlaşılmıyor)

Proje Koordinatörü 2018: şimdi ben (cümlesi tam olarak anlaşılmıyor çünkü o esnada Formatör 2018 in sesi duyuluyor) ...nın çevirisini yaptığı son şeklini göreceğim. (Bir süre aradan sonra) hepsinin tamamlandığını da görebiliyoruz. Üstlerine tıkladığımızda da Redaktör 2018-1'in, Kalite Kontrol 2018'inin de bulunduğu, onların yaptığı görünüyor.

Formatör 2018: Şu an işlem kısmında Proje Koordinatörü 2018'in baktığı müşteri kontrolü yani çünkü benim ya da proje koordinatörünün baz alması gereken son hali ise müşteri kontrolünden çıkan hali çeviriyi alamazlar, müşteri kontrolünü alması lazım.

Proje Koordinatörü 2018: Buradan çevirileri de görebiliyorum.

Formatör 2018: Çevirileri de görebiliyor evet. Redaktör 2018-1'in işini görüyor, herkesi tek tek görüyor şunu şunu yaptınız bunu yaptınız, zamanınız (anlaşılmaz) kime gidiyor gibi.

Proje Koordinatörü 2018: en son hali de bunlar. Bunları indirip, ...

Formatör 2018: İndir o zaman. Şimdi. Müşteriye teslim etmek üzere indirecek tamamlanmış dosyalar arasından. WinRAR halinde inecek o. Şimdi kaynak metinlerle kıyaslayacağız birazdan. Şekil olarak ya da hiçbir Word'ü açmadan nasıl ulaştık final yerine göreceğiz. (Bir süre sonra) Tabi internet bize izin verirse. (Gülüşmeler)

Formatör 2018: Onları tabi masaüstündeki şeye atıyor Proje Koordinatörü 2018. u bizim şirketimizin klasöründeki proje bölümüne çünkü hani çok metin olduğu için hepsinin planlı olması lazım. Oradan hedef metnimizi 'TR' ye gönderiyor. TR de (anlaşılmaz). Şimdi mesela 'kaynak metin 1' ile 'erek metin 1' i karşılaştıralım.

Hoca 1: hmm aynısı.

Formatör 2018: Aynısı, hiçbir şey yapmadan karşıma geldi yani Word'ü hiç açmadan...

Hoca 1: en güzel tarafı da bu!

Formatör 2018: Yani, evet. Hani, Şeyde bile korudu, algıladığı Studio8 (bahsedilen yazı fontu büyük harflerle tasarlanmış farklı renk ve yazı tipinde bir bölümdür).de bile korudu. Yani çevirmenler hem çevirmen hem redaktör hem de müşteri kontrolü hepsi tek bir yazılım üstünde, (anlaşılmıyor) çalışarak böyle bir sonuca varıyorlar. Böyle bir sonuca varıyorlar. Çok aşamalı, çok kontrollü bir sistem.

Hoca 1: Çok güzel.

Hoca 2: Harika!

Formatör 2018: Simülasyonumuz bu kadar (gülerek) (katılımcılar teşekkür eder ve alkışlar ardından ses kaydı biter)

EK 5c. 2019 YTÜ BDÇ Atölye

Formatör 2019: Şimdi Türkçe çevirisini yapıcaz. Evet aslında işleri böldük aslında tek kişinin yapması gerekiyor ama çok fazla kişi olduğu için iş bölümü yaptık. Koordinatörümüz geliyor. Evet kendini tanıtabilirsin.

Proje Koordinatörü 2019-1: hı, hı. Ben bir proje koordinatörüüm adım Proje Koordinatörü 2019-1

Formatör 2019: Şimdi bizim şirketimiz işlerini Memsourse üzerinden yapıyor her çalışanın proje koordinatörü çevirmenle birlikte redaktörün kendine ait bir hesabı var bu hesaba giriş yapıyorlar proje koordinatörleri.

Proje Koordinatörü 2019-1: Yeni bir proje oluşturuyorum. (Arada sessizlik, hesabını açar) kaynaklarımız Fransızca (sessizlik)

Formatör 2019: Teslim tarihi giriyor buraya çünkü siz işi eğer kaçırırsanız mail geliyor bir şey kaçırdınız diye uı veya hani şu saate kadar bitirmeniz gerekiyor diye mail geliyor size. (Sessizlik) Koordinatör bunu ... (anlaşılmaz)

Proje Koordinatörü 2019-1: Ayarlardan Makine Çevirisi motorunu devre dışı bırakıyoruz (bir süre ses karışıklığından dolayı anlaşılamadı)

Formatör 2019: İş akışına girebilir miyiz bir de Proje Koordinatörü 2019-1? Şimdi işin akışında şöyle bir şey var koordinatör çeviri ve redaksiyon olarak ikiye ayırıyor çevirmenlere çeviri ve redaktörlere de gözden geçirme ve oluşturuyor. (Sessizlik) Evet teşekkürler. Diğer konuklarımız geliyor şimdi

Proje Koordinatörü 2019-2: Ben Proje Koordinatörü 2019-2 şimdi çeviri belleğinde terim bankası oluşturucam

Formatör 2019: Evet aslında şöyle her büronun çeviri belleği ve terimcesi oluyor bu çok önemli. Çeviri belleği, yapılan çevirilerin bellekte kalıp diğer çeviri projelerinde kullanılması anlamına geliyor o yüzden bunu yapmazsak yaptığımız şeyler kaydolmuyor bu yüzden başka bir yerde kullanamıyoruz bu yüzden çok önemli bir şey ve dil kombinasyonunda tutarlı olması lazım ki bellek tanıyabilsin hangi dillerde çeviri olduğunu birde terim bankası yükleyecek müşteriden gelen Excel dosyasını (anlaşılamadı) haliyle yoksa Excel'i direk kullanamıyor çeviri aracı üzerinde o yüzden bu önemli şimdi dil kombinasyonunu oluşturuyor. Arkadaşlar bu arada fotoğraf çekersek harika olur (gülerler) evet. (Belli bir ses karışıklığından anlaşılamaz)

Formatör 2019: Müşteriden gelen Excel terimcesini Memsourse 'a aktarıyor şu anda. Bakın terimler kısmında orda yukarıda çıktı yukarıda 18 terim eklendi şu anda. Evet. Şimdi projeye girdiğin zaman, Şimdi şöyle bir şey var çeviri girmek için proje açmak lazım bu tüm detayları girmek lazım ki uuu evet iki tane vermiş. Evet Proje Koordinatörü 2019-2 da görevini tamamladı, şimdi diğer koordinatörümüz geliyor. Yavaş yavaş yüklendi şimdi proje koordinatörü de tüm alt yapıyı hazırladı çevirmenlere ve redaktörlere iş paslayacak çünkü proje koordinatörünün görevi çeviri yapmak değil.

Proje Koordinatörü 2019-3: Evet şimdi bu çeviri projemiz için yeni çevirmenleri redaktörleri işlerine yönlendirmem gerekiyor. Önce dosyayı seçiyorum şimdi de çevirmenimizi seçtim. Dil uzmanı bilgilendir seçeneğini seçiyorum. Ondan sonra gözden geçirme kısmında da yeni redaktörümüzü seçiyorum. (Biri öksürür ve duyulmaz)

Formatör 2019: Şimdi proje koordinatörleri görevlerini tamamladı çevirmenleri bilgilendir seçeneği şu anlamda önemli yani çevirmenin mailine de uuu duyuru geliyor otomatik olarak şimdi onu da görücez evet hepsini yapmış olduk teşekkür ederiz Proje Koordinatörü 2019-3'a da şimdi proje koordinatörü işi bitirdi. Çevirmenlere hemen geçiyoruz çevirmenimizi alalım Çevirmen 2019-1 geldi.

Çevirmen 2019-1: Merhaba ben Çevirmen 2019-1

Hoca 2: Baya kalabalık bir büro.

Formatör 2019: evet kalabalık bir büro ama iyi çalışıyorlar. (Gülerler, bir süre sessizlik olur) Çevirmen de geliyor her gün sabahları mail kontrolü yapıyor

Çevirmen 2019-1: Sıkıcı bir sabaha uyandım şu an (gülerler). Sabahım daha sıkıcı olmaya başladı. (Hala mail gelmediği için öyle söyler) Evet bakıyorum şu an bakıyorum şu an yeni iş geldi proje koordinatörlerim bana yeni bir iş yönlendirdi şu an sabahım daha neşeli olmaya başladı (gülerler)

Formatör 2019: Evet işi gören çevirmen hemen Memsourse hesabını açıyor şimdi. Normalde bu eş zamanlı bir şey yani tek bilgisayar üzerinde olmuyor normalde hani herkes kendi bilgisayarlarında çalışıyor şu anda biz sadece tek tek göstermek zorunda kaldık

Çevirmen 2019-1: Bana gönderilen işe bakacağım şu an evet işi kabul ettim açıyorum işi. Evet kaynak metin şu an bana ulaştı ve çeviri yapmaya başlıyorum

Formatör 2019: Bakın o Word metni direk bu hale geldi parçalarına ayrıldı ki daha rahat çeviri yapabilelim ya da yapabilmemiz için diyelim.

Çevirmen 2019-1: Yaptığım çeviriyi onaylıyorum ve benden sonra devam edecek arkadaşla bırakıyorum.

Çevirmen 2019-2: Merhaba herkese ben de çevirmenim ve bana verilen segmenti çeviricem

Formatör 2019: Çevirmenler tek tek bu şekilde segmentler üzerinde çalışıyorlar aslında yukardaki segmentin onaylanmasının sebebi şu çevirinin aktarıldığı anlamına geliyor eğer çevirmen bunu onaylamazsa çeviri belleğine aktarılamadığı için gelecekteki yeni çeviri projelerinde o çeviriden faydalanamıyor

Çevirmen 2019-2: Çevirimi yaptım kontrol ediyorum ve son işlem olarak onaylıyorum sonraki segmente geçiliyor yanlış yapmışım geri dönüyorum ve tekrar onaylıyorum

Formatör 2019: Yanlışlar olabilir aslında redaktör düzeltecek sonuçta yine problem yok iki göz var çünkü, evet, ... Çevirmen 2019-3'ü aldık

Xİzleyici: Şeylerin gözükmesi gerekmiyor mu? (Formatör 2019'a sorulur ekranda görünen için)

Formatör 2019: Birini seçmeyi unuttular öyle bir şey oldu. Problem yok.

Çevirmen 2019-3: Ben 2019-3, Çevirmen 2019-3.

Formatör 2019: Evet, (biri bir şey söyler anlaşılmaaz gülüşmeler olur) Normalde az önce eklediğimiz terimcenin şu kısımda çıkması gerekiyordu ama maalesef az önce koordinatörümüz unuttu onu not ettik kenara (gülür) sorguya çekeceğiz. Şaka yapıyorum canım (gülürler) Çevirmen 2019-3 işini bitirdi teşekkür ederiz şimdi Çevirmen 2019-4 geliyor

Çevirmen 2019-4: Ben şirketin çevirmenlerinden Çevirmen 2019-4

Formatör 2019: Üsteki çevirmen çeviri belgelerini atmayı unuttu şeyi çarpı işareti olarak kaldı onu da düzenlememiz gerekicek

Çevirmen 2019-4: Üsttekini de onaylıyım mı?

Formatör 2019: Üsttekini de onaylayalım. Çok güzel seninki de onaylandı Çevirmen 2019-4 da bitirdi. Hızlıca Çevirmen 2019-5 geliyor evet, buyur Çevirmen 2019-5

Çevirmen 2019-5: Merhaba

Formatör 2019: Aslında biz (anlaşılamadı) üzerinde çalışıyoruz atıyorum genellikle teknik metinlerde (anlaşılamadı Fransızca bir web sitesi adı söyler) diye Fransızca bir site var ordan bilim kurgu veya (anlaşılamadı)daki gelişmelerden haberdar olunuyor onları kısaltarak ben koydum hem Fransızcalarını bence ilerletirler hem (hocalardan: farklı konularda der biri) farklı konularda ilerledik aslında. Çünkü gerçekten (anlaşılmaz) teknik ve tekrarın bol olduğu metinlerde kullanılıyor o anlamda bir edebiyat metnini çeviri belleğine koymak çok akıllı iş değil sanki. Oluyor evet Çevirmen 2019-5'ya da teşekkür ederiz. Çevirmen 2019-6 geliyor son 3 çevirmenimiz kaldı

Hoca 2: Vallahi herkes çevirmen olmuş zaten (sessizlik)

Çevirmen 2019-6: (sessizce gelir çevirisini yapar ve gider)

Formatör 2019: Bir de şöyle aslında ekranı tanıtırsak şu an segment üzerinde çalışıyor çevirmen altta da yeşil kutu içinde metnin neresinde olduğunu görebiliyor hani eş zamanlı olarak ilerliyorlar. Şimdi Umud geliyor evet

Xİzleyici: Orda bir hata var.

Çevirmen 2019-2: Redaktörler düzeltir.

Formatör 2019: Aslında birazdan redaktör redaktörün görevi o zaten. Gözden kaçan noktalar olabilir. Evet son. Umud geldi çevirmenler biraz suskun. Normalde konuşmaları gerekiyordu ama (gülürler)

Hoca 1: Çok heyecanlılar. Yazmaya odaklanmışlar o yüzden

Formatör 2019: Evet çalışkan çevirmenler ama gerçekten hakkını verelim (gülürler). Evet sonuna geliyoruz artık yavaş yavaş (çeviri yapılırken bir süre konuşma olmaz). Evet şimdi Çevirmen 2019-7 Bey geliyor. Çevirmen 2019-7 bey şirketin baya deneyimli çevirmenlerinden bence (gülürler. Çünkü öğrencinin yaşı büyüktür.). Kendisi bizim bel kemiğimiz.

Çevirmen 2019-7: (Sessizce gelir, çevirisini yapar ve gider)

Formatör 2019: Evet süper son çevirmenimiz Çevirmen 2019-11 (ismi yanlış söylemiştir) geliyor.

Çevirmen 2019-8: Merhaba Çevirmen 2019-8 ben. Çeviriyi yapana teşekkür ederim bana en zor segmenti ayırmış (gülürler) Tamamdır şimdi çevirimiz bitti bütün hepsi kontrol ediyorum tikleri var mı çeviri belleğine kaydolmuş mu sonra kapatıyorum ve bitmemiş. Neden bitmemiş çünkü f5 yapmamışız f5 yaptıktan sonra bittiğini görüyoruz. Bundan sonra redaktöre bittiğine dair bilgi vermemiz gerekiyor bunu nasıl yapıyoruz tabiki de Memsourse sayesinde ama nasıl? (Gülerler). Tamamladığım verileri atıyorum ve (anlaşılmaz) paslıyorum.

Formatör 2019: hemen hızlıca redaksiyon geliyor

Redaktör 2019-1: Merhaba ben baş redaktör bu arada (gülerler)

Formatör 2019: Redaktör de iş kontrolü yapıyor yoksa haberi olmuyor iş paslandığında (mailini kontrol ettiğini anlatmaya çalışıyordu). ıı aslında şu an çoğu çeviri şirketi çevirmen çalıştırmıyor kendi bünyesinde onu gözlemledim. Genelde redaktör çalıştırıyorlar mesela (anlaşılmadı) redaktör çalıştırıyor şirketin içinde tabi deneyimli çevirmen Freelance olarak çalışıyorlar. Tabi deneyimli çevirmenler çalıştırıyorlar o da (anlaşılmaz) aslında çünkü son iş gerçekten redaktörden çıkıyor. Evet... Redaktörlerinde kendi hesapları var sistem üzerinde. Normalde bunlar bireysel hesaplar atıyorum çalışırken kendi bireysel hesaplarımızı oluşturduk, çalıştık

Redaktör 2019-1: Şimdi burada (anlaşılmadı çeviride redakte etmesi için kendine atanan bölümü okur çevirmenin çevirdiği bölümü ama anlaşılmaz) “oldukça” demiş arkadaş ama ben “oldukçayı” çok uygun görmedim o yüzden “son derece” olarak onaylıyorum.

Formatör 2019: Çevirmenlerin yaptığı iş karşılığında redaktörler bu şekilde onaylıyor veya düzeltme yapıyor işte yazım hataları falan (bu sırada redaktör işini tamamlar ve başka bir redaktör gelir)

Redaktör 2019-2: Ben ikinci redaktörüm imm burda “Boston dinamik şirketinin çektiği yeni bir videodan insansı robot atlası gelişimleri gösterdiği bir parkur üzerinde görüyoruz” demiş arkadaş ama burada (anlaşılmadı Fransızca kaynak metinde geçen bir kelimeyi söyler) kullanıldığı için ben bunu “şirketinin” “çekilen şirket tarafından” diye düzeltceğim. Onaylıyorum ve bu kadar. (Arada konuşmalar olur anlaşılmaz)

Xİzleyici: Güzel, güzel oldu

Formatör 2019: süper, Teşekkür ederiz Redaktör 2019-2. Redaktör 2019-3 geliyor. Redaktör 2019-3 geçen sene katılmıştı atölyelere. Redaktörlüğe yükseldi

Hoca 2: Üçüncü redaktör ha?

Formatör 2019: Üçüncü redaktör

Redaktör 2019-3: Burada yazım hatalarını olduğunu görüyorum. İlk başta onları düzeltmeyle başlıyorum ve burada aslında (ekranda görünen çeviriyi kastederek) bunun yerine “atlas robotu” demeyi tercih ederim, o yüzden “atlas ... (der ve bir taraftan yazar) ve “koşabiliyordu” (yine çeviri metindeki bir yere dikkat çeker) aslında “koşuyordu” anlamına geliyor o yüzden “koşuyordu” diye değiştiriyorum. (Bir süre aynı anda konuşmadan dolayı anlaşılmadı ama aynı metin üzerinde başka bir hataya dikkat çekerler)

Moderatör: iki tane “en” var.

Hoca 2: fazladan en var.

Xİzleyici: en son en gördüğümde. (Bu arada redaktör düzeltir söylenen yerleri, bir süre sessizlik olur) redaktörler de hata yapabilir.

Hoca 2: herkes redaktör. (Herkes düzeltmeye çalıştığı için söyler)

Formatör 2019: Ama aslında şöyle yaptık iş paylaşımı yaparken kendileri seçtiler tamamen. Gönüllü olduğu için herkes kendi görevini aldı

Hoca 2: Süper! (Ses karışıklığından dolayı anlaşılmadı)

Formatör 2019: Redaktör 2019-4! ...

Redaktör 2019-4: (gelir düzeltmesini yapar ve gider.)

Formatör 2019: Biraz hızlı oldu hızlı bir reaksiyon oldu teşekkürler. Redaktör 2019-5 geliyor o da redaktör

Redaktör 2019-5: Merhabalar. Şimdi öncelikle Özel isimlerin değişmediğini söylemek istiyorum Buradaki “bostan” yazısını

Formatör 2019: evet, Bostan yazılmış gerçekten (gülerler)

Redaktör 2019-5: düzeltiyorum. Bir de “yeni elde ettiği” değil de “elde ettiği yeni kazanımları” desek daha doğru olduğunu düşünüyorum. (Bu arada düzeltmeleri sırasında dışarıdan başka kalan hatalarla ilgili bir şeyler söyler izleyiciler aynı anda konuşmalardan tam anlaşılmaz)

Formatör 2019: Evet teşekkür ederiz Redaktör 2019-5’a da. Şimdi Redaktör 2019-6 geliyor

Hoca 2: Acayip bir (anlaşılamadı) var orda dimi

Redaktör 2019-6: Hocam aslında burada (anlaşılamadı) şey gelmesi biraz şey olmuş

Formatör 2019: Hiç fark etmez nasıl düzeltirsen. Evet Redaktör 2019-6 da tamamladı sona yaklaşıyoruz. Kim geliyor Redaktör 2019-7 galiba

Redaktör 2019-7: Merhaba bende Redaktör 2019-7. Yeni redaktörüm “robot tamamen etkileyici bir şekilde bir ağaç gövdesinin üstünden atlıyor sonra (anlaşılmaz) tırmanıyor ve tüm bunları durmaksızın yapıyor” demiş. “Tamamini” ben “oldukça” olarak değiştirmek istiyorum. Başka da bir hata yok bu arada.

Formatör 2019: Teşekkür ederiz Redaktör 2019-7

Redaktör 2019-7: Rica ederim

Formatör 2019: Redaktör 2019-8 geliyor evet.

Redaktör 2019-8: (gelir hızlı ve sessizce düzeltmesini yapar gider)

Formatör 2019: Son segmentimiz Redaktör 2019-9’un ve Redaktör 2019-9 rahatsız olduğu için gelememiş Redaktör 2019-6’dan rica ediyoruz evet teşekkür ederiz. (Bu esnada araştırmacının telefonu titreşimde çaldığı için gürültü olur). Redaktör de işini tamamlıyor ve o da Redaktör 2019-5’in yaptığı gibi işini tamamlıyor. Tamamını işaretliyor ve en son iş tekrar proje koordinatörüne geri dönüyor. Yani yine kendisi indirecek şimdi. Proje Koordinatörü 2019-4 geliyor şimdi.

Proje Koordinatörü 2019-4: Ben son proje koordinatörüyüm. (Tekrar araştırmacının telefonu çalar ve gürültüden son söylenenler anlaşılmaz.)

EK 6 KATILIMCILARIN BDÇ İLE İLGİLİ OLUMLU GÖRÜŞLERİ

Öğrenciler

2017 YtÜ Bdç Atölye Olumlu Görüşler

- Yine bunları yaparken terim ekliyoruz ki veya terimlerden en önemli şey çevirmede işinizi kolaylaştıracak şeyler terimlerdir yani kendimiz yaparken terimleri ekliyoruz ki arkadaşlarıma da kolaylık sağlasın.
- Terimlerden yararlandım
- Merhabalar. Ben bu çeviri bürosunun en eski çevirmenlerindenim. (gülerler) bizim zamanımızda böyle cihazlar yoktu biz daktiloyla yapıyoduk ama... artık teknolojiyle... (anlaşılamaz)
- Bu tarz özel isimlerle karşılaşınca veya çok fazla tekrar eden rakamlı uzun ve tekrar yazması zor olan bir yerlerde hata yapmamak için control+insert ile aynı şeyi tekrar kopyalıyorum. (bu sırada işlemini başa alıp tekrar gösterir) tekrar yapıyım şöyle, aynı kopyalıyor.
- Merhaba arkadaşlar ben (anlaşılmadı) birkaç aydır yıldız çeviri bürosu ile çalışıyorum. Çok memnun oldum. Çünkü bana çok fazla iş düşmüyor (gülerler) çevirmenler çok iyi çalışıyor. Imm şimdi baştan başlaycam. (bu sırada redaktör olarak kendi hesabından metni açar) yazım yanlışları vesaireye bakarken aynı zamanda segmentlere bakıyorum kayma vesaire olmasın diye. 1.sengmentte sıkıntımız yok he pardon burda bir “i” unutulmuş. Nazar boncuğu olsa gerek.

2018 YtÜ Bdç Atölye Olumlu Görüşler

- Yani bu alt taraftaki metin ıııı... Tüm metin. Parçalanmış haliyle karşıma geliyor.
- Bunun en büyük avantajı bu zaten. Böyle bölüp bölüp yapması biz çevirmenlerin işine gelen bir durum bence. (bu esnada çevirisini yapmaktadır) control+enter ile sonra bir sonraki satıra geçiyorum. ıııı... Şimdi f8'e basacağım -anlatacağım sebebini-.studio 8 (kaynak metinden yaptığı çeviri bölümünü okumaktadır yani studio 8 kısmı) tekrar f8'e basacağım. (anlaşılamaz) bunun sebebi de aşağıda gördüğünüz gibi...(motor geçiyor o yüzden anlaşılmıyor) kırmızıyla işaretlenmiş, ben onun için f8 tuşunu kullanıyorum.
- Yani bu etiketler...(anlaşılamaz) hedef metinde koruyor yani... Çevirmen veyahut kalite kontrolcü formatla word üzerinde oynamıyor. Çeviri aracı otomatik olarak aynı formatta karşısına çıkarıyor işi.
- ıııı... Koordinatör ... hanım benle terimceye göre... Çevirmemi söylemişti. Ve ... (anlaşılamadı) geçmişti. Gördüğünüz gibi bakın, fransızcalarının hemen karşılığı veriyor ve mesela söyle göstereyim (çeviri yapıyor sistemi gösteriyor) şirketimiz... diyelim. Şimdi bakın, hemen veriyor hemen buraya yazabiliyorum. (bu esnada bir şeyler yazmaya devam eder) bak yine verdi mesela. Fotoğraf. Ses, onu da verecek (çevirideki terimcedeki kelimelerden bahsetmektedir.) (anlaşılamaz) tekrar (anlaşılamaz) ... şimdi bu kayıt olacağı için zaten kapatıyorum fakat yine de bir f5'e basıp ilerleme durumunu görüyorum. Ve bakın %50'si kaydoldu diyor. Tamamlandığını gösteriyor bana. Tekrar buraya girip durum değiştiriyorum. (anlaşılamaz) ve kaydediyorum. Diyor ki “devam eden başka bir işiniz mevcut değil, bir iş gelene kadar hesabınıza (anlaşılmıyor) devam edilsin mi?” Bugün başka bir işim olmadığı için tamam diyorum. Bakın bu kadar. Benim çevirim bitti.
- Eş zamanlı olarak herkes ... (anlaşılamaz) şimdi ıııı... Herkes aynı işlemi yapıyor şu anda...(6sn anlaşılmadı) herkes ...(anlaşılmıyor) internetimiz el verirse eğer çevirmen 2018-2'ye bağlanacağız. O da ...(anlaşılamaz) göndericek. Yani herkese aynı işlemi yapıyor.
- Merhabalar, ben çevirmen 2018-2. Proton çeviri şirketinin çevirmenlerinden biriyim, gördüğünüz üzere bize gelen ııı ... Lar (cızırtıdan dolayı anlaşılmaz) hakkında hepimiz çalışmaya başladık ıı gördüğünüz üzere sonuca geldik, şeye ıı segmente, çevirimi yaparken, şu ... Bunlara çok dikkat ettim çünkü gerçek ıı...(bir program ismine benzer birşey söyler ama anlaşılmaz) metinleri şu ayrıntıları inceledim karışıklık olmasın diye, ondan sonra çevirimi yaparken terimlerden yararlandım, elimden geldiğince doğru çevirmeye çalıştım ve şuan en sondaki segmentimdeki çeviriyi gerçekleştiriyorum ıı.. (20 saniyelik bir sessizlik oluşur ardından) normalde bi sayfa açıcamda ıı.. [...] hah.. Tamam enter.. Böyle terimlerde bizim için kaydedilmiş kelimeler de bizim .. (kapı sesinden

dolayı anlaşılmaz) de hızlandırıyor, zaman kazandırıyor. En son olarak .. (kapı sesi tekrar duyulur anlaşılmaz) ve çevirimi de bitirip kapatıyorum ve bu işin tamamlanmasında, %100 olmasını bekliyorum.

- Aynısı, hiçbir şey yapmadan karşıma geldi yani word'ü hiç açmadan...

2019 Ytü Bdç Atölye Olumlu Görüşler

- Çevirmenleri bilgilendir seçeneği şu anlamda önemli yani çevirmenin mailine de ıııı duyuru geliyor otomatik olarak şimdi onu da görücez.
- Evet işi gören çevirmen hemen hesabını açıyor şimdi normalde bu eş zamanlı bir şey yani tek bilgisayar üzerinde olmuyor normalde hani herkes kendi bilgisayarlarında çalışıyor şu anda biz sadece tek tek göstermek zorunda kaldık
- Bakın o word metni direk bu hale geldi parçalarına ayrıldı ki daha rahat çeviri yapabilelim
- Yanlışlar olabilir aslında redaktör düzeltiyor sonuç olarak yine problem yok iki göz var çünkü

Yöneticiler

- Home ofis gibi, zaten buda esnek bir iş olduğu için insanları da çok 9-6... 9-6 bağlamaya da gerek yok yani. [...] tabi internet bağlantısı olduğu sürece aslında her yerden çalışılır yani, bizim e şey arjantinden bile, arjantine gidip çalışan bir şeyimiz vardı, proje müdürümüz vardı, editörümüz vardı yani, daha sonra tabi çeviriye geçti. Ama nereye giderse gitsin yapmaya devam ediyor yani. O selikte.
- Ya... aslında tabiki çok... yardımcı oluyor ama benim alışkanlığım olduğu için, 10 yıldır ben iki kelimeyi bile cat tool'suz çeviremiyorum artık çünkü çok rahat bir alışkanlık ve kontrolde çok işe yarıyor. Mesela program d dediğimiz program bütün sayıları, fazla noktalama işaretleri, mesela herşeyi kontrol eden bir sistem. Bunu yüklemeden teslim etmek çok da mantıklı olmuyor yani, tek tek yapacağınız iş, 1 saatlik işi 5 dakikada yapıyor zaten. Bir de tutarlılık açısından tabiki mantıklı oluyor, cat tool'un.
- Bellekten ziyade, yani belleğin en önemli aradığı nokta tutarlılık. Mesela eğer araştırma kitabı çeviriyorsanız bir şeyi defalarca hatırlamak not etmek yerine belleğe aldığınızda bir atıyorum şehir ismi olabilir ingilizcedeki, onun türkçeye çevirisinde birkaç kez araştırmak yerine tek seferde bellekten alabiliyorsunuz böyle bir faydası var.
- Normalde teknik çeviride yardımcı belleğin asıl çevirmenin yükünü azaltması. %50'si fuzzy ise yani fuzzy dediğimiz benzer metinse o zaman geçilebiliyor.
- Zaten teknik çevirmenin en güzel kısmı o, çevirmen için de güzel, çünkü tek bir metin üzerinde günlerce uğraşmıyor, aynı şeyleri kopyalayıp yapıştırıyor word üzerinden. Çok daha kısa sürede çok daha kendine kazançlı olabilecek bir iş yapıyor. Aslında ve zevki de daha fazla çünkü farklı metinler görüyor devamlı.
- Yani şöyle, arapçayı okuyabilirim ama burdaki bdç yani Bilgisayar Destekli Çeviriye kullanmayı, iyi kullanan kişinin arapçayı çok iyi bilmesi gibi bir gerek olmuyor zaten, aslında.
- Yani işimizi... (düşünür) kolaylaştırıyor, ama [...] ama onu dediğim gibi yapmak zorundayız. Çünkü o hafızanın veri olarak bizim datalarımızda olması çok önemli. O kayıtların bizde olması çok önemli. Biz bazen bu işe katlanıyor, yani o çeviri öncesi hazırlığı yani tra... Bilgisayar Destekli Çeviri programına hazırlık kısmını belki bugün, belki yarın belki 5 sene sonrası bir faydası olması için yapıyoruz.
- Tabi, o bizim hafızamız o artık, bizde bir hafıza var ve bizde şu an belki 5 gb'lık bi hafızamız var örneğin. Şu an fazladır da hatta, yani o 5 gb'lık hafıza sizin aslında gücünüz oluyor yani biraz, şu an Bilgisayar Destekli Çeviri programı kullanan çeviri işletmeleri aslında biraz da onla karşılaştırılabilir yani, ne kadarlık bir hafızası olduğu, kaç bin segmentlik bir hafızası olduğuyla karşılaştırırlar, bunu da gördüm zaten.
- Portföy gibi yani mesela program y'de de aynı. Derler yani, kaç bin segmentlik bi data yükleyebileceksiniz falan. Mesela g...e diye bir tane neural translation machine firması var, onlarla konuşurlarken onlar söylemişlerdi, örneğin hani daha çok ne işler yapıyorsunuz? İşte mesela şunu

yapıpruz, bizim mesela müşterimiz var ... hava yolları. ... hava yolları işte hava, havacılık terminolojisiyle ilgili kaç bin segmentlik çeviri hafızasına sahipsiniz diye soruyor adam. Ben saymadığım için tam bir cevap veremedim ama şu kadar yıldır yapıyoruz dedim yani (gülür).

- [...] onlar da bize o konuda destek oluyorlar. Yani çevirmenle çeviri, çeviri, çeviriyle onu çevirecek olan kişiyi bir araya getiren ve aynı zamanda da bdç aracı olan bir platform o.
- [...] işimiz evet kolaylaştırdı. [...] tutarlılık. Ya bu en önemli konulardan birisi. Tutarlı oluyor yaptığınız iş. Yani bi metne bir cümlemin aynı sektörde yaptığınız bir çeviri için örneğin bir cümlemin 5 farklı çevirisi olmaması gerekiyor. Veya bir kelimeyi farklı farklı anlamlarda kullanmamamız gerekiyor.
- [...] ama Bilgisayar Destekli Çeviri yapıldıktan bir çeviri bittikten sonra bunun sonraki editörlük aşamasında ve proof reading aşamasında düzeltme aşamasında onun aslında o olmadığı en azından düzeltmen tarafında düzeltilebilir.
- Herkes yapabilir. [...] biraz yazılım, dil bilgisi olup çevirmenlik yapan herkes aslında yapabilir. Ama bilgisayara çok vakıf olması derken hani biraz bilgisayar konusunda neyin ne olduğunu bilmesi gerekiyor tabi ama çok da ileri bir bilgisayar bilgisine falan gerek yok yani program bir çok şeyi sizin adınıza hallediyor yani.
- Var tabi, var. Sunucumuz var bizim. Bizim zaten bu profesyonel sürüm. Bizim sunucumuz var. Bizim sunucumuza çevirmenler de bağlanabilir. Biz onu pek kullanmıyoruz ama yani şu anda içerdeki tüm çevirmen arkadaşlarımızla bizim sunucudaki tek bir bellekten bir işte mesela bir örneğin bir müşteriye ait bir sektördeki bir işte bütün çevirmenler o belleğe bağlanarak bir işi yaparlar.
- Çünkü aynı terimler aynı kelimeler kullanılsın aynı jargon olsun.
- Şu oluyor. Şuna dikkat ediyorum daha çok. Eskiden genelde program x falan fazla kullanılmazken atlama çok olurdu. Metinde çevirmen kelimeleri atlardı. Cümleyi atlardı. Paragraf atlayanlar çok gördüm, sayfa atlayanlar ... (gülürler) çok gördüm. O konuda maddi hata dediğimiz eksiklikler, rakamların doğru oturtulup oturtulmaması, [...] ama bazen terminolojimize uygun kelimeler kullanılmamış oluyor örneğin. O müşterinin kullandığı bir terminoloji var, bir jargonu var...
- [...] şimdi biz bunu iki sayfalık bir şey için konuşmuyoruz. İki bin sayfalık bir işlem yapılabiliyorsun programda aynı zamanda. Şimdi bir çevirmen bazen yani örnek bir şey de aklıma gelmiyor, elmaya elma derken elmaya başka bir şey diye çevirebiliyor. Başka bir kelime kullanabiliyor. Quality assurance program bunu yaptığı zaman bdç aracındaki kalite kontrol kısmından bahsediyorum bunu yaptığı zaman size rapor olarak veriyor. Siz daha evvelden bu cümleye şunu demiştiniz atıyorum 300 sayfa sonra aynı cümleye şunu demişsiniz. Bunu düzeltin diyor yani. Hangisi doğru ise düzeltin.
- Çok olumlu bir şey tutarlılık açısından çok önemli. Yani bu kadar yoğun kullanıyoruz ki bunu ben size yine ayrıca da gösterebilirim örneklerle, biz bunu program y üzerinde mesela bu işleri yaparken aynı, örneğin 500 tane dosya var biz bunu 20 tane farklı çevirmene dağıtıyoruz. Şimdi bunu 20 farklı çevirmen yapmaya başladığı zaman aynı hafızayı kullanıyorlar ama birisi yaparken öteki de aynı cümlelerden yaklaşık o tip birşeyler yapmış olabiliyor ve farklı terim kullanıyor. Sistem bir terimini doğru kabul ettiği için sürekli (bu sırada odaya çevirmenlerden biri gelir ve müsaade ister o da tamam altı oldu demi tamam hadi iyi akşamlar der) şimdi biz onu şey olarak çok yoğun kullanıyoruz yani şey hatası, tutarlılık açısından çok önemli. Aynı anda bir işi 20 kişi yapıyorken onu söylüyordum, biri bişey diyor biri başka bir şey söylüyor. Program bunların hepsini size söylüyor. Yani daha evvelden buna bu denmişti, bunu düzeltin diyor yani. Biz o zaman ne yapıyoruz. Çevirmen, editöre diyoruz ki bunu ya da bunu birini tercih edecek. Çevirmen artık editör en son kontrolünü yapan editör onları tercih ediyor.
- Çok, çok çok daha iyi. Yani kıyas kabul edilemeyecek kadar iyi. Yani şöyle çeviride örneğin dediğim gibi eskiden kontrol yaparken editörlük yaparken maddi hatalara dikkat ederdik. Rakamlar yanlış olurdu, ne bileyim kelime, cümle, sayfa atlanırdı. Program x’de böyle bir imkanın yok. Yani o ürünleri oraya koyduktan sonra eğer bir bölümü atladıysan otomatik olarak sana uyarı veriyor. Yani onu geçemezsin. Yani onu mutlaka sana onu yaptırır. Öyle bir şeyi var.
- Bdç ile çalışmak gelirimizi artı yönde etkiliyor tabiki.

- Daha hızlı iş oluyor. Yani çünkü eskiden yapacağın, eskiden şöyle söyleyeyim, bir projeyi 1000 sayfalık bir işi veya dediğim gibi az önce anlattım yurt dışından yaptığımız işlerden bahsetmişim. İşte 200 tane dosya var. Şimdi bizim onları farklı farklı çevirmenlere gönderip, onlardan teker teker çevirilerin gelmesini bekleyip, ondan sonra editörler tarafından kontrol edilmesi acayip uzun bir zamanı alacaktı. E bu ne olacaktı o zaman o uzun zamanda editörlük, proofreading bütün aşamalarını aştıktan sonra işin onaylanıp faturalanması ve bize geri dönmesi kısmı uzun bir zaman. Belki o zamanlar böyle bişey konuşsak 1 yıldan bahsetcektik. Ama biz bu tip bir işi şu an 20 günde 1 ayda teslim ediyoruz yani.
- Başka işler yapıyoruz. O çok bizi, bir de çok da kaliteli dediğim gibi hatasız metinler geldiği için, kontrol yapma işlemlerini aynı anda çevirmen yaparken kontrollere başlama şansına sahibiz. Bir de öyle bir özellik var. O da çok önemli. Onu konuştuk mu söylemedim mi sana. Mesela bdc araçlarında şöyle bir özellik de var aynı zamanda. Bir çeviriyi yaparken program y de bu çok rahat oluyor örneğin, online olduğu için, bir kişiyi çevirmen olarak atıyorsunuz, bir kişiyi editör olarak atıyorsunuz. Çevirmen başladı, bi saat sonra yada bi gün sonra da editör başladı. Çevirmenin yaptığı kısmı editör teker teker okuya okuya devam ediyor çevirmenin arkasından. [...] hiç gerek yok. Program y'nin öyle bir artışı var. Yani örneğin program y aracında böyle bir özellik var. İsterseniz 20 tane çevirmeni atıyoruz bir çeviriye dosyalara, tek doyada bile farklı farklı çevirmenleri ekleyebiliyorsun, öyle bir özelliği var. Bir dosyanın atıyorum 1den 50 ye kadar bir çevirmen, 50den 100e kadar bir çevirmen 101den bilmem kaç kadar bir çevirmen, yaptın. Onalrın dosyanın tamamına da bir editör ataması yapıyorsun. Şimdi çevirmenler başlıyor ya editör de başlıyor onları okuyup kontrol etmeye.
- Eş zamanlı olarak çeviri, redaksiyon artı proofreadingini de ekleyebilirsin, bir tane proofreader ekleyebilirsin, baya ana dili bilmeyen, en son o okuya okuya toplaya toplaya gelir. Yani bunun tamamını bir çeviri süresinin çok daha az bir farkıyla tamamıyla bitirebilirsiniz yani.
- [...] bizim bazı müşterilerimiz bizden direk analiz ister bizim verdiğimiz teklif varya hani fiyat teklifi, dosyaları gönderir, bunlar için bana bir teklif geçermisiniz der, biz o dosyaları alırız, programımızda analize alırız önce, bunun %100ü bizim hafızamızda var. Daha evvelden yapmışız. Veya müşterimize ait hafızada %100 ü zaten var, %90ı şu kadar, %70i şu kadar %45i bu kadar o rakamlara göre karşıda bu metnin ne kadarının hali hazırda hafızalarımızda olduğuna dair bilgiler var raporda analiz raporunda ona göre müşteriye fiyatlandırma yapıyoruz biz.
- Mesela fransızcasını açayım mesela, örneğin bakın, içindekiler, bakın, burda hafızadaki çevirilerine şurda şu, şimdi geleyim içindekilerin üstüne, bakın ingredients fransızcası, sonra 2015te bu kaydedilmiş. 2015 yılından beri bu çevirilerde içindekilerin karşılığı olarak fransızcanda ingredients kullanılıyor, standart, yani siz buna başka bir şey diyemezsiniz. [...] derse götürüm, bize gelen raporlarda
- [...] spesifik olarak söyle bir şeyle karşılaşıyoruz. Daha önce yaptığımız çevirileri kollektif olarak birlikte bi şekilde gönderiyolar bize. Ve biz daha bunu nasıl çevirdiğimizi de görebiliyoruz. Bu doğrultuda çeviri yapmamızı istiyorlar bizden zaten. [...] peki tool'un en güzel özelliği bunları böyle spesifik olarak donup ne onaylanmış ne onaylanmamış ne kullanmıştık ya da ne yapabiliriz bunları bi kenara bırakıp direk işimize odaklanabiliyoruz.
- Evet, ıı... ve sonuçta bi projeyi yaptıktan sonra yani daha önce yaptığımız çevirilerin dışında şu anda çevirmemiz gereken yerleri (söylediği anlaşılmadı) sayesinde çok rahat bir şekilde filtreleyebiliyoruz. [...] mesela müşterinin bize gönderdiği ve daha önce onaylanmış çevirileri program z zaten kilitliyo, biz o sekmelerde herhangi bir şekilde değişiklik yapamıyoruz. Ama ben sadece çevireceğim yani görmem gereken yere odaklanacaksam şöyle filtreleri kullanabiliyorum. Burda kilitli olanlar, kilitli olmayanlar, daha önce kabul edilenler ya da edilemeyenler, benim üzerinde çalıştığım ya da çok fazla match alan daha az eşleşme alan diye filtreleyebiliyorum. Bu da bana şöyle bi kolaylık sağlıyo. Mesela kilitli olmayanları seçiyorum. Burdan basıp ilk sekmeden en son sekmeye geçip belirli istatistikler alabiliyorum. Bu çevirinin ne kadar bizim tm'mizle eşleşiyor ne kadar eşleşmiyor ne kadarı iste kendi içerisinde tekrar ediyö, ne kadar birbiriyle bağlantılı, böyle datalar alabiliyoruz. Bunları çeviride kullanmak çok işimize yarıyo.
- Mesela 2008. Çevrilcek kelimedede no match yani hiç çevrilmemiş 1035 kelime var...
- Evet, yani şöyle oluyor mesela bi cümle söylüyim size, "bugün okula gittiğimde hava kapalıydı" yüzde sek-yetmiş beşten sonrası şöyle oluyo. "bugün okula gittiğimde [...] geri kalan kısmını siz farklı bir adjective ekleyebiliyorsunuz ya da farklı bişey ekleyebilirsiniz.

- Genel olarak fayda sağladığı zaman yani mesela ben bunu en çok neyde gördüm, özellikle staj yaptığımda görmüştüm. Teknik şartnamelerde veya o tür belgelerde gerçekten birebir bi expression oluyo, birebir bi ifade oluyo, onun dışında yapacağınız tüm çevirilerde gerçekten hayatınızı kurtarıyor.
- Bu müşterimiz bize ingiltere'den iletişime geçiyor ve x firma (ismi verilmek istemeyen firma) değil bizim doğrudan müşterimiz, bir... ve inanılmazlar, yani bizim türk olarak türkçede kaçırdığımız şeyleri bu bize gön... gösteriyorlar ve biz korkuyoruz bu müşteriden (güler), diyoruz ki (anlaşılamadı) bak buluyorlar diyorum onu yine iyi okumamız lazım. En şeyi bu, en üst seviye müşterimiz bu. Mesela lojistik firması var. Orda bi tane translation manager var. Kendi içersinde program z kullanıyor. Konu lojistik firması yani kendi softwarelerini üretiyorlar. İçeriye bi tane translation manager almış, program z var her şeyi biliyo, şeyle birlikte çalışıyo, o software'i geliştiren kişilerle, her türlü soruya anında bizden alıp, oraya yönlendirebiliyor, ordan bize bilgi verebiliyor, analizini gönderiyo, tm'ini gönderiyo, değişik formatta müşterilerimiz var yani.
- Bir de cat tool'da ..(anlaşılamadı) o yüksek veriyi nasıl kullanabiliyorsunuz diye sorcak olursanız, surda match rating mesela higher yaparsak yukardan alıp şöyle seçenek sunuyo bize, seçtik. Burdan shift yardımıyla belirli sekmeleri seçtikten sonra ters tıklayıp pre-translate diyoruz. Burdan orana göre mesela exact match dersanız bu işte yüzde seksen ve üstüyse direk oraya zaten insert ediyö. Ama exact match ve(anlaşılamadı) content dersanız yüzde yüz ve üstü olanları, yani tamamen noktası virgölüne kadar aynı olan içeri oraya insert ediyö. Ya da mesela ben bazen kullanıyorum bunu, eğer terimler türkçenin o dizilişi, evet özellikle sıfatlar söz konusu olduğunda işime yarıyorsa, şöyle pre-translate yapıp any match de diyebiliyorum, bu sefer benim burda kullandığım terim veya doğrultusunda hepsine yaptı. (anlaşılamadı) sunu seçiyim, şuradan seçip, pre translate yapıp, any match mesela bu zaten yüzde yüz varmış. Direk onu yerleştirdi. Hani bazen böyle (anlaşılamadı) farkı oluyo biz de o yüzden...
- Kopyala yapıştır veya vaz verine tamamını seçip tm'den gelen ne varsa getir dediğinizde o da çalışma şeklinize göre..
- Bi de şöyle bişey var, tm'den bi veri aldığımız zaman burda aslında kaynak metninle erek metnin ne kadar eşleştiğini de yazıyo. Yani mesela yanlışlıkla yüzde atmışlık bişeyi aldınız ve bunu yüzde doksan sekiz zannedip, gözünüzden kaçıp onu confirm de edebilirsiniz. Ama siz ne yaparsanız yapın o match orda yüzde atmış olarak gözüküyor zaten. Kontrolünüz bittikten sonra ona da bakabiliyorsunuz, yani gözünüzden kaçmış bir şey varsa, ben özellikle match rate'lerine bakıyorum.
- Zaten çevirinin esnasında yani çeviri esnasında mutlaka şuraya odaklanmamız gerekiyor ama spesifik olarak patron x beyin dediği gibi şuraya bakıyorum bi örnek gösteriyim size. Mesela bu çeviri baya zor çünkü firma elindeki tüm ürünleri bir araya toplayıp onların o internet sitelerine mesela böyle tıklıyorsunuz alt kısmında açıklama kısmını tüm ürünleri için bir seferde gönderip hani dokuz bin on bin kelimeyi bi seferde gönderiyorlar ve şöyle yapmamız gerekiyor. Bizim müşterimiz spesifik olarak birden fazla sıfat kullanıyor ürünleri için ve türkçede açıkçası ben diğer markalarda böyle şeyler görmüyorum pek... şöyle yapıyım mesela. Bu cümleyi çevirmeye başladığımız zaman öncelikle tabiki de öznesini buluyorum. Sonra o öznenin sahip olduğu özellikleri buluyorum ve sonra fiili ekliyorum. Burda da terim listeme bakıyorum kesinlikle. Bana burda işte mesela "feature" fiili bişeysiz kullanma "feature" için. Belgede yaklaşık yüz iki yüz defa "feature" geçiyo ama aynı fiili kullanmam gerekiyor yoksa tutarsız oluyo. Burda bi fiil seçiyorum ve onu kullanarak gidiyorum. Ardından mesela ka.. (orada geçen kullandıkları kelimeyi söyleyecektir vazgeçer ve açıklama yapar) şey bu firmanın bi ürününün bi çevirisi ve biz buna "fincan zinciri" demişiz. Onu da sürekli aynı kullanmam gerekiyor. Yani yaptığım şey şu. Kaynak metne baktım, bi mavi işaretli yer gördüm, bi terim gördüm bu terimi karşılığı anlamına bakıyorum. Sonra çeviriyi yapıyorum. Bu öğeleri teker teker burdan bakarak ekliyorum. Sonra çeviriyi tamamlıyorum. Mesela bu çeviride yüzde seksen yedi oldu. Sonraki sekmeye geçtiğim zaman mesela şöyle düşünelim şu iki cümleler arasında sadece iki tane farklılık var. Mesela bu kırmızı bi ürünü anlatıyo bu pembe bi ürünü ama herşey aynı. Şuraya geçtiğim zaman bana diyoki burda yüzde işte seksen altı ya da yüzde doksan match var. Şu sekme de bana diyo ki kaynak metninle daya önce yaptığımız çeviri arasındaki fark şu... (ekrandan gösterir) direk belirtiyo. [...] farkı kırmızıya boyuyo. [...] evet, mesela burda işte pembe olduğunu söylüyor burda kırmızı olmuş, ben direk nerde fark var diye okumak yerine ve ben bunu kollektif olarak yapabiliyorum yani elimde tm olduğu sürece on yıl önce yaptığımız çeviri için de bana bu fırsatı sunuyo on dakika önce yaptığım çeviri için de sunuyo. Bence en büyük katkısı terimleri takip edebilmem, böylece tutarlılığı sağlıyorum ve tabiki de eşleşme oranını somut bi şekilde bana göstermesi.

- Bî de müşterinin yazdığı notları normalde bi word dosyası ya da farklı bir eklentiyle baktığın zaman kaçırma ihtimaliniz oluyo her şekilde ama program z'nin en güzel özelliği siz sekmeye geldiğiniz zaman eğer bi yorum varsa burda san olarak onu spesifik olarak belirtiyö. Basiyorsunuz ve müşterinin yorumunu görebiliyorsunuz. Yorum ekliyorsunuz, baya o yüzden kullanışlı ve bi yorum kaçırmama ihtimaliniz çok daha az oluyo.
- Program z mesela şu an program x'e göre daha esnek. Baya kullanıcı dostu.
- Tek kelime üzerinden data base'de nasıl kullanılmış, nasıl çevrilmiş, o şekilde aranıyor. Yani çeviriyi yaparken, kaynak metinden diyelim ki, ...”facilities” diye kelime var. O “facilities” nasıl çevrilmiş diye aradığınızda onu concordance'dan aratıyorsunuz.
- Onu tek kelimeyi... (moderatör cümlesini bitirdikten sonra) evet, evet, yani veri tabanına girdiyse nasıl çevrildiğini görüyorsunuz. [...] program x o yüzden iyiydi. Program x kullandım, ben ayrıca öğrencilik esnasında serbest çeviri yapıyordum, haber çevirileri yapıyordum. Onları doğrudan program x'e atıp yapıyordum. Çünkü benzer konular oluyordu. [...] ve haberler hep aynı şey üzerinde döndüğünden, daha önce nasıl çevirmişimi görebilmek için, terimsel olarak pek faydası olmuyordu ama ne demişim belirli kelimeler için, bulabilmek amacıyla onu kullanıyordum. Hızlandırıyordu kısmen beni, [...] öyle artı yönü uygun kelimeleri bulabilmem, [...] düz bir metin varsa elimizde çok hızlandırmama faydası oluyordu. freelance çalışırken de onunla çalıştım. [...] o zaman tek program x olduğu için biz de program x 'la çalışıyorduk. O şekilde baya iş yaptık program x üzerinden.
- Evet, müşteri analiz yapmamızı ve ona göre ne kadar yüzde geldiğini talep ediyorsa o şekilde fiyatlandırma yapıyoruz. Ama çevirmenimiz freelance ise ona da o şekilde veriyoruz. Ama in house yapıldığı için bu bahsettiğim (ismini vermek istemediği firmanın çevirileri) orda herhangi bir... onun sadece zamanını etkiliyor [...] ve çeviri kalitesini de elbette.
- Yani edit'te zaten tutarlılık olarak edit yaparken metin içindeki o tutarlılığı görebiliyoruz biz veya tm de de bunu doğrumu kullanmış diye genelde red flag görebiliyoruz biz metni okurken, orda concordance yapınca kullanmış mı kullanmamış mı onu görüyoruz. Mesela kullanmadığı durumlar oldu bazı çevirmenin. İşte bir gayrimenkul şirketi için biz çeviri yapıyorduk ve gayet güzel kaliteli daha önce yaptığımız çevirilerin tamamının olduğu bir tmx vardı bunu bir çevirmene gönderdik. Galiba on bin kelimelik bir işti. Hiç kullanmamış. Yani, çok büyük bir yıkımdı bizim için mesela o. [...] kontrol ettik, hiç tut-tut-tutmuyor yani daha önceki çevirileri, kafasına göre yapmış. Bu bizim için çok büyük bir sorundu çünkü bu müşteri bize hem tmx hazırlamamızı isteyip, biz bu müşteriye onun sözünü verdik çünkü tüm metinlerinizin içinde tutarlılık olacak dedik. Ve biz bunun tm ini hazırladık. Müşteri de bize bir terim listesi göndermişti. Onu da çeviri belleğine şey yaptık, içine koyduk. Bunlar tutmayınca çok büyük bir sorun oldu bizim için ve biz onu iptal edip tekrar, iyi bir çevirmene verip, yani yapacağına söz veren bir çevirmene verip onun üzerinden yaptık. [...] evet, çünkü müşterinin eğitim metinleri ve pazarlama metinleri ile iç içe. Hani pazarlama metinlerinden örnek vererek şeylere emlakçıları eğitiyor. Ama orda bir tutarsızlık olduğu zaman [...] her şey altüst oluyor. Ve de bir de o eğitmen kendi sözlüğündeki terminoloji ile kendisini eğitmiş ve o eğitimi onun üzerinden verecek. Orda tutarsızlık olduğunda, yani danışman dediğinde acente yazıyorsa belge de bir dakika danışman kimdi acente kimdi konusu ortaya çıkacak...
- Bu bizim başımıza geldi. Kendi kafasına göre yaptı ve olmadı çeviriler. Bu durumda biz şirket olarak sen bu çeviriyi tutarlı olarak yapmadığın için sana ödeme yapmıyoruz deme hakkımız var. Ve yapmadık o durumda. Çünkü bizim işimize yarayan bir çeviri değil.
- Projenin durumuna göre. Yani proje bölünebilir bir proje ise yani, on tane dosya varsa ve birbirinden bağımsızsa bölebiliyoruz. [...] bazı müşteri de kaliteli olsun diyor. Ama hızlı yapılsın diyor. O zaman da mümkün olduğunca az müşteriye, şey çevirmene bölüyoruz. Ve edit etmek için, detaylı bir edit etmek için daha çok vakit ayırıyoruz.
- Biz mesela alignment yapıyoruz, yani program z'nin içinde alignment tool var. Önceki metinle, yani kaynak metinle hedef metni birbirine karşılaştırıp, ondan tm oluşturabiliyoruz. Daha önce çalıştığımız ama tm yapmadığımız ve düşünemediğimiz, yani bunun devamı gelir mi diyemediğimiz bir sürü müşteri var. Onlar için tm oluşturuyoruz ve yeni çeviriler geldiği zaman o tm üzerinden çevirileri yaptırıyoruz. Bunlar önemli bizim için.
- Online çalışıyor olmak bence güzel bir şey.

- Ben sistem aynı olduğu için yani ha offline bir cat tool da çalışmışsınız ha online. Çok benzer artık bu sistemler birbirine ve gün geçtikçe ilerliyor. Ben bir sakıncasını görmüyorum. Ben neden görmüyorum. Çünkü zaten o tmx benim değil, müşterinin diye o bakış açısıyla gördüğünden yaptığım çeviriye ha offlineda kalmış ha onlineda kalmış benim için sakıncası yok. Ayrıca bilgisayarınızı crash edebilir gerçekten, bozulabilir, programda bir hata olmuş olabilir ama online da orda yani...

Çevirmenler

- Ücretli versiyon, çünkü daha çok imkana sahip oluyorum.
- Özellikle yeni başlayan serbest tercümanların kullanabileceği ücretsiz platformlar mevcut, [...] hem tamamıyla özgür olmak hem de veri güvenliğini garanti altına almak için ücretli programları tercih ediyorum.
- Ücretsiz versiyonla başlarım ama sonrasında ücret vermem gerekirse veririm çünkü kat be kat fazlasını ajanstan zaten kazanırım. Program e bedava, program z, sunucudan cal lisans çektiğimiz için bana bedava. Program x senelik 99 euro ama program z ye geçtiğimizden beri kullanmıyoruz, o nedenle lisansı yenilemedim. Lazım olursa satın alırım, çok büyük bir para değil.
- Çevirmenlerin benzer metinlerle vakit kaybetmesini önlemiş, tutarlılığı korumaya yardımcı olmuş, eksik çeviri vs. Gibi hataların erken tespiti sağlamıştır.
- Kesinlikle hız ve iş gücünde kazanç getirmiştir. En büyük katkılarından biri proje yönetimi alanındaki kolaylıklar.
- Bdc bir defa ekip işidir. Ekip çalışmasını oturtmanızı sağlar. Çevirmen çevirir, redaktör düzeltir. İkisi de aynı programda ve aynı ekranı görerek iş yapabilir, bir de çeviri projeleri süreklilik arz ediyorsa translation memory faydalı olabilir, bdc bu konuda da faydalı olur. Tm üzerinden concordance search yaparsın, bazen bdc segmentleri otomatik doldurur. İşi halandine ve koordinasyonu sağlar. Büyük ihtimalle menajerlik açısından da faydalı vardır ama hiç menajerlik yapmadım şu ana dek.
- [...] teknoloji, insana kötülük değil iyilik yapmak için ortaya çıkar. İnsanı işinden etmek için değil insana vaktini geri vermek için doğar. [...]
- Herkes yapabilir, teknolojik araçların kullanımına aşina olması yeterlidir.
- Kullanmamak için aktif direnç gösterenler hariç, bütün tercümanlar bdc le çeviri yapabilir.
- Herkes yapabilir, excel kullanmışlığı olan herkes o ekrana aşina olabilir, çeviride de belli bir kumaşı varsa gitgide diğer fonksiyonlar da zaten öğrenir. Bu iş bir nevi kabiliyet işidir, çeviri kabiliyetiniz varsa olayın ufak tefek teknik kısımları zaten ya menajer size anlatır ya da internette forumlarda sitelerde kurcalaya kurcalaya çözersiniz, bunlar uzay mühendisliği değil sonuçta.
- Olumlu buluyorum, çeviri kalitesinin artırılması için şart olduğunu düşünüyorum.
- Yapılabilir çünkü tutarlılık sağlamaya ve cümleleri tek tek ayırarak kolay okumaya, aynı zamanda metin kaçırmamaya yardımcı olur. [...].
- Yapılabilir, çünkü edebi metinlerde de tekrar eden cümleler, ifadeler bilir. Burada al kazanç zamandan veya iş gücünden tasarruf yerine, isim, terim veya tekrar eden cümlelerdeki tutarlı sağlamaktır.
- Yapılabilir çünkü satır satır ayırır, okunaklı hale getirir ve ayrıca belli terimlerin hep aynı olması isteniyorsa concordance manasında faydalı olabilir
- Normal çeviriden daha iyi olduğunu düşünüyorum.
- En kaliteli çevirinin bdc ile mümkün olduğunu düşünüyorum.
- Metin kalitesi, çevirmenle alakalıdır, bdc sadece işi hızlandırma. Eğer bdc fonksiyonları doğru biçimde kullanması, çeviri kalitesini çevirmenin kalitesi belirler.
- Yüksek olması gerekir
- Yükseltti

- Çeviride hız kazandırdı için ücretleri artar.
- Gelirimi artırdı çünkü belli bir seviyenin üzerindeki müşterilerle word ya da excel üzerinden iş yapamazsın. [...] belli seviyelerin üzerinde ekstra program kullanırsanız, ekstra iş yaparsınız ve bu da maaşını ekstra artır.
- [...] çeviriyi hızlandırabilir ve kolaylaştırabilir [...]

Redaktörler

- Kullanıyorum çünkü çağın gerektirdiklerine ayak uydurmamız gerekiyor.
- Günümüz teknolojilerini kullanmamak zarardan başka bir şey getirmez. Ayrıca, insan beyninin alamayacağı her terim ve cümleyi bizim için saklayan cat araçlarını kullanmamak büyük bir hatadır.
- Kullanıyoruz, çünkü büyük hacimli profesyonel çeviri hizmetleri sunuyoruz.
- Kolaylaştırıyor
- Kesinlikle kolaylaştırıyor.
- Ücretsiz olan program y'yi. Çünkü hem çok gelişmiş hem de ücretsiz olması ve diğer araçların ücretlerinin euro üzerinden hesaplanmasından dolayı kullanıyorum. Ayrıca bu platformda müşterilerden ve çeviri şirketlerinden doğrudan proje alabiliyorum.
- Ücretsiz olması masrafsız anlamına geliyor, ancak telif hakkı söz konusu olduğunda elbette yasalar göz ardı edilmemeli.
- Daha kaliteli ve daha hızlı olmamızı sağladılar. 2018 yılında bdç'nin yararlarını tartışmaktan ziyade vaktimizi daha yararlı şeylere harcamalıyız.
- Daha hızlı daha tutarlı ve daha üretken bir çeviri süreci sağlıyor bizlere bdc araçları.
- Daha hızlı ve tutarlı çeviriler elde ediyoruz; qa check dediğimiz süreci daha kolay yürütebiliyoruz. Takım çalışmasının da onun açıyor bu tür programlar.
- Asla :) tam tersine işimi teknoloji sayesinde geliştiriyor ve eskiye göre daha fazla para kazanabiliyorum.
- Hayır, kendimi programların kullanım kılavuzları ve tutorial videoları ile eğittim. Pratik yaparak da ustalığımı tamamladım.
- Hayır yok, bunu benim yerime program yapıyor raten
- Tabii ki var bu nasıl sorular ileride işimi kolaylaştırması için
- Var. Veriyi saklamak önemli) müşterimin dilini her defasında tutturmak, terimlerimi tutarlı kullanmak gibi birçok husustan dolayı önemli,
- Şirketimizin müşteri özelinde tuttuğu bellekler var.
- Kişiselleştirilebildiğinden bir olumsuz bir görüşüm yok. İşimi çok kolaylaştırıyor.
- Olmazsa olmazdır. Bazı tercümanların bu araçları kullanmamasını anlayamıyorum.
- Çok faydalı çevirmene olumlu feedbackler veriyor.
- Yapılabilir, çünkü bdç size bir çerçeve sağlıyor, siz onun üzerine istediğiniz gibi binayı inşa edebilirsiniz.
- Yapılabilir çünkü ikisinde de özünde çevirdiğimiz şey metin ayrıca preview özelliği ile görebiliyorsunuz.
- Çok daha kaliteli olduğunu düşünüyorum.
- Normal çeviriden daha kaliteli ve tutarlı
- Eski usul çeviriye göre 10 kat daha tutarlı ve sağlıklı bir erek metin olduğunu düşünüyorum.

- Qa süreçleri ve tutarlılık konusunda kaliteyi arttırdığını düşünüyorum.
- Artırdı
- Daha kısa sürede daha fazla para kazandım.
- Çeviri geçmişine bakarak bu değişiklikleri izleyebiliyorum.
- Workflow
- Bdc araçları kimin hangi dakikada ne yaptığına kadar kayıt tutuyor. Bu kayıtlardan takip edebiliyorum.
- Kontrol raporları metindeki tutarsızlık, imla yanlışları ve daha nice mekanik yanlışları görmek adına büyük bir role sahip.

EK 7 BDÇ İLE İLGİLİ OLUMSUZ GÖRÜŞLER

Öğrenciler

- 2017 YTÜ BDÇ atölye: Yine hata verdi. Şey hatası verdi, dosyalama hatası verdi.
- 2019 YTÜ BDÇ atölye: Aslında biz (anlaşlamadı) üzerinde çalışıyoruz atıyorum genellikle teknik metinlerde (anlaşlamadı) [...] şimdi teknik ve tekrarın bol olduğu metinlerde kullanılıyor o anlamda bir edebiyat metnini çeviri belleğine koymak çok akıl karı bir iş değil gibi [...]

Yöneticiler

- ya... aslında tabiki çok... yardımcı oluyor ama benim alışkanlığım olduğu için, [...] Ama cümleleri ayırma vesaire onda tabiki çok etkili olmuyor teknik çevirideki kadar. Yani CAT Tool'da mesela Program X'de cümleyi bir bir ayırır. Şimdi o zaman akıcılığı biraz kaybettirebiliyor tabiki metindeki,öyle bir dezavantajı var.
- [...] çeviri yani Program X yani programa hazırlık kısmı aslında zorlaştırıyor. ama onu dediğim gibi yapmak zorundayız. [...] Biz bazen bu işe katlanıyo, [...]
- [...] Ha bu işi elimizden alacak başka iş yaparız yada neural translation machine onunla ilgili bir iş yaparız. (güler)
- ha yani onu başka ha yani onu bu sektör de muhtemelen ölmeyecektir bir başka bir yöne evrilecektir. Yani şu anda da var sonuç olarak, dediğim gibi o bilgisayar destekli daha doğrusu bu neural translation dediğimiz şey onun Türkçesi ne ya, [...] neyse evet yani yapay zeka çevirisi diyelim mesela o iş şu anda da var. Şu anda da bir editöre ihtiyaç duyuluyor mutlaka. Editör mutlaka görmesi gerekiyor. Yani bir insanın yaptığı gibi olmuyor şu anda. E bu işi elimizden alır mı? Yani bu iş çeviri işini artık bir bilgisayar yapar mı tamamen, bence yapar, bir gün yapacak yani.
- [...] Bir şeyin çünkü bilgisayar tarafından yapıldığı çok matematik oluyor. İşin içine insan girdiği zaman insanın elinin değdiği belli olur mutlaka.
- fark edemez, fark edemez zaten. Onu bilgisayar anlayamayacaktır.

- yok yani program onunla ilgili bir şey size bir tercih yapma zorunluluğu sunmaz ama program program olduğu için matematik olduğu için otomatik olarak italya ispanyaya ürün satmaya çalışırken venedikte kano gezisini çevirir. Otomatik olarak çevirir bunu yani.
- insan nerde farkedir orda, biz insanda hemen farkedir orda ya bir dakika bunu adamlar ispanyadaki bir mağaza için yapıyorlar. Mağazamıza gelmişken aynı zamanda venedikte kano gezisi yapın dersin saçmalık olur bir İspanyol için.
- Ve onların veri tabanına girmiş ve kabul edilmiş, müşteri tarafından onaylanmış çeviriler O yüzden bunları yapısal bir bozukluk veya typo yoksa değiştiremiyoruz.
- evet. Ve burda bu dataları birazcık dikkatli bir şekilde değerlendirmek gerekiyor. Mesela direk şey diyebilirsiniz. ... atıyorum bir çevirmen saatte dört yüz kelime çevirebiliyorsa işte bu işi iki buçuk saatte bitirmesi gerekiyor diye düz bi matematik hesabına girebilirsiniz. Ama şöyle bişey var. Yüzde elli ve yetmiş dört aslında içerik olarak birbiriyle benzeyen ama tutup da bazen cümleyi tamamen silip tekrar çeviri yapmanızı gerektiren şeyler olabiliyor ama yetmiş beş, seksen beş ve doksan beş kesinlikle işinize yarıyo. Çok az bi kesim değişiklik gerekiyor.
- evet, bi de şu var Program Z'nin. Bunlar eşleşme olarak gösteriyor ama şunu Patron X bey bi tıklayabilir misiniz? Evet, buraya. Mesela, a pardon. Ben kontrolle bastığım zaman ilk çıkan yani yüzde altmış eşleşmeyi buraya yapııştırıyor ama fark ettiyseniz küçük büyük harf farklılığı oluyo, yani bu çeviri aslında sizin pek kullanabileceğiniz bi çeviri değil ancak şöyle alıp bunu büyütüp küçültebiliyorsunuz.
- yani her zaman format olarak size istediğinizi vermeyebiliyor.
- şöyle oluyor, bu tamamen ne kadar efor sarf ettiğinize göre değişiyor. Mesela bizim müşterimiz çeviriyi yaptıktan sonra çeviri gönderin başka bişey yapmanıza gerek yok demiyo. Tamamen tutarlılık istediği için siz yaptığınız çeviriyi baştan oturup bi daha analiz etmeniz gerekiyor, tutarlılığı terimlerle birlikte. Ayrıca bunu alıp Program Z'den çıkan veriyi alıp buraya teker teker yapıştırmanız gerekiyor, yani...
- [...] Ama şu ikisi özellikle Norveç için tabiki de tamamen bi ödeme almamız gerekiyor, şurada da yani bi ödeme alabiliriz.

- [...] Özellikle bizim karşılaştığımız burda işte "ı" harfleri "i" harfleri bazen yanlış oluyo. Mesela... burda öyle bi sorun yok ama "zarıf" yazdığını düşünüyorum, onu ben Program Z'de görsem düzeltsem bile o kilitli bi sekme olduğu için dönüp tekrar şuradan düzeltmem gerekiyor. [...] ve not yazmamız gerekiyor müşteriye.
- [...] Veya birbirinden bağımsız olmayan tek metin varsa yani diyelim ki yirmi bin kelimelik bir işi müşteri bizden üç güne istiyorsa mümkün değil onu tek çevirmenin bitirmesi, müşteriye bunu açık açık söylüyoruz, bakın, üç günde istiyorsunuz, bizim bunu çevirmene bölmemiz lazım. Kaç çevirmene bölmemiz lazım. Bir çevirmen günde iki bin kelime yapıyorsa üç günde istiyorsa altı bin kelime yapar. Yirmi bin kelimede de üç veya dört çevirmene bölmemiz lazım. Dört çevirmene bölmemiz lazım. Ve kıtı kıtına yetişir ve kaliteden ödün vermeniz lazım. Şimdi müşteri bunu istiyorsa, ok diyorsa bölüyoruz. Hiç istemeyerek, sevmeyerek de olsa bölmek durumundayız. Çünkü burada müşterinin önceliği zaman. Kalite arka planda. [...]
- [...] Bence... Korkmak... Korkmanın bence lüzumu yok. Daha çok kendimizi nasıl geliştirebiliriz, yeni teknolojilere nasıl ayak uydurabiliriz. Makineler bizim yerimizi alacak mı almayacak mı yani alabilir. Alacaktır da bunu başka sektörlerde de görüyoruz yani bundan elli yıl önce insanların yaptığı arabaları şimdi makineler yapıyor ama yine başında bir insan olması lazım onu kontrol edecek. Oraya yönelmeye bakmaları lazım.
- biraz, çünkü tüm cümleleri tek tek okumanız lazım. Bir tane stajyerimiz var, şu an onu yapıyor,
- bence yani teknolojiden korkmamamız lazım. Çünkü kaçınılmaz bir son. Yani şey gibi...
- sadece mesela Motaword gibi sistemlerde birazcık o sistem kurtlar sofrası oluyor yani Kollaboratif online translation olduğu için bir dosyada birden fazla kişi çalıştığı için gelen bir iş, diyelim ki 300 kişilik bir iş geliyor. Siz onu görüp girene kadar birisi hali hazırda girmiş ve onun çevirilerini çalışıyor olabilir. Ve üç yüz kelimenin yüz kelimesi yapılmış olabilir yani. Öyle bir sıkıntı var online Kollaboratif Tool'larda. [...]
- öyle Tool'ların bir de şey sıkıntısı var. Browser sıkıntısı var.

- [...] mesela şöyle çalışmıyor diye biliyorum ben...(düşünür) Internet Explorer' la. [...] Crome gerektiriyor olabilir. Bazı şeyler Mozilla firefox gerektiriyor. Ve online diyorlar ama mesela mobil de kullanamıyorsunuz. Ipad'inizde kullanamıyorsunuz mesela. Öyle sıkıntılar var. Yani online da ama hala bir şey... [...] sıkıntılı yani browser sıkıntısı var. Siz araştırma yaptık dediniz mesela. Sales'çılar için. Şeyler de şirket yöneticileri de çoğu çeviri mezunu değil veya çeviriden hiçbir şey anlamayan kişiler. Çoğunluğu Türkiye'de böyle. [...] keşke öyle olsa yani, ... Almış şirketi veya kurmuş. Proje yöneticisi koymuş teyzesinin kızını yani üst yönetim çeviriyle alakasız, çok duydum bunun örneğini. Ve böyle örnekler çok yani İstanbul'da çoksa taşrayı bir de siz düşünün.

Çevirmenler

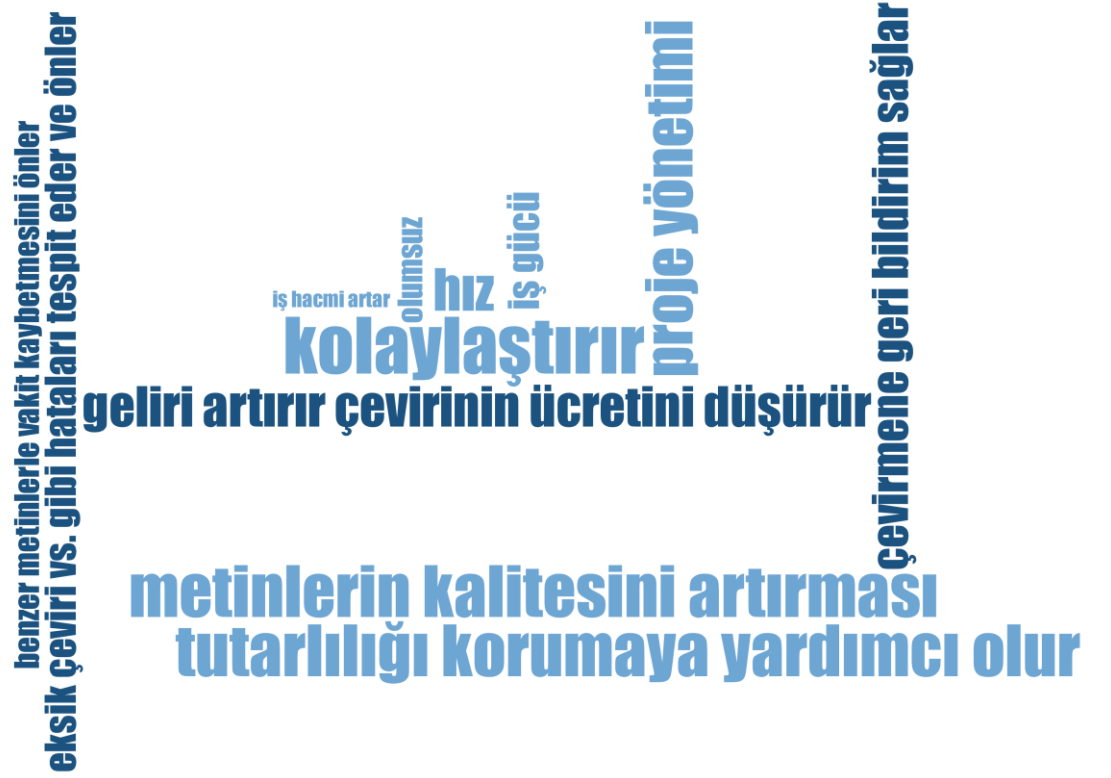
- Özellikle yeni başlayan serbest tercümanların kullanabileceği ücretsiz platformlar mevcut, ama bunların çoğunda bir şekilde kısıtlama olabiliyor.
- Hızlandırmış, çevirmene verilen görev ve kendisinden beklenen iş hacmi artmıştır. Patronların işine yaramıştır. Az zamanda, çok iş teslimi
- [...] ancak Makine Çevirisinin yaygınlaşmasıyla birlikte editörlere daha çok ihtiyaç duyulacağını düşünüyorum.
- [...] ama şüphesiz çalışma biçimimizi değiştirecektir.
- [...] hayır, pragmatik dil kullanımı her zaman insana esastır
- Çok iş yapmak için yöntemler arayan bir çevirmen olması lazım. Fabrikasyon iş.
- [...] Çeviri işletmeleri de QA raporları yalnızca tercümandan ücret kesmek yönünde bir bahane olarak kullanmak yerine, basanii tercümanlar da ödüllendirmek.
- [...] Çok fazla gereksiz hata gösteriyor, onun dışında double space ya da "end with different punctuation" gibi hataları göstermesi faydalı olabiliyor. Neyse ki "ignore all of this kind" gibi bir düğme akıl etmişler, yoksa işkence olurdu.
- [...] Yalnız özellikle edebi metinde editör ve redaktörlerin BDC dışında da kontrol yapması lazım.
- [...] bu yaz için edebi metin düzeltme işi aldım ama dosya Word'de geldi ve sadece Türkçe metin var, BDC için uygun değil.

- [...] Ancak anlamında katkısı azdır.
- Yapılmaz çünkü, duygusu yoktur, mecaz, teşbih, yerelleştirme, mübalağa gibi edebi sanatlar bilmez
- [...] Ama müşteri ısrar ederse ya da müşterinin problem çıkaracağını hissedersen/biliyorsam hataya göz yummak zorunda kalabiliyorum, bunlar bu işin esnaflık kısımları tabi.
- Evet, çeviriyi düşünce ürünü olmaktan ziyade, fabrikasyon bir ürün haline getirmektedir.

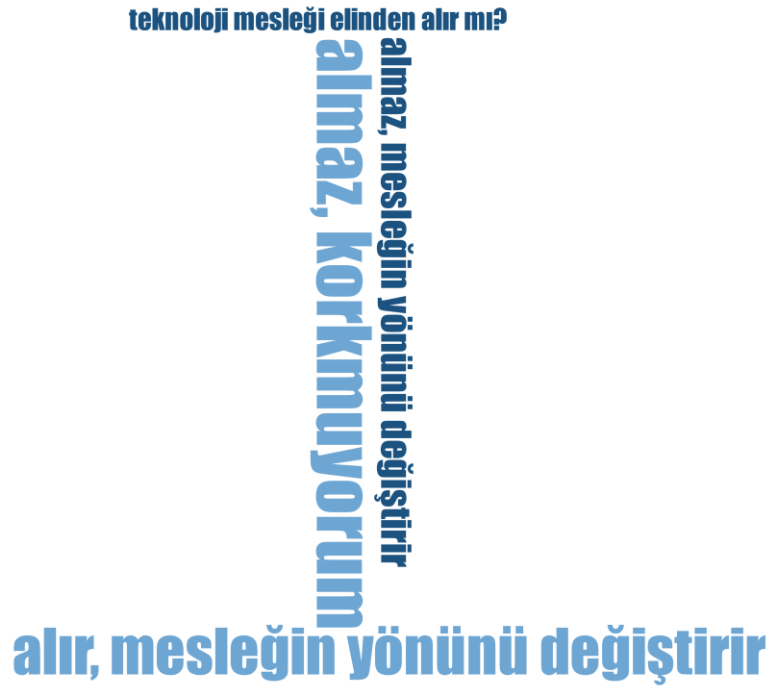
Redaktörler

- Evet, gelişen teknolojiyle birlikte özellikle teknik çeviri konusunda daha az çevirmen kullanılacağını düşünüyorum. Sanırım çevirmenlik mesleği son bulacak, bizler sadece redaktör/editör sorumluluklarını yerine getireceğiz.
- Çeviriyi meslek edinmiş insanlar yapabilir. Ben dil biliyorum diyen herkes çeviri yapamaz, programları herkes kullanabilir ancak program kullanmak çeviri yapabilir şeklinde yorumlanamaz
- Yapılabilir ancak çeviri sürecine katkısı teknik çevirideki gibi olmaz.
- Bence daha uzun vadede insan sadece kontrol aşamasında çeviriye dahil olacak ve Ücretleri düşürecek.
- Bir şirket bünyesinde çalıştığımdan doğrudan bir etkiye maruz kalmadı.
- Etkiler ve etkilemez. Çünkü bu benzerlikleri müşteri talep etmedikçe okumadan geçer tercümanlar. Bu yüzden ağırlıklı kelime ortalamasına uygun ücretlendirme yaygın şekilde kabul görür.

BDÇ Araçlarının Mesleğe Katkısı Kod Bulutu

Teknoloji Mesleği Elimizden Alır mı? Kod Bulutu

Çeviri Belleği Kime Aittir? Kod Bulutu

şirkete aittir
çevirmene aittir
çeviri belleği kime aittir?

ÇB ve Eşleşmeler

çeviriye sadık
yorum yazabilir / başka çevirmene sorar
hayır
geçer
müşteriye danışır
evet
belleğe sadık
duruma göre değişir
değiştirebilir
alakası yok farklı konular
düzeltme parasına baştan yazar
Müşteriye danışıyorum

görünürlük kavramını bilir

alandan farklı yorumlar
kendi fikrini savunur

bunu mu demek istemiştiniz ile açıklamaya gider yeniden tanımlar

Memnuniyet Sıralaması

Müşteri / okur / editör-redaktör / çevirmen

okur, müşteri, redaktör/editör, çevirmen

BDÇ ile İlgili Olumlu / Olumsuz Düşüncelerini Anlamlandırma Yöntemlerini
Açık Etme Kod Bulutu

BDÇ ile ilgili olumsuz düşünceleri anlamlandırma yöntemi

BDÇ ile ilgili olumlu düşünceleri anlamlandırma yöntemi